

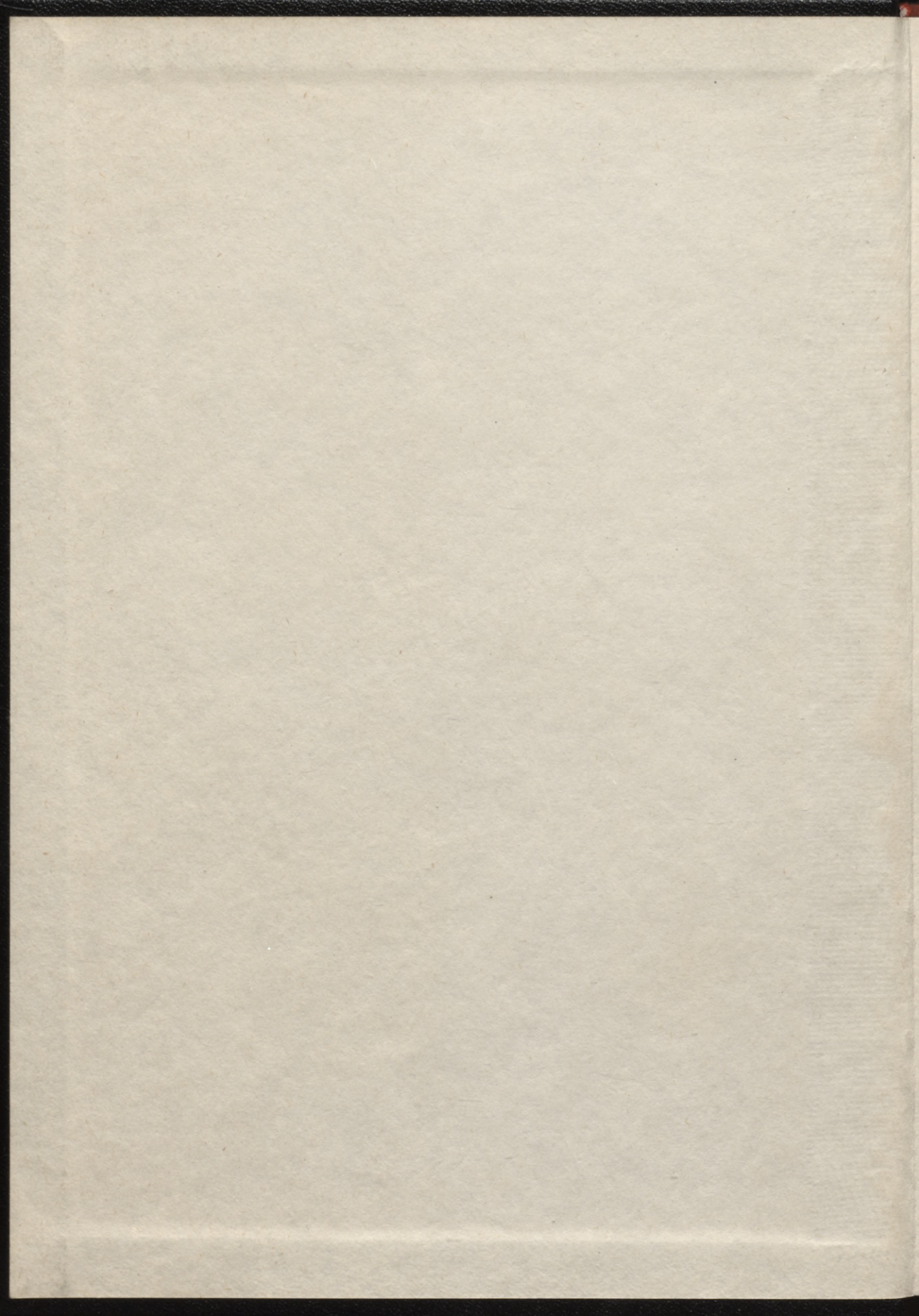
EIRIPĪDS • TRAGĒDIJAS

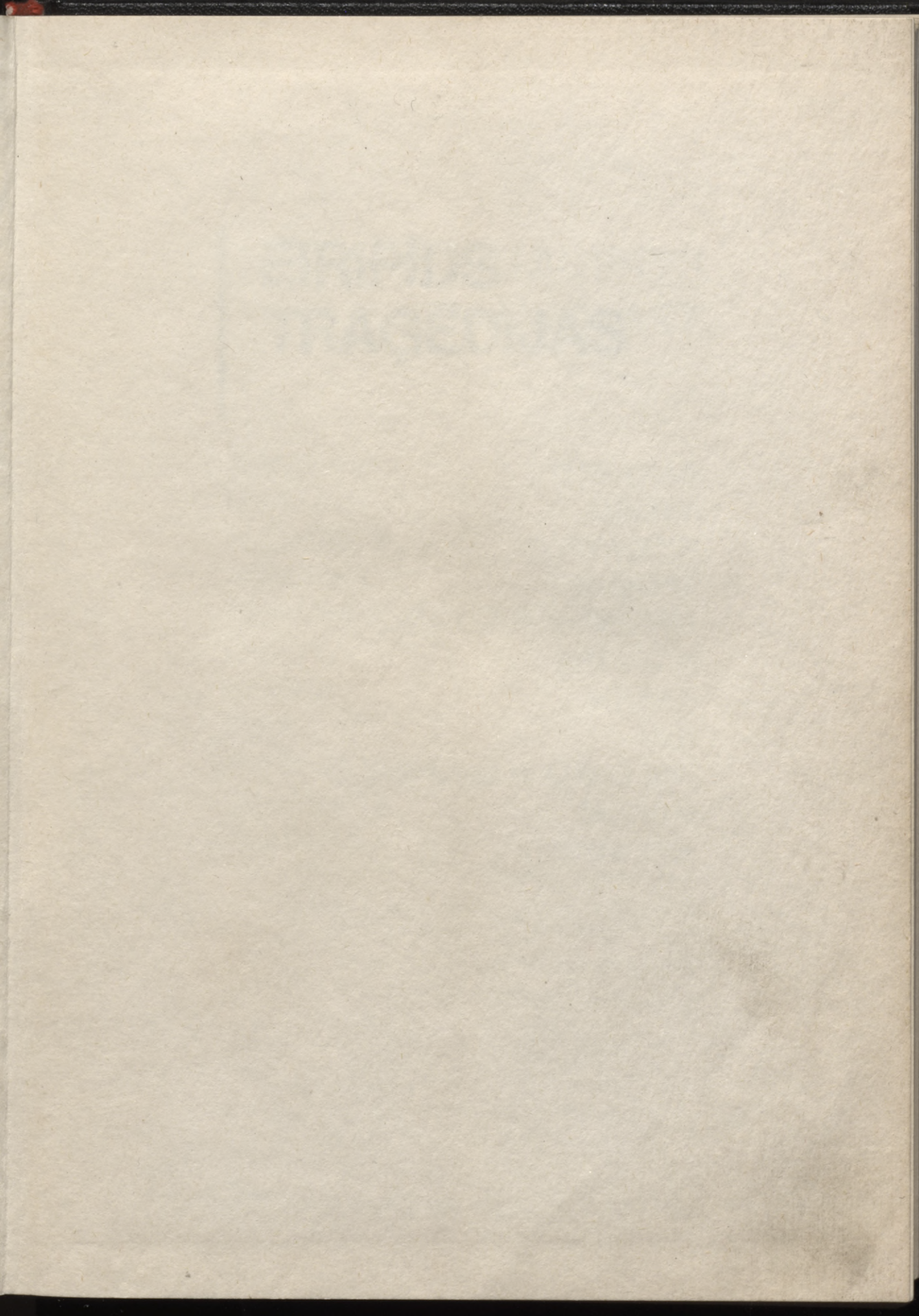
EIRIPĪDS
TRAGĒDIJAS

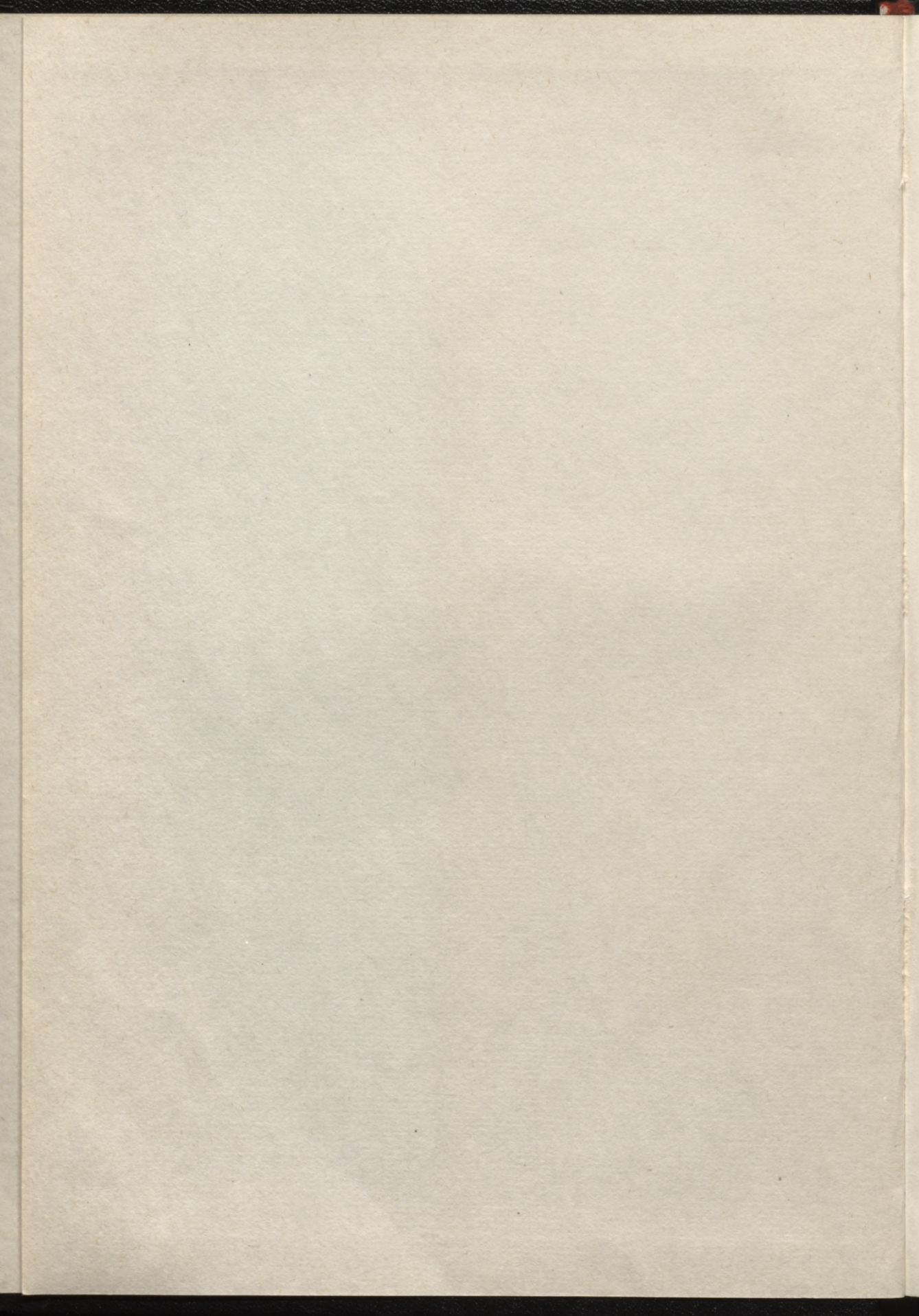
L 84-5
11

EIRIPIDS
TRAGĒDIAS

EIRIPĪDS TRAGĒDIJAS

ALKESTĪDA

MĒDEJA

HĪPOLĪTS

TROJĪETES

IFĪGENĪJA H EN TAPPOIZ

ELEKTRA

HELENA

ĪONS

IFĪGENĪJA H EN AYALDI

BAKHANTES

KĪKLOPS

ΑΛΚΗΣΤΙΣ

ΜΗΔΕΙΑ

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

ΤΡΩΙΑΔΕΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΗΛΕΚΤΡΑ

ΕΛΕΝΗ

ΙΩΝ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙ

ΒΑΧΧΑΙ

ΚΥΚΛΩΣ

**ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ**

**ΑΛΚΗΣΤΙΣ
ΜΗΔΕΙΑ
ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ
ΤΡΩΙΑΔΕΣ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ
ΗΛΕΚΤΡΑ
ΕΛΕΝΗ
ΙΩΝ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ
ΒΑΚΧΑΙ
ΚΥΚΛΩΨ**

L 34-5
11

L
84H

EIRIPĪDS TRAGĒDIJAS

ALKESTĪDA
MĒDEJA
HIPOLITS
TROJIETES
IFIGENIJA TAURU ZEMĒ
ELEKTRA
HELENA
IONS
IFIGENIJA AULĪDĀ
BAKHANTES
KIKLOPS

RĪGA «LIESMA» 1984

84(0)3
Ei 710

Vīla Lāča Latv. PSR

VĀRSTU BIBLIOTĒKA

~~84-53~~ 2084 16 lp.
0304022805

EURIPIDES

Tragēdijas I — VI

Akademie-Verlag Berlin

1972 — 1980

ΑΙΣΧΥΛΟΣ

ΜΗΔΕΙΑ

ΗΪΠΟΛΥΤΟΣ

ΤΡΩΙΑΔΕΣ

ΗΪΓΕΝΙΑ ΤΑΥΡΟΥ ΖΕΜΕ

ΗΛΕΚΤΡΑ

ΗΪΛΕΝΑ

ΙΩΝ

ΗΪΓΕΝΙΑ ΑΥΛΩΝΟΣ Η ΑΛΚΕΣΤΙΔΑ

ΒΑΧΑΝΤΕΣ

ΚΙΚΛΟΠ

ALKESTIDA

MEDEJA

HIPOLYTOS

TROIJES

IFIGENIA TAURU ZEME

ELEKTRA

HELENA

ION

IFIGENIA AULONOS H ALKESTIDA

BAKHANTES

KIKLOPS

Sastādījis ĀBRAMS FELDHŪNS

No sengrieķu valodas tulkojuši ĀBRAMS FELDHŪNS, AUGUSTS ĢIEZENS,
HENRIKS NOVACKIS un PĀVILS ZICĀNS

ĀBRAMA FELDHŪNA komentāri un pēcvārds

Mākslinieks KURTS FRIDRIHSONS

PERSONAS

APOLLONS

TANATS, Nāves dievība

ADMĒTS, Feru valdnieks

ALKESTĪDA, viņa sieva

EIMĒLS, Admēta un Alkestīdas dēls

HĒRAKLS

FERĒTS, Admēta tēvs

KALPS

KALPONE

FERU SIRMGALVJU KORIS

Admēta un Alkestīdas melliņa

Kalpi un kalpones

Bērinieki

Darbības vieta:

Feras Tesālijā,
laukums valdnieka pils priekšā.

No pils iznāk Apollons.

Apollons

Admēta nams, kur biju spiests, kaut būdams dievs,
Ar algādžiem pie viena galda sēdēt! Zevs
Te vainīgs bij, kas Asklēpiju nospēra
Ar zibeni, to dēlam krūtīs ietriekdams.
5 Kad dūsmās savkārt nonāvēju kiklopus,
Kas Zevam guni kaldina, man lika tēvs,
Lai kalpoju par sodu vīram mirstīgam.
Te ieradies, es draugam vērsus ganīju
Un viņa māju sargāju līdz šodienai.
10 Man, bijīgam, bij ticis bijīgs kungs, ko es
No nāves pasargāju, Moiras pievildams.
Man dieves solīja, ka Admēts pagaidām
Var izglābties no Aīda, ja sūtīts taps,
To aizstājot, uz pazemi cits nelaiķis.
15 Pēc kārtas vērsdamies pie saviem mīļajiem,
Pie sirmā tēva, mātes, kas to dzemdēja,
Viņš atrada tik sievu, kas ar mieru bij
Par viņu mirt, vairs saules gaismu neskatīt.
Patlaban viņa mājās, draugu balstīta,
20 Ar nāvi cīnās. Šodien pat ir jāmirst tai,
Pēc liktenlēmuma no dzīves jāšķiras.
Lai netiktu es nāves nešķīstuma skarts,
Šo namu tagad pametu, tik mīļu man.
Bet, lūk, jau redzu tuvojamies Tanatu —
25 Šo aizgājēju ziedotāju, kas to grib
Pie Aīda uz viņa mājām aizvadīt.
Viņš nācis laikā — dienā, kad tai jānomirst.

Ar zobenu rokā uznāk Tanats.

Tanats

Ei! Ei!
Ko dari pie vārtiem, ko slamsties še, Foib?
30 Vai pazemes dievību tiesības skart
Tev atkal ir prātā, tās atņemt mums, graut?
Vai gana nav izjaukt, kas Admētam lemts,
Un viltīgi piemānīt Moiras? Tu vēl,
35 Ar loku bruņojies, aizstāvi šo,
Kas, pestījot vīru, ir gatava mirt
Tā vietā, — Pelija meitu.
Ap. Bez bēdu! Mani nodomi ir godīgi.
Ta. Bet kam tad vajag ieroča, ja godīgi?
40 Ap. Tas man ir pastāvīgi klāt. Tā radis es.
Ta. Un tāpat — palīdzēt šim mājām netaisni!
Ap. Nav šaubu — drauga nelaime man sirdi kremt.
Ta. Tad dziries nolaupīt vēl otru nelaiķi?
Ap. Ar varu neatņemu arī pirmo tev.
45 Ta. Bet kālab tas uz zemes vēl, ne Aīdā?
Ap. Viņš dod tev sievu, kam nu pakal atnāci.
Ta. To tūdaļ projām vedīšu uz pazemi.

- Ap.** Nem, ved! Es nezinu, vai spēšu pierunāt . . .
Ta. Lai nāvēju, ko nākas? Tāds mans pienākums.
 50 **Ap.** Nē, nogalināt tos, kas pārāk kavējas.
Ta. Es saprotu, ko domā un ko vēlies tu.
Ap. Vai Alkestīda nevar nomirt vecumā?
Ta. Nē, nevar vis! Jo arī man ir godkāre.
Ap. Tu tā kā tā tik vienu dvēseli dabūsi!
 55 **Ta.** Kas nomirst jauns, man gādā balvu dāsnāku.
Ap. Tai, mirstot vecai, bēres būs jo bagātas!
Ta. Šāds likums domāts mantīgajiem, Apollon!
Ap. Kā tā? Kas būtu domājis, ka tu tik gudrs?
Ta. Tad tie, kas spēj, sev vēlu nāvi nopirktu.
 60 **Ap.** Man tā tad nevēlies šo prieku sagādāt?
Ta. Nekādā ziņā! Raksturs mans jau zināms tev.
Ap. Tas derdzas dieviem, mirstīgiem ir ienīstams.
Ta. Tu nevarēsi visu gūt, kas tev ir liegts.
Ap. Kaut būdams nežēlīgs, tu tomēr piekāpsies.
 65 Šai mājā ieradīsies drīz kāds spēkavīrs,
 Ko sūta Eiristejs, lai zirgu aizjūgu
 Tam atvestu no skarbā trāķu novada.
 Admēta mājā viesis būdams, izraus viņš
 Šo sievieti no rokām tev. Kaut atdosi,
 70 Nekādu pateicību nesaņemsi vairs
 No mums, bet man jo vairāk būsī neciešams.
Ta. Neko tu nepadāksi, lai cik runādams:
 Šai sievietei ir jādodas uz Aīdu.
 Es eju viņu iesvētīt ar zobenu:
 75 Ikviens, kā sprogu ziedo ar šo ieroci,
 Ir apakšzemes dieviem svēts, to īpašums.

Abi prom.

Uznāk Feru sirmgalvju koris.

Koris

- Ko nozīmē klusums pie valdnieka pils?
 Viss stindzis šķiet Admēta namā.
 Un tuvumā nav arī drauga neviena,
 80 Kas spētu mums pateikt, vai valdniece jau
 Ir mirusi, jāapraud būtu vai tā
 Vēl ir dzīva un gaisma to priecē. Gan man,
 Gan pārējiem visiem šķiet Pelija bērns,
 Alkestīda, labākā sieva pēc tā,
 85 Kā izturējās pret vīru.
 Vai kāds no jums dzird pili
 Vaimanas, dūru triecienus,
 Raudas, ka viss jau ir galā?
 Neviena paša kalpa nav
 90 Pie vārtiem. Kaut
 Tu, Paiān, stātos ceļā
 Nelaiemes bangām!

runājot pa vienam

- Vai būtu tāds klusums, ja mirusi tā?
 — Viņas nav vairs!
 — Tā nevar jau projām būt!

- 95 — Kā tā? Kam tik drošs tu? Es neceru vairs!
 — Kā Admēts varējis mīļoto sievu
 Apglabāt, nezinot citiem?

visi

Pie vārtiem neredzu
 Svēto ūdeni, avotā smeltu,
 100 Kā nākas, kur miris kāds cilvēks,
 Nedz arī nogrieztus matus,
 Ko ziedo sērās
 Par nelaiķi. Nedzird,
 Ka sievietes daudzītu krūtīs.

runājot pa vienam

- 105 — Bet šodien ir diena, kad izšķiras viss...
 — Ko tu domā?
 — Kad jānokāpj pazemē tai.
 — Man sāpini dvēseli, sāpini sirdi.
 — Kad labi cilvēki salauzti tiek,
 110 Ir jāskumst ikvienam, ko uzskatīt var
 No laika gala par krietnu.

visi

Neviens vairs nevar,
 Lai kurb tas dotos ar kuģi —
 Uz Ammona slāpstošo zemi
 115 Vai Likiju —,
 Glābt
 Dzīvību nabaga sievietai,
 Jau sūrais liktenis tuvu.
 Nav altāra vairs, kur man vērsties
 120 Pie dieviem,
 Tiem ziedojošot avis.

Ja viena acīm šī gaisma
 Vēl spīdētu — Paiāna dēla,
 Tā pārņākt spētu no drūmā
 125 Mājokļa,
 Aīda vārtiem,
 Jo mirušos cēla viņš augšām,
 Pirms ķēra to Zevtēva mestais
 Zibens — versmainā bulta.

- 130 Bet tagad —
 Kur smelties man cerību dzīvei?

Kaut valdnieks ir darījis visu, ko spēj,
 Un visu dievību ziedokļi pludo
 No dāsnu upuru asnīm, nekas
 135 Vairs nevar no nelaimes pestīt.

No pils iznāk kalpone.

Kora vadītājs

Rau, kāda kalpone no mājām ārā nāk
 Un gauži raud. Ko ļaunu dzirdēt dabūsim?

kalponei

Ir piedodams, ja skumst par to, ka saimniekiem
Kas noticis. Vai kundze vēl ir dzīva vai
140 Jau mirusi? To gribētos mums uzzināt.

Kalpone

- To vari saukt par dzīvu un par mirušu.
- K. V.** Kā varētu kāds reizē dzīvs un miris būt?
- Ka.** Tās spēki izsīkuši, un jau tuvu gals.
- K. V.** Ai, cēlais vīrs! Cik cēlu sievu zaudē tu!
- 145 **Ka.** To kungs tik vēlāk sapratīs, kad nebūs tās.
- K. V.** Vai nav nekādas cerības, ka izdzīvos?
- Ka.** Nē, diena, kas tai lemta, viņu pievārēs.
- K. V.** Tad viņai visu gatavo, kas pienākas?
- Ka.** Jā, rota, kurā vīrs to glabās, gaida jau.
- 150 **K. V.** Lai zina tā, ka viņa nomirs slavena
Kā krietnākā no sievietēm visā pasaulē.
- Ka.** Bez šaubām — visukrietnākā! Kas iebilst var?
Un kādai jābūt sievietei, kas pārspēs to?
Vai sieva varētu vēl labāk pierādīt,
- 155 **Ka.** Ka vīru mīl, kā ejot nāvē viņa dēļ?
To, tiesa, zina visi, bet nu paklausies,
Ko viņa mājās darīja, — tu brīnīsies!
Kad manīja, ka liktenīgā diena klāt,
Tā balto miesu upes valgmē šķīstīja,
160 Tad drēbes līdz ar rotaslietām paņēma
No ciedra koka lādēm, glīti uzposās
Un lūgtin lūdzās, stājusies pie pavarda:
«Man, dieve, nu ir jādodas uz Aīdu.
Tev mezdāmās pie kājām reizi pēdējo,
- 165 **Ka.** Es lūdzu: manus bārenišus aprūpē!
Lai dēlam mīla sieva tiek, bet meitiņai —
Cēls dzīvesbiedrs un tie pirms laika nenomirst
Kā māte, kas tos dzemdēja. Ļauj tēvzemē
Tiem laimīgu un skaistu mūžu nodzīvot!»
- 170 **Ka.** Tā izpušķoja pilī visus ziedokļus
Ar vainagiem un dievus pielūdza no sirds,
Un saplūca bez asarām un vaimanām
No miršu zariem lapiņas. Pat tuvais gals
Tās daiļam vaigam nelaupīja košumu.
- 175 **Ka.** Tad viņa kambarī pie gultas piesteidzās
Un teica apraudādamās: «Ai, gulta, kur
Es jaunavības ziedu vīram atdevu,
Par kuru mirstu, dzīvo sveika! Naida man
Pret tevi nav, jo postā grūd tik mani vien.
- 180 **Ka.** Es vēlos tev un vīram uzticīga būt
Un tālab mirstu. Tevi kāda cita gūs —
Ne tiklāka, bet laimīgāka sieviete.»
Tā ceļos slīgst un skūpstā, slaka asarām,
No acīm dāsni plūstošajām, gultu; tad,
185 **Ka.** Jau paraudājusi līdz sātām, pamet to
Un, galvu nodūrusi, atkal projām iet,
Bet, atstājusi kambari, ne vienreiz vien
Vēl atgriežas, no jauna gultā nometas.
Raud bērniņi, tai drēbju krokās tveroties,

- 190 Bet viņa tos, no saules gaismas šķirdamās,
Pēc kārtas skauj un apmiļo. Aiz zēluma
Pret savu kundzi kalpi raud, cik vien to ir.
Un viņa visiem roku sniedz; neviens no tiem
Nav viņai pārāk zems, lai uzrunātu to
- 195 Un savkārt uzklausītu, ko tai saka viņš.
Tik drausmīgs posts ir piemeklējis Admētu!
No tā viņš miris būtu brīvs, bet izglābies
Nu sāpes cieš, ko mūžam aizmirst nevarēs.
- K. V.** Tad Admēts, jādomā, aiz bēdām vaimanā,
200 **Ka.** Ka viņam krietnā sieva drīz taps atņemta?
Viņš, dārgo sievu apskaudams, lej asaras
Un lūdzas, lai to nepamet. Bet veltīgi:
Jau viņa, ligas vārdzināta, vīst, jau dziest,
Kā skumja nasta gurdena tam rokās gulst.
- 205 Un tomēr viņa, kaut tik tikko elpo vairs,
Joprojām tiecas skatienu uz sauli vērst,
Jo vairs nekad — vien šodien reizi pēdējo
Tai saules starus un tās ripu skatīt ļauts.
Bet tagad iešu — ziņošu, ka esat klāt.
- 210 Ne visi saviem valdniekiem tā pieķeras,
Lai palikt tiem uzticīgi nelaimē,
Bet jūs gan maniem kungiem draugi izsenis.
- Ko.** *runājot pa vienam*
- Ai, Zev! Kur izeju rast?
Kur glābiņš no likteņa ļaunā,
Kas uzbrucis kungiem?
- 215 — Vai man! Neviens nenāk laukā! Vai nogriez
Sev matus, jau tērpties
Melnajās drānās?
- Šaubu, draugi, šaubu vairs nav, un tomēr
Raidīsim dieviem vēl lūgšanas, jo vara
Ir milzīga viņiem!
- 220 — Valdniek Paiān, jel rod
Admētam glābiņu bēdās!
Nāc talkā, jel nāc! Tu jau senāk
Reiz izeju radi. Tad pestī
Arī šoreiz no nāves! Lai rimstas
- 225 Aīds asiņu kārais!
- Vai man, vai!
Ai, Ferēta dēls, cik tev sūri,
Ka jāzaudē sieva!
- Vai posts šāds neprasās dunča
Vai augstu kārtajai cilpai
230 Pretī stiept kaklu?
Ne jau vien mīlu, bet bezgala mīlu
Sievu tu šodien pat
Redzēsi mirstam!
- K. V.** — Skaties, tak skaties! Tā nāk
Laukā no mājām ar vīru.
Vaimanā, feriešu zeme, un raudi

235 Par to, ka viskrietnā no sievām
Ļimst, slimības veikta, un dodas
Uz Aīda pazemes valstī!

visi

240 Ka laulība vairāk laimes kā bēdu
Līdzī sev nes, es neteiktu mūžam,
Kad apceru to, kas reiz bijis, un vēroju
Valdnieka likteni. Nākotnē viņam,
Kad zaudēs lielisko sievu, būs dzīve,
Ko nevarēs vispār par dzīvi vairs saukt.

*Admēta balstīta, no pils iznāk Alkestīda ar bērniem;
tiem seko kalpi.*

Alkestīda

245 Hēlij, mirdzošā diena
Un steidzīgie mākoņi debesu tālē!

Admēts

Viņš tevi redz un mani — divus cietējus.
Ko nodarījām dieviem, ka ir jāmirst tev?

Al. Zeme, augstceltā pils
Un kāzu gulta Iolkā dzimtā!

250 Ad. Jēl saņem spēkus, mīļā, mani nepamet
Un lūdzies dievus varenos, lai žēlo mūs!

Al. Redzu, jau redzu ezerā divairu laivu.

255 Mirušo pārcēlājs Harons,
Rokās satvēris kārti,
Mani jau sauc: «Ko vēl vilcinies?
Žiglāk, nekavē mūs!» Tā mudī viņš,
Steidzina mani.

Ad. Cik rūgts man ir tavs brauciens, kuru minēji!
Ai, nelaīmīgā, kādas mokas jācieš mums!

260 Al. Kāds ved mani, ved mani — neredzi? — ved
Uz mirušo mītni!

Viņš drūmi raugās
Zem tumštumšām uzacīm ... Spārni! Tas Aīds!
Ko dari? Laid mani! Kas tas par ceļu,
Pa kuru es, nabaga, eju?

265 Ad. Tas taviem draugiem sāpīgs, bet visvairāk man
Un bērniem. Jā, šīs bēdas mums ir kopīgas.

Al. Neturiet, neturiet mani!
Noguldiet, kājās nav spēka —
Aīds jau tuvu!

270 Melna nakts
Gulstas pār acīm.
Bērni, ai bērni, vairs nav,
Nav vairs jums mātes!
Lai jūs, bērniņi, priecē šī gaisma!

Alkestīdu nogulda.

275 Ad. Vai man! Kā sāpina vārdi, ko dzirdu, —
Tie briesmīgāki par pašu nāvi!
Dievu dēļ lūdzos — jēl nepamet mani,
Bērnu dēļ, ko tu atstāsi bārus!

- Bet nezaudē drosmi:
 Kad nomirsi tu, arī manis vairs nebūs.
 Mūsu dzīvība,
 Mūsu nāve
 Ir tevī,
 Jo tava mīla mums svēta.
- 280 **Al.** Tu taču redzi, Admēt, cik vairs spēka maz.
 Tev vēl pirms nāves pateikšu, ko vēlos es,
 Kas, tevi cienādama, savu dzīvību,
 Lai vari tu šo gaismu skatīt, atdodu.
- 285 Gan varēju es nemirt vēl, bet apprecēt
 Jebkuru tesālieti, ko man gribētos,
 Un vadīt dienas valdniekpilī bagātā.
 Bez tevis dzīvot nebija pa prātam man —
 Ar bērniem, kuriem tēva nav, un jaunību,
 Ko varēju vēl baudīt, vērā neliku.
- 290 Tavs tēvs un māte tevi pameta, lai gan
 Tiem pieklātos no dzīves šķirties cildeni —
 Glābt savam dēlam dzīvību un cēli mirt,
 Jo viņiem esi vienīgais un cerību,
 Ka tiem pēc tevis citi dzims, vairs nevar būt.
- 295 Tad varētu es dzīvot vēl un arī tu.
 Tev nenāktos par sievu raudāt mirušo
 Un bāra bērnu audzināt. Bet visu to
 Mums uzsūtījis kāds no dieviem. Lai! Un nu
 Man neaizmirsti pateikties! Es netaisos
- 300 Ko līdzvērtīgu pieprasīt — par dzīvību
 Nekas nav dārgāks —, tikai to, kas taisnīgi,
 Kā redzēsi. Tu bērnu mīli gluži tā
 Kā es, ja vien tev domāšana prātīga.
 Tos glabā, lai ir manas mājas saimnieki,
 Un neapprecies, nedod svešu māti tiem,
- 305 Kas sliktāka par mani un aiz skaudības
 Ar mūsu bērniem nežēlīgi apiesies!
 To nedari, tev lūdzos es, jo pamāte
 Nīst atvases, kas pirmajai sievai dzimušas,
 Un savā ļaunumā ir odzei līdzīga!
- 310 Ja zēnam spēcīgs balsts ir viņa tēvs, tad kā,
 Mans bērniņ, klāsies tev, kas esi meitene?
 Kā varēsi ar tēva sievu sadzīvot?
 Kaut tikai viņa neceltu tev neslavu
 Un plauksmes gados neizjauktu precības!
- 315 **K. V.** Nekad pie vīra tevi māte neizdos,
 Nedz radībās tev stāvēs klāt — tai stundā, kad
 Nekas par mātes glāstu nevar mīļāks būt,
 320 Jo man ir jāšķiras no dzīves. Un ne rīt
 Vai parīt ļaunais liktenis pār mani nāks:
 Pēc mirkļa mani aizgājējiem pieskaitīs.
 Ardievu! Esiet laimīgi! Bet tu, mans vīrs,
 Ar krietno sievu lepojies, ko ieguvi,
 325 Un, bērni, jūs — ka tādai mātei dzimuši!
- K. V.** To viņa vietā nešauboties pateikšu:
 Viņš paklausīs, ja nav vēl prātu zaudējis.
Ad. Tā notiks, neraizējies, notiks! Dzīvē tu

- 330 Man biji vienīgā, un arī mirušu
 Par tādu tevi sauks. Neviena tesāle
 Nemūžam tavā vietā mani nedēvēs
 Par savu vīru. Un nevienai pašai tēvs
 Tik cildens nav un vaigs tik daiļš. Man nevajag
 Vēl bērnu. Kaut, tā lūdzu dievus, būtu lemts
 335 Man priecāties par *šiem!* Tu tapi liegta man.
 Es sērošu par tevi ne tik gadu vien,
 Bet visu mūžu, savu tēvu ienīzdams
 Un māti, kurai piedzimu, jo vārdos tik
 Tie mani mīlēja, ne darbos. Taču tu,
 340 Lai glābtu mani, atdevi visdārgāko,
 Kas bija tev, par manu dzīvību. Kā lai
 Es neraudu, kad tādu sievu zaudēju!
 Es dzīrēm galu darīšu un viesībām
 Ar vaināgiem un dziesmām, kas še skanēja.
 345 Nekad vairs neķeršos es liras stīgām klāt,
 Nedz flautas pavadībā dziedot veldzēšos,
 Jo tu man visu dzīvotprieku atņēmi.
 Es nolikšu sev blakus tavu attēlu,
 Ko prasmīgi būs darinājis mākslinieks,
 350 Un piekļaudamies abām rokām apvīšu.
 Es tevi saukšu vārdā, un man šķitīs tad,
 Ka skauju dārgo Alkestīdu. Tiesa gan,
 Tā salta bauda, taču sirdij vieglāk taps.
 Un arī sapņos tu pie manis atnāksi
 355 Un priecēsi, jo skatīt tuvus cilvēkus
 Ir — kaut vai mirkli — arī naktī tikami.
 Ja balss un dziesmas būtu man kā Orfejam,
 Es, Persefoni un tās vīru apburdams
 Ar dziedājumu, tevi vestu atpakaļ
 360 No Aīda. Kad nokāptu, ne pekles suns,
 Ne Harons — vīrs, kas laivā pārceļ dvēseles,
 Uz gaismu tevi atvest dzīvu neliegtu.
 Bet tagad gaidi mani *tur*, līdz nomiršu.
 Un sagatavo mitekli, kur mājosim.
 365 Es gādāšu par to, lai mani apglabā
 Tai pašā ciedra šķirstā līdzās tev. Tur es
 Pie taviem sāniem gulēšu, jo nevēlos,
 Lai, kaut ar miris, būtu šķirts no vienīgās,
 Kas man līdz galam uzticīga bijusi.
 K. V. Šais sērās skaudrajās es stāvēšu tev klāt
 370 Kā draugam draugs, jo viņa ir tā cienīga.
 Al. Jūs, bērni, paši dzirdējāt, ko teica tēvs:
 Viņš citu sievu neaņņems un negādās
 Jums pamāti nekad, man kauna nedarīs.
 Ad. To vēlreiz apsolu un vārdu turēšu.
 375 Al. No manām rokām saņem tad šos bērniņus!
 Ad. No dārgām rokām dārgo velti pieņemu.
 Al. Šiem bērniem turpmāk tev būs māte jāaizstāj.
 Ad. Tas notiks tā, kad būsi viņiem atņemta.
 Al. Kaut, bērni, man bij jādzīvo, nu dodos prom.
 380 Ad. Ak vai! Ko viens, ko es bez tevis darīšu?
 Al. Laiks dziedinās! Kas miris, tas vairs nav nekas.

- Ad.** Nem, dievu vārdā, ņem jel mani kopā līdz!
Al. Ir gana, ka man tavā vietā jānomirst!
Ad. Cik labu sievu, likteni, man laupi tu!
 385 **Al.** Jau plaksti smagi kļūst . . . jo smagi, acīs tumst!
Ad. Es miršu, dārgā, ja tu mani atstāsi!
Al. Vairs neesmu . . . vairs Alkestīda nav nekas!
Ad. Tev lūdzos — veries šurp un bērnus nepamet!
Al. Ardievu, mazie! Kā jūs pamest negribas!
 390 **Ad.** Uz viņiem skaties! Paskaties!

Al. Nav manis vairs.

Ad. Ko dari? Ej?

Al. Ardievu!

Alkestīda nomirst.

Ad. Cik es nelaimīgs!

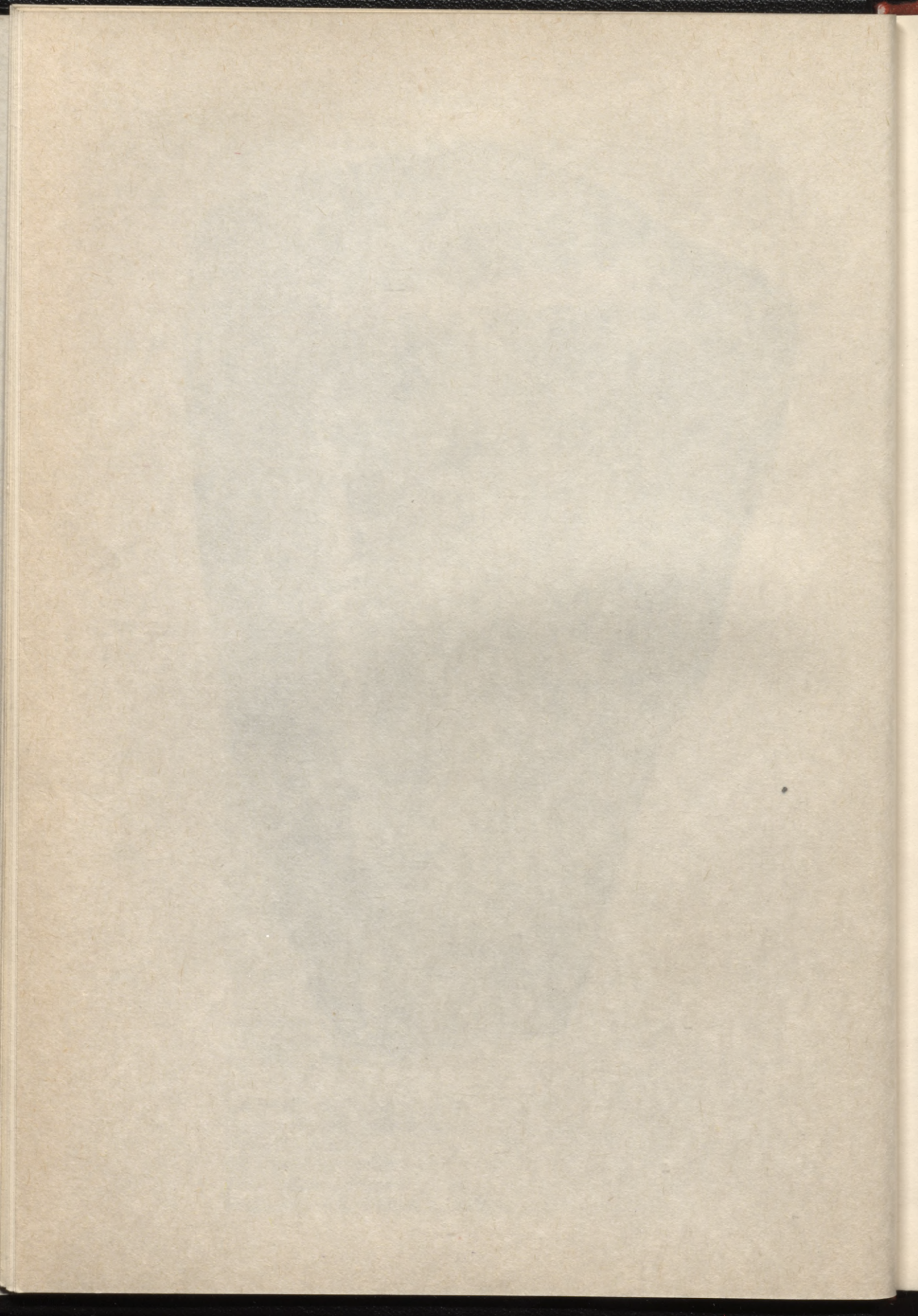
K. V. Tā mirusi. Vairs mūsu kunga sievas nav.

Eimēls

- Ak, cik es nelaimīgs! Māmiņa
 Devusies projām uz Aīdu,
 395 Tēti, vairs neskata sauli!
 Viņa pameta mani
 Bāreņa liktenim, ļaunā!
 Raugies, raugies tās acīs
 Un stingušās rokās!
 400 Klausies, klausies jel, māmiņ, tev lūdzos!
 Es tevi saucu, es, māmiņ,
 Tavš puisītis mazais, kas pieplok
 Tavām aukstajām lūpām.
Ad. Bet viņa tevi nedzird vairs, nedz redz. Gan man,
 405 Gan jums ir uzbrukusi liela nelaime.
Ei. Es, tēti, vēl esmu tik jauns,
 Bet palieku viens,
 Bez māmiņas mīļās!
 Cik liktens mans bargs,
 410 Un arī tavējais, māsiņ,
 Tāds pats! Ai, tēti, tu velti
 Precējies, velti,
 Jo nebija lemts tev kopā ar viņu
 Sasniegt vecuma dienas:
 415 Viņa mira pirms laika, un bojā,
 Māmiņ, bez tevis iet mājas.
K. V. Tev, Admēt, sava nelaime ir jāpacieš,
 Jo neesi ne pirmais, nedz ar pēdējais
 No cilvēkiem, kas krietnu sievu zaudējis.
 Tev jāsaprot, ka visiem mums ir jāmirst reiz.
 420 **Ad.** To zinu. Ne jau pēkšņi nāca nelaime —
 Jau labi sen, to paredzēdams, mocījos.
 Nu iešu bēres izkārtot. Jūs palieciet
 Un nepielūdzamajiem dieviem pazemē
 Par godu dziediet paiānu. Es pavēlu,
 425 Lai visi tesāļi, pār kuriem valdu, līdz
 Ar mani sērotu par sievu mirušo:
 Lai apvelk melnas drānas un lai matus cērp,

- Bet tie, kas vada četrjūgu vai zirgā jāj, Ab
 Lai nogriež krēpes rumakiem. Un pilsētā, Ab
 430 Lai nebūtu ne flautas skaņas dzirdamas, Ab
 Ne liras divpadesmit mēnešus, jo man Ab
 Nekad vairs nenāksies nevienu apbedīt, Ab
 Kas būs tik miļš un labs. Šo cieņu pelnī tā, Ab
 Kas vienīgā par mani nāvē gājusi. Ab
- Kalpi ienes Alkestīdas līķi pilī,
 tiem seko Admēts ar bērniem.* Ab
- 435 **Ko.** Ai, Pelija meita, Ab
 Lai prieks tev, dzīvojot Ab
 Aīda mājoklī — bezsaules mītnē! Ab
 440 Lai zina Aīds, melnsprogu dievs, un vecais Ab
 Pie irkļiem un stūres — Ab
 Mirušo vedējs: Ab
 Krietnāko, viskrietnāko sievu Ab
 Viņš cēlis pāri pār Aherontu Ab
 Divairu laivā. Ab
- 445 Mūzu draugi jo bieži Ab
 Daudzinās tevi ar liru Ab
 Septiņām stīgām un bezliras dziesmās — Ab
 450 Spartā, kad karnejā, gadam apritot, atkal Ab
 Svētki būs klāt un augu nakti Ab
 Augstu pie debesīm mēness, Ab
 Un Atēnu pilsētā spožā. Ab
 Lūk, cik daudz gan tu dziesmu Ab
 Mirdama dziedoņiem atstāj! Ab
- 455 Kaut man būtu pa spēkam Ab
 Aizvadīt tevi uz gaismu, Ab
 Prom no Aīda mītnes Ab
 Un Kokītas straumes, Ab
 Pa pazemes upi! Ab
 460 Tev — vienīgi tev, ai, sieviete dārgā, Ab
 Bijusi drosme, Ab
 Ziedojo dzīvību, pestīt vīru Ab
 No Aīda. Zeme vieglītēm tik Ab
 Lai skar tavas miesas. Ja vīrs Ab
 Jaunu sievu sev paņems, viņš nīstams Ab
 465 Būs gan man, gan atvasēm tavām. Ab
- Kad atteicās māte, Ab
 Arī sirmgalvis tēvs Ab
 Par dēlu gult kapā, Ab
 Ab
 470 Un nebija drosmes to glābt Ab
 Šiem baltmatu neliešiem, Ab
 Pašā plaukumā Ab
 Gāji nāvē par vīru. Ab
 Kaut liktenis ļautu Ab
 Iegūt sievu, kas mani tā mīlētu, Ab

- 475 Taču dzīvē tik retam tas lemts! Bet patiešām
Pie manis tā vadītu mūžu bez raizēm.
- Uznāk Hērakls.*
- Hērakls**
- Man saki, draugi, Feru zemes pilsoņi, —
Vai Admētu šeit pilī sastapt varēšu?
- K. V.** Jā, Admēts mājās, Hērakl. Bet man pasaki —
Kāds nolūks tevi mudinājis atceļot
480 Uz tesāliešu zemi, Ferās iegriezties?
- Hē.** Man tīrintietim Eiristejam veicams darbs.
K. V. Uz kurieni tu dosies? Kāds tev uzdevums?
Hē. Vest projām trāķa Diomēda četrjūgu.
K. V. Kā spēsi to? Tev laikam saimnieks pazīstams?
485 **Hē.** Nē, Bistonijā vēl ne reizi nebiju.
- K. V.** Tu nevarēsi zirgus gūt bez cīņā.
Hē. Un tomēr nedrīkstu no briesmām vairīties.
K. V. Tad nāksies viņu nonāvēt vai pašam mirt!
Hē. Tā nebūs pirmā cīņa, ko es uzņemsos.
490 **K. V.** Kāds labums tev, ka pievārēsi valdnieku?
Hē. Tad aizvedīšu zirgus prom uz Tīrintu.
K. V. Šiem zirgiem laužņus mutē likt būs pagrūti.
Hē. Nebūt — ja vien no nāsīm nešķīst uguns tiem.
K. V. Bet viņu žokļi spēcīgie maļ cilvēkus!
495 **Hē.** Tā meža zvēru, ne jau zirgu barība.
K. V. Gan redzēsi to siles mirkstam asinīs!
Hē. Ko var par savu tēvu saukt to audzētājs?
K. V. Tam Arejs tēvs, kam trāķu vairogs, zeltā kalts.
Hē. Mans dēmons grib, lai es šo cīņu uzņemos.
500 Viņš bargs aizvien, un ceļš, pa kuru ved, jo stāvs,
Ja man ar dēliem, kurus Arejs radījis,
Ir jācīkstas — vispirms ar Likāonu, tad
Ar Kiknu, un nu dodos ceļā trešoreiz,
Lai spēkotos ar zirgiem un ar valdnieku.
505 Bet nav uz zemes cilvēka, kas Hēraklu
Kaut reizi redzēs baidāmiešus no naidnieka.
- K. V.** Lūk, Admēts klāt! Jā, mūsu zemes pavēlnieks
Patlaban taisni laukā nāk no savas pils.
- Atgriežas Admēts.*
- Ad.** Lai, Zeva dēls, tu laimīgs, Persejatvasel!
510 **Hē.** Un arī tu, mans Admēt, tesāliešu kungs!
Ad. To gribētos. Es zinu — tu man labvēlīgs.
Hē. Kam mati tev kā sērotājam apcirpti?
Ad. Man jāapbedī šodien pat kāds mirušais.
Hē. Lai dievi tavus bērņus glābj no ciešanām!
515 **Ad.** Tie, kurus dzemdināju, sveiki, veseli.
Hē. Tavš tēvs, ja aizgājējs ir viņš, bij visai vecs.
Ad. Nē, Hērakl, arī viņš un māte dzīvi vēl.
Hē. Vai tik nav sieva, Alkestīda, mirusi?
Ad. Dot skaidru atbildi par viņu nespēju.
520 **Hē.** Ko saki? Vai tā mirusi vai dzīva vēl?
Ad. Gan dzīva, gan vairs nav. Tas sirdi skumdina.
Hē. Tu runā mīklās; tā vis gudrāks nekļūšu.
Ad. Vai nezini, kāds Alkestīdai liktens lemts?

- Hē.** Man zināms — tā bij gatava par tevi mirt.
- 525 **Ad.** Tad vai tā ir vairs dzīva, ja to apņēmās?
- Hē.** Jēl neraudi līdz brīdim, kad tas notiksies!
- Ad.** Kas nāvei lemts, jau uzskatāms par mirušu.
- Hē.** Un tomēr būt vai nebūt — lietas dažādas.
- Ad.** Tā domā tu, mans Hērakl, bet es — citādi.
- 530 **Hē.** Tad kālab raudi? Vai no draugiem miris kāds?
- Ad.** Nē, sievietē. Par viņu tieši domāju.
- Hē.** Vai tā ir kāda svešniece vai radu bērns?
- Ad.** Man sveša, bet ar dzimtu cieši saistīta.
- Hē.** Kā gadījās, ka tavās mājās mira tā?
- 535 **Ad.** Pēc tēva nāves bāre uzauga pie mums.
- Hē.** Žēl gan!
- Ad.** Kaut nebūtu šē sēru brīdī ieradies!
- Hē.** Ko nozīmē šie vārdi? Kas tev padomā?
- Ad.** Es došos prom pie cita drauga pavarda.
- 540 **Hē.** Nekādā gadījumā! To man aiztaupi!
- Ad.** Par nastu ciemiņš saimniekam, ko bēdas māt.
- Hē.** Kas miris, miris. Nāc nu iekšā, Hērakl mans!
- Ad.** Pie draugiem mieloties, kam sēras, neklājas.
- Hē.** Tev ierādīšu telpas, kas ir nomaļus.
- 545 **Ad.** Nē, ļauj man iet! Es tūkstoškārt tev pateikšos.
- Hē.** Tev meklēt citu pavardu es neļaušu.
- kādam kalpam*
- Šo vīru ved uz viesistabām nomaļām
Un atver tās, bet kalpotājiem gādāt liec
Par bagātīgu cienastu! Lai starpdurvis
Top aizslēgtas, jo ciemiņam pie galda nav
550 Ne jādzird vaimanas, nedz pašam jāskumst līdz.
- Hērakls ar kalpu prom.*
- K. V.** Ko dari? Tev ir tāda nelaime, un tu
Vēl iedomājies uzņemt viesus. Vai tev prāts!
- Ad.** Bet, ja no savas pilsētas un mājām prom
To raidītu, vai tad tu mani slavētu?
- 555 **Hē.** Tak nē, jo posts ar to man mazāks nekļūtu,
Tik izturētos neviesmīgi. Un tā
Vēl jauna liksta nāktu klāt pie pārējām:
Tad teiks, ka manās mājās viesus neieredz.
Bet viņš man visulaipnākais būs namatēvs,
560 Kad nokļūšu reiz slāpstošajā Argosā.
- K. V.** Bet kālab klusēji par savu likteni,
Ja ieradies viņš, būdams draugs, kā sacīji?
- Ad.** Viņš nebūtu nemūžam mājās ienācis,
Ja dzirdējis par manām bēdām. Kaut gan tam,
565 Tāpat kā jums, man šķiet, es prātīgs neliktos,
Tad tomēr viesus raidīt prom un aizvainot
Nav mana māja radusi līdz dienai šai.
- Ko.** Valdnieka pils, viesmīlīgā aizvien un dāsnā!
570 Tevi Pitojas Apollons, brīnišķlais kitaras spēlmanis,
Pagodināja,
Te mājokli razdams
Un nebūdams arī par lepnu,

- 575 Lai klātu jums gans
Lēzeno nokalnu pļavās
Un zemnieku kāzu meldijas
Avīm uz sīringas pūstu.
- 580 Dziesmu priecēti, līdzās ganījās lāsmotie lūši,
Kas pameta Otrija mežainās aizās;
Šurpu atsteidzās
Lauvu bars rudais,
Un ap tavu kitaru, Foib,
Lēkāja briedēni raibie,
585 Viegliem soļiem
Izskrējuši no eglāja staltā,
Jo tikās tiem mīlīgās skaņas.
- 590 Un tālab Admēta nams
Pie Boibes ezera gleznajiem viļņiem
Tik bagāts ar ganāmiem. Foibs
Viņa arumiem, plašajiem laukiem
Robežu spraudis pie molosu kalniem,
Kur Hēlijs vakaros kumeļus izjūdz.
595 Tā vara sniedzas līdz Aigeja jūrai,
Pēlija bezostu krastam.
- Arī šodien ver Admēts
Cieminiem vārtus, kaut asarām acīs.
600 Viņš apraud mīloto sievu, kas tikko kā
Mājās ir mirusi. Cildens raksturs
Viņu uz bijību rosina. Krietnos
Cilvēkos dziļākā gudrība mīt.
605 Man cerība sirdī: šim dievbijīgajam vīram
Dzīvē reiz klāsies vēl labi.
- No pils iznāk Admēts. Viņam seko kalpi ar nestuvēm,
uz kurām guldīta Alkestīda, un bēriniēki.*
- Ad.** Jūs, ferieši, kas līdzjūtīgi atnācāt!
Jau nelaiķi ir visu saņēmusi. To
Uz kapiem un sārtu kalpi nesīs prom.
610 Tad sveiciet mirušo, tai godu parādot,
Kad viņa dosies savā gaitā pēdējā!
- K. V.** Es redzu tavu tēvu solī vecīgā
Šurp nākam līdz ar kalpiem, kuri rotas nes,
Ko aizgājējai, tavai sievai, līdzī dos.
- Uznāk Ferēts ar pavadoņiem.*
- Ferēts**
615 Es nāku, dēls, ar tevi bēdās daloties.
Tu pazaudēji krietnu sievu, tikušu, —
Neviens to nevar apstrīdēt. Un tomēr tev,
Lai arī cik tas grūti, jāsamierinās.
- nolikdams rotaslietas uz nestuvēm*
- 620 Šīs rotas ņem! Un lai tās tevi pavada
Uz Aīdu. Es vēlos godāt nelaiķi,
Kas tavā vietā nomira, mans mīlais dēls,
Un nepieļāva, lai bez bērniem palieku,
Bez tevis vadu vecumdienas skumīgas.

Ar savu cēlo rīcību, tik drosmīgo,
Tā sagādāja slavu visām sievietēm.

nelaiķei

- 625 Tu viņu glābi un no pīšļiem pacēli
Mūs, vecākus. Ardievu! Esi laimīga
Tur Aīdā! Jā, tādas sievas cienīgas,
Ka apņem tās. Tik tādas vērts ir apprecēt!
- Ad.** Tu ieradies uz bērēm, ne jau manis saukts.
630 Un vispār — tava klātbūtne nav vēlama.
Tai rotas tavas neapliks, jo it nekā
No tevis viņai nevajag, kad glabās to.
Vai juti man, kad biju nāves briesmās, līdz?
Tad stāvēji tu malā, ļāvi jaunam mirt,
635 Pats būdams vecs, un mirušo nu apraudi.
Tu nebiji man īstais tēvs, nedz arī tā,
Kas sakās mani dzemdējusi, māte bij.
Jā, tikai verga asinis man dzīslās rit,
Pie tavas sievas krūts es pielikts slepeni.
- 640 Kas esi tu, nu ļaudīm skaidri saskatāms;
Nemūžam ticēt nespēšu, ka es tavs dēls.
Tu esi visugļevākais no cilvēkiem,
Jo, būdams vecs un mūža galu sasniedzis,
Par dēlu nevēlējies mirt, nedz drosme bij.
645 To darīt atļāvāt šai svešai sievietei,
Un tikai viņu pamatoti uzskatu
Par savu māti un par tēvu vienlaikus.
Bet varēji tu skaistu cīņu izcinīt,
Ja dzīvību par savu dēlu atdotu,
- 650 Jo laiks, kas tev vēl atvēlēts, ir gaužām īss.
Tad mēs ar Alkestīdu dzīvot varētu,
Par savu nelaimi es vientuļš negaustos.
Tu saņēmi, kas laimīgam ir jāsaņem:
Par vīrieti, jau valdnieks būdams, nobriedi;
655 Tev biju dēls un tavas varas mantinieks.
Tu nemirtu bez bērniem, namu atstādams
Bez saimnieka un citiem izlaupīšanai.
Tak neteiksi, ka mani tāpēc nodevi,
Ka neizrādīju tev cieņu vecumā?
- 660 Vai varēju vēl bijīgāks pret tevi būt?
Un tā man tēvs un māte tencina par to!
Vēl radi pēcnācējus sev — tik pasteidzies! —
Kas tev, vecu, aprūpēs un mirušu,
Kā klājas, apkops, gan ar izliks apskatei!
665 Ar savu roku tevi glabāt netaisos,
Jo, cik no tevis atkarīgs, jau miris es.
Bet, ja ar cita palīdzību vēl es dzīvs,
Tam būšu dēls un viņa vecumdienu balsts.
Vai tās nav tukšas plāpas, ja kāds sirmgalvis
670 Sauc nāvi, ilgu mūžu peļ un vecumu?
Kad nāve tādām tuvojas, viņš negrib vairs
No dzīves šķirties un par nastu vecums nav.
K. V. Jel rimstieties! Vai nelaimes vēl nepietiek?
Tev savam tēvam aizdot dusmas nevajag!

- 675 **Fe.** Vai tavā priekšā, dēls, kāds līdētis vai frīgs,
Par naudu pirkts, ko zākāt drikst? Vai nezini,
Ka esmu tesālietis, dzimis brīvībā,
Un arī tēvs man tesālis? Cik nekaunīgs
Tu esi un cik puicisks, mani norādams!
- 680 **Ad.** Uz pulgām saņem atbildi: es radīju
Un audzināju tevi, lai tu valdi šeit,
Bet tavā vietā mirt gan nav mans pienākums.
Nav bijis senčiem, vispār grieķiem, paražas,
Kas tēviem liek par bērniem mirt. Tev pašam ir
- 685 **Ad.** Savs laimīgais un nelaimīgais liktenis.
No manis visu dabūji, kas pienācās;
Tev pavalstnieku daudz, un daudz vēl saņemsi
Tu zemes, ko no tēva mantoju. Tad kā
Tev esmu pāri darijis, ko atņēmis?
- 690 **Ko.** Ne tev par mani jāmirst, ne par tevi man!
Tev saule tik? Vai tēvam netik, tavuprāt?
Laiks, ko mēs vadām Aīdā, ir ilgs, un mūžs,
Ko dzīvojam, tik īss, bet tomēr salds jo salds.
Tu, nekaunīgi vairoties no nāves, dzīvs,
- 695 **Kaips.** Jo izbēgi no likteņa, kas tev bij lemts,
Šo nāvēdams. Un tad vēl pārmet, ka es glēvs,
Tu, mīkstčauli, par kuru sieva stiprāka,
Kas mirusi par tevi, jauno skaistuli!
Tev vispār nevajadzēs mirt — tā atklāji
- 700 **Ko.** Tu viltīgi, ja sieva ikreiz piekritīs
Par tevi nāvē iet. Bet tu, pats glēvulis,
Vēl savus tuviniekus pel, kas negrib to!
Ciet klusu! Tici — visi dzīvi mīl tāpat
Kā tu. Un, ja tu mani zākā, arī tev
- 705 **K. V.** Daudz nejauka un patiesīga jādzird būs.
Jau pāriāk daudz ir jauna teikts kā pirmīt, tā
Nupat. Vairs savu dēlu nerāj, sirmgalvil!
- Ad.** Tik runā vien tāpat kā es! Ja taisnība
Tev kremt, tad nedrīkstēji aplam rīkoties!
- 710 **Fe.** Par tevi mirstot, rīkotos vēl aplamāk.
Ad. Vai tas vienalga — vecam mirt vai jaunībā?
Fe. Tik vienu mūžu, ne jau divus dzīvojam.
Ad. Tad manis pēc kaut pašu Zevu pārdzīvo!
Fe. Kam lādi savus vecākus bez pamata?
- 715 **Ad.** Tu ilgu mūžu kāro, to es sapratu!
Fe. Bet vai tu savā vietā sievu neglabā?
Ad. Tas pierāda, cik glēvs tu esi, nekrietnais!
Fe. Tu nesacīsi, ka tā mira manis dēļ!
Ad. Ai, kaut es tev vēl kādreiz būtu vajadzīgs!
- 720 **Fe.** Jo biežāk apprecies, lai vairāk sievu mirst!
Ad. Tas ir *tavs* kaunatraips: *tu* dziedies nāvē iet.
Fe. Es mīlu gaismu dievišķo, jā, mīlu to!
Ad. Cik glēva, vīra necienīga vēlme šī!
Fe. Tu nesemiesies par veco, viņu apbedot!
- 725 **Ad.** Bez slavas tava nāve būs, kad mirsi reiz.
Fe. Man pulgas gaužām vienaldzīgas mirušam.
Ad. Lūk, kāda bezkaunība piemīt vecumam!
Fe. Tā bezkaunīga nebija, bet vientiesē.

- 730 **Ad.** Ej prom un ļauj man aizgājēju apglabāt!
Fe. Es eju — viņu apglabās tās slepkava.
 Bet tev vēl nāksies svaiņiem atbildēt par to.
 Patiešām — Akasts nebūtu vairs godavīrs,
 Ja neatribtos tev par māsas asinīm.
- 735 **Ad.** Nu lasies prom ar savu sievu! Vecumā,
 Kā pelnāt to, bez bērniem būsit, kaut ir dēls.
 Zem viena jumta nedzīvošu vairs ar jums.
 Ja vajadzētu man no tēva pavarda
 Ar vēstītāju atteikties, to darītu.
- 740 **Ad.** Bet iesim — mums šī nelaime ir jāpārcieš —
 Un nelaiķi uz ugunskura guldīsim!
Admēts un bērnieki dodas ceļā.
- Ko.** Vai manu, vai! Cik milzīga drosme
 Bij tev, krietnā, viscildākā sieva!
 Ardievu! Lai pazemes Hermejs un Aīds
 Tevi laipni saņem! Un, ja arī tur
 Tiek apbalvots krietnais, tev balva būs vieta
 Līdzās Aīda sievai.
*Koris pievienojas bērū gājienam.
 Ierodas kalps.*
- Kalps**
 No daždažādām zemes malām redzēju
 Pie Admēta jō daudzus nākam ciemiņus,
 Kam padevu es ēst un dzert, bet negantāks
 750 Par šo pie mūsu pavarda nav gadījies.
 Viņš, pirmkārt jau, kaut redzēdams, ka sēro kungs,
 Pār mājas sliekšni uzdrīkstējās kāju spert
 Un tad, lai arī zināja par nelaimi,
 Ne smalkjūtīgi ņēma pretī atnesto,
 755 Bet skubināja galdā likt, kā nebij vēl.
 Viņš abām rokām efejvīto kausu tver
 Un tumšo sulu iedzer neatšķaidītu,
 Līdz kamēr viņam galvā sakāpj vīna guns.
 Viņš miršu zariem galvu rotā, baurodams,
 760 Ka ausis svilst. Nu atskan divas meldijas:
 Šis savu velk, un viņam bijis nebijis
 Ir kunga posts. Mēs, kalpi, kundzi apraudam,
 Bet viesim acis asaratās nerādām,
 Jo tā mums Admēts vēlējies. Nu pilī man
 765 Ir jācienā šis svešnieks — kaut kāds laupītājs
 Un zaglis, vīrs, no kura viss kas sagaidāms.
 Tā jau ir prom, bet es — es nesekoju tai
 Un nepacēlu roku, kundzi apraudot,
 Kas man un visiem mājas kalpiem māte bij.
 770 Tā, vīra dusmas remdinot, mūs sargāja
 No neskaitāmām likstām. Vai nav pamata
 Šo viesi nīst, kas sēru brīdī ierodas?
Uznāk Hērakls ar vainagu matos un kausu rokā.
- Hērakls**
 Ei, tu! Kam tev tāds noraizējies, skumīgs vaigs?
 Kalps nedrīkst ciemiņos tik drūmi lūkoties,

- 775 Ad. Tie viņam jātagaida sirdi priedīgu.
 Ko. Tu, kunga draugu ieraudzīdams, saņem to
 Ar skābu gīmi, saīdzis un bēdājis
 Ad. Par svešu nelaimi, gar ko tev daļas nav.
 Ko. Nāc šurp, lai kļūsti gudrāks! Vai maz zini tu,
 780 Kas mirstīgiem ir viņu dzīves pamatā?
 Ko. Man šķiet, ka ne. Un kā gan vari zināt to?
 Ad. Tad klausies! Visiem cilvēkiem ir jāmirst reiz,
 Ko. Un nav neviena paša, kas var droši teikt,
 Ad. Ka otrā dienā dzīvos vēl. Ir miglā tīts,
 785 Kurp pavērsīsies liktenis. To nespējam
 Nedz iemācīt, nedz zinātniski izskaidrot.
 Ad. Ja to, no manis dzirdējis, tu apguvi,
 Ko. Tad liksmo, dzer un uzlūko vien šodienu
 Ad. Par savu — visu pārējo lems liktenis!
 790 Un cienī arī Kiprieti, kas cilvēkiem
 Visjaukākā no dievēm, — tā mums labu vēl!
 Ad. Met mieru visam citam un man uzticies,
 Ko. Ja uzskati par pareizu, ko sacīju!
 Ad. Tā, liekas, ir. Un tāpēc pārāk neskumstil
 795 Ar mani iedzer! Vainagu ap pieri vij
 Un aizmirsti, ko nodara tev liktenis!
 Ad. Es zinu — vīns, kas kausā dzirkstī, aizgainās
 Ko. Šo drūmo omu, tevi vērtīs citādu.
 Ad. Kas mirstīgs, tam ir jādomā kā mirstīgam.
 800 It visiem — ja tu mani ņem par šķirēju —,
 Ad. Kas pārāk nopietni un īgni, dzīve vairs
 Ko. Nekāda istā dzīve nav, bet tīrais posts.
 Ad. To zinām mēs. Bet šobrīd mūsu stāvoklī
 Ko. Ne dzīres iederas, ne arī jautrība.
 805 Hē. Jums mirusī bij sveša. Pārāk nebēdā,
 Ad. Jo jūsu mājas saimnieki ir dzīvi vēl!
 Ka. Kā, dzīvi? Vai tad nezini, kas noticis?
 Hē. To zinu — ja vien saimnieks tavš nav melojis.
 Ka. Mans kungs gan pārāk, pāri mēram viesmīlīgs!
 810 Hē. Vai svešas sievas nāves dēļ sev prieku liegt?
 Ka. Jā, tā nu gan bij sveša mums — šī sievietel!
 Hē. Vai tas var būt, ka viņš man slēpis nelaimi?
 Ka. Tak neraizējies, ej! Mums kunga bēda rūp.
 Hē. Tas neizklausījās pēc svešas nelaimes.
 815 Ka. Lūk, tālab skumstu, tevi redzot liksmojam.
 Hē. Tad draugs ar mani apgājies tik nekrietni?
 Ka. Tu ieradies, kad tevi uzņemt neklājās:
 Mums sēras. Vai tad tumšās drānas neredzi
 Un matus, īsi apcirptos?
 Hē. Kas miris jums?
 820 Vai kāds no kunga bērniem vai tā sirmāis tēvs?
 Ka. Nē, ciemiņ! Admētam ir sieva mirusi!
 Hē. Ko saki tu! Un tomēr mani cienājāt!
 Ka. Tam tevi projām aizraidīt bij neērti.
 Hē. Ai, kādu sievu nelaimīgais zaudējis!
 825 Ka. Pagalam esam visi, ne jau viņa vien.
 Hē. To manīju, kad valgās acis redzēju,
 Ko. Tā vaigu, matus apcirptos. Bet prata viņš

- Man iestāstīt, ka taisās svešu apglabāt.
 Par spīti savai nojautai, še ienācu
 830 Un ņēmos dzert pie viesmīlīgā saimnieka,
 Kam tādas bēdas! Kā gan, greznots vainagiem,
 Es varēju te liksmoties! Bet arī tu
 Man neteici, kas jūsu mājās noticis.
 Kur glabās to? Kur kungu sastapt varēšu?
 835 **Ka.** Pie lielceļa uz Lārisu tu redzēsi
 No priekšpilsētas kapakmeni aptēstu. *Prom.*
Hē. Nu, sirds, daudz cietusī, un rokas, parādiet,
 Cik spēcīgs dēls, ko dzemdējusi Alkmēne,
 Alektriona meita, Zevam Tirintā!
 840 Man Alkestīda jāizglābj, kas tikko kā
 Ir mirusi, un atkal mājās jāpārved.
 Tā varēšu es savam draugam pakalpot.
 Es uzmanīšu Tanatu, kas mirušiem
 Ir valdnieks, melnās drānās tērpts. To sastapšu
 845 Pie kapa, šķiet, kad dzers viņš upurasinis.
 No slēpņa virsū metīšos un sagraībšu
 To abām rokām, apvijot tās viduklim,
 Ka brīkskšēs ribas, un neviens to nepestīs,
 Līdz kamēr viņš man Alkestīdu neatdos.
 850 Bet, ja man izbēgs medijums, ja nenāks viņš
 Pēc upurasinīm, tad, tūda! nokāpdams
 Uz Aīda un Koras drūmo mājokli,
 To izlūgšos. Nav šaubu man, ka, atvedis
 855 To atpakaļ uz gaismu, draugam nodošu,
 Kas mani, neaizraidot prom, ir uzņēmis.
 Kaut gan to ķēris trieciens smags, viņš nebilda
 Nevienu vārdu man, jo pārāk smalkjūtīgs.
 Vai Tesālijā, visā Grieķijā vēl kāds
 Par šo var viesmīlīgāks būt? Tam nebūs teikt,
 860 Ka vīrs, kam labu darijis, tā necienīgs. *Prom.*
- Atgriežas Admēts ar bēriniem un koris.*
- Ad.** Ai, nīstamais atceļš
 Un bārā nama
 Nīstamais skats!
 Ak, vai manū, vai!
 Kurp iet? Kur man palikt? Ko runāt? Ko ne?
 865 Kaut būtu es miris!
 Liktenim sūram
 Mani dzemdēja māte.
 Es mirušos skaužu
 Un tiecos pie viņiem,
 Man gribas mājot to mītnēs.
 Nav prieka, ne saulstarus skatot,
 Ne sperot kāju uz zemes.
 870 Tik dārgu ķilu no rokām
 Man izrāvis Tanats un vedis
 Uz Aīdu projām.
- Ko.** Ej tālāk, ej tālāk!
 Ej patveries mājās!

- Ad.** Ak, vai manu, vai!
- Ko.** Jā, ciešanas tavas
Pēc vaimanām prasās!
- Ad.** Ak vai, cik man smagi!
- Ko.** Es zinu, cik sāpīgs ir ceļš, ko tu staigā ...
- Ad.** Ak vai!
- 875 **Ko.** Taču viņai zem zemes tu nespēsi līdzēt.
- Ad.** Ak, vai manu, vai!
- Ko.** Cik rūgti vairs neskatīt mūžam
Vaigā mīloto sievu!
- Ad.** Kam atgādini man, kas sirdi sāpina?
Kas vīram briesmīgāk var būt
- 880 Kā uzticamo sievu pazaudēt?
Kaut nebūtu nekad to apņēmis,
Zem viena jumta dzīvojis ar to!
Es neprecētos apskaužu un tos,
Kam bērnu nav. Tiem tikai viena dzīvība,
- 885 Un baidīties par to nav pārāk mokoši.
Bet noskatīties bērnu slimībās
Un sievas gultā, nāves postītā,
Ir nepanesami. Ir taču iespējams
Bez laulības un bērniem
Mūžu nodzīvot.
- Ko.** Tev uzbrucis liktenis,
Liktenis neveicams.
- Ad.** Vai manu, vai!
- 890 **Ko.** Tu ciešanās savās
Gan nezini mēru.
- Ad.** Ak vai, cik man smagi!
- Ko.** To panest ir grūti un tomēr ...
- Ad.** Ak vai!
- Ko.** Tev jāpacieš. Ne jau tu pirmais, kas zaudējis ...
- Ad.** Vai manu, vai!
- Ko.** Savu sievu. Cik dažādas bēdas,
Kas piemeklē ļaudis!
- 895 **Ad.** Vai nebeidzamas ir skumjas un sēras
Par mīļajiem, kuri zem zemes!
Kam neļāvi mesties dziļajā kapā
Un nomirt, lai dārgajai sievietei
Tur gulētu līdzās?
- 900 Tad Aidam divas dvēseles reizē
Visuizticīgākās tiktū, kas kopā
Pār pazemes ezeru dotos.
- Ko.** Man kādreiz bij rads,
Kas — nožēlojami! —
- 905 Mājās zaudēja dēlu,
Vienīgo atvasi. Tomēr
Viņš mierīgi panesa
Ciešanas savas,
Kaut nebij vairs bērnu
Un sirmoja mati,
- 910 Jo mūžs jau tam gāja uz rietu.

- Ad.** Ai, tēvu nams! Kā lai ienāku te,
Kā lai dzīvoju, nelaimes piemeklēts?
Ak, vai manu, vai! Cik atšķirīgs viss!
- 915 Toreiz, kāzu meldijām skanot
Un Pēlija lāpu apmirdzēts, vedu
Es sievu pie rokas. Aiz manis
Nāca liksmojot draugi, kas dēvēja mūs
Par laimīgiem — aizgājēju un mani,
- 920 Jo, būdami cildenu vecāku, bijām
Nu vienoti svētajām saitēm.
Vien raudas šodien, ne gaviles skan
Un drānas ir melnas, ne baltas vairs.
Mani vada uz māju, kur gaida
925 Pamesta laulības gulta.
- Ko.** Tev uzbruka posts,
Kad biji vēl laimīgs
Un ciešanas svešas.
Bet pats esi dzīvs,
930 Un manta tev vesela.
Mirusi sieva,
Ir zudusi mīla.
Bet kas te gan jauns? Taču nāve
Jau daudziem atņēma šievu.
- 935 **Ad.** Es, draugi, uzskatu, ka sievas liktenis
Ir laimīgāks par manējo, kaut nešķiet tā.
Nekad vairs Alkestīda sāpes nejutīs,
Tā brīva ir no ciešanām un slavena.
Bet es, kam bija jāmirst, nāvei izbēgu
940 Un skumju dzīvi vadīšu — to zinu es.
Kā izturēt, ka man šai mājā jāienāk?
Ko uzrunāt, un kas nu mani uzrunās,
Lai ienākt būtu tīkami? Kurp doties man?
945 No mājām mani vientulība laukā dzīs,
Kad sievas gultu ieraudzīšu pamestu,
Tās krēslu tukšu, grīdu vienos putekļos,
Bet bērniņi, pie maniem ceļiem glauzdamies,
Pēc mātes sauks un vergi vaimanās par to,
Cik laba saimniece ir mājās zudusi.
- 950 Jā, tā šeit būs, bet ārpus pils vairs nespēšu
Ne citu kāzās raudzīties, ne sievietēs,
Kas svētku reizēs pulcēsies. Cik mokoši
Būs skatīt sievas vienaudzes! Un vēl dažs labs,
Kas mani neieredz, tad varēs teikt: «Kāds kauns!
955 Lūk, tas, kam nebij drosmes nāvē iet, ir dzīvs,
Jo, glēvi upurēdams sievu, izglābies
No Aīda. Vai šis vēl domā, ka ir vīrs?
Un viņš, kas negribēja mirt, nīst vecākus!»
Tā klāt pie manām bēdām nāks vēl neslaval!
- 960 Kas, draugi, man vairs dzīvē gaidāms, cilvēkam,
Kam ļauni klājas un ko ļauni aprunā?

- Ko.** Gan traucos pa mūzu takām,
 Gan augšup pret debesīm cēlos
 Un nodevos zinātnēm daudzām,
 965 Bet neatradu, kas stiprāks
 Par Ananki būtu, —
 Nedz burvju līdzekļus
 Trāķiešu plāksnēs, kas glabā
 Orfeja balsi,
 970 Nedz zāles, ko Asklepiādiem
 Iedeva Foibs,
 Griezis tās ļaudīm, kas sūru ciešanu mākti.

 Tā vienīgā dieve, kas neļauj
 Tuvoties altāriem saviem
 Un tēliem un upurus negrib.
 975 Man dzīvi nedari grūtāku,
 Dižā, kā senāk!
 Vien kopā ar tevi
 Zevs noved līdz galam
 Visu, ko lēmis.
 980 Ar savu spēku tu savaldi
 Halibu dzelzi,
 Prāts tev ir nelokāms, piekāpība tam sveša.

 Arī tev dieve rokas saistīja važām
 985 Neatraisāmām. Esi stiprs! Nemūžam tu nespēsi,
 Asaras liedams, no Aīda mirušos atvest.
 Arī dievu bērni, kas dzimuši slepus,
 990 Pakļauti nāvei.
 Viņa mums dārga bij, būdama dzīva,
 Un dārga, kad mirusi.
 Admēt, ar visucēlāko sievu
 Tu vienojies mīlā.

 995 Tavas sievas atdusas vieta lai tautā
 Lielākā cieņā kā pārējo kapi!
 Lai parāda godu tai līdzīgi dieviem,
 1000 Lai ceļavīriem tā svētums!
 Ļaudis, kas ieradīšies pie kapa
 Pa sānu taciņu, bildīs:
 «Viņa, kas mirusi, glābdama vīru,
 Tagad pati ir svētlaimīgs gars.
 1005 Tevi sveicam mēs, valdniec!
 Ak, esi mums vēlīga!» Tā viņi sacīs.
K. V. Skat, Admēt! Ja vien nemaldos, Alkmēnes dēls
 Pa ceļu atpakaļ uz tavu pili nāk.

*Ierodas Hērakls,
 vezdams pie rokas aizplīvurotu sievieti.*

Hē. Ar draugu, Admēt, jārunā ir atklāti,
 1010 Nav aizvainojums sirdī jāslēpj klusējot.
 Man bēdās gribētos pie taviem sāniem būt
 Un pierādīt, ka esmu draugs tev uzticams.

- Kam neteici, ka līdzās sieva mirusī,
 Un viesmīlīgi mani pili uzņēmi,
 It kā par svešām bēdām vien tev skumīgs prāts?
 1015 Un tā es tavā mājoklī, kur sēras mīt,
 Ar vītņēm matos lēju ziedu dievībām.
 Šo rīcību tev pārmetu — jā, pārmetu,
 Bet nelaimē vēl sāpināt gan netaisos.
 1020 Tik pateikšu, kas mudināja atgriezties.
 Šo sievieti no manis pieņem, glabā to,
 Līdz nonāvēšu bistoniešu valdnieku
 Un atvedīšu zirgus šurp no Trāķijas.
 Ja neveiksies, kā gribas, — kaut es pārnāktu! —
 Šo tavām mājām dāvāju par kalponi.
 1025 Tā iegūta ar grūtībām. Reiz sastapu
 Es cilvēkus, kas sludināja sacīksti,
 Kur cīņa bija spēkavīra cienīga, —
 No turienes šo atvedu par veikumu.
 1030 Kurš uzvarēja sacensībā vieglākā,
 Tam balvai tika zirgi, bet, kurš grūtākā,
 Ar laušanos un dūru cīņu, — vērsi un
 Vēl piedevām šī sieviete. Kad ierados,
 Man palaist tādu guvumu bij neērti.
 1035 Bet, kā jau teicu, tev par viņu jāgādā —
 Ne zagta tā, bet iemantota cīņiņā.
 Varbūt pēc kāda laika man vēl pateiksies!
Ad. Par sievas nāvi klusēju ne tāpēc, ka
 Tās kaunētos un gribētu tev cieņu liegt,
 1040 Bet sāpēm šīm vēl nāktu jaunas sāpes klāt,
 Ja dotos tu uz cita drauga mitekli, —
 Jau gana bij par savām bēdām asras liets!
 Šo sievieti, ja iespējams, — tev lūdzos, kungs, —
 Tu citam glabāt uztici, kam nelaime,
 1045 Ko pieredzēju, sveša, — tev šeit draugu daudz!
 Man neatgādini, ko esmu izcietis, —
 Es nespētu, šo redzot mājā, neraudāt!
 Jel neliec jaunas sāpes ciest man, sirdzējam, —
 Jau pietiekami skumjas plosa dvēseli!
 1050 Un kur gan jaunā sieviete lai dzīvo te?
 Tā jauna ir, kā drānas, rotas liecina.
 Vai tai zem viena jumta mist ar vīriešiem?
 Kā viņa varēs šķīsta būt starp jaunekļiem?
 Ir visai grūti jaunus ļaudis iegrozot.
 1055 Es tik par tevi domāju. Vai ierādīt
 Tai aizgājējas istabu, lai dzīvo tur?
 Kā sievas gultā varētu tai gulēt ļaut?
 Es divkārt baidos nopeluma: pilsoņu,
 Kas pārņem var, ka nodevis es glābēju
 1060 Un kāroju pēc citas — jaunas skāvieniem,
 Un nelaiķes — tā pelnī, lai ar bijību
 Un cieņu iztuos pret to. Tev, sieviete,
 Lai kas tu būtu, jāzina, ka augumā
 Tu Alkestīdai līdzīga un stāvs tāds pats.
 Es dievu vārdā lūdzos tevi: aizved prom
 1065 Šo sievieti un nemoki vairs mocīt!

- Kad redzu to, šķiet, savu sievu ieraugu.
 Tas plosa sirdi, un no acīm asaras
 Vai straumēm plūst. Cik nožēlojams es, ka man
 Ir jātukšo no jauna rūgtais bēdu kauss!
- 1070 **K. V.** Tavs liktens nav no laimīgajiem — ko tur teikt!
 Bet tomēr katram jāpacieš, ko dievi dod.
- Hē.** Kaut būtu man tik spēka tavu sievu šurp
 No apakšzemes mājokļiem uz gaismu vest
 Un līdz ar to tev, Admēt, prieku sagādāt!
- 1075 **Ad.** Man šaubu nav, ka tu to gribētu. Bet kā?
 Nav mirušajiem iespējams uz gaismu nākt.
- Hē.** Tev jāzin mērs un sāpes rāmi jāpacieš.
- Ad.** Dot padomu ir vieglāk nekā sekot tam.
- Hē.** Kāds labums būs no tā, ka mūžam raudāsi?
- 1080 **Ad.** To zinu pats, bet ilgas nedod miera man.
- Hē.** Ir jāraud tam, kas aizgājēju mīlējis!
- Ad.** Šī mīla moka vairāk, nekā izteikt var.
- Hē.** Tu labu sievu zaudējis — kas noliegs to?
- Ad.** Nekad par dzīvi nespēšu vairs prieku rast.
- 1085 **Hē.** Laiks dziedinās. Bet šobrīd sāpes svaigas vēl.
- Ad.** Vien saki «laiks», ja «laiks» tev nāvi nozīmē!
- Hē.** Tev mieru jauna laulība un sieva sniegs.
- Ad.** Ko saki tu! Jel klusē! Tam gan neticu.
- Hē.** Kā tā? Vai mūžam gribi palikt atraitnī?
- 1090 **Ad.** Nav sievietes, kas manai gultai tuvosies.
- Hē.** Tu laikam domā — mirušai tā labāk būs?
- Ad.** Lai arī kur tā atrastos, tā jācienī.
- Hē.** Cik teicami! Un tomēr tā būs muļķība!
- Ad.** Nekad vairs mani nedēvēs par precētu!
- 1095 **Hē.** Ir cildeni, ka paliec sievai uzticīgs!
- Ad.** Es mirtu, ja to nodotu, kaut tās vairs nav!
- Hē.** Bet nu šo savās mājās uzņem krietnajās!
- Ad.** Nē! Lūdzos, Zevu piesaukdams, kas tev ir tēvs!
- Hē.** Tu aplam rīkosies, ja nedarīsi to.
- 1100 **Ad.** Ja darīšu, sirds pārplīsīs aiz žēlabām.
- Hē.** Jel klausī man, jo laipnums tev var augļus nest!
- Ad.** Kaut nebūtu šo izcīnījis sacīkstē!
- Hē.** Man uzvarot, tu arī gūsi uzvaru.
- Ad.** Tas labi teikts. Bet sieviete lai projām iet!
- 1105 **Hē.** Tā ies, ja vajag. Bet vispirms vēl padomā!
- Ad.** Tas vajadzīgs — ja vien uz mani neskaisties.
- Hē.** Šī vēlme man nav radusies bez pamata.
- Ad.** Lai notiek! Taču prieku man tas nedara.
- Hē.** Būs laiks, kad mani tencināsi, tici man!
- 1110 **Ad.** *kalpiem*
- Hē.** Šo vediet prom, ja reiz tā mājās jāpieņem!
 Man negribētos viņu kalpiem uzticēt.
- Ad.** Tad ievēd pats to mājās, ja tā vēlies, draugs!
- Hē.** To labprātāk es tavās rokās nododu.
- Ad.** Es neķeršos tai klāt, bet ienākt nelieģšu.
- 1115 **Hē.** Vien tavai rokai labajai es uzticos.
- Ad.** Tu mani piespied darīt to, ko nevēlos.
- Hē.** Tik droši roku pretī stiep un satver to!

- Ad.** *novērsis seju*
- Jau stiepj, it kā cērtot galvu Gorgonai.
- Hē.** Vai satvēri?
- Ad.** Jā.
- Hē.** Glabā to, un dienās tu
- 1120 Vēl sacīsi, ka Zeva dēls bij viesis krietns!
Viņš noņem sievietei šķidrautu.
- Jel ieskaties! Vai nav tā sievai līdzīga?
Met bēdas nost un baudi mirkli laimīgo!
- Ad.** Ai, dievi! Ko man teikt? Kāds brīnums necerēts!
Vai tiešām skatu sievu, vai tik mulsina
- 1125 **Hē.** Un maldina kāds dieva sūtīts viltus prieks?
Hē. Nebūt! Tā tava sieva ir, ko redzi šeit.
- Ad.** Kaut nebūtu tas māpu tēls no ēnu valsts!
- Hē.** Tavs viesis, Admēt, nav no tiem, kas garus sauc.
- Ad.** Tad tā ir sieva, ko nupat kā glabāju?
- 1130 **Hē.** Jā gan! Ka laimei netici, es nebrīnos.
Ad. Vai aiztikt sievu, viņu sveikt kā dzīvu ļauts?
- Hē.** Jā, vari sveikt! Tev tagad viss, ko vēlējies.
- Ad.** Ai, dārgās sievas stāvs un vaigs! Tu mana, kaut
Nekad vairs necerēju tevi ieraudzīt!
- 1135 **Hē.** Jā, tava tā! Bet sargies dievu skaudības!
Ad. Lai, dižā Zeva krietnais dēls, tev mūžam lemts
Būt laimīgam, un tēvs, kas tevi radījis,
Lai sargs! Tu mani izglābi, tu vienīgais!
Bet kā uz gaismu varēji to augšup vest?
- 1140 **Hē.** Es cīnījos ar dēmonu visspēcīgo.
Ad. Un kur tu spēkā mērojies ar Tanatu?
- Hē.** Pie kapa viņu sagrābu no slēptuves.
- Ad.** Bet pasaki — kam viņa stāv un nerunā?
- 1145 **Hē.** Nav ļauts tev viņas balsi dzirdēt, iekams vēl
Nav apakšzemes dieviem ziedu nesusi,
Lai šķīstītos, un neaust gaisma trešoreiz.
Bet tagad ved to iekšā, draugs, un mūžudien
Pret saviem viesiem izturies ar bijību!
Nu paliec sveiks! Es dodos prom un pūlēšos
1150 Veikt darbu, ko man valdnieks uzliek, Eiristejs.
- Ad.** Nē, pakavējies vēl pie mūsu pavarda!
- Hē.** To citureiz. Bet šobrīd man ir jāsteidzas.
- Ad.** Kaut veiksmīgi tev mājās pārnākt būtu lemts!
Hērakls prom.
- 1155 Es pilsoņiem un visai valstij pavēlu:
Lai, atzīmējot mūsu laimi, tauta dej
Un lūgsnām līdzī ziedokļos kūp upuri,
Jo dzīve tagad vērtusies mums gaišāka
Par agrāko. Jā, neliegšos, ka laimīgs es!
- Ko.** Daudzos veidos mums parādās dievišķais,
1160 Daudz ko dievi lemj pretēji gaidītam:
Cerībās lolotais netop piepildīts,
Tam, ko neceram, ceļu ver dievība.
Tā arī notika šoreiz.

MĒDEJA

ΜΗΔΕΙΑ

PERSONAS

AUKLE

AUDZINĀTĀJS

MĒDEJA

KREONTS, Korintas valdnieks

AIGEJS, Atēnu valdnieks

JĀSONS

ZIŅNESIS

KORINTIEŠU SIEVU KORIS

DIVI ZĒNI, Mēdejas un Jāsona dēli

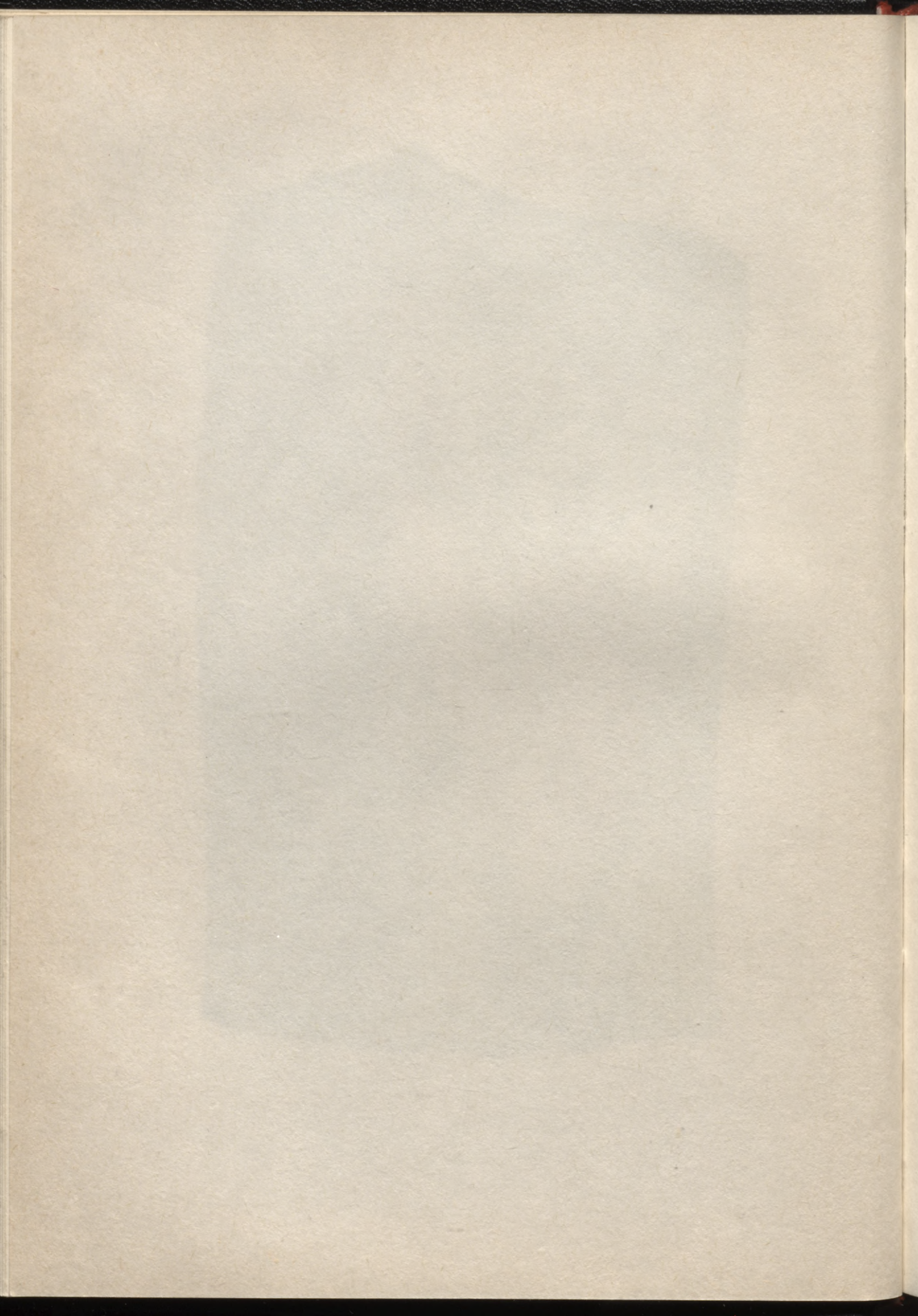
Mēdejas kalpones

Valdnieka pavadoņi

Darbības vieta:

Mēdejas mājas priekšā Korintā.

No mājas iznāk vecā Mēdejas aukle.

Aukle

Kaut nebūtu caur Simplegādām melnajām
Uz Kolhīdu nekad šī «Argo» laidusies! A-2
Kaut priede Pēlijkalnā nebūtu nekad
Zem cirvja līmusi un rokās ielikta 22
5 Par stūri varoņiem, ko Pelijs sūtīja
Pēc zelta aunādas! Tad mana valdniece
Nekad pie mūriem nepiebrauktu Iolkā. A-2
Tur, aklā milā degdama pret Jāsonu, A-2
Tā Pelijmeitas kļūt par tēva slepkavām 20
10 Tad nepierunātu, šurp arī nebēgtu
Ar vīru, mazajiem. To ļaudis cienīja
Šeit Korintā, kur trimdā viņa apmetās, A-2
It visur uzticīga vīram būdama. A-2
15 Nav labuma šai pasaulē vairs lielāka
Par to, ja vīrs ar sievu dzīvo saskaņā. A-2
Viss tagad citādi — cieš dziļi viņas sirds,
Jo Jāsons manu kundzi, bērnus atstājis,
Ar pašu valdnieknamu sācis draudzēties
Un Kreonta, kas zemē valda, meitu prec, 20
20 Bet nelaimīgā Mēdeja ir atstāta.
Tā skaļi kliedz par zvērestiem, kas doti tai,
Tā uzticību, dievu svēto varu sauc
Par liecnieku, kā Jāsons mīlu atmaksā. A-2
25 Bez ēdiena tā guļ un skumjās dziļi slīgst;
Tai asaras plūst dienu, nakti aumaļām, A-2
Pēc tam kad dzirdēja, ka vīrs to pametis.
Tā acis augšup npaceļ, kā piekalta A-2
Pie zemes seja tai; ir kurla Mēdeja
Pret draugu mierinājumiem kā viļņos klints. A-2
30 Tik dažreiz, balto kaklu augšup atmetot,
Pie sevis vien par mīlo tēvu klusu vaid,
Par māju, dzimteni, ko bēgot nodeva,
Tam sekojot, kas viņu tagad nopulgo. A-2
35 Tik savā nelaimē nu nabadzīte redz,
Cik svarīgi ir dzimto zemi neatstāt.
Tā savus bērnus nīst, vairs negrib redzēt tos, —
Man bail, ka viņai ļauns kas prātā neienāk.
Smags raksturs tai — tā necieš apvainojumus. A-2
40 Es baidos, viņu pazīstot, ka nenotiek
Kas ļauns, ka istabā, kur viņai gulta stāv,
Tā asu dzelzi savā sirdī neietriec
Vai Kreontu un arī vīru nenodur,
Vēl likstas lielākas uz galvas krādama. A-2
45 Tā drausmīga — nav viegli svinēt uzvaru
Pār to —, bez cīņas nepadosies pretniekam.

Ierauga nākam audzinātāju ar bērniem.

Lūk, zēnus redzu es! Tie izskraidījušies

Uz māju nāk. Par savas mātes nelaimi
Nav jausmas tiem. Bērns nedomā par ciešanām.

Audzinātājs

- 50 Ko, manas kundzes uzticamā verdzene,
Te stāvi vientuļa pie nama ieejas?
Vai pati sev tu savas likstas uztici?
Vai Mēdeja bez tevis viena palikt grib?
- A-e. Ak, cienījamais kunga bērnu pavadon!
Ir labiem kalpiem savu kungu ciešanas
55 Kā pašu nelaime — sirds viņiem krūtīs smeldz.
Tik ļoti skaudras sāpes mani pārņēma,
Ka pēkšņi vēlēšanās radās atnākt šurp,
Paust debesij un zemei kundzes ciešanas.
- A-s. Vai tiešām nabadzīte nav vēl rimusies?
60 A-e. Tik likstas sākušās. Nav pusceļš noiets vēl.
A-s. Ai, vientiese! — ja tā par kungiem sacīt ļauts —,
Jo nezina neko par jauno nelaimi.
- A-e. Kas, vecais, noticis? No manis neslēp to!
A-s. Nekas gan tāds . . . Man žēl, ko sacīju nupat.
65 A-e. Neko no manis neslēp — lūdzos tev no sirds!
Mēs kopā kalpojam. Ja vajag, klusēšu.
A-s. Es šodien garām gāju tur, kur vecie sēž
Un spēlē kauliņus pie svētās Peirēnes.
Es klausījos, bet izlikos, ka nedzirdu.
- 70 Kāds runāja, ka Kreonts, zemes valdinieks,
Šos bērnus līdz ar Mēdeju grib izraidīt
No Korintas. Cik baumas pareizas, cik ne,
To nezinu, bet vēlos, lai tas nenotiek.
- A-e. Vai Jāsons atļaus tā ar bērniem rīkoties,
75 Kaut ķildojas ar viņu māti Mēdeju?
A-s. Par veco mīlu stiprāka ir jaunākā.
Vairs Jāsons nedomā par mūsu ģimeni.
- A-e. Mēs bojā aiziesim, ja vecām nedienām,
Kas pārspētas vēl nav, sāk jaunas uzmākties.
- 80 A-s. Nav laiks vēl pienācis to ziņot Mēdejai.
Ar prātu mierīgu par visu klusē tu!
A-e. Vai, bērni, dzirdējāt, kāds kļuvis tēvs pret jums?
Es nāvi viņam nevēlu — viņš man ir kungs —,
Bet savējiem viņš pārestību nodara.
- 85 A-s. Tas mirstīgiem ir dabā. Tagad atzīsti,
Ka sevi vairāk mīl ikviens par tuvāko, —
Cits mēru ievēro, bet cits ir negausīgs;
Lūk, tēvs, lai sievai iztaptu, šos nemīl vairs.
- A-e. Jūs, bērni, prom! Varbūt vēl nokārtosies viss.
90 Šos pielūko un centies vienus neatstāt,
No sadrūmušās mātes tālāk aizved tos!
Es manīju, ka viņai acis zvēroja —
Ir viņai ļauns kas nodomā. Tā nerimsies,
To zinu, kamēr upuri sev atradīs.
- 95 Tik lai tie būtu naidnieki, ne savējie!

Mēdeja

aiz skatuves

Ai vai!
Ai, nelaime, ai, ciešanas!
Ai vai, ai vai, lai nāve nāk!

- 100 **A-e.** Bērniņi mīļie, jums māte
Satraukta, sirdī tai īgnums!
Steidzieties ātrāk un dodieties mājās —
Nevajag acīs rādīties viņai,
Sargieties, tuvumā neejiet, bērni!
105 **Ko.** Bēdziet jo ātrāk no rakstura baismā,
Bēdziet no īgnuma pārņemtās sirds!
Ejiet un steidzieties ātrāk uz māju!
- Audzinātājs dodas ar bērniem projām.*
- Drīz šaušalīgs vaimanu mākonis izaugs
Un pacelsies augšup ar milzīgu vētru.
110 **Ko.** Ko darīs šī niknuma, nemiera pārpilnā sirds,
Kad plosa to negantas mokas?
Mē. Ai vai, ai vai! Cik nelaimīga es!
Cik asaru, cik moku šausmīgu!
Ai, bērni, naida pilnās mātes bērni!
Lai nolādēti līdz ar tēvu jūs!
115 **A-e.** Lai bojā aiziet viss šis nams!
Ai vai, kas jācieš man!
Ko bērni ļaunu dara tev?
Vai bērns par tēva grēkiem atbildīgs?
120 Kam nīsti tos? Man, bērni, bail par jums!
Ir drausmīga valdnieku kaisle —
Retumis klausā tie citiem, vien pavēl,
Netik dusmās tiem rinties.
Ar līdzīgiem labāk ir dzīvot —
125 Es mierā un drošībā nosirmot gribu,
Ne valdnieku spožumā greznā.
Mērenums — jauki ir sacīt šo vārdu —
Mirstīgiem vēlams visvairāk.
Tas, kas pāri pār īsto mēru,
130 Nevar cilvēkiem labumu nest.
Jo augstāks kāds, jo lielāks posts
Tā dzimtai, kad dievi to ienīst.
- Uznāk korintiešu sievu koris.*
- Koris**
- 135 Es dzirdēju raudam šeit Kolhīdas nabaga meitu,
To dzirdēju saucam. Tā nerimst. Kas noticis, vecā?
Aiz divviru durvīm es dzirdēju kliegšanu skarbu.
Šīs ģimenes likstas man sevišķi rūp,
Jo tā man ir kļuvusi mīļa.
- A-e.** Nav ģimenes šīs. Te sagrauts ir viss,
140 Jo Jāsons par sievu ņem valdnieka meitu,
Bet Mēdeja mana skumst kamarī savā.
Draugi ar laipnīgu vārdu
Nespēj vairs remdēt tās dusmas.
- Mē.** Ai vai, lai zibens manu galvu ķer!
145 Ko dzīvē vēl es varu gūt?
Ai vai, lai nāve izbeidz ciešanas,
No nīstām mokām atpestī!

- Ko.** Vai dzirdi, Zeme, gaisma, Zev,
Šīs nelaimīgās sievas
Skumjās vaimanas?
150 **Ai,** muļķīte, kam tiecies vairs
Uz gultu, liegto tev?
Kam vajag nāvi aicināt?
Ne tās tev jālūdzas!
155 **Ja** vīrs tavs citu paņēmis,
Tad velti nedusmo par to —
Zevs taisnīgi tam visu atmaksās!
Kam liet par vīru gaužas asaras?
- 160 **Mē.** Temīda dižā, Artemīda cēlā!
Redziet, ko ciešu! Ar zvērestiem svētiem
Nekrietno vīru es sēju pie sevis.
Kaut viņa un līgavas liķi es varētu skatīt,
Kad sagrūtu drupās pār tiem šī pils!
165 **No** viņiem vispirms man šīs ciešanas, mokas!
Ai, dzimtene mana, ai, tēv, bez goda un kauna
Es atstāju jūs, kad nokāvu brāli!
- A-e.** Vai dzirdat, ko Mēdeja saka? Šī Temīdu piesauc
Par atriebes liecnieci, vareno Zevu,
170 **Ko** mirstīgie godā kā zvērestu sargu!
Tik atmaksa liela un drausma
Tās niknumu remdinās sirdī!
- Ko.** Kaut viņa šurp pie manis atnāktu,
Lai dažus vārdus viņai
175 **Sacīt** varētu!
Varbūt tai sirdi satraukto
Un dusmas remdēt spētu es,
Lai tiem vismaz, kas mīli man,
Draugs bēdās būtu klāt!
- auklei*
- 180 **Ej** turp un viņu ārā sauc —
Ar laipnu sirdi nākam šurp!
Tik ātrāk, kamēr ļauns kas nenotiek, —
Jau nelaime pavisam tuvu mums!
- A-e.** Iešu, bet baidos, vai pierunāt spēšu;
185 **Tevis** dēļ tomēr es uzņemos pūles;
Viņa kā lauvmāte, mazuļus sargot,
Īgna pret verdzeni katru, kas viņai
Tuvumā stājas un vēlas ko sacīt.
190 **Gatavie** muļķi mums bijuši senči,
Droši bez kļūdas to apgalvot varam;
Dziesmas tie radīja jautrības brīžiem,
Svinīgām dzīrēm un mielastiem grezniem,
Dzīvi lai paši sev darītu jautru.
195 **Taču** neviens vēl nav līdzekļus radis
Remdēt ar skaņām un daudzbalstu dziesmām
Mirstīgo briesmīgās mokas, ar kādām
Nāve un likstas mums ģimenes ārda.

200 Kaut jel jūs cilvēku bēdas un postu
 Dziedināt spētu ar dziesmām! Kam velti
 Dziedāt, kur galdi ir bagāti klāti?
 Lieliskas dzīres jau pašas par sevi
 Dod spirtumu mirstīgo sirdij. *Prom.*

205 **Ko.** Es vaidus un vaimanas dzirdu,
 Nopūtas smagas un sūdzības skarbas
 Par vīru, kas sarāvis laulības saites.
 210 Viņa sauc Temīdu, Zevtēvam mīlo,
 Kas zvērestus sargā un lika tai nakti
 Doties uz attālo Hellādas zemi,
 Uz šaurumu, jūras sāļajiem vārtiem.

No mājas iznāk Mēdeja.

215 **Mē.** Pie jums es, korintiešu sievas, iznācu,
 Lai mani nerājat! Es zinu cilvēkus,
 Ko uzskata par lepnēm, vai tie redzami
 Ir visiem vai no ļaužu acīm bēg. Un tāds,
 Kas sevī ieraujas, par kūtru dēvēts tiek,
 Jo ļaužu acīs taisnīgs spriedums nemājo:
 220 Vēl nepazīstot kādu, tikai ieraugot,
 Jau nīstam to, kaut nav viņš aizvainojis mūs.
 Kas šeit ir svešs, tam jāpakļaujas pārējiem.
 Es neslavēju arī to, kas spītībā
 Nav tīkams saviem pilsoņiem aiz muļķības.
 225 **Mē.** Tā negaidītais trieciens mani pārsteidza,
 Ka dzīvot negribas. Nu visam beigas jau,
 Nav dzīvei prieka vairs. Ir labāk, mīlās, mirt!
 Mans vīrs, kas bij man viss, — to labi zināt jūs, —
 230 Visjaunākais no visiem vīriem izrādās.
 No visām dzīvām radībām, kas domāt spēj,
 Mēs, sievietes, par visām nelaimīgākas.
 Vispirms par tīru zeltu vīrs mums jānopērk,
 Bet sevi viņam atdodam par verdzeni:
 235 Lūk, šis par pirmo ļaunumu ir ļaunāks vēl.
 Bet galvenais ir tas, vai viņš ir ļauns vai labs,
 Jo negods liels ir sievietei, kad jāšķiras,
 Bet precinieku noraidīt ir viņai liegts.
 Nu sievietei, kad ienāk jaunā ģimenē,
 240 Kur viss tai svešs, ir jāzilē, kaut neprot to,
 Ar kādu vīru viņai gulta dalāma.
 Ja viss nu tomēr viņai veicas laimīgi,
 Ja vīrs bez kurnēšanas savu jūgu nes,
 Tad esam laimīgas; ja ne, tad labāk mirt!
 245 Kad vīrietim ir apnikusi ģimene,
 No mājām iziet viņš un remdē ignumu
 Pie kāda paziņas vai draugu pulciņā,
 Bet mums tik vīram vien ir acīs jāskatās.
 Tie apgalvo — mēs mājās esot drošībā,
 Bet viņiem nākoties, lūk, šķēpus vicināt.
 250 Cik muļķīgi! Es trīsreiz labāk cīnītos
 Aiz vairoga kā vienreiz bērnu dzemdētu!
 Bet jūsu stāvoklis nav līdzīgs manējam:

Jums tēva mājas, dzimtene un pilsēta,
 Ir skaista dzīve jums un labas draudzenes.
 255 Es vientuļa, man svešā zemē jādzīvo;
 Vīrs atstājis no Kolhīdas šurp atrautu;
 Nav mātes šeit, nav brāļa man, neviena nav,
 Pie kā es glābties varētu no negaisa!
 Tik vienu gan es tagad gribētu no jums:
 260 Ja iespēja vai līdzeklis kāds radīsies,
 Kā savam vīram atriebties par ciešanām,
 Tā jaunai līgavai un viņas tēvam vēl,
 Tad klusējiet! Mēs, sievas, esam bailīgas,
 265 Maz cīņai derīgas, no šķēpa baidāmies.
 Bet, ja mēs apdraudētas savā laulībā,
 Nevienš tad nav tik asinskārs kā sieviete.

Kora vadītāja

Tā darīšu. Ir pamats vīram atriebties,
 Ak, Mēdeja! Par tavām bēdām nešaubos.
 Tur redzu Kreontu, šīs zemes valdnieku.
 270 Viņš nāk, lai jaunus lēmumus tev vēstītu.

Sardzes pavadībā ierodas Kreonts.

Kreonts

Tevis, Mēdeja, kam sirds par vīru īgusi,
 Es atstāt pavēlu šīs zemes robežas
 275 Un abus bērnus tūdaļ trimdā līdzī ņemt!
 Jel pasteidzies! Es pili neatgriezīšos,
 Pirms nebūšu no zemes tevi padzinis.

Mē.

Ak vai! Nu neglābjami bojā jāiet man!
 Jau visas buras uzvilkuši naidnieki,
 No vajātājiem man vairs patvēruma nav!

Kreontam

280 Vēl gribu vaicāt tev, kaut pazemota es:
 Kāpēc tu mani izraidī no zemes šīs?
Kr. Es baidos — netaisos tev savas bažas slēpt —
 Ka ļaunu manai meitai vari nodarīt.
 Daudz iemeslu, kas attaisno šīs aizdomas:
 285 Daudz viltību un burvestību zini tu,
 Par pazaudēto vīru esi satraukta.

Es esmu dzirdējis, tu draudot atriebties
 Man pašam, līgavainim, arī līgavai,
 Un uzmanos, lai briesmām priekšā aizsteigtos.
 290 Lai mani labāk tagad ienīst Mēdeja
 Kā vēlāk savu labsirdību nožēlot.

Mē.

Vai man!
 Ne tikai tagad vien, bet daudzkārt, Kreont, man
 Šī slava kaitēja un bēdas radīja.
 295 Ja vīrs patiesi apzinīgs un saprātīgs,
 Viņš savus bērnus pārāk gudrus nemācis.
 Tik bezdarbību kaimiņi tiem pārmetīs,
 Jo gudrība vien rada ļaudīs skaudību.
 Kad atklāsi tu muļķiem jaunas zinības,
 Tik nederīga nelgas slavu iegūsi.

- 300 Ja ļaudis uzskata, ka prāta vairāk tev
Kā tam, kas iedomājas gudrs, tu bīstams šķiet.
Es pati piedzīvoju tādu likteni:
Ar gudrību es dažiem šķitu nīstama,
Bet citiem kūtra, atkal citiem otrādi
305 Un dažiem skarba. Pārāk gudra neesmu.
No manis baidies tu, ka tev kas nenotiek.
Bet veltīgi — no manis, Kreont, nebīsties!
Pret varas vīriem cīnā doties drosmes trūkst.
Ko man tu darījis? Tam meitu atdevi,
310 Kurš sirdij patika. Jā, vīru ienīstu!
Bet tu, man liekas, dari visai prātīgi.
Es tavus panākumus apskaust nevēlos,
Lai precas viņi laimīgi! Tik ļaujiet man
Šai zemē dzīvot vēl! Kaut esmu atstāta,
315 Es klusēšu un stiprākajiem pakļaušos.
Kr. Šos laipnos vārdus dzirdēt tikami; tik bail,
Ka sirdī tev pret mani ļauni nodomi.
Lūk, tāpēc mazāk vēl kā agrāk ticu tev.
No īstiem karstgalvjiem daudz vieglāk sargāties
320 Kā tiem, kas gudri ir, bet pārāk noslēgti.
Ej ātrāk prom! Vairs vārdus vējā nekaisi!
Tā esmu nolēmis. Nekāda viltība
Šeit palikt nelīdzēs. Tu mana naidniece!
- Mēdeja apkampj Kreonta ceļus.*
- 325 **Mē.** Pie ceļiem krītu — žēlo jaunā pāra dēļ!
Kr. Ir velti runāt. Vairs uz mani neceri!
Mē. Tu mani padzen, noraidi šo lūgumu?
Kr. Man savējie daudz tuvāki par Mēdeju.
Mē. Ai, dzimtene, cik ļoti tevis ilgojos!
Kr. Pēc ģimenes man dzimtene ir dārgākais.
330 **Mē.** Ai vai, par lāstu tik ir mīla mirstīgiem!
Kr. Tas atkarīgs no tā, kā liktenis to lemj.
Mē. Zev, sodi to, kas vainīgs manās ciešanās!
Kr. Prom, neprātīgā sieva, mani nemoki!
Mē. Es tā, kas ciešu! Nevajag vairs ciešanu!
335 **Kr.** Ar spēku mani kalpi tevi izvadīs.
Mē. Tik tā gan, Kreont, nedari, to lūdzu es!
Kr. Vai tiešām, sieva, mani mierā neliksi?
Mē. Es trimdā aiziešu — to grozīt nelūdzu.
Kr. Bet kāpēc pretojies un zemi neatstāj?
340 **Mē.** Tik vienu dienu vēl man atļauj palikt šeit,
Lai varu apdomāt, uz kuriem man bēgt,
Kā rūpēties par savu dēlu likteni,
Jo tēvs par saviem bērniem nedomā nemaz.
345 Tu viņus pažēlo, jo bērni arī tev
Ir dzimuši. Pret viņiem esi žēlsirdīgs!
Par sevi rūpju nav, ja trimdā jāiet būs;
Es tikai nelaimīgos bērnus apraudu.
Kr. Vismazāk mani var par nežēlīgu saukt;
Aiz līdzcietības daudz ko esmu zaudējis.
350 Kaut atzīstu, ka nepareizi rīkojos,
Lai notiek tā, kā vēlies tu! Tik brīdinu:

Ja rītdien saules stars vēl sastaps tevi šeit
 Ar taviem abiem dēliem zemes robežās,
 Ar nāvi tevi sodīšu! Tas notiks tā!
 355 Ja vajadzīgs, vēl vienu dienu paliec šeit,
 Jo ļauna nespēsi šai dienā nodarīt.

Kreonts sardzes pavadībā prom.

Ko. Ai vai, cik drausmas tavas ciešanas!
 Kurp doties tev? Pie kā
 360 Būs patvērums? Kur zeme,
 Māja tā, kas tevi glābs?
 Kāds dievs, ai, Mēdeja, ir tevi
 Bēdu atvarā dzinis!

Mē. No visām pusēm briesmas draud — kas var to liegt?
 365 Bet tā vis nebeigsies, to nedomājiet jūs!
 Vēl pārbaudījumi šim jaunam pārim būs
 Un viņas vecākiem ne mazums rūgtuma.
 Vai domājat, ka es tam glaimot varētu
 Bez kāda nolūka un kādas viltības?
 370 Tam vārdu nebilstu, to rokām neskartu!
 Tik tiešām Kreonts savā prātā apmāts bij,
 Man dienu palikt atļaudams, kaut varēja
 No savas zemes mani tūdaļ izraidīt
 Un izjaukt manus nodomus. Šai dienā pat
 No maniem ienaidniekiem trīs par likiem kļūs —
 375 Gan tēvs un viņa meita, gan mans pašas vīrs.
 Ir ceļi dažādi, kā gāzt šos pazemē,
 Bet, kādu izraudzīt no tiem, vēl nezinu:
 Vai liesmām pili aprīt ļaut, kur jaunie guļ,
 Vai pēkšņi krūtīs ietriekt aso zobenu,
 380 Pie viņu gultas piezogoties klusītēm?
 Par vienu šaubos vēl: ja mani satvertu,
 Kad pili ielavos, lai viņiem atriebtos,
 Par manu nāvi naidnieki tik nīrgāsies.
 Nē, taisnais ceļš vispareizais, to atzistu
 385 Par labāko. Ar indi viņus nobendēt!
 Lai notiek tā!

Lūk, viņi miruši! . . . Kas pieņems mani tad?
 Kur atradīsies tāda pilsēta un draugs,
 Kas durvis vaļā vērs un mani pasargās?
 Man tāda nav! Vēl īsu brīdi gaidīšu:
 390 Ja patvērums kāds drošs aiz sienām radīsies,
 Ar viltu paslepu tad viņus nāvēšu.
 Ja padzīs mani liktenis no šejienes,
 Es tveršu zobenu, kaut būtu jāmirst man,
 Tiem pēkšņi uzbrukšu un viņus noduršu.
 395 Es zvēru, minot valdinieci Hekati, —
 To godāju kā savu labo palīdzī,
 Kas svēti sargā manu mājas pavardu, —
 Neviens man sirdi neievainos nesodīts!
 Es dzīres rūgtum rūgtas sataisīšu tiem,
 400 Lai rūgtas kāzas šiem un mana trimda kļūst!
 Lai notiek! Savas zināšanas lietā liec

- 310 Un visu burvestības spēku parādi!
 Uz drausmo mērķi trauc! Sirds, drosmi nezaudē!
 Tik daudz tu cietusi! Lai tevi neapsmej
 405 Kāds Sīsifdzimtas pēcnācējs, kas radojas
 Ar Jāsonu, ai, Saules dieva pēctecel!
 Tik esi prātīga un neaizmirsti to:
 Mēs, sievas, labus darbus darīt neprotam,
 Bet visa ļauna radītājas veiklākās.
- 410 **Ko.** Augšup tek svēto ūdeņu straumes,
 Taisnība samīta, apgāzts viss otrādi.
 415 **Jā.** Vīrieši tagad tik krāpnieki vairs —
 Zobojas viņi par zvērestiem svētiem.
 Taču reiz izbeigsies neslava mana,
 Cildinājumi stāsies tās vietā;
 Sieviešu dzimumam nenāksies dzirdēt vairs
 420 Nievīgās paļas.
- Dziedāt vairs nevarēs sensenās dziesmas,
 Pulgojot sieviešu krāpīgo prātu.
 Apollons, dzejnieku iedvesmas dievs,
 425 Skandināt liru nav mācījis mums,
 Citādi es par vīriešiem dziedātu,
 Gadiem ilgi tad stāstīt varētu
 430 Daudz par mūsu un vīru likteņiem.
- Atstājusi sava tēva mājas,
 Mīlas kaislē degot, dvīņu klintīm
 Cauri traucies. Tagad dzīvo
 435 Svešā zemē tu bez vīra,
 Laulība tev zudusi,
 Beztiesīgā trimdniece
 Padzīta no zemes šīs.
- 440 Zvērests svētais samīts grieķu zemē,
 Uzticība izgaisusi mākoņos.
 Nelaimīgā, nav tev mājas,
 Kur tu mokās vari glābties!
 Uzradusies cita sieva,
 445 Valdīniece stiprāka,
 Mājās rīkojas, kā tūk.
- Ierodas Jāsons.*
- Jāsons**
 Ne šodien pirmoreiz, bet daudzkārt atzinu,
 Ka aklas dusmas bieži liktenīgas mums.
 Tu varētu šai namā dzīvot mierīgi,
 Ja labprāt pakļautos šās zemes valdniekiem.
 450 Par bezprātīgām runām tevi izraida.
 Man, protams, nerūp tas, ko tu šeit skandini,
 Ka Jāsons ļaunākais no visiem vīriešiem.
 Pēc visa tā, ko runāji par valdniekiem,
 Ir labi, ka ar trimdu vien tu sodīta.

- 455 Es centos viņu satraukumu remdināt
 Un vēlējos, lai tu šai namā paliktu,
 Bet neesi tu gudra — zemes valdniekus
 Tu nozākā. Lūk, tāpēc tevi izraida.
 Tik nedomā, ka atteicos no savējiem:
- 460 Par tevi, sieva, rūpēdamies atnācu,
 Lai trūkumu ar bērniem trimdā neciet tu,
 Bez naudas paliekot. Daudz likstu dažādu
 Tev trimdā radīsies. Kaut nīsti Jāsonu,
 Nekad es nevarētu ļaunu vēlēt tev.
- 465 **Mē.** Tu nelieti! Nav cita vārda lūpās man,
 Kā tavu glēvulību labāk apzīmēt!
 Tu atnāci, kaut tevi ienīstu no sirds.
 Nav drosme tā, nav vīrišķības pazīme
- 470 Tiem acīs rādīties, kam pāri darīji,
 Bet nekaunība gan, kas ļaužu netikums
 Vislielākais. Tak labi vien, ka atnāci.
 Vismaz nu savu sirdi varu atvieglot
 Un tevi rāt, lai klausoties cieš tava sirds.
- 475 No paša sākuma es sākšu valodu:
 Es tevi izglābu, to zina hellēņi,
 Kas līdzās tev uz «Argo» kuģa bijuši,
 Kad tevi sūtīja tos vērsus savaldīt,
 Kas liesmu dveš, un nāves laukā sēklu mest.
- 480 Un pūķi briesmīgo, kas, saritinājies
 Uz zelta aunādas, to modri sargāja,
 Es nokāvu, tev dzīves gaismu atdevu.
 Pat tēvu nododot un savu dzimteni,
 Uz Iolku pie Pēlijkalna atnācu
- 485 Ar tevi kopā es aiz mīlas neprāta.
 No paša meitu rokas nāvē briesmīgā
 Mirt liku Pelijam, tev briesmas novēršot.
 Lūk, nelieti, ko tavā labā veikusi!
 Tu mani tomēr atstāji un citu ņem,
- 490 Kaut esi bērnu tēvs. Ja tev to nebūtu,
 Tad saprast varētu, ka citu izvēlies.
 Tu lauzi zvērestu un domāji, man šķiet,
 Ka toreizējie dievi tagad nevalda,
 Ka jauni likumi nu ļaudīm noteikti.
- 495 Tak atzīsti, ka lauzi doto zvērestu!
 Lūk, roka šī, ko bieži spiedi savējā!
 Lūk, ceļi, ko tu apgānīji, skardams tos!
 Ai, nekrietnais, tu mani vīli cerībās!
 Bet tomēr vēlos kā ar draugu parunāt,
- 500 Kaut laba gan no tevis neceru neko.
 Lai ar! Šie jautājumi tevi apsūdzēs:
 Uz kurienu nu doties man? Pie tēva turp,
 Uz dzimteni, ko nodevusi tevis dēļ?
 Pie nelaimīgām Pelijmeitām, vai? Jā gan,
- 505 Pie pavarda tās mielos tēva slepkavu!
 Es sanīdos ar tiem, kas miļi dzimtenē,
 Un apvainoju tos, kam pāri nodarīt
 Es nedrīkstēju. Tevis dēļ tiem naidniece.
 Par to tu padarīji mani laimīgu

- 510 Starp grieķu sievietēm. Cik tagad esi gan
 Tu labs un atsaucīgs pret mani, nabadzi,
 Kad trimdā mani izraida no zemes šīs
 Bez draugiem, vientuļu, ar bērniem atstātiem!
 Patiešām liela slava jaunam vīram būs,
 515 Ja ubagos ar bērniem viņa glābēja!
 Ai, Zev, ja mirstīgos tu esi mācījis,
 Kā īstu zeltu atšķirt var no viltotā,
 Tad kāpēc miesā neiespied tu zīmi tiem,
 Lai nekrietno ikviens pēc tās var saskatīt?
 520 **K. V.** Ir dusmas nesamierināmas, šausmīgas,
 Tiklīdz kā tuvinieki ķildā iedegas.
Jā. Man vajadzēs, šķiet, labam runātājam būt.
 Kā stūrnieks vērīgs buras nolaidīšu es,
 525 Lai paglābtos no skarbu vārdu negaisa.
 Par augstu savu palīdzību vērtē tu:
 Vien Kipriete no briesmām mani sargāja,
 Ne kādi citi dievi, nedz ar cilvēki.
 Tu labi saproti — bet nebūs tikami
 530 To uzklausi —, ka Erots bultām trāpīgām
 No nāves mani izglābt tevi piespieda.
 Šo lietu nevēlos tik siki iztirzāt —
 Lai ko tu darīji, par labu nāca viss.
 Par to, ka mani glābi, vairāk atmaksāts,
 535 Kā devusi; to tūdaļ izklāstīšu tev.
 Vispirms tu tagad nedzīvo vairs barbaros,
 Bet Grieķijā, kur visur valda taisnība
 Un likumi, ne patvaļa un rupjais spēks.
 Par gudru tevī visi grieķi atzina,
 540 Tu kļuvi slavēna. Ja tālā nostūrī
 Tu dzīvotu, par tevi mīņas nebūtu.
 Ko palīdz tas, ka mantnīcā man spožais zelts
 Vai skaistāk dziedu es par pašu Orfeju,
 Ja manu dzīvi slava nevar vainagot?
 545 Par sevi, protams, runāju tik tāpēc vien,
 Ka ķildoties ar mani pati iesāki.
 Ja precības ar valdniekmeitu pārmet man,
 Tad saku tev, ka, pirmkārt, gudri darīts tas
 Un, otrkārt, godprātīgi, beidzot, ka es tavš
 550 Un savu bērnu draugs.

Mēdeja ar žestu izrāda sašutumu.

- Tik esi mierīga!
 Kad ierados no Iolkas uz šejieni,
 Sev līdzī vilkdams likstas nepārvaramas, —
 Vai varēja ko labāku vēl izdomāt
 Šis trimdinieks kā karaļmeitu apprecēt?
 555 Tu domā, ka nu esi apnikusi man,
 Ka es pret citu sievu kaislē iededzies,
 Ka savus pēctečus tik cenšos pavairot.
 Man diezgan bērnu jau, par to es nesūdzos.
 Visvairāk gribēju, lai labi klātos mums,
 560 Lai trūkums nenomāktu mūs, — es zinu to,
 Ka nabadzīga vīra draugi projām bēg, —

- Lai bērni aug, kā mūsu kārtai piederas.
 Es gribēju vēl brāļus taviem dēliem dot,
 Tos audzēt vienā ģimenē un līdzīgi.
- 565 Tā gūtu laimi mēs. Kam vairāk bērnu tev?
 Bet tomēr tie, kas piedzims otrā laulībā,
 Par atbalstu kļūs šiem. Vai man nav taisnība?
 Tu teiktu «jā», ja greizsirdīga nebūtu.
- 570 Jūs, sievas, domājat, ka panākts jau it viss,
 Ja laulībā nekādu sarežģījumu,
 Bet, ja tai kāda liksta uzbrūk, viss ir beigts
 Un labākais un tikamākais nīstams kļūst.
 Ja bērni rastos pasaulē kā citādi
 Un sievu dzimuma pavisam nebūtu,
- 575 Tad ļaudis neciestu nekādas mokas vairs.
- K. V.** Tu, Jāson, esi nepārspējams runātājs!
 Man tomēr jāiebilst — tik ļaunā neņem to:
 Nav pareizi, ka savu sievu pameti!
- Mē.** Es spriežu citādi kā vairums cilvēku.
 580 Man šķiet, ka nelietis, kas gudri runāt prot,
 Ir pelnījis par citiem sodu bargāku.
 Ar vārdiem tāds prot netaisnību labi slēpt;
 Viņš ļaunus ceļus iet, bet gudrības tam trūkst.
- 585 Ar skaistām frāzēm mani pieveikt nespēsi —
 Viens vārds, un tevi tūdaļ atspēkošu es!
 Ja godīgs būtu, tad gan vajadzēja tev
 Šīs laulības ar mani pārrunāt, ne slēpt.
- Jā.** Tu manus plānus atbalstītu lieliski,
 Ja savu nodomu tev iepriekš atklātu,
 590 Jo tagad pat vēl sirdī dusmas nerimstas!
- Mē.** Ir velti liekuļot. Tu cita baidījies —
 Ar svešnieci tev netik mūžu nodzīvot.
- Jā.** Tad zini — ne jau citu sievu kārodams,
 595 Ar karaļmeitu precējos, kas tagad man,
 Bet tevi izglābt gribēdams, kā sacīju,
 Un dēliem dižciltīgus brāļus radīdams,
 Kas būtu visai ģimenei par atbalstu.
- Mē.** Man bagātas un skumjas dzīves nevajag;
 Es laimes nealkstu, kas manu sirdi kremt.
- 600 **Jā.** Ko citu vēlies gan, tad būsi gudrāka:
 Lai labums tev par ļaunu neliekas nekad,
 Un savu laimi nesauc tu par nelaimi!
- Mē.** Tu zobojies. Tev pajumte nav jāmeklē.
 Es tā, kas pamesta, man trimdā jādodas.
- 605 **Jā.** Tā pati gribēji — par citiem nesūdzie!
Mē. Vai apprecējusies es tevi atstāju?
Jā. Tu bieži valdniekus ar lāstiem apkrāvi.
Mē. Es arī tavam namam lāstu nesīšu.
- Jā.** Par to ar tevi turpmāk runāt nevēlos.
 610 Bet, ja tu gribētu, lai savus bērnus es
 Un tevi trimdā atbalstu ar līdzekļiem,
 Tad saki to! Ar pilnu roku sniegšu tos
 Un draugiem ieteikšu par tevi rūpēties.
 Nav, sieva, prātīgi, ja atsakies no tā!
- 615 Tu vairāk iegūsi, ja rimsies īgnums tavš.

- 725 **Mē.** Ne tavu draugu palīdzību vēlos es,
Ne tavas balvas pieņemšu — tās paturī!
Bez labuma ir ļauna vīra dāvana.
- 730 **Jā.** Par lieciniekiem šeit es dievus piesaucu,
620 Ka tev un taviem bērniem gribu palīdzēt,
Bet to tu nevēlies; ar skarbu spītību
730 Tu draugus noraidi, sev jaunas likstas krāj. *Prom.*
- Mē.** Nu ej, sirds ilgojas tev jaunās līgavas,
625 Jo sen jau savas mājas esi atstājis!
Ej kāzas rīko drīz! Varbūt — lai dievi dzird! —
735 Vēl nožēlosi kādudien šīs laulības.
- Ko.** Ja kādu pārvar mīlas kaisles tvans,
Tas laupa viņam slavu, tikumu;
630 Ja Kipriete mums liegu prieku sniedz,
Tad dieves nav par viņu labākas.
740 No zelta stopa šautras neraidi,
Kas, mīlas ilgās mērktas, sāpes nes!
- 635 Lai vesels prāts nekad mūs neatstāj,
Šī dievu dāvana vislabākā!
Lai dieve pasargā no ķildām mūs,
745 Pret citiem vīriem mīlu neiededz,
640 Lai balsta miermīlīgas ģimenes
Un gudri izšķir sievu likteni!
- Ai, dzimtenes zeme, ai, ģimene mana,
Es negribu šķirties nemūžam no tevis,
645 Ciest nelaimes sūras un postu diendienā,
Ar nopūtām smagām tik mocībās dzīvot!
Mirt vēlētos labāk kā dzīvi beigt trimdā.
Nav pasaulē lielākas likstas nevienas
650 Kā zaudēt mīļoto dzimteni savu.
- Mēs redzam to pašas, ne citi to saka —
Nav pilsētas tādas, nav drauga neviena,
655 Kas žēlotu tevi šais drausmīgās mokās.
Lai iznīkst ikviens, kas pateikties neprot,
Kas tuvākos cilvēkus nevēlas cienīt,
660 Pēc tam kad to sirdi viņš atvēris skaidro!
Mēs negribam tādu nemūžam par draugu.
- Ierodas Aigejs ar pavadoniem.*
- Aigejs**
- Lai prieks tev, Mēdeja! Šāds ievads ļaudīm ir
Tu pats labākais, kā savus draugus sveicināt.
- 665 **Mē.** Prieks arī tev, ai, gudrā Pandiona dēls!
No kurienes šai zemē, Aigej, atnācis?
- Ai.** No Delfu senā orākula atgriezos.
- Mē.** Kam devies tu uz zemes nabu viedīgo?
- Ai.** Lai taujātu, vai lemti man ir pēcteči.
- Mē.** Mans dievs, vai tiešām esi tu bez bērniem vēl?
- Ai.** Kāds naidīgs dievs tā nolēmis — man bērnu nav.
- 670 **Mē.** Tev sieva ir? Jeb neprecējies esi tu?

- Ai.** Ir Himenajs šim saitēm mani sējis sen.
Mē. Ko atbildēja Apollons par pēctečiem?
 675 **Ai.** Tas pārāk gudri bija manam saprātam.
Mē. Vai dieva orākulu drīkstu zināt es?
Ai. Jā gan, tik gudram cilvēkam tas saprotams.
Mē. Ko orākuls tev vēstīja? Jel saki to!
Ai. Lai ādas maisa galu neatraisot, pirms . . .
 680 **Mē.** Ko darīt tev vispirms? Uz kurieni tev iet?
Ai. Pirms nebūšot vēl tēva mājā pārnācis.
Mē. Ar kādu nolūku šurp esi ieradies?
Ai. Netālu Pitejs, slavens valdnieks Troizēnā.
Mē. Kā ļaudis runā, dievbijīgs šis Pelopīds.
 685 **Ai.** Tam dieva zintējumu gribu pastāstīt.
Mē. Šim vīram tādās lietās liela pieredze.
Ai. No visiem karabiedriem viņš man tuvākais.
Mē. Lai izdodas! Tev panākumus novēlu!
Ai. Kas tas? — Tev saraudātas acis, bāls tavš vaigs!
 690 **Mē.** Mans vīrs no visiem vīriem ir pats ļaunākais.
Ai. Ko saki tu? Teic skaidri savas bēdas man!
Mē. Bez kādas vainas Jāsons dara pāri man.
Ai. Kā viss tas noticis? To skaidrāk pastāsti!
Mē. Viņš citu sievu paņēmis par saimnieci.
 695 **Ai.** Tā nedrīkstēja darīt viņš. Tas kauna darbs.
Mē. Jā gan, viņš nievā mūs, kaut agrāk milējis.
Ai. Vai citu Jāsons mīl? Vai apņikusi tu?
Mē. Bez prāta iemilējies, pamet savējos.
Ai. Ja Jāsons tiešām tāds, lai dievi soda to!
 700 **Mē.** Ar valdnieku viņš saradoties tīkoja.
Ai. Man pastāsti — kas viņam savu meitu dod?
Mē. Pats Kreonts tas, kas tagad valda Korintā.
Ai. Ai, Mēdeja, nu tavas skumjas saprotu!
Mē. Pagalam es — no zemes mani izraida!
 705 **Ai.** Kas izraida? Arvien vēl jaunas likstas tev!
Mē. No savas zemes Kreonts mani padzīt grib.
Ai. Vai Jāsons tevi neaizstāv? — Kāds zemiskums!
Mē. Viņš vārdos aizstāv gan, bet sirdī vēlas to.

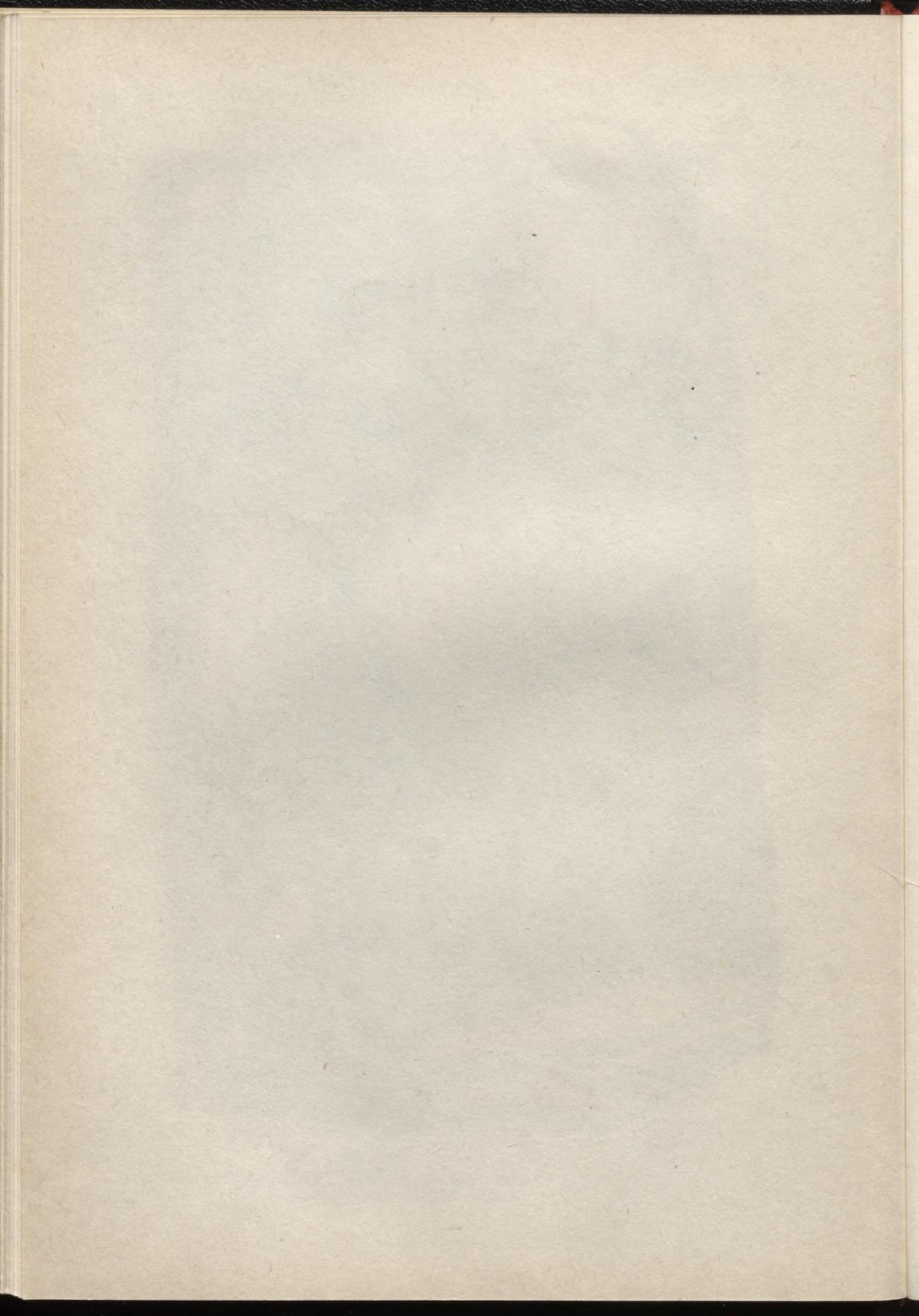
metoties pie Aigeja kājām

- 710 Es lūdzu sirsnīgi, tev vaigu skardama,
 Pie kājām krizdama un apkampdama tās:
 Jel žēlo, žēlo nelaimīgo sievieti,
 Bez pajumtes šo trimdīniecei neatstāj,
 Pie sevis mani ņem un sava pavarda!
 Tad dievi tavu vēlēšanos izpildīs,
 715 Tev bērņus dos, pats mirsi laimīgs vecumā.
 Tu pats vēl nezini, cik ļoti veicies tev:
 Es palīdzēju tev par bērnu tēvu kļūt —
 Šim nolūkam es zinu drošus līdzekļus.
Ai. Šo labvēlību tev aiz daudziem iemesliem
 720 Es gribu parādīt: vispirms, aiz bijības
 Pret dieviem, otrkārt, bērnu dēļ, ko soli man;
 Par tiem es visu mūžu esmu domājis.
 Tā esmu nolēmis: kad nāksi Atēnās,
 Kā viešņi tevi savā namā uzņemšu.

- 725 Tev tomēr, sieva, gribu vēl ko paskaidrot:
 No zemes šīs es tevi aizvest nevēlos;
 Ja atnāksi uz Atēnām, tad apsolu
 Tev drošību un citam tevi neizdot.
 Bet tomēr pati no šīs zemes projām ej,
 Jo nevēlos es draugu priekšā vainīgs būt.
- 730 **Mē.** Lai notiek tā! Ja tu man dotu zvērestu,
 Ka vārdu turēsi, tad būšu mierīga.
Ai. Vai tu man netici? Par ko tu šaubies vēl?
Mē. Es ticu tev, bet Pelijdzimta mani nīst
- 735 Un Kreonts ar. Ja zvērests tevi saistītu,
 No savas valsts tu mani aizvest neļautu.
 Tik vārdos salīgšot bez dievu zvērestiem,
 Tu vari piekāpties pret sūtņa prasībām
 Un mani upurēt: es vāja sieviete,
 Bet viņi valdniekdzimitas ir un bagāti.
- 740 **Ai.** Patiešām, sieva, tālredzīga esi tu!
 Bet, ja tu vēlies tā, es zvērēt neliegšos.
 Ar šādu ieganstu man tavus naidniekus
 Būs vieglāk noraidīt — tad būsi drošībā.
- 745 Sauc dievus man, pie kādiem lai es zvēru tev!
Mē. Pie pašas Gajas, vecātēva Hēlija,
 Pie visu lielo dievu saimes apzvēri!
Ai. Tad teic — ko vajag darīt man, ko nedarīt?
Mē. No savas valsts tu mani nepadzen nekad!
- 750 Ja kāds no ienaidniekiem mani pieprasīs,
 Tu mani neizdod, vien kamēr esi dzīvs!
Ai. Lai pati Gaja, Hēlijs spožais liecnieki
 Un visi dievi: savu vārdu turēšu.
- 755 **Mē.** Bet ko tu cietīsi, ja vārdu lauzīsi?
Ai. Būs sods kā visiem tiem, kas pārkāpj zvērestu.
Mē. Tad laimīgs ej! Viss nokārtojies teicami.
 Drīz būšu tavā pilsētā, kad paveikšu,
 Kas prātā man, un sasniegšu, ko vēlējos.
- Aigejs ar pavadoņiem prom.*
- 760 **Ko.** Lai Majas dēls, kas ceļavīru sargs,
 Uz mājām tevi pavada!
 Lai viss tev izdodas,
 Ko esi vēlējies, —
 Mēs tevī redzam cēlu cilvēku!
- 765 **Mē.** Ai, Zev, ai, Zeva Dike, spožais Saules dievs!
 Drīz triumfēšu es pār saviem naidniekiem —
 Tas ceļš, uz kura izgāju, dos uzvaru.
 Ir cerība par visu viņiem atmaksāt.
 Šis vīrs, kad sirds man izmisumā sāk jau gurt,
 Kā osta vētrā rādās mani nodomiem.
- 770 Pie krasta šā es kuģa virvi piesiešu,
 Kad tikko nākšu cietoksnī pie Pallādas.
 Nu visus savus nodomus jums atklāšu.
 Tik nedomājiet, ka pa jokam runāju!
 Pie Jāsona es kādu sievu sūtīšu

- 775 Ar lūgumu, lai tas pie manis ierodas.
Kad atnāks viņš, es laipni runāšu ar to
Un sacīšu, ka viss ir tagad kārtībā,
Lai viņu ņem, kaut viņas dēļ es atstāta,
Ka izdevīgi tas un labi pārdomāts.
- 780 Es lūgšu atļauju, lai bērnus atstāj šeit —
Ne tādēļ gan, lai pamestu tos Korintā,
Lai mani ienaidnieki ņirgātos par tiem,
Bet lai ar viltu karaļmeitu nāvēju!
Ar krāšņām dāvanām es viņus sūtīšu
- 785 Pie līgavas, lai viņa neizraida tos,
Ar smalku tērpu un ar zelta vainagu.
Kad viņa rotas ņems un tās ap sevi liks,
Tā drausmā nāvē mirs un tas, kas viņu skars, —
Ar tādām indēm slacīšu es dāvanas!
- 790 Šeit varētu patiešām tālāk nerunāt.
Es drebu jau par to, kāds darbs no brīža šā
Vēl darāms man — es bērnus savus nokaušul!
Neviena tāda nav, kas viņus varēs glābt.
Kad izpostīšu visu viņa ģimeni,
- 795 Šo zemi, kurā dārgos bērnus nokāvu,
Es, nozieguma sloga māкта, atstāšu.
Es neļaušu par sevi viņiem ņirgāties.
Lai tā! Kāds labums dzīvot vēl? Nav dzimtenes,
Nav ģimenes, kur savās bēdās patverties.
- 800 Es kļūdījos, kad tēva namu atstāju,
Šā grieķa plāpām glaimīgajām noticot.
Ar dieva palīgu es viņu sodīšu —
Nekad tam dēlus neredzēt, ko dzemdēju,
Nekad šī jaunā sieva citus pēctečus
- 805 Vairs viņam neradīs — no manām indēm drīz
Šī jaunā sieva ļaunā nāvē nobeigsies!
Lai neteic kāds, ka esmu glēva, bailīga
Vai lēnīga, pavisam citāds raksturs man —
Es drausma naidniekam, pret draugiem vēlīga.
- 810 Ir liels un slavens tādu ļaužu liktenis.
K. V. Bet, tā kā atklāji mums savus nodomus,
Tad cilvēcības vārdā, labu vēlot tev,
No šāda soļa tevi gribam atrunāt.
- Mē.** Tā darišu. Jums piedodams, ka spriežat tā.
815 **K. V.** Ko esmu cietusi, to nepārcietāt jūs.
Mē. Kā, sieva, drikstēsi pret bērniem roku celt?
K. V. Tad kļūsi nelaimīgākā no sievietēm!
Mē. Lai būtu tā! Ir vēlu dot man padomus!
- auklei*
- 820 Tu pasteidzies un ataicini Jāsonu!
Līdz šim it visur biji uzticīga man;
Neko tu neizpaud, ko esmu lēmusi,
Ja mani mīli tu un esi sieviete!
- Aukle prom.*
- Ko.** Ai, senlaikus laimīgie Erehtejdēli
825 Un mūžīgi laimīgo dievību bērni!

- No avotiem dzidriem šai svētajā zemē
 830 Jūs guvuši dievišķas gudrības slavu.
 Jūs staigājat allaž ar priecīgu prātu,
 Bez rūpestiem mirdzošā ētera spilgmē;
 Tur Harmonija, gaišmate cēlā,
 Reiz mājokli dāvāja deviņām mūzām.
- 835 Te Kipriete iesmēla tīkamo valgmi
 No brīnišķās Kēfisas mīlīgiem viļņiem —
 Tā ļaudis stāsta — un apdvesa laukus
 Ar viegliņās vēsmaņas plūstošo elpu.
 840 Tur, vīdama cirtainos matos ap galvu
 Sev smaržīgās rozes, tā erotus sūta,
 Lai Prātam tie būtu par palīgiem vienmēr
 845 Un līdzās atrastos cildenos darbos.
- Kā spētu šie ūdeņi svētie,
 Šī zeme, šī pilsēta mīlā
 Vēl uzņemt pie sevis to māti,
 850 Kas stājusies slepkavas lomā
 Un cēlusi rokas pret bērniem?
 Jel domā, ko gribi tu darīt,
 Jel domā, kam dzīvību laupīt!
 Mēs visas tev kopīgi krītam
 855 Pie ceļiem un sirsnīgi lūdzam —
 Jel nenogalini bērnus!
- Kur ņemsi tu drosmīgu prātu,
 Kā drikstēsi ieroci pacelt?
 Vai nedrebēs sirds tev un roka,
 Šo briesmīgo nodomu veicot?
 860 Kā, ieraugot mīluļus savus,
 Tu varēsi asaras valdīt,
 Kad saļims tie asiņu pelķē?
 Ja kritīs tie ceļos pie tevis,
 865 Tu nespēsi atvairīt viņus
 Un rokas asinīs gremdēt.
- Ierodas Jāsons ar Aukli.*
- Jā.** Šurp nāku aicināts. Kaut mani ienīsti,
 Es nevarēju noraidīt šo lūgumu.
 Nu klausīšos, ko vēl no manis vēlēšies.
- 870 **Mē.** Es lūdzu, Jāson, aizmirst to, ko sacīju!
 Tev vajadzētu piedot manus untumus,
 Jo agrāk sirsnīgi viens otru mīlējām.
 Pēc mūsu sarunām es visu apsvēru
 Un sevi norāju: kāds bezprāts, muļķe, tas!
 875 Tu nīsti tos, kas tikai labu gribēja!
 Kāpēc tu sacielies pret zemes valdnieku,
 Ar vīru naidojies, kas dara labu tev,
 Kad karaļmeitu prec un taviem dēliem vēl
 Grib brāļus dot? Vai labāk dusmas neatmest?
 880 Ko iedomājies tu, ja dievi vēlīgi?
 Vai pašai bērnu nav? Vai neapzinies to,

Ka trimdiniece esi tu, kam draugu trūkst?
 To visu apsverot, es beidzot sapratu,
 Ka muļķe bijusi un velti dusmojos.
 Par labu tavu soli tagad atzīstu,
 885 Kad stājies jaunā laulībā. Es muļķīte!
 Šai pasākumā piedalīties bija man,
 Tev palīdzēt un veicināt šo laulību,
 Ar prieku tavai izredzētai pakalpot.
 890 Bet esam, kādas esam, — ļaunas neteikšu,
 Tik sievietes — no viņām dusmot nemācies
 Un neatmaksā muļķību ar muļķību!
 Es atzīstu, ka nebija man taisnība,
 Un pārdomāju tagad gudrāk rīkoties.

pagriežoties pret māju un aicinot bērnus pie sevis

895 Šurp, bērni, mīlie bērni, arī iznāciet!
 Šurp atnāciet un savu tēvu apsveiciet,
 To cieši līdz ar māti tūdaļ apkampiet
 Un dusmas agrākās pret draugiem izbeidziet!
 Lai miers ir atjaunots starp mums un pazūd naidi!

Audzinātājs atved bērnus.

900 Nu sniedziet labo roku tam! Es nodrebu,
 Par briesmām domājot, kas draud jums nākotnē.
 Ai, bērniņi, vai ilgi jūs vēl dzīvosit,
 Tā mani mīļi apkampjot? Es nabadze!
 Man acīs riešas asaras, es baiļojos!
 905 Pēc ilgām ķildām mēs ar tēvu izlīgām,
 Ar asarām jums maigos vaigus apslaku.
K. V. No mūsu acīm arī plūda asaras.
Jā. Lai izbeidzas ar to nu jūsu ciešanas!
 Par to tev pateicos! Jau aizmirsts bijušais.
 910 Ir sievai tiesības uz vīru dusmoties,
 Kad viņš, vēl sievai dzīvojot, sev jaunu ņem.
 Uz pareizāka ceļa sirds tev atgriežas,
 Tavš prāts ir galu galā guvis uzvaru —
 Es tagad redzu tevī gudru sievieti.

bērniem

915 Ja dievi palīdzēs, ai, mani mīluļi,
 Par jūsu labklājību labprāt gādāšu!
 Es ceru pat, reiz pienāks laiks, kad Korintā
 Ar saviem brāļiem būsit pirmie pilsoņi.
 Tik audziet lieli nu! Par visu gādās tēvs
 920 Un mūžīgie, kas labvēlīgi būs pret jums.
 Es gribētu jūs redzēt staltus uzaugam,
 Lai pārspētu jūs visus manus pretniekus!

Mēdejai

Bet kāpēc tavus vaigus slaka asaras?
 Kam bālē tu, no manis acis projām vērs?
 Vai mani vārdi tevi atkal skumdina?
 925 **Mē.** Nekas... es tā... par bērniņiem es domāju.
Jā. Tik esi mierīga! Par viņiem gādāšu.
Mē. Tev klausīšu. Uz taviem vārdiem paļaujos.

- Ir sievas sievišķas — drīz plūst tām asaras.
Jā. Bet kāpēc īsti tu par bērniem bēdājies?
 930 **Mē.** Tos dzemdēju . . . Kad liki lieliem izaugt šiem,
 1030 Man skumja kļuva sirds, vai tikai notiks tā.
 Nu tas, ko gribēju ar tevi pārrunāt,
 Gandrīz jau pasacīts; bet vēl ko vēlos teikt.
 935 Šīs zemes valdniekiem tik mani izraidīt —
 Pats labākais man tas, to labi saprotu:
 1035 Vai ceļā stātos tev, vai zemes valdniekus
 Te traucētu — šeit mani nīst —, un tāpēc es
 Ar mieru zemi atstāt šo un trimdā iet.
 940 Lai maziņie pie tavas rokas uzaugtu,
 Lūdz Kreontu šos bērnus trimdā neaizdzīt.
Jā. Es nezinu, vai izdosies. Var mēģināt.
Mē. Liec jaunai sievai tūdaļ kādu vārdu bilst,
 Lai tēvu lūdz no zemes bērnus nepadzīt!
 945 **Jā.** Jā gan! Man šķiet, ka to es panākt varēšu.
Mē. Ja viņa tāda ir kā citas sievietes.
 Šai lietā arī es tev gribu palīdzēt:
 Ar bērniem sūtīšu tai skaistas dāvanas —
 Nudien, par tām nav skaistāku vairs pasaulē —,
 950 Jā, tērpu brīnišķu un diadēmu ar,
 Kas zeltā mirguļo. Bet lai jau tūdaļ pat
 Šos greznumus šurp atnes kāda kalpone!
 Ne vienreiz, tūkstoškārt tā sieva laimīga,
 Kas ieguvusi tādu vīru lielisku
 955 Un vēl šos dārgumus, ko kādreiz Saules dievs,
 Mans vectēvs, novēlēja saviem pēctečiem.
*Kalpone atnes tērpu un diadēmu.
 Mēdeja tos sniedz bērniem.*
 Šīs kāzu dāvanas jūs, bērni, saņemiet
 Un laimīgajai karaļmeitai pasniedziet!
 Var apskaust to, kas saņems tādas dāvanas!
 960 **Jā.** Bet kāpēc, muļķīte, tu velti atdod tās?
 Vai domā tu, ka karaļnamā tērpu nav,
 Ka zelta trūkst? Jel nedod, pati paturi!
 Ja līgava kaut cik tik mani cienītu,
 Tā mani augstāk stādītu par dāvanām.
Mē. Tā nerunā! Pat dievus balvas vilina,
 965 Bet zelts par vārdiem ļaudīm labāks tūkstoškārt.
 Tai laime tagad uzsmaida, to dievi mīl.
 Lai valda šī! No trimdas bērnus glābdama,
 Es savu sirdi atdotu, ne zeltu vien.
 Nu, maziņie, uz pili grezno steidzieties
 970 Un tēva jauno sievu, manu valdnieci,
 Tur palūdziet, lai neizraida trimdā jūs!
 Šīs dāvanas tai pasniedziet! Pats galvenais —
 Šos greznumus lai pati savās rokās ņem.
 Nu ātrāk prom! Lai labi viss jums izdodas!
 975 Tik savai mātei labu vēsti atnesiet!
Jāsons ar bērniem un audzinātāju prom.
Ko. Nav cerības, ka bērnus varēs glābt,
 Nav cerības — tie nāves ceļu iet!

- 980 Tā pieņems zelta greznumus,
Tā pieņems savu nelaimi,
Ar pašas roku galvā liks
Šo baismo nāves dāvanu.
- 985 To valdzinās brīnišķi mirdzošais tērps,
Tā zeltaino vainagu galvā sev liks
Un nāves ceļam greznosies.
Šais slazdos viņa iekritīs,
Kas nelaimīgai izlikti,
Un drausmā nāvē bojā ies.
- 990 Ai, valdnieka nabaga radniek,
Vai tiešām to nevari saprast,
Ka bērniem un līgavai savai
Tu gatavo drausmīgu nāvi?
- 995 Cik tālu no mērķa tu noklīdis esi!
Es apraudu tevi, ai, nabaga māte,
Kas bērniņu asiņu tīko,
Lai atriebtu laulības gultu,
Ko Jāsons pret likumu pamet,
Ar citu saistoties milā.
- Atgriežas audzinātājs ar bērniem.*
- A-s. Ir, pavēlniece, trimda bērniem atcelta,
Jo karaļmeita, līgava, šīs dāvanas
Ar prieku pieņēma. Nu būs tur bērniem miers!
- Mē. Ai vai!
- 1005 A-s. Kā apjukusi stāvi tu, kad veicies viss?
Un kam tu savu skatu atkal projām vērs?
Vai mani vārdi nespēj tevi iepriecēt?
- Mē. Ai vai, ai vai!
- A-s. Šīs nopūtas ar nesto vēsti nesaskan.
- Mē. Ai, vēlreiz vai!
- A-s. Varbūt, nemaz to nejauzdams,
- 1010 Es vēsti atnesu, kas tev nav tīkama.
Mē. Tas sakāms bija tev, to pārmet negribu.
A-s. Bet kāpēc skatiens tev tik drūms, lej asaras?
Mē. Tas nav bez iemesla, mans draugs, jo dievi man
Un pašas neprāts iedvesa šo nodomu.
- 1015 A-s. Ar bērnu gādību tu mājās pārnāksi.
Mē. Vispirms es citus gribu aizvadīt... ai vai!
A-s. No bērniem arī citām mātēm šķirties bij;
Bez kurnēšanas visiem likstas jāpārcieš.
Mē. To arī darišu. Ej tūdaļ atpakaļ
1020 Un gādā bērniem visu to, kā vajag tiem!
- Audzinātājs prom.*
- 1025 Ai, bērni, bērni! Drošs jums tagad patvērums
Un māja mierīga, kur dzīvot varēsīt,
No nelaimīgās mātes mūžam atšķirti.
Bet es uz citu zemi trimdā aiziešu
Un jūsu laimi nevarēšu redzēt vairs,
Ne jūsu līgavas, ne kāzas skatīt reiz,

- Ne gultu uzklāt jums, ne lāpu dedzināt.
 Ai, nelaimīgā, stūrgalvīgā Mēdeja!
 1030 Jūs, mīlie bērni, velti audzināju es.
 Daudz pūļu, satraukuma brīžu bija man,
 Ar mokām šausmīgām jūs velti dzemdēju.
 Es, nabadzīte, daudz ko cerēju no jums —
 Ka vecumdienās drošais atbalsts būsit man,
 1035 Ka mirušu ar savām rokām glabāsit,
 Kā vēlams cilvēkiem. Bet saldās cerības
 Nu izira. No jums uz mūžu atšķirta,
 Bez prieka, izmisumā mūžu dzīvošu.
 Vairs jūsu mīlās acis māte neskatīs
 1040 Nekad; uz citu dzīvi būs jums jāpāriet.
 Vai man! Kam, bērni, jūs tā mani skatāties?
 Kam tā man uzsmaidāt vēl reizi pēdējo?
 Ai vai, ko darīt man? Te rokas nolaižas,
 Kad, sievas, bērnu dzidrās acīs noraugos.
 Ai nē, to nespēju! . . . Prom, ļaunie nodomi!
 1045 No šejienes tos trimdā līdzī paņemšu.
 Kāpēc lai vīram lieku ciest šo bērnu dēļ,
 Sev pašai divkārtīgas mokas uzkraujot?
 Nē, nē! Nemūžam ne! Prom, ļaunie nodomi!
 Ko daru es? Vai ļaut par sevi zoboties,
 1050 Bez soda atstāt tos, kas man ir naidnieki?
 Lai drošme atgriežas! Vai tiešām glēva tu?
 Tev līdzcietība atkal sirdī iezagās!
 Jūs, mīlie bērni, tūdaļ mājās dodieties!
- korim*
- 1055 Kam manā ziedojumā klāt būt netikas,
 Var arī iet . . . Vairs mana roka nedrebēs!
 Ai vai, vai! . . .
 Nē, nē . . . Nē, mana sirds, šo darbu nedari!
 Liec mierā bērnus, nelaimīgā! Saudzē tos!
 Ar viņiem dzīvojot, man bēdas sirdī rims!
 1060 Nē, Aīdu un ļaunos garus piesaucu!
 Tas nenotiks nekad! To paciest nevaru,
 Ka ienaidnieki manus bērnus apsmietu!
 Tiem tomēr katrā ziņā bojā jāiet būs,
 Un es, kas viņus dzemdēju, tos nokaušu.
 1065 Tā lēmis liktenis. Neviens tos nevar glābt!
 Jau karaļmeita diadēmu galvā liek,
 Jau saindētā tērpā mirst, to zīnu es.
 Pa grūtum grūtu ceļu tagad sāku iet,
 Pa ceļu grūtāku vēl viņus sūtīšu.
 1070 Vēl sveiciens bērniem pēdējais! Ai, bērniņi,
 Nu sniedziet mātei rociņas, tās glāstīšu!
 Ai, mīlā rociņa, ai, saldā mutīte,
 Ai, mīlās actiņas, ai, laipnās sejiņas!
 Nu esiet laimīgi, bet tur . . . Tēvs laupīja
 1075 Virs zemes laimi jums . . . Cik mīļi skūpstī jums,
 Cik maigi vaidziņi, cik elpa tīkama!
 Jel ejiet, ejiet, bērniņi! Nav spēka vairs
 Jūs ilgāk uzskatīt — smeldz pārāk mana sirds!

Bērnī ieiet mājā.

- Es saprotu, cik šaušalīgs būs nedarbs mans,
 1080 Bet kaislība par manu prātu stiprāka —
 Tā mirstīgos uz visiem noziegumiem velk.
- K. V.** Man dažkārt vajadzēja spriest
 Par jautājumiem nopietniem,
 Ar prātu augstāk pacelties,
 1085 Kā sievām lemts. Ir mūzas mums,
 Kas sievām māca gudrību,
 Bet ne jau visām — vienu tik
 Starp daudzām atrast varēsi.
 Un tomēr sievu prāts
 Nav mūzām svešs.
- 1090 Es domāju, ka mirstīgie,
 Kas vientuļi, kam bērnu nav,
 Par citiem dzīvo laimīgāk.
 Kam bērnu nav, tas nezina,
 Vai jauki būt par vecākiem
 1095 Vai tikai mokas tās un slogs.
 Kas bērnus radijuši nav,
 Tie brīvi ir no ciešanām.
 Kam mājā maigā paaudze
 Aug kuplumā, tam rūpesti
 1100 Ik dienas sirdi smagi spiež —
 Kā viņus labi audzināt,
 Kā dzīvei gādāt līdzekļus.
 Bet nezina vēl vecāki,
 Vai būs tie krietni cilvēki
 1105 Vai arī kādi nelieši.
 Bet, lūk, vēl viena nelaime,
 Par visām citām ļaunāka.
 Ja visu gādā vecāki
 Un bērni spirtgi, veseli
 1110 Un godīgi, bet liktenis
 Nu aizrauj viņus pazemē:
 Kāds labums tad ir vecākiem,
 Ja dievs tā viņiem atmaksā,
 1115 Pie visām citām nelaimēm
 Vēl pievieno šo ļaunāko?
- Mē.** *korim*
 Ar satraukumu sirdī, mīlās, gaidu šeit
 Un vēlos zināt, kā gan pili veicies viss.
 Bet, lūk, jau redzu es — kāds vergs no Jāsona
 Ar vēsti steidzas šurp. Tas, satraukts, aizelsies,
 1120 Par kaut ko drausmīgu man vēsti atnesīs.
- Uzskrien ziņnesis.*
- Ziņnesis**
 Ir šaušalīgs un nedzirdēts tavš briesmu darbs!
 Jel bēdz, jel bēdz, ai, Mēdeja! Uz kuģi prom!
 Ja ratus vari sadabūt, tad tajos kāp!
- Mē.** Kas noticis, ka projām būtu jābēg man?
 1125 **Zi.** Ir tikko jaunā karaļmeita mirusi
 No tavas indes, arī Kreonts, viņas tēvs!

- Mē. Man labāko no vēstīm esi atnesis!
Mans draugs nu būsi tu arvien un labdaris.
- 1133 Zi. Ko saki tu? Vai jukusi, ka murgo tā?
1130 Mē. Kā vēsti šo bez bailēm vari uzklautīt,
Kad sagravusi valdnieknama pavardu?
- Mē. Gan varētu es tev uz to ko atbildēt,
Bet nepārsteidzies, draugs! Pēc kārtas stāsti man,
1140 Kā viņi bojā gājuši! Prieks divkāršs būs,
Ja dzirdēšu, ka drausmā nāvē miruši.
- 1135 Zi. Kad dēlēni ar tēvu pili atnāca,
Tie tūdaļ aizsteidzās pie jaunās līgavas.
Mēs, vergi tie, kam sirds par tevi sāpēja,
1140 Cits citam tūdaļ ausī čukstējām par to,
Ka senā ķilda tev ar vīru beigusies.
Cits liksmi taviem dēliem rokas skūpstīja,
Cits matus zeltainos. Es, priekā drebēdams,
Uz sievu telpām bērniem līdzī sekoju.
Tur kundze tā, kas tavu vietu ieņēma,
1145 Vēl abus bērnus neredzēja sākumā —
Tā mīli lūkojās tik savā Jāsonā.
Šos ieraugot, tā pēkšņi acis aizklāja,
No viņiem savu košo vaigu novēršot,
Jo bērnu ierašanās viņu satrauca.
1150 Tavš vīrs sāk jaunās sievas sirdi apvaldīt
Un saka: «Ļauna neesi pret manējiem!
Vairs nedusmo! Uz mani atkal skatu vērs
Un vīra draugus uzskati par savējiem!
Tu pieņem dāvanas un tēvu pierunā,
1155 Lai trimdu atceļ viņš šiem bērniem manis dēļ.»
Šis balvas redzot, pretoties tā nespēj vairs
Un vīram visu apsola. Bet, tikko viņš
Ar taviem abiem bērniem namu atstājis,
1160 Tā, krāšņo tērpu ņēmusi, sāk greznoties,
Sev matu cirtās zelta diadēmu liek,
Pie spožā spoguļa vēl matus sakārto
Un priecājas par savu tēlu nedzīvo.
Pēc tam, no krēsla cēlusies, pa istabām
1165 Tā pastaigā un viegli balto kāju sper.
Par šādām rotām sajūsmā, uz pirkstgaliem
Tā bieži paceļas un kājās noraugās.
Bet tūdaļ risinājās te kas šaušalīgs.
Sāk vaigi bālēt tai un kājas ļodzīties,
Sāk drebēt locekļi, un streiņulodama
1170 Tā krēslā pēkšņi slīgst, lai zemē nekristu.
Tad kāda veca kalpone, kas domāja,
Ka Pāns pret viņu saīdzis vai cits kāds dievs,
Jo spalgi iekliedzās; šī redz, ka jaunavai
Uz lūpām baltas putas, acis valbītas
1175 Un asins vaigos zūd, un tagad pārvērtās
Tās skaļā kliegšana par žēlām vaimanām.
Nu viena verdzene uz tēva mītni skrien,
Bet otra savukārt pie jaunā vīra steidz,
Lai viņam ziņotu par sievas nelaimi, —
1180 Pa visu pili vergu soļi dipēja.

- Ātrs gājējs būtu sešus pletrus nogājis
 Un soļos viegli savu mērķi sasniedzis,
 Pirms vaidēdama nelaimīgā pamodās
 No nejutības miega, kad ne redz, ne dzird.
 1185 Bet likstas divkāršas nu viņai uzbruka:
 No zelta vainaga, kas matu cirtās likts,
 Plūst šķidrums neredzēts, kas tūdaļ uzliesmo,
 Un smalkais tērps, ko tavi bērni dāvāja,
 1190 Nu nelaimīgās balto miesu plosīja.
 No krēsla viņa lec un, liesmu ieskauta,
 Sāk bēgt un galvu kratīt, savus matus plūkt,
 Lai vainagu no galvas norautu; bet zelts,
 Aiz cirtām aizķēries, ar spēku divkāršu
 1195 Tik liesmot sāk, jo stiprāk galvu kratīja.
 Bez spēka viņa zemē līkst šā lāsta dēļ.
 Pat tēvam grūti būtu pazīt jaunavu:
 Vairs nebija tās acīs mīlā skatiens,
 Ne vaigā jaunības; tik asins aumaļam
 1200 No galvas plūda tai, ar liesmām jaukdamās.
 Kā priedei sveķi pil, tā miesa pilēja
 No kauliem, neredzamas indes sagrauzta.
 Cik drausmīgs skats! Pie liķa skarties baidījās
 Ikviens — tās liktenis mūs skaidri mācīja.
 1205 Bet nelaimīgais tēvs, vēl postu nejauzdams,
 Uz pili ātri trauc, pie liķa metas klāt,
 Sāk skaļi vaimanāt, to apkampienos skauj
 Un skūpstīdams tā teic: «Ai, nelaimīgais bērns,
 Kāds dēmons tev šo drausmo nāvi sūtījis?
 1210 Kas tevi man pie kapa malas atņēmis?
 Ai vai! Ar tevi, bērns, es kopā gribu mirt!»
 Kad rimās asaras un gaužās vaimanas,
 Grib sirmais valdnieks piecelties, bet nespēj vairs.
 Kā efeja pie laura glaužas klāt, tā viņš
 1215 Pie tēra pielīpa. Bij cīņa drausmīga.
 Kad tēvs grib augšā ceļos tikt, to atpakaļ
 Velk meita, bet, kad raujas nost ar spēku viņš,
 No kauliem vecā miesa lobās lēveriem.
 Viņš beidzot aplusa un elpot pārstāja,
 1220 Jo mokas pārciest nelaimīgais nespēja, —
 Tur sirmais tēvs un viņa meita abi guļ.
 Patiešām nožēlojams viņu liktenis!
 Par to, kas gaida tevi, runāt negribu —
 Gan pati zināsi no soda vaļā tikt.
 1225 Man šķiet, šai pasaulē tik ēnas esam mēs.
 Ne šodien pirmoreiz bez bailēm saku tā:
 Kas sevi šeit par gudrinieku uzskata
 Un domātāju, bargu sodu pelnījis.
 Neviens no mirstīgiem nav laimi sasniedzis.
 1230 Var bagātība dažam dzīvi atvieglot,
 Bet viņu pašu darīt laimīgu nekad.
- Ziņnesis prom.*
- K. V.** Man šķiet, ka šodien liktenis pēc nopelniem
 Ir uzkrāvis tev, Jāson, lielu nelaimi.

- 1230 Kreonta nelaimīgais bērns, par tevi mums
1235 Sirds noskuma, jo precības ar Jāsonu
Mē. Tev tumšos vārtus atvērušas Aidā.
Šis darbs man, mīlās, jādara, cik ātri var!
Es savus bērnus nokaušu un bēgšu prom.
Ja brīdi vilcināšos vēl, tad kritis tie
Par upuri no citas rokas ļaunākas.
1240 Tiem nāve nolemta — vairs nevar grozīt to,
Un es, kas viņus dzemdēju, tos nokaušu.
Sirds mana, bruņojies! Kam vēl tu kavējies
Šo briesmu darbu veikt, kas nepieciešams tev?
1245 Tver, nelaimīgā roka, tūdaļ zobenu,
Tver to un dodies pretī sūram liktenim!
Met bailes tagad prom un nedomā par to,
Ka viņi mīļi tev, ka viņiem māte tul!
1250 Tik īsu mirkli savus bērnus aizmirsti,
Tad raudāt varēsi . . . Kaut viņus nāvēsi,
Tos mīli tu, virs zemes nelaimīgākā!
- Mēdeja ietel mājā.*
- 1255 Ko. Ai, Zeme, Saules stars, kas visu redz,
Jel skatiet sievu nekrietno!
Pret bērniem roku asinskāro,
Pašnāvniecisko tā ceļ!
Ai, Saules dievs, tie tavi pēcteči!
Tā tava zelta paaudze!
Nu plūdis dievu asinis —
Ai, šaušalas! — ko izlies mirstīgie!
Ai, dievišķā gaisma, jel savaldi viņu,
Projām no mājas dzen slepkavu
1260 Asiņu kāro,
Tumsas un atriebes garu!
- Mē. Tu velti bērnus klēpī loloji,
Tu velti mīļos gaismai dzemdēji,
Caur Simplegādu klintīm tumšām
Uz šejieni kad atbēgi.
1265 Ai, drausmīgā, ko dusmu neprātā
Sirds tava nespēj izdarīt?
Nav sirdī mīlestības tev,
Bet tikai asinskāre, atriebe.
Vai! mirstīgiem tiem, kas apslaka zemi
Savējo asiņu straumēm!
Atriebjas dievi
1270 Tādiem uz augumu audzēm.
- Namā atskan bērnu balsis.*
- Abi zēni *mājas iekšienē*
Ai vai!
Ko. Vai dzirdi kļiedzienus? Vai dzirdi bērnus tu?
Ai, nelaimīgā sievietē!
- Pirmais zēns *mājas iekšienē*
Ko darīt man? Kā lai no mātes izglābjos?

- Otrais zēns** *mājas iekšienē*
Es, mīlais, nezinu . . . Mēs nāvei nolemti!
- 1275 **Ko.** Vai doties palīgā? Ir bērni jāglābj mums
No nāves briesmīgas!
- Pirmais zēns** *mājas iekšienē*
Jel glābiet, dievu dēļ! Vairs nedrīkst kavēties!
- Otrais zēns** *mājas iekšienē*
Pār mūsu galvām nāvējošais zobens zib!
- Ko.** Vai dzelzs un akmens sirdī tev,
Ka savu roku cel pret tiem,
1280 Kam pati devi dzīvību?
Tik viena sieva senos laikos bij,
Kas savus bērnus nāvēja kā tu.
1285 Reiz Ino bezprātā, ko dievi sūtīja,
Kad Zeva sieva viņu padzina,
Pēc bērnu slepkavības šausmīgās
No krasta jūras viļņos metusies;
Te nāve šo ar abiem bērniem vienoja.
1290 Vai pasaulē kas drausmīgāks!
Ai, sievu gultas postīgās,
Cik ciešanu jūs ļaudīm nesušas!
- Atskrien Jāsons.*
- Jā.** Jūs, sievietes, kas nama priekšā stāvat šeit,
1295 Jel sakiēt man — vai noziedzniece vēl ir tur,
Šī Mēdeja, vai metusies jau viņa bēgt?
Tai zemes dzīlēs tagad slēpties vajadzēs
Vai mākoņos uz putna spārniem aizlidot,
Lai paglābtos no karaļnama atriebes.
1300 Varbūt tā, nogalinot zemes valdnieku,
No šejienes bez soda prāto projām bēgt?
Man nerūp viņa tā kā bērnu liktenis.
Gan viņu sodīs tie, kam ļaunu nesusi.
Es nācu šurp, lai glābtu bērnu dzīvību,
1305 Jo asinsradinieki viņiem atriebt var
Par viņu mātes asinsdarbu drausmīgo.
- K. V.** Vēl, nelaimīgais, savu postu nezini
Tu, Jāson! Citādi šos vārdus neteiktu.
- Jā.** Kas ir? Varbūt tā arī mani nāvēt grib?
- K. V.** Pret taviem dēliem māte rokas cēlusi!
- 1310 **Jā.** Vai man! Ko saki, sieva, tu? Pagalam es!
- K. V.** Tas taisnība! Nav tavi bērni dzīvi vairs!
- Jā.** Kur slepkavoti bērni — šeit vai mājā tur?
- K. V.** Ver durvis šīs! Tur bērnu liķus redzēs!
- Jā.** Jo ātrāk, ātrāk, kalpi, durvis atlauziet!
1315 Tās atveriet, lai skatu postu divkāršo —
Kā mirušos, tā šo, ko bargi sodīšu!
- Virš nama parādās spārnotu pūku rati,
kuros atrodas Mēdeja ar bērnu liķiem.*
- Mē.** Kam durvis gribi graut, ar varu vajā lautz?
Vai meklē mirušos un mani, slepkavu?

- 1320 Tik velti nepūlies! Ja manis vajag tev,
Tad teic — ko vēlies? Mani tu vairs neskarš!
Šos ratus Hēlijs deva man, mans tēvatēvs,
Lai droša būtu es pret katru naidnieku.
- Jā.** Ai, briesmone, visderdzīgākā sievietē,
Tu dieviem, man un visiem ļaudīm nīstamā!
- 1325 Ar zobenu tu savus bērnus nāvēji
Un līdz ar viņiem mani kapā iegrūdi.
Kā drīksti tu pēc bezdievīgā ļaudarba
Vēl saules gaismā un šai zemē raudzīties?
Tev lāsts! Nu redzu to, ko neredzēju tad,
- 1330 Kad tevi es no barbarzemes atvedu
Uz Hellādu, tu ļaunais odzes perējums,
Kas dzimteni un savu tēvu nodevi!
Tu ļaunais gars, ko dievi uzsūtīja man,
Pie pavarda tu savu brāli nokāvi,
- 1335 Pirms krāšņā argonautu kuģī iekāpi.
Tā sākās visa nelaime. Tad laulībā
Ar mani stājies tu un bērnus dzemdēji,
Bet tagad tos aiz greizsirdības nokāvi.
Nevienu sievu nevar atrast Grieķijā,
- 1340 Kas spējīga uz to. Par visām citām tu
Reiz, odze indīgā, man bijī mīļāka!
Ne sieva tu, bet lauvene, vēl niknāka
Par Skillu drausmīgo, kas Tirēnijā mīt!
Kaut manus lāstus tūkstošiem tu dzirdētu,
- 1345 Tie tevi nesatrauks — tik spītīga tev sirds!
Prom, sieva nekrietnā, prom, bērnu slepkava!
Par savu likteni man atliek tikai skumt:
Vairs līgavu man neapkampt, un nesveikt jūs,
Ai, mīlie bērniņi, mans dārgais lolojums,
- 1350 **Mē.** Vairs dzīvus man nemūžam! Jā, pagalam viss!
Uz tavām garām runām arī es tāpat
Tev atbildētu, ja vien nezinātu Zevs,
Kā tevi mīlēju un kas par to man bij.
Tu nespēsi, kad mani esi atstājis,
- 1355 Vairs laimīgs būt un zoboties par Mēdeju.
Ne līgava, ne tēvs, kas viņu deva tev,
Bez soda mani trimdā padzīt nespēja.
Ja patīk tas, par lauvu mani vari saukt,
Par Skillu vēl, kas Tirēnijas klintīs mīt,
Bet savukārt tev sirdī dziļi iedzēlu.
- 1360 **Jā.** Man sirdī dzeldama, sev arī iedzēli.
Mē. Jā gan! Bet sāpes rimst, ja tu vairs nesmejies.
Jā. Cik ļauna māte, bērni, jums ir bijusi!
Mē. Jums, bērni, tēva neprāts nāvi atnesis!
- 1365 **Jā.** Nav mana roka viņiem nāvi nesusi!
Mē. Tavs neprāts tas un tava jaunā līgava!
Jā. Aiz greizsirdības savus bērnus nokāvi!
Mē. Vai domā gan — tā sievai maza nelaime?
Jā. Jā, prātīgai! Bet tevī viss ir neprātīgs.
- 1370 **Mē.** Nav viņu vairs! Tas mūžam sirdi graužīs tev.
Jā. Nē, viņi dzīvi un tev drausmi atriebsies!
Mē. Kas vainojams ir nelaimē, to dievi zin.

- Jā.** Jā gan, tie pazīst tavu sirdi zemisko.
- Mē.** Tu vari nīst! Man derdzas tava valoda.
- 1375 **Jā.** Man tavējā — mums tāpēc viegli izšķirties.
- Mē.** Jā gan! Ko vairāk vēl? Jau sen to vēlos es.
- Jā.** Ļauj mirušos man apglabāt un apraudāt!
- Mē.** Nekad! Tos pati glabāšu. Uz svētbirzi,
1380 Ko sargā Hēra Akraja, tos mani naidnieki
Lai, kapu atrokot, tos mani naidnieki
Vairs netraucē. Es svētkus, upurēšanu
Tai zemei noteikšu, kur Sīsifs dzīvojis,
Lai turpmāk savu briesmu darbu izpirktu.
1385 Uz Erehteja zemi pati došos es,
Kur Aigejs, Pandiona dēls, man mītni dos.
Tev, nelietīgais, jāiznīkst, kā pelnījis, —
Reiz «Argo» drupas tavu galvu sašķaidīs,
Kad mūsu kāzu rūgto galu skatīji.
- Jā.** Lai bērnu Erīnija atriebj tev!
- 1390 **Mē.** Lai Dike šīs asinis piemin!
Vai gan dievi vai dēmoni paklausīs tev,
Kas zvērestu lauzis un viesturi krāpis?
- Jā.** Lāsts, briesmone, slepkava, pavadīs tevi!
- Mē.** Jel steidzies uz māju un apglabā sievu!
- 1395 **Jā.** Jau eju. Nav bērnu vairs man!
- Mē.** Vēl neskumsti! Tik tad, kad kļūsi vecs...
- Jā.** Ai, mīļie bērniņi!
- Mē.** Man mīļi tie, ne tev!
- Jā.** Tos kāpēc nokāvi?
- Mē.** Lai sirds tev sāpētu!
- Jā.** Ai vai, tos gribētu vēl noskūpstīt,
Vēl reizi viņu lūpām pieskarties!
- 1400 **Mē.** Nu viņi mīļi tev, tiem vēlies vēl ko bilst,
Bet dzīvus viņus atstūmi!
- Jā.** Tik, dievu dēļ,
Ļauj manu bērnu maigai miesai pieskarties!
- Mē.** Tas nevar notikt vairs! Šeit vārdi veltīgi.
- Mēdeja aizbrauc pūķu ratos.*
- 1405 **Jā.** Vai redzi tu, Zev, kā dzen mani projām,
Kā apvaino mani šī asiņu kārā,
Šī lauvu māte, šī slepkava ļaunā?
Cik spēka man būs līdz pēdējam mirklim,
Es nerimšos lūgt sev palīgā dievus,
1410 Ar asarām acīs par liecniekiem saukšu:
Tu, kāvusi bērnus, pat neļāvi tēvam
Ne pieskarties rokām, ne apglabāt viņus!
Kaut nebūtu bijis man bērnu pavisam,
Tad nebūtu jāredz, ka nāvēti viņi!
- 1415 **Ko.** Daudz likteņu valda no Olimpa Zevs,
Daudz ko dievi lemj pretēji gaidītam:
Cerībās lolotais netop piepildīts,
Tam, ko neceram, ceļu ver dievība.
Tā arī notika šoreiz.

HIPOLITS

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

1 Η δεισιδαιμονία μάλιστα
 2 Μο Πότα ήδη παρ' αμύν
 3 Εσ' υμῶν λαβὴν, καὶ ἡμῶν
 4 Βεῖ παρ' αὐτῶν κἀκεῖ, καὶ
 5 Ἰο ἄρ' ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 6 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 7 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 8 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 9 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 10 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 11 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 12 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 13 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 14 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 15 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 16 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 17 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 18 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 19 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 20 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 21 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 22 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 23 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 24 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 25 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 26 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 27 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 28 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 29 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 30 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 31 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 32 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 33 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 34 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 35 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 36 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 37 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 38 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 39 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 40 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 41 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'
 42 Ἰο ἴσθ' ἄλλοι μὲν ἴσθ' ἴσθ'

1 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 2 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 3 ΤΟΙΣ
 4 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 5 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 6 ΤΟΙΣ
 7 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 8 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 9 ΤΟΙΣ
 10 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 11 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 12 ΤΟΙΣ
 13 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 14 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 15 ΤΟΙΣ
 16 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 17 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 18 ΤΟΙΣ
 19 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 20 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 21 ΤΟΙΣ
 22 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 23 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 24 ΤΟΙΣ
 25 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 26 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 27 ΤΟΙΣ
 28 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 29 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 30 ΤΟΙΣ
 31 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 32 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 33 ΤΟΙΣ
 34 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 35 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 36 ΤΟΙΣ
 37 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 38 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 39 ΤΟΙΣ
 40 ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 41 ΚΑΙ ΤΟΙΣ
 42 ΤΟΙΣ

PERSONAS

AFRODĪTE

HIPOLITS

MEDNIEKU KORIS

VECS KALPS

TROIZĒNAS SIEVU KORIS

AUKLE

FAIDRA, Tēseja sieva, Hipolita pamāte

TĒSEJS, Atēnu valdnieks

ZIŅNESIS

ARTEMĪDA

Faidras kalpones

Tēseja pavadoņi

Darbības vieta:

Troizēna, laukums valdnieka pils priekšā;
laukumā viens otram pretim atrodas Afrodites
un Artemīdas tēli ar ziedokli.

Afrodīte

- Mans, Kipras dieves, vārds jo plaši daudzinašs
Ir cilvēkos un arī debesīs nav svešs.
It visiem mirstīgiem, kas saules gaismu redz
No Ponta līdz pat novadam, kur Atlants mīt,
5 Es vēlū labu, ja tie mani cieņā tur,
Bet pazudinu katru, kas man pretojas,
Jo arī dieviem iedzimta ir godkāre —
Tiem labpatīk, ja mirstīgie tos slavina.
10 Drīz pierādīšu, ka šie vārdi patiesi,
Jo Tēseja un amazones atvase,
Šis Hipolīts, ko cēlais Pitejs skolojis,
Ir vienīgais no pilsoņiem šē Troizēnā,
Kas mani sauc par ļaunāko no dievībām;
15 Ne mīlestība prātā tam, ne laulība.
Viņš Foiba māsu Artemīdu, Zevmeitu,
Par dižāko no visām dievēm uzskata
Un zaļā mežā, piebiedrojies jaunavai,
Ar žiglo suņu baru medī dzīvniekus;
20 Viņš dievei tuvāks, nekā klājas mirstīgiem.
To viņiem ļaunā neņemu. Kas man par to?
Bet, ko man Hipolīts ir pāri darījis,
Es atiebšu vēl šodien pat; jau senāk man
Tas iecerēts un lielas pūles neprasis.
25 Reiz devās viņš no pils, kur Pitejs valdīja,
Uz Pandiona novadu, lai skatītos
Un iesvētītos mistērijās slavenās.
Tur Faidra, tēva sieva, viņu redzēja
Un mīlā iedegās pret to — tā lēmu es.
30 Tad, iekams viņa nonāca šē, Troizēnā,
Tā cēla templi līdzās Pallādai uz klints,
Kas redzama pa gabalu, par godu man
Un vēlāk, sirdī tālās mīlas tvīkdama,
Šo templi Hipolīta vārdā nosauca.
35 Kad Tēsejs bija Kekropzemi atstājis,
No Pallantīdu asinsziega vairoties,
Ar sievu kopā viņš šai zemē ieradās,
Sev gadu brīvprātīgas trimdas uzlikdams.
Un Faidra tagad, mīlas bultām šaustīta,
40 Slīgst žēlabās un klusēdama bojā iet.
Neviens no kalpiem nezina, par ko tā cieš.
Bet mīlestība šī vis slēpta nepaliks:
To atklāšu es Tēsejam — viss gaismā nāks,
Un jauneklī, kas man tik naidīgs, viņa tēvs
Ar lāstiem satrieks — tādas spējas Tēsejam
45 Ir jūras valdnieks Poseidons reiz dāvājis,
Trīs vēlmes viņam apsolīdams piepildīt.
Gan cienījama Faidra, tomēr mirt tai būs:
Tik augstu nevērtēju viņas ciešanas,

50 Ka tālab jāžēlo man savi naidnieki
Un jāatstāj bez soda, sirdij tīkama.
Bet, lūk, jau redzu Hipolitu nākam šurp.
Viņš piekūsis ir medībās, šis jauneklis.
No šejienes man tūdaļ pat ir jāpazūd,
Jo viņam līdzī nāk skaļš pavadoņu pulks,
55 Kas dievi Artemīdu dziesmām slavina.
Viņš nezina, ka vārti tam uz Aīdu
Jau atvērti un sauli redz tas pēdējo.

*Mednieku kora pavadīts, ierodas Hipolīts.
No pils iznāk vecs kalps.*

Hipolīts

Pavadiet, dziesmām pavadiet
Zeva meitu, dievišķo
Artemīdu,
60 Gādnieci mūsu!

Mednieku koris

Varenā, varenā Artemīda,
Zeva atvase,
Sveikta, sveikta tu, cēlākā,
65 Zeva un Lētojas meita,
Visdaiļā no jaunavām,
Tu, kas mīti plašajās debesīs
Cildenā tēva pilī,
Zeva zeltītā namā!
70 Sveikta, sveikta tu, Artemīda,
Visdaiļā no jaunavām visām,
Kas Olimpā mājō!

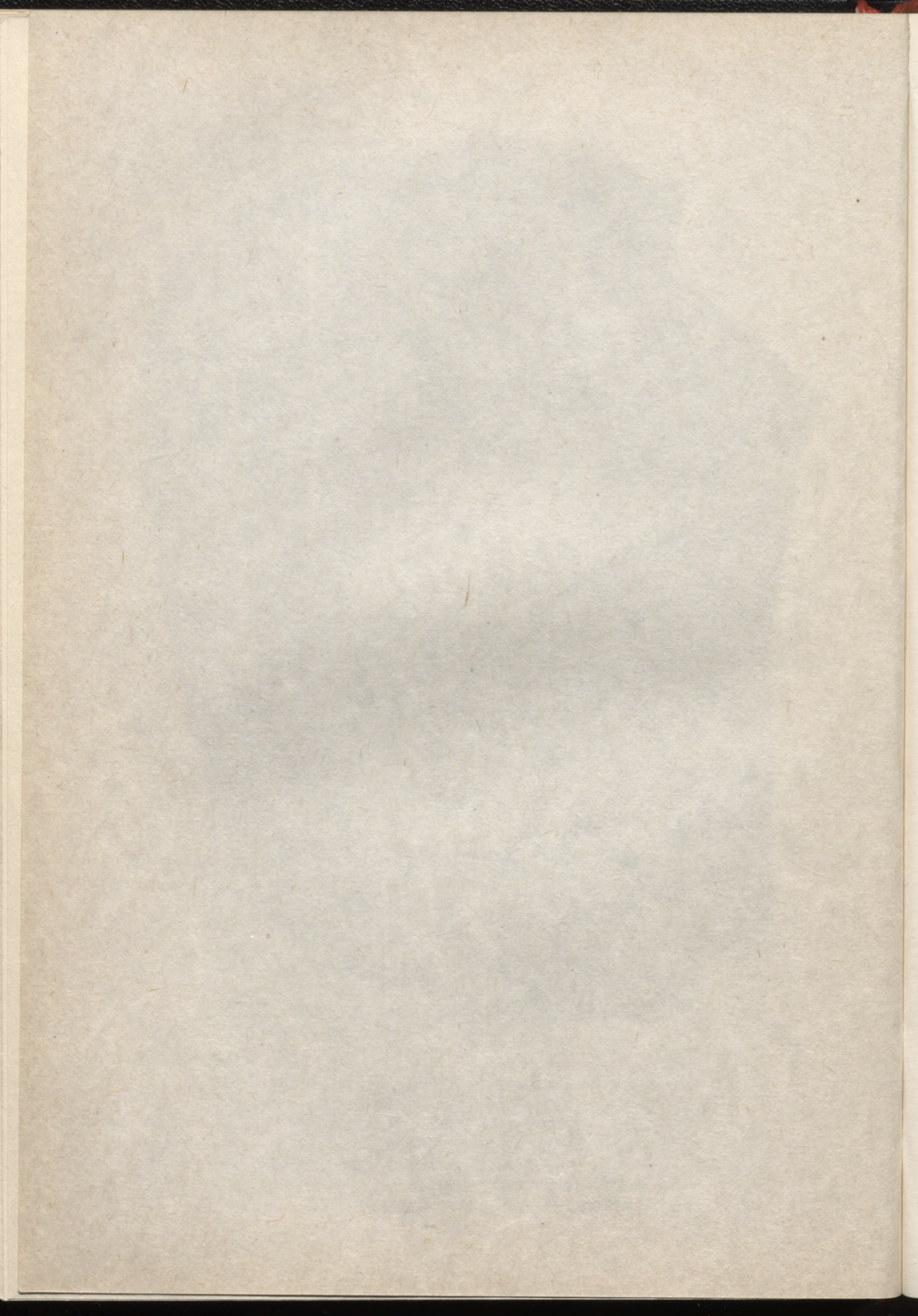
Hi.

vērsdamies pie Artemīdas tēla
Tev nesu es kā veltījumu, valdniece,
Šo vainagu, kas pļavā neskartā ir vīts.
75 Nav gana, kas tur uzdrīkstētos lopus laist,
Un sirpis allaž klusē tur, tik bites vien
Pār košo pļavu pavasarī līdinās,
Un Aidosa ar upes valgmī slaka to.
Ne tam, kas tikai iemācījies tikumu,
80 Bet, kas pēc dabas sirdī godprātīgs, ir ļauts
Tur ziedus plūkt; tas liegts ir vīram nekrietnam.
No goddevīgām rokām, mīļā valdniece,
Tad saņem galvas rotu cirtām zeltainām!
Man vienīgam no mirstīgiem ir piešķirts gods
85 Ar tevi kopā būt un vadīt sarunas,
Un tavu balsi dzirdēt, vaigu neskatot.
Kaut varētu, kā sācis, mūžu nodzīvot!

Vecais kalps

Mans pavēlnieki! — par kungiem tikai dievus sauc —
Vai tu ar mieru klausīt labu padomu?
90 Hi. Jā gan! Vai būtu prāta darbs to nedarīt?
V. K. Vai zināms tev, kāds likums valda mirstīgos?
Hi. Nē, nezinu, par ko tu īsti jautā man.
V. K. Ir nīstams, kas ir augstprātīgs, nav visiem draugs.
Hi. Tas tiesa! Kurš no lepnajiem gan paciešams?

- 95 **V. K.** Vai cieņu neņemanto tie, kas laipnīgi?
Hi. Tā ir, bez pūlēm sevišķām tiem guvums liels.
V. K. Un kā tev liekas: vai ar dieviem nav tāpat?
Hi. Jā gan — ja dzīvojam pēc dievu likumiem!
V. K. Tad kāpēc negodā tu cēlu dievību? 142
- 100 **Hi.** Bet kuru? Sargies, ka tev mēle nepaslīd!
V. K. Tā Kipriete — kas tavu vārtu priekšā stāv.
Hi. To šķīstu sirdi sveicu tik no tālienes.
V. K. Bet viņa augstā cieņā ir starp mirstīgiem.
Hi. Ne visiem tas pats dievs un tas pats cilvēks mīļš. 150
- 105 **V. K.** Tu būtu laimīgs, ja tev prāta pietiktu.
Hi. Tāds dievs, kas naktī godināms, man nepatīk.
V. K. Ikvienam dievam jādod gods, kāds pienākas.
Hi. *medniekiem*
 Uz priekšu, mani puīši, namā dodieties
 Un mielojieties! Bagāts galds pēc medībām 152
 110 Lai spirdzina! Un zirgus izsukāt vēl jums
 Ir pienākums, lai, ieturējis maltīti,
 Tos ratos jūdzis, krietni varu izbraukties.
vecajam kalpam 150
- Bet tavai Kiprietei es saku ardievas.
Hipolīts ar medniekiem prom.
- 115 **V. K.** Bet es — nav taču jāseko man jauniešiem,
 Kas šādās domās, — tavu tēlu pielūgšu
 Un teikšu vārdus, kādi vergiem pieklājas.
 Ai, Afrodīte, valdniece! Tev piedot būs,
 Ja sarunājis blēņas ir kāds jauneklis,
 Kam karstas asinis. To dzirdam neliecies —
 120 Jums, dieviem, jābūt gudrākiem par mirstīgiem! *Prom.*
Uznāk Troizēnas sievu koris. 170
- Koris**
- Teic, ka Okeāna straumi
 Izšļāc kāda stāva klints.
 Plūst pa nogāzi tad strautiņš,
 Piepildīdams ūdens traukus. 172
 125 Tur man kāda draudzenīte,
 Mērcot upes ūdenī,
 Mazgā purpurkrāsas tērpus,
 Izžauj tos uz saules kvēlē
 Sasilušas akmens radzes;
 Es no viņas pirmo vēsti
 130 Saņēmu par valdnieci.
 Slimība tai uzbrukusi —
 Mājās viņa mokās gultā,
 Savu galvu zeltaino
 135 Ietīnusi plīvurā.
 Nu jau trešo dienu viņa
 Atsakoties augļus baudīt,
 Ko mums piešķir Dēmetra,
 Slēptās sāpēs ilgodamās
 140 Nāves krastiem pretī iet. 180

- Vai tev, mīlā, aptumšojis
Prātu Pāns vai Hekate,
Jeb vai svētie koribanti,
Māte, kalnu valdniece?
145 Vai par to, ka neziedoji
Medībdievei Diktinnai
Upurmaizes, jācieš tev?
Dieve šī pār zemēm dodas,
Ezeriem un pāri jūras
150 Bangojošiem atvāriem.
- Vai gan tavu cildo vīru,
Erehteidu vadoni,
Aizviļ prom no tavas gultas
Kāda mīla slepena?
155 Jeb vai ieradies kāds jūrnieks
Šurp no dzimtās Krētas salas
Šajā viesmīlīgā ostā,
Vēsti skumju nesdams kundzei?
160 Vai tad tādēļ skaudras sāpes
Sirdi māc, pie gultas saista?
- Kaut sievietēm mēdz būt raksturs stūrgalvīgs,
Tām reizēm piemīt glēva bezpalīdzība,
Kad jādzemdē, un viņas pārņem izmisums.
Kad manu miesu sāpju lēkmes plosīja,
165 Par palīgu es dzemdībās
Tad saucu Artemīdu, bultu valdnieci,
Un viņa, dārgā, ikreiz atnāca pie manis
Ar savām līdzgaitniecēm dievišķām.
- Kalpones uz nestuvēm iznes Faidru no pils.*
- 170 Un, lūk, vecā aukle pa vārtiem ved
No pils mūsu valdnieci laukā.
Vēl tumšākas ēnas uz acīm tai gulst.
Kas noticis, zināt to alkst mana sirds,
Kam kļuvis tik bāls
175 Viņas ziedošais vaigs?
- Aukle**
- Ai, mirstīgo likstas, jūs slimības ļaunās!
Ko man iesākt ar tevi, ko nedarīt man?
Šeit spoža tev gaisma, še dzidrs ir gaiss;
180 Un nama priekšā ir iznesta jau
Tava slimības gulta.
Tev vienīgā vēlme bij nokļūt šeit,
Bet drīz atkal gribēsi istabā tikt.
Tavs prāts ir tik šaudīgs, tev zudis ir prieks
Un netik vairs tas, kas jau ir, bet aizvien
185 Tev kārojas tā, kā nava.
Ir vieglāk būt slimam kā dziedināt otru,
Tad viena tik rūpe, bet, ārstējot citu,
Gan raizes spiež sirdi, gan rokām ir darbs.
Visa cilvēka dzīve ir sāpju ceļš,
190 Bez mītas mums nedienas uzglūn.

Bet, ja kaut kas labāks par dzīvi šo gaidāms,
 Tas tumsībā apslēpts un miglā tīts.
 Šķiet, tāpēc tik alkstam mēs visa tā,
 Kas mirdz zemes virsū, ka itin neviens
 195 Nav dzīvojis citu dzīvi kā šo,
 Nav redzējis to, kas zem zemes.
 Vien pasakām ticēt mums ļauts.

Faidra

Jel paceliet mani un atbalstiet galvu —
 Man locekļi neturas kopā!
 200 Jūs, kalpones, tveriet šīs skaistās rokas!
 Man galvu žņaudz saite, jel noraisiet to!
 Lai cirtas brīvi pār pleciem krīt!

Au. Saņem drosmi, mans bērns, un nemētā tā
 Savu augumu šurpu un turpu!

205 Ar mieru un cildenu pacietību
 Tev vieglāk slimību pārvarēt būs;
 Jā, ciest ir cilvēka tiesa!

Fa. Ak vai!

210 Kaut varētu brīdi es veldzēties
 Pie avota dzidrajiem ūdeņiem
 Un atgulties ēnā, un atpūsties
 Zem papelēm ziedošā pļavā!

Au. Ko tu runā, mans bērns?

Kālab tev skaļajam pūlim tīk paust
 Šos neprāta iedvestos vārdus?

215 **Fa.** Mani laidiet uz kalniem! Tur došos es mežos,
 Pie eglēm, kur medību suņi
 Dzen pēdas un uzklūp
 Lāsumotajiem briežiem!

220 Ak, dievi, kā gribas man rīdīt suņus
 Un, gaišajiem matiem plīvojot, tvert
 Un raidīt tesāļu šķēpu!

Au. Kurp, meitiņ, veltīgi traucas tavš prāts?

225 Kas var tev kopīgs ar medībām būt?
 Kam tīko pēc avota ūdeņiem tu?
 Tepat jau aiz mūriem plūst strautiņš no klints,
 Tur slāpes varēsi dzesēt.

Fa. Ai, dieve, kas valdi pār piejūras limānu,

230 Auļos mīdīto skrejamo ceļu!
 Kā ilgojos nokļūt es tavā zemē
 Un venētu kumeļus vadīt!

Au. Kam atkal runā šos neprāta vārdus!

235 Te vēlies tu kalnos un medībās doties,
 Te atkal tīkams tev kumeļu pulks
 Uz smilšainiem bezvilņu krastiem.
 Ir vienīgi gaišreģa spēkos to teikt,
 Kurš dievs tevi noved no ceļa, mans bērns,
 Un aptumšo prātu.

Fa. Es, nabagā! Kālab tā jāmokās man?

240 Kurp aizklīdis veselais saprāts?
 Mans gars ir slims, tā lēmis kāds dievs.
 Ak vai, kāds posts, kādas bēdas!

- Nu atkal, auklīt, sedz galvu man,
 Jo kaunos par vārdiem, ko teicul
 245 Jel sedz! No acīm asaras rit
 Un vaigs aiz kauna man sarcis.
 Ja skaidrais prāts tik sāpināt spēj,
 Bet neprātam ļauties ir ļaunums, tad man
 Gan labāk nemaņā nomirt.
- 250 **Au.** Es apsedzu tevi. Bet kad
 Reiz nāve klās *manas* miesas?
 Es garajā mūžā mācījos daudz.
 Kas savā starpā grib draudzību slēgt,
 255 Tiem jāprot ir apvaldīt jūtas.
 Nekad sirds dziļumus nevajag skart,
 Un draudzības saites ir jāprot siet —
 Gan atlaist tās brīvāk, gan ciešāk vilkt.
 Ja dvēselei kādai pienākas ciest
 260 Par otru, tad smagi to panest, kā man,
 Kam jāskumst tik ļoti par viņu.
 Šķiet, pārāk nopietns dzīves veids
 Mūs vairāk pievil kā priecē
 Un veselību mums apdraud.
 265 Tāpēc vērtēju saukli «Lai vairāk tiek!»
 Zemāk par vārdiem «Neko par daudz!»,
 Un gudrie ir līdzīgās domās.
- K. V.** Ak, vecā, uzticamā Faidras auklīte!
 Gan redzam, kādas mūsu kundzei ciešanas,
 Bet izprotams mums nav, kas tā par slimību:
 270 Par to mums gribas gūt no tevis skaidrību.
- Au.** To nezinu. Kad vaicāju, tā neatbild.
K. V. Un arī nesaka, kāds mokām cēlonis?
Au. Ir velti taujāt, jo par visu klusē tā.
K. V. Kā viņa sakritusies, un kāds nespēks tai!
 275 **Au.** Tas saprotams: tā neēd trešo dienu jau!
K. V. Vai savas apmātības dēļ, vai nāves alkst?
Au. Alkst nāves — badojas, lai dzīvei pienāk gals.
K. V. Cik dīvains ir tavs stāsts! Bet ko gan domā vīrs?
Au. Tā kaiti slēpj un apgalvo, ka vesela.
 280 **K. V.** Vai, seju vērojot, viņš nenojauš nekā?
Au. Tas pašlaik uzturas aiz zemes robežām.
K. V. Tev vajadzētu uzstāt, lai tā pasaka,
 Kas slimībai un apmātībai pamatā.
Au. Kaut pūlējos visvisādi, tas velti bij.
 285 Bet arī turpmāk centīšos cik spēdama.
 Tu varēsi man aculieciniece būt,
 Kā rūpējos par nelaimīgo valdnieci.
- Faidrai*
- Mans mīļais bērns, lai nedomājam vairs par to,
 Ko runājām nupat! Jel esi laipnāka!
 290 Vairs nerauc pieri, un lai prāts tavs kļūtu gaišs!
 Man jāpamet ir ceļš, pa kuru sekot tev
 Es nespēju, un jārod risinājums cits.
 Ja piemetusies tev ir kaite slepena,
 Šim sievietēm pa spēkam būs to izdziedēt,

- 295 Bet, ja šo nelaimi drīkst vīriem uzticēt,
Tad pasaki, lai ārstus saukt var palīgā!
Nu, ko tu klusē? Nevajag tev klusēt, bērns,
Bet mani pelt, ja aplamības runāju,
Vai arī klausīt padomam, ja prātīgs tas.
- 300 Jel teic kaut ko un raugies šurp!
korim
Ai, bēdas man!
Par velti, sievietes, ar viņu nopūlos,
Es strupceļā, jo ne tā pirmīt atmaiga
No maniem vārdiem, nedz tiem tagad klausīt grib.
- Faidrai*
Bet zini — kaut par pašu jūru spīvāka
305 Tu kļūtu — mirdama tu bērņus nodosi;
Tiem būs uz visiem laikiem zudis tēva nams.
Pie amazoņu auļojošās valdnieces,
Kas taviem bērņiem dzemdējusi kungu, es
Tev zvēru — viņš pēc izcelsmes gan bastards ir,
Bet karā krietns, tu viņu labi pazīsti —
310 Šo Hipolitu . . .
Fa. Ai!
Au. Vai tevi satrauc tas?
Fa. Tu pazudini mani, aukle! Dievu dēļ
Tev lūdzos es: šo vīru nepiemini vairs!
Au. Vai redzi! Labi saproti, bet nevēlies
Nedz bērnu laimi glābt, nedz savu dzīvību.
- 315 Fa. Es bērņus mīlu, cita nelaime man draud.
Au. Vai, meitiņ, rokas tīras tev no asinīm?
Fa. Man rokas tīras, traips ir tikai dvēselē.
Au. Vai naidnieks kāds tev atnesis šo nelaimi?
Fa. Nē, mani nāvē draugs: ne viņš to grib, nedz es.
- 320 Au. Vai Tēsejs būtu tev ko pāri darījis?
Fa. Kaut neliktos, ka es pret viņu nekrietna!
Au. Bet kāda liksta tevi nāvē doties dzen?
Fa. Ļauj grēkot man! Ne jau pret tevi grēkoju.
Au. Ai nē, jo līdz ar tevi jāiet bojā man!
- Aukle krīt Faidrai pie kājām.*
- 325 Fa. Ko dari? Piespiest gribi, roku tverdama?
Au. Un arī ceļus — vaļā nelaidīšu tos.
Fa. Ja uzzināsi, bēdas, bēdas vien tev būs!
Au. Vai zaudēt tevi bēdas nav vislielākās?
Fa. Tu iesi bojā, bet man nāve godu nes.
- 330 Au. Un tu šo godu, kaut tev lūdzos, gribi slēpt?
Fa. Jā gan! Jo negodu es godā gribu vērst.
Au. Ja tu to pateiksi, vēl lielāks būs tev gods.
Fa. Ej nost, pie visiem dieviem, roku vaļā laid!
Au. Nemūžam, ja man nedosi, kas pienākas.
- 335 Fa. To došu. Roka lūdzēja ir svēta man.
Au. Tad klusēšu, jo tagad jārunā ir tev.
Fa. Ai, nelaimīgā māte! Kā tu milēji!
Au. Tā iemilēja vērsi, vai ne tā, mans bērns?
Fa. Un tu, tu, bēdu māsa, vīrs kam Dionīss!

- 340 **Au.** Ko mokies, bērns? Kam asinsradus nonievā?
Fa. Un es kā trešā tagad postā aizeju!
- 345 **Au.** Tu mani satriec; kurp šīs runas novedīs?
Fa. Šis lāsts ir iedzimts man, ne tagad iemantots.
Au. Es nezinu vēl to, ko dzirdēt kāroju.
Fa. Ak vai!
 Kaut tu to pateiktu, kas man tev jāsaka!
Au. Es reģis neesmu, kurš slēpto gaismā ceļ.
Fa. Kas tas, ko cilvēki par mīlestību sauc?
Au. Tas saldākais un reizē sāpīgākais ir.
Fa. Tik vienu no šiem abiem baudījusi es.
 350 **Au.** Kā tā? Tu kādu mīli, bērns? Un kas viņš ir?
Fa. Lai būtu viņš kas būdams ... Amazones dēls ...
Au. Vai Hipolits?
Fa. Ne es to sacīju, bet tu!
- 355 **Au.** Ak vai! Ko teiksi, meitiņ? Tu man nāvi lem,
 Jo grūti panest, sievas, grūti izturēt
 To dzīvai! Lāsts šai dienai, lāsts lai gaismai šai!
 Es pametišu miesas, miršu, aiziešu
 No dzīves šīs; ardievu — manis nebūs vairs!
 Jā, arī tiklie, kaut gan paši negrib to,
 Mīl ļaunumu. Nē, Kipriete nav dieve vien:
 360 Ja ir kas lielāks vēl par dievu, viņa tā!
 Tā lika iznīkt Faidrai, man un namam šim!
- Ko.** *atsevišķās balsīs*
 — Vai saprati vārdus par valdnieces bēdām,
 Par ciešanām, kādas nav dzirdētas vēl?
 — Es gribētu labāk nomirt kā sirdī
 365 Just tādu mīlestību kā tu!
 — Ak, nelaimīgā, kādas tev mokas!
 — Ai, sāpes — cilvēka tiesa!
 — Tu gāji bojā, gaismā cēli drausmas šīs!
 — Kas gan vēl šodien tevi sagaida?
 370 — Šai namā notiks kaut kas negaidīts.
 — Jau skaidri redzams, kāds būs tavai mīlai gals,
 Tu, nelaimīgā Krētas meita!
- Fa.** Jūs, sievietes no Troizēnas, kas mājojat
 Šai Pelopzemes attālākā nostūrī!
 375 It bieži naktīs garajās es domāju,
 Kā mirstīgajiem dzīve sapostīta tiek.
 Man šķiet, ka tā nav mūsu iedaba, kas liek
 Mums darīt ļaunāko, jo saprātīgi būt
 Daudz ļaužu spēj. Bet tas ir šādi jāsaprot:
 380 Gan labi zinām, kas ir krietns, to atzīstam,
 Bet nedzīvojam tā vai nu aiz kūtuma,
 Vai arī citas baudas augstāk vērtējot
 Par krietnumu. Mūs dzīvē daudz kas priedina:
 Gan tenkošana, laiskums — jaukais netikums,
 385 Gan kauns. Šis var būt divējāds: tas viens nav ļauns,
 Bet otrs ir mājām lāsts. Ja abi atšķirtos
 Pavisam skaidri, nesauktos tie vienādi.
 Un pārliecību šo, ko esmu guvusi,
 Nekādiem līdzekļiem vairs grozīt nespēju,

- 390 **Fa.** Lai varētu tad citai domai pievērsties.
Es stāstīšu pēc kārtas, kā viss notika.
- Au.** Kad mīla mani skāra, prātoju, kā to
Vislabāk panest būs. Tad iesāku es tā,
Ka pūlējos šīs mokas noklusēt un slēpt;
- 395 **Fa.** Jo nevajag vis mēlei uzticēties; tā
Gan iespēj citu ļaužu domas atspēkot,
Bet runātājam postu vien tik sagādā.
Tad, otrkārt, nopriedu, ka savu kaislību
Es apvaldišu, veicot to ar saprātu.
- 400 **Au.** Un, treškārt, tā kā mīlestību aplāpēt
Nekādi nespēju, es ieskatu, ka mirt
Man lēmums labākais — neviens to nenoliegs.
Ja daru pareizi, tad negribu to slēpt;
Ja kļūdos, daudzus lieciniekus nevēlos.
- 405 **Fa.** Es zināju, ka mana kaisle nekrietna,
Un labi sapratu, ka esmu sieviete,
Ko visi ienīst drīkst. Lai nolādēta tā,
Kas pirmā apraiņijusi ir laulību
Ar svešiem vīriešiem! Šis sievu netikums
- 410 **Fa.** Ir dižciltīgos namos aizsācies. Un, ja
Nu augstmaņiem šāds kauna darbs šķiet pievilcīgs,
Au. Tas arī ļaudīm vienkāršiem būs vilinošs.
Fa. Es nīstu tās, kas tikai vārdos kautrīgas,
Bet dzīvē slepus netiklībai nododas.
- 415 **Au.** Kā viņas, Afrodīte, jūrā dzimusī,
Var savam dzīvesbiedram acīs raudzīties
Un tumsas nebīties, kas viņām palīdzē,
Nedz mājas sienu — tās varbūt reiz runāt sāks?
Ko. Jā, tieši tas man, draudzenes, liek nāvē iet:
- 420 **Au.** Lai nepārmet, ka vīru apkaunoju es
Un bērņus, kurus dzemdēju; lai brīvībā
Tie uzaug Atēnās, šai krāšņā pilsētā,
Un vispārēju cieņu bauda mātes dēļ!
Par vergu kļūst tad vīrs, lai arī drošsirdis,
- 425 **Au.** Ja zināms mātes vai ar tēva kauna darbs.
Tik tas, kā saka, noteic dzīves vērtību,
Ja tikums kādu apgaro un godaprāts,
Bet nelietīgos kādreiz laiks mums gaismā cels,
K. V. Tiem rādīs spoguļi kā jaunai meitenei;
- 430 **Fa.** Es tādu vidū negribētu atrasties.
K. V. Jā, tikumība itin visur cieņā ir
Un mirstīgajos krietnu slavu iemanto.
Au. Gan, valdniece, man tava nelaime nupat
Vēl šausmas iedvesa — tik negaidīta tā.
- 435 **Fa.** Nu atzīstos, ka biju muļķe: cilvēkiem
Tāds spriedums pareizāks, kurš divreiz pārdomāts.
Nav taču atgadījies tev kas nedzirdēts
Vai neparasts, tik dieves dusmu skarta tu.
Tu mīli, vai tas brīnums? Arī citi mīl.
- 440 **Fa.** Vai jāatdod tev dzīvība šīs mīlas dēļ?
Vai kāda jēga tam, ka tiem, kas pašreiz mīl,
Un tiem, kas mīlēs vēl, būs nāvē jādodas?
Nē, mīlas dievi atvairīt nav iespējams;

- 445 **Fa.** Tā maigi noglāsta vien to, kas pakļāvīgs,
Au. Bet to, kas dievei liekas pārāk augstprātīgs
Fa. Un garā lepns, tā važās skauj un zemē triec.
Au. Kā augstu debesīs, tā jūrā bangotā
Fa. Mīt Kipriete; no viņas visa radība.
 450 **Fa.** Tā ir, kas mīlas tiksmi sniedz un sēklu sēj,
Au. No kā mēs visi, kas virs zemes, cēlušies.
Fa. Un tie, kas lasījuši senās grāmatās
Au. Un vienmēr draugos ir ar mūzām bijuši, —
Fa. Tie zina to, ka Zevs reiz milā iededzies
Au. Uz Semeli, ka starojošā Ēosa
 455 **Au.** Aiz mīlas kādreiz aizvedusi Kefalu
Fa. Pie dieviem. Tomēr abi dzīvo debesīs
Au. Un nedomā no dievu pulka vairīties;
Au. Tie mīl viens otru, padevušies liktenim.
Au. Un tu tam pretojies? Tad tevi radījis
 460 **Au.** Bez mīlas tēvs vai citus dievus atzīdams,
Fa. Ka negribi šiem likumiem tu pakļauties!
Au. Daudz saprātīgu vīru redz, ka sieva tvikst
Fa. Pēc mīlas, tomēr izliekas to nemanām.
 465 **Au.** Cik daudz ir tēvu, kuri dēliem talkā nāk
Fa. Slēpt mīlas grēkus! Gudrajiem tak pieklājas
Au. It visu, kas ir apkaunojošs, noklusēt.
Au. Ne visu cilvēks dzīvē sīki aplēst var,
Fa. Pat juntu uzlikt mājai gluži taisnu tam
 470 **Au.** Nav iespējams. Kā gan tu domā paglābties
Fa. No likteņa, kas tev pašlaik ir uzbrucis?
Au. Ja labā tev ir vairāk nekā nejaukā,
Fa. Tad jābūt laimīgai, jo cilvēks esi vien.
Au. Dzen, mīlo meitiņ, savas drūmās domas prom
 475 **Fa.** Un augstprātu, jo tā tik augstprātība ir,
Au. Ja gribi stiprāka par pašiem dieviem būt!
Fa. No mīlestības nebaidies — tāds dieva prāts!
Au. Un centies slimību uz labo pusi vērst!
Fa. Ne buramvārdu trūkst, nedz burvju līdzekļu —
 480 **Au.** Gan atradīsies zāles tavai slimībai.
Fa. Te vīri padomu tik drīz vien nerastu,
Au. Ja neķertos pie viltības mēs, sievietes.
K. V. Kaut dod tā, Faidra, padomu, kas līdzēt var
Fa. Tev nelaimē, es tomēr tevi slavēju.
 485 **Fa.** Šī uzslava gan mazāk tikama tev būs
Fa. Par aukles vārdiem, un to dzirdēt sāpīgāk.
Fa. Lūk, taisni tas grauj apdzīvotās pilsētas
Au. Un ļaužu mītnes — pārāk skaistie vārdi! Nē,
Fa. Ne tas, kas ausīm patīkams, ir jārunā,
Fa. Bet tikai tas, kas ļauj mums godu iemantot.
 490 **Au.** Kam gan tik svinīgi? Ne cēla valoda,
Fa. Šis vīrs tev vajadzīgs! Bez kavēšanās man
Fa. Par tevi viņam patiesība jāsaka.
Fa. Ja tavā dzīvē nebūtu šis nelaimes
 495 **Fa.** Un tu vēl spētu savas jūtas apvaldīt,
Fa. Es mīlas baudas dēļ gan tevi nevestu
Fa. Uz mērķi šo nekad; bet tagad jācinās
Fa. Par tavu dzīvību, un tas nav peļāmil!

- Fa.** Cik drausmīgi! Jel aizver muti, nekrietnā,
Un neliec klausīties man vārdus derdzīgos!
- 500 **Au.** Tie derdzīgi? Bet labāki par skaistajiem!
Jo noderīgāks ir tas darbs, kas tevi glābs,
Ne slava, kura tevi kapā novedīs.
- Fa.** Nē, dievu dēļ! — Tas gudri teikts, bet derdzīgi!
Jel apklusti! Vēl sirds man mīlai godīgai
- 505 **Au.** Ir klausīga. Ja ļauno tu par skaistu sauc,
Tad tas, no kā es vairoš, liks man bojā iet.
Au. Ja tā tu domā, nebij jāgrēko. Bet, reiz
Tas noticis, tad klausī: mīlai padodies!
Man mīlestības zāles pili glabājas —
- 510 **Fa.** Šī doma man nupat kā prātā iesāvēs.
Tās tevi izārstēs, ja glēva nebūsi,
Ne tevi apkaunos, ne tavu prātu aptumšos.
No tā, kā ilgojies, gan jādabū kaut kas —
Vai nu kāds vārds, vai arī drēbju gabaliņš,
Lai divas vēlmes vienā saistīt varētu.
- 515 **Fa.** Vai burvju zāles ziežamas vai dzeramas?
Au. To nezinu. Ļauj līdzēt tev un nejautā!
Fa. Es baidos, vai tik pārāk gudra neesi.
Au. No visa tev ir bailes! Kā tad bīsties tu?
- 520 **Fa.** Ka tu tik Hipolitam mani nenodod.
Au. Ļauj, bērns, man rīkoties! Gan visu paveikšu.
Bet tu man, Afrodīte, dižā valdniece,
Nāc palīgā! To citu, kas man padomā,
Es tikai mājās saviem draugiem atklāšu.
- Aukle ieiet pili.*
- 525 **Ko.** Ai, Erot, Erot, tu acīs lej
It visiem, ar kuriem tu ciņu sāc,
Gan karstas ilgas, gan dvēselē vies
Tiem tiksmi. Man, dieva dēļ, netuvojies
Un nenāc nemūžam kā naidnieks!
- 530 **Fa.** Jo nedz uguns, nedz tālo zvaigžņu stars
Ir tik spēcīgs
Kā Kiprietes bulta,
Ko raida Zeva dēls Erots.
- 535 **Fa.** Par velti, par velti pie Alfejas upes
Un Foiba pītiskā mājoklī Grieķijā
Upura dzīvnieku asinis list!
Bet Erotu, cilvēku mocītāju,
Kas Kiprietes greznākā
- 540 **Fa.** Kambara atslēgas glabā,
Neturam godā, jo grauj viņš visu
Un atnes mums, mirstīgiem, postu
Ik reizi, kad uzbrūk.
- 545 **Fa.** Jaunavu no Oihalijas,
Nevainīgu, kurai vēl
Svešs bij vīrs un mīlas saites,
Dzina Kipriete no mājām
Prom kā nevaldāmu nimfu

- 550 Vai kā bakhanti. Bez žēlas
Tā ar asinīm un dūmiem,
Kāzu dziesmām nāvējošām
Hēraklam to deva rokā.
Ak, šīs kāzas nelaimīgās!
- 555 Ai, jūs Tēbu svētās sienas,
Arī Dirkes avots, tu,
Varat kopīgi mums vēstīt,
Kipriete kā tuvojas.
- 560 Semeli, kas māte bija
Bakham, divreiz dzimušajam,
Zeva liesmu skāvienos
Viņa nāves miegam lēma.
Visur tā kā bite laižas,
Milzu vara Kiprietei!
- Faidra klausās pie pils vārtiem.*
- 565 **Fa.** Jūs, sievas, apklustiet! Jau tuvojas mans gals!
K. V. Kas briesmīgs tavās mājās, Faidra, gadījies?
Fa. Jel klusu! Man ir jādzird, kas tur runāts tiek.
K. V. Es klusēju, bet jau pats sākums nelādžigs.
Fa. Ak vai, ak vai!
- 570 Ai, nelaime! Cik drausmas manas ciešanas!
Ko. Kas tās par runām? Ko vaimanā tu?
Teic, sieva, — kāda ir ļaunā vēsts,
Kas baida tevi un sirdi spiež?
- 575 **Fa.** Es pazudusi! Še pie vārtiem stājieties
Un klausieties, kāds mājās troksnis izcēlies!
Ko. Tu tuvāk pie vārtiem, tev vieglāk ir dzirdēt,
Ko viņi tur runā.
- 580 Bet saki man, saki — kas noticis ļauns?
Fa. Tur klaigā Hipolits, tas amazones dēls,
Un skarbiem vārdiem pulgo manu kalponi.
- 585 **Ko.** Kaut dzirdu es balsis, man tomēr nav skaidrs,
Kas risinās pilī, bet labāk jau tu
Tās sadzirdēt vari pie vārtiem.
Fa. Viņš saukā to par savedēju nekrietnu,
Kas nodevusi sava kunga laulību.
- 590 **Ko.** Ak vai, kāds posts! Tu nodota, mīlā!
Kā līdzēt man tev?
Ir noslēpums atklāts — tev bojā iet lemts.
Fa. Ak vai, ak vai!
- 595 **Ko.** Tevi nodeva draugi!
Fa. Šī manu postu izpauda, nu gals man klāt!
Tā labu gribēja, bet aplam rīkojās.
K. V. Ko iesāksi šai bezizejas stāvoklī?
Fa. Es zinu tikai vienu — ātra nāve man
600 Pret visām mokām līdzeklis ir vienīgais.
- Hipolits izskrien no mājām, aiz viņa Aukle.*
- Hi.** Ai, Zemes māte, starojošais saules vaigs!
Ai, kādu briesmu vēsti nācās uzzināt!
- Au.** Dēls, apklusti, pirms kāds ir klaigas dzirdējis!
- Hi.** Es klusēt nespēju, šīs šausmas zinādams.

Aukle krīl Hipolitam pie kājām.

- 605 **Au.** Pie tavas skaistās labās rokas lūdzos tev!
Hi. No manas rokas nost, un tērpu neaiztiec!
Au. Pie taviem ceļiem lūdzos, mani pasaudzē!
Hi. Ko lūdzies, ja tu ļauna neteici nekā?
Au. Šie vārdi, miļlais dēls, nav visiem domāti.
610 **Hi.** Bet labais, ja to daudzi dzird, vēl labāks top.
Au. Mans dēls, to zvērestu, ko devi, nepārkāp!
Hi. Gan mēle zvērēja, bet nezvērēja sirds.
Au. Vai saviem tuvajiem tu ļausi bojā iet?
Hi. Tie riebjas man! Neviens, kas netaisns, nav man tuvs.
615 **Au.** Dēls, piedod man! Ir cilvēcīgi maldīties.
Hi. Ai, kāpēc, Zev, tu vīriešiem par nelaimi
Šeit saules gaismā liki dzīvot sievietēm?
Ja reiz tu cilvēkcilti vairot gribēji,
Tad ne jau sievietēm tas bija jāuztic.
620 **Bet vīri, nolikuši tavās svētnīcās**
Vai zelta, sudraba vai vara devumu,
Tur pēcnācējus nopirktu par cenu, kas
To kārtai atbilstu; tad dzīvot varētu
Tie brīvi savos mājokļos bez sievietēm.
625 **Bet nu, kad gribam mājās vest šo nelaimi,**
Mēs maksājam par to ar savu rocību.
Cik sieviete ir ļaunums liels, to rāda tas,
Ka tēvs, kas meitu radījis un audzējis,
Vēl pūru dod, lai tiktu brīvs no nelaimes.
630 **Bet tas, kas mājās pārvedis šo nezāli,**
Vēl priecājas, kad krāšņas rotas aplicis
Šim dārgumam un lepnās drānās ietērpis —
Ai, nabadziņš! — tā dzimtas mantu izšķiezdams.
Ja gadās tam ar krietniem svainiņiem rados būt,
635 **Tad smaidīdams var panest rūgto laulību,**
Bet, ja tam sieva laba, radi nelāgi,
Tā trūkumu šo izlīdzināt spējīga.
Visvieglāk dzīvot tam, kam sieva cits nekas
Kā vientiese, kas bezmērķīgi mājās sēž.
640 **Es gudrās neciešu. Lai mājās nebūtu**
Man sievas, kura vairāk zin, kā pieklājas!
Tik tās, kas gudras, apveltīt ar viltību
Mēdz Kipriete, bet tās, kas pārāk neveiklas,
Kam prāts ir īss, no ļaunuma glābj muļķība.
645 **Un sievai nav ar kalponēm ko draudzēties.**
Ar mēmiem meža zvēriem viņai jādzīvo,
Lai nebūtu neviena, ko tai uzrunāt,
Un nedzirdētu arī citus runājam.
Nu ļaunās sievas mājās ļaunus plānus kaļ,
650 **Bet kalpones steidz tos uz āru iznēsāt!**

Auklei

- Tā arī tu pie manis nāci, zemiskā,
Man tēva sievu neskaramo piedāvāt.
Es gribu tagad ūdens straumē šķīstīties
Un ausis skalot. Vai es būtu mīkstčaulis,
655 Ja, tikai dzirdot to, sev liekos aprtraipīts?

- Tik mana dievbijība tevi šoreiz glābj!
 Ja mani nesaistītu zvērests, dieviem dots,
 Nekas tad nekavētu atklāt tēvam to.
 Bet tagad, kamēr Tēsejs prom no zemes šīs,
 660 No mājām aiziešu un klusēšu kā kaps.
 Ar tēvu kopā atgriezies, tad vērošu,
 Kā uzlūkosīt viņu — tu un valdniece.
 Es gana iepazinu tevi, nekaupa!
 Jūs nolādu! Es mūžam sievas nīdīšu —
 665 Lai pārmet, ka diendienā to vien skandinu!
 Bet šīs aizvien ko nelietīgu izdomā.
 Vai nu tās tagad skolot nāksies tikumā,
 Vai jādod vaļa man ar viņām cīnīties.
Hipolīts prom.
- 670 **Fa.** Pilns bēdu un sāpju ir sieviešu liktens!
 Man padoma trūkst, es nezinu, kā
 Lai atraisū mezglu, kas savilkts ap mani.
 Man taisnīgs tiek sods. Ai, zeme, ai, gaisma!
 Kā glābties no nelaimes, mīlās?
 Kā aplēpt šo kaunu?
 Kurš dievs gan man palīgā nāktu?
 675 Un vai ir kāds cilvēks, kas sargātu mani
 Vai balstītu netaisnā darbā?
 Jo ciešanas, kas man ir lemtas,
 Vairs neļauj dzīvot. No sievietēm visām
 Es nelaimīgākā esmu!
- 680 **K. V.** Nu tas ir noticis! Nav tavai kalponei
 Šis nodoms izdevies. Ir ļauni, valdniece!
Fa. *Auklei*
 Ai, riebekle, tu savus mīļos nodevi!
 Ko nodarīji man? Kaut Zevs, mans tēvatēvs,
 No zemes tevi deldētu ar zibeni!
 685 Vai neteicu, kad jautu tavu nodomu,
 Lai klusē tu par to, kas mani kaunā liek?
 Bet tu to nespēji! Tad nu ar godu mirt
 Vairs nevaru — man jāizdomā kaut kas cits.
 Jo viņš ir neprātīgās dūsmās iededzies
 690 Un tēvam teiks, ko tu par mani paudusi,
 Teiks arī sirmam Pitejam par postu šo
 Un pildīs visu zemi baumām nekrietnām.
 Tev lāsts un visiem tiem, kas slikti pakalpot
 Grib draugiem, kuri it nemaz to nevēlas!
 695 **Au.** Tev pamats, valdniece, man pārmet neveiksmi,
 Jo tavu skaidro prātu īgnums aptumšo.
 Bet arī man, ja atļausi, kas sakāms tev:
 Es, tava aukle, labu vēlot, meklēju
 Pret kaiti dziedekli, bet nebij īstais tas.
 700 Ja būtu veicies, mani gudru dēvētu,
 Jo vien pēc sasniegumiem spējas vērtēt mēdz.
- Fa.** Vai tas ir krietni un ar to man līdzēts, ja
 Man brūci cērt, tad skaistiem vārdiem atzīsties?
Au. Kam garās runas? Jā, es gudra nebiju,
 705 Bet arī tagad vēl tu glābties vari, bērns.

- Fa.** Jel beidzot apklusti! Jau pirmīt devi tu
Man sliktu padomu un grūdi nelaimē.
Nu lasies prom un domā tik par sevi vien!
Kas mana daļa, pati kārtot' pratīšu.
- Aukle prom.*
- 710 **Fa.** Bet jūs, jūs cēlās troizēniešu sievietes,
Tik vien jau varat paklausīt, kad lūdzos es:
Par to, ko esat dzirdējušas, klusējiet!
- K. V.** Pie Artemīdas, Zeva meitas, zvēru es,
Nemūžam tavu postu gaismā necelšu!
- 715 **Fa.** Tas labi teikts. Ja visu pārdomāju, man
Šai nelaimē vēl arī veiksmē uzsmaida:
Es bērniem varu dzīvē godu saglabāt
Un pati šajās bēdās cieņu nezaudēt.
Nekad es Krētas namu neapkaunošu
720 Un nerādīšos acu priekšā Tēsejam
Pēc kauna darba — tik lai dzīva paliktu.
- K. V.** Kāds nelabojams šausmu darbs tev padomā?
Fa. Es miršu. Taču, kā, tas manā ziņā būs.
K. V. Šos vārdus mutē neņem!
- Fa.** Ko man ieteiksi?
- 725 **Fa.** Es Kiprietei, kas mani nāvei lēmusi,
Jau šodien sagādāšu prieku, aizejot
No dzīves. Rūgtā mīlestība mani veiks!
Bet mirdama vēl kādu citu paņemšu
Sev līdz. Lai necer viņš, ka manas ciešanas
730 Tas drīkstēs nonievāt! Viņš savaldīgāks kļūs,
Kad nāksies viņam manās bēdās dalīties.
- Faidra telet pili.*
- Ko.** Kaut es klinšainās nokarēs
Varētu tverties
Un dievi man ļautu
Kā putnam būt kopā
Ar spārnoto saimi!
- 735 **Ko.** Tad uz Adrijas krastiem
Es dotos, ko apskalo jūra,
Uz Eridānas straumi,
Kur Hēlija meitas par Faetontu
740 Lej mirdzošās asaras
Purpura viņšos.
- Ko.** Kaut es sasniegtu Hesperīdu
Ābelēm bagāto,
Dziesmoto krastu,
Kur purpura jūras
745 Valdnieks liedz kuģiem
Turpināt ceļu, kā robežu svētu
Noteikdams debesis,
Atlants ko balsta!
Tur nemirstības avoti plūst,
Kur līdzās ir pils
Ar Zeva laulības gultu

- 750 Un dāsnā zeme dzīvību dāvā
Un dieviem svētlaimi vairo.
- Tu, krētiešu kuģi
Ar baltajām burām,
Pāri pār jūras šalcošām bangām
- 755 Aizvedi valdnieci manu
Prom no svētītām mājām
Pretim nelaimes pilnai laulības dzīvei.
Vai nu no abām zemēm, vai tikai no Krētas
- 760 Laidās nelaimes pareģis putns
Uz Atēnām spožām,
Kad piesieti ostā
Tauvu gali bij pītie,
Un izkāpt tad varējāt krastā.
- 765 No bezprāta mīlas,
Afrodīte ko lēma,
Lūza tai sirds.
Tā, skarbā likteņa satriekta,
Apmetīs baltajam kaklam
- 770 Cilpu, pie griestiem kas šūposies
Līgavas kambarī.
Bīdamās nīstās dieves,
Izvēlējās tā godam
Nomirt, paglābjot sirdi
- 775 No mokošās mīlas.
- Au.** *no nama iekšienes*
Ak vai! Ak vai!
Šurp steidziet, palīdziet, kas esat tuvumā!
Ir pakārusies Faidra, mūsu valdniece.
- K. V.** Ak vai! Tas noticis! Vairs mūsu kundzes nav
Starp dzīvajiem, tā augstu cilpā karājas.
- Au.** *no nama iekšienes*
- 780 Jel ātrāk šurp! Lai divasmeņu zobenu
Kāds nes, ar ko no žņauga kaklu atbrīvot!
- Kāda sieva**
Ko darīt, mīlās? Vai lai iekšā dodamies
Un atbrīvojam to no valga savilkta?
- Cita sieva**
Bet kāpēc? Vai tad mājās jaunu kalpu trūkst?
Ir bīstami būt pārmērīgi centīgam.
- 785 **Au.** *no iekšienes*
Šīs nelaimīgās miesas taisni noguldiet!
Cik rūgts šis pakalpojums manam kungam būs!
- K. V.** Jā, nabadzīte mirusi, kā dzirdu es,
Un viņas miesas jau kā liķim iztaisno.
Ierodas Tēsejs ar pavadoņiem.
- Tēsejs**
- 790 Ko, sievietes, šīs klaigas pilī nozīmē?
Es izdzirdēju žēli raudam kalpones.
Kam mani nesāņem kā svētceļnieku nams,
Man never vārtus, nesveic laipni it neviens?

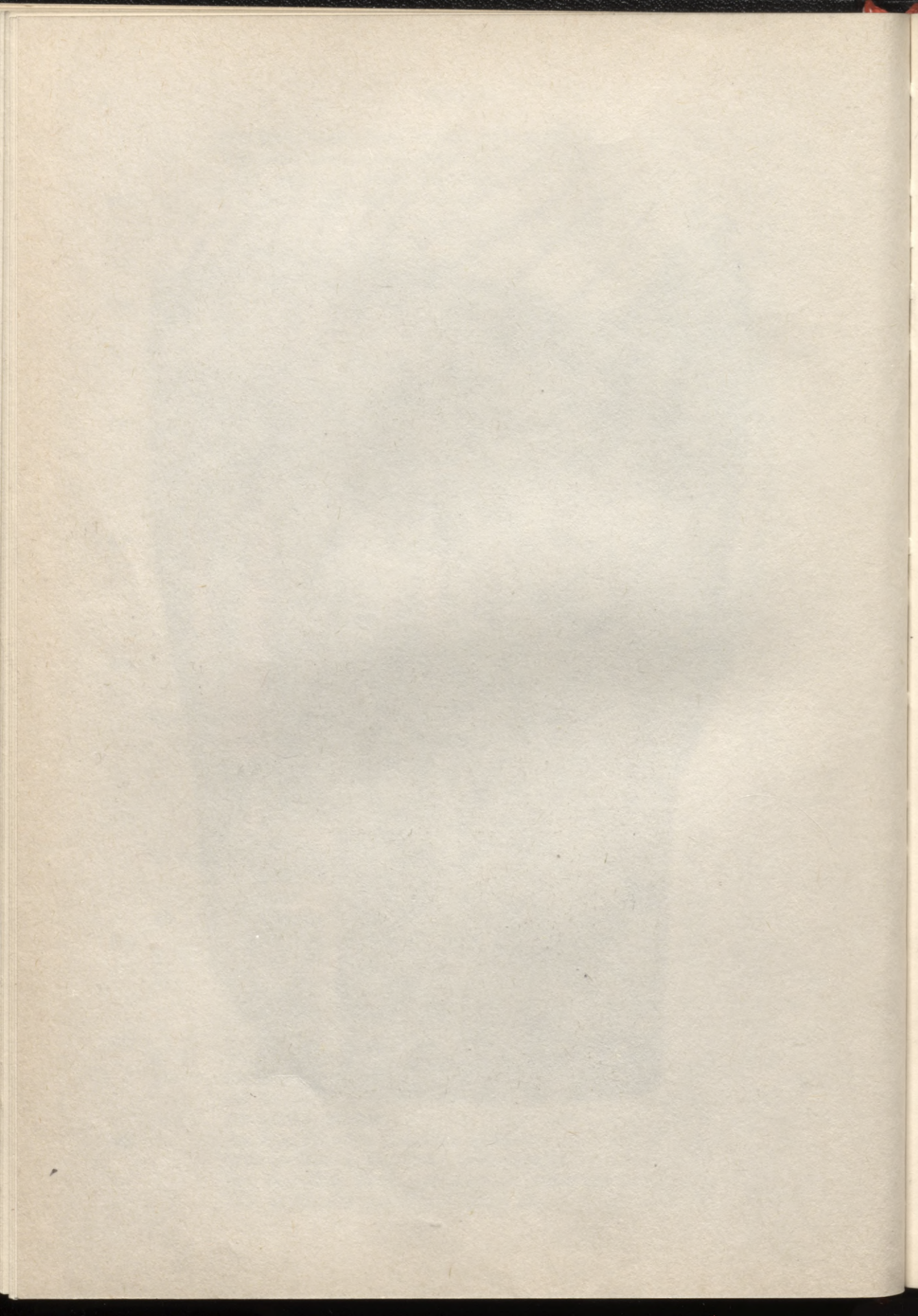
- 795 Var būt, ka sirmam Pitejam kas gadījies?
 Gan dzīves galam tuvu viņš, bet tomēr man
 Tas sāpētu, ja viņš no dzīves aizietu.
K. V. Par sirmgalvi tev sērot neliek liktenis —
 Tev sāpēs sirds par cilvēku, kas miris jauns.
Tē. Ak vai! Tad kāds no maniem bērniem nomiris?
 800 **K. V.** Tie dzīvi, bet — ai, posts! — to māte mirusi.
Tē. Ko saki? Sieva mirusi? Kas noticis?
K. V. Tā, cilpā pakārdamās, dzīvi pameta.
Tē. Vai sirdēsti to nāvē dzina, vai kas cits?
K. V. Tas viss, ko zinu. Tikko šurpu atsteidzos,
 805 Lai, Tēsej, apraudātu tavu nelaimi.
Tē. Ai, kāpēc man kā svētceļniekam rotāta
 Vēl lauru vītnēm galva, ja es bēdu vīrs?
 Šurp, kalpi, vārtiem aizšaujamies atbīdiēt,
 Tos atdariat, lai redzu sievu nabago,
 810 Kas mirstot arī mani postā grūdusi!

*Atveras vārti, uz katafalka redzams Faidras likis,
 kuru apraud kalpones.*

- Ko.** *atsevišķās balsīs*
- Kāds liktenis nežēlīgs nācis pār tevil!
 Ko izcieti tu! Tavs briesmu darbs
 Šo namu iedzinis postā.
 — Ak vai, kāda drosme lemt nāvi sev!
 Kāds liktenis baiss tevi spiedis
 815 Ar pašas roku sev dzīvību ņemt?
 — Kas aptumšoja tev dzīvi,
 Nabaga Faidra?
- Tē.** Kādas ciešanas mani, ai, pilsēta, moka!
 Mans nelaimes mērs ar kaudzi ir pilns.
 Cik smagi, likten, manu namu skāris tu,
 820 Kāds atriebējs tam uzvēlis šo negodu!
 Tai dzīvei nav jēgas, kas jādzīvo man!
 Es moku jūrā nelaimīgs veros;
 Tā ir tik liela, ka ne izpeldēt no tās,
 825 Ne bangu brāzmas pārvarēt nav iespējams.
 Kāds atriebējs šo negodu tam uzvēlis!
 Tavu likteni smago, to nezinu vēl.
 Kā putniņš tu no manām rokām aizspurdzi
 Un aši nolidoji nāves valstībā.
 830 Ai, kādas bēdas! Ai, ciešanas kādas!
 Man tagad piepildās liktens,
 Ko dievi jau lēmuši agrāk,
 Jo noziedzies kāds no senčiem.
- K. V.** Ne tikai tev, kungs, uzbrukusi nelaime,
 835 Ne vienīgais tu krietnu sievu zaudējis.
- Tē.** Zem zemes es gribu, zem zemes, tumsā,
 Kad nomiris būšu, mist ēnu valstī,
 Jo zaudējis nu esmu tavu tuvību —
 Tu vairāk nekā sevi citus satrieci.
 840 Kurš pasacīt varēs, kas iedvesa tev
 Šīs nāves domas, ai, nabaga sieva?

- Vai kāds man vēstīs to, kas še ir noticis?
 Vai velti manā namā mājo kalpu pulks?
 Man, nabagam, tevis dēļ mājās
- 845 Tik lielas ir jāpieredz bēdas!
 Ir grūti panest, grūti izteikt tās; man mirt!
 Ir tukšs mans nams, un bērni bāri kļuvuši.
 Tu mūs pameti, pameti, mīļā,
 Vislabākā sieva,
- 850 Ko apstaro Hēlija gaisma
 Un zvaigžņu spožums!
- Ko.** Ai, nelaimes vīrs, kāds posts ir nācis pār namu!
 Man plaksti no asarām valgi.
 Es bēdās jūtu tev līdz un sen jau drebu
 Par ciešanām, kādas vēl sekos.
- 855 **Tē.** Kas tur?
 Ko nozīmē šī vēstule, kas karājas
 Pie mīlās rokas? Vai tā jaunu ziņu nes?
 Vai rakstā šai par bērniem un par laulību
 860 Man nelaimīgā izteic gribu pēdējo?
 Bez bēdu, nabadzīte! Cita sieviete
 Ne manā gultā neienāks, ne mājoklī.
 Un, rau, tur mani mīļi sveic jau nospiedums
 No aizgājējas zelta zīmogredzena.
 Lai notiek! Tūdaļ noplēsišu zīmogu
 865 Un lūkošu, ko vēstule man stāstīt grib.
- Viņš lasa vēstuli.*
- Ko.** Ak vai, jau atkal nelaimi citu
 Mums sūta kāds dievs!
 Nav dzīvot vairs vērts šādu dzīvi
 Pēc visa, kas noticis šeit,
 Jo bojā gājis un izdeldēts rādās
 870 Šis valdnieka nams!
- K. V.** Ai, dievība, ja vari, namu nesagrauj
 Un uzklausi, ko lūdzu, jo — kā pareģis —
 Es ļauna vēstītāju putnu vēroju.
- 875 **Tē.** Ak vai! Šim bēdām nāk vēl jaunas bēdas klāt,
 Ne izturēt, ne vārdos izsacīt man tās!
K. V. Kas noticis? Man pasaki, ja vaicāt ļauts!
Tē. Kā kliedz, kā kliedz šī vēstule drausmā!
 Kā izbēgt no posta? Es pazudis esmu!
 Un kādā, kādā dziesmā man jāklusās bij,
 880 Kad lasīju rakstu!
- K. V.** Tu vārdus teic, kas vēsti jaunu nelaimi.
Tē. Man mute ilgāk nav spējīga klusēt
 Par bezgala ciešanām, nāvi kas nes,
 Ai, pilsēta dzimtā!
 885 Ar varu Hipolits ir dzīries apgānīt
 Man laulību, kaut Zeva acs to vēroja!
 Bet, Poseidon, mans tēvs, tu man reiz solīji
 Trīs vēlēšanās izpildīt; tā viena nu

- Lai piepildās: tev jānonāvē ir mans dēls
 890 Jau šodien pat, ja dotais solījums tev svēts!
K. V. Kungs, atsakies no šādas vēlmes, dievu dēļ!
 Tu pēcāk atzīsi, ka maldies. Paklausī!
- Tē.** Nekad! Es viņu padzišu no šejienes,
 Un viens no diviem likteņtriecieniem to ķers:
 895 Vai Poseidons, ja klausīs manam lūgumam,
 To nomirušu sūtīs ēnu valstībā,
 Vai, izraidīts no zemes šīs, viņš, kļainodams
 Pa svešām malām, skumju mūžu nodzīvos.
- K. V.** Bet, rau, tur tuvojas pats Hipolīts, tavs dēls;
 900 Viņš istā laikā nāk. Nu valdi niknumu,
 Par savu dzimtu, Tēsej, labāk padomā!
- Ierodas Hipolīts ar saviem biedriem.*
- Hi.** Šurp steidzos, tēvs, kad tevi kliezdam izdzirdu.
 Tik nav man zināms, kālab vaimanā, un to
 Es labprāt gribētu no tevis uzzināt.
 905 Ai, ko es redzu? Tava sieva mirusi!
 Tas rada manī izbrīnu vislielāko.
 Nesen vēl viņu satiku, tā skatīja
 Pirms laika neilga vēl saules mirdzumu.
 Kas gan tai gadījies? Kas licis viņai mirt?
 910 To gribētu no tevis dzirdēt, mīlais tēvs.
 Tu klusē, tēvs. Bet nav ko klusēt nelaimē,
 Jo mūsu gars, kas cenšas visu izzināt,
 Pēc patiesības tiecas arī nestundā.
 Slēpt savu nelaimi tev nevajag no tiem,
 915 Kas mīli, jā, pat vairāk nekā mīli tev.
- Tē.** Jūs, cilvēki, kas maldāties ne reizi vien,
 Kam tīk jums mācīt neskaitāmas zinības?
 Jūs daudz ko izgudrojat, daudz ko atrodat,
 920 Tik vienu spēju neprotat jūs iemantot:
 Tiem, kam par maz ir prāta, mācīt saprātu.
- Hi.** Tas būtu varens skolotājs, kam izdotos
 Likst sakarīgi domāt tiem, kam prāta nav.
 Bet nu nav īstais laiks tev šādām pārdomām,
 925 Man šķiet, tev mēle pārsteigusies nelaimē.
- Tē.** Ak, kāpēc mirstīgie gan nespēj pareizi
 Ne draugu novērtēt, ne viņa sirdi just,
 Ne atšķirt to, kas paties ir, no viltnieka.
 Kaut būtu divas balsis katram cilvēkam —
 930 Tā viena patiesa, tā otra, kāda ir.
 Ja patiesā ik reizi atspēkotu to,
 Kas greizas domas pauž, mēs krāpti netiktu.
- Hi.** Vai ausī melus tev par mani čukstējis
 No draugiem kāds un nevainīgam jācieš man?
 935 Es satriekts! Jā, šie vārdi mani satrieca,
 Kas neprātā no tavām krūtīm ārā verd.
- Tē.** Ai, cilvēkprāts! Cik tālu aizmaldīsies tas?
 Kad patvaļai un nekaunībai pienāks gals?
 Ja gažu gaitā abas tās augs augumā
 940 Un sekojošais iepriekšējo viltībā
 Būs pārspējis, tad dieviem nāksies pievienot.

Šai zemei citu zemi vēl, lai būtu kur
Šos neliešus un netaisnīgos novietot.

rādīdams uz Hipolitu

Tad uzlūkojiet šo, ko esmu radījis:

- 945 Viņš apgānījis manu gultu. Mirusī
To skaidri liecina, kāds viņš ir nelietis.
Nu parādi, kad pastrādāts ir kauna darbs,
Šurp tēvam savu seju, raugies acīs man!
Tad tu tik varens, ka ar dieviem biedrojies?
950 Tu esi šķīsts un brīvs no visām kaislibām?
Nē, tavai lielībai vis ticēt nevaru
Un pārņemt dieviem, ka tie nesajēdz neko!
Tad arī turpmāk vari plāties ar to,
Ka neēd gaļu tu un kalpo Orfejam,
Lai viņa grāmatas tev prātu aizmiglo!
955 Tu beidzot esi pieķerts! Visus brīdinu,
Ka jāvairās no tiem, kas vārdus cēlākos
Gan runāt mēdz, bet domās viltu perina.
Tā mirusi. Tu domā, ka tas tevi glābs?
Nē, tas jo vairāk tavu vainu pierāda!
960 Ne zvēresti, ne citi vārdi liecināt
Spēs labāk nekā tā: tev nebūs glābiņa!
Tu teiksi: «Viņa jauta manī naidnieku,
Jo bastards allaž īstiem bērniem pretinieks.»
Tā savai dzīvei būtu slikta saimniece,
965 Ja, tevi nīstot, ziedoja visdārgāko.
Tu domā — muļķība tik sievietēm iedzimta,
Bet vīriešiem tā nepiemīt? Nē, jaunekļi —
Tos pazīstu — nav stiprāki par sievietēm,
Kad viņos mīlas kvēli iededz Kipriete.
970 Tik viņiem tas kā vīriešiem ir piedodams.
Bet velti es ar tevi ķildā ielaižos,
Kad liecību visdrošāko sniedz nelaiķe.
No mūsu zemes lasies prom kā trimdnieks!
Ne dievu celtās Atēnās tev tverties būs,
975 Nedz arī zemēs, kur mans šķēps ir noteicējs.
Ja es šo tavu pārestību paciestu,
Tad Istma Sinīds nebūtu man liecinieks,
Ka es to nokāvis un velti nelielos,
Un Skīronklintis, kuras jūra apskalo,
980 Tad nepaustu, cik smagi sodu neliešus.
K. V. Es šaubos, vai maz kādu cilvēku var saukt
Par laimīgu: kas augstu kāpj, tas zemu krīt.
Hi. Cik briesmīgas ir tavas dusmas svelošās,
985 Mans tēvs! Kaut arī tavi vārdi skaisti skan,
Tev doma, ja to pārbaudām, ir maldīga.
Man pūļa priekšā runas teikt vis nesokas,
Bet mazā draugu pulkā esmu prasmīgāks.
Savs labums arī tam: tie, kam starp gudrajiem
990 Nav veiksmes, tautas priekšā spīd ar daiļrunu.
Man tomēr nepieciešams mēli atraisīt,
Jo apstākļi to prasa. Iesākšu ar to,
Ar ko man pirmais uzbruki, lai pretoties

- Es nespētu. Tu redzi saules gaismu šo
 Un zemi: šeit neviens, lai kā to noliedz tu,
 995 Par mani tikumīgāks vīrs nav atrodams.
 Es, pirmkārt, protu dieviem godu dot; bez tam
 Man biedros draugi ir, kas netaisnību nīst,
 Kas kautrējas no cita prasīt nekrietno
 Un darīt kauna darbu, ja kāds viņiem liek.
 1000 Es savus biedrus izsmiet nemēdzu, mans tēvs;
 Lai tuvu tie vai tālu, viņiem vienāds es.
 No vainas, kuru gribi man te piedēvēt,
 Es brīvs — man miesas bauda sveša ir līdz šim.
 Par priekiem šiem vien zinu to, ko dzirdējis
 1005 Un esmu gleznās redzējis, bet skatīt tās
 Pat nevēlos — ir tīra mana dvēsele.
 Bet, ja tu manai tikumībai netici,
 Tad pierādi, kā mani pavest varēja!
 Vai viņa miesas daiļumā bija pārāka
 1010 Par visām sievietēm? Vai, viņu iegūdams,
 Es mantot savu namu būtu cerējis?
 Tad gan es būtu muļķis, galīgs tukšgalvis.
 Bet valdīt taču patīkami? Ne jau tiem,
 Kas gudri ir, — ja prātu izkūkojuši
 1015 Nav visi tie, kam vienvaldība tīkama.
 Gan vietā pirmajā es grieķu sacīkstēs
 Būt gribētu, bet valstī — tikai otrajā,
 Tur dzīvot laimīgi ar draugiem krietnākiem.
 Tā vēlos vadīt dienas; dzīve drošībā
 1020 Man prieku lielāku par valdniekvaru sniedz.
 Tu zini tagad visu, tikai vienu ne:
 Ja liecinieks man būtu vīrs, kāds esmu es,
 Un mani, tai vēl dzīvai esot, tiesātu,
 1025 Tev vainīgi jo skaidri būtu redzami.
 Pie Zeva, patiesības sarga, zvēru es,
 Pie Zemes: tavu gultu skāris neesmu,
 Nedz esmu tīkojis, nedz par to domājis.
 Lai eju bojā nepazīts un nezināms,
 Bez dzimtenes un mājas apkārt klaiņodams!
 1030 Lai jūra un šī zeme manām miesām liedz,
 Kad miršu, atdusu, ja esmu noziedzies!
 Vai, baiļu dzīta, tā sev galu darīja,
 To nezinu, un vairāk sacīt man nav ļauts.
 Tā šķīsta bija, nespēdama šķīsta būt,
 1035 Un man, kas ir bez vainas, nākas ciest par to.
K. V. Tu pietiekami atspēkoji sūdzību,
 Pie dieviem zvērēdams, — nav maza ķīla tā.
Tē. Vai tas nav krāpnieks, vai nav burvju mākslinieks,
 Kas, savu tēvu apkaunojis, mēģina
 1040 Ar maigiem vārdiem viņa dusmas remdināt?
Hi. Un tomēr, tēvs, par tevi ļoti brīnos es,
 Jo, ja nu būtu tu mans dēls un es tavs tēvs,
 Ar nāvi tevi sodītu, ne trimdu vien,
 Ja domātu, ka tu man sievu pavedis.
 1045 **Tē.** Tu runā lietišķi. Bet nāves spriedumu
 Pats izvēlēties sev vis nevarēsi tu,

- Jo ātra nāve postā — sods visvieglākais.
 Nē, prom no dzimtenes, kā bēglis klaiņodams,
 Tu svešā zemē skumju dzīvi vadīsi —
- 1050 **Hi.** Tā, lūk, ir pienācīgā alga negēlim.
 Ko darīsi? Vai negaidīsi, kamēr laiks
 Par mani liecinās, bet dzen jau mani prom?
- Tē.** Jā, pāri jūrai, novadam, kur Atlants mīt,
 Ja vien es varētu, — tā tevi ienīstu.
- 1055 **Hi.** Tev nerūp zvērests mans, ne godavārds, ne tas,
 Ko reģi teic, — bez tiesas mani izraidī?
Tē. Šī vēstule — bez gaišreģiem to saprast var —
 Ir droša apsūdzība tev; nav jāzilē
 Pēc putniem man, kas pāri galvai lidinās.
- 1060 **Hi.** Ai, dievi, kāpēc muti vaļā neveru,
 Ja tie, ko godāju, man iznīcību lemj?
 Nē, tos, ko vajag, pārliecināt nespēju,
 Es tikai velti lauztu doto zvērestu.
- Tē.** Šī tava lepnība — tā mani nobeigs vēl!
 1065 **Hi.** No savas tēvzemes jo ātrāk vācies prom!
 Kurp, nelaimīgam, doties man? Kur mājvietu
 Lai atrod tāds, kas padzīts šādas vainas dēļ?
Tē. Pie tiem, kam sievu pavedējus cienāt tūk
 Un viņiem līdzī nekrietnībām nodoties!
- 1070 **Hi.** Sirds dzīlēs ievainots, es tuvu asarām,
 Ja vari apgalvot, ka esmu nelietis.
Tē. Par to gan tev bij padomāt un vaidēt tad,
 Kad tēva sievu iedomājies kaunā likt.
- Hi.** Ai, mājas sienas, kaut jūs runāt iespētu
 1075 **Tē.** Un liecinātu, vai es esmu noziedznieks!
 Aiz mēmiem lieciniekiem labi slēpties tev,
 Bet darbs, kas klusē, rāda, ka tu nelietis.
- Hi.** Kaut pats uz sevi paskatīties spētu es,
 Kā leju asaras par savu nelaimi!
- 1080 **Tē.** Daudz vairāk esi radis sevi godā celt
 Kā, pienākumu pildot, cienīt vecākus.
Hi. Ai, nelaimīgā māte! Rūgtās dzemdības!
 Lai bastards nebūtu neviens, kas man ir draugs!
- Tē.** To, kalpi, vediet prom! Vai nedzirdējāt jūs,
 1085 **Hi.** Ka viņš pēc manas pavēles jau izraidīts?
 Ja man kāds pieskarsies, tas dabūs nožēlot.
Tē. Tu pats, ja tev ir drosme, mani projām dzen!
 To darišu, ja maniem vārdiem neklausī;
 Tev ejot projām, nejutīšu nožēlu.
- Tēsejs ar pavadoņiem prom.*
- 1090 **Hi.** Es, nelaimīgais! Viss, man šķiet, ir izšķirts jau!
 Es zinu visu, bet to izteikt nevaru.
 Ai, Lēto meita, mīlākā no dievietēm,
 Tu, biedre ikdienā un medībās, ir lemts
 1095 Man atstāt Atēnas. Ardievu, pilsēta
 Un Erehteja zeme! Sveika, Troizēna!
 Cik laimes sniedzāt jauneklīm, kad auga tas!
 Ardievu! Reizi pēdējo es skatu jūs!

- Šurp nāciet, kas man draugi bijāt dzimtenē,
 1100 Un ardievas man sakiēt, ceļā pavadiet!
 Nekad par mani vīru tikumīgāku
 Jums neredzēt, kaut arī tēvs to neatzīst!
- Hipolits ar biedriem prom.*
- Ko.** Tiesām, kad domāju es par dievu gādību lielo,
 1105 Raizes man zūd; bet atmetu cerības veltas,
 Kad mirstīgo gaitās un viņu ciešanās raugos.
 1110 Viss taču mainās bez mitas un pārgrozās cilvēku dzīves
 Nemierpilnajos mirkļos.
- Kaut man liktenis piešķirtu velti, ko izlūdzos dieviem:
 Lai mana dzīve rit laimē un dvēsele nepazīst sāpju!
 1115 Nevēlos slavas nekādas — nedz mirdzošas, nedz arī lētas;
 Viegļu sirdi tad varētu dzīvi vadīt bez rūpēm
 Rītdienas gaidās.
- 1120 Prāts mans mierīgs vairs nav, kad redzu, ko nejautu mūžam —
 Kad Atēnu zvaigzni,
 Spožāko Hellādas zemē,
 1125 Skatījām, dusmojot tēvam,
 Projām uz svešatni dzītu.
 Ai, smilšainie dzimtenes krasti
 Un kalnainie ozolu meži,
 Kur kopā ar ātrajiem suņiem
 1130 Viņš medīja zvērus
 Ar diženo Diktinnu biedros!
- Tu netrauksies divjūgā vairs, kur venētu kumeļi jūgti,
 Pa limāna apli,
 Vadīdams naskkāju zirgus.
 1135 Mitēsies skandināt liru
 Tēva namā nu mūza.
 Nav vainagu rotas vairs
 Lētojas meitas atpūtas vietām
 Dziļajā zālē.
 1140 Trimdas dēļ apklusīs meiteņu strīdiņš
 Par to, kura būs tava sieva.
- Taču man par likteni tavu
 Nāksies diendienā asaras liet.
 1145 Ai, nabaga māt,
 Tu veltīgi dzemdēji!
 Vai man! Man dusmas uz dieviem!
 Ai, māsas Haritas, kāpēc
 Jūs nelaimīgo bez vainas
 1150 Projām no dzimtenes raidāt,
 Prom no šī nama?
- K. V.** Tur, redzu, tuvojas mums Hipolita kalps;
 Tas, sadrūmis pavisam, ātri šurpu steidz.
- Ierodas ziņnesis.*

Ziņnesis

1155 Jūs, sievas, kurp man doties, kur lai Tēseju,
 Šīs zemes kungu, sastopu? Ja zināt, man
 To pasakiet! Vai viņš ir savās istabās?
 K. V. Viņš jau ir klāt, no savas mītnes ārā nāk.

Tēsejs iznāk no pils.

Zi. Es nesu, Tēsej, vēsti, sēru cienīgu,
 Gan tev, gan pilsoņiem, kas dzīvo Atēnās,
 Gan arī tiem, kas troizēniešu novadā.

1160 Tē. Kas noticis? Vai kāda pēkšņa nelaime
 Ir pārsteigusi abas kaimiņpilsētas?

Zi. Tev īsi pateikšu: nav Hipolita vairs;
 Vien mata galā karājas tam dzīvība.

Tē. Kā vainas dēļ? Vai gadījies tam ienaidnieks,
 Kam viņš, kā savam tēvam, sievu pavedis?

1165 Zi. To nonāvēja viņa paša ratu jūgs
 Un lāsti, kurus tēvam, jūras valdniekam,
 Pret savu dēlu skaļā balsī izteici.

Tē. Ai, dievi! Poseidon! Tik tiešām biji tu
 Mans tēvs, ja uzklausīji manu lūgumu.

1170 Bet kā viņš mira? Teic! Kā Dikes vāle to,
 Kas apkaunojis manu gultu, sodīja?

Zi. Uz krasta, kuru jūras viļņi apskalo,
 Ar skrāpjiem saviem zirgiem krēpes sukājām
 Un raudājām, jo atnācis bij ziņnesis,
 Kas teica, ka šai zemē Hipolits nekad

Vairs kāju nesperšot: tu viņu padzinis.
 Tad ieradās pie mums uz krasta Hipolits
 Un tāpat lēja asaras. Tam sekoja

1180 Jo kuplā skaitā viņa draugi vienaudži.
 Pēc brīža, stājis vaimanāt, viņš sacīja:

«Ko līdz man gaust! Ir tēva vārdam jāklausa.
 Jūs, puisi, vilcējzirus ratos iejūdziet,
 Jo šajā pilsētā vairs dzimtenes man nav!»

1185 To tad ikviens no vīriem centās izpildīt,
 Un, iekams kāds ko spētu bilst, bij kumeli
 Jau iejūgti; tos pievedām pie saimnieka.

No ratu malas grožus rokā satvēris,
 Viņš vadītāja vietā kājās nostājās.

1190 Vispirms tas dievus lūdza, rokas pacēlis:
 «Zev, dzīvot negribu, ja esmu noziedznieks;

Lai atzīst tēvs, ka viņš man pāri darījis, —
 Vienalga, vai man mirt vai gaismu skatīt lemts.»

Tā runādams, viņš rokā nēma pātagu
 Un zirgiem uzšāva. Mēs, cieši turoties

1195 Aiz kunga ratiem, tam pa ceļu sekojām,
 Kas prom uz Argosu un Epidauru ved.

Drīz kādā tuksnešainā vietā nonācām,
 Kur viņpus zemes robežām ir krastmala,

1200 Kas tieši Saronjūras licim piekļaujas.
 Tur pēkšņi, dobji dunot, zeme nodimda
 Kā Zeva pērkongrāviens — šausmas dzirdēt to!

- Pret debesīm nu zirgi galvas saslēja
 Un ausījās; kā bērni pārbijāties mēs:
 1205 No kurienes šis troksnis? Mēs tad vērāties
 Tai krastā bangotā un vilni varenu
 Tik augstu gaisā ieraudzījām ceļamies,
 Ka man pat Skīronkrasti zuda skatienam
 1210 Un redzams nebij Istms, ne Asklēpija klints.
 Vēl augstāk kāpa tas un, putas varenas
 Uz visām pusēm šļākdams, jūrai trakojojot,
 Tad krastam uzvėlās, kur četrjūgs atradās.
 Un reizē ar šo brāzmu vilnis trīskāršais
 Uz krasta cēla vērsi — drausmu nezvēru.
 1215 Pār visu zemi skanēja tā māvieni
 Un atbalsojās baisi. Tiem, kas redzēja,
 Skats likās pārāk briesmīgs, lai tai raudzītos,
 Un tūdaļ milzu bailes pārņem kumeļus.
 1220 Bet mūsu kungs, kam zirgu vadīšanā ir
 Jo liela pieredze, jau rokās grožus tver
 Un rauj tos tā, kā jūrnieks savu airi velk,
 Kad sliecas atpakaļ ar visu ķermeni.
 Bet zirgi, iekodušies laužņos rūdītos,
 1225 Uz priekšu trauc. Nekādi nespēj valdīt tos
 Ne vadītājs, kas stiprās rokās grožus tur,
 Ne rati spēcīgie. Un, kad viņš gribēja
 Pa zemes lidzenumu virzīt pajūgu,
 Bij vērsis priekšā jau un nācās sāņus griezt
 1230 Tad četrjūgu ar sātrakotiem kumeļiem.
 Bet, kad tie auļos joņoja uz klintāju,
 Tad nezvērs klusu tiem pa pēdām sekoja,
 Līdz kamēr klintij uztriecās kāds ritenis
 Un rati sāka zvalstīties un apgāzās.
 1235 Viss juku jukām pašķīda, tur lidoja
 Pa gaisu ratu rumbas, asu uzgaļi.
 Viņš pats, šis nelaimīgais, grožos sapinies,
 Tiek rauts uz priekšu, satīts it kā kamolā,
 Pret klinti triekta viņam galva tiek
 1240 Un miesa dragāta. Viņš spalgi iekliedzās:
 «Jel stājiet, jūs, ko manas siles baroja,
 Un mani saudzējiet! Šis drausmais tēva lāsts!
 Kurš steigsies šurp un izglābs vīru krietnāko?»
 To daudzi gribējām, bet atpalikām mēs,
 1245 Jo kājas pārāk gausas bij. Viņš kļuva brīvs
 No siksnu mudžekļa — kā, to gan nezīnu —
 Un slīga zemē, vairs tik tikko elpodams.
 Ir zirgi prom, un vērsis, nezvērs briesmīgais, —
 Es nezīnu, kur, — pazudis ir klintājā.
 1250 Kaut esmu, valdniek, tavās mājās tikai vergs,
 To tomēr ticēt nespēju es it nekad,
 Ka Hipolits, tavs dēls, var būt tāds nelietis.
 Ja arī viss šis sievu dzimums pakārtos
 Un visas Idas priedes aprakstītu kāds
 1255 K. V. Ar vēstulēm, es teiktu, ka viņš godavīrs.
 Ak šausmas! Atkal klāt ir jauna nelaime!
 No tā, ko lēmis liktenis, mums neizbēgt!

- Tē.** Man nīstams, kas to cieta. Tālab ziņu šo
Ar prieku klausījos. Bet tagad bijībā
Pret dieviem un pret to, kam mana asins rit,
1260 **Zi.** Ne liksmoju, ne bēdājos par nelaimi.
Kas notiks? Ko ar nabadziņu iesākt mums?
Vai šurpu nest? Kā tev pa prātam izdarīt?
Ja drikstētu es, valdniek, dot tev padomu,
Tad neesi pret nelaimīgo cietsirdīgs!
1265 **Tē.** Šurp nesiet, lai es vaigā skatu to, kas liedz,
Ka manu gultu aizskāris, un pierādu
Gan vārdiem, gan ar dievu sodu vainu tam!

Ziņnesis prom.

- Ko.** Tu, Kipriete, kas vadi cilvēku
Un dievu nelokāmās sirdis!
1270 Ar tevi kopā, cēlies spārnos raibajos,
Trauc Erots.
Pār zemi tas lido,
Pār šalčošo jūru
Un apbur to, kā sirdij mulšai
1275 Viņš pieskaras — pats zeltā spožs, —
Gan jauno zvēru audzi kalnājos,
Gan jūras dziļniekus,
Gan visu radību, ko baro zeme
Un saules kvēle apstaro,
1280 Gan arī cilvēkus. Pār visiem tiem,
Tu, Kipriete, vienīgā valdi.

Parādās Artemīda.

Artemīda

- Ai, diženais valdniek, Aigeja dēls,
Jel klausī, ko saku:
1285 Es, Lētojas meita — Artemīda
Vēršos pie tevis.
Ak, nelaimīgais! Kam priecājies tu?
Savam dēlam liki tu netaisni mirt,
Ticot sievas melīgiem vārdiem,
Un pieredzi drausmīgu postu!
1290 Kam neslēpies pazemes dzīlēs
Aiz kauna vai necelies spārnos,
Lai izbēgtu postam un bēdām?
Jo kopā ar krietniem vīriem tev nav
1295 Vairs pasaulē šajā ko darīt.
Tu, Tēsej, savu bēdu stāstu uzklausī!
Gan līdzēt nespēju, tik tevi sāpināt.
Es atnācu, lai teiktu, ka bez vainas dēls,
Un lai tam būtu lemts mirt nāvē godpilnā.
1300 Bij sieva kaisles varā, taču netrūka
Tai lepnas spīts. Kad dieve, kuru visas nīst,
Kas jaunavībā prieku rod, tai iededza
Uz tavu dēlu mīlas jūtas kvēlākās,
Tā lūkoja ar prātu pieveikt Kiprieti,
1305 Bet tomēr bojā gāja aukles vainas dēļ,
Kas Hipolitam atklāja šo kaislību.

- 1310 **Hi.** Viņš, zvērējis, ka klusēs, liedzās godīgi
Tā. Tai paklausīt, bet, kad tu viņu pulgoji,
Hi. Aiz dievbijības doto vārdu nelauza.
Tē. Tad, atklātības bīdamās, tā rakstīja
Hi. Šo melu vēstuli, un dēlam nācās mirt
Ar. Tās viltus dēļ. Tā arī tevi piekrāpa.
Tē. Ak vai!
Ar. Vai tevi sāpina šis stāsts? Bet klusē un
 1315 Nu klausies tālāko: vēl vairāk sāpēs tas!
Hi. Vai tēvs nav dāvājis tev vēlēšanās trīs?
 To vienu, nekrietnais, pret dēlu pavērsi,
 Bet varēji to izlietot pret naidnieku.
Ar. Kaut arī jūras valdnieks, tēvs, tev piešķīra,
 1320 Ko vajadzēja tam, jo bij to solījis,
 Tu tomēr man, kā arī viņam rādies ļauns.
Hi. Ne patiesību meklēji, ne pareģiem
 Ko taujāji, ne gaidīji, ka skaidrību
 Dos laiks, bet ātrāk, nekā bija vajadzīgs,
 Tu, lāstiem dēlu apkrāvis, to nokāvi.
 1325 **Tē.** Es, valdniec, vēlos mirt!
Ar. Tu smagi noziedzies,
 Bet tomēr varēsi vēl piedošanu gūt,
 Jo tā bij Kipriete, kas lika notikt tam,
 Lai atriebtos. Ir dievu vidū paraža,
 1330 Ka otra gribai pretim nestājas neviens, —
 Mēs citi tādās reizēs malā paliekam.
 Tev skaidri jāzin: ja es Zeva nebītos,
 Nekad es nepaciestu apkaunojumu,
 Ka vīram, kas no mirstīgiem vismīļāks man,
 1335 Es ļautu mirt. Bet tas, ka biji nezinā,
 Var tavu rīcību no vainas atbrīvot.
 Un, otrkārt, sieva mirdama tev atstāja
 Šo vēstuli, kas spēja tevi maldināt.
Ar. Šī nelaime visvairāk tevi satrieca,
 1340 Bet skumstu arī es: kad dievbijīgie mirst,
 Tad dievi nepriecājas; tikai nekrietnos
 Ar bērniem un ar mājām izdeldējam mēs.
Ar. Jā, viņš, nabaga, —
K. V. Un, lūk, ir jau klāt šis nelaimīgais!
Hi. Viņa zeltainā galva
Ar. Ir sakropļota un ziedošais stāvs.
 1345 **Hi.** Vaid asarās nams, kuram jācieš
Ar. Šīs divkāršās bēdas,
Hi. Ko dievi ir lēmuši pilij.
Ar. Uz nestuvēm atnes Hipolitu.
Hi. Es, nabaga cilvēks, kas nāvei lemts
 1350 **Ar.** Ar netaisnā tēva netaisniem lāstiem!
Hi. Man gals jau ir klāt!
Ar. Manu galvu sveļ sāpēs,
Hi. Un liesmas smadzenēs plosās!
Tē. Ir gana! Lai atpūšas gurušās miesas!
Hi. Vai man!
 1355 **Tē.** Tu, briesmīgais pajūgs, — tos kumeļus pats

- Savām rokām es baroju kādreiz, —
 Tu nesi man postu, tu nāvēji mani!
 1360 Ai, dievu dēļ, skarieties saudzīgām rokām
 Jūs, kalpi, pie dragātās miesas!
 1365 Kas labajā pusē man nostājies blakus?
 Mani vieglītēm paceliet, kopīgi nesiet
 Šo nelaimīgo, ko neprātā savā
 Nolādējis ir tēvs! Ai, Zev, vai tu redzi?
 1370 Man, dievbijīgam un godīgam vīram,
 Kas tiklībā pārspējis cilvēkus visus,
 Jau ceļš uz Aīdu pavērts.
 Velti es pūlējies cilvēku priekšā
 Būt bijīgs pret dieviem!
 1375 Ak vai! Ak vai!
 Un tagad pār mani grūst sāpju kalns;
 Jel laidiet vaļā,
 Lai nāve kā glābēja atnāk!
 Jel nāvējiet, vēlreiz nāvējiet mani!
 1380 Es vēlos, lai diviem asmeņiem šķēps
 Man sirdi šķeļ pušu
 Un nāvē mieru lai rodu!
 Ak vai, mana tēva briesmīgais lāsts!
 No ciltstēviem, rokas kam asinīs mirka,
 1385 No tāliem senčiem
 Ir nācis šis ļaunums, un nepelnīti
 Tas uzbrucis man. Bet kālab tad man,
 Kas brīvs no ziega jebkura?
 Vai man! Ko lai saku? Kur glābiņš
 1390 No nežēlīgajām mokām?
 Kaut liktu man naktsmelnā Aīda vara
 Slīgt mūžīgā miegā!
- Ar.** Ai, nabags, cik pret tevi liktens nesaudzīgs!
 1395 Tā tava cēlā sirds, kā dēļ nu jāmirst tev.
- Hī.** Ak, elpa dievišķā! Kaut arī sāpes māc,
 Es tevi jūtu, vieglākas top ciešanas.
 Man līdzās Artemīda, dieve, atrodas!
- Ar.** Jā, viņa, nabags, šeit, tev dieve mīļākā!
 1395 **Hī.** Vai redzi tu, cik dziļa mana nelaime?
- Ar.** Jā, redzu, taču man nav ļauts liet asaras.
- Hī.** Nav vairs tev dzinēja, nav kalpa medībās...
- Ar.** Jā, tiešām nav, bet mirsti, būdams draugs man mīļš.
- Hī.** ... kas vada kumeļus un svētiem tēliem sargs.
- 1400 **Ar.** Ar viltu to ir paveikusi Kipriete.
Hī. Jā, iepazīnu dievi, kas man nāvi nes.
Ar. Tā skauda mani, nīda tavu tiklību.
- Hī.** Šī viena lika visiem trim mums bojā iet.
- Ar.** Tev, tavam tēvam un tā sievai — trešajai.
- 1405 **Hī.** Nu arī tēva ciešanas man jāapraud.
Ar. Viņš tika pievilts dieves ļaunprātības dēļ.
Hī. Cik smagi liktens tevi piemeklējis, tēvs!
- Tē.** Es pazudis, mans dēls, vairs dzīvot netīkas!
- Hī.** Man tagad tevis vairāk nekā sevis žēl!
- 1410 **Tē.** Kaut varētu es tavā vietā nomirt, dēls!

- Hi.** Cik rūgtas tēva Poseidona dāvanas!
Tē. Kaut savu muti nebūtu es atvēris!
Hi. Tad būtu mani nokāvis tu niknumā.
Tē. Tie bija dievi, kas man prātu atņēma.
 1415 **Hi.** Kaut arī dievus lādēt spētu mirstīgiel!
Ar. Met mieru! Tas bez atmaksas vis nepaliks,
 Ka nevaldāmās dusmās tevi Kipriete
 Būs raidījusi apakšzemes tumsībā
 Par to, ka esi bijīgs un tev skaidra sirds.
 1420 Es nākotnē ar pašas rokām jauneklīm,
 Kas tai no mirstīgajiem ir vismīļākais,
 Ar savām bultām trāpīgajām atriebšos.
 Bet tevi, nelaimīgais, par šīm ciešanām
 Es augstā godā celšu pašā Troizēnā.
 1425 Pirms kāzām visas neprecētās meitenes
 Par godu tev cirps matus, gadusimtenos
 Ar asarām tev ļaudis cieņu parādīs
 Un jaunavas steigs tevi dziesmām cildināt,
 Bet stāsts par Faidras mīlu, kas tev uzbruka,
 1430 Aizvien tiks daudzīnāts, tas negaisīs nekad.

Tēsejam

- Tu, Tēsej, kuram tēvs ir Aigejs sirmmatis,
 Slēdz rokās savu bērnu, viņu apmīlo!
 To nāvēji pret paša gribu; cilvēki
 Ir spiesti kļūdities, ja tāds ir dievu prāts.
 1435 Tev nebūs dusmoties uz tēvu, Hipolit,
 Jo tas ir liktenis, kas liek tev bojā iet.
 Ardievu! Nedrīkstu es skatīt mirušus
 Un ļaut, ka nāves elpa manu vaigu skar.
 Es redzu, ka tu savam galam tuvu jau.

Artemīda prom.

- 1440 **Hi.** Tu arī paliec sveika, cēlā jaunava!
 Cik viegli gan tu pamet ilgu draudzību!
 Es tēvam nedusmošu vairs, kā vēlēji,
 Jo vienmēr taviem vārdiem esmu klausījies.
 Jau manu acu priekšā krēsla sabiezē.
 1445 Tēvs, balsti, palīdzi man sēdus piecerties!
Tē. Ak, mīļais dēls! Cik ļoti mani sāpini!
Hi. Es mirstu, skatu apakšzemes vārtus jau.
Tē. Vai mani rokām aptraipītām pamet tu?
Hi. Ai nē! No tevis es šo vainu noveļu.
 1450 **Tē.** Kā? Tavā nāvē neesmu es vainojams?
Hi. To liecināja Artemīda, strēlniece.
Tē. Cik cēli, mīļais, tu pret tēvu izturies!
Hi. Tu arī paliec sveiks! Sveiks tūkstoškārt, mans tēvs!
Tē. Cik godbijīga un cik cēla tava sirds!
 1455 **Hi.** Sev tādus arī īstos dēlus izlūdzieš!
Tē. Jel mani neatstāj, mans bērns, ak, izturi!
Hi. Jau esmu izcietis. Es aizeju, mans tēvs.
 Steidz tūdaļ pārklāt seju man ar liķautu!

Hipolīts mirst.

1460 Tē. Ai, slavas pilnās Atēnas! Kāds varens vīrs
 Ir zudis jums! Es sāpju sagrauzts; Kipriete,
 Vēl bieži atcerēšos savu jaunumu!

1465 Ko. Šis kopīgās bēdas negaidot uzbruka
 Pilsoņiem visiem.
 Bez mitas līs asaru straumes,
 Jo izcilu vīru ciešanu stāsts
 Rod sāpīgu atbalsi sirdīs.

1470

1475

1480

1485

1490

1495

1500

1505

1510

1515

1520

1525

1530

1535

1540

1545

1550

1555

1560

1565

1570

1575

1580

1585

1590

1595

1600

1605

1610

1615

1620

1625

1630

1635

1640

1645

1650

1655

1660

1665

1670

1675

1680

1685

1690

1695

1700

1705

1710

1715

1720

1725

1730

1735

1740

1745

1750

1755

1760

1765

1770

1775

1780

1785

1790

1795

1800

1805

1810

1815

1820

1825

1830

1835

1840

1845

1850

1855

1860

1865

1870

1875

1880

1885

1890

1895

1900

1905

1910

1915

1920

1925

1930

1935

1940

1945

1950

1955

1960

1965

1970

1975

1980

1985

1990

1995

2000

TROJIETES

ΤΡΩΙΑΔΕΣ

Kur Nereidai kora...
Vij doje rakata brinck...
Kad abi -- iba...
No akmeiem ap Troju...
No sirds nekad nav...
Pret manu ugru pilseti...
Ir dūms titt, kritusi un...
To nopostoni of...
Ir darināts, kura...
So...
Un...
To vēlāk sauks par koku...
Jo savā iekšienē tas...
Nu pametās ir dievu...
Mīkst sinis, Pats Priam...
Pie altāra, kas Zevam...
Un kugnesi...
Un... ko...
Tur...
Pēc...
Un bērns -- grieķi, kas...
Bet es, ko pieveikules...
Un Aīda --...
Nu Troju pametu...
Jo pilsetā, ko...
Neviens par diev...
Pie Skamondras...
Kas...
Tā...
Vai...
Bet Trojietes, kā...
Sai...
To...
Ko...
Un...
Ir...
Daudz...
Tā...
Pie...
Nav...
Kā...
Pats...
Gan...
Ar...
Un...

TĒ. At, slavas pilnās Atēnās! Kāds varbūt vairs...
1400 Ir zudis jūras! Es sāpu sāpīgā...
Vai bieži atcerēšos savu laimību?

Ko. Šis kopīgais **PERSONAS** uzbrūks

POSEIDONS

ATĒNA

HEKABE, Priama sieva

KASANDRA, viņas meita

TALTIBIJS, ziņnesis

ANDROMAHE, Hektora sieva

MENELĀJS, Spartas valdnieks

HELENA, viņa sieva

KORIS: trojietes, kara gūsteknes

Astianakts, Hektora un Andromahes dēls

Karavīri

Darbības vieta:

Grieķu karavīru nometne pie Trojas, netālu no jūras.

Telts priekšā zemē guļ Hekabe.
Uznāk Poseidons.

Poseidons

- Es, Poseidons, no Aigejjūras ierados,
Kur Nereīdu koris sālā dzelmājā
Vij deju rakstu brīnišķu. Kopš laikiem tiem,
Kad abi — Apollons un es — ar svērteni
5 No akmeņiem ap Troju mūri uzcēlām,
No sirds nekad nav labvēlība gaisusi
Pret manu frīgu pilsētu. Bet tagad tā
Ir dūmos tīta, kritusi, un argieši
To nopostījuši, jo Epejs, jonietis,
10 Ir darinājis zirgu, pilnu ieročiem, —
Šo viltību tam mācījusi Pallāda, —
Un iesūtījis mūros kravu postīgo.
To vēlāk sauks par koka zirgu — šķēpnesi,
Jo savā iekšienē tas šķēpus glabāja.
15 Nu pamestas ir dievu birzis, svētnīcas
Mirst asinīs. Pats Priams līmis, slepkavots
Pie altāra, kas Zevam, Mājas sargam, svēts.
Uz kuģiem ahaji bez skaita zeltu nes
Un ieročus, ko atņēmuši frīgiešiem.
20 Tur ceļavēju gaida tie un ilgojas
Pēc desmit sējas reizēm sievas ieraudzīt
Un bērnus — grieķi, kas pret Troju karoja.
Bet es, ko pieveikušas Hēra Argiete
Un Atēna — šīs kopā frīgus sagrāva, —
25 Nu Troju pametu un savus ziedokļus,
Jo pilsētā, ko baismīgs klusums pārņēmis,
Neviens par dieviem nedomā, tos necienī.
Pie Skamandras dzird vaimanājam gūsteknes,
Kas piespriestas ar lozi jauniem saimniekiem.
30 Tās tesāļiem vai arkādiešiem piešķirtas,
Vai Tēsejdēliem, atēniešiem cildākiem.
Bet trojietes, kas nebij lozei pakļautas,
Šai teltī mīt — tās paredzētas vadoņiem.
To vidū arī lakoniete Helena,
35 Ko pamatoti uzskata par gūstekni.
Un šī te nelaimīgā, ja kāds redzēt grib,
Ir Hekabe, kas durvju priekšā zemē guļ,
Daudz asaru par daudzām bēdām liedama.
Tā nezina, ka Poliksene mirusi
40 Pie Ahilleja kapa nāvē drausmīgā.
Nav Priama un bērnu vairs. Bet Kasandru,
Ko apsētu ir pametis Foibs Apollons,
Pats Agamemnons lēmis mīlai slepenai,
Gan pašu dievu aizmirsdams, gan bijību.
45 Ardievu, mana pilsēta, reiz ziedošā,
Un mūri, gludi aptēstie! Ja nebūtu

Jūs Zeva meita dragājusi, Pallāda,
Joprojām pamati jums būtu neskarti.

Ierodas Atēna.

Atēna

- Vai, seno dienu naidu atmetot, man ļauts
Vistuvāko no tēva radiem uzrunāt,
- 50 **Po.** Ko nemirstīgie cienī, — dievu vareno?
Jā gan, ir ļauts, jo sirdij, cēlā Atēna,
Ir tīkami ar tuviniekiem sastapties.
- At.** Tavs pielaidīgais prāts ir slavējams. Ko es
Tev, valdniek, sacīt gribētu, mūs abus skar.
- 55 **Po.** Vai kāds no dieviem atsūtījis tevi šurp
Ar vēsti — Zevs varbūt vai cita dievība?
At. Nē, Trojas dēļ, kur atrodamies, atnācu,
Lai savus spēkus vienotu ar tavējiem.
- Po.** Tad esi atmetusi seno ienaidu
60 Un žēlo liesmu nopostīto Īliju?
At. Vispirms man atbildi: vai gribi talkā nākt,
Lai kopā īstenotu, kas man iecerēts?
Po. Labprāt. Bet gribas zināt, kas tev padomā.
Vai ieradies tu ahaju vai frīgu dēļ?
- 65 **At.** Mans nodoms — priecēt trojus, senos naidniekus,
Un mājupeļu darīt rūgtu ahajiem.
Po. Cik nepastāvīga tu savos uzskatos!
Vai ienīsti un mīli, kā tev pagadās?
- At.** Ka man un templim pāri darīts, dzirdēji?
70 **Po.** Jā, Ajants rāvis Kasandru ar varu prom.
At. Un grieķi nesodīja to, pat klusēja!
Po. Kaut Īliju ar tavu spēku sagrāva!
At. Par to mēs abi kopā viņus sodīsim.
Po. Es esmu gatavs. Taču teic — kāds nodoms tev?
- 75 **At.** Tiem sagādāšu nelaimīgu atceļu.
Po. Tiem paliekot tepat vai jūrā sāļajā?
At. Kad tie no Trojas ceļā būs uz dzimteni,
Tad Zevs šiem krusu uzsūtīs un lietavas
Un viesuļvētra tumšu vērtīs ēteru.
- 80 **Po.** Viņš teicās iedot zibeņus, lai sasperu
Es ahajus un kuģi liesmās bojā iet.
Bet tu liec savu Aigejjūru lietā! Lai
Rēc bangu vāls un ūdens griežas virpuļiem!
Ar liķiem pildi klinšu līci Eibojā,
- 85 **Po.** Lai turpmāk ahaji pret manām svētnīcām
Jūt bijību un arī dieviem pārējiem!
Po. Šis pakalpojums garas runas neprasa:
Es sabangošu Aigejjūras ūdeņus.
Un Dēlas klintis, Mikonsalas piekraste
90 Un Skīra, Lemna, Kafēreja zemesrags
Būs noslikušo liķiem sētīn nosēti.
Bet tagad ej uz Olimpu, lai saņemtu
No Zeva rokām zibens šautras! Nogaidi,
Līdz uzvilks buras ahajiešu karaspēks!
- 95 **Po.** Bez prāta mirstīgie, kas tempļus dedzina,

Kas posta svētās kapenes un pilsētas
Un kam jo drīz ir pašiem bojā jāaiziet.

Abi prom.

*Hekabe, kas gulējusi zemē telts priekšā,
lēnām pieceļas.*

Hekabe

- 100 Pacel, nabaga sieviete, galvu no zemes
Un izslien kaklu! Vairs Īlijas nav,
Vairs neesam valdnieki Trojā.
Tev jāpanes likteņa pavērsiens — peldi
Pa straumei, kā peldēt tev liktenis vēl,
Un nevirzi dzīves laivu pret vilņiem,
Jo vada to augstāka vara.
- 105 Ai, ai!
Vai ir vēl kas tāds, par ko negausties man,
Kurai zudusi dzimtene, bērni un vīrs?
Ai, senču spožums, cik nīcīgs tu biji!
Kas palicis pāri no tevis?
110 Par ko man klusēt un runāt par ko?
Kam raudu dziesmu lai veltu vispirms?
Man, nabagai, visus locekļus lauž,
Te guļot uz cietajām cisām.
- 115 Ak, sāp mana galva, ai, deniņi sāp,
Spiež sānus, ka gribas man grozīties, liekt
Savu augumu šurpu un turpu, kā vēl
Manas bezmitas sēru meldijas ritums,
120 Jo citas dziesmas vairs cietējam nav,
Kā vien apraudot likteni skumjo.
- Jūs, ātrie kuģi,
Sasniedzāt Īliju svēto,
Traukdamies, irkļu dzīti,
125 Pa purpura jūru
Un Grieķijas drošajām ostām,
Un, derdzīgam flautu paiānam,
Spalgajām sīringām skanot,
Piesējāt Ēģiptes
Pasmīgo vijumu —
130 Vai man! — Īlijas līcī,
Lai atgūtu nīstamo Atreida sievu,
Kas lika Kastoru kaunā
Un Eirotai gādāja nelāga slavu.
Tā nokāva Priamu,
135 Tēvu piedesmit dēliem,
Un mani, nabaga Hekabi,
Iedzina postā.
- Ak vai, kur es esmu?
Pie Agamemnona teltīm!
140 Mani, veco, dzen verdzībā prom —
Ar sērās apcirptu
Kēmīgi neglītu galvu!
Jūs, Trojas šķēpraižu
Nabaga sievas un meitas,

145 Jūs, nabaga līgavas:
Īlija liesmās — jel raudam!

*No tellīm iznāk koris —
sagūstītās trojietes.*

150 Kā putnu māte,
Kas mazuļu kļiedzienus izdzird,
Uzsāku dziesmu,
Taču ne to, ko es dziedāju kādreiz,
Balstoties Priama zizlī
Un sitot ar kāju
Kora priekšgalā takti,
Frīgiešu dieviem par godu.

I puskoris

155 Kam, Hekabe, kļiedz tu un asaras lej?
Ko nozīmē vārdi, ko sacīji! Teltī
Es izdzirdu vaimanas tavas.
Ak, Īlijas sieviešu dvēseles stingst
Aiz bailēm un šausmām. Tās vaid un raud
Tur teltīs par verdzību rūgto.
160 He. Ak, bērni, jau argieši rosīties sāk
Savos kuģos, jau ķeras pie irkļiem!

I puskoris

Vai man!
Kas padomā viņiem? Vai grasās tie jau
Mani aizraut šais kuģos no dzimtenes prom?
165 He. To nezinu. Tomēr sirds nelaimi jauš.

I puskoris

Nāciet, nabaga trojietes, laukā no telts
Un klausieties nelaimes vēsti: jo drīz
Dosies argieši atceļā jūrā.
He. Tik nelaidiet šobrīd
170 Apsēsto Kasandru laukā —
Mainādu, grieķiem par apsmieklu,
Kraujot vēl sāpes uz sāpēm!
Pagalam tu, nabaga Troja,
Pagalam, kas šķiras no tevis —
175 Miris vai dzīvs!

II puskoris

Es izskrēju laukā no Atreida telts
Ar stingušu sirdi. Man, valdniece, teic —
Ko sprieduši ahaju vīri? Vai tie
Mani, nabagu, lēmuši nāvei?
180 Vai kuģu ļaudis jau gatavi ir,
Lai ūdenī gremdētu airus?
He. Mans bērns, vēl pirms saullēkta atvilkos šurp,
Aiz šausmām trīcot un drebot!

II puskoris

185 Vai jau danaju ziņnesis bijis pie mums?
Kam būšu par verdzeni? Kurš mani gūs?
He. Drīz lozējot izšķirsies liktenis tavš.

II puskoris

- Uz kurieni aizvedīs mani — uz Ftiju,
 Uz Argosu, kādu no salām varbūt,
 No Trojas — ai, šausmas! — jo tālu?
- 190 **He.** Kam vergošu veca,
 Un kur, kurā pasaules malā
 Kā nevarīgs trans? Es tik mironis vairs,
 Vien nedzīva ēna bez spēka.
- 195 Vai nāksies man namdurvis sargāt,
 Par bērnaukli būt — man, kas Trojā
 Bij valdnieces godā?
- Koris**
- Ak vai, cik gauzām žēlabām
 Tu savu postu apraudi!
 Vairs nenāksies man dzimtenē
- 200 Mest aužot saivu šurp un turp.
 Es pēdējoreiz savus bērnus skatu,
 Pēdējoreiz! Un ļaunāk vēl:
 Vai nu gulta ar ahajiem jādala būs —
- 205 Lai naktij tai, lai liktenim lāsts! —
 Vai jāsmeļ ūdens no Peirēnes svētās
 Kā visupēdīgai kalponei.
 Kaut tiktu mēs Tēseja laimīgā
 Un slavas apvītā zemē!
- 210 Vien pie Eirotas vērpetēm nel!
 Tur nīstamā Helenas mājoklī būtu
 Man Menelājs jāstāp, jāvergo tam,
 Kas Troju ir gruvešos gāzis.
- Svētais Pēnejas novads,
 215 Kur Olimpa brīnišķā leja, kā dzird,
 Ar dāsnumu slavens,
 Ar bagātām ražām.
 Pēc Tēseja zemes, kas dieviem ir mīļa,
 Tā būtu otrā, kur gribētos nokļūt.
- 220 Vēl Hēfaista zemi pie Etnas — to zemi,
 Kas atrodas iepretim feniķu krastam
 Un māte ir siķeļu kalniem, — dzird teicam
 Par tādu, kas augstāko uzslavu pelnī,
 225 Arī novadu to, kas ir tuvu jo tuvu
 Pie Jonijas jūras. Šeit tīrumiem veldzi
 Nes skaistule Kratīda — upe, kur ūdens
 Spēj matsprogas zeltaini rūsganas vērst, —
 Un svētītiem avotiem laimīgu dara
 Šo drosmīgo cilvēku zemi.
- 230 Bet, raugi, jau danaju ziņnesis klāt,
 Kas pavēstīs jaunākās pavēles mums.
 Viņš steidzīgiem soļiem šurpu nāk.
 Ko nes viņš? Ko sacīs? Jā, verdzenes mēs
 Jau esam doriešu zemē.

Ierodas Taltibijs ar bruņotiem karavīriem.

235 **Taltibijs**

Tev zināms, Hekabe, cik bieži nācis es
Uz Īliju kā ahajiešu ziņnesis.
Es, Taltibijs, ko tātad tu jau pazīsti,
Jums paziņošu lēmumu, kas visas skar.

He. No tā, manas mīļās, no tā
Jau baidījos sen.

240 **Ta.** Jūs izlozētas — ja par to jums bailes bij!

He. Kuru pilsētu minēsi Ftījas,
Kadma vai tesāļu zemē?

Ta. Pa vienai izlozētas jūs, ne kopumā.

He. Kurš kuru ir guvis? Un kuru no trojietēm

245 Gaida liktenis veiksmīgs?

Ta. Par katru, ne par visām reizē vaicā man!

He. Tad pasaki — kuram ir tikusi meita,
Nabaga Kasandra?

Ta. To paņēmis sev Agamemmons — valdnieks pats.

250 **He.** Par verdzeni savai sievai,
Spartietei? Vai, ak vai!

Ta. Ai nē — lai slepus gultu dalītu ar to.

He. Ar Foiba jaunavu, kurai zeltmatis
Dāvājis balvu — šķīstībā nodzīvot mūžu?

255 **Ta.** Viņš mīlestībā iededzies uz pareģi.

He. Tad aizsvied prom, mans bērns, atslēgas svētās
Un vainagu norauj no galvas,
Veltītu dievam!

Ta. Vai gultā dalīties ar valdnieku nav gods?

260 **He.** Un kas ar meitiņu, kuru nesen
Man atņēmat? Kur viņa ir?

Ta. Vai Poliksene? Jeb par citu vaicā tu?

He. Par viņu! Ar ko to saistīja loze?

Ta. Ar Ahilleja kapu. Tam šai kalpot likts.

265 **He.** Ak vai! Es kalponi dzemdēju kapam!
Bet vai tas ir grieķiem kāds likums, mans draugs,
Vai paraža kāda?

Ta. Teic savu meitu laimīgu! Tai labi ir.

He. Ko sacīji tu? Tad viņa skata vēl gaismu?

270 **Ta.** Ir viņai lemts no visām raizēm brīvai būt.

He. Kāds liktenis
Vara ieročiem bruņotā
Hektora sievai,
Nabaga Andromahei?

Ta. To sev ir izraudzījies Ahilleja dēls.

275 **He.** Un kam būs jākalpo man, kas nespēj vairs iztikt
Bez trešās kājas — bez spieķa, man, sirmgalvei vārgai?

Ta. Tu Odisejam — itakietim piešķirta.

He. Vai man! Vai!
Dauzi apcirpto galvu

280 Un plosi nagiem sev vaigus!
Nelietīgajam viltņiekam verdzene būšu —
Taisnības nīdējam, plēsīgam zvēram,
Kas mīda likumus kājām

285 **He.** Un visu ar divkoša mēli

Groza gan šurpu, gan turpu,

- Gan otrādi apgriez
 Un sanaido tos,
 Kas senāk bij draugi.
 Trojietes, raudiet par mani!
 290 Es, nelaimīgā, pagalam!
 Visrūgtākais liktenis
Mani ir ķēris!
- K. V.** Tavs liktens, kundze, zināms, bet kas noteicējs
 Par mani ahajiešos būs un hellēņos?
- Ta.** Jūs kalpi, ejiet, atvediet man Kasandru,
 295 Cik ātri vien tas iespējams, lai, nodevis
 To pavēlniekam rokās, aizvest paspēju
 Vēl arī citiem izlozētās gūsteknes.
 Bet skaties! Kam tur iekšā lāpas iedegtas?
 Vai trojietes grib teltij pielikt uguni —
 300 Ko gan šīs citu dara? — kad tās projām dzen
 Uz Argosu? Vai tiešām, nāves alkdamas,
 Tās pašas sevi dedzinās? Jā, brīvais gars
 Ar nepatiku pacieš tādu nelaimi!
 305 Ei, atveriet, lai tas, kas viņām noderīgs,
 Bet ahajiešiem kaitīgs, netop pārņemts man!
- He.** Nē, nē, nekas tur nedeg! Tā ir Kasandra,
 Mans bērns, kas savā apsēstībā šurpu trauc!
- Kasandra** *izskrien no telts ar lāpām rokās.*
- Ta.** Steidz, nes uguni, iededz! Ar lāpām —
 310 Tā, lūk, tā! —
 Es parādu godu šim templim.
 Sveiks, Himenaj dižais, himēn!
 Svētlaiمة jaunajam vīram,
 Svētlaiمة līgavai — man,
 Ko Argosā gaida
 Valdnieka gulta!
 315 Himēn, sveiks, Himenaj dižais!
 Kamēr tu, māt, ar asarām, vaimanām
 Skumsti par mirušo tēvu
 Un dzimteni dārgo,
 320 Es savām laulībām
 Iededzu liesmu,
 Lai mirdz un blāzmo.
 Es sniedzu, Himenaj, tev
 Un sniedzu tev, Hekate, gaismu
 Jaunavas kāzās,
 Kā paraža prasa!
- Ka.** Cilā kājas jo augstu, sāk deju —
 325 Euán, euó! —
 Kā tajās laimīgās dienās,
 Kad dzīvs vēl bij tēvs!
 Deja šī svēta —
 330 Vadi to, Foib, jo kalpoju
 Tavā laurkoku skautajā templī!
 Himēn, sveiks, Himenaj, himēn!
 Dejo, māt! Sāc — griezies man līdzās

- Uz vienu pusi, uz otru
 Vijīgiem soļiem!
 335 Slavējiet kāzu dievu
 Ar meldijām liksmām
 Un gaviļu saucieniem līgavu sveiciet!
 Nāciet, frīģietes, košajos tērpos,
 Manas laulības
 Teiciet dziesmā
 340 Un līgavaini,
 Ko devis man liktens!
- K. V.** Tev, valdniec, apsēstā ir jāapstādina,
 Lai vieglu soli nesteidz prom pie ahajiem.
He. Tu, Hēfaist, lāpnesis mēdz ļaužu kāzās būt,
 345 Bet liesma, ko tu šodien iededz, gaiša nav.
 Nemūžam nedomāju, ka starp ieročiem,
 Starp grieķu šķēpiem tādas kāzas svinēsi.
 Dod lāpu man! Tu nenes to, kā pieklājas,
 Bet vicini kā maināda. Jā, liktens vēl
 350 Nav izmācījis tevi — tāda pati tu.
Viņa atņem Kasandrai lāpas.
- Tās nesiet iekšā, trojietes, un atbildei
 Uz viņas kāzu dziesmām lejiet asaras!
Ka. Man galvā, māt, liec vainagu par uzvaru
 355 Un priecājies par ķēnišķīgām laulībām!
 Un sūti mani prom, bet, ja vēl kavējos,
 Ar varu dzen! Ja vien ir Loksijs, laulības
 Ar mani slavenajam Agamemnonam
 Būs liktenīgākas kā viņreiz Helenas.
 360 To nonāvēšu un šā namu sagraušu,
 Tā atmaksa par brāļiem un par tēvu būs!
 Bet lai nu paliek! Cirvi neapdziedāšu,
 Kas man — un arī citiem vēl — taps skaustā triekts,
 Nedz mātes slepkavību, kurā vainīgas
 365 Būs kāzas šīs, nedz Atrejdzimtas galu. Bet
 Jums tūdaļ pierādīšu, ka šī pilsēta
 Ir laimīgāka nekā ahaji, — gan es
 Vēl dieva jūsmā, bet to šobrīd slāpēšu, —
 Kas upurējuši ir daudzus tūkstošus
 370 Par vienas sievas kaislību — par Helenu.
 Bet gudrais karavadonis visdārgāko
 Par nīstamāko atdevis: par sievu, kas
 Pēc pašas gribas, ne ar varu aizvesta, —
 Viņš brālim savu bērnu prieku ziedojis.
 375 Un tad, kad grieķi atnāca pie Skamandras,
 Tie nekrita par savas zemes robežām,
 Par dzimto pilsētu. Ko Arejs aizrāva,
 To neredzēja bērni, sievai nebij lemts
 To savām rokām aprūpēt, jo zeme sedz
 Šo svešatnē. Un mājās viņiem bij tas pats:
 380 Tur mira atraitnes un vīri vientuļi,
 Kas atvases bij citiem audzinājuši,
 Un nav, kam asinis pie kapa zemē liet.

Jā, šādu uzslavu ir pelnījis šis karš!

385 Par derdzīgo es klusēšu. Kaut mūza man
Uz priekšu nekļūtu par ļaunā dziedoni!

Bet trojieši — tā viņu slava augstākā —
Par tēvu zemi nāvē gāja. Kritušos
No kaujas lauka tuvinieki pārnesa,
Un savu kapvietu tie rada dzimtenē,
390 To rokām apkopti, kam tas bij jādara.
Bet frīgieši, kas nebij kaujā krituši,
Ik dienas varēja ar sievām kopā būt
Un bērniem, taču ahajiem šis prieks bij liegts.

395 Tu bēdājies par Hektoru, bet tici man:
Gan kritis viņš, bet slava tam visspožākā.
Tas ahajiešu nopelns, kas še ieradās, —
Viņš neizceltos, grieķiem mājās paliekot.

Par sievu Parīds Zeva meitu ieguva —
400 Vai citādi tam būtu radi izcili?

No kara vairīsies ikviens, kas saprātīgs.
Bet, reiz tas sācies, varoņnāve pilsētai
Ir vainags košs, bet glēva bojāeja — kauns.
Un tālab neskumsti par manām precībām
Un Troju, māt! Es tos, kas nīstami gan man,
405 Gan tev, ar savām kāzām postā grūdīšu.

K. V. It jautri zobojies par tautas nelaimi
Un pareģo, kas izrādīsies aplam drīz.

Ta. Ja tavu prātu nesatrauktu Apollons,
Tu nesodīta manus karavadoņus
410 Ar šādām runām mājās neaizvadītu.

Kas lepojas ar gudrību un stāvokli,
Tas labāks nav necik par vīru vienkāršu.
Lūk, Atreids, dižākais no grieķu vadoņiem,
Ir, kaisles apmāts, izraudzījies apsēstu.
415 Kaut esmu nabags, tomēr negribētos man
Nemūžam ar šo sievu milā saistīties.

Kasandrai

420 Ja reiz tev aptumšojies prāts, tad pulgo vien
Mūs, argiešus, un frīgus cel vai debesīs —
To visu vējā laidīšu. Bet tagad nāc,
Tu, kunga daiļā līgava, uz kuģiem līdz!

Hekabei

Kad tevi gribēs aizvest projām Laertīds,
Tad seko tam! Tu cēlai kundzei kalposi —
Tā stāsta, kas ir nākuši uz Īliju.
425 **Ka.** Nudien, īsts vergs! Kā vēl lai saucam vēstnešus,
Kas rada pretīgumu visos cilvēkos
Un luncinās ap valdniekiem un pilsētām?
Tu sacīji, ka mana māte nokļūšot
Pie Odiseja? Bet kur paliek Apollons,
Kas darīja man zināmu, ka viņa mirs
430 Tepat? Par pārējo es runāt netaisos . . .

Viņš, nabags, nejauš ciešanas, kas nākotnē
To gaida vēl. Kā zelts tam šķitīs frīgiešu
Un mana nelaime! Viņš pārnāks dzimtenē,

Kad apritēs vēl desmit gadu, gluži viens.
 435 Bet ceļā satiks viņš gan baismo Haribdu,
 Gan Kiklopu, kas kalnos mīt un jēlu rij,
 Gan Kirki, kura vīriešus par cūkām bur.
 Viņš kuģa likstas pieredzēs un kaislību
 Uz lotosu, un Saulei svētos dzīvniekus,
 440 No kuru miesām tādas maujas atskanēs,
 Kas Odiseju šausminās. Bet īsāk: viņš,
 Dzīvs būdams, nokāps Aīdā un, izglābies
 No jūras, mājās sastaps tūkstoš nelaimju.
 Taču kālab es te klāstu Odiseja ciešanas?

Taltibijam

445 Dodies ceļā, lai jo ātrāk salaulājos Aīdā!
 Tevi, ļaunais, ļaunā naktī, ne jau dienā apglabās,
 Vadoni, kaut iedomājies dižus darbus paveicis.
 Manu liķi, kalnu strautiem briestot rudens lietavās,
 Aiza kailu meža zvēriem atdos saplosīšanai
 450 Līdzās līgavaiņa kapam — mani, Foiba priesteri.
 Atvadods no visudārgā dieva košiem vainagiem,
 Aizvadīti liksmie svētki, kuri senāk priecēja.
 Reģes rotu drisku driskās metu nost un šķista vēl
 Uzticu to ātriem vējiem, lai tev aiznes, Apollon.
 455 Kur ir pavēlnieka kuģis? Kur man tajā jāiekāpj?
 Aši, negaidi vairs vēju, kas mums buras piepildīs;
 Vienu no trim Erinijām — mani — projām vedīs!
 Māt, ardievu! Dārgā Troja, nelej asaras! Bet jūs,
 Brāļi, kas zem zemes dusat, tēvs, kas dzemdināja mūs,
 460 Drīz jūs mani sagaidīsīt Aīdā ar uzvaru:
 Izdeldēšu Atrejdzimtu, kas mūs postā iedzina.

*Taltibijs un viņa pavadoņi aizved Kasandru.
Hekabe atkal sabrūk.*

K. V. Vai, sirmās kundzes sargātājas, neredzat,
 Ka, nebilstot ne vārda, viņa zemē slīgst?
 To satveriet — jeb pametīsīt, nejaukās,
 465 Uz zemes guļam? — palīdziet tai piecelties!

He. Ar palīdzību šo nav līdzēts, meitenes!
 Vien atstājiet tepat, jo tas, ko izcietu,
 Ko ciešu un vēl cietīšu, pie zemes spiež.
 Ai, dievi! Tiesa gan, jūs slikti palīgi,
 470 Un tomēr mums ir ierasts piesaukt mūžīgos,
 Kad cilvēkam ir uzbrukusi nelaime.

Vispirms es izstāstīšu, kas ir bijis labs,
 Tad manām ciešanām jo vairāk jutīs līdz.
 Es apprecējos, cēlusies no valdniekiem,
 475 Ar valdnieku un krietnus dēlus dzemdēju —
 Ne daudzus vien, bet cēlākos starp frīgiešiem;
 Neviena sieva llijā vai Grieķijā,
 Nedz barbare ar tādiem nevar lepoties.
 Tos redzēju no grieķu šķēpa kritušus
 Un nogriezu pie viņu kapa sprogas sev.
 480 Es viņu tēvu apraudāju, Priamu,
 Ko savām acīm skatīju — ne citi man
 To teica — nokautu pie mājas altāra,

- 485 He. Un iekaroto pilsētu. Bet meitenes,
Ko audzināju dižciltīgiem jaunekļiem
Par līgavām, es citiem izaudzināju:
He. Tās izrautas no manām rokām, un vairs nav
An. Nekādu cerību, ka mēs vēl tiksimies.
Bet mana posta virsotne: tik vecu jau
490 Ved mani prom uz Grieķiju par verdzeni.
Kas šādos gados ir visgrūtāk panesams,
To uzliks man, kas dzemdējusi Hektoru! —
385 He. Par vārtu sardzi būt un glabāt atslēgas
Vai maizi cept. Un manai gurdai mugurai
495 He. Tad zeme, ne vairs lepna gulta cisas būs.
Bet veco miesu vecās skrandās vīstīšu,
An. Kas dara kaunu tādām, kurš reiz laimīgs bij.
He. Cik briesmīgi man jācieš vienas sievietes,
Tās mīlestības dēļ, un cik vēl cietīšu!
500 An. Ai, Kasandra, kas dievu liksmē dalījies!
Cik rūgts ir tavas jaunavības gals, mans bērns!
He. Kur, Poliksene, nabadzīte, esi tu?
Un tā neviena dēla vairs, nedz meitas nav —
To bij tik daudz! — kas nelaimīgai stāvēs klāt.
505 Kam ceļat mani augšā? Ko vairs cerat jūs?
Jel vediet mani, kājas, kas reiz Īlijā
Tik maigas bij, bet tagad kalpo verdzenei,
385 An. Uz manām salmu cisām, akmens spilvenu!
Kad gana būšu lējusi jau asaras,
Tur nometusies, miršu. Jā, par laimīgu
510 Nevieni, kam veicas, nav pirms nāves dēvējams.
- 600 Ko. Man skandini, mūza,
Par Īliju
He. Jaunu, skumīgu dziesmu —
Dziedamu bērēs!
515 Stāstīšu tagad par Troju —
Kā gāju es, nabaga gūstekne, bojā
No argiešu četrkāju ratiem,
605 Kad ahaji atstāja zirgu
Ar zelta pavadu, ieročiem pilnu,
520 Pie vārtiem un šķinda
Pret debesīm cēlās.
Un tauta kļiedza
610 No Trojas klintīm:
«Šo svēto tēlu jūs, kuriem nu ciešanas galā,
525 Pie Zeva meitas
Augšup uz Īliju vediet!»
An. Un kura jaunava, sirmgalvis kurš
615 Tad palika mājās?
He. Tie gaviļu dziesmām
530 Sveica viltpilno postu.
- Un visa frīgiešu cilts
Metās pie vārtiem
620 He. No kalnpriedes cirsto
Argiešu slazdu,

- 535 Trojiešu nelaimei,
Dāvāt jaunavai — dievei, kas brauc
Ar nemirstīgajiem kumeļiem, tencinot viņai.
Tad, apvijot linšķiedru virvi
Kā kuģa tumšajam stāvam, to cēla augšup
Uz Pallādas marmora mītni,
540 Kur zeme trojiešu asiņu alka.
Tiem liksmi pūloties,
Nolaižas nakts.
No Libijas flautas frīgu meldijas skan,
545 Dej meitenes,
Soļu dipoņu pavada
Dziesmām, kas gaviles pauž.
Tad gaišās lāpas
Dzieslī naksnīgā krēslā
550 Un vietu dod miegam.
- Es tikmēr tempļi jaunavu,
Kas mājō kalnos, godāju
Ar dejām, Zeva atvasi,
555 Bet pēkšņi visā pilsētā
Skan slepkavoto kliegzieni
Un sniedzas līdz pat Pergamai,
Un pārbiedētie bērniņi
Pie mātes drānām pieķeras.
560 No slēpņa Arejs izkāpis —
Tas, dieve, Pallāda, tavs darbs!
Kad lija frīgu asinis,
Ap ziedokļiem un sievu galā
Tad nāves klusums iestājās.
565 Jā, Grieķijai,
Kas stiprus dēlus audzina,
Tā bija spoža uzvara,
Bet nelaime frīgiešu zemei.
- Parādās rati,
kuros atrodas Andromahe ar Astianaktu.*
- K. V.** Bet skaties, Hekabe: Andromahe
570 Tiek svešā pajūgā aizvesta prom!
Pie viņas krūtīm, pie satrauktās sirds
Ir Hektora puisītis — Astianakts.
- Andromahei*
- Kurp dosies tu, nabaga sieva, šais ratos?
575 Tev Hektora varkaltie ieroči līdzās
Un frīgiešu bruņas, kas atņemtas tiem
Ir cīņās ap Troju. Ar trofejām šim
Ftījas svētnīcas izgreznos Neoptolems.
- An.** Mani projām ved ahaju vadoņi!
He. Vail!
- An.** Kam raudi tu . . .
He. Vail!
- An.** . . . par ciešanām manām . . .
580 **He.** Ai, Zev!

- An.** ... un sākām?
- He.** Ai, bērni!
- An.** Reiz bijām ...
- He.** Ir zudusi laime, nav Īlijas vairs ...
- An.** ... daudz cietušās!
- He.** ... cildeno bērnu!
- An.** Vai, vai!
- He.** Cik drausmīgs mans ...
- An.** ... posts ...
- 585 **He.** ... un pilsētas ...
- An.** ... liktenis!
- He.** Īlija liesmās!
- An.** Jel atgriezies, dārgais ...
- He.** Tu sauc manu dēlu
No Aīda, nabadzīt?
- 590 **An.** ... vienīgais balsts mans!
- He.** Tu, ahaju grāvēj,
Kas man un Priamam
Pirmdzimtais bijī,
Ved mani projām
Uz Aīda mītni!
- 595 **An.** Ilgas šīs smeldzīgās! Kādas gan, nabagā, pilsētai krītot,
Nākušas bēdas pār mums! Kā virknējas sāpes pie sākām,
Dieviem dusmojot tāpēc, ka dēls tavš ir glābies no nāves!
Derdzīgās kaislības dēļ viņš Pergamu pazudināja:
Dieves Pallādas svētnīcas priekšā guļ asinis liķi,
600 Barība lijām, un Troja ir nospiesta verdzības jūgā!
- He.** Dzimtene dārgā, es asarās mirkstu, kad pametu tevi —
Ai, cik nelaimīgs gals! — un māju, kur dzemdēju kādreiz.
Bērni, jūs atņemti mātei, kam vēlēts ir pilsētu atstāt!
605 Malu malās skan vaimanas žēlas. Cik moku mums, sājpu!
Visur bez mītas plūst asaru straumes par dzimtajām mājām.
Tikai mirušie nepazīst sāpes un neprot vairs raudāt.
- K. V.** Ak, kāda veldze nelaimē ir asaras
- An.** Un vaimanas, un mūzas dziesma sērīgā!
- 610 **An.** Vai redzi, kas te notiek, — māte, kuras dēls
Ar šķēpu gāzis neskaitāmus ahajus?
- He.** Es redzu: dievi niecīgos uz augšu ceļ,
Bet tos, kas šķīta lieli esam, nogremdē.
- An.** Ar dēlu mani projām ved, un, apstākļiem
- 615 **He.** Tik strauji mainoties, krīt cildais verdzībā.
- He.** Jā, liktenis ir nepielūdzams. Tikko kā
No manis Kasandra ar varu aizrauta.
- An.** Vai man!
- An.** Tad vēl viens Ajants tavai meitai uzradies!
- He.** Bet ir vēl cita nelaime, kas tevi skar.
- 620 **He.** Bez skaita un bez gala manas ciešanas,
Jo ļaunums spēkojas ar citu ļaunumu.

- An. Tavs bērns ir miris: Poliksene ziedota
Pie Ahilleja kapa, velte mironim!
- He. Ai vai! Tad *to* man pavēstīja Taltibijs,
Tik mīklaini un tomēr skaidri runādams.
- 625 An. To pati redzēju. No ratiem nokāpu
Un raudādama sedzu drānām mirušo.
- He. Ai, mīļo meitiņ, noziedzīgi nokautā,
Cik nožēlojami tu bojā gājusi!
- 630 An. Lai kādā nāvē Poliksene mirusi,
Tai liktens laimīgāks kā man, kas dzīva vēl.
- He. Būt mirušam, mans bērns, un gaismu skatīt nav
Tas pats. *Tur* nav nekā, *te* vēl ir cerība.
- An. Tev, mīļo māt, es varu skaidrojumu sniegt,
Tik spēcīgu, ka tavai sirdij vieglāk kļūs.
- 635 Būt mirušam tak ir tas pats, kas nepiedzimt,
Un labāk mirt kā vadīt mūžu nelaimē,
Jo, kas vairs nejūt, brīvs no visām ciešanām.
Bet, ja, kas bijis laimīgs reiz, top nelaimīgs,
640 Tam atmiņas par gaišām dienām sirdi kremt.
- Nav Poliksenes vairs, it kā tā nebūtu
Tev dzimusi, un nejauš savas ciešanas,
Bet es, pēc slavas tiekdamās, gan ieguvu
Papilnam to, bet laime gāja secen man.
- 645 Ko uzskata par krietnas sievas tikumiem,
To pūļejos es vīra mājā ievērot.
Vispirms — vai sievas netaisni vai taisni peļ —,
Lai viņām rastos neslava, jau gana ir,
Ja kādai netik laiku mājās pavadīt.
- 650 Es, pārvarot šo tieksmi, mājās sēdēju
Un nelaidu nevienu sievu tuvumā
Ar mēli pārāk lunkanu. Mans skolotājs
Bij godaprāts, ar sevi pašu iztiku.
- Ar Hektoru es prātu klusēt, skatiens mans
655 Bij rimts, un allaž zināju, kur virsroku
Pār vīru gūt un kur tā viņam pienākas.
Par to bij dzirdējuši ahaji, un tā
Bij mana nelaime, jo Ahilleja dēls
Nu mani, kara gūstekni, par sievu grib
660 Un jāvergo būs mājās, kur mīt slepkavas.
Ja, nododama savu dārgo Hektoru,
Es tagadējam vīram sirdi atvēršu,
To nepiedos man nelaikis. Ja neļaušos
Es otrajam, tad kļūšu kungiem nīstama.
- 665 Kaut saka — viena nakts mēdz sievas netīksmi
Pret vīra gultu mīkstināt, es nosodu
To sievieti, kas, pirmo vīru aizmirstot,
Spēj saistīties ar citu un to iemīlēt.
Pat kumeļš tikai nelabprāt velk pajūgu,
670 Ja izšķir to ar otru, kopā audzētu.
Bet dzīvniekam nav valodas, nedz saprāta,
Un visa viņa iedaba ir zemāka.
- Tu, dārgais Hektor, biji vīrs man piemērots,
Ar prātu, cilmi, bagātību, drosmi dzižs.
- 675 No tēva mani saņēmi tu neskartu

- Ta. Un pirmais jaunavīgai gultai tuvojies. —
 Vairs tevis nav, bet mani aizved verdzībā
 Kā gūstekni pa jūru prom uz Grieķiju.
 Vai tātad Poliksenes gals, ko apraudi,
 680 Gan mazāks ļaunums nav par manu nelaimi?
 Man nav pat tā, kas paliek visiem cilvēkiem, —
 Nav cerību. Es sirdi mānīt nespēju,
 Ka būs kas labs, kaut jauki, ja tā domāt var.
- K. V. Mums bēdas gluži vienādas. Tu, sūdzoties
 685 Par savām, atgādināji, cik dziļš mans posts.
- He. Gan neesmu nekad vēl kuģī kāpusi,
 Bet pazistu pēc attēliem un nostāstiem.
 Ja kuģotājiem uznāk vētra mērena,
 690 Tie nopūlas jo cītīgi, lai izglābtos, —
 Viens noņem as stūri, cits pie burām steidz,
 Cits atkal sūci aizdrīvē. Bet, virsroku
 Ja satrakotā jūra gūst, tad piekāpjas
 Tie liktenim un ļaunas bangām ļonainām.
 695 Tā arī es, kas pārdzīvojusi tik daudz,
 Nu, savu mēli valdīdama, klusēju,
 Jo mani veicis negaiss, dievu uzsūtīts.
- Tu, mīļo meitiņ, neraudi par Hektoru —
 To atgriezt tavas asaras vairs nevarēs —,
 Bet tagadējam kungam cieņu parādi
 700 Un vīru piesaisti ar savu maigumu!
 Tā darīdama, tuviniekus priecēsi
 Un dēla dēlu audzināsi Ilijai
 Par svētību vislielāko, lai pēcteči,
 705 Kas radīsies no viņa, kādreiz nākotnē
 To atjauno un atkal celtos pilsēta!
 Bet vārdi cits no cita dzimst: kas ir šis kalps,
 Kas, ahajiešu sūtīts, atkal šurpu nāk,
 Lai pavēstītu lēmumus visjaunākos?
- Taltibijs atgriežas ar bruņotiem karavīriem.*
- Ta. Kaut, drosmīgākā frīga sieva, nebūtu
 710 Es nīstams tev! Ar smagu sirdi ziņošu
 Par danaju un Pelopīdu spriedumu.
- An. Kas sakāms tev? Šis ievads labu nesola!
- Ta. Ir nolemts, ka tavš dēls . . . Kā lai to pasaku?
- An. Ka viņam pavēlnieks būs cits, ne tas, kas man?
- 715 Ta. No ahajiem neviens tam nebūs pavēlnieks.
- An. Viņš paliks šeit kā pēdējais no frīgiešiem?
- Ta. Es nezinu, kā ļaunais maigāk pasakāms.
- An. Šī smalkjūtība teicama, tik «ļaunais» nel!
- Ta. Lai ļaunais tev ir zināms: dēls tiks nonāvēts . . .
- 720 An. Vai man! Šī vēsts vēl ļaunāka par laulību!
- Ta. . . jo Odisejam padomē bij virsroka.
- An. Ak vai! Nav robežu vairs mūsu ciešanām!
- Ta. Viņš teica — dižā tēva dēls nav saudzējams . . .
- An. Kaut spriedums šāds pār paša bērniem nākta reiz!
- 725 Ta. . . bet nometams no Trojas torņiem augstajiem.
 Tas notiks tā, bet centies prātīgāka būt:
 Ar cieņu bēdas nes un nepretojies, jo

- An. Tu esi vāja — nedomā, ka tev ir spēks! —
 Un it nekur nav atspaida. Tev jāsaprot:
- 730 He. Vairs jūsu valsts un vīra nav, tu — verdzene,
 Un galā tikt ar vienu sievu pratīsim.
- 735 An. Tu tāpēc nesāc ķīviņu un nedari
 Nekā, kas tevi apkauno un naidu ceļ,
 Un arī ahajiešus lāstiem neapkrauj!
- 735 He. Ja zākāsies un grieķiem dusmas aizdosi,
 Tavs dēls ne kapā guldīts tiks, ne apraudāts.
 Bet, ja tu būsi nosvērta un klusēsi,
 Tad viņš bez kapa nepaliks un ahajiem
 Pret tevi labvēlīgāka būs attieksme.
- 740 An. Ak, mīlais dēls, mans dārgums visulielākais,
 Tu, ienaidnieku bendēts, māti atstāsi,
 Jo tevi nāvei tēva varoņslava lemj,
 Kas pārējiem ir allaž bijis glābiņš. Jā,
 Tev tēva cildenums nav nesis svētībul!
- 745 Ai, nelaimīgā laulība, kas lika man
 Uz vīra mājām pārcelties — ne tālab jau,
 Lai danajiešiem dzemdētu es upuri,
 Bet valdnieku pār druvām dāsno Āziju!
- 750 Tu raudi, dēliņ? Ļauno jaut, kas sagaida?
 Kam rociņām pie manām drēbēm pieķeries,
 Kā putnēns tiecas mātes spārnos ieslēpties?
 No zemes Hektors necelsies un nenāks šurp.
 Ar šķēpu slaveno, lai tevi pestītu,
 Nedz atsteigsies tā radi, frīgu karaspēks.
- 755 No augsta torņa nežēlīgi zemē grūsts,
 Tu drausmā kritienā no dzīves aiziesi.
 Mans dārgais bērns, tu, savas mātes acuraugs,
 Cik tava āda smaržīga! Tad veltīgi
 Šī krūts ir tevi zīdījusi autiņos
- 760 Un velti visi pūliņi un rūpes bij!
 Nu māti — reizi pēdējo — vēl apmīlo,
 Jo cieši glaudies viņai klāt un rociņas
 Ap kaklu vij, tai mutīti pie lūpām spied!
 Kam, grieķi, barbariskās mokās prasmīgie,
- 765 Bez vainas grasāties šo bērnu nobendēt?
 Tu, Helena, gan Zeva meita neesi!
 Nē, tēvu tev ir daudz jo daudz — gan Posta gars,
 Gan Skaudības un Slepavības dēmons, gan
 Pats Nāves gars — it viss, kas pasaulē ir ļauns.
- 770 Nemūžam neteikšu, ka tevi radījis
 Ir Zevs, tu, barbaru un grieķu nelaimē!
 Lai lāsts pār tevi! Tavu skaisto acu dēļ
 Bij jāiet bojā Trojas lejām brīnišķām.
 Nu grābiet, vediet, sviediet to, ja vēlaties,
- 775 Un mielojieties ar tā miesu! Dievi man
 Ir galu lēmuši, un kā tad varētu
 Es dēlu glābt! Tad tveriet mani, nabagu,
 Un metiet kuģī, jo uz lepnām laulībām
 Man, bērnu zaudējušai, tagad jādodas!
- 780 K. V. Cik, nelaimīgā Troja, vīru zaudēji
 Tu vienas sievas nolādētās kaisles dēļ!

Ta.

Astianaktam

785 Tad atstāj nu māmiņu, grūtdieni zēn,
Tās maigās rokas un atnāc mums līdz
Uz Īlijas augstāko torni, kur tev
Būs šķirties no dzīves, kā nolemts!

pavadoņiem

To aizvediet prom!

sevī

Šādas vēstis var nest
Tikai ziņdevis tāds, kas ir cietsirdis pats,
Kam kauna jūtas daudz svešākas ir
Kā vīram ar raksturu manu.

*Taltibijs dodas projām ar pavadoņiem,
kas aiznes Astianaktu.
Andromahi aizved ratos.*

790 He.

Ak, bērns, mana nabaga Hektora dēls,
Cik netaisni atņemts tu mātei un man!
Ko varu es darīt, kā palīdzēt tev,
Manu nabaga puisīti? Krūtis sev sist
Un galvu dauzīt — tas viss, kas man ļauts!
795 Nav pilsētas vairs, un tevis vairs nav,
Tad kā mums vēl trūkst, jā — kā mums vēl nav,
Lai kauss līdz mielēm ir tukšots?

Ko.

800 Telamon, bitēm bagātās Salamīnas valdniek,
Kas miti viļņu glāstītā salā
Līdzās svētajam krastam, kur Atēna pirmoreiz uzdīgt
Vēlēja olīvas zaļajam zaram —
Dievišķai veltei un rotai, ko saņēma Atēnas spožās!
Drosmīgi devies tu ceļā
805 Ar Alkmēnes dēlu, lai Īliju —
Mūsu Īliju gāztu

Toreiz, kad šurp no Grieķijas nāci.
810 Pulcējis Hellādas ziedu aiz dūsmām par zirgiem,
Apstādināja viņš jūras veicējus airus
Skaistās Simóentas krastā un, piesējis kugi ar virvi,
Paņēma trāpīgos ieročus — loku un bultas,
Nāvi Lāomedontam. Viņš Foiba prasmīgo celtni
815 Vērtā pišļos ar uguns purpura elpu
Un postīja Īlijas druvas.
Divkārt jau — triecienos divos
Slīkuši asinīs Dardana mūri.

820 Veltīgi, Lāomedonta dēls, tu ar zeltkaltu trauku
Vingriem soļiem tuvojies Zevam

825 Un pildi tam kausu — kāds pienākums brīnišķs!
Bet liesmās ir Troja, kas dzemdēja tevi!

Vaid jūras krasti,

830 Kā putni apraud
Mazuļus savus,

Par vīriem un bērniem,

- Un māmuļām sirmām.
 Vairs nav tavu rasoto pelžu,
 835 Un skrejamo ceļu.
 Tavš skaidrais vaigs, mīlīgi daiļais,
 Ik brīdi ir redzams pie Zevtēva troņa.
 Bet Priama valsti
 Sagrāvis hellēņu zobens!
- 840 Erot, Erot, tu, debesu lutekli, atnāci kādreiz
 Uz Dardana pili.
 Cik augstu tad cēli tu Troju, to vienodams
 845 Mīlas saitēm ar dieviem. Par Zeva
 Negodu runāt vairs netik . . .
 Bet gaišspārnu Rīta
 850 Gaisma, cilvēkiem mīlā,
 Skatīja postīto zemi,
 Skatīja Pergamas drupas,
 Kaut trojs tai laulātais draugs,
 Kas viņai dāvājis dēlu.
 855 Šo vīru reiz aizrāva
 Augšup uz zvaigznēm zeltītais četrjūgs. Cik lielas
 Radās tad cerības tautai! Bet zudusi
 Dievu mīla uz Troju.

Uznāk Menelājs ar pavadoņiem.

Menelājs

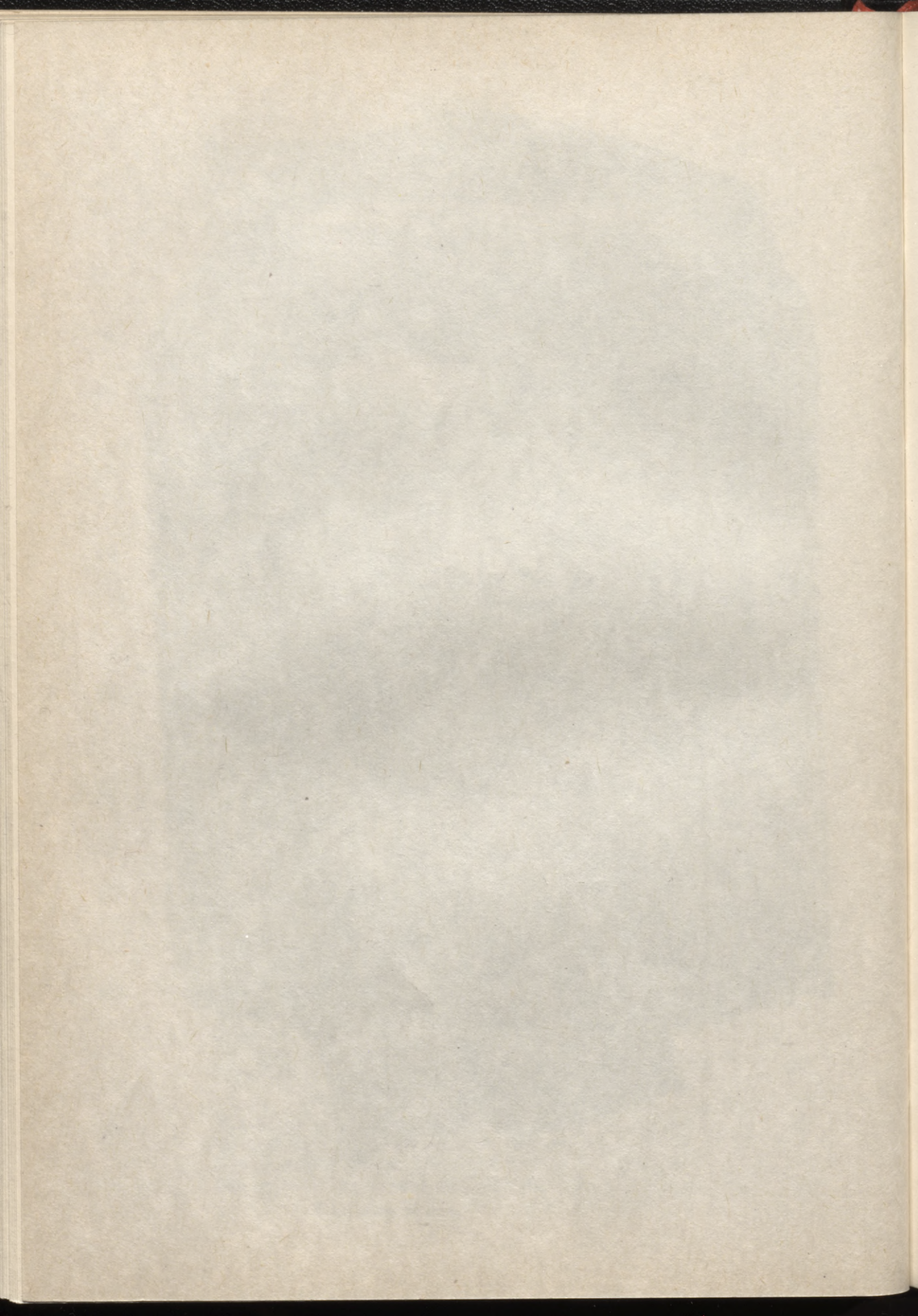
- 860 Cik skaisti šodien saule spīd, kad dabūšu
 No jauna savu sievu rokās — Helenu!
 Tik daudz man, Menelājam, nācies ciest un līdz
 Ar mani visiem ahajiešu kareivjiem!
 865 Uz Troju nedeivos, kā domā, sievas dēļ,
 Bet gan pret to, kas, viesmīlību apgānot,
 No manām mājām aizvedis ir Helenu.
 Ar dievu palīdzību viņš nu sodīts — pats
 Un valsts, ko grieķu karaspēks ir sagrāvis.
 Es esmu šeit, lai lakonieti vestu prom —
 870 To netik man par sievu saukt, kaut bijusi.
 Tā pieskaitīta sagūstītām trojietēm
 Un viņu vidū šajās teltīs mitinās.
 Un tie, kas cīņās saņēmuši viņu ciet,
 To atdod man, lai nogalinu vai, ja es
 875 To negribētu, aizvedu uz Argosu.
 Es nolēmu, ka nenāvēšu Helenu
 Šeit, Trojā, bet gan vedīšu ar kuģi prom
 Uz Grieķiju un ļaušu viņu nāvēt tiem,
 Kam llijā ir tuvinieki krituši.

kalpiem

- 880 Jūs, kalpi, dodieties nu teltī iekšā un
 To atgādājiet šurp, aiz matiem vilkdami,
 Kas aptraipīti asinīm. Un, tikko kā
 Būs ceļavējš, to sūtīsim uz Grieķiju.

Kalpi dodas uz telti.

- 885 **He.** Tu, reizē visas zemes balsts un valdītājs,
Lai kas tu esi, grūti nosakāmais, — Zevs
Vai neatvairāms dabas spēks, vai cilvēkprāts, —
Es tevi pielūdzu, jo visu mirstīgo
Tu vadi, klusu ceļu iedams, taisnīgi.
- 890 **Me.** Ko? Cik gan dīvaini pie dieviem vērsies tu!
He. Ir labi, ka to nonāvēsi. Vairies tik
Tās skatiens: no jauna kaisle mosties var!
Tā saista vīru acis, posta pilsētas
Un nodedzina mājas — tāds šai burvju spēks.
Mēs abi, visi cietušie to pazīstam.

No telts atved Helenu.

- Helena**
- 895 Šis iesākums vieš manī bailes, Menelāj,
Jo tavu kalpu nesaudzīgām rokām es
Še, telšu priekšā, varmācīgi izgrūsta.
Ka mani nīsti, aptuveni nojaušu
Un tomēr gribu vaicāt tev: ko lēmuši
900 Jūs, ahaji un tu, par manu likteni?
Me. Kas tur ko lemt? Ar karavīru ziņu tu
Man esi rokās nodota, lai nāvēju.
- Hel.** Vai ļauts man savus argumentus priekšā celt,
Ka nomirdama miršu nāvē netaisnā?
- 905 **Me.** Es tevi nāvēt atnācis, ne sarunām.
Hek. Nē, Menelāj, to uzklausi! Lai viņai tas
Vēl ļauts, pirms mirst. Tad vārdu atbildei dod man!
Tu taču nezini, cik ļauna Helena
Ir Trojai nodarījusi. Viss kopumā
910 To satrieks, un no nāves tai vairs neizbēgt!
Me. Mēs tikai laiku zaudēsim. Bet, ja tā grib,
Lai runā!

Hekabei

- Tikai tevis dēļ — lai tas šai skaidrs —
To atļaušu un nevis tai par patiku.
- Hel.** Varbūt — lai mana runa liekas laba tev
915 Vai ne — tu naidniecei pat neatbildēsi.
Es, tavus pārmetumus paredzēdama,
Tev iebildīšu, apsūdzību sastopot,
Ko tūdaļ izvirzīsi man, ar savējo.

rādīdama uz Hekabi

- 920 Lūk, pirmkārt: posta sakne šī, jo dzemdēja
Tā Parīdu. Un, otrkārt, bērnu saudzēdams,
Kas sapnī rādījās kā lāpa, sirmgalvis
Gan Īliju, gan mani pazudināja.
Un tagad klausies, kā viss tālāk norisa:
925 Kad bij viņš šķīrējs triju dievju strīdīnā,
Tad Pallāda to celt par frīgu vadoni
Un ļaut tam grieķu zemi postīt solījās,
Bet Hēra, ja tai piešķirs balvu, — padarīt
Par kungu visā Āzijā un Eiropā.
Un Kipriete, par manu daili jūsmojot,

- 930 To piedāvāja viņam, ja šo atzišot
 Par skaistāko no dievietēm. Un atceries,
 Ar ko tas beidzās! Viņai gūstot uzvaru,
 Par svētību bij manas kāzas Grieķijai.
 Jūs barbari nav kaujas laukā veikuši,
 935 Jūs neapspiež. Bet grieķu glābiņš bij mans posts:
 Es, kuras skaistums pārdots, tieku pulgota,
 Kaut mana galva pelnījusi vainagu.
 Vēl, teiksi, nepieskāros svarīgākajam:
 Ka slepeni es tavas mājas pametu.
 940 Viņš ieradās,

rādīdama uz Hekabi

- tās ļaunais gars, un viņam klāt
 Bij dieve visai varena! To vari saukt
 Par Parīdu vai Aleksandru — kā tev tik.
 Un šo tu, nelga, savās mājās atstāji,
 No Spartas prom uz Krētas salu aizbraukdams!
 945 Bet lai tas paliek! Sev, ne tev nu vaicāšu:
 Ko domāju, kad, sekodama svešniekam,
 Es savas mājas nodevu un dzimteni?
 To pārmet dievei, esi stiprāks nekā Zevs,
 Kas, būdams varenāks par citām dievībām,
 950 Ir viņas vergs! Un tāpēc man ir jāpiedod.
 Gan tavā rīcībā ir cits vēl iebildums:
 Kad Parīds mirdams devās prom uz Aīdu,
 Man, beidzoties šai dievu lemtai laulībai,
 Bij jāaizbēg no mājām prom pie ahajiem.
 955 To arī pati gribēju, un liecnieki
 Tam novērotāji un sargi cietoksnī,
 Kas mani pieķēra ne reizi vien, kad es
 Ar virvi centos nolaisties no augstuma.
 Un Dēifobs, kaut frīgi nevēlējās to,
 960 Par sievu mani varmācīgi paņēma.
 Vai taisnīgi, mans vīrs, no tavas rokas mirt,
 Ja mani Dēifobs ar varu precējis
 Un skaistums nevis uzvaru man atnesis,
 Bet rūgto verga likteni? Cik muļķīgi,
 965 Ja gribi tu par mūžīgajiem stiprāks būt!
K. V. Tev, valdniec, dzimtene un bērni jāaizstāv.
 Tās argumentus atspēko! Jā, skaisti gan,
 Par nelaimi, tā runāt prot, šī nelietē!
Hek. Vispirms es gribu dievēm doties palīgā
 970 Un pierādīt, ka viņa melojusi. Diez
 Vai Hēra varēja tik neprātīga būt
 Un tāpat jaunavīgā dieve Pallāda,
 Lai viena iztirgotu frīgiem Argosu,
 Bet otra ļautu Atēnas tiem verdzināt?
 975 Tās atnāca uz Idas kalnu, joka pēc
 Par daili ķīvēdamās. Kālab Hēru gan
 Lai tādas alkas pārņemtu pēc skaistuma?
 Lai vīru, labāku par Zevu, dabūtu?
 Varbūt par vīru kādu dievu gribēja
 Gūt Atēna, kas, vairīdamās laulības,

- 980 No Zeva jaunavību veltei izlūdzās?
 Tev dieves nevajag par muļķēm iztēlot,
 Lai izpušķotu pašas trūkumus. Ar to
 Tu nepārlicināsi gudru cilvēku.
 Un Kipriete, tu teici, — cik tas smieklīgi! —
 Pie Menelāja ieradās ar Parīdu.
- 985 Vai nespēj viņa, palikdama debesīs,
 Uz Troju tevi vest ar visām Amiklām?
 Mans dēls bij neparasti skaists. To ieraugot,
 Tu pati pārvērties par Kiprieti. It viss,
 Kas neprātīgs, tiek Afrodītei piedēvēts —
- 990 Ne velti jau tās vārds pēc Afrosīnes skan.
 Kad ieraudzīji viņu drānās svešādās
 Un zeltā laistāmieš, tu prātu zaudēji.
 Tev mājoklis bij necilajā Argosā,
 Un, bēgdama no Spartas, Trojā cerēji
- 995 Tu, zelta pārpilnajā, dzīvot greznībā.
 Tev Menelāja pils bij pārāk vienkārša,
 Lai nodotos pēc patikas tur izpriecām.
 Ar varu, saki, tevi aizvedis mans dēls:
 Kurš spartietis to redzējis? Vai sauci tu
- 1000 Pēc palīga? Tak jaunais Kastors vēl bij tur
 Ar brāli, toreiz nemita vēl zvaigznājos.
 Kad nokļuvi tu Īlijā un ahaji
 Tev sekoja, kad sākās asiņainais karš,
 Tu, uzzinot par Menelāja uzvarām,
- 1005 To cildināji, dēlu sāpinot, kam viņš
 Bij milā pretnieks dižs, bet nelikies par to
 Ne zinis vairs, kad sekmes guva trojieši.
 Pats galvenais tev dzīvē bija panākums —
 Tam, nevis tikumam tu allaž pievērsies.
- 1010 Ar virvi slepus centies tu no torņa kāpt,
 It kā pret savu gribu atrazdamās šeit?
 Kur tevi cilpas gatavojam pieķēra
 Vai trinam zobenu, kā krietna sievietē,
 Pēc pirmā vīra ilgodamās, darītu?
- 1015 Es tevi skubināju vienā gabalā:
 «Ej, meitiņ! Mani dēli citas apprecēs.
 Es pati tevi aizvadišu klusītēm
 Uz ahajiešu kuģiem. Izbeidz karu mums
 Un hellēņiem!» Bet tas pa prātam nebij tev,
- 1020 Jo dzīve pārāk liksma bij pie Parīda
 Un frīgu pielūgsme tev gaužām patika —
 Tam tavās acīs bija svars! Un tagad tu
 Vēl uzposusies laukā nāc, lai skatītu
 Tās pašas debesis, ko vīrs, tu riebekle!
- 1025 Tev nāktos pazemīgai, drānās skrandainās,
 Aiz bailēm trīcot, skūtu galvu ierasties
 Un pieklājīgai, nevis nekaunīgai būt
 Pēc visa ļaunā, ko tu nodarījusi!
 Lūk, Menelāj, kā beigšu: sevis cienīgi
- 1030 Nu grieķu zemi vainago, šo nokaudams!
 Lai spēkā likums, ka ikvienai sievietei,
 Kas savu vīru nodevusi, jānomirst.

- K. V.** Tev, valdniek, sieva jāsoda, kā senču gods
Un dzimta prasa. Grieķijai tad nebūsi
1035 **Me.** Tu mīkstčaulis un cieņu jutis ienaidnieks.
Es domāju tāpat kā tu: tā aizgāja
Uz svešo gultu labuprāt, bet Kiprieti
Tik savas runas pušķojumam minēja.
- Helenai*
- 1040 **Hel.** Nu ej, kur tiksī nomētāta akmeņiem
Un isā mirklī grieķu ilgās ciešanas
Tad izpirksi. Vairs mani kaunā neliksi!
Hek. Uz ceļiem lūdzos: neliec dievu vainas dēļ
Man ciest! Jel piedod, mani nenogalini!
1045 **Hek.** Nē, biedrus, ko tā nāvē grūda, nenodod!
To viņu vārdā lūdzos tev un bērnu dēļ!
Me. Nu rimsties, vecā! Tā nemaz vairs nerūp man.
Es likšu kalpiem Helenu uz kuģi vest,
Kas viņu tūdaļ nogādās uz dzimteni.
- Helenu aizved.*
- 1050 **Hek.** Lai viņa nekāpj kuģī tai, kur būsi tu!
Me. Bet kāpēc? Vai tās svars nu lielāks nekā bij?
Hek. Īsts mīlētājs ir savā milā pastāvīgs!
Me. Tas atkarīgs no mīlētāju noskaņas.
Bet būs, kā vēlies: viņa nekāps kuģī tai,
Kur braukšu es. Tavs padoms labs. Lai Argosā
1055 Tā kauna pilnā nāvē mirst pēc nopelniem
Un visu sievu dzimumu pie prāta ved!
Tas, tiesa, nav nemaz tik viegli izdarāms,
Bet tomēr viņas gals būs sievu neprātam
Par biedēkli — pat tām, kas ir vēl ļaunākas.
- Menelājs ar pavadoņiem prom.*
- 1060 **Ko.** Tā tu Īlijas templi, Zev,
Ziedokli, vīraka apņemto,
Esi ahajiem nodevis,
Upuru plāceņus degošos,
1065 Mirru smaržīgos dūmus
Un Pergamu svēto,
Idas — Idas sniega dzirdītās aizas,
Kur efeja zaļo,
Un virsotni, saule ko ierauga pirmo, —
1070 Dievu mirdzošo mājokli dižol!
- Zuduši tev ir upuri,
Koru daiļskaņu dziesmas
Vakara krēslā un naksnīgā
1075 Pielūgsme, zeltītie tēli
Un frīgu divpadsmīt
Mēneši svētie.
Zināt, zināt man gribas, vai, būdams
Debesīs, valdniek,
Un ētera tālēs, tu domā par pilsētu manu,
1080 Kas iznīkst, plosoties liesmām.

- 1085 Dārgais mans, laulātais draugs,
Tu slepkavots klimsti kā ēna —
Neapmazgāts, bez kapa.
Spārnotais kuģis
Trauks pāri jūrai un aizvedīs mani
Uz Argosu, bagāto zirgiem, kur kiklopu mūri,
No klintsbluķiem celti, pret debesīm slejas.
- 1090 Bērnu pulks vaimanā vārtos,
Pieķēries raudādams mātei pie rokas,
Un kliegtin kliedz:
«Mīļo māmiņ, — ak vai! — mani ahaji aizrauj
Projām no tavām acīm
Uz tumštumšo kuģi
1095 Ar airiem, lai vestu
Uz Salamīnu svēto
Vai Istma smaili
Starp divām jūrām,
Kur vārti uz Pelopa zemi!»
- 1100 Kaut tad, kad atklātā
Aigeja jūrā būs Menelājs, Zevs
Ar divkāršo zibeņu šautru
Pašā vidū
1105 Ķertu tā kuģi,
Kas mani no Ilijas asarās mirkstošu
Vedīs prom, lai es ahajiem vergotu, —
Brīdī, kad Kronīda meita
Rokā zelta spoguļi turēs,
Kas meitenes priecē!
1110 Lai netiek viņš mūžam uz Spartu un neredz
Vairs pavardu dzimto,
Nedz Pitani, dieves
Varkaltos vārtus, — vīrs,
1115 Kas nekrietnas sievas dēļ Grieķiju dižo
Ir kaunā līcis
Un Simoentai
Briesmīgas ciešanas nesis.
- Taltibijs ierodas ar pavadoņiem,
kas nes Astianakta liķi un Hektora vairogu.*
- Vai! Vai!
Tā cita pēc citas pār mūsu zemi
Nāk jaunas nelaimes. Nabaga sievas,
1120 Jūs skatāt mirušo Astianaktu,
Ko danaji noslepkavoja bez žēlas,
To nogrūžot zemē no torņa!
- Ta. Vairs krastā ir viens vienīgs kuģis, Hekabe,
Kas Ahilleja dēla kara trofejas,
1125 Šeit palikušās vēl, uz Ftiju aizvedīs.
Pats Neoptolems jau ir prom, jo ziņots tam
Par nedienām, kas uzbrukušas Pēlejam:
To padzinis no zemes Akasts, Pelijdēls.

- Viņš tāpēc devās ceļā nekavēdamies
 1130 Un Andromahe viņam līdz. Cik asaru
 Gan nelēju es viņas dēļ, kad šķīrās tā
 No tēvzemes un rūgti apraudāja to,
 Pie vīra kapa vērsdamās! Tā vēlējās,
 Lai ļauj tai glabāt tava dēla atvasi,
 1135 Šo zēnu, kritienā no torņa mirušo.
 Un ahajiešu biedu — vara vairogu,
 Ar kuru Hektors savas krūtīs aizklāja,
 Lai Neoptolems neņem līdz uz dzimteni,
 Uz mājokli, kur Andromahei skatīt to
 1140 Kā jaunai sievai būtu pārāk sāpīgi.
 Lai zēnu nevis ciedra zārkā apbedī
 Un marmorā, bet šajā pašā vairogā,
 Un lai, cik tavos apstākļos ir iespējams,
 1145 Tu viņu drānās tērp un grezno vainagiem.
 Tā jau ir projām, kunga steiga liegusi
 Tai savām rokām mīlo bērnu apglabāt.
 Mēs, tiklīdz būsi apkopusi mirušo,
 To zemes klēpī guldīsim un pacelsim
 1150 Tad enkuru. Jo ātrāk veic, kas uzticēts!
 No vienām rūpēm centos tevi atbrīvot:
 Kad, šurpu nākdams, šķērsoju es Skamandru,
 Jau apmazgāju liķi, brūces tīriju.
 Nu iešu viņam kapu rakt, lai viss, kas man
 1155 Un tev ir kopā veicams, ātri padarīts
 Un kuģis var bez kavēšanās mājup braukt.
He. Tad nolieciet šeit zemē dēla vairogu;
 Bezgala smagi man ir tajā raudzīties.
 Jūs, kuriem ieroči par prātu pārāki, —
 1160 Ar ko šis zēns jums, ahajiešiem, bīstams bij,
 Ka to tik drausmi nāvējāt? Viņš varētu
 Reiz Troju atjaunot? Jums nieka vērtība,
 Ja mēs, kad Hektors vēl bij dzīvs un karoja
 Un tūkstošiem tam līdzās, cietām sakāves,
 1165 Bet nu, kad Troja pišļos, frīgi sagrauti,
 Jūs maza bērna bīstaties! Ja baidās kāds
 Bez pamata, es šādas bailes nicinu.
 Mans dārgumiņ, cik tava nāve briesmīga!
 Ja mirtu spēku briedā tu par tēvzemi,
 1170 Gan iepazīnis varu, dievu cienīgu,
 Gan mīlu, būtu laimīgs tu — ja laime tā.
 Bet nu, kaut redzēji un sirdī jauti, bērns,
 Tu saprast nespēji, nedz izjust, kas tev bij.
 Cik drausmi, nabadziņ, tev galvu šķaidījis
 1175 Šis Foiba celtais dzimtās Trojas cietoksnis!
 Kā māte kopa sprogas šīs, tās skūpstīja!
 Bet tagad asiņaina nāve pretī ņirdz
 No kauliem dragātiem, — par to, kas ļaunāks vēl,
 Es klusēšu. Cik tēva rokām līdzīgas
 1180 Ir tavējās — nu locītavām izgrieztām!
 Kā mani pievīla šī maigā mutīte!
 Nav tevis vairs, bet lielījies ne reizi vien,
 Pie manām drēbēm pieķēries: «Es nocirpšu

- Sev kuplu sprogu, māmuliņ, un vedišu
 Uz tavu kapu, mīļi sveikdams, vienaudzus.»
- 1185 Ak, ne tu mani, bet es tevi glabāju,
 Kaut jaunāks tu, es — sirmgalve bez bērniem un
 Bez dzimtenes! Ai, glāsti, rūpes, saldaiss miegs —
 Viss zudis man! Ko varētu gan dzejnieks reiz
 Par tevi kapa piemineklim sacerēt?
- 1190 «Šo bērnu nobendēja grieķi, baidoties
 No tā.» Kāds kauna traips šāds uzraksts Grieķijai!
 Šo kaut tēva mantojums tev liegts, tu saņemsi
 Šo vairogu un tiksī tajā apglabāts.
- vairogam*
- 1195 Tu, Hektoram kas stalto plecu sargāji,
 Pats zaudēji nu savu sargu lielāko!
 Uz turekļa vēl mīlās rokas nospiedums,
 Bet apla malā sviedru pēdas jaušamas;
 Tie cīņas karstumā no pieres pilēja,
 Kad Hektors zodu balstīja pret vairogu.
- sievietēm*
- 1200 Jūs kapa rotas nabadziņam gādājiet,
 Ko sadabūsīt še. Nekādu greznību
 Mums dievi neatvēr.
- Astianaktam*
- Tev tiks, ko varu dot.
 Ir muļķis, kuram, ja tam labi klājas, šķiet,
 Ka viņa veiksmē mūžīga, jo liktenis
- 1205 Pēc dabas līdzīgs vējagrābslim — lēkā šurp
 Un turp. Neviens par savu laimi nelemj pats.
- K. V.** Lūk, mirušajam nes jau rotu pēdējo
 No karalaupijuma, frīgu iegūtā!
- He.** Mans bērns, ne tāpēc, ka tu zirgu sacīkstēs
 Vai šaušanā ar loku biedrus pieveici, —
 To frīgi cienīt prot, bet arī mēru zin,
 Tev rotas apliek tēva māte — daļu tā,
 Kas reiz bij tavs. Bet dievu nīstā Helena
 To visu nolaupīja un vēl atņēma
- 1215 Tev dzīvību un izdeldēja dzimtu mums.
- Ko.** Tu sirdi
 Man sāpini, sāpini! Valdniekam dižam
 Tev jābūt bij Trojā!
- He.** Tev rotaslietas aplieku, ko pienāktos
 Pie greznām frīgu drēbēm spraut, kad cēlāko
 1220 No visām sievietēm Āzijā tu apņemtu.
- vairogam*
- 1225 Tev, dārgā dēla vairogam, kas dāvājis
 Tam neskaitāmas uzvaras, lai vainags šis,
 Jo mirsi līdz ar nelaiķi — pats nemirstīgs:
 Daudz vairāk goda pelnī tu kā viltīgā
 Un ļaunum ļaunā Odiseja ieroči.

- I puskoris**
1130 Ai! Rūgtas vaimanas...
- II puskoris**
Zeme nu, bērns, tevi uzņems.
- I puskoris**
... sāk tagad, māt...
- He.** Ak vai!
- II puskoris**
1230 ... raudas par mirušiem!
He. Vai manu, vai!
Ko. Cik drausmas ir ciešanas tavas!
He. Ar saitēm vien es tavas brūces ārstēšu,
Tik vārda, ne jau darbu pēc es dziedniece.
Tur ēnu valstī tēvs par tevi rūpēsies.
- 1235 **Ko.** Dauzi, dauzi sev galvu,
Tai triecot ar dūri,
Vai, ak vai!
He. Jūs, dārgās sievas! ...
Ko. Ko, Hekabe, teiksi?
- 1240 **He.** Tik vien ir dieviem rūpējis, lai mokos es
Un Īliju no pilsētām visvairāk nīst.
Mēs velti nesām upurus, un, ja kāds dievs
Mūs zemē gāzis nebūtu no augstumiem,
Mēs būtu tauta necila un dzejnieki
- 1245 **He.** Mūs nākamajām audzēm dziesmās neteiktu.
Tad ejiet — viņu guldiet kapā trūcīgā!
Viņš saņēmis, kā nākas, kapa vainagus.
Es domāju, ka alga viena mirušiem,
Cik bagātas ir bēres, ko tiem sarīko:
- 1250 Tā tikai palicēju tukša plātība.
- Ko.** Ai, nabaga māte, kam līdz ar tevi
Ir zudušas cerības gaišas!
Kā cildenas dzimtas
Atvase daudzīnāts,
1255 Miri tu briesmīgā nāvē!
- Atgriežas Taltibijs ar karavīriem.
Uz pilsētas mūriem parādās karavīri ar degošām lāpām.*
- He.** Ko redzu?
Kas tie, kas tur Īlijas augstumos stāv
Un vēcina iedegtas lāpas?
Jau atkal cita nelaime klāt,
Kas mūsu pilsētai uzbruks.
- 1260 **Ta.** Jūs, virsnieki, kam nodedzināt uzticēts
Šo pilsētu, vairs dīkā lāpas neturiet,
Bet pielieciet bez kavēšanās uguni,
Lai varam, līdzko Īlija būs krāsmata,
No Trojas zemes mājup braukt uz Grieķiju!

gūsteknēm

- 1265 Jūs, Trojas bērni, taisnā ceļā dodieties —
Man divas pavēles, ko vēstīt vienlaikus, —
Uz ahajiešu kuģiem, tikko vadoņi
Liks taurē pūst. Tad dzimtos krastus atstāsīt.

Hekabei

Bet tu, visnelaimīgākā no sirmgalvēm,

norādīdams uz dažiem karavīriem

- 1270 Šiem seko! Tie no Odiseja nākuši,
Kam svešumā pēc lozes turpmāk kalposi.
He. Ak vai! Tas man visbriesmīgākais, ļaunāk pat
Par līdzšinējām nelaimēm: no dzimtenes
Es padzīta, un Trojai pieliks uguni!
1275 Jel steidziet, gurdās kājas, lai cik grūti jums, —
Es daudzciētējai Trojai teikšu ardievas!
Kaut bijī, Īlija, reiz diža barbaros,
Drīz tava slava izgaisīs. Tu sadegsi,
Bet mūs jau dzen par vergiem prom no tēvzemes.
1280 Ai, dievi! . . . Bet kam iedomājos dievus saukt?
Jau labi sen tie nedzird mūs, kad saucam tos.

*Pēkšņi grib mesties liesmās,
Taltībījs viņai stājas ceļā.*

- Ta.** Jel metamies šais liesmās! Vai nav brīnišķi
Mirt vienlaikus ar liesmojošo Īliju!
Tev, nelaimīgā, bēdas prātu aptumšo!

karavīriem

- 1285 Šo vediet prom — bez saudzības vismazākās!
Tā Odisejam jānodod kā trofeja!

- He.** Ai . . . ai . . . ai . . . ai!
Kronīd, Frīģijas valdniek,
Vai redzi tu, ciltstēv, ko ciešam?

- 1290 **Ko.** Vai Dardana dzimta to pelnī?
Viņš redz. Un tomēr šī pilsēta lepnā
Nav pilsēta vairs, nav vairs Trojas!

- He.** Ai . . . ai . . . ai . . . ai!
1295 Jau Īlija liesmās,
Jau uguns mēles sniedz Pergamas celtnes
Un cietokšņa uzrobjus, pilsētu visu!

- Ko.** Kā dūmi, ko klievēde debesu spārnī,
1300 Gaist kara sagrautā Troja,
Brūk, uguns un naidnieka zobena postītas,
Varenās ēkas!

Hekabe nometas zemē un dauza to rokām.

- He.** Ai, zeme, kas baroja atvases manas!
Ko. Vai manu, vai!
He. Jel uzklausiet, bērni, ko māte jums saka!
Ko. Tu vaimanām uzrunā mirušos savus!

- 1305 **He.** Es, sirmgalve, guļu uz zemes
Un dauzu to abējām rokām.
Koris dara tāpat.
- Ko.** Tev sekojot, metos es zemē uz ceļiem
Un saucu no Aīda
Nabaga vīru.
- 1310 **He.** Mūs dzen, rauj projām ...
Ko. Ai, sāpes, ai, bēdas!
He. ... uz māju, kur vergosim ...
Ko. ... tālu no dzimtenes!
He. Priam, ai, Priam, tu aizgāji bojā
Bez kapa, bez draugiem
Un negied nelaimi manu!
- 1315 **Ko.** Tam melnā nāve aizklāja acis,
Bez bijības bijīgais nokauts!
- He.** Ai, dievu tempļi, ai, pilsēta dārgā ...
Ko. Vai manu, vai!
He. ... kā postīt posta jūs liesmas un šķēpi!
Ko. Drīz sagrūsit jūs uz zemes vismiļās,
Vairs nebūs jums vārda.
- 1320 **He.** Kā dūmi pret debesīm putekļi vīsies
Un aizsegs man pilsētas vaibstus.
Ko. Drīz pat nezinās Īlijas vārdu —
Viss brūk un gāžas, vairs nav
Mūsu nabaga Trojas!
- 1325 **He.** Vai dzirdat jūs, manāt?
Ko. Jā, dārdoņu Pergamā!
He. Dreb — dreb zeme ...
Ko. ... pilsētā visā!
He. Nesiet mani, trīcošās kājas,
Un vediet pretī
Dienai, kad sāksies man verdzenes gaitas!
- 1330 **Ko.** Ai, nabaga dzimtene! Taču jau laiks
Jums doties uz ahaju kuģiem!
Karavīri dzen gūsteknes projām uz kuģiem.
- He.** Ai ... ai ... ai!
Jau līša liesmas, mēles, mēles, Pergamas celmes
Un cietokāns uzcūpīs, pilsētu vīnu!
Kā dūmi, ko kļūdē dabau spānīs, un tad mēļi
Gaisā kas sagrūts Troje, šādi sagrūts mēļi
Brūk, uguus un naidnieku ķepus, pilsētas
Veronās ēkās!
- He.** Ai, zeme, kas dāroja cilvēkus, un zeme, kas
Val manu vai!
He. Jā, neklausiet, dēdri, ko mēļi lūdz soka!
Ko. Tu veimānā uzvārs mēļus, soka!

IFIGENIJA TAURU ZEMĒ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

5
10
15
20
25
30
35
40
45

Ne viens no taviem kugiem
Pirms neizdosi miltu Ifigenijai
Uz Artemidas altāra, jo tismnesi
Tu koļāko no gada veļām
Tev mājās Kithaimoestra
Sim esmu veļā kokāklī —
Ar Odiseja vilti mani atvīnī
No mātes turp kā Aģēla
Te viņi mani sagrauši pēcīs
Uz altāra, lai nokautu ar zobenu
Bet dieviete, pret bēdēnu
Sūp mani atvada pa otru
Un mājvietu se tauru zem
Kur barbārs Teants bārbāri
Viņi iemantojis vārdu
Kas tam tik nāšes, it kā
Sai svānīca ar nosolīti
Un tāpēc zāķē ar svētīti parādu
Kas Artemidai mīļi, kas
Ir svētki — dievi bīdēni
Es klusēju — irrienu gēki ziedēni
Kas šajā zemē ierodas
Jau izsenis, Ņem upur! Ņem
Bet nokauj arī šāpas mēves svēta
Naktis atvērta kapu
Es vīles doļāmu — vai būtu
Man šīta, ka vairs šajā zemē
Bet guji Atēnā starp cūku
Te pēkšņi salīgūts zemē
Es metos ieskā un, tur

1305 He. Es, sirmgolve, guļu uz zemes
Un dauzu to abējām rokām.

Koris dara īpaši

Ko. Tev sekotājam **PERSONAS**

IFIGENIJA, Agamemnona un Klitaimnestras meita

1310 He. **ORESTS**, viņas brālis

Ko. **PILĀDS**, Oresta un Ifigenijas brālēns

He. **GANS**

He. **TOANTS**, tauru valdnieks

He. **ZINNESIS**

He. **ATĒNA**

1315 Ko. **KORIS**, grieķu sievietes, Artemīdas tempļa kalpones

Tempļa kalpi un kalpones

Toanta pavadoņi

He. Vai ...

He. ... kā postīt pasta jūras krastā?

Ko. Drīz sagrausit jās uz zemes!

He. Vairs nebūs *Darbības vieta:*

1320 He. Kā dūmi pret jūras krastu
jūras krasts tauru zemē, laukums Artemīdas tempļa priekšā.

Ko. Drīz pat nezīs jūras krastu

Viss brūk un gāžas

Mūsu nabags Troja

1325 He. Vai darīs jās, zaidīt

Ko. Jā, darīs Pergamē

He. Drīz — drīz sagrās

Ko. ... pilnā visā

He. Nestar mani, trīsošā kalponē

Un valiet priekš

1330 Dienot, kad sievietes mēr verdzības palties!

Ko. At, nabaga sievietes! Tās jau mēlās

Jums darīs — ar smilti kāpēt!

Personas tiek izsauktas priekš uz laukuma.

Ifigenija

Kad Pelops Tantalīds reiz Pīsā ieradās,
 Viņš straujo zirgu skrejā Hipodameju
 Par sievu ieguva. Tai Atrejs piedzima,
 Kam Menelājs un Agamemnons dēli bij.
 Šā meita esmu, Tindarīdas atvase —
 Tā Ifigenija, ko tēvs, kā ļaudīm šķiet,
 Reiz slavenajā Aulīdā pie Eirīpa,
 Kur brāzmas tumšos vilņus veļ un virpina,
 Ir Artemīdai ziedojis par Helenu.
 Tur tūkstoš kuģu grieķu flotē pulcējis
 Bij Agamemnons, valdnieks, jo viņš vēlējās
 Gūt ahajiešiem slavas pilnu uzvaru
 Pār Īliju un brāļa labad atmaksāt
 Par Helenu un apgānīto laulību.
 Kad bezvējš neatļāva pacelt enkurus,
 Viņš pavēlēja upurēt. Tad sacīja
 Tam Kalhants: «Grieķu karaspēka pavēlniek!
 Neviens no taviem kuģiem krastu neatstās,
 Pirms neziedosi meitu Ifigeniju
 Uz Artemīdas altāra, jo gaismnesei
 Tu košāko no gada veltēm solīji.
 Tev mājās Klitaimnestra meitu dzemdēja...»
 Šim esmu velte košākā! — «To upurē!»
 Ar Odiseja viltu mani aizvīla
 No mātes turp kā Ahilleja līgavu.
 Te viņi mani sagraībuši pacēla
 Uz altāra, lai nokautu ar zobenu.
 Bet dieviete, pret briežu māti apmainot,
 Šurp mani atveda pa dzidro ēteru
 Un mājvietu še tauru zemē piešķīra,
 Kur barbari Toants barbariem ir pavēlnieks.
 Viņš iemantojis vārdu ātro kāju dēļ,
 Kas tam tik naskas, it kā būtu spārnotas.
 Šai svētnīcā es iecelta par priesteri,
 Un tāpēc saskaņā ar svētku paražu,
 Kas Artemīdai mīli, kaut tik vārda pēc
 Ir svētki, — dievi bīdamās, par pārējo
 Es klusēšu, — ikvienu grieķi ziedoju,
 Kas šajā zemē ierodas; to dara šeit
 Jau izsenis. Gan upuri tik iesvētu,
 Bet nokauj citi slepus dieves svētnīcā.
 Nakts atsūtītos sapņu tēlus izstāstīt
 Es vēlos debesīm — varbūt tas veldzi sniegs.
 Man šķita, ka vairs šajā zemē nemītu,
 Bet guļu Argosā starp citām jaunavām.
 Te pēkšņi salīgojas zeme, ietrīcas.
 Es metos laukā un, tur stāvot, ieraugu,

Ka sagrūst nama dzega, visa ēka brūk
 Ar saviem balstiem augstajiem un viena tik
 50 Vairs kolonna no tēva pils, tā šķīta man,
 Ir neskarta, un gaiši mati rotājas
 Pie kapiteļa, kuram balss kā cilvēkam.
 To — uzticīga asiņainam amatam —
 Es svētot aplaku kā nāvei nolemtu
 55 Un raudu, jo šo sapni šādi tulkoju:
 Ir miris Orests, ko es ziedam svētīju,
 Jo nama balsti dēli ir, bet jāmirst tam,
 Ko valgme, manis svētītā, ir skārusi.
 Uz citiem radiem neattiecas sapnis šis,
 60 Jo nebij dēla Strofijam, kad pazudu.
 Nu ziedu liet es vēlos brālim svešumā —
 Tas vienīgais, ko spēju, atrazdamās šeit, —
 Ar kalponēm, ar grieķu sievietēm, ko man
 Šīs zemes valdnieks piešķīris. Bet kāpēc gan
 65 Tās nav vēl atnākušas šurp? Tad došos es
 Šai mājoklī, kur mītu, — dieves svētnīcā.

Ifigenija iet svētnīcā.
Piesardzīgi tuvojas Orests un Pilāds.

Orests

Tik uzmanies un raugies, vai neviena nav!

Pilāds

Es raugos, skatienu visapkārt aplaižu.

70 **Or.** Vai šī te — kā tev, Pilād, šķiet? — ir svētnīca,
 Kā dēļ mēs jūru šķērsojam no Argosas?
Pi. Jā gan! Un arī, Orest, tev nav jāšaubās!
Or. Un ziedoklis ar grieķu asnīm notraipīts?
Pi. No asinīm tam visa virsma sarkana!
Or. Vai redzi ieročus zem dzegas sakārtos?
 75 **Pi.** Tie piederēja mirušajiem svešniekiem.
 Patiešām — te uz visām pusēm jāskatās!
Or. Kam atkal, Foib, tu mani tīklos ievīli
 Ar savu padomu? Kad, māti nokaudams,
 Es tēvu atriebu, tad Erīnijas man
 80 Ne mirkli trimdā nedeva vairs atelpu,
 Pa malu malām krustām šķērsām vajāja.
 Tev jautāju, kā savām likstām galu rast
 Un āprātam, kas mani trenc pa pasauli.
 Tu doties vēlēji uz tauru novadu,
 85 Kur Artemīdai, tavai māsai, ziedokļi,
 Un dieves tēlu paņemt, kas — tā domā šeit —
 No debesīm reiz nokritis šai svētnīcā;
 Kad tas ar veiksmi iegūts būs vai viltību
 90 Un briesmas jau aiz muguras, lai vedu to
 Uz Atēnām. Tas arī viss, ko sacīji.
 To veicis, būšot es no likstām atpestīts.
 Tad, paklausīdams taviem vārdiem, ierados
 Šai zemē svešajā, kas viesus nežēlo.
 95 Tev, Pilād, tagad vaicāju, mans līdzgaitniek:
 Ko darīt mums? Cik augsts šis mūris, redzi tu.

- Pa kāpnēm augšā rāpties? Kā tas izdarāms,
Lai nemanītu to neviens? Jeb vaļā lauzt —
Ar stieni slēgu varkalto, kas mums ir svešs?
100 Ja pieķers mūs, kad tempļa vārtus atvērsim
Vai tajā mēģināsim iekļūt citādi,
Mūs nobendēs, un tāpēc, kamēr dzīvi vēl,
Lai steidzamies uz kuģi, kurā atbraucām!
- Pi.**
105 Bēgt derdzas man — mēs neesam tā raduši,
Un arī dieva orākuls nav nievājams.
Lai dodamies no tempļa prom un slēpjamies
Pie jūras — alā, tumšo bangu apšļāktā,
No kuģa patālāk, lai nesagūsta mūs,
110 Ja, ieraudzīdams to, kāds ziņo valdniekiem.
Bet, tiklīdz tumšai naktij iemirdzēsies acs,
Mums, liekot visu prasmi lietā, drosmīgi
No svētnīcas ir jānolaupa dieves tēls,
Tad jālūko būs izspraukties starp triglifiem,
Kur ir kāds robs. No briesmām nebēg droširdis,
115 Bet glēvulis nekur nav cilvēks cienījams.
- Or.**
Mēs neesam tik garu ceļu veikuši,
Lai atkal dotos atpakaļ, kad mērķis klāt.
Tavs padoms labs, tam paklausu. Tad iesim nu
120 Un sameklēsim vietu, kur mums patverties.
Ne dievs būs vainojams, ja netiks īstenots
Tā orākuls. Mums jārikojas drosmīgi,
Jo briesmas jauniem cilvēkiem nav taisnojums.
- Uznāk koris.*
- Koris**
Klusējiet bijīgi —
225 Jūs, kam mājoklis
Abām klintīm ir līdzās,
125 Kas mūžam sakļauties tiecas!
Lētojas meita,
Diktinna kalnos!
Uz tavu pagalmu, templi
Ar staltiem, zeltītiem balstiem
130 Virzu es jaunavas soļus,
Šķīstās priesteres kalpone šķīsta,
Kopš atstāju skaistzirgu Hellādas
Tornus un mūrus,
135 Eiropu, bagāto dārziem un mežiem,
Kur tēvzeme mana.
- No tempļa iznāk Ifigenija,
kuru pavada kalpones ar kapa veltēm.*
- Es esmu klāt. Kas noticis? Kas tevi nospiež?
Kam aicini mani uz templi — tu, kuras tēvs
Pret Īlijas cietoksni
140 Devās ar slavenu floti,
Ar tūkstoš kuģiem, bruņām bez skaita,
Diženo Atreidu atvase?
- If.**
145 Ai, kalpones!
Dzildzilās bēdās
Es slīgusi, drausmās dziesmas

- Bezliras meldījās —
 Vai man! — žēlabās sērās!
 Cik liktens mans rūgts:
 Es apraudu brāli — 100
 Tā nāvi man vēstīja sapnis
 Šai tumšajā naktī, kas tikko
 Ir gaisusi.
 Zudusi, zudusi es! P.
 Tēva māju vairs nav,
 Un iznīkusi ir dzimta. 105
 Cik briesmīgs ir Argosas posts!
 Vai man! Nelaimes dēmon,
 Kam vienīgo brāli man atņem,
 Uz Aīdu raidi? Ar lejamo ziedu 110
 No mirušo dzēriena kausa
 Es slacīšu zemi:
 Kalnu gotiņu piens
 Un vīns, ko mums Dionīss dāvā,
 165 Un bišu pūliņu augļi —
 Tas aizgājējiem nes veldzi. O.
- kā dai kalponei*
- Dod zelta krūku šurp
 Ar ziedu Aīdam! 120
- liedama ziedojumu zemē*
- 170 Agamemnona atvase zemes klēpī,
 Tev, mirušam, nesu šo velti,
 To pieņem! Uz kapa tev nespēju
 Nolikāt matsprogu gaišo,
 Nedz asaras liet, 125
 175 Jo tālu no dzimtenes tavas un savas
 Prom aizrauta esmu, kur, domā,
 Es, nabaga, nokauta līmu.
- Ko.** Kundze, tev atsaukdamās,
 180 Āzijas meldīju, svešzemes vaimanas
 Skandināt gribu,
 Mūzu raudas, mirušiem tīkamas,
 185 Aīda dziesmu,
 Kas prieka paiānam sveša.
 Vai! tev, Atreidu dzimta!
 Tēvu nama sceptera spozme
 Ir dzisusi, vai manu, vai!
 Teic — ar kuru
 Laimīgu valdnieku
 190 Argosā sācies šis posts,
 Likstu uz likstas kas krauj?
 Hēlijs spārnotos zirgus, kas traucas pa apli,
 No ceļa reiz virzīja nost
 Un novērsa skatienu svēto. II.
 195 Piliļ tad cita pēc citas uzbruka bēdas
 Zeltvilnas jēra dēļ, nebij vairs gala 145

- Ne asinsdarbiem, ne sāpēm.
 Par Tantalīdiem, sen mirušiem,
 200 Namam nāk atmaksa; arī pie tevis
 Nodomiem ļauniem
 Steidz dēmons.
If. No laika gala mans dēmons
 Bij nelaimes gars —
 205 Kopš nakts, kad mātei raisīta josta.
 No laika gala
 Dieves — dzemdību Moiras
 Lēmušas mani dzīvei bez žēlas,
 Pirmo vasu, ko Lēdas
 210 Nožēlojamā meita,
 Hellēņu kārotā,
 Dzemdēja pilī un audzēja tēvam,
 Noziedzīgi ko nokaut
 Kā solītu upuri drūmu.
 Mani zirgratos veda
 215 Uz Aulīdas smilšaino krastu
 Kā līgavu — vai man! — nelaimei lemtu
 Līgavu Nēreja meitas Tetīdas dēlam.
 Tagad mītu kā viešņa pie neviesmīlīgās jūras,
 220 Nelaipnās mājās,
 Bez vīra, bez bērniem, bez dzimtenes, draugiem.
 Šeit nedziedu Argosas Hērai
 Un šaudīkla mana skanīgos stāvos
 Neveido krāšņi
 225 Atietes Pallādas tēlu
 Un titānus līdzās.
 Nē, manas rokas
 Svešniekus iesvētī
 Baismajam, asiņainajam galam,
 230 Izmīsas vaimanām,
 Izmīsas asarām.
 Taču lai šobrīd tas viss top aizmirsts:
 Apraudu Argosā mirušo brāli,
 Kuru mazītiņu,
 235 Kuru vēl stādiņu
 Pametu mātes rokās pie krūts —
 Orestu, Argosas kungu.
- Ierodas gans.*
- Kora vadītāja**
 240 Lūk, vēršu gans no jūras krasta atnācis
 Un dziras kādus jaunumus tev pavēstīt.
- Gans**
 Tev, Agamemnona un Klitaimnestras bērns,
 Es jaunās ziņas atnesu. Tās uzklausi!
- If.** Kas noticis, ka traucē sēru brīdi man?
Ga. No Simplegādām izglābušies zilajām,
 Ar kuģi ieradušies divi jaunekļi,
 Kas Artemīdai ziedojums jo tīkams būs.

- 245 Un tāpēc nekavējies laikus sagādāt
 Gan svēto ūdeni, gan visu pārējo!
If. No kurienes? Kā saucas viņu dzimtene?
Ga. Tie hellēņi. Tas arī viss, ko zinu es.
If. Vai nedzirdēji tu, kā sauc šos svešniekus?
Ga. Viens saucas Pilāds — tā šo uzrunāja draugs.
 250 **If.** Un kāds ir otram — viņa līdzgaitniekam vārds?
Ga. To nezinām, jo neizdevās saklausīt.
If. Kā viņus ieraudzījāt jūs, kā gūstījāt?
Ga. Pie nelaiptnīgās jūras klintīm stāvajām...
If. Bet kas tad ganiem tur pie jūras meklējams?
 255 **Ga.** Uz turieni mēs gājām lopus peldināt.
If. Tad izstāsti jo sīki — kā jums izdevās
 Tos notvert? Kā tas notika? Man gribētos
 To zināt. Kur tas laiks, kopš dieves ziedoklis
 Ar grieķu vīru asinīm nav sārtojies!
 260 **Ga.** No ganībām mēs lopus dzinām ūdenī,
 Kas veļas šurp pa Simplegādu šaurumu.
 Tur stāvā klintī ala, viņu izdabta,
 Kur purpurgliemežzvejniekiem ir patvērums.
 Te abus pamanīja viens no mūsējiem,
 265 Kāds ganuzēns. Klusītiņām viņš atgriezās
 Uz pirkstgaliem un teica: «Vai jūs neredzat?
 Tur, tajā alā, kādi dievi atrodas!»
 Un viens no mūsu vīriem, cilvēks dievbijīgs,
 Tos ieraudzījis, rokas cēla, lūgdamies:
 270 «Mūs žēlo, Leikotejas — jūras dieves dēls,
 Tu, dižais Palaimon, kas kuģiem vēlīgs sargs, —
 Vai Dioskūri tie, kas krastā kavējas,
 Vai abi jaunekļi ir dēli Nērejam,
 Kas daiļo Nereīdu kori radījis!»
 275 Bet cits, kas bija auša draisks, tik pasmējās
 Par lūgsnu šo. Tie esot jūrā cietušie,
 Kas slēpjas alā, baidoties no paražas,
 Ka visus svešos nokaujām uz ziedokļa.
 Nu vairākumam likās, ka šim taisnība,
 280 Un nosprieda tos dievei gūstīt upurim.
 Te viens nāk laukā, alas priekšā nostājas,
 Uz visām pusēm pēkšņi galvu mētāt sāk;
 Tad, rokām krampjos raustoties, viņš ievaidas
 Un āprātā kā mednieks skaļi iesaucas:
 285 «Vai tu šo, Pilād, neredzi? Un arī to —
 Šo pekles izdzimumu, kas man virsū nāk
 Un savām odzēm drausmīgām grib nonāvēt?
 Un tā tur spārnus vēcina, spļauj uguni
 Un asinis un rokās manu māti tur,
 290 Šo klinšu kalnu grasīdamās uzgāzt man.
 Ak vai! Tā mani nogalēs! Kur paglābties?»
 Bet redzams tamlīdzīgs nekas tur nebija —
 Viņš suņu rejās, govju maujās izdzirda
 Tos kliedzienu, ko Erīnijas izgrūžot.
 295 Mēs nāves bailēs sakņupuši sēdējām
 Un klusējām. Bet šis te izrauj zobenu
 Un lauvam līdzīgs lopu barā ielaužas,

- Un cērt un dur tiem sānos, ribās asmeni,
 Jo iedomājas Erīnijas atvairām;
 300 Drīz krasta bangas sārtojas no asinīm.
 Mēs visi, redzēdami lopus apkautus
 Un zemē guļam, ķeramies pie ieročiem
 Un, gliemežvākos pūšot, ļaudis sasaucam,
 Jo gani pārāk nevarīgi, tā mums šķiet,
 305 Lai cīnītos pret zaļoksnējiem svešniekiem;
 Pēc īsa brīža sanācis jau pulciņš prāvs.
 Bet svešais, lēkmei beidzoties, nu zemē krīt,
 Un zods tam vienās putās. Tiklīdz ieraugām,
 310 Ka šis, par laimi, nogāzies, mēs ņemamies
 Tam sviest un sist. Bet viņa draugs tam noslauka
 No zoda putas, viņu apkopj gādīgi
 Un apsedz to ar smalki austu apmetni,
 Pret uzbrukumiem reizē sargot vērīgi.
 315 Tā viņš par draugu rūpējas kā varēdams.
 Bet šis jau atgūst samaņu un kājās lec,
 Un, redzēdams, ka pretinieks tiem virsū nāk
 Kā banga milzīga un gals jau tuvu klāt,
 Viņš smagi ievaidas, bet mēs, tos apberot
 Ar akmeņiem, no visām pusēm uzklūpam.
 320 Tad dzirdam viņu otram skaļi uzsaucam:
 «Lai, Pilād, jāmirst mums, bet mirstim cienīgi!
 Tver zobenu un seko man!» Kad ieraugām,
 Ka abiem pretiniekiem rokās zobeni,
 325 Mēs bēgšus izklīstam pa leju klinšaino.
 Bet, kamēr vieni bēg, sviež citi akmeņus,
 Un, kad šiem jāatkāpjas, savkārt atkal tie,
 Kas tikko bēguši, sāk svešos apmētāt.
 Bet neticami — kaut te roku daudz jo daudz,
 Neviena neķer tos, ko ziedos dievībai.
 330 Ne jau ar drosmi viņus beidzot pieveicam,
 Bet, aplī cieši ielencot, tiem ieročus
 No rokām izsitam. Aiz noguruma šiem
 Pie zemes ceļi slīgst, un nu tos aizvedam
 335 Pie valdnieka. Viņš abus, līdzko ierauga,
 Tev sūta iesvētīšanai un upurim.
 Lūdž dievus, lai jo biežāk šādi svešnieki
 Tev gadās upurim! Ja tādus nokausi,
 Būs Hellā dai par tavu nāvi atmaksāts,
 Par tavām asinīm, kas lija Aulidā.
 340 **K. V.** Cik dīvains stāsts par cilvēku, kas ieradies
 No Grieķijas pie jūras neviesmīlīgās!
If. Lai notiek! Ej un svešos vīrus šurpu ved!
 Es gādāšu par visu, kas te kārtojams.
- Gans prom.*
- 345 Sirds nabagā! Cik maiga senāk biji tu
 Pret svešniekiem un viņiem juti līdz aizvien!
 Ikreiz, kad tavās rokās krita tautietis —
 Kāds grieķu vīrs, tu lēji gaužas asaras.
 Bet nu, kopš sapis sirdī viesis rūgtumu,

- Jo Orests, šķiet, vairs saules gaismu neskata,
 350 Jūs nežēlošu, lai ar kas šeit ierastos.
 Ir tiesa, draudzenes, to tagad saprotu,
 Ga. Ka nelaimīgais laimīgāko neieredz
 Par to, ka viņam pašam dzīvē neveicas.
 Ga. Ai, kādēļ Zevs ne reizi neatsūtīja
 355 Ne vēju šurp, nedz kuģi, kas mums atvestu
 Ga. Gar Simplegādām manu postu — Helenu
 Un Menelāju, lai tiem atriebt varētu?
 Ga. Es viņu Aulīdai, kur mani danaji
 Kā teļu kāva un kur ziedotājs bij tēvs,
 360 Mans radītājs, tad pretī liktu savējo!
 Ga. Ak vai! Tās šausmas mūžam aizmirst nespēšu!
 Ne vienreiz vien, pie tēva zoda skardamās
 Un viņa ceļus skaudama, tam sacīju:
 Ga. «Ai, tēti, cik gan nekrietnas šīs laulības,
 365 Ko tu man sarīkoji šeit. Kad slīgstu es
 Pie zemes, tevis nokauta, man dzimtenē
 Dzied māte kāzu dziesmu līdz ar argietēm,
 Un pili flautas gavilē, kad mirstu es!
 Tas bija Aīds, nevis Ahillejs, kā dēļ,
 370 To solīdams par vīru, mani atvedi
 Ar viltu šurp uz kāzām asiņainajām.
 Es, vaigu slēpdama aiz smalkā šķidrauta,
 Tad rokās nepaņēmu brāli, kā vairs nav
 Starp dzīvajiem, un neskūpstīju māsiņu,
 375 Jo kaunējos, ka dodos prom pie Pēleja,
 Uz viņa pili. Glāstus šos tad atstāju
 Es nākotnei, kad būšu atkal Argosā.
 Ja, nelaimīgais, miris tu, — kāds spožums tad,
 Kāds, Orest, tēva varenums ir zudis tev!
 380 Pret dieves divkosību man gan jāiebilst:
 Ja rokas kāds ir aptraipījis asinīm
 Vai nedēļnieci pieskāries vai mironim,
 Tā padzen šo no ziedokļiem kā nešķīstu,
 Bet prieku jūt par cilvēkiem, ko nokauj tai.
 385 Tas nevar būt, ka Lēto, Zeva mīlotā,
 Ir dzemdējusi muļķi. Tāpat neticu
 Es mielastam, kur Tantals dievus cienājis,
 Tos priecēdams, ar dēla miesas gabaliem.
 Šķiet, šejieniēši, paši alkstot asiņu,
 390 Tik piedēvē šo netikumam dievībai.
 Nav tāda dieva, manuprāt, kas būtu ļauns.
- Ko. Zilzilie jūras vārti,
 Pa kuriem reiz dundurs
 No Argosas laidās
 395 Uz nelaipno jūru
 Un dzina Īo
 No Eiropas projām
 Uz Āzijas krastiem!
 Kas ir šie vīri,
 400 Kas, pametot meldriem
 Ieskauto Eirotu dzidro

- 405 Or. Vai Dirkes svētītos ūdeņus,
 Nāca uz novadu skarbo,
 Kur Zeva meitai par godu
 Kolonnu ieskautais templis un ziedoklis
 Cilvēku asinīm slacīts?
- 410 Or. Vai tie ar divrindu
 Priežkoka irkļiem
 Braukuši šurp
 Pa viļņoto jūru,
 Vējam piepūšot audekla buras,
 Cenzdamies namu vērst
 Bagātāku?
- 415 Or. Mirstīgo krūtīs mīt cerība saldā,
 Kas — cilvēkiem postīga —
 Nezina sāta.
 Zelta alkas tiem vagot liek jūru,
 Klaiņot pa svešzemju pilsētām tālām
 Kopīgā iekārē tukšā.
- 420 Or. Cits veltīgi tiecas
 Pēc bagātības,
 Pie cita nāk nesaukta
 Laime.
- 425 Or. Kā tika šie garām
 Draudīgām klintīm,
 Kā Fīneja nemierpilnajiem krastiem
 Un piejūras zemēm,
 Šķeldami
 Amfitrītes šalcošās bangas,
 Kur piedesmit Nēreja meitas,
 Rotaļās ejot,
- 430 Or. Dzied korī,
 Steigdami briestošām burām,
 Ūdenim šlakstot
 Ap stūres airi,
 Dienvidu vēja
 Un rīteņa spārnoti,
- 435 Or. Pretim baltajai
 Daudzputnu salai,
 Ahilleja skrienamam ceļam
 Pie neviesmīlīgās jūras?
- 440 Or. Kaut kundzes vēlme
 Reiz piepildītos
 Un Helena, Lēdas mīlotā meita,
 Atstājot Troju,
 Uz šejieni nāktu!
 Tad asiņu rasa tai slacītu galvu
 Un kundzes rokām pāršķeltu rīkli
- 445 Or. Tā mirtu
 Un izpirktu vainu.
 Taču visjaukākā vēsts
 Būtu, ja ierastos kāds

Ar kuģi no Grieķijas zemes
 Un nebrīvei manai
 450 Briesmīgai darītu galu.
 Ai, kaut vai sapnī es varētu
 Atkal būt mājās,
 Dzimtenē savā,
 Un klausītos brīnišķās dziesmās —
 455 Laimīgo kopīgā priekā!

Bet, raugieties, abi jau tuvojas mums
 Ar saistītām rokām. Tie upuris jauns
 Būs dievei. Nu bijībā klusējiet jūs,
 460 Manas mīlās, jo grieķi, kam ziedoklis lemts,
 Jau svētnīcai tuvu pavisam!
 Patiešām tie nebija meli, ko mums
 Ir stāstījis gans.

Ja, dižā, tev šejienes upuri tūk,
 465 Šos vēlīgi pieņem! Bet dzimtenē tos
 Kā derdzīgus
 Nosoda likums.

Bruņotu sargu pavadībā ierodas Orests ar Pilādu.

If. Vispirms man jādomā par to, kas dievei rūp,

sargiem

Un tāpēc rokas atraisiet šiem svešniekiem,
 Lai viņiem, svētītajiem, važu nebūtu!
 470 Tad ejiet templī un tur visu gādājiet,
 Kas pienākas pēc apstākļiem un paražas!

Sargi atraisa gūstekņiem rokas un ieiet svētnīcā.

Kas gan ir māte, kura jūs reiz dzemdēja,
 Kas jūsu tēvs, kas māsa, ja jums tāda ir?
 Drīz viņai brāļu nebūs vairs, un kādi gan
 475 Šie jauneklī, ko zaudēs tā! Vai zina kāds,
 Kas viņu gaida? Taču viss, ko dievi lemj,
 Ir tumsas klāts, un savu postu neparedz
 Nevienš, jo neizdibināms ir likteņtaks.
 No kurienes jūs, nelaimīgie svešnieki?
 480 Cik ilgi ceļojāt, lai ilgi, mūžīgi

Or. Še, tālu prom no mājām, kapā dusētu?

Kam raudi tu un dari sirdi smagu mums,
 Kas atrodamies nāves sliksnī, sievietē?
 485 Nav prātīgi, man šķiet, ja kāds, kam jāmirst drīz,
 Ar vaimanām grib nāves bailes aplāpēt,
 Kaut cerības vairs nav. Tāds tikai rada sev
 Vēl otru ļaunumu: par nelgu dēvēs to,
 Bet jāmirst tik un tā. Lai notiek, kas ir lemts!
 490 Un nelej asaras par mums, jo paraža,
 Kas valda šeit, mums gluži labi zināma!

- If. Tad kurš no jums ir Pilāds vārdā, pasaki!
To gribētos man pirmām kārtām uzzināt.
- Or. Tas viņš — ja ziņa šī tev prieku sagādā.
- 495 If. Un kurā grieķu novadā tam dzimtene?
Or. Kāds, sieviete, būs labums tev, to uzzinot?
If. Vai esat brāļi, vienas mātes dzemdēti?
Or. Par brāļiem mīla vērta mūs, ne asinis.
- 500 If. Bet kādā vārdā tēvs ir tevi nosaucis?
Or. Pēc taisnības es «Cietējs» saukties varētu.
If. To neprasu. Tur vainojams ir liktenis.
Or. Ja nomiršu es nepazīts, tad neapsmies.
If. Kam liedz man vārdu uzzināt? Aiz lepnuma?
Or. Tu manu miesu, ne jau vārdu ziedosi.
- 505 If. Un arī savu pilsētu man neteiksi?
Or. Neko šī taujāšana nelīdz mirējam.
If. Kas tevi kavē man pa prātam izdarīt?
Or. Es lepojos, ka dzimis dižā Argosā.
- 510 If. Ai, dievi, vai patiešām tu no turienes?
Or. Jā gan — no kādreiz laimīgajām Mikēnām.
If. Vai mājas atstāt trimda lika vai kas cits?
Or. Tās pametu gan brīvuprāt, gan arī spiests.
If. Varbūt no tevis uzzināšu, kas man rūp?
Or. Cik nenozīmīgi tas manā nelaimē!
- 515 If. Man prieks par to, ka ieradies no Argosas.
Or. Man, protams, ne. Bet, ja tev prieks, kas daļas man?
If. Vai Troju, visu daudzināto, pazīsti?
Or. Kaut nebūtu to pazinis, pat sapnī nel!
If. Tā esot kritusi un gāzta gruvešos.
- 520 Or. Tas tiešām tā. Šī vēsts jums patiesību pauž.
If. Vai Helena pie Menelāja atgriezās?
Or. Diemžēl! Par postu cilvēkam, kas man ir tuvs.
If. Kur viņa ir? Tā parādniece arī man.
Or. Pie pirmā vīra viņa atkal Spartā mīt.
- 525 If. Tā visiem grieķiem nīstama, ne tikai man!
Or. Tās kaisles augļus izbaudīju arī es.
If. Vai grieķi atgriezušies, kā mums pavēstīts?
Or. Nu mani taujā tu par visu vienlaikus!
If. To gribas vēl no tevis gūt, pirms nomirsi.
- 530 Or. Tad vaicā, ja tev tik. Es visu pateikšu.
If. Vai pārnācis no Trojas Kalhants, pareģis?
Or. Viņš miris jau, kā Mikēnās dzird runājam.
If. Ai, dieve, — cik tas lieliskil! Un Odisejs?
Or. Viņš nav vēl mājās pārbraucis, bet esot dzīvs.
- 535 If. Lai nāve tam! Kaut mūžam neredz dzimteni!
Or. To nelādi: tā liktenis caurcaurēm sūrs!
If. Vai Nereīdai Tetīdai vēl dēls ir dzīvs?
Or. Nē, veltīgs bij tā bildinājums Aulīdā.
If. Tas bija tikai māns, to zina cietušie.
- 540 Or. Kas esi, ka tev Grieķijā viss pazīstams?
If. Tur manas mājas. Pazudu vēl jauniņa.
Or. Tad gan tev pamats vaicāt, kā tur dzīve rit!
If. Ko dara vadonis, kas laimīgs dēvēts tiek?
Or. Kurš? Tas, ko pazīstu, vis laimīgs nebija.
- 545 If. Nu, Agamemnon, valdnieks, kuram Atrejs tēvs.

- Or.** Es nezīnu. Vairs, sieva, nerunā par to!
- If.** Nē, man par prieku, dievu dēļ, to pasaki!
- Or.** Viņš miris un vēl otru postā ieģrūda.
- If.** Viņš miris? Kā tas notika? Ai, nelaime!
- Or.** Kam nopūties? Vai viņš tev bijis cilvēks tuvs?
- If.** Tik nopūšos par viņa seno spožumu.
- Or.** Viņš drausmā nāvē miris — sievas nobendēts.
- If.** Cik bēdīgi liktns slepkavai un mirušam!
- Or.** Bet tagad rimsties, vairs neko man nejautā!
- If.** Tik vienu teic: vai viņa sieva dzīva vēl?
- Or.** Nē, nav! To nonāvēja dēls, ko dzemdēja.
- If.** Kāds dzimtai posts! Un kādēļ viņš to darīja?
- Or.** Viņš māti sodīja par tēva asinīm.
- If.** Cik taisnīgi šo baismo tiesu sprieda viņš!
- Or.** Kaut taisnīgi, to dievi tomēr nežēlo!
- If.** Vai Agamemnonam vēl citi bērni bij?
- Or.** Viņš atstājis tik vienu meitu — Elektru.
- If.** Un vai par otru nerunā, kas ziedota?
- Or.** Tik to, ka viņa mirusi, starp ēnām mīt.
- If.** Gan viņas žēl, gan tēva, kas to nokāva.
- Or.** Tā velti nomira par ļaunu sievieti.
- If.** Vai slepkavotā dēls vēl dzīvo Argosā?
- Or.** Viņš, nelaimīgais, dzīvo visur un nekur.
- If.** Tad putiet, sapņi melīgie! Jūs blēņas vien.
- Or.** Un arī dievības, ko mēdz par gudrām saukt,
Nav uzticamākas par sapņiem gaistošiem.
Kā dievu pasaulē, tā arī cilvēkos
Liels juceklis. Bet apbēdina tikai viens:
Ka arī prātīgais, kad notic pareģiem,
Iet bojā. Kas ir pieredzējis, zina to.
- K. V.** Kas būs ar mums? Kā klājas mūsu vecākiem?
Vai viņi dzīvi vēl vai miruši? Kas teiks?
- If.** Tad uzklausiet! Man prātā doma iešāvās —
Jums izdevīga, svešnieki, un arī man.
Visdrīzāk taču labo īstenot var tad,
Ja pasākums, ko iecer, visiem pieņemams.
- Orestam*
- Ja tevi glābtu es, vai, būdams Argosā,
Tu neaizvestu kādu ziņu manējiem
Un nenodotu vēstuli? To rakstījis
Kāds gūsteknis aiz līdzcietības, saprazdams,
Ka nokaus to ne mana roka, bet ka mirs
Pēc likuma — tā labpatikas dievietei.
Neviena nebij, ko es sūtīt varētu
Uz Argosu un kas tur maniem mīļajiem,
Pats izglābies, šo vēstījumu nodotu.
Tu būsi sveiks — man šķiet, ka esi dižciltīgs
Un pazīsti gan Mikēnas, gan manējos, —
Jo algu nononiecīnāmu saņemsi:
Par vieglu vēstuli tu gūsi dzīvību!

rādīdama uz Pilādu

- 595 Bet viņš, kā prasa mūsu valsts, no tevis šķirts,
 Uz Artemīdas altāra lai ziedots top.
- Or.** Tu jauki visu klāstīji, tik vienu ne:
 Tā pārāk smaga nasta man, ka nokaus šo,
 Jo bēdu kuģa rīkotājs — tas esmu es!
- 600 Viņš devās līdz, lai manās bēdās dalītos.
 Un tāpēc būtu netaisni to nāvei lemt,
 Lai, darot tev pa prātam, rastu glābiņu.
 Lai notiek tā: tam iedod savu vēstuli,
 Viņš nogādās to Argosā, kā vēlies tu.
- 605 Lai mani nokauj, ja kāds grib! Ir kauna darbs
 Grūst savu biedru postā, lai pats izglābtos.
 Šis cilvēks ir mans draugs, un viņa dzīvību
 Es tikpat dārgu vērtēju kā savējo.
- If.** No dižciltīgas dzimtas cēlies, krietnais vīrs,
 610 Tu saviem draugiem esi draugs visistākais.
 Es gribētu, lai brālis, kas man palicis,
 Ir tāds kā tu, — bez brāļa, svešie, neesmu,
 Tik nav man viņu redzēt ļauts. Ja vēlies tā,
 Uz dzimteni es tavu biedru sūtīšu,
 615 Lai aizved manu vēstuli, bet mirsi tu.
 Pēc tā, man šķiet, tu ilgojies no visas sirds.
- Or.** Kas veiks šo briesmu darbu — mani upurēs?
If. Es! Pašas dieves uzticēts šis pienākums.
Or. Tas, jaunava, nav apskaužams, nedz laimi sniedz.
- 620 **If.** Tā nepieciešamība ir, kam pakļaujos.
Or. Tu pati nazi, sievietē, pret vīriem cel?
If. Nē. Matus tev ar svētūdeni slacišu.
Or. Un kas tad cirtīs? Pasaki, ja vaicāt ļauts!
If. Tie, kuriem darbs šis uzticēts, ir svētnīcā.
- 625 **Or.** Un kāds ir kaps, kas mani gaida mirušu?
If. Tā svētā guns un aiza, kurā liesmo tā.
Or. Kaut māsas rokas mani apkopt varētu!
If. Lai kas tu būtu, veltīgas šīs cerības:
 Tā pārāk tālu ir no svešā novada.
- 630 Bet, tā kā esi argietis, it visu, kas
 Vien manos spēkos, tavā labā darišu.
 Daudz rotu došu kapā līdz, kur dusēsi,
 Tev miesu veldzēšu ar eļļu zeltainu
 Un ziedu sulu, kuru brūnās bites vāc,
 635 Kas laidelējas kalnos, sārtam uzliešu.
 Nu atnesīšu vēstuli no svētnīcas,
 Bet tu uz mani ļaunu prātu neturi!

sargiem

Šos abus, kalpi, nesaistītus apsargiet!

korim

- 640 Es negaidītu ziņu tuvam cilvēkam,
 Visdārgākajam, sūtīšu uz Argosu.

- No vēstules viņš uzzinās, ka dzīva vēl,
Ko iedomājas mirušu, un prieku gūs.
- Ifigenija ieiet templī.*
- Ko.** *Orestam*
Man tevis žēl, jo upurim slacīts
Ar svēto ūdeni
645 **Or.** Tapsi!
Par to jums vajag nevis skumt, bet priecāties!
- Ko.** *Pilādam*
Tavs liktenis, jaunekli, laimīgs, jo drīz
650 **Pi.** Jau skatīsi dzimtenes āres!
Ir neapskaužams tas, kam draugs ir nāvei lemts.
- Ko.** *Pilādam*
Cik briesmīgs mājupceļš!
Orestam
Ak vai! Tev glābiņa nav!
Bet kurš no abiem iet bojā?
655 **Or.** Par to manai sirdij vēl skaidrības nav,
Vai apraudāt
- Pilādam*
tevi
Orestam
vai tevi.
- Or.** Vai, draugs, tev tāda pati sajūta kā man?
Pi. Es nezinu, ko lai tev atbildu uz to.
660 **Or.** Kas īsti ir šī jaunava? Kā grieķiete
Tā izvaicāja mūs par cīņām Ilijā,
Par grieķu pārrašanos, reģi Kalhantu,
Par Ahilleju, Agamemnonu; un kā
Tā noskuma par nelaimīgo, vaicāja
665 **Or.** Par viņa sievu, bērniem! Jā, šī svešniece
Patiešām ir no Argosas, jo citādi
Tā nesūtītu ziņu, netaujātu mūs,
It kā tās laime saistītos ar Argosu.
- Pi.** Tu pateici, ko tikko sacīt gribēju,
670 Tik vienu ne: ka visi, kam tas kaut cik rūp,
Zin valdniekus un kādi viņu likteņi.
Bet cita doma vēl man prātā ienāca.
- Or.** Un kāda? Saki, tad tev pašam skaidrāks kļūs!
Pi. Ja mirsi tu, būs saules gaismu skatīt kauns:
675 Bij kopīgs ceļš — lai arī nāve kopīga!
Par glēvu nelieti tad mani saukātu
Gan Argosā, gan daudzieleju Fokidā.
Un pūlis — tas ir ļauns — tad teiks, ka glābdamies
Es savu draugu pametis vai — ļaunāk vēl —
680 To juku laikos nonāvējis, izlikdams
Tam lamatas, lai valstī varu sagrābtu
Un mūsu, tavu mantinieci, precētu.

- Es baidos šāda negoda un kaunos, draugs,
 Un tāpēc man ar tevi reizē jānomirst
 685 Uz ziedokļa un vienās liesmās jāsadeg,
 Kā draugam klājas, vairoties no neslavas.
- Or.** Ak, nerunā! Man jāpacieš savs liktens, bet
 Tik vienu nastu spēju nest, ne divkāršu.
 Kas tevi nomāc, negods šķiet, tas arī man
 690 Pa spēkam nav: vai līdzgaitnieku varētu
 Es nāvē grūst? Un nelaimē, ko mūžīgie
 Man lēmuši, no dzīves šķirties grūti nav.
 Tev laime vēlīga un tīrs, bez traipa nams,
 695 Es — dieviem nīstams, dziļā postā iestidzis.
 Ja dzīvosi un mana māsa, kuru es
 Tev iedevu par sievu, dzemdēs atvases,
 Mans vārds tad mūžam nezudīs un tēva nams,
 Bez mantiniekiem nepalikdams, neizniks.
 Tad ej un dzīvo, tēva pilī valdīdams!
 700 Kad būsi zirgiem bagātajā Argosā,
 Tad — uzticamo roku tverdams, lūdzos tev —
 Man uzber kapu, pieminekli uzcelt liec,
 Bet māsa lai tur sprogu ziedo, asaras!
 Tai pavēstī, ka mani, dievei svētītu,
 705 Uz altāra ir ziedojuši argiete!
 Un esi māsa! uzticīgs, to nepamet,
 Jo viņas dzimta, tēva nams ir panīcis!
 Nu dzīvo sveiks, mans visuuzticamais draugs!
 Mēs kopā augām, kopā gājām medībās,
 710 Ne reizi vien tu manās bēdās dalījies.
 Foibs, reģis būdams, mani krāpis, aizdzinis
 Ar viltu tālūtāl no dzimtās Grieķijas,
 Jo kaunējās par orākulu senējo.
 Uz viņa vārdiem paļaudamies, nokāvu
 715 Es savu māti, un par to ir jāmirst man.
Pi. Būs kapavieta tev, un tavai māsiņai
 Es būšu uzticīgs aizvien, jo tevi, draugs,
 Kad mirsi, stīprāk pat kā dzīvu mīlēšu.
 Bet vēl, lai gan uz nāves sliekšņa atrodies,
 720 Nav pareģojums tevi pazudinājis.
 Palaikam taču atgadās, ka nelaime
 Visdziļākā var vērsties savā pretstatā.
- Or.** Jel klusē! Foiba vārdi man vairs nelīdzēs,
 Jo priestere jau laukā nāk no svētnīcas.
- Ifigenija iznāk no svētnīcas ar vēstuli rokā.*
- If.** *sargiem*
 725 Jūs, atgriezdamies templī, vīriem palīdziet,
 Kam pienākums ir ziedam lemtos upurēt!
- Sargi prom.*
- Te, svešie, mana daudzplāksnīšu vēstule.
 Bet uzklausiet, ko es no jums vēl gribētu!
 Nav cilvēka, kas ir tāds pats, kad briesmas draud,
 730 Un tad, kad atgūst drosmi viņš, tās pārcietis.

- Un tāpēc baidos, ka šis vīrs, kam vēstule
 Ir jāaizved uz Argosu, vairs neliksies
 Par to ne zinīs, līdzko pārnāks dzimtenē.
- 735 **Or.** Ko īsti vēlies tu, ja tādas bažas māc?
If. Lai sola viņš ar zvērestu, ka Argosā
 To maniem draugiem, kam to sūtu, nogādās.
- Or.** Vai arī tu tam savukārt ko solīsi?
If. Ka darišu kaut ko vai nedarīšu? Teic!
Or. Ka sveiks un vesels atstās svešo novadu.
- 740 **If.** Kā citādi viņš ziņu aizvest varētu?
Or. Bet vai tam zemes valdnieks arī piekritīs?
If. To panākšu. — Uz kuģi pati vedīšu.
- Or.** *Pilādam*
 Tad zvēri!
- Ifigenijai*
- Svētos vārdus priekšā pasaki!
- 745 **If.** «Es zvēru,» saki, «draugiem nodot vēstuli.»
Pi. Es taviem draugiem nodošu šo vēstuli.
If. Caur tumšām klintīm tevi sveiku vadišu.
Pi. Un kurš no dieviem liecnieks taviem zvērestiem?
If. Man Artemīda liecinās, kam kalpoju.
Pi. Mans liecinieks lai debess valdnieks, dižais Zevs.
- 750 **If.** Un ja tu lauz šo zvērestu un mani krāp?
Pi. Tad neredzēt man mājas. Bet ja neglābsi?
If. Lai dzīva neatgriežos vairs tad Argosā.
Pi. Bet uzklausi, ko pirmīt abi aizmirsām.
If. Ikviens doma laikā nāk, kas prātīga.
- 755 **Pi.** Tev jāparedz man būtu īpašs izņēmums:
 Ja kas ar kuģi atgadās un vēstule
 Ar visu kravu dzelmē grimst, bet pats es dzīvs,
 Lai zvērests spēkā nebūtu, kas manis dots.
- 760 **If.** Tad lūk, kā būs, — viss grūtais prasa piepūli:
 Es visu, kas šai vēstulē ir uzrakstīts,
 Tev pateikšu, lai maniem draugiem izstāsti.
 Drošs paliek drošs! Ja vēstule būs neskarta,
 Par saturu tā pati ziņos klusējot.
 Turpretim, ja tā jūras dzelmē pazudīs,
 Tu izglābdamies arī ziņu izglābsi.
- 765 **Pi.** Tavš padoms dieviem izdevīgs un tāpat man.
 Tad arī norādi, kam iedot Argosā
 Šo vēstuli un ko lai viņam ziņojul!
- 770 **If.** Teic Orestam: «Šo sūta Ifigenija,
 Kas upurēta Aulidā. Tā dzīva vēl,
 Kaut cilvēkiem, kas dzimtenē, ir mirusi.»
- Or.** Kur šī? Vai pārnākusi tā no Aīda?
If. Še tavā priekšā viņa stāv. Bet nepārtrauc!
 «Ved mani, kamēr dzīva, prom uz Argosu
 Un atpestī no asiņainā ziedokļa,
 No pienākuma dievei nokaut svešniekus.»
- 775 **Or.** Ai, Pilād, kas te notiek? Kur es atrodos?
If. «Ja ne, pār tavu namu, Orest, nāks mans lāsts.»
 Šo vārdu divreiz minēju, lai atceries.

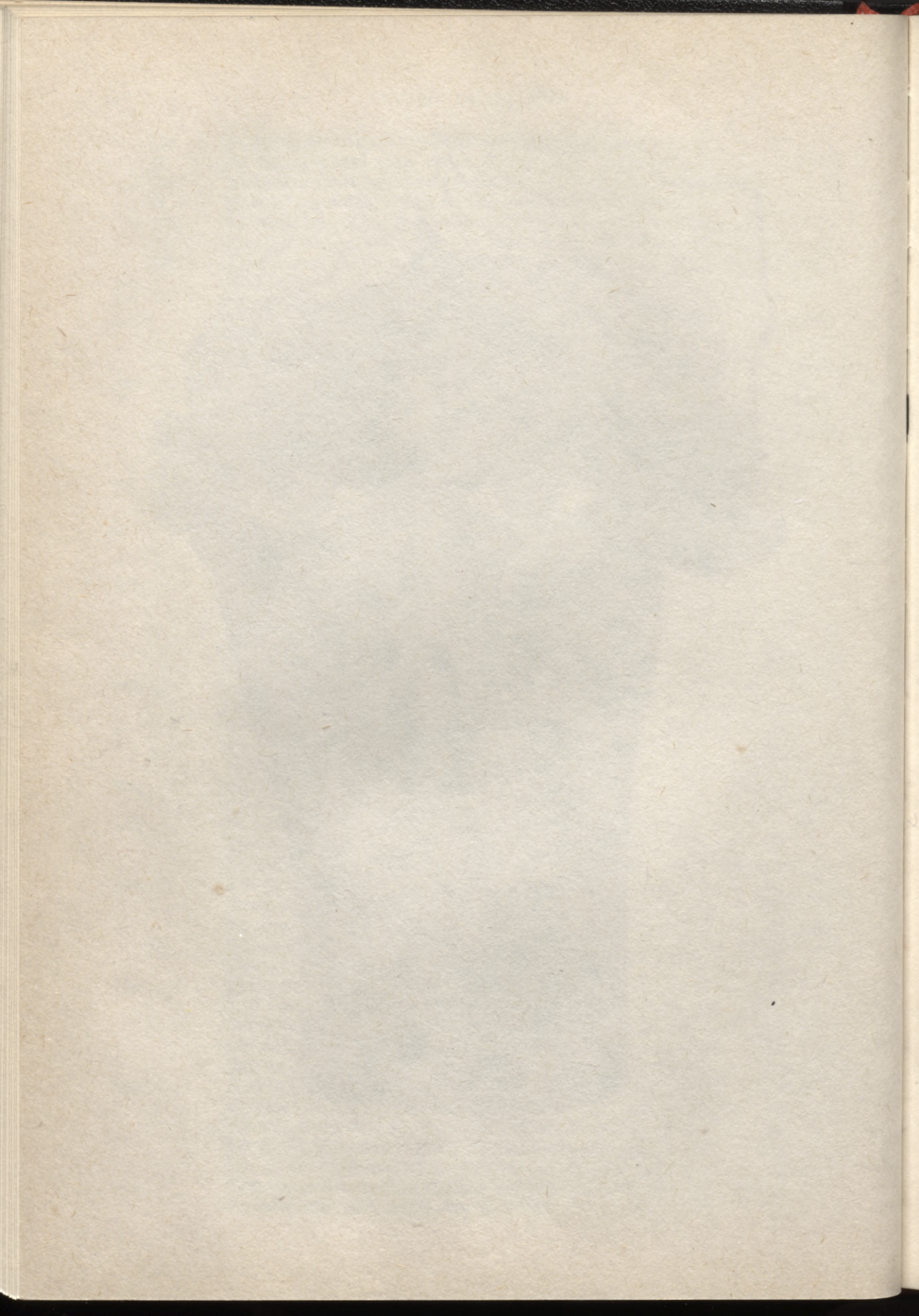
- 780 **Pi.** Ak, dievi!
- If.** Kam tu viņus piesauc? Manis dēļ?
- Pi.** Nē, nē! Ko čītu domāju. Vien turpini!
- sevi*
- If.** Drīz taujājot ko neticamu dzirdēšu.
- 785 **If.** Vēl pastāsti, ka manā vietā dieviete
Tad briežu māti nolika — tēvs nokāva
To, domādams, ka asais gēlzis meitu ķer, —
Un mani aiznesa uz šo te novadu.
Tas arī viss, kas pateikts šajā vēstulē.
- Pi.** Tu prasīji no manis vieglu zvērestu
Un pati skaisti zvērēji. Pavisam drīz
790 Jau manis dotais solījums būs izpildīts:
Es, raugi, Orest, nesu tev un nododu
Šo vēstuli, kas tavas māsas sūtīta.
- Or.** To pieņemu. Bet lai nu paliek vēstule —
795 Es pirmo prieku ne jau vārdos vēlos rast.
Ai, māsa, nespēdams vēl īsti atjēgties,
Es tevi skauju, kaut joprojām šaubas māc,
Un līksmoju, šo brīnumvēsti izdzirdis!
- Ifigenija novēršas.*
- K. V.** Nav tiesību tev, svešniek, aiztikt priesteri
Un rokas vīt ap tērupu neaizskaramo!
- 800 **Or.** Ak, māsa, no tā paša tēva dzimusi,
No Agamemnona, jel acis nenovērs!
Te brālis tavš, ko redzēt necerēji vairs.
- If.** Kā? Tu mans brālis? Kaut jel būtu klusējis!
Tas apkārt klīst pa Argosu un Naupliju.
- 805 **Or.** Nē, nabadzīte, ne jau tur ir brālis tavš!
- If.** Tad māte tev ir Tindarīda, spartiete?
- Or.** Jā gan, un tēvs mans Pelopam ir dēladēls.
- If.** Vai tev kāds pierādījums tam, ko sacīji?
- Or.** Bez šaubām, ir! Par tēva mājām pavaicā!
- 810 **If.** Nē, labāk stāsti kaut ko pats! Es klausīšos.
- Or.** Tad teikšu tev, ko dzirdēju no Elektras.
Kāds strīds bij Atrejam ar brāli, atceries?
- If.** Es dzirdēju, par zelta aunu ķilda bij.
- Or.** To košā drānā ieaudi — vai atceries?
- 815 **If.** Tu, mīļais, manai sirdij iedrebēties liec!
- Or.** Tur arī Saules bēgšana bij ieausta.
- If.** Jā, ainu šo es smalkiem diegiem izaudu.
- Or.** Vai ūdens, mātes gādāts, līdz bij Aulīdā?
- If.** Nu protams — lepnās laulības to prasīja.
- 820 **Or.** Vai atceries, ka mātei sprogu sūtīji?
- If.** Jā, piemiņai; tā mani kapā aizstāja.
- Or.** Lai pierādījums arī tas, ko redzēju:
Mums tēva mājās bija šķēps, pavisam vecs,
Ar kuru Pelops, Oinomaju nāvēdams,
825 Bij izcīnījis Pīsā Hipodameju.
Tas noglabāts bij droši tavā istabā.

- If.** Mans dārgais! Jā, tā ir! Tu man bezgala dārgs!
Tu, Orest, pie manis,
No dzimtenes nākdams,
830 No Argosas tālās, sirdsmīļais!
- Or.** Pie manis tu, ko domā mirušu!
Un liksme sērīga ar prieka asarām
Mums abiem skropstas valgas vērš — kā tev, tā man.
- 835 **If.** Cik maziņš vēl bijī, kad atstāju tevi
Uz aukles rokām
Dzimtajās mājās!
Nekādiem vārdiem nespēju šo laimi teikt,
Jo vairāk nekā brīnums, prātam netverams,
840 Ir liktenis mans!
- Or.** Kaut būtu mēs, vairs nešķirdamies, laimīgi!
- If.** Neredzēts prieks,
Draudzenes, pilda man sirdi!
Tik bail, ka viņš no manām skaujām aizslīdēs
Uz ēteru.
- 845 **If.** Ai, kiklopu pavardi, dzimtene,
Mikēnas dārgās!
Paldies, ka viņš dzīvs, un paldies, ka jau liels,
Ka izaudzinājāt man brāli,
Gaismekli namam!
- 850 **Or.** Gan esam, māsa, laimīgi pēc izcelsmes,
Bet liktens nelaimīgai dzīvei nolēmis.
- If.** Jā, to es zinu, kopš apmātais tēvs
Man zobenu lika pie rīkles.
- 855 **Or.** Ak vai! Šķiet, tevi redzu, pats tur nebūdam.
- If.** Bez kāzu dziesmām es vesta
Pie Ahilleja uz telti,
Uz viltus gultu, mans brāli,
Bet raudas un vaimanas gaužas
860 Pie ziedokļa debesīs cēlās.
Cik rūgts gan bij svētītais ūdens!
Or. Sirds sažņaudzas par to, ko uzdrīkstējās tēvs.
- If.** Ne tēvs — man netēvs bija lemts!
- 865 **Or.** No nelaimes jauna nelaime dzimst.
Or. Gandrīz vai brāli nokāvi,
Ļauna dēmona dzīta.
- If.** Ēs, nabaga, drausmīgu ziegu,
Brāli, pastrādāt dziros. Par mata tiesu
870 Tev secen pagāja zaimīga nāve
No manām rokām.
Un kāds tam visam būs gals?
Kas sagaida mani?
875 Kādu ceļu man rast,
Lai aizbēgt no šejienes vari, no nāves
Uz Argosu dzimto,
880 Pirms zobens nav gremdējies
Asinīs tavās? To, nabaga sirds,
Tev nu izdomāt vajag.

- 885 Pa zemes ceļiem, ne jūru
Trauksmainā skrejā?
Nāvei tad dotos tu pretī,
Jo sastapt tur nāktos
Barbaru ciltis un staigāt
Pa grūti ejamām takām.
- 890 Bet kuģim pārlieku tāls
Ir ceļš starp zilgano klinšu
Spraugu, tik šauro.
Vai manu, vai! Kas pavērs —
Kāds dievs vai kāds cilvēks,
895 Vai apstāklis nejaušs —
Izeju drošu,
Glābjot vienīgās Atreja vasas
No nāves?
- 900 **K. V.** Par to, kas brīnumaināk vēl par pasaku,
Kā aculieciniece stāstīt varēšu.
Pi. Ka draugi, Orest, sastapdamies apskaujas,
Ir dabiski. Bet satraukums nu jāpārvar
Un jādomā par to, kas ir pats galvenais, —
905 Par to, kā glābiņu mums rast un projām tikt
No šā te svešā novada, jo neklājas,
Ka gudri vīri neizmanto iespēju,
Ko mirklis sniedz, un ļaunas liksmei nelaikā.
- Or.** Šie vārdi vietā. Liktenis mums uzsmaida,
910 Bet cilvēkam, ko prāta rosme nepamet,
Jo spēcīgāku atbalstu sniedz dievība.
If. Un tomēr nav nekā, kas mani kavēt var
Vispirms par Elektru, tās dzīvi vaicāt jums.
Pēc tam tik pievērsīšos visam pārējam.
- Or.** *rādīdams uz Pilādu*
- 915 Tā viņam sieva ir un dzīvo laimīgi.
If. Teic — kur ir viņa dzimtene, kas viņa tēvs?
Or. Tam tēvs ir Strofijš, dižens valdnieks Fokidā.
If. Tad viņš ir Atrejmeitas dēls, mans radnieks?
Or. Jā, brālēns tavs — mans vienīgais un īstais draugs.
- 920 **If.** Kad mani upurēja tēvs, tā nebij vēl.
Or. Tā ir, jo bērnu ilgi nebij Strofijam.
If. *Pilādam*
- No visas sirds es tevi sveicu, māsasvīr!
Or. Man viņš ir arī glābējs, ne vien tuvinieks.
If. Kā varēji tik nežēlīgs pret māti būt?
925 **Or.** Lai klusējam par to! Es tēvu atriebu.
If. Kas māti mudināja vīru slepkavot?
Or. Lai paliek. Tev būs derdzīgi to klausīties.
If. Tad klusēšu. Vai esi valdnieks Argosā?
Or. No dzimtenes es padzīts, valda Menelājs.
- 930 **If.** Vai viņš ir izmantojis nama nelaimi?
Or. Nē, mani drausmās Erīnijas aizdzina.
If. Tu ārprātā šeit krastā esot trakojis.

- Or.** Es šādās mokās redzēts jau ne reizi vien.
- If.** Jā, Erīnijas tevi vajā mātes dēļ.
- 935 **Or.** To laužņi muti asiņainu plosīja.
- If.** Kam savus soļus virzīji uz šejieni?
- Or.** To darīt lika Apollona orākuls.
- If.** Kas tev šeit paveicams? Vai drīksti izpaust to?
- Or.** Jā, drīkstu. Manām ciešanām šāds iesākums:
- 940 Kad mātes noziegums, ko nepieminēsim,
 Bij atriebts, Erīnijas mani izdzina
 No dzimtenes un vajāja bez apstājas.
 Uz Atēnām tad doties lika Apollons,
 Lai atbildu es dievēm nenosaucamām.
- 945 Zevs Arejam tur augstu tiesu iecēla,
 Kad bij tas rokas apraipījis asinīm.
 Es ierados, bet patvērumu labuprāt
 Neviens no draugiem dievu nīstam nedeva.
 Viens otrs gan juta līdzī man, bet cienāja
- 950 Pie atsevišķa galda, kaut pats mājās bij,
 Un prasīja, lai es ne vārda nebilstot,
 Un tā nedz ēdieni mums bija kopīgi,
 Nedz dzērieni. Mēs savas slāpes dzesējām,
 Kad vīns ikvienam bija savā traukā liets.
- 955 To pārmet saimniekiem es neuzdrīkstējos
 Un cietu, izlikdamies nemanām neko.
 Es raudāju, jo biju mātes slepkava!
 Kā dzirdēju, mans sūrais liktens Atēnās
 Joprojām svētkos īpašos tiek pieminēts,
- 960 Kad paraža liek tautai krūku godināt.
 Es, ieradies uz tiesu Arejpakalnā,
 Uz viena sola apsēdos, bet vecākā
 No Erīnijām otrā pusē apmetās.
 Kad tik pratināts par mātes asinīm,
- 965 Mans glābējs bija liecnieks Foibs, un Pallāda
 Tad pati saskaitīja balsis līdzīgās —
 Es uzvarēju, slepkavībā attainsots.
 Tās, kuras tiesai pakļāvās, nu panāca,
 Ka svētvietu tām ierādīja tuvumā,
- 970 Bet pārējās, kas noraidīja spriedumu,
 Bez mitas mani trenkāja, līdz kamēr es
 No jauna Apollona zemē nokļuvu.
 Tur, bada vārdzināts, pie tempļa nometos
 Un zvērēju, ka darīšu sev galu, ja
- 975 Foibs neglābs mani, ko pats grūdis nelaimē.
 Tad Foibs no zelta trijkāja man vēlēja,
 Lai dodos šurp pēc tēla, kas reiz nokritis
 No debesīm, un uzstādu to Atēnās.
 Sniedz roku glābiņam, ko dāvā Apollons!
- 980 Kad mūsu rokās nonācis būs svētais tēls,
 Es kļūšu brīvs no ārprāta un vedīšu
 Ar airu kuģi tevi prom uz Mikēnām.
 Un tāpēc tēva namu glāb, mans acuraugs,
 Un arī mani, mīlo māsiņ, atpestī!
- 985 Gan es, gan Pelopīdu dzimta zudusi,
 Ja nespēsim mēs iegūt tēlu dievišķo.

- Ko.** Pret Tantalīdu dzimtu dievu dusmas verd
Un mētā to pa dzīves vētrām baismīgi.
- If.** Jau tad, kad tevis nebij šeit, es ilgojos
990 Pēc Argosas un tava skata, brāli mans.
Mums abiem vēlme vienāda. Es tevi glābt
No mokām gribu, tēva namu godā celt
Un tam, kas mani nāvēja, vairs nedusmot.
No tavām asinīm man rokas tīras būs
995 Un dzimtais nams tad atkal glābts. Tik nezinu,
Kā lai es dievi maldinu un valdnieku,
Kad ieraudzīs viņš tukšu tēla pamatni.
No nāves kā tad izbēgt man, kā taisnoties?
Ja izdosies tev vienlaikus kā viens, tā otrs —
1000 Gan dieves tēlu nolaupīt, gan mani prom
Ar kuģi vest uz dzimteni —, būs veicies mums.
Es, zaudēdama tēlu, nāvei nolemta,
Tu dotos mājup, visu godam paveicis.
Bet mani nebaida nekas, pat nāve ne,
1005 Ja būsi glābts, jo vīrietis, kas namam mirst,
Tam zaudējums, bet sievietei maz nozīmes.
- Or.** Nē, nevēlos būt mātes slepkava un tavs —
Jau pietiek *viņas* asiņu! Man gribētos
Ar tevi dzīvot saskaņā un reizē mirt,
1010 Lai liktens kopīgs. Tevi aizvedīšu prom,
Ja izglābšos, vai līdz ar tevi miršu te.
Bet lūk, ko domāju: ja dievei iecere
Pa prātam nebūtu, vai Loksijs liktu tad
Man *viņas* tēlu nogādāt pie Pallādas
1015 Un tavu vaigu skatīt? Visu apsverot,
Es ceru, ka mēs sveikā atgriezīsimies.
- If.** Bet kā mums palikt dzīviem, reizē iegūstot,
Ko kārojam? Te vājā vieta iecerē
Par atgriešanos. Taču vēlmes netrūkst man.
- Or.** Varbūt mums nogādāt pie malas valdnieku?
1020 **If.** Cik briesmīgi! Lai viesi nokauj saimnieku?
Or. Un tomēr tā būs jādara, ja tas mūs glābs.
If. To nespēju, kaut drosme pelnī uzslavu.
Or. Kā būtu, ja tu mani templī noslēptu?
1025 **If.** Lai sagaidītu nakti un tad aizbēgtu?
Or. Nakts sabiedrotā zaglim, gaisma — taisnībai.
If. Bet templī sardzes vīri — tie mūs pamanīs.
Or. Tad beigas mums! Vai maz kāds glābiņš iespējams?
If. Es atradusi citu iespēju, man šķiet.
1030 **Or.** Bet kādu? Pasaki, lai es to zinātu!
If. Es tavas mokas izmantošu viltībai.
Or. Cik veiklas sievietes, kur vajag viltu vērpēt!
If. Tu, teikšu, ieradies kā mātes slepkava...
Or. Vien izmanto šo manu lāstu, ja tas līdz!
1035 **If.** Un vēl — ka dievei neesi tu ziedojams...
Or. Kā pamatosi to? Kaut gan jau nojaušu.
If. ... jo nešķīsts tu. Tā dievbijīgos baidīšu.
Or. Un kā tas palīdzēs mums dieves tēlu gūt?
If. Es sacīšu, ka tevi jūrā šķīstīšu...

- 1040 **Or.** Bet tēls, kā dēļ mēs šeit, joprojām svētnīcā!
If. . . . un tāpat arī tēlu, kuram pieskāries.
Or. Vai līcī, ko te jūra izveidojusi?
If. Kur kuģis tavš ar linu virvi krastā siets.
Or. Vai tēlu rokās pati nesīsi vai cits?
- 1045 **If.** Es pati — tikai man tam pieskarties ir ļauts.
Or. Un kādu lomu uzticēsīm Pilādam?
If. Tam tāpat rokas aptraipītas, sacīšu.
Or. Vai domā tu to visu slēpt no valdnieka?
If. Es centīšos to pierunāt; slēpt nespēšu.
- 1050 **Or.** Mans kuģis ātriem irkliem gatavs braucienam.
If. Tad rūpējies, lai sokas arī pārējais!
- Or.** *norādīdams uz kori*
Vēl vajadzīgs, lai viņas neizpauž neko.
Tām lūdzies, vārdus rod, kas pārlicināt spēj,
Jo sievietē prot līdzcietību modināt.
1055 Tad, jādomā, viss iecerētais izdosies.
- If.** *korim*
No jums tik, mīlās, tagad viss ir atkarīgs,
Jo jūsu rokās liktens mans — būt laimīgai
Vai gulēt pīšļos, zaudēt dārgo dzimteni
Un mīlo brāli, visumīlo māsiņu.
1060 Vispirmām kārtām, lūk, ko gribētos man teikt.
Mēs, sievas, domās vienotas pēc dzimuma
Un visu, kas tās saista, stingri aizstāvam.
Tad noslēpumu glabājiet un palīdziet
Mums projām bēgt! Cik labs ir draugs, kas klusēt prot!
1065 Trim cilvēkiem, kas cits ir citam dārgākie,
Viens liktenis, kā redzat, — atgriezties vai mirt.
- vēršoties pēc kārtas
pie vairākām sievietēm*
Ja izglābšos, tu manā laimē dalīsies —
Prom vedīšu uz Grieķiju. Sniedz roku, tu
Un arī tu! Ļauj tavu vaigu, ceļus skart!
1070 Pie visiem dārgajiem, kas mājās, — vecākiem
Un bērniem, ja tev bērni ir, — jel uzklausi!
Ko teiksīt? Kura sacīs — «jā» un kura — «nē»?
Tak runājiet! Ja nebildīsīt vārda jūs,
Ir jāmirst man un brālim nelaimīgajam.
- 1075 **K. V.** Ak, mīlā kundze, neraizējies, domā tik,
Kā vari izglābties! Par visu, kas tev rūp,
Es klusēšu — lai lielais Zevs man liecinieks!
If. Paldies par labiem vārdiem! Esiet laimīgas!
- Orestam un Pilādam*
Jums abiem tūdaļ jānodas uz svētnīcu,
1080 Jo zemes valdnieks ieradīsies visai drīz,
Lai vaicātu, vai svešie jau ir ziedoti.
Ai, dižā dieve! Reiz tu mani Aulīdā
No tēva slepkavīgās rokas izglābi.

- 1085 Nu vēlreiz glāb un arī šos, jo citādi
Uz priekšu Foibam tevis dēļ vairs neticēs!
Nāc, atstādama svešo zemi, vēlīgi
Uz Atēnām! Šeit kavēties tev neklājas,
Ja vari mitināties svētā pilsētā.
- Visi, izņemot kori, dodas templī.*
- 1090 **Ko.** Putniņ, pie jūras klintīm
Dziedi tu meldiju skumju,
Alkione. Cik labi
Zinātāji to saprot: bez mitas
Apraudi laulāto draugu!
Līdzīgi tev arī es,
Putns bez spārniem,
1095 Skandinu sērīgu dziesmu,
Skumstot pēc hellēņu runas,
Artemīdas, kas radībās palīdz.
Tā Kinta pakājē mīt,
Kur līgojas skaistlapu palma,
1100 Slaidais laurkoks
Un zaļā olīva svētā,
Kur cilvēkiem dārgā
Lētojas dzemdību vieta,
Kur ūdeņus virpina apaļais ezers
Un skanīgām dziesmām
1105 Gulbis teic mūzas.
- Kādas asaru straumes
Slacīt slaciņa vaigus,
Grūstot pilsētas torņiem!
Naidnieka airu un zobenu vidū
1110 Kāpām mēs kuģī.
Par skanīgu zeltu
Pārdotas, devāmies ceļā
Uz barbaru zemi. Šeit
Kalpojam briezškāves dieves
1115 Priesterei jaunavai,
Agamemnona meitai,
Pie altāriem, kuros
Neziedo avis.
Skaužam tos, kuru dzīve
Vienās nedienās rit,
Jo nesabrūk tas, kas pie likstām
No mazotnes radis.
1120 Uz labu var mainīties ļaunums,
Bet postu pēc laimīgām dienām
Panest ir grūti.
- Kundze, argiešu piedesmitairinieks
1125 Tevi uz dzimteni vedīs.
Kalnāju Pāns ar sīringu,
Vaska saistīto, mundrinās
Airu ļaudis, bet pareģis Foibs
Ar dziesmām un septiņu stīgu

- 1130 Or. Kitaras skaņām jūs laimīgi vadīs
Uz Atēnām spožām.
If. Bet mani tu atstāsi šeit
Un, irkļiem ūdeni kulstot,
Aizbrauksi projām.
- 1135 Or. Virs klāja ceļavējš piepūtīs buras,
If. Un, traukdamies strauji pa vilņiem,
Jūs kuģis nesīs uz mājām.
- 1140 Or. Laisties pa mirdzošām takām
If. Man gribas, pa kurām
If. Virzās Hēlija brīnišķā liesma.
Or. Spārnu vēdas mums stātu
If. Virs dzimtajām mājām;
Mēs rotaļās ietu kā senlaikus
Augstmaņu kāzās, kad dejojām,
- 1145 Or. Miļajai māmiņai vērojot,
If. Līdzās meitenēm vienaudzēm,
Cita par citu
Piemīlīgākas
Un košākiem matiem.
- 1150 Or. Šķidrauti raibi jo raibi un sprogas
If. Plīvodamas man ieskāva vaigu,
To tumšāku vēršot.
- Ierodas Toants ar pavadoņiem.*
- To. Kur grieķu sievietē, kas templim pārraudze?
Vai viņa atnācējus iesvētījusi
1155 Or. Un vietā svētākā to miesas liesmo jau?
K. V. Te viņa ir un pati visu izstāstīs.
- Ifigenija iznāk no tempļa
ar dieves tēlu rokās.*
- To. Kas tas?
Kam mūsu dieves tēlu, Ifigenija,
Tu savām rokām projām nes no pamatnes?
- 1160 If. Kungs, nenāc tuvāk, apstājies pie ieejas!
To. Vai svētnīcā kas atgadījies, priestere?
If. Prom, nešķīstums! Šos vārdus saku šķīstās dēļ!
To. Cik dīvains gan šis ievads! Skaidrāk izsakies!
If. Nav šķīsti, valdniek, upuri, ko notvērāt.
To. Vai tas ir skaidri zināms vai tik minējums?
- 1165 If. Nē, dieves tēls uz otru pusi aizgriezās.
To. Vai pats? Jeb zemestrīce tēlu pagrieza?
If. Nē, pats! Un arī acis tas vēl aizvēra.
To. Kas tam par iemeslu? Vai svešo nešķīstums?
If. Jā, tikai tas, jo briesmīgs abu noziegums.
- 1170 To. Vai nokāva tie krastā kādu mūsējo?
If. Tie ieradās kā slepkavas no dzimtenes.
To. Ko viņi nonāvēja, zināt gribētos.
If. Tie savu māti nodūra ar zobenu.
To. Ai, Foib! Uz to pat barbars spējīgs nebūtu!
- 1175 If. Tos visi grieķi vajāja un padzina.
To. Tad viņu dēļ tu gribi tēlu laukā nest?

- If. Jā, tīrā gaisā, prom no tempļa zaimotāl
- To. Kā varēji par viņu ziegu uzzināt?
- 1180 If. Tos pratinot, kad dieve projām aizgriezās.
- To. Cik gudru tevi audzināja Grieķija!
- If. Tie saldām ēsmām centās atsaucību rast.
- To. Vai ziņojot ko priecīgu no Argosas?
- If. Ka sveiks un vesels Orests, brālis vienīgais.
- To. Lai tu par labo vēsti viņus pasaudzē!
- 1185 If. Dzīvs esot arī tēvs, tam labi klājosies.
- To. Tu, protams, dievei uzticību nelauzi?
- If. Es nīstu visus grieķus, savus slepkavas.
- To. Bet pasaki — ko iesāksi ar svešajiem?
- If. Mums jārikojas saskaņā ar paražu.
- 1190 To. Tad ūdens trauks un upurnazis gaida jau?
- If. Vispirms tos šķīstīšu ar valgmi svētītu.
- To. Vai kādā avotā vai jūras ūdenī?
- If. It visu, kas ir ļauns, spēj jūra aizskalot.
- To. Tad dieve vēlīgāk šo ziedu pieņemtu.
- 1195 If. Tā arī labāk pildīts būs mans pienākums.
- To. Vai jūras viļņi nesniedzas līdz svētnīcai?
- If. Mums nepieciešams miers, jo daudz kas jāpaveic.
- To. Ej, kur vien gribi! Liegto skatīt netikas.
- If. Un arī Artemīdas tēls man jāšķīstī.
- 1200 To. Vai mātes slepkavība arī tam ir traips?
- If. Vai citādi to noceltu no pamatnes?
- To. Šī bijība un apdomība teicama.
- If. Zini, ko vēl vajadzētu . . .
- To. Sacīt to — tavs pienākums.
- If. Saisti svešos vīrus važās!
- To. Kurp gan varētu tie bēgt?
- 1205 If. Grieķiem uzticēties nevar.
- To. Ejiet, kalpi, sieniet tos!
- If. Un lai viņi svešiniekus šurpu ved!
- To. Tā izdariat!
- If. Uzmetiet tiem drānas galvā!
- To. Lai tos neredz saules stars!
- If. Dod man pāris kalpu līdzī!
- To. *norādīdams uz dažiem kalpiem*
Lūk, šie vīri sekos tev.
- If. Lai uz pilsētu kāds dodas izziņot . . .
- To. Kas sakāms tam?
- 1210 If. . . lai tur visi paliek mājās!
- To. Vairoties no slepkavām?
- If. Jā, tos skatīt traips ikvienam.
- To. *kādam kalpam*
Ej un tautai izziņo . . .
- If. . . lai tā nerādās!
- To. Cik labi gādā tu par pilsētu!
- If. Un it īpaši par draugiem!
- To. To par mani sacīji!

- If.** Saprotams!
- To.** Pret tevi cieņu pelnītu jūt pilsēta.
- 1215 **If.** Bet tev pašam tempļa priekšā jāpaliek.
- To.** Kas darāms man?
- If.** Izkvēpini visu namu!
- To.** Lai tas tīrs, kad pārnāksi!
- If.** Līdzko svešie iznāks laukā . . .
- To.** Ko man tobrīd darīt būs?
- If.** . . . aizklāj acīm drānas priekšā!
- To.** Nešķīstums lai nepielīp!
- If.** Ja es ilgāk aizkavēšos . . .
- To.** Cik man gaidīt vajadzēs?
- 1220 **If.** . . . nebrīnies!
- To.** Tev laika gana — dievei godu parādi!
- If.** Kaut man šķīstīšana veiktos!
- To.** Dievus lūdzu arī es.
- Orests un Pilāds saistītām rokām sargu pavadībā
iznāk no tempļa.*
- If.** Redzu jau, ka abi svešie laukā nāk no svētnīcas,
Redzu dieves rotas, jērus, — asinis ar asinīm
1225 Izpirkšu! — vēl spožas lāpas, arī visu pārējo,
Ko es prasīju, lai svešos šķīstītu un dievieti.
Dodiet ceļu, saucu visi, nešķīstības sargieties!
Tempļa sargi, kuri dievei tīrām rokām kalpot grib,
Tie, kas pošas kāzas svinēt, kas ir mātes cerībās,
1230 Bēdziet projām! Tad nevienu neķers nozieguma lāsts.
Lētojas un Zeva meita, dieve jaunava! Kad šos
Šķīstīšu un upurēsim tur, kur nākas, mājoklis
Tev būs tīrs, es laimi gūšu. Vairāk neteikšu, tik tev,
Artemīda, uzticēšos, dieviem, visu zinošiem.
- Ifigenija ar abiem gūstekņiem un viņu sargiem
dodas uz jūru; Toants ar pavadoņiem
ieiet svētnīcas teritorijā.*
- Ko.** Dižens ir Lētojas dēls!
1235 Viņa to dzemdēja
Dēlas auglīgā leajā,
Zelta sproggalvi,
Meistaru kitaras spēlē, un rod
Prieku tā mākā ar bultām ķert mērķi.
1240 Māte aizveda viņu
No klinšainās salas,
No slavenās radību vietas,
Uz ūdeņiem bagāto
Parnāsa virsotni,
Dimdošo bakhiskā liksmē,
1245 Kur vīnkrašas pūķis
Ar raibraibu muguru,
Drausmais nezvērs,

- 1250 Ieslēpies kuplā
Laurkoka ēnā,
Pazemes svētumu sargā.
Būdams vēl maziņš, vēl lēkādams
Mātes mīļajās rokās,
Nokāvi nezvēru, Foib,
Un devies uz svēto
Pareģojumu mītņi.
Zelta trijkājī sēdēdams,
Tronī, kas neviļ,
No pazemes dzilēm
Tu cilvēkiem
Dievišķo paredzi dāvā,
Kastalijas avota kaimiņ,
Kam māja pasaules vidū.
- 1260 Taču, kad Lētojas dēls
Padzina Temīdu,
Gajas meitu, no svēto
Pareģojumu mītņes,
Gaja radīja sapņu tēlus, un daudziem
Mirstīgajiem, kas nakti
Vadīja miegā uz zemes,
Vēstīja tie, kas senlaikos bijis,
Kas noticis vēlāk,
Un to, kas vēl gaidāms. Tā Gaja,
Atriebnot meitu,
Foibam atņēma pareģa godu.
Nu Apollons
Naskām kājām
Uz Olimpu steidzās
Un, Zeva tronim
Apvijot rociņas mazās,
Lūdza, lai atpestī Pitojas namu
No dievietes dusmām. Un Zevs
Smējās, ka bērniņš jau klāt,
Lai atgūtu zeltīto godu,
Un māja ar galvu,
Lai naksnīgām vīzijām
Darītu galu
Un atņemtu ļaudīm
Patiesos sapņus.
- 1270 Viņš atdeva Loksijam atpakaļ cieņu,
Mirstīgiem — ticību pareģojumiem,
Kurus tie saņem, kad apstāj
Vēlīgo troni.
- 1275
- 1280
- 1285
- Steigšus ierodas Ziņnesis.*
- Zi.** Kurp, vārtņieki un jūs, kas sargāt ziedokli,
Ir devies Toants, mūsu zemes pavēlnieks?
Šīs stiprās durvis atdariet un valdnieku
No tempļa laukā aiciniet — lai šurpu nāk!
K. V. Kas atgadījies? Teic, ja vien man vaicāt ļauts!

- Zi.** Ir aizlaidušies projām abi jaunekļi!
1290 Pēc priesterienes viltus pilna padoma
Šie, aizbēgot no mūsu zemes, paņēma
Vēl svēto dieves tēlu grieķu kuģī līdz.
- K. V.** Tas gaužām neticami izklausās! Bet kungs,
Ko vēlies redzēt, svētnīcu jau atstājis.
- 1295 **Zi.** Kur viņš? Man jāpavēstī tam, kas noticis.
K. V. To mēs gan nezinām. Bet ej un meklē šol
Kad atradīsi, viņam visu izstāsti!
- Zi.** Nu re, cik neuzticamas ir sievietes!
Gan arī jums te sava loma bijusi!
- 1300 **K. V.** Vai prāts! Kas daļas mums gar viņu bēgšanu?
Ko kavējies? Pie valdnieka uz pili steidz!
- Zi.** Nē, tikai tad, ja kāds man skaidri pasacīs,

klauzinoz pie vārtiem

- 1305 **Zi.** Vai kungs un pavēlnieks ir svētnīcā vai ne.
Ei, jūs tur iekšā! Aizšaujamos atbīdriet
Un kungam saki, ka pie vārtiem es un man
Vai vesels vezums ziņu nepatīkamul!

To. *iznākdams no tempļa*

Kas klaigāt uzdrīkstas pie dieves mājokļa,
Pie vārtiem dūrēm daudzīties, še troksni celt?

Zi. *rādīdams uz sievietēm*

- 1310 **Zi.** Lūk, kā!
Šīs meloja, ka tevis nav, un gribēja
Par vari mani dabūt prom, kaut bijī šeit!
- To.** Kāds labums būtu tām? Uz ko tās cerēja?
- Zi.** Par šīm te vēlāk stāstīšu. Bet paklausies
Vispirms, kas šobrīd svarīgākais: jaunava,
Kas aprūpēja mūsu ziedokli, ir prom!
- 1315 **Zi.** Tā pametusi zemi līdz ar svešniekiem
Un dieves tēlu. Šķīstījums tik viltus bij!
- To.** Tas nevar būt! Kas viņai prātā ienāca?
- Zi.** Tā Orestu grib glābt. Nu gan tev brīnumi!
- To.** Kā? Orestu, kas Tindareja meitai dēls?
- 1320 **Zi.** Jā, to, ko dieve izraudzījās ziedoklim.
To. Patiešām brīnums! Kā lai citādi to sauc?
- Zi.** Par to patlaban nedomā, bet uzklausi!
Kad visu uzzināsi, apsver rūpīgi,
Kā pakaļ dzīties svešajiem, kā gūstīt tos!
- 1325 **To.** Tad runā! Tev ir taisnība. Tiem ceļš tik tāls,
Ka neizdosies mana šķēpa vairīties.
- Zi.** Kad bijām krastmalā, kur kuģis Orestam
Bij slēpti noenkurojies, tad jaunava
Mums — vīriem, kurus sūtīji par sargiem līdz,
1330 Ar roku pamādama, lika atiet nost:
Tā stājoties pie šķīstīšanas upuriem
Ar uguni, un tos mēs skatīt nedrīkstot.
- Zi.** Šī, pati sagūstīto važas tvērusi,
Tiem sekoja. Tas likās aizdomīgi, bet
1335 Ar to bij taviem kalpiem jāsamierinās.

- 1340 Tad, tēlodama rosību, tā nēmās kliegt
Un burvju pantus dziedāt nesaprotamus,
It kā pa īstam šķīstīdama slepkavas.
Mēs kādu brīdi pasēdējām, taču tad
1345 Mums pēkšņi prātā iešāvās, ka svešnieki
Var izrauties, to nonāvēt un projām bēgt.
Aiz bailēm skatīt liegto tomēr palikām
Turpat un klusējām, bet beidzot nospriedām,
Par spīti aizliegumam, pieiet tuvāk klāt.
1350 Un te nu grieķu airu kuģi ieraugām,
Kas taisās doties jūrā gatavs braucienam.
Pie duļļiem vīri piecdesmit jau irklus tver,
Un abi jaunekļi, no važām raisīti,
Pie kuģa pakalējā gala stājušies,
1355 Bet priekšgals vietā noturēts ar kārtīm tiek.
Cits karina uz triecienbaļķa enkuru,
Cits kuģa tauvu ievilkst steidz un svešniekiem
Grib padot kāpnes, nolaižot tās ūdenī.
Kad saskatījām viņu viltu nekrietno,
1360 Mēs, atturību atmetuši, agrābām
Gan grieķu sievieti, gan tauvu, cenzdamies
Pa klīzi arī stūres irkli laukā celt.
«Ar kādām tiesībām,» mēs kliezām, «drikkstat jūs
Mums dieves tēlu nolaupt un priesteri?
1365 Kas esi tāds, ka šo ar viltu projām ved?»
«Lai zināt — Orests, viņas brālis!» teica viņš,
«Mans tēvs ir Agamemmons! Un nu vedīšu
Es māsu prom, kas bija mājām zudusi.»
Mēs tomēr nepalaidām svešo jaunavu
1370 Un gribējām to piespiest nākt pie tevis līdz.
Pār vīru vaigiem birtin bira sitieni,
Jo zobeni ne viņiem rokās bij, ne mums,
Un tāpēc darbā laist vien dūres varējām.
Pat kājas lika lietā abi jaunekļi
1375 Un mūs pa ribām un pa aknām spārdīja, —
Tā gaužām ātri pagurām šai sadursmē.
Ar cīņas pēdām zīmogoti, laidāties
Uz klīti prom — te citiem galva noklāta
Ar asiņainām brūcēm bij, bet citiem — vaigs.
1380 Še, kraujā, drošāk turpinājām cīņiņu
Un pretiniekus apmētājām akmeņiem.
Bet loka šāvēji, uz puses stājušies,
Mūs, raidot bultas, spieda tālāk atkāpties.
Šai mirklī vilnis kuģi dzen uz krastmalu,
1385 Un saslapināt kājas vairās jaunava.
Tad Orests paceļ viņu plecā kreisajā,
Lec ūdenī, pa kuģa kāpnēm augšup trauc
Un māsu līdz ar Zeva meitas attēlu,
Kas krita reiz no debesīm, uz klāja liek.
Kļūst dzirdama no kuģa vidus skaņa balss:
«Nu ķerieties pie irkliem, grieķu jūrnieki,
Un ūdens virsmu baltām putām pārklājiet!
Mums viss, kā dēļ pa Simplegādu šaurumu
Mēs devušies uz jūru neviesmīlīgo!»

- 1390 Tad kuģa ļaudis liksmi uzgavilēja
 Un ņemās kulkstīt ūdeni, un burinieks
 Jau droši virzījās uz liča izeju,
 Bet tajā sastapās ar bangām milzīgām,
 Kas attrieca to atpakaļ, jo piepeši
- 1395 Bij stipra vētra cēlusies. Tad jūrnieki
 Ar viņu vāliem cīņu sāk cik spēdami,
 Bet velti: bangas kuģi dzen uz krastmalu.
 Te ceļas Ifigenija un dievi lūdz:
 «Ai, Lēto meita, savu priesterieni glāb!
- 1400 Ved mani prom uz Grieķiju no svešatnes
 Un piedod zādzību! Tev, dieve, brālis mīļš —
 Un arī man, to tici, mīļi savējie!»
 Tad airu vīri, lūgsnai pievienodamies,
 Dzied paiānu un irkļus, plecus atsedzot,
- 1405 Pēc komandas jo saskanīgāk cilāt sāk,
 Bet kuģis aizvien vairāk klintīm tuvojas.
 Dažs labs no mums bez kavēšanās jūrā lec,
 Un cits ar vīto cilpu bortu aizķert grib.
 Bet mani tūdaļ šurp pie tevis sūtīja,
- 1410 Lai viss, kas noris krastmalā, tev zināms kļūst.
 Steidz, valdniek, turp un važas, virves līdzī ņem!
 Ja vien drīz vētra neaprim, tad svešajiem
 Vairs nav nekādu cerību uz glābiņu,
 Jo jūras valdnieks Poseidons ir Trojai draugs
- 1415 Un Pelopīdiem naidnieks sīvs. Viņš, šaubu nav,
 Tev, tavai tautai rokās nodos Orestu
 Un arī viņa māsu, kas vairs neatmin,
 Kā grasījās to noslepkavot Aulidā,
 Un pieķerta, kad viņa dievi pievīla.
- 1420 **K. V.** Tu, nelaimīgā, līdz ar brāli nomirsi,
 Ja valdniekam vēlreiz rokās kritīsi.
To. Jūs, visi mūsu barbarzemes pilsoņi!
 Jel uzliciet jo aši zirgiem iemauktus
 Un auļojiet uz krastu, kuģi sagaidiet,
- 1425 Kad tas būs malā izmests, — dieve palīdzēs —
 Un ķeriet rokā bezdievīgos svešniekus!
 Lai citi ievēl laivas ūdenī! Mēs tos
 Ir jūrā gūstīsim, ir zirgu mugurā
 Uz zemes un tos bezdibenī sviedīsim
- 1430 No kraujas klints vai smailos mietos uzdursim.
- korim*
- Jūs, sievas, kurām viltība bij zināma,
 Mēs sodīsim, kad atradīsies mirklis brīvs.
 Bet šobrīd nevaru es dīkā kavēties,
 Jo jāpilda man neatliekams uzdevums.
- Gaisā parādās Atēna.*
- 1435 **At.** Kurp, valdniek Toant, virzi vajātājus, kurp?
 Es esmu Atēna. Tās vārdus uzklausī!
 Beidz vajāšanu, karaspēku apturi!
 Šeit Orests ieradies pēc Foiba pavēles,
 No Erīniju atriebības vairoties,

1440 Lai aizvadītu māsu prom uz Argosu,
 Bet svēto attēlu — uz manu novadu,
 Jo tikai tad gūs mieru viņa dvēsele.
 Tas viss, kas bij man sakāms tev. Bet Orestam,
 Kam gatavoji ļaunu galu dzelmājā,
 1445 Jau Poseidons ir man par prieku atļāvis
 Pa rāmu jūru buriniekā mājup braukt.

runādama tālumā

Bet tagad Orest, iegaumē, ko sacīšu, —
 Tev sadzirdama dieves balss, kaut tālu tu:
 Ar māsu un ar svēto tēlu mājās steidz!
 Kad ieradīsies dievu celtās Atēnās,
 1450 Tad zini — Atikā, tās pašā nomalē,
 Pavisam līdzās Karistai, tās augstumiem,
 Ir svēta vieta, tauta ko par Halām sauc.
 Te templi cel un dieves tēlu uzstādi!
 Pēc tauru zemes nosauc to un mocībām,
 1455 Ko, Erīniju vajāts, cieti, kļaidodams
 Pa grieķu zemi! Artemīdu nākotnē
 Par tauru zemes dievi godās mirstīgie.
 Un nodibini ritu: kad tai svētki būs,
 Lai tava zieda izpirkumam ieskrambā
 1460 Ar ģelzi vīra skaustu līdz pat asinīm,
 Tā dievei bijību un cieņu parādot.
 Tu atslēgzīne būsi, Ifigenija,
 Pie svētām kāpnēm Brauronā. Kad nomirsi,
 Tur arī būs tavš kaps un tevi apdāvās
 1465 Ar drānām, skaisti noaustām, ko sievietes,
 Kam dzemdējot no dzīves bija jāšķiras,
 Pēc sevis atstās. Arī šīs te grieķietes,
 Par krietnumu tās algodama, lieku jums
 Uz mājām vest. Es tevi, Orest, izglābu,
 1470 Kad balsis Arejpakalnā bij līdzīgas.
 Lai turpmāk spēkā noteikums, ka attaisnots
 Ikviens, kas saņems balsu skaitu vienādu.
 Tad aizved, Orest, tūdaļ Ifigeniju
 No zemes šīs, bet tu, mans Toant, nedusmo!
 1475 **To.** Trūkst saprāta tam vīram, cēlā Atēna,
 Kurš dievu runu dzird, bet klausīt nevēlas.
 Es nedusmoju Orestam par to, ka viņš
 Mums dieves tēlu atņēmis, nedz māšai. Vai
 Tad cīnīties ar dievu pārspēku kāds gods?
 1480 Lai viņi dodas prom uz tavu novadu
 Un laimīgi tur svēto tēlu uzstāda.
 Un arī sievas šīs es aizvadišu prom
 Uz grieķu zemi bagāto, kā liki man.
 Es apturēšu šķēpu, kas jau pacelts bij
 1485 Pret svešajiem, un irklus, jo tā vēlies tu.
At. Lai top! Ir liktens spēcīgāks kā tu un mēs.
 Jūs, vēji, pūtiet! Aizvadiet nu Orestu
 Uz Atēnām! Es būšu ceļabiedre tam
 Un savas māšas svēto tēlu glabāšu.

1490 **Ko.** Lai ceļš jums ir veiksmīgs, lai liksmā jums sirds
 Par to, ka jūs saudzējis liktens.

Tu, Pallāda Atēna, cieņā aizvien
 Kā dievu, tā mirstīgo saimē.

1495 Mēs darīsim visu, kā pavēli mums, —
 Jo dzirdējām priekpilno vēsti,
 Ko saņemt vairs cerības nebij.

Man sargā dzīvi,
 Nike vissvētā,
 Un jaunas uzvaras dāvā!

1498

1499

1499

1499

1499 **K. V.**

1499 **To.**

1499

1499

1499 **At.**

ELEKTRA

ΗΛΕΚΤΡΑ

5
10
15
20
25
30
35
40
45

Kad Priests
Un
Vies
Tas nogabaja
Tur vins ir
No Klitaimnestra
Un Aigists
Ta Tantalidzimta
Nu kungs lai
Ir Tindaridzima
Sis
Kam Orests
Kad Aigists
To
Uz Foksa
Lai
Orests
Kas
Bet, distofija
Var tvega
Pie vira
Vel ar
Var slepus
Un vins to
Cik nezciga
Ja bije
Ta, bernus
Un laisu
Kas
Kas
Ta
Bet
No
Lai
Es
Ta
Jo darb
Mta
Bet
Ir
Un

1490 Ko.

Lai celi jums ir veiksmīgi, lai līdzi jums airds
Par to, ka jūs saudrējs likens.

Tu, Pallāda Atēna, cienā mēreni

Kā dievu, priekšplūno visā

Mēs darīsim visu, kā pavēl

1495

ZEMKOPIS

ELEKTRA, Agamemnona un Klitaimnestras meita

ORESTS, Elektras brālis

SIRMGALVIS, bijušais Agamemnona audzinātājs

ZIŅNESIS

KLITAIMNESTRA

DIOSKŪRI, kuru vārdā runā Kastors

KORIS, Mikēnu jaunavas

Pilāds, Oresta draugs

Polideiks, Kastora brālis

Kalpi un kalpones

Darbības vieta:

Mikēnu pierobeža, trūcīgas zemnieka mājas priekšā.

Zemkopis

iznākdams no mājas

Tu, Īnahupes straume, sirmā Argosa,
No kurienes reiz Agamemnonis, vadonis,
Pret Troādu ar tūkstoš kuģiem virzījās!
Kad Priams, valdnieks Īlijā, bij nonāvēts
5 Un pilsēta, kur mitis Dardans, kritusi,
Viņš, atgriezies ar pārbagātām trofejām,
Tās noglabāja augstu celtās svētnīcās.
Tur viņš ir guvis veiksmi, taču dzimtenē
No Klitaimnestras — sievas viltus bojā iet
10 Un Aigista — Tiesta dēla zobena,
Tā Tantaldzimtas seno troni zaudēdams.
Nu kungs šai zemē Aigists, bet pie sāniem tam
Ir Tindarīda, aizgājēja atraitne.
Šis, dodoties uz Troju, zēnu atstājis,
15 Kam Orests vārds, un maigu ziedu — Elektru.
Kad Aigists gatavojas dēlu nobendēt,
To tēva sirmais audzinātājs slepeni
Uz Fokīdu ved prom un uztic Strofijam,
Lai audzina, bet mājās paliek Elektra.
20 Drīz jaunavai klāt plauksmes laiks, un precnieki,
Kas grieķu zemē cildākie, tās roku lūdz.
Bet, bīstoties, ka viņa kādam dižciltim
Var tēva atriebēju dzemdēt, Aigists to
Pie vīra izdot atsakās un pilī tur.
25 Vēl arī bailes viņu māt, ka Elektra
Var slepus bērns no augstas kārtas vīra dzimt,
Un viņš to grasās nonāvēt, bet māte, lai
Cik nežēlīga, meitu glābj no Aigista:
Ja bijis ieganstis vīra slepkavošanai,
30 Tā, bērnus nāvējot, tik naidu iemantos.
Un tālab Aigists, lūk, ko izdomā. Viņš to,
Kurš nogalinās trimdinieku Orestu,
Kas valsti atstājis, ar zeltu apbalvos —
Tā solās viņš —, bet Elektru ir atdevis
35 Par sievu man, kam, tiesa, senči Mikēnās
Bij pilsoņi, — šai ziņā nevainojams es —,
Bet, lai no labas dzimtas, slīga trūcumā;
Tā dižciltīgums izgaiss. Viņš cerēja,
Ka briesmas būs jo niecīgas, jo niecīgs vīrs;
40 Bet, izdodot pie ietekmīga cilvēka,
No miega mostos slepkavotā asinis
Un Aigistam par visu nāktos samaksāt.
Es neesmu ne reizi sievai pieskāries,
Tā vēl ir jaunava — to Kipras dieve zin —,
45 Jo darīt pāri augstas kārtas meitenei
Man neļauj godaprāts — tās cienīgs neesmu.
Bet žēl gan nelaimīgā Oresta, kas man
Ir svainis vārda pēc, ja pārnāks Argosā
Un skatīs māsas neveiksmīgo laulību.

50 Bet, ja nu kāds par muļķi mani uzskata,
Ka neaiztieku jaunavu, ko atvedis,
Lai zina tas, ka tikumam šim mēraukla
Ir gauzām aplama un nejēga viņš pats.

Elektra iznāk no mājas ar ūdens trauku uz galvas.

Elektra

55 Ai, tumšā nakts, tu māte zvaigznēm zeltītām!
Es došos, tevis sargāta un trauku šo
Uz galvas nesdama, pie upes avota.
Bet ne jau vajadzība spiež tā rīkoties,
Tik vēlos dieviem parādīt, cik Aigists ļauns,
60 Pret debesīm par tēvu izkliegt vaimanas,
Jo mana māte, Tindarīda, — lai tai lāsts! —
Ir padzinusi mani, vīram iztopot.

Tā, citus bērņus dzemdējusi Aigistam,
Par liekiem mūs ar brāli mājās uzlūko.

65 **Ze.** Kam, nabadzīte, manis dēļ tā nomokies
Un pūlies — tu, kas senāk tiki lolota, —
Un nerimsties, lai arī cik tev lūdzos es?

70 **El.** Par draugu tevi turu, dieviem līdzīgu;
No ņirgām mani pasaudzēji nedienās.
Ir liela laime mirstīgajiem balstu rast,
Kāds esi man, kad viņiem sūri laiki klāt.

No brīva prāta cenšos, cik vien jaudas man,
Tev dzīves slogu mazināt, lai vieglāk kļūst,
Un tavās rūpēs dalīties. Uz lauka tev

75 Ko darīt gana ir, bet mājas solis man
Ir jāapkopj. Kad pārnācis ir darbavīrs,
Viņš priecājas par mājas dzīvi tikamo.

80 **Ze.** Tad ej, ja vēlies! Nav jau arī avots šis
No mājām pārāk tālu. Tiklīdz ausis rīts,
Uz lauka vēršus izdzinis, to apsēšu.

Vai slaists, kaut piemin dievus vienā gabalā,
Bez sviedriem spētu sagādāt sev iztiku?

*Abi prom. Vairāku kalpu pavadīti,
ierodas Orests un Pilāds.*

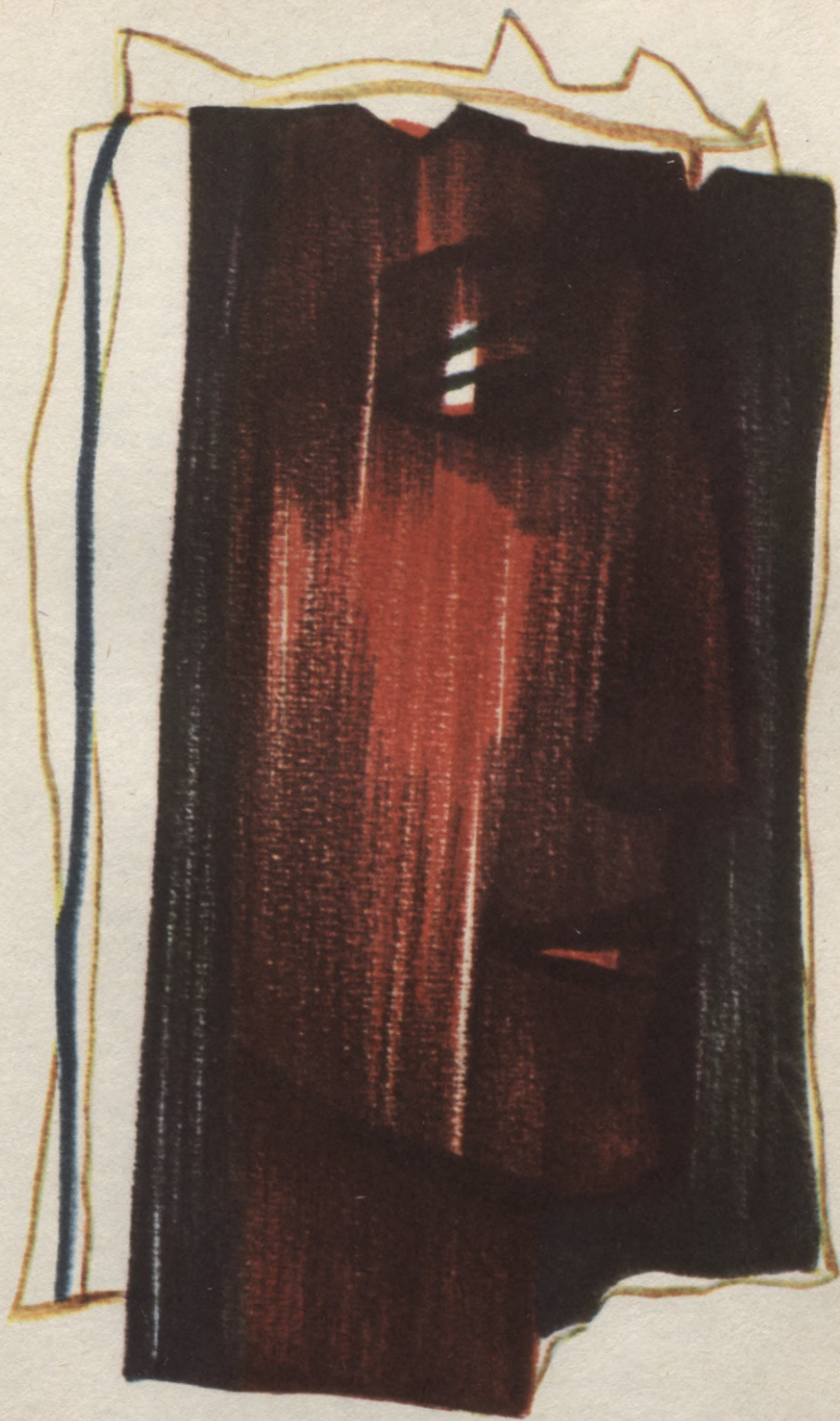
Orests

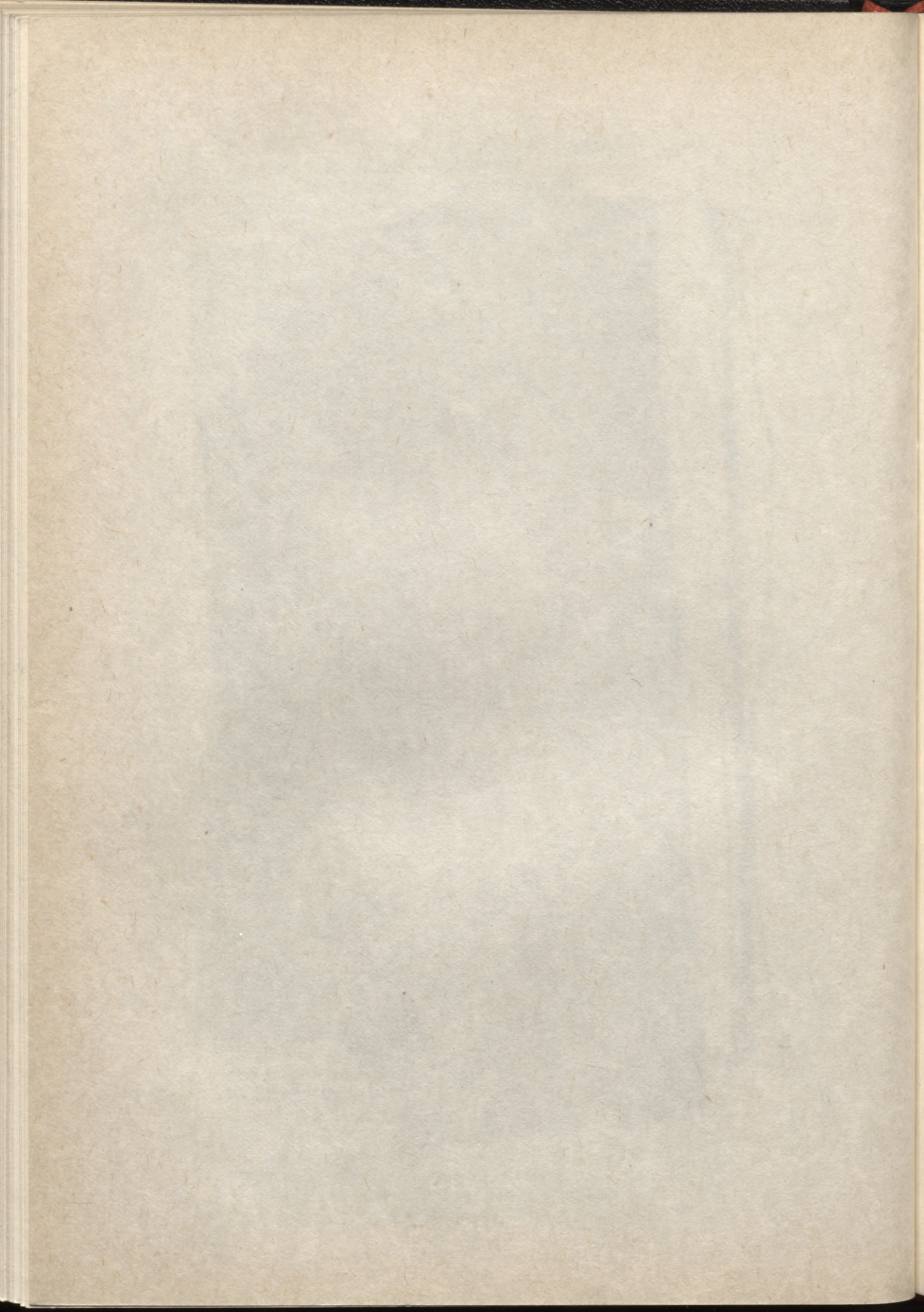
85 No visiem cilvēkiem man, Pilād, esi draugs
Pats uzticamākais un sirdij tuvākais.
Tu vienīgais no biedriem man vēl pieķēries
Šai nelaimē, pie kuras vainīgs Aigists — viņš
Ar māti, nolādēto, tēvu nokāvis.

90 Nevienam nezinot, no dieva svētnīcas
Es atnācu uz Argosu, lai slepkavas
Par slepkavoto tēvu bargi sodītu.

95 Es šonakt aizgāju pie viņa kapa. Tur
Gan lēju asaras, gan sprogu ziedoju,
Gan kapu slacīju ar jēra asinīm —
To nezināja varmākas, kas valda šeit.

Spert kāju mūru lokā es gan netaisos;
Man bija nodoms divējāds, kad atnācu
Pie mūsu zemes robežas: es aizbēgšu

Uz kaimiņnovadu, ja pazīs izlūks kāds,
 Un vēlos māsu atrast. Tā ir precēta,
 100 Kā dzird, vairs meitās neesot. Kad sastapšu,
 To asinsdarbam gūšu sev par palīgu
 Un skaidri zināšu, kas notiek Argosā.
 Bet Ēosa jau savas spožās acis ver —
 No takas šīs lai abi malā noejam!
 105 Gan, domāju, mums parādīsies arājs kāds
 Vai verdzene. To varēsīm tad iztaujāt,
 Vai māsa vēl joprojām šajā pusē mīt.
 Bet lūk — jau ieraudzīju kādu kalponi
 Uz galvas ūdens trauku nesam; mati tai
 110 Ir apcirpti. Lai sēstamies un vērojam,
 Ko teiks šī verdzene! Varbūt ko dzirdēsīm
 Par to, kā dēļ mēs nākuši uz šejieni.

Abi paslēpjas krūmos. Elektra atgriežas.

El. Jel steidzini soļus, nav laika vairs!
 Uz priekšu, uz priekšu, kaut asaras birst!
 Vai manu, vai!
 115 Agamemnonš mans tēvs,
 Un Klitaimnestra man māte,
 Tindara nīstamā meita,
 Bet mani pilsoņi dēvē
 Par nabaga Elektru.
 120 Ai, cik drausmīgas sāpes,
 Cik briesmīga dzīve!
 Tēvs, tu mīti jau Aīdā,
 Sievas un Aigista slepkavots,
 Agamemnon, mans dārgais!
 125 Atsāc ierastās vaimanas, rod
 Veldzi asaru straumē!
 Jel steidzini soļus, nav laika vairs!
 Uz priekšu, uz priekšu, kaut asaras birst!
 Vai manu, vai!
 130 Kurā mājā un pilsētā,
 Nabaga brāli, tu kalps,
 Māsu, rūpestu sagrauzto,
 Mājās dzimtajās atstājis
 135 Sāpju un ciešanu varā?
 Kaut tu nāktu, lai pestītu
 Mani no mokām —
 Zev, ak, Zev! — un lai atriebtu
 Tēva asinis, virzīdams šurp
 Savus bezrimas soļus!
 140 Nocel šo trauku no galvas, liec zemē,
 Lai varu es tēvam, rītausmu gaidot,
 Naksnīgās asaras veltīt,
 Skumjo Aīda dziesmu.
 145 Tev, kas esi zem zemes, mans tēvs,
 Vaimanas raidu,

- Kādas raidu diendienā bez mitas,
 Plosot nagiem līdz asinīm
 Balto kaklu un dauzot
 Apcirpto galvu ar dūrēm
 150 Piemiņai tavai!
- Plosi seju, jel plosi!
 Līdzīgi gulbim, kas upes krastā
 Skanīgi sauc pēc mīlotā tēva,
 155 Kad gājis tas bojā
 Viltīgā tīklā, tā, nabaga tēvs,
 Es raudu par tevi.
- Pēdējo reizi tev veldzēja miesu
 Pelde drūmajā nāves brīdī,
 Vai man, vai!
 160 Ai, cik briesmīgs bij trieciens ar cirvi
 Tev, pārnācējam no Trojas!
 Ne ar saitēm, nedz vainagiem tevi
 Gaidīja sieva — ar Aigista
 165 Abpus griezīgo zobenu
 Pastrādāja tā kauppilno ziegu
 Un gultnieku nekrietno guva.
- Uznāk koris.*
- Koris**
- Agamemnona meita
 Elektra! Dodos
 Uz tavām lauku mājām. Kāds cilvēks
 170 Atnācis — atnācis piena dzērējs,
 Kalnos kāpējs no Mikēnām.
 Parīt, ziņo viņš, argieši
 Rīko upuru svētkus;
 Visas jaunavas pošoties
 175 **El.** Kopā uz templi pie Hēras.
 Ne uz svētkiem man, grūtdienei,
 Nesas prāts, mīlās draudzenes.
 Mirdzošais zelts mani negreznos,
 Līdzās argiešu meitenēm
 180 Nestāšos, iedama rotaļās,
 Nediešu vingrajām kājām.
 Nē, vien naktīs asaras liet
 Dienu no dienas man, nabagai, tīk.
 185 Raugi, cik mati man nekopti,
 Kādās skrandās es tērpusies!
 Vai Agamēnnona atvasei —
 Valdnieka meitai tā klājas
 Un Trojai, kas glabā vēl
 Atmiņā laikus, kad tēvs
 To gruvešos gāza?
- 190 **Ko.** Dieve ir varena, nāc!
 Ļauj, lai dodu tev
 Raibraibi noaustas drānas, ko apvilkt,

- 295 Arī zeltkaltas svētku rotas, tev lūdzu!
 Vai tu ceri ar savām asarām,
 Dievus neturot cieņā, veikt
 195 Ienaidnieku? Ne jau ar vaimanām,
 Bet gan ar bijīgu pielūgsmi
 300 Godājot dievus, tu redzēsi vēl,
 Meitene, laimīgas dienas.
- El.** Nabaga sievietes žēlabas
 200 Dievi nedzird, nedz atceras
 Tēva ziedotos upurus.
 Ak! Es skumstu par mirušo,
 Skumstu par dzīvo, kas — trimdinieks —
 Kaut kur svešumā apkārt klimst,
 205 Kalpu galā sev vietu rod,
 Dēls tik slavenam tēvam!
 Pati trūcīgā mājoklī
 Nespēju miera aiz sirdēstiem rast.
 Izraidīta no tēva pils,
 210 Mītu šai stāvajā nogāzē.
 Citam vīram nu līdzās guļ
 Māte zaimīgā gultā.
- Kora vadītāja**
- Daudz ļauna tavas mātes māsa Helena
 Ir grieķiem nodarījusi un tavējiem!
- Orests ar pavadoņiem iznāk no krūmiem.*
- 215 **El.** Man, sievietes, šīs vaimanas ir jāizbeidz,
 Jo kādi vīri, kas pie mājām kavējās,
 Pašlaik no slēpņa laukā nāk. Jūs aizbēdziet
 Pa taku prom, es savā mājā patveršos;
 Tā varēsim mēs paglābties no ļaundariem.
- 220 **Or.** Nē, paliec, nelaimīgā, manis nebaidies!
El. Uz ceļiem lūdzos, Apollon: ļauj dzīvot man!
Or. Es labprāt citus — nīstamākus nāvētu.
El. Prom! Neskaries tai klāt, ko aiztikt nedrīksti!
Or. Nav cilvēka, ko aiztikt vairāk tiesīgs es.
- 225 **El.** Bet ko pie mājām glūni še ar zobenu?
Or. Jel paliec, uzklausi! Drīz domāsi tāpat.
El. Jā, palikšu. Es tavā varā — stiprāks tu!
Or. Es ieradies, no brāļa nēsdams ziņu tev.
El. Ai, miļais! Vai tad viņš vēl dzīvs vai miris jau?
- 230 **Or.** Viņš dzīvs. Vispirms tev gribu labo pavēstīt.
El. Lai mūžam par šo prieka ziņu laimīgs tu!
Or. Kaut laime šī mums tiktu abiem dāvāta!
El. Kur skumjā trimdas vieta nelaimīgajam?
Or. Viņš cieš, jo pakļauts daudz tautu likumiem.
- 235 **El.** Tad droši vien tam trūkst pat maizes dienīškās?
Or. Nē, tā vis nav. Bet bēglis cilvēks bezspēcīgs.
El. Bet kas tad tev no brāļa man ir pasakāms?
Or. Viņš vaicā, kā tev klājas, ja tu dzīva vēl.
El. Tu taču redzēji uzreiz, cik vārģa es.
- 240 **Or.** Aiz skumjām izdilusi! Cik tas sāpīgi!

- El. Turklāt ar nazi galva gludi apcirpta.
 Or. Par brāli un par tēva nāvi bēdājies!
 El. Bet vai tad man par viņiem ir kas dārgāks vēl?
 Or. Un kāda savam brālim esi, kā tev šķiet?
 245 El. Viņš prom — nav šeit tā cilvēka, kas sirdij dārgs.
 Or. Kam dzīvo tu tik tālu nost no pilsētas?
 El. Es precēta. Šī laulība man nāve, draugs.
 Or. Man brāļa žēl. Ar kādu mikēnieti? — teic!
 El. Ne jau pie tāda izdot cerēja mans tēvs.
 250 Or. Man izstāsti, lai brālim ziņot varētu.
 El. Es dzīvoju šais lauku mājās nomaļās.
 Or. Tā piestāv zemes racējam vai vērsīganam.
 El. Viņš nabadzīgs, bet cēls, pret mani smalkjūtīgs.
 Or. Kā varētu tā smalkjūtība izpausties?
 255 El. Viņš manai gultai nav ne reizi tuvojies.
 Or. Vai zvērējis būt šķīsts vai tevi nievādams?
 El. Nē, negribēdams darīt pāri vecākiem.
 Or. Vai nebija tam prieks par tādu laulību?
 El. Tam nedrīkstēja mani dot, tā domā viņš.
 260 Or. Es saprotu: to Orests sodīt varētu.
 El. Jā, tas šo attur, un turklāt viņš godprātīgs.
 Or. Šis cilvēks krietns — tam pateicība jāsaņem.
 El. Ja kādreiz pārnāks tas, kas šobrīd svešumā.
 Or. Un tā, kas tevi dzemdēja, to pielāva?
 265 El. Jā gan, jo sieva vīru mīl, ne bērnus, draugs.
 Or. Bet kālab Aigists tā ar tevi apgājās?
 El. Lai nevarīgus bērnus šādam dzemdēju.
 Or. Lai nedzemdē tu bērnus, kuri atriebt spēj?
 El. Tāds viņa nodoms. Kaut tam spētu atmaksāt!
 270 Or. Vai zina mātes vīrs, ka tu vēl jaunava?
 El. Nē, nezina — to esam viņam slēpuši.
 Or. Šīs sievas, kas mūs dzird, — vai tās tev draudzenes?
 El. Tās neizpaudīs mūžam, ko te runājam.
 Or. Kas notiktu, ja Orests mājās pārnāktu?
 275 El. Tu jautā vēl? Jel kaunētos! Vai laiks nav klāt?
 Or. Kā varētu viņš nokaut tēva slepkavas?
 El. Bez bailēm — tā, kā viņi tēvu nokāva.
 Or. Un tu ar viņu kopā māti nāvētu?
 El. Jā gan — ar cirvi to, kas tēvu bendēja!
 280 Or. Tad var tam droši paziņot šo nodomu?
 El. Kad māti nokaušu, ar mieru būšu mirt!
 Or. Kaut Orests, būdams tuvumā, to dzirdētu!
 El. Es viņu nepazītu, draugs, ja redzētu.
 Or. Nav brīnums — gaužām jauniņus jūs izšķīra.
 285 El. Tik viens no maniem draugiem viņu pazītu.
 Or. Kas esot to no nāves slepus izglābis?
 El. Jā, sirmgalvis, kas tēvam audzinātājs bij.
 Or. Vai mirušajam tēvam kapu piešķīra?
 El. Kaut kādu piešķīra: to laukā izsvieda.
 290 Or. Ak vai, ko saki! Arī citu nelaime
 Var ķerties cilvēkiem pie sirds, to uzzinot.
 Tad runā, lai es brālim varu izstāstīt
 Šīs vēstis nepatīkamās, kas jādzird tam.
 Nekad nav spējīgs nelga citiem līdzī just,

- 295 To tikai gudrais prot. Bet arī bīstami,
Ja gudrības šim gudrajam ir pārāk daudz.
- K. V.** To pašu kāro mana dvēsele, ko viņš.
Kas pilsētā ir ļauns, nav zināms man — no tās
Es pārāk tālu, bet nu dzirdēt gribētos.
- 300 **El.** Ja vajag, runāšu: ir draugam jāstāsta
Par tēva sūro likteni un manējo.
Ja reiz man, svešniek, runāt liec, tev lūdzos es,
Lai Orestam par mūsu likstām ziņu dod —
Vispirms par drēbēm, kādās es te staigāju,
305 **K. V.** Par netīrību derdzīgo un būdu, kur
Pēc karaliskām mājām tagad mitinos;
Ka savām rokām man ir drānas jānoauž,
Ja negribu, lai palieku bez apģērba;
No upes avota ir ūdens jāatnes,
310 **Ze.** Un dievu svētki, rotaļas ir liegtas man.
Es, jaunava, no sievām vairos precētām,
Tāpat no Kastora, kam, pirms viņš kļuva dievs,
Es, viņam līdzvērtīga, biju ligava.
Uz troņa māte sēž starp frīgu trofejām,
315 **El.** Un mana tēva sagūstītās āzietes,
Kam troju drānas zelta sprādzēm saspraustas,
To, ciešā barā drūzmēdamās, apkalpo.
Vēl tēva melnās asinis pie sienām līp,
Bet viņa slepkava tais pašos ratos kāpj,
320 **Or.** Ko izmantojis arī tēvs, un lepnī brauc,
Un asiņainās rokās zizli vicina,
Ar kuru Atreids vadījis reiz hellēņus.
Ir neaprūpēts tēva kaps, ne reizi vēl
Ne lejamupura, ne mīršu zariņa
325 **Ze.** Nav saņēmis; bez veltēm bijis arī sārts.
Un mātes cēlais vīrs, kā stāsta, skurbumā
Ar kājām kapam virsū lec un, akmeņus
Pret pieminekli triekdams — cirsto granītā,
Mūs nekautrējas šādiem vārdiem apveltīt:
330 **El.** «Kur Orests kavējas, tavs dēls? Cik lielisks gan
Šis kapa sargs!» Tā trimdinieku apsmej viņš.
To, lūdzams, brālim paziņo! Ir viņu daudz,
Kas sūta vēstījumu šo un kam es tulks:
335 **Or.** Gan manas rokas, mēle, nelaimīgā sirds,
Gan cirtā galva, vīrs, kas viņu radījis.
Tas būtu kauns, ka tēvs ir frīgus pieveicis,
Bet dēls pat nespēs nokaut *vienu* naidnieku,
Kaut gan ir jauns un diža tēva atvase.
- K. V.** Es redzu to — par tavu vīru runāju —,
340 **El.** Viņš savus darbus paveicis un mājup steidz.
- Atgriežas zemkopis.*
- Ze.** Kas tie par svešiem vīriešiem, kas redzami
Pie vārtiem? Ko šais lauku mājās meklē šie?
Tie, liekas, mani sastapt grib. Bet neklājas,
Ka sieva kavējas ar jauniem cilvēkiem.

345 **El.** Bez pamata tev, mīlais draugs, šīs aizdomas —
Tu visu tūdaļ dzirdēsi: šos svešniekus
Šurp atsūtījis Orests man par ziņnešiem.

Jūs, viesi, ļaunā neņemiet, ko teica viņš!

Ze. Ko stāsta šie? Vai viņš ir dzīvs, vēl gaismu redz?

350 **El.** Tā esot, un man šķiet, ka viņiem ticēt var.

Ze. Vai viņam tēvs un tava nelaime vēl rūp?

El. Tā ceru es. Bet cilvēks trimdā bezspēcīgs.

Ze. Tad kādas ziņas viņi nes no Oresta?

El. Viņš sūta tos, lai manas bēdas iepazīst.

355 **Ze.** Tās šie gan redzēs, gan no tevis uzzinās.

El. Tie visu zin, nekā vairs viņiem nevajag.

Ze. Tad viņiem sen jau bija vārti verami.

Orestam un Pilādam

Jel ienāciet! Par labām vēstīm saņemsit
Jūs cienastu, kāds manās mājās atrodams.

vergiem

360 Jūs, kalpi, ceļasomas iekšā ienesiet!

Orestam un Pilādam

Un, lūdzami, bez ierunām! Jo nākuši
Kā draugi jūs no drauga. Lai ar nabadzīgs,
Es necienīgi neizturēšos pret jums.

Or. Vai šis ir cilvēks, kas tik izliekas, ka viņš
365 Tev vīrs, jo nevēlas likt kaunā Orestu?

El. Viņš vārda pēc mans — nelaimīgas sievas vīrs.

Or. Ak!

Nav dvēšles cildenumam drošu pazīmju,

Jo ļaužu dabā tikums sajaukts. Redzēju

Ir augstdzimušus dēlus nieka vērtībā,

370 Ir nelietīgu tēvu krietnas atvases;

Es bagātnieku šaursirdību vēroju

Un cēlumu, kas tukšinieka sirdī mīt.

Tad kas ir īstā mēraukla, kas ļauj mums spriest?

Vai zelts? Šis soģis būtu gaužām nederīgs.

375 Vai nabadzība? Arī tā ir kļūmīga,

Jo trūcīgo uz ļauniem darbiem skubina.

Tad ieroči varbūt? Kas, šķēpā veroties,

Spēs norādīt, kur patiens tikums meklējams?

Vispareizāk ir atnest šādas mērauklas.

380 Lūk, šis te vīrs nav ievērojams Argosā

Un nevar lepoties ar dzimtas spožumu.

Bet viņš, kaut vienkāršs cilvēks, tomēr godavīrs!

Vai jūs, kas tukšu aizspriedumu gūstekņi,

Pie prāta nenāksit, lai ļaužu vērtību

385 Pēc viņu darbiem noteiktu un tikuma?

Šie pilsētām un mājām īstie saimnieki,

Bet miesas, kurām dvēšles trūkst un smadzeņu,

Vien rotājumam noderīgas laukumā.

Pat karā stiprais nav par vājo pārāks — viss

390 No stingra rakstura un drosmes atkarīgs.

Bet mēs — vai Orests šeit vai nav, viņš pelnījis,

Ka viņa dēļ mēs nākuši uz šejieni, —

395 Te apmetīsīmies. Jūs, kalpi, dodieties
Nu iekšā! Trūcīgs saimnieks, ja viņš atsaucīgs,
Man tīkamāks par namatēvu rocīgu.

Elektrai

Šā vīra viesmīlību labprāt pieņemu.
Gan gribētos, lai brālis, laimīgs būdams, pats
Mūs aicinātu pasērst mājā laimīgā.
400 Viņš katrā ziņā nāks, jo Loksijs uzticams,
Bet pareģus no ļaužu vidus neciešu.

Orests ar Pilādu un kalpiem ieiet mājā.

K. V. Ap sirdi, Elektra, man tagad siltāk vēl
Kā pirmīt — tāds man prieks. Varbūt tavs liktenis
Nu beidzot pamazām uz labu vērsīsies.

El. Kam, nabags, zinot, cik šīs mājas trūcīgas,
405 Tu viesus uzņem, kas par tevi pārāki?

Ze. Ja viņi ir tik cēli, kā mums šķiet, tiem būs
Pa prātam tiklab mazumiņš, kā cienasts dāsns.

El. Ja reiz tu, nabags būdams, kļūdu pieļāvi,
Tad ej pie tēva sirmā audzinātāja!

410 Viņš, izraidīts no pilsētas, pie Tanajas,
Kas Argosu no spartu zemes atdala,
Par ganāmpulkiem rūpējas. Tam pasaki,
Ka mūsu mājās iegriezušies ciemiņi.

Lai šurpu nāk un atnes kaut ko mielastam.
415 Viņš priecāsies no visas sirds un dievus teiks,
Kad uzzinās, ka zēns, ko glābis reiz, vēl dzīvs.

No tēva mājām vai no mātes saņemt ko
Nav cerību. Ja nolādētai ziņosim,
Ka Orests dzīvs, tad būs šai sāpīgs pārsteigums.

420 **Ze.** Ja tu tā vēlies, pavēstīšu vecajam,
Ko sacīji. Bet ej nu žīglāk, nokārto,
Kas mājās padarāms! Ja sieviete tik grib,
Tā allaž šo to sameklēs, ko galdā celt.

425 Tik daudz vēl mūsu mājā atrast varēsim,
Lai kaut vai dienu pabarotu ciemiņus.

Elektra ieiet mājā.

Par tamlīdzīgiem gadījumiem domājot,
Kļūst saprotams, cik naudai liela nozīme,
Kad viesi klāt vai gribam izglābt slimnieku,
Tam nežēlojot līdzekļus. Ar mazumu
430 Tik pietiek ikdienai, kad visi — turīgais
Vai nabags, ja tie paēduši, — līdzīgi. *Prom.*

Ko. Slavenie kuģi, ar irkļiem bez skaita
Jūs devāties kādreiz uz Troju,
Līdzdi dieldami Nēreja meitām —

435 Tur, kur flautmīlis delfīns
Draiski ap triēru
Priekšgalu lēkā,

Pavadot Tetīdas dēlu
Ahilleju, skrējēju straujo,
440 Un Agamemnonu līdz pat Trojai
Uz Simūntas krastiem.

- 343 Nereīdas no Eibojas krantīm,
Nesot vairogu līdz ar bruņām,
Zelta laktā ko izkala Hēfaists,
- 445 Pēlija kalnā un Osas
Svētajos mežos —
Nimfu mājokļos —
Taujā pēc jaunekļa. Tēvs,
Cīnītājs kaujratos, izaudzināja
- 450 Še gaismekli Hellādai, Atreidiem balstu —
Jūras dievietes vasu.
- Nauplijas ostā no vīra, kas nācis
Bija no Īlijas, dzirdēju,
Tetīdas dēls, ka tava
- 455 Slavenā vairoga aplī
Redzami attēli tādi,
Kas frīgiešos izbīli rada:
Vairoga lokā visapkārt
Persejs, spārnotās korpēs
- 460 Vīrs jūras laizdamies,
Rokā tur Gorgonas stāvu,
Tai nocirtis galvu, un līdzās
Hermejs, Zeva vēstnesis, Majas
Druvu sargātājs dēls.
- Vairoga vidū liesmojot spīguļo
465 Saules ripa un rati
Ar spārnotiem zirgiem,
Debesu zvaigznāju kori,
Plejādes, Hiādes —
Biedi Hektora acīm.
- 470 Uz bruņu cepures, zeltā kaltās,
Sfinksas nagos tur medījumu,
Ar dziesmu gūto. Uz liektajām
Krūšu bruņām lauvene traucas
Spēcīgām ķetnām un liesmainu elpu,
Vēršdama skatu
- 475 Uz Peirēnes zirgu.
- Uz nāvneša zobena ātrkāji kumeli auļo,
Saceļot putekļus melnus ap sevi.
Šādi bruņotu vīru
- 480 Vadoni nogalināji,
Tindarīda, — laulāto draugu,
Nekrietnā sieva!
Tā arī tevi uz Aīdu
Aizraidīs debesu dievi. Vēl redzēšu
- 485 Asinis aumaļām plūstam
No tava skausta, kad trieksies tur gēlzis.
- Ierodas Sirmgalvis.*
- Si. Kur jaunava, kur mana kundze mitinās,
Kam Agamemmons, ko es audzināju, tēvs?
Ak vai, cik stāvs ir ceļš uz mājām šīm, un cik
490 Tas grūti veicams sagurušam sirmgalvim!

- Ko. Un tomēr, kājām trīcot, liku muguru —
Man augšup jāvelkas pie dārgā cilvēka.
- No mājas iznāk Elektra.*
- 495 Nupat tik, meitiņ, tevi ieraudzīju. Še,
No ganāmpulka nesu tev šo jēriņu,
Kas tikko atrauts tesmenim, un vainagus,
Ko dzeramkausiem apkārt vīt, vēl sieru un
Šo veco vīnu, Dionīsa loloto,
Ar brīnumjauku smaržu, gan pavisam maz,
Bet saldum saldu, vājākam ko piejaukt klāt.
500 Lai kāds to visu ienes mājās ciemiņiem.
Bet es ar noskrandušo drēbju stērbeli
Sev tikmēr asarpilnās acis slaucīšu.
- El. Kam, vecais draugs, tev acīs riešas asaras?
Vai tevi liktens mans no jauna sāpina?
505 Jeb sirds par brāļa nelaimīgo trimdu smeldz
Un tēvu, kuru sev un saviem mīļajiem —
Gan velti — paša rokās izauklēji tu?
- Si. Jā, veltīgi! Bet šoreiz mani satrauc cits:
No ceļa nogriezdami, gāju kapam klāt
510 Un, ceļos krīzdams, vientulībā raudāju.
No maisa vīnu ziedoju un apliku
Ap kapu mirtes. Sārta vietā negaidot
Tad ieraudzīju melnu jēru nokautu
Un asinis, kas bija tikko izlietas,
515 No gaišmatainas galvas cirtas sprogas vēl.
Es, meitiņ, brīnījos — kas uzdrīkstējies nākt
Pie kapa? Ne jau kāds no argiešiem. Varbūt
Pie tēva nelaimīgā kapa slepeni
520 Bij brālis tavš, lai godu parādītu tam.
Tik ielūkojies sprogās, salīdzini tās
Ar savējām, vai matu krāsa nesaskan!
Kas cēlušies no viena tēva asinīm,
Tie daudzējādā ziņā miesā vienādi.
- El. Šie vārdi, draugs, nav gudra vīra cienīgi.
525 Vai krietnais brālis baidītos no Aigista
Un ierastos šai zemē zagšus, kā tev šķiet?
Un kā gan matu krāsa vienāda var būt,
Ja dižciltīgam vīram aug tie palestrā,
Man — ķemmes glaudīti? Nē, tas nav iespējams!
530 Jo daudzus atrast varēsīm, mans sirmāis draugs,
Kam mati līdzīgi, bet cilme dažāda.
- Si. Tad iekāp viņa kurpes nospiedumā, bērns,
Un skaties, vai tas nesakrīt ar tavējo!
- El. Kā nospiedums no kājām palikt varētu
535 Uz ciētas klints? Un, ja tas būtu iespējams,
Tad diez vai brāļa pēdas apmērs ir tāds pats,
Kāds viņa māšai, — vīrietim tas prāvāks ir.
- Si. Un vai, ja tomēr viņš šai zemē atgriezies,
Tu nepazītu drānas pašautās, kas tam
540 Bij mugurā, kad to no nāves aizrāvu?
- El. Vai neatceries, cik es biju maziņa,
Kad Orests bēga? Un, kaut pratu drānas aust,

- Kā viņš tās — toreiz bērns — vēl šodien valkātu,
 Ja drēbes neaug līdz ar miesu? Sprogas šīs
 545 Aiz žēluma pret kapu svešnieks nogriezis
 Vai, spiegu vairīdamies, kāds no vietējiem.
 Si. Kur ciemiņi? Es viņus sastapt gribētu
 Un iztaujāt par tavu brāli Orestu.
 El. Tie, raugies, steidzīgi no mājas laukā nāk!

Orests ar Pilādu iznāk no mājas.

- 550 Si. Jā, šie ir augstas kārtas! Bet tas reizēm viņ,
 Jo dižciltīgo vidū daudz ir neliešu.
 Bet lai!

Orestam un Pilādam

No visas sirds jūs sveicu, svešnieki!

- Or. Sveiks, sirmgalvi! — Kas, Elektra, šis vīra grausts?
 Vai tas pie tavu draugu pulka pieskaitāms?
 555 El. Šis vīrs ir tēvu audzinājis, viesi mans.
 Or. Vai tiešām? Tas, kas brāli slepus aizveda?
 El. Jā, viņš to glābis — ja tas vispār vēl ir dzīvs.
 Or. Raul!

- Ko viņš tā mani pētī, it kā pārbaudot,
 Kāds uzraksts sudrabmonētai? Ko manī redz?
 560 El. Oresta biedru, šķiet, un priecājas par to.
 Or. Jā, dārgā draugu! — Kam ap mani riņķo viņš?
 El. Man pašai, viesi, jābrīnās, to vērojot.
 Si. Teic, kundze, dievus, mīļo meitiņ Elektra!
 El. Par to, kas man jau ir vai tikai kādreiz būs?
 565 Si. Par dārgumu, ko dievi gaismā cēlušī!
 El. Pie tiem jau vēršos es. Ko teiksi, vecais draugs?
 Si. Bērns, paveries visdārgākajā cilvēkā!
 El. Sen baidos jau: vairs savā prātā neesi.
 Si. Ne savā prātā, tavu brāli redzēdams?
 570 El. Cik necerēti tavi vārdi, sirmais draugs!
 Si. Tu redzi Orestu, kam Agamemnonš tēvs!
 El. Un kāda viņam pazīme, kam ticēt var?
 Si. Lūk, šī te rēta uzacī, ko krizdams viņš
 Reiz ieguva, kad stirnai pakaļ dzināties.
 575 El. Ko saki? Jā, šīs klūmes pēdas redzu gan.
 Si. Un tomēr tu vēl dārgo apkampt vilcinies?
 El. Ai nē, mans draugs! Šī zīme neļauj šaubīties!
 Cik vēlu, negaidot tu parādījies! Nu
 Tu esi mans.

Abi apskaujas.

- Or. Tad beidzot tevi apskaut lemts!
 580 El. Vairs nebija man cerību.
 Or. Nedz arī man.
 El. Tas tiešām tu?
 Or. Jā gan, tavs palīgs vienīgais!
 Kaut medības, ko iecerēju, izdotos!
 Gan nešaubos. Mēs dieviem ticēt nespētu,
 Ja netaisnība pārāka par taisnību.

- 585 **Ko.** Klāt esi, klāt, ilgotā diena,
Un gaismeklis pilsētai uzspīd —
Virš, kas pa pasauli klīdis
Or. Tālu no dzimtajām mājām,
Sen jau trimdinieks nabags.
- 590 Kāds dievs, mana miļā, kāds dievs
Mums uzvaru dāvā.
Augšup cel rokas un pacel balsi,
Un lūgšanu dievībām raidi!
Laimei, tavējai laimei
- 595 Brālis lai dzimtenē pārnāk!
- Or.** Lai beidzam! Atkalredzes priekiem nodevos,
Ko. Un pēcāk tos no jauna pilnām baudīsim.
Bet tagad, sirmgalvi, — tu laikus ieradies —
Man saki — kā lai sodu tēva slepkavu
600 Un māti, kas ar viņu dzīvo zaimīgi?
Vai Argosā vēl uzticami draugi ir
Jeb līdz ar laimi itin viss jau zudis man?
Kam drīkstu — dienā, tumšā naktī? — tuvoties?
Un saviem ienaidniekiem kā lai tieku klāt?
- 605 **Si.** Tev nelaimē, mans dēls, neviena drauga nav!
Tik retos gadījumos tādu atrast var,
Kas tiklab priekos dalīsies, kā neveiksmēs.
Par izdeldētu tevi draugi uzskata —
Tiem neatstāji cerības. Tad klausies: tik
610 No paša rokas un no laimes atkarīgs,
Vai dzimteni un tēva mājas atgūsi.
- Or.** Kas darāms man, lai es šo mērķi sasniegtu?
Si. Tev Tiestīds ir līdz ar māti jānokauj.
Or. Šā vainaga es kāroju. Kā iegūt to?
615 **Si.** To mūros grūti izdarīt, ja gribētu.
Or. Vai ļaudis bruņoti to sargā, šķēpneši?
Si. Tā ir. Viņš tevis baidās, nevar miegu rast.
Or. Ja tā, tad iesaki ko citu, vecais draugs!
Si. Tad uzklausi, kas tikko prātā iešāvās!
- 620 **Or.** Kaut padoms labs un es to saprast varētu!
Si. Es, šurpu nākdams, ieraudzīju Aigistu.
Or. Šī ziņa mani priecina. Un kur viņš bij?
Si. Tepat pie šiem te laukiem — zirgu ganībās.
Or. Ko darīdams? Man tumsā rādās ceras stars.
- 625 **Si.** Viņš nimfām svētkus rīkoja, tā šķita man.
Or. Par bērniem domādams vai jaunu atvasi?
Si. Tik zinu, ka viņš vērsi ziedot taisījās.
Or. Ar miesassargiem? Vai ar saviem kalpiem vien?
Si. Tik saimes ļaudis bija tur, ne argieši.
- 630 **Or.** Vai nebij tādu, draugs, kas mani pazīt var?
Si. Ne reizi šie vēl tevi redzējuši nav.
Or. Vai viņi atbalstītu mūs, ja uzvaram?
Si. Tāds vergu tikums. Šoreiz tas tev izdevīgs.
- Or.** Bet kā lai viņam tieku klāt? — man pasaki!
635 **Si.** Ej rādies tur, kur tevi redzēs ziedotājs.
Or. Tā lauka īpašums pie paša ceļa, šķiet?
Si. Viņš ieraudzīdams tevi sauks uz mielastu.

- Or. Tas viņam kļūmīgs dzirnieks būs, ja gribēs dievs.
 Si. Kas tālāk darāms, izlemsi pēc apstākļiem.
 640 Or. Tavs padoms teicams. Bet kur māte atrodas?
 Si. Tā Argosā, uz mielastu tik vēlāk nāks.
 Or. Bet kālab ceļā tā ar vīru nedevās?
 Si. Tā palika, no ļaužu nievām bīdamās.
 Or. Tas saprotams: šī zin, ka tautai nīstama.
 645 Si. Jā, tā tas ir — šo nešķīsteni neieredz.
 Or. Kā man to nonāvēt ar vīru vienlaikus?
 El. Par mātes nokaušanu pati rūpēšos.
 Or. Un otru pasākumu laime veicinās.
 El. *norādīdama uz sirmgalvi*
 Bet abos gadījumos viņš lai palīgs mums!
 650 Si. Lai top! Un kā tev mātes gals ir iecerēts?
 El. Ej, vecais draugs, un Klitaimnestrai paziņo,
 Ka esmu nedēļās, jo piedzimis man dēls.
 Si. Vai sen? Jeb radības tev bijušas nupat?
 El. Teic, nedēļniecei šķīstīšanās diena klāt!
 655 Si. Un kā tas mātes nāvēšanu sekmēt var?
 El. Tā atnāks, tiklīdz dzirdēs, ka es nedēļās.
 Si. Tu domā, bērns, — tavs liktenis tai vēl pie sirds?
 El. Tā raudās pat par bērnu kārtu necilo.
 Si. Varbūt. Bet atgriezīsimies pie galvenā!
 660 El. Tā ierazdamās drošai nāvei pretī ies.
 Si. Tai, saprotams, pa vārtiem ienākt vajadzēs.
 El. Pa vārtiem, kuri tieši ved uz Aīdu.
 Si. Es labprāt mirtu, ja man lemts to pieredzēt!
 El. Vispirms tam ceļu parādi, mans vecais draugs!
 665 Si. Uz turieni, kur Aigists dieviem upurē?
 El. Tad ej un mātei pasaki, ko vēlēju!
 Si. Tai liksies, ka no tavas mutes visu dzird.
 El. *Orestam*
 Laiks rīkoties! Tev pirmam zobens jāceļ būs.
 Or. Es tūdaļ iešu, ja kāds ceļu parādīs.
 670 Si. Par ceļvedi es visai labprāt būšu tev.
 Or. Zev, senču dievs, kas iedvēš šausmas naidniekiem...
 El. ...jēl žēlastību izrādi mums, cietējiem!
 Or. Jēl žēlo tos, kā dzīslās tava asins rit!
 El. Un tu, kā varā Mikēnās ir ziedokļi...
 675 Or. ...mums, Hēra, dāvā uzvaru, ja pelnām to!
 Si. Ļauj viņiem taisnu tiesu spriest par slepkavām!
 Or. Tu arī, tēvs, kas noziedzīgi kapā grūsts...
 El. ...un Zeme valdniece, ko manas rokas skar...
 Si. ...nāc palīgā šiem bērniem dārgajiem, jēl nāc!
 680 Or. Un, šurpu nākdams, atved visus kritušos...
 El. ...kas līdz ar tevi veikuši ir frīgiešus...
 Si. ...un tos, kas ienīst nelietīgos slepkavas!
 El. Vai dzirdi tu, kas baismi cietis mātes dēļ?
 Or. To visu tēvs, bez šaubu, dzird. Bet laiks nu iet.
 685 El. Tad tevi kvēli aicinu: «Lai Aigists mirst!»
 Bet, ja tu pieveikts kritīsi, tad arī man
 Būs jāmirst, mani nesauks tad par dzīvu vairs —
 Sev sirdī triekšu divasmeņu zobenu.
 Bet tagad došos iekšā — jābūt gatavai.

- 690 Ja saņemšu no tevis vēstis laimīgas,
Tad visa māja gavilēs. Ja mirsi tu,
Būs citas skaņas dzirdamas — to tici man!
- Or.** Es visu zinu.
- El.** Ej un esi vīrišķīgs!
- Orests, Pilāds un Sirmgalvis prom.*
- 695 Jūs, sievas, kā ar ugunīm man ziņojiet
Par cīņu, skaļi kliegdamas. Es gaidīšu,
Un rokā stingri cirtienam būs zobens tverts.
Ja zaudēšu, es ienaidniekiem neļaušos,
Lai atriebdamies tie par mani ņirgājas.
- Elektra ieiet mājā.*
- Ko.** Maigajai avju mātei —
700 Tā Argosas kalnos
Vēstī sirmās senatnes teiksma —
Reiz Pāns, kas uz daiļskaņu stabules
Liegas meldijas pūš,
Tīrumu valdnieks,
705 Atņēma sprogainu zeltvilnas avi, un saucējs
Uz marmora paaugstinājuma kļiedza:
«Uz laukumu, prom
Uz laukumu steidziet,
Mikēnu ļaudis, un skatiet
710 Laimīgo valdnieku
Brīnumu dīvo!» Un kori
Slavēja Atreidu dzimtu.
- Vārtus vēra zeltītie tempļi,
Un argiešu pilsētā
715 Ziedokļos liesmoja uguns.
Mūzu kalpone flauta
Brīnišķas skaņas dāvāja ļaudīm,
Un tīkamas dziesmas
Teica dievus par Tiesta zeltvilnas avi
720 Slepēnās mīlas kaislības mirklī
Viņš pierunāja
Atreja sievu
Un brīnumu veda uz mājām,
Tad tautas sapulcē
725 Skaļi dižojās: ragainais
Zeltvilnas dzīvnieks tam pilī!
- 730 Toreiz, jā, toreiz Zevs
Grozīja virzienu
Zvaigznēm, spožajai saulei
Un Ēosas mirdzošam vaigam.
Un dievu radītā tveice
Skāra rietumu joslu,
Un lietus mākoņi peldēja projām
735 Uz ziemeļiem. Ammona zemes
Kalta bez rasas
Un lietavu veldzes, ko Zevs
Tām bija liedzis.

- Or. Stāsta — bet ticēt tam
Sl. Nespēju lāgā —,
Or. Ka zeltvaidze saule
740 Or. Mainīja svelmaino ceļu
Or. Tautām par ļaunu, lai cilvēkos
Or. Taisnība valda.
Or. Teiksmas, kas mirstīgos baida,
Sl. Skubina viņus jo vairāk goda
Or. Parādīt dieviem. To aizmirstot,
745 Or. Nokāvi vīru, ar kuru
Or. Radīji cildenus bērņus.
- K. V.** Ai! Ai!
Vai, mīlās, dzirdat klaigas? Vai tā iedoma?
Kā pārkons pazemē tas, Zeva sūtīts, šķiet.
Klau, troksnis gaisos paceļas — vairs šaubu nav!
750 Nāc, Elektra, no mājas laukā! Kundze, nāc!
- Elektra izskrien laukā.*
- El.** Kas notiek? Kā mums cīņā sokas, draudzenes?
K. V. Tik vienu zinu: nāves vaidus dzirdēju.
El. Tos saklausīju arī es pa gabalu.
K. V. Jā, lai ir tālu, tomēr skaidri dzirdēt var.
755 **El.** Tur vaid kāds argietis — vai kāds no mūsējiem?
K. V. To nezinu, jo balsis saplūst juceklī.
El. No dzīves šķirties aicini — ko gaidu vēl?
K. V. Stāj, kamēr droši nezinām, kāds stāvoklis!
El. Nē, esam zaudējuši! Kur tad vēstneši?
760 **K. V.** Tie atnāks. Nāvēt valdnieku — vai tas kāds nieks?
- Ierodas ziņnesis.*
- Zi.** Jums vēstu — mikēnietēm uzvarētājām
Un draugiem: Orests naidnieku ir pieveicis!
Guļ zemē Aigists, slepkava, kas nokāvis
Ir Agamemnonu. Jel dievus slavējiet!
765 **El.** Kas esi tāds? Vai taviem vārdiem ticēt var?
Zi. Vai brāļa kalpu nepazīsti, Elektra?
El. Ak, draugs, aiz izbīļa tavs vaigs man likās svešs,
Bet tagad tevi pazinu. Ko saki tu?
Ka tēva negēlīgais slepkava ir beigts?
770 **Zi.** Jā, beigts! Ko vēlies dzirdēt, divreiz pateikšu.
El. Ai, dievi, arī, Dike, tu, kas visu redz,
Jūs beidzot esat klāt! Bet kā viss norisa?
Kā Orests Tiestīdu nāvēja, man teic!
- Zi.** Mēs, māju atstājuši, tūdaļ devāmies
775 Pa lielo braucamceļu, sliedēm divējām,
Uz turieni, kur mikēniešu valdnieks bij.
Viņš savā dārzā kavējās, ko veldzē strauts,
Un vija miršu vainagu, ko galvā likt.
«Jūs sveicu, draugi,» sauca viņš, mūs ieraugot.
780 «Kas esat jūs, un kur ir jūsu dzimtene?»
«Mēs tesālieši,» bilda Orests. «Dodamies
Pie Alfejas visaugstam dievam upurēt.»
To dzirdēdams, mums Aigists teica: «Paliectiet
Un piedalieties manā upurmielastā,

- 785 Jo gatavojos nimfām ziedot vērsēnu.
 No rīta agri celdamies, vēl paspēsīt
 Līdz ceļa mērķim nokļūt. Nāciet, lūdzami!»
 Tā runādams, viņš mūs aiz rokas satvēra
 Un veda iekšā. «Atteikt man jūs nedrīkstat!»
- 790 Un tad, mums mājā ienākot, vēl sacīja:
 «Par peldi žigli jāgādā šiem ciemiņiem,
 Lai tie pie svētās valgmēs stāj ap ziedokli!»
 Bet Orests «Tikko šķistījāmieš» atteica,
 «Ar upes dzidro ūdeni. Un, ja ir ļauts,
 Ka sveši ziedo dieviem līdz ar pilsoņiem,
 Tad, Aigist, neatsakāmieš. Mēs gatavi.»
- 795 Ar šādiem vārdiem nobeidza tie sarunu,
 Un kalpi, malā nolikuši ieročus,
 Kas kungu sargāja, pie darbiem ķērās. Tie
 Gan upurdzīvnieku, gan grozus atnesa,
 Gan kūra uguni un katlus salika
 Uz pavarda; no trokšņa māja dunēja.
 Bet mātes gultnieks upurmiežus kaisīja
 Uz ziedokļa un lūdzās: «Nimfas klintainē,
 Lai man un sievai, Tindareja meitai, lemts
- 805 Vēl bieži tā kā šodien dieviem upurēt,
 Bet nelaime pār maniem naidniekiem lai nāk!»
 Ar to viņš Orestu un tevi domāja.
 Mans kungs turpretim klusā balsī izlūdzās,
 Lai tēva mājas atgūt ļauts. Tad, izņēmis
 810 No groza upurnazi, Aigists teliņam
 No pieres spalvu nocirpa un iemeta
 To svētā ugunī, un kāva vērsēnu
 Uz kalpu pleciem, tavam brālim sacīdams:
 815 «Mēdz tesāliešus cildināt, ka tikai tāds
 Šiem krietns vīrs, kas ne vien vērsi sadalīt,
 Bet arī zirgu valdīt prot. Ņem nazi, draugs,
 Un pierādi, ka viņu slava pelnīta!»
 Nu Orests tvēra nazi, glīti izkalto,
 820 Un nosvieda no pleciem košo apmetni;
 Par palīgu viņš izraudzījās Pilādu,
 Bet kalpus atstūma. Tad rokām saspringtām
 Viņš, teļu turēdams aiz kājas, atsedza
 Tam balto miesu, ādu ašāk novilkdams,
 825 Kā skrējējs zirgu dubultceļu mērot spēj.
 Nu Aigists, teļa iekšas rokās paņemdams,
 Tās pārbauda. Tur aknu daivas nebija,
 Bet žults un asinsvadi vēstīja par to,
 Ka vērotājam grasās uzbrukt pretinieks.
 830 Viņš pieri rauc, bet kungs tam vaicā: «Kādēļ tu
 Tik pēkšņi sadrūmi?» — «Es baidos briesmu, draugs,
 No svešatnes, jo dzīvs vēl naidnieks sīvākais,
 Agāmemnóna dēls — viņš manas dzimtas bieds!»
 Tam brālis: «Valdniekam no trimdinieka bail?
- 835 Lai varētu mēs teļa iekšas nobaudīt,
 Man Ftījas nazi iedodiet, ne doriešu,
 Tad uzšķērdišu krūtis vēl!» Viņš ņem un cērt,
 Un Aigists iekšas pētīt sāk jo rūpīgi.

- 840 Viņš noliecas, bet brālis ceļas pirkstgalos
 Un Aigistam ar spēku nazi skaustā triec,
 Tam sašķaidīdams mugurkaula skriemeļus.
 740 Viss vīra stāvs nu raustās krampjos šurp un turp,
 Viņš noplūst asinīm un nāves mokās vaid.
 To redzēdami, kalpi steidz pie ieročiem,
 845 Lai lielā barā diviem uzbruktu. Bet tiem
 Ar ieročiem, ne acu nepamirkšķinot,
 Stāj pretī Pilāds līdz ar Orestu. Šis sauc:
 «Nedz pilsētai, nedz saviem kalpiem naidīgs es.
 Tik atmaksāju sava tēva slepkavam —
 850 Es, daudz cietušais Orests. Mani saudzējiet,
 Kas tēva kalpi izsenis!» Tie, izdzirdot
 Šos vārdus, šķēpus nolaida, un sirmgalvis,
 Kas namam ilgi kalpoja, to pazina.
 Tad viņi, priekā gavilējot, vainagu
 855 Ap brāļa galvu vija. Pats viņš šurpu steidz
 Un taisās ne jau Gorgo galvu rādīt jums,
 Bet Aigista, tev nīstamā. Ar asinīm
 Par asinīm viņš dzēsis rūgto parādu.
- Ko.** Draudzene, korī dejojot nāc!
 860 Līksmi un viegli kā stirna
 Vai līdz debesīm lec!
 Brāļa uzvaras vainags
 Košāks par to, ko pie Alfejas gūst.
 Skandini uzvaras dziesmu —
 865 Es tikmēr griezišos dejāl
- El.** Tu, spožā gaisma, Saules četrjūgs mirdzošais
 Un Zeme, Nakts, kas bija jāskata līdz šim!
 Nu beidzot varu brīva acis vaļā vērt,
 Jo Aigists, tēva slepkava, ir pišļos gāzts.
 870 Bet tagad atnesišu matu rotas, cik
 Vien mājās atrodamas, šurpu, draudzenes,
 Un izgreznošu brāli uzvarētāju.
- Ieiet mājā.*
- Ko.** Jā, sameklē galvas rotas,
 Kamēr es laidīšos dejā,
 875 Tikamā mūzām!
 Mūsu valstī no jauna būs priekšgalā
 Miļotie kungi, kas valdīja agrāk,
 Netaisnais taisnīgi nokauts —
 Lai atskan gaviļu dziesma!
- Atgriežas Orests ar Pilādu.
 Kalpi atnes Aigista līķi un noliek to mājas priekšā.
 Elektra iznāk ar vainagiem un lentēm rokā.*
- 880 **El.** Sveiks, uzvarētāj Orest, kuram tēvs bij vīrs,
 Kas Trojas kaujās naidnieku ir pieveicis!
 Ar vainagu šo savas sprogas greznot ļauj!
 Tu esi klāt — ne uzvarējis skriešanā,
 Kam jēgas nav, bet nonāvējis Aigistu,
 885 Kas tavu tēvu nobendējis, manējo,

- Ko. Tu arī, Pilād, viņa līdzgaitniek, ko vīrs
 Visbijīgākais audzinājis, vainagu
 Šo ņem, jo pūliņos ar viņu dalījies!
- 890 Or. Kaut būtu lemts jūs redzēt laimīgus aizvien!
 Vispirms par laimi jāpateicas dievībām,
 Bet mani, Elektra, pēc tam tik uzslavē
 Kā dieva un kā laimes kalpu necilul!
 Es nenāku, lai tukšus vārdus bārstītu,
 Bet paša rokām nonāvējis Aigistu.
- 895 To pierādu, jums viņa liķi atnesdams, —
 Šo varēsi, ja gribi, meža zvēriem mest
 Vai uzsprāustu uz pāļa maitu putniem dot,
 Kas augstu gaisos mīt. Viņš tagad pieder tev,
 Kaut senāk to par tavu kungu dēvēja.
- 900 El. Es kautrējos, bet tomēr klusēt nespēju . . .
 Or. No kā tad? Runā vien! Tev nav ko baidīties.
 El. Man liķa zaimošanu pārmetest varētu.
 Or. Tāds neatradīsies, kas tevi nosodīs.
 El. Mums tauta labprāt citus kritizē un peļ.
 905 Or. Teic visu, ko vien vēlies, māsiņ: mūsu naids
 Pret šo — tā solījāties — mūžos nebeigsies!
- Elektra nostājas pie Aigista liķa.*
- El. Lai notiek! Ko no visa ļaunā man vispirms,
 Ko beigās un ko runas vidū pieminēt?
 910 Kl. Iķ dienas, rītam austot, atkārtāju sev,
 El. Ko gribētos tev kādreiz klaji acīs mest,
 Kl. Kad pestīta no bailēm būšu senajām.
 Nu esmu brīva un tev visu pateikšu,
 Kl. Kas, tev vēl dzīvam esot, ļauns bij sakāms man.
- 915 Tu mani postā iegrūdi un atņēmi,
 Neviena neaizskarts, mums tēvu mīļoto.
 Bez kauna pīdamies ar māti, nokāvi,
 Pats Trojā nekarojis, grieķu vadoni.
 Tad sāki lolot neprātīgas cerības,
 920 Ka māte varētu tev laba sieva būt,
 Kaut pats tu apgānīji tēva laulību.
 Ir jāsaprot, ka gaužām nožēlojams tāds,
 Kas, pārkāpis ar cita sievu laulību,
 To precēt spiests un domā, ka tā godīga
 925 Pret viņu būs, kaut nekrietna pret citu bij.
 Tu necienīgi dzīvoji, bet izlikies
 To neredzam. Tev zināms bij, ka sieva šī
 Ir bezgode, bet mātei — ka tu negēlis.
 Jūs abi saņēmt, ko pelnāt, nelieši, —
 930 Šī tavu noziegumu augļus, viņas — tu.
 Par tevi visi sacīja: «Tas viņas vīrs,» —
 Nekad, ka viņa sieva tev. Vai tas nav kauns,
 Ka mājās visu sieva nosaka, ne vīrs?
 Un nevaru es arī tādus bērnus ciest,
 Ko pilsētā mēdz mātei līdzās pieminēt
 935 Un nevis tēva vārdā saukt. Ja sieviete
 Par vīru pārāka un dzimtas dižākas,
 Tā visu mutē, bet par vīru klusēts tiek.

- Tu nesapрати savu maldu lielāko —
 Ka iedomājies nez kas esam naudas dēļ.
 940 Bet tā ir nieks, tik īsu brīdi pieder mums.
 Ne nauda, bet gan mūsu tikums paliekošs —
 Mūs nepamet un visas bēdas aizgaiņā.
 Ja manta netaisna un nelgas rīcībā,
 945 Tā tikai mirkli zeļ — un projām aizlaižas.
 Ko noklusēšu sievietēm — runāt jaunavai
 Par to nav ļauts —, to pateikšu jums mājieniem.
 Tu izvirti, ar valdniekzizli plātoties
 Un skaistumu. Es negribētu, lai mans vīrs
 Ir vaigā līdzīgs meitenei. Lai raksturs tam
 950 Ir vīrišķīgs! Tad dēli kalpos Arejam,
 Bet glītie zēni tikai koru pušķojums.
 Uz pekli prom! Tev negaidot ir atmaksāts,
 Kaut arī visai vēlu. Lai ik ļaundaris,
 Kas sekmīgi ir veicis pusi skrejceļa,
 955 Tik nedomā, ka viņš jau Diki pieveicis,
 Pirms nav vēl mērķi sasniedzis un galā mūžs.
K. V. Tā noziegums bij drausmīgs, un jūs drausmīgi
 To sodījāt. Patiešām — Dikei milzīgs spēks!
El. Nu gana! Kalpi, šā te liķi ienesiet
 960 Un noslēpiet, lai māte, šurpu nākdama,
 Līdz pašas nāvei neierauga mirušo!
Kalpi ienes liķi mājā.
Or. Stāj! Šobrīd mums ir jādodomā par citu ko.
El. Ko redzu? Vai tie palīgi no Mikēnām?
Or. Nē, tā ir māte, kura mani dzemdēja!
 965 **El.** Cik veiksmīgi! Šī ieskrien cilpā izliktā!
 Kā divričos tā greznā tērpā dižojas!
Or. Tad ko ar māti iesāksim? Vai nāvēt to?
El. Vai tiešām tev kļūst viņas žēl, kad ieraugi?
Or. Ak, šausmas!
 Kā nokaut to, kas māte man, kas baroja?
 970 **El.** Tāpat kā viņa mūsu tēvu nokāva!
Or. Ai, Apollon, cik nejēdzīgs tavs vēlējums...
El. Ja prāta pašam Foibam nav, tad kam gan ir?
Or. ...kas liek man — nedzirdēti! — māti nobendēt!
El. Kāds tev būs ļaunums, ja tu tēvu atriebsi?
 975 **Or.** Es biju tīrs — tad būšu mātes slepkava.
El. Ja viņu neattriebsi, būsi bezgodis.
Or. Par mātes slepkavību tiks man atmaksāts!
El. Bet kas tad atmaksās, ja neattriebts būs tēvs?
Or. Un ja mūs viņš kāds dēmons dieva izskatā?
 980 **El.** Uz svētā trijkāja? Nē, nedomāju vis.
Or. Šim orākulam tomēr ticēt nespēju.
El. Jēl atmet savu glēvumu un esi vīrs!
Or. Tad tādas pašas lamatas man izlikt tai?
El. Jā gan — ar kādām pievārēji Aigistu.
 985 **Or.** Nu labi, iešu. Lai cik baisma iecere,
 To īstenošu. Ja nu tāds ir dievu prāts,
 Lai notiek tas! Mans cīniņš reizē rūgts un salds.

*Orests ieiet mājā. Ratos greznā apģērbā
 ierodas Klitaimnestra ar savu svītu.*

- Ko.** Valdniec argiešu zemē,
Tindara meita,
990 Māsa Zeva drosmīgiem dēliem,
Kam mājoklis liesmainā ēterā
Zvaigžņāju lokā
Un kurus godā kā cilvēku glābējus
Šalcošā jūrā,
Sveicam tevi!
Līdzīga svētlaimīgajiem esi
995 Bagātības un veiksmes mirdzā.
Klāt nu īstais brīdis, kad slavināt,
Valdniec, likteni tavu.

Klitaimnestra

- Kl.** Nu kāpiet ārā, trojietes, un saņemiet
Aiz rokas, lai no ratiem varu laukā tikt!
1000 Ar trofejām no frīgu zemes rotātas
Ir svētnīcas. Man ticis Trojas zemes zieds —
Šīs sievietes. Par meitu, kuru zaudēju,
Tā nieka maksa, taču pili grezno tās.
El. Vai labāk es, kas mīt šai būdā trūcīgā
1005 Kā verdzene, no tēva mājām padzīta,
Lai neatbalstu, māt, tev roku laimīgo?
Kl. Ai, nepūlies — man taču klāt šīs verdzenes!
El. No mājām mani aizdzini kā gūstekni,
Un līdz ar tām tev kļuvu kara laupījums —
1010 Tāpat kā šīs —, pēc tam kad tēvs bij atņemts man.
Kl. Nē, tādus plānus kaldināja gan tavs tēvs
Pret savējiem, kas to vismazāk pelnīja.
Man jārunā, kaut mēle rūgtumu mēdz paust,
Kad sieviete no nevalodām cietusi —
1015 Kā netaisnīgi es. Lai spriestu, jāzina
Ir apstākļi, un tikai tad drīkst citu nīst,
Kad pamats tam. Bet, ja tā nav, tad kālab nīst?
Ne jau lai mirtu es vai tie, ko dzemdētu,
Ir mani Tindarejs pie tēva izdevis,
1020 Bet šis man meitu aizvila no mājām prom
Uz Aulīdu ar ieganstu, ka apprecēs
To Ahillejs, bet tur viņš Ifigenijai
Virš upursārta balto kaklu pārcirta.
Ja vienu būtu nokāvis viņš daudzu dēļ —
1025 Lai aizsargātu pilsētu vai pavardu
Vai glābdams bērnus pārējos, — tas piedodams.
Bet viņš ir tālab vien man meitu nokāvis,
Ka Helena bij izvirtusi sieviete,
Ko krāptais vīrs pats grožos turēt nespēja.
1030 Par spīti pārestībai šai, es valdītos
Un nenogalinātu vīru tāpēc vien,
Bet pareģoni apsēsto, ko atveda,
Viņš savā gultā paņēma, un tagad mums
Šais mājās divas sievas bij, — mēs, sievietes,
1035 Bez prāta savā kaislībā, tas jāatzīst!

- Un, ja reiz šādos apstākļos krīt grēkā vīrs
 Un nevērīgs pret sievu kļūst, tā sekot grib
 Šim piemēram un lūko draugu iegādāt.
 Ai, kādas zākas tad pār mūsu galvām nāk,
 1040 Par vīriem — īstiem vaininiekiem klusēt mēdz.
 Ja Menelāju aizvestu kāds slepus prom,
 Vai drīkstētu es, māsas vīru glābdama,
 1045 Tad nogalināt Orestu? Un vai tavs tēvs
 To pieļautu? Tad kādēļ gan lai nemirst vīrs,
 Kas manu bērnu nokāva? Vai *man* tik ciest?
 To nositu, pa ceļu ejot vienīgo,
 Kas ejams bij, — pie viņa naidniekiem, jo kurš
 No draugiem līdzētu man tēvu nonāvēt?
 1050 Un nu, ja tev kas sakāms, runā atklāti
 Un pierādi, ka tēvs ir miris netaisnil
 El. Tev taisnība, bet šajā taisnībā tavš kauns,
 Jo sievai visur jāpiekāpjas vīram, ja
 Tā prātīga. Par tām, kas domā savādāk,
 Man vispār negribētos runāt.
- Klitaimnestra grib viņu pārtraukt.*
- Atceries,
- 1055 Ko tikko apsolīji, māt, kad piešķīri
 Man tiesību ar tevi runāt atklāti?
 Kl. No saviem vārdiem neatsakos, Elektra!
 El. Un neatriebsies man par to, ko dzirdēsi?
 Kl. Nu protams — nē! Pret tevi vēlos laipna būt.
 1060 El. Tad varu runāt. Ievadam tev sacīšu:
 Kaut būtu, māt, tu prātīgāka bijusil
 Gan esat brīnumdaiļas — Helena un tu,
 Bet — kā jau māsas — arī vienlīdz gaisīgas
 Un abas gaužām necienīgas Kastora.
 1065 Tā sev par postu ļāva sevi projām vest,
 Tu dižāko no visiem grieķiem nokāvi
 Ar ieganstu, ka dari to tik meitas dēļ.
 Kas tevi iepazīnis labāk, māt, kā es?
 Vēl meitas ziedošana nebij izlemta
 1070 Un vīrs tik tikko māju atstājis, kad tu
 Jau gaišos matuš cirtoji pie spoguļa.
 Ja sieva ārpus mājām, kad tās vīrs ir prom,
 Grib skaista būt, to vairs par krietnu nesaucam.
 Kam vajag svešos cilvēkos tai glītai būt,
 1075 Ja prātā nav nekādu ļaunu nodomu?
 Kā vienīgai no grieķietēm man zināms ir,
 Ka liksmoži, kad trojiem laime smaidīja,
 Bet sadrūmi, kad veiksmē viņus atstāja,
 Un vēlējies, lai Agamemnonš nepārnāk,
 1080 Kaut nebija tev grūti glabāt tikumu:
 Viņš nebija tev sliktāks vīrs par Aigistu —
 Viņš, kuru grieķi cēla sev par vadoni.
 Kad kāja paslīdēja māsai Helenai,
 Tu varēji sev slavu gūt, jo cildenums
 1085 Pret nekrietnību izceļas it sevišķi.

- Ja tēvs tev meitu nokāva, kā sacīji,
 Tad ko gan es, ko brālis nodarījām tev?
 Un kālab tu pēc vīra nāves neļāvi,
 Lai tēva mājas paliek mums, bet atvedi
 1090 **El.** Sev citu, to par atlīdzību pirkdama?
 Nav dēla vietā trimdā izraidīts tavš vīrs,
 Nedz manā vietā miris. Viņš vēl briesmīgāk
 1095 **Ko.** Kā māsu mani nāvēja, kaut dzīva es.
 Ja asins atriebja asini, tu kritīsi
 No Oresta un manām rokām tēva dēļ.
 Ja tev bij taisnība, tad arī mums tā būs.
 Tik muļķis rocības un augstas kārtas dēļ
 Ar negantnieci precēsies, bet laimīgs tāds,
 Kam sieva krietna, lai gan kārtas necilas.
 1100 **K. V.** Tik veiksmē noteicēja laulībā, un tā,
 Kā redzu, reizēm vēlīga, bet citreiz vil.
Kl. Tev daba tēvu mīlēt likusi, mans bērns.
 Tā notikt mēdz: cits savam tēvam pieķeras,
 Un citam atkal māte tuvāka par šo.
 1105 **El.** Nē, neļautošos vis, jo pārāk priecīga
 Par to, ko izdarīju, neesmu, mans bērns.
 Bet kā tad vari tu tik slikti gērbusies
 Un nemazgāta būt, ja esi nedēļās?
 Ak tavu postu! Kam tad vajadzēja man
 1110 **El.** Tā rīkoties, pār mēru vīru sanīknot!
 Par vēlu sūksties — vairs nekas nav labojams:
 Tēvs miris! Taču kāpēc neiedomājies
 Tu atsaukt dēlu, kas pa svešām zemēm klimst?
 1115 **Kl.** Man bail. Par sevi, ne par viņu domāju.
El. Viņš tēva nāves dēļ joprojām dusmojot.
Kl. Bet kam tavš vīrs pret mani ir tik cietsirdīgs?
El. Tas viņa dabā. Bet tu arī tiepīga.
Kl. Jā — skumdama. Bet manas dusmas aprims drīz.
Kl. Tad arī nebūs viņš pret tevi noskaņots.
 1120 **El.** Šis nekaupa! Viņš manās mājās apmeties!
Kl. Nu lūk — tev padomā ir jaunu ķildu celt!
El. Es klusēšu: man viņa bail — ai, kā man bail!
Kl. Lai paliek tas! Teic — kādēļ mani sauci, bērns?
El. Par manām radībām tu laikam dzirdēji.
 1125 **El.** Tad manā vietā upurē — to neprotu —,
 Kā pienākas, kad bērnam diena desmitā.
 Trūkst pieredzes — šīs taču pirmās dzemdības.
Kl. Tas būtu darāms tai, kas bērnu saņēma.
El. Bez citu palīdzības — pati dzemdēju.
 1130 **Kl.** Vai kaimiņos neviena laba drauga nav?
El. Neviens jau tukšiniekus draugos nevēlas.
Kl. Tad upurēšu dieviem, atzīmēdama,
 Ka bērnam apaļš dienu skaits. To veikusi,
 Pie vīra steigšos — turp, kur nimfām ziedo viņš.
 1135 **El.** Bet zirgus, kalpi, aizvediet pie siles prom
 Un atstājiet turpat līdz tam, kad, jūsuprāt,
 Es būšu galā tikusi ar upuri.
El. Tad esiet klāt! Ir arī vīram jāiztop.
 Nāc iekšā mājā trūcīgā! Tik piesargies,

- 1140 Lai tēpu nenovārta sienas kvēpainās.
Tur dieviem ziedot varēsi, kā pienākas.
- Klitaimnestra ieiet mājā.*
- 1145 Jau tevi gaida grozs un kaujamnāzis trīts,
Kas tikko vērsi nogāza. Tu kritīsi
Šim līdzās, arī Aīdā to apskaujot,
Ar kuru dzīvē gultu dalīji. Lūk, kā
Tev pateikšos un tu par tēvu maksāsi.
- Elektra seko mātei.*
- Ko.** Par ziegu tiek atmaksāts — virzienu maina
Vēji ap namu.
Kad peldē mans valdnieks, ai, valdnieks mans slīga,
1150 Pat sienas vaidēja, uzrobji jūmtā,
Tam kliezot: «Kam, neliete sieva,
Tu slepkavo mani,
Kad tikko kā pārrados dzimtenē dārgā
Pēc desmit sējuma reizēm?»
.....
- 1155 Taisnība, atmaksu prasot
Par zaimoto laulību,
Atvīla nekrietno šurpu.
Tā vīru, kas vēlu atgriezās mājās,
Kur kiklopu mūri
1160 Pret debesīm slejas,
Nokāva pati, tvērusi rokās
Aso cirvi. Ai, nabaga vīrs,
Kam precēji zemisko sievu?
Šī rikojās līdzīgi lauvei kalnos,
Kas meža biežoknī plosās.
- Kl.** *mājā kliegdamā*
- 1165 Ak, bērni, māti neaiztieciat, dievu dēļ!
Ko. Vai dzirdi mājās kliezdam?
Kl. Vai man, vai!
K. V. Cik briesmīgi no savu bērnu rokām mirt!
Ko. Dievs, stundai sitot, par atmaksu gādā!
1170 Tu miri drausmīgā nāvē, bet baismi
Bij arī tas, ko, nekrietnā, dariji vīram!
- K. V.** Tie, notašķīti pašu mātes asinīm,
Pirms mirkļa izlietām, no mājām laukā nāk.
Ar skumjām šāda uzvara ir sveicama.
1175 Par Tantalīdu dzimtu nelaimīgāka
Neviena nav un arī senāk nebija.
- No mājas iznāk Elektra, Orests un Pilāds.
Kalpi iznes ārā abus liķus un noliek mājas priekšā.*
- Or.** Ai, Zeme un Zev, kurš visu,
Kas notiek ar cilvēkiem, vēro!
Jel skatiet šo derdzīgo asinsdarbu,
1180 Šos abus, kas krita
No manas rokas!

- 1275 Tā maksāja viņi
Par visu, ko cietu.
.
- 1280 **El.** Tas, brāli, pārāk sāpīgi — es vainīga!
Es, nabaga, kā tvanā mātei uzbruku,
Kas dzemdēja mani.
- 1185 **Ko.** Cik rūgts ir liktenis, māt,
Tavs liktenis! Drausmas,
Vairāk kā drausmas
Ir ciešanas, kuras
Tev gādāja bērni!
Un tomēr atmaksa par tēva nāvi taisnīga.
- 1190 **Or.** Ai, Foib! Tā taisnība, kuru
Tu slavēji, tumša, bet redzams
Ir posts, ko radīji. Tomēr
Tu sievu, kas nāvēja vīru,
No Grieķijas deldēji. Kurp man,
Uz kuru pilsētu doties?
- 1195 **Ka.** Kurš draugs, kurš godprātīgs cilvēks
Mani vēlēšies redzēt,
Kas nokāvu māti?
- El.** Ak, kurp man iet? Kas mani korī aicinās?
Un kāda man būs lemta laulība? Kurš vīrs
- 1200 **Ko.** Guldīs mani sev līdzās?
Tavs prāts ir mainījies,
Jā, vējam līdzī mainījies.
- 1205 **El.** Tu tagad domā bijīgi,
Ne tā kā pirmīt. Cietsirdīgi
Tu, mīļā, apgājies ar brāli, kas vēl pretojās.
- 1205 **Or.** Vai redzēji, kā nelaimīgā izrāva
No drēbēm krūti un to parādīja man,
Kad cirtu tai,
Un zemē noietās? Bet es aiz matiem to . . .
- 1210 **Ko.** Es zinu, kādas mokas izcieti,
Kad to, kas dzemdējusi tevi,
Žēli dzirdēji vaidam.
- 1215 **Or.** Tā spalgi kļiedza, man pie zoda skardamās:
«Es tevi lūdzos, bērns!» — un cieši apķērās
Ap kaklu, tā
- Ko.** Ka zobens man no rokām laukā slīdēja.
Ai, nelaimīgā sievietē! Kā spēja
Tev acis skatīt mātes asinis
- 1220 **Ka.** Un viņas nāves mokas?
- 1220 **Or.** Vispirms sev acis aizklāju ar apmetni
Un tad tik cēlu zobenu
Un mātes skaustā ietriecu.
- El.** Es tevi skubināju un
Tev līdzī tvēru ieroci.
- 1225 **Ko.** Tas, ko tu darīji, ir briesmīgi!

- 1140 **Or.** Nāc uzmet kādas drānas mātes ķermenim
Un asiņainās brūces apsedz!
mātes liķim
- 1230 **El.** Tu slepkavas sev dzemdēji!
Lūk, šajās drānās tevi — mīlamo
Un nemīlamo — vīstām mēs.
- Ko.** Nu galā dzimtas likstas drausmīgās.
Virš mājas parādās Dioskūri.
- 1235 **Ko.** Rau, gaisā virs jumta mums redzamas kļūst
Kādas debesu būtnes! Vai dēmoni tie
Vai dievi? Šis ceļš taču mirstīgiem liegts!
Kas šobrīd tos mudina rādīties še
Tik atklāti cilvēku acīm?
- Kastors**
- 1240 Jel klausies, Orest! Tie, kas tevi uzrunā,
Ir mātes brāļi, Dioskūri — Kastors un
Tā dvīņu brālis Polideiks. Mēs tikko kā
Uz jūras savaldījām bangas draudīgās
Un steidzāmies uz Argosu, kad redzējām,
Kā nonāvēji māti. Jā, to pelna šī,
Bet tev gan nebij tiesības tā rīkoties.
- 1245 Un Foibs — jā, Foibs . . . Viņš ir mans kungs — es klusēšu.
Ko viedais bilda tev, gan viedi nebija.
Bet jāpakļaujas. Turpmāk dari tā, kā Zevs
Un likteņdieve lēmuši par tevi. Dod
Nu Pilādam par sievu māsu Elektru,
- 1250 Pats atstāj dzimto Argosu, jo nedrīksti
Kā mātes slepkava vairs tajā kāju spert!
Pa zemju zemēm atriebējas briesmīgās
Kā suņi tevi ārprātīgu apkārt trieks.
Kad Atēnās tu dieves tēlam tuvosies,
1255 Tā atgaiņās no tevis baismās čuskmates
Un viņām tevi aiztikt liegs, un vairogu
Ar Gorgonu pār tavu galvu sargot slies.
Tur Arejpkalns, kurā dievi pirmoreiz,
Par slepkavu lai tiesu spriestu, sanāca,
1260 Kad nežēlīgais Arejs Halīrotiju,
Kas bija Poseidona dēls, aiz atriebes
Par meitas kaunu nosita. Kopš laika šā
Te dievi, soģi rūpīgākie, pulcējas.
Tur arī tev par slepkavību jāatbild.
- 1265 Bet dzīvību tev izglābs balsis līdzīgas,
Jo visu vainu uzņemsies pats Apollons,
Kas tev ir pavēlējis māti nonāvēt.
Uz laiku laikiem noteiks tad, ka attaisnots
Ik apsūdzētais tiks, kam vienāds balsu skaits.
- 1270 **Or.** Aiz sirdēstiem tad zemes spraugā patversies
Pie paša Arejkalna dieves negantās —
Tai vietā dižens orākuls būs mirstīgiem.
Tev Arkādijā dzīvot būs pie Alfejas,
Kur tuvumā ir Likajkalna svētvieta, —

- 1275 Šai pilsētai tu savu vārdu piešķirsi.
 Tas viss, kas attiecas uz tevi. Aigistu
 Lai zemē gulda argieši, bet Menelājs,
 Kas, atgriezies no Trojas, šobrīd Nauplijā,
 Un Helena lai tavu māti apglabā.
- 1280 Tā pārnāca no Ēģiptes, kur dzīvoja
 Pie Proteja; nav bijusi tā Īlijā.
 Zevs sūtīja uz turieni tās veidolu,
 Lai pasaule slikt asinīs un valda naidis.
 Lai Pilāds jaunavu par sievu ņem un to
 No Ahajas uz mājām ved, bet vīru šo,
 Kas vārda pēc tavs svainis ir, lai paņem līdz
 Uz Fokīdu un viņu dāsni apbalvo.
 Bet tev ir jādodas uz Istma šaurumu
 Un namu Kekropzemē, laimes pārpilno!
- 1290 Tad, savu vainu izpircis, kā liktens vēl,
 Tu laimīgs būsi, brīvs no visām ciešanām.
- Ko.** Vai, Zeva dēli, jums tuvoties ļauts,
 Lai valodas raisītu brīvi?
- Ka.** Jā, ļauts — taču tīras no asinīm esat.
- 1295 **El.** Vai arī es drīkstēšu runāt ar jums?
Ka. Jā, drīkstēsi. Manuprāt, Apollons vien
 Šai ziegā ir vainīgs.
El. Kam, abi būdami dievi un šīs
 Te mirušās sievietes brāļi,
 Jūs neglābāt dzimtu no posta?
- 1300 **Ka.** Šīs nelaiemes pamatā likteņa spēks
 Un Foiba padoms, kur gudrības trūkst.
El. Kāds Apollons lika man slepkavai kļūt,
 Kāds orākuls — nonāvēt māti?
- 1305 **Ka.** Jūs kopīgi nāvējāt — kopīgs jums posts,
 Jūs nelaimē ieģrūdis
 Sentēvu lāsts.
- Or.** Ai, māsiņ, kaut vēlu bij sastapties lemts,
 Tava mila pēc mirkļa man atņemta taps —
 Tevis atstāts, es atstāšu tevi.
- 1310 **Ka.** Tai būs mājas un vīrs. Viņas liktenis nav
 Pārāk bezcerīgs. Tiesa, tai neredzēt vairs
 Šo pilsētu — Argosu dzimto.
El. Vai dvēseli lielākas bēdas var mākt,
 Kā pametot dzimtenes āres?
- 1315 **Or.** No tēva mājām nu šķirties man laiks
 Un pakļauties svešzemes soģiem par to,
 Ka nokāvu māti.
Ka. Ej droši! Tu dodies
 Uz Pallādas pilsētu svēto.
- 1320 **El.** Mani apskauj, krūti pret krūti,
 Mans brāli vismīļais!
 Mums palikt še, tēva diženā pilī,
 Liedz mātes izlieto asiņu lāsts.
- 1325 **Or.** Nāc, māsa, man piespiedies cieši jo cieši
 Un asaras lej, it kā miris jau es!

- Ka.** Ak vai! Pat dieviem ir sāpīgi dzirdēt,
Ko sacīji tikko.
1330 **Can** es, gan debesu dievības visas
No sirds jūtam mirstīgo ciešanām līdz.
- Or.** Man vairs neredzēt tevi!
El. Arī man būs, mans brāli, tev tuvoties liegts.
Or. Tie ir pēdējie vārdi, ko veltīji man!
El. Ardieu, dzimtene dārgā!
1335 **Ardieu**, draudzenes, palieciet sveikas!
Or. Vai, māsiņa dārgā, jau dosies tu ceļā?
El. Jā, dodos, un asarām slacīts mans vaigs.
1340 **Or.** Tev, Pilād, novēlu laimīgu ceļu!
Lai Elektra kļūst tava sieva!
- Pilāds un Elektra prom.*
- Ka.** Viņus savienos laulības saites, bet tu
No šiem suņiem uz Atēnas pilsētu bēdz!
1345 Šīs melnmelnās čūskrocis nopakaļ trauks,
Viņu gaita ir baisma, un auglis jo salds
Tām cilvēku sāpes un mokas.
- Orests šausmās aizskrien.*
- Mums jādodas projām uz sikeļu jūru,
Kur briesmās ir kuģi, — tos vēlamies glābt.
1350 Pa ētera plašumiem laižoties, mums
Nav padomā ļaundariem palīgā iet,
Bet tos, kuriem dzīvē ir taisnīgums mīļš
Un krietnums, no nelaimes sloga aizvien
Mēs pestījam, talkā tiem steidzam.
1355 Nevienam lai prātā nav netaisnam būt,
Kāpt kuģi ar tādu, kam zvērests nav svēts.
To, dievs būdams, mirstīgiem saku.
- Ko.** Lai prieks jums! Ja cilvēks no likstām ir brīvs
Un ciešanām, sirdī ja prieku var just,
Tā mūžu par laimīgu saucam.

Ka. Ak vai! Pat dieviem ir sāpīgi dzīvot.
Ko sacīji tikko.

1330

Or. Gan es, gan debesu dievības vairs
No sirds jūtam mirstīgo cilvēku līdz.

Or.

El.

Or.

El.

PERSONAS

HELENA, Menelāja sieva

TEIKRS, Telamona dēls

1335

Or.

El.

1340

Or.

MENELĀJS, Spartas valdnieks

SIRMGALVE, pils vārtiece

ZIŅNESIS

OTRS ZIŅNESIS

TEOKLIMENS, Ēģiptes valdnieks

Ka.

TEONOJA, Teoklimena māsa

DIOSKŪRI, kuru vārdā runā Kastors

1345

GRIEĶU VERDZEŅU KORIS

Vergi un verdzenes

Darbības vieta:

1350

Faras sala Ēģiptē, laukums valdnieka pils priekšā;
tā vienā malā redzamas Proteja kapenes.

1355

Ko.

*Helena stāv kā patvēruma lūdzēja
pie Proteja kapa.*

Helena

Te jaunavīgi skaistā Nīla viņus veļ,
 Kas lietus vietā ēģiptiešu tīrumiem,
 Kad nokusuši baltie sniegi, veldzi dod.
 Šis zemes kungs līdz pašai nāvei Protejs bij.
 5 Viņš, ēģiptiešu valdnieks būdams, Farā mīt
 Un jūras nimfu Psamati par sievu ņem,
 Kad raisīja tā laulību ar Ajaku.
 Tā dzemdē divus bērnus, Teoklimenu —
 Šai vārdā zēnu dievbijīgais Protejs sauc —
 10 Un Eido, cēlu meiteni, kas maziņa
 Jau savas mātes lepnums ir. Kad jaunavai
 Ir paši plauksmes gadi klāt, tā nosaukta
 Par Teonoju tiek, jo spēja dievišķa
 Tai piemīt visu izzināt, kas ir un būs, —
 15 To viņa guvusi no senča Nēreja.

Man dzimtene ir Sparta, daudzreiz slavētā,
 Tēvs — Tindarejs, bet tautā arī nostāsts dzīvs,
 Ka Zevs, kas pārvērties par gulbi, kādudien,
 No ērgļa bēgdams, — ja vien patiess nostāsts šis —
 20 Ir Lēdai, manai mātei, klēpī ielaidies
 Un viltīgi ar viņu milā saistījies.
 Mans vārds ir Helena. Es vēlos pastāstīt,
 Ko izcietu. Uz Idas leju atnāk reiz
 Pie Parīda trīs dieves — Hēra, Kipriete
 25 Un jaunava, no Zeva dzimusī, — un grib,
 Lai izšķir strīdu, kura daiļāk no tām.
 Tad manu skaistumu — ja nelaimīgais skaists
 Var būt — tam Afrodīte balvai piesola
 Un uzvar. Parīds, ganāmpulkus pamezdams,
 30 Uz Spartu steidz, lai manu roku iegūtu.
 Bet Hēra, īgusi par to, ka pieveikta,
 Nu, izjaukdama Parīdam šo laulību,
 Tam nevis mani dod, bet dzīvu veidolu,
 No ētera ko darina man līdzīgu.
 35 Kaut Aleksandram liekas, ka tam piederu,
 Tas patiesībā tikai māns. Ar likstu šo
 Vēl apvienojas citas Zeva ieceres:
 Viņš grieķiem asiņainu karu uzsūta
 Un nelaimīgiem frīgiešiem, jo atbrīvot
 40 No pārmērīgas ļaužu drūzmas zemi grib
 Un dāvāt slavu cildākajam hellēnim.
 Tā Trojas karā ne jau es, bet tik mans vārds
 Tiek grieķiem balvai solīts, ja tie uzvarēs.
 Bet mani, slēpdams mākonī, nes Hermejs prom
 45 Pa gaisa takām — Zevam liktenis mans rūp —

Uz pili šo pie Proteja, ko uzlūko
 Par krietnāko starp cilvēkiem, lai palieku
 Es Menelājam uzticīga laulībā.
 Nu esmu šeit, bet nelaimīgais Menelājs
 50 Pret Troju devās, karaspēku pulcējis,
 Un prasīja, lai atdod sievu aizvesto.
 Cik manis dēļ nav krituši pie Skamandras!
 Bet ļaudis mani, kas tik daudz jau cietusi,
 Ar lāstiem apkrauj, jo tiem šķiet, ka vainīga
 55 Es, nododama vīru, karā negantā.
 Kam dzīvoju? Es dzirdēju no Hermeja,
 Ka slavenajā Spartā man vēl atgriezties
 Ar vīru lemts — viņš uzzinās, ka nebiju
 Es Īlijā un gultu citam neklāju.
 60 Neviens man neuzmācās, kamēr Protejs vēl
 Šo saules gaismu skatīja, bet tagad, kad
 To tumsa sedz, tā dēls par sievu mani grib.
 Es, vīram uzticīga, lūdzos Protejam,
 Pie kapa ceļos mezdāmās, man palīdzēt,
 65 Lai Menelājam varu glabāt tikumu.
 Tad, kaut mans vārds pa dubļiem vazāts Grieķijā,
 Mans sievas gods šai zemē netiks aptraipīts.

Uznāk Teikrs ar loku un bullām.

Teikrs

70 Kas gan ir kungs šai pili nepieejamā?
 Tā līdzināma paša Plūta mājoklim —
 Cik krāšņas dzegas, karaliski portiki!

ieraudzīdams Helenu

Ail!
 Ko redzu, dievi? Derdzīgāko sievieti —
 Šo slepkavu, kas mani, visus ahajus
 75 Ir postā grūdusi! Pār tevi dievu lāsts! —
 Tik līdzīga tu Helenai. Ja nebūtu
 Es svešnieks te, tev nāktos mirt no bultas šīs
 Par to, ka tu pēc Zeva meitas izskaties.

He. Kas, nelaimīgais, esi tāds, ka novērsies
 Un tādēļ, ka šī ļauna, mani nicini?

80 Te. Es, savā naidā aizraudamies, kļūdījos;
 Tak visa Grieķija nīst Zeva atvasi!
 Jel piedod vārdus, ko tev bildu, sievietē!

He. Kas esi? Un no kurienes še ieradies?

Te. Es, labā, esmu viens no grieķu grūtdieniem.

85 He. Tad nebrīnos, ka tev ir naidis pret Helenu.
 Bet kādu ļaužu esi? Un kā tevi sauc?

Te. Es esmu Telamona dēls, man vārds ir Teikrs,
 Bet Salamīna dzimtene, kur uzaugu.

He. Un kādēļ tu uz Nīlas krastiem atnāci?

90 Te. Es trimdinieks, no dzimtās zemes izraidīts.

He. Tu nelaimē? Un kas tad tevi padzina?

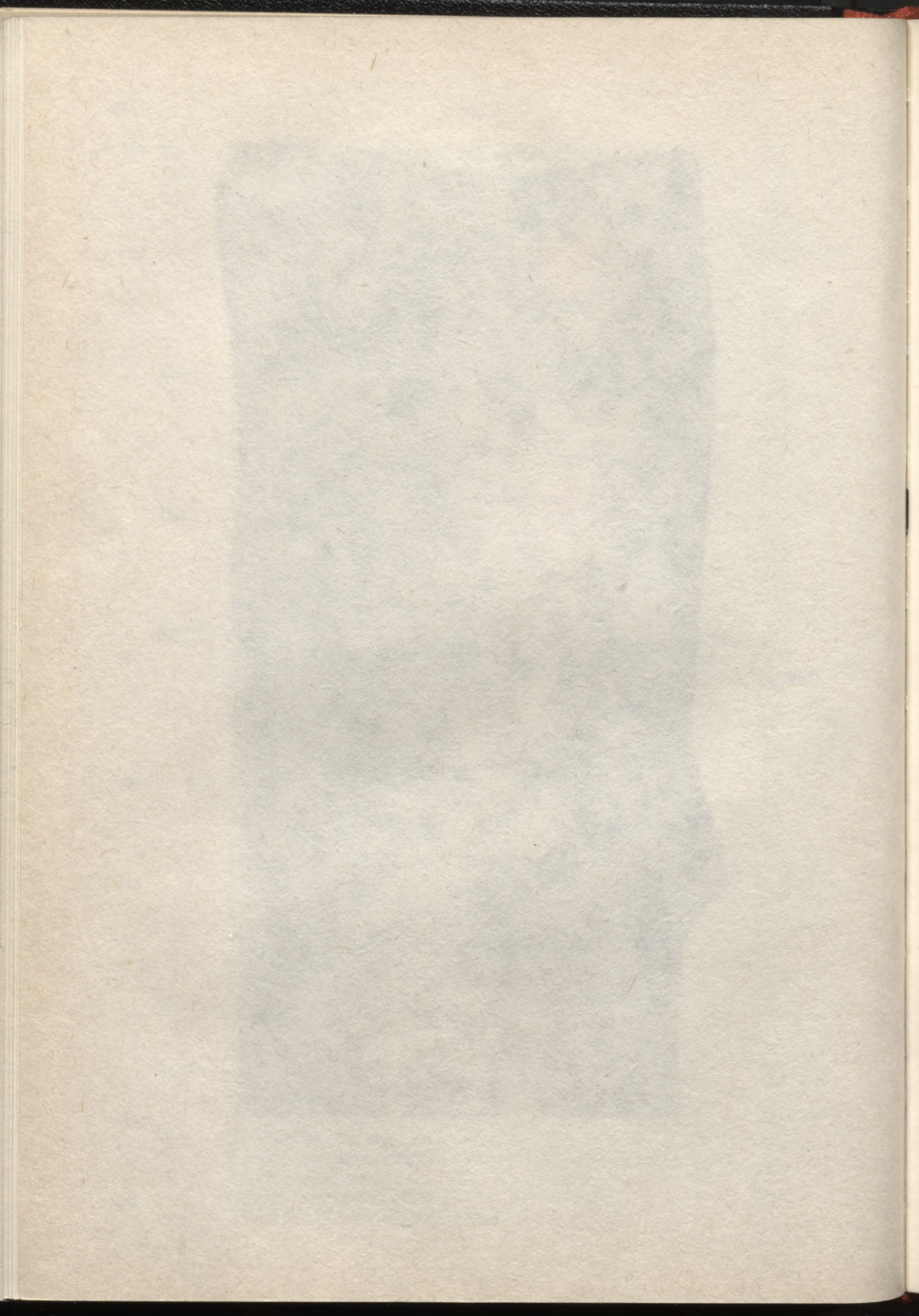
Te. Tēvs, Telamons. Kas varētu vēl tuvāks būt?

He. Bet kāpēc? Laikam notikusi nelaime?

- Te.** Mans posts bij brāļa bojāēja Īlijā.
 95 **He.** Kā? Vai tam dzīvību tavs zobens atņēma?
Te. Nē, Ajants pats sev krūtī trieca ieroci.
He. Vai jucis? To tik ārprātā var izdarīt!
Te. Vai Ahilleju pazini, kam Pēlejs tēvs?
He. Jā.
 Cik zināms, viņš reiz bildināja Helenu.
 100 **Te.** Pēc viņa nāves cēlās strīds par ieročiem.
He. Kā varēja tas iznīcību brālim nest?
Te. Viņš gāja nāvē, jo tos citam atdeva.
He. Un arī tev ir jācieš viņa posta dēļ?
Te. Jā — tāpēc ka ar viņu kopā nemiru.
 105 **He.** Vai, svešniek, arī tu pie Trojas karoji?
Te. To sagrāvām, bet pats nu esmu nelaimē.
He. Tad tā jau, uguns nopostīta, pīšļos gul?
Te. Tā ir — no Trojas mūriem vairs pat pēdu nav.
He. Ai, Helena! Kam grūdi frīgus nelaimē!
 110 **Te.** Un arī grieķus. Cik gan ļauna nodarīts!
He. Vai sen, kopš Trojas pilsēta ir kritusi?
Te. Bez maz jau septiņreiz ir raža novākta.
He. Cik ilgi kavējāties jūs pie Īlijas?
Te. Tik mēnešu, cik desmit gadus piepilda.
 115 **He.** Un vai jums rokās kritusi šī spartiete?
Te. Aiz matiem viņu aizrāva pats Menelājs.
He. Vai nabadzīti redzēji? Jeb stāstīts tev?
Te. To savām acīm redzēju — kā tevi šeit.
He. Vai tas tik nebij dievu sūtīts māņu tēls?
 120 **Te.** Par šo būs gana. Pievērsies nu citam kam!
He. Tad šķitumu par īstenību uzskatāt?
Te. Pats redzēju. Mans gars vēl šodien skata to.
He. Vai Menelājs un Helena jau dzimtenē?
Te. Ne viņi ir pie Eirotas, ne Argosā.
 125 **He.** Ak vai! Cik skumjš tavs stāstījums ir tiem, ko skar!
Te. Kā dzirdams, Menelājs ar sievu pazudis.
He. Bet vai tad grieķiem mājupceļš bij atšķirīgs?
Te. Nē, ceļš bij viens, bet vētra izkļiedēja tos.
He. Un kādas jūras ūdeņos tas notika?
 130 **Te.** Aiz muguras tiem puse Aigejjūras bij.
He. Vai Menelājs pēc tam nekad vairs redzēts nav?
Te. Nekad. To grieķi uzskata par mirušu.
He. *sevi*
 Pagalam es!
Teikram
 Vai Testiāda dzīva vēl?
Te. Tu domā Lēdu? Arī tā ir mirusi.
 135 **He.** Vai Helena, tās kauns šo nāvē iedzina?
Te. Kā stāsta, tā ap kaklu cilpu vijusi.
He. Un Tindareja dēli vēl starp dzīvajiem?
Te. Tie miruši un dzīvi — ziņas dažādas.
He. Un kura ticamāka?
sevi
 Vai man, nabagai!

- 140 **Te.** Tie tagad, dievi būdami, mirdz zvaigznājos.
He. Ši vēsts patiešām priecē. Bet kā otra skan?
Te. Tie esot abi nodūrušies māsas dēļ.
 Bet pietiek! Divreiz nevēlos es skumjās slīgt.
 Uz pili, kurā valdnieks mīt, es atnācu,
 145 Lai Teonoju, pareģi, tur sastaptu.
 Jel aizbilsti par mani, lai tā norāda,
 Kā varu es ar savu kuģi laimīgi
 Uz Kipru, jūras apskaloto, tikt, kur Foibs
 Man apmesties ir vēlējis un pilsētu
 150 **He.** Pēc dzimtā novada par Salamīnu saukt.
 Pats brauciens, svešniek, tev to parādīs, bet tu
 Šo zemi atstāj, projām bēdz, pirms tevi nav
 Vēl Teoklimens sastapis, kas valda šeit, —
 Patlaban viņš ar dzinējsuņiem medībās.
 155 Ikvienu grieķi nokauj viņš, ko sagūsta,
 Bet, kāpēc, labāk netaujā; es klusēšu,
 Jo tik un tā tev nevarētu palīdzēt.
Te. Tu, sieva, krietni runāji. Lai dievi tev
 Par labestību atmaksā! Tu Helenai
 160 Gan līdzīga pēc izskata, bet sirdis jums
 Pavisam dažādas. Lai tai ir nelabs gals,
 Un lai nekad tā nepārnāk pie Eirotas!
 Bet tev es novēlu aizvien būt laimīgai. *Prom.*
He. Kā lai es, stigusi bēdās visskaudrās, visskaudrākās sāpēs,
 165 Cīnīties spētu ar skumjām? Un kādu lai aizsāku tagad
 Dziesmu — ar vaimanām, raudām un nopūtām? Vai man, ak vai!
- Spārnotās jaunavas,
 Zemes meitas,
 Steidziet, sirēnas, šurp
 170 Ar ganu stabulēm, arfām
 Un Lībijas flautām!
 Manai meldijai skumjai
 Neliedziet asaras savas,
 Ciešanām — ciešanas, dziesmām — dziesmas!
 175 Persefasa
 Lai palīgā sūta
 Mirušo korus, kas sēros man līdzī!
 Tad tencinādama
 Raidīšu viņai ar asarām acīs
 Paiānu
 Aizgājējiem par godu.
- Uznāk koris.*
- Koris**
- 180 Krastā pie zilzila ūdens
 Mīkstā mauriņā
 Meldrājiem līdzās
 Žāvēju košsārtās drānas
 Saules zeltītos staros.
 185 Pēkšņi izdzirdu raudas,
 Kliedzienus, skumīgu dziesmu.

- Līdzīgi tam savās bēdās
 Augstu kalnā
 Klieudz avota nimfa
 Un klinšu alā
 Žēli ievaidas,
 190 Alkdama Pāna,
 Tā milas.
- He.** Vai man, vai!
 Grieķu jaunavas, jūs,
 Kas aizvestas svešzemju kuģos!
 195 Pār jūru ieradās ahajs,
 Ieradās, nesdams man skumjas bez gala.
 Ir sagrauta Troja,
 To aprija postīgās liesmas.
 Bet vainīga es, kas daudziem nāvnese biju,
 200 Un vainīgs mans vārds, kas postnesis daudziem!
 Lēda cilpā
 Radusi nāvi aiz sirdēstiem
 Mana negoda dēļ,
 Bet vīrs, kas klīdis pa jūrām,
 205 Ir zudis bez vēsts.
 Dvīņu — Kastora un viņa brāļa,
 Dzimtenes lepnuma, nav vairs. To pamests
 Ir skrejceļš, kur pakavi dun,
 Un gimnasijs
 210 Eirotas meldrainā krastā,
 Kur jaunekļi cikstas.
- Ko.** Vai, ak vai!
 Cik dēmons, liktenis tavš,
 Ir ciešanām bagāts!
 215 Cik drausmīgai dzīvei tu tapi lemta, kad tevi
 Mātes klēpī radīja Zevs, no ētera
 Nolaidies gulbja spalvās, baltās kā sniegs!
 Vai ir maz likstas, kas tevi nav skārušas,
 Bēdas, kas gājušas secen?
 220 No dzīves šķīrusies māte,
 Un dvīņus — Zeva mīļotos dēlus
 Pameta laime.
 Tu šķirta no dzimtenes savas,
 Un pilsētās runā par tevi,
 225 Ka iededzies mīlā
 Uz barbaru, kundze.
 Laulātais draugs tavš aizgājis bojā
 Jūras sāļajos viļņos;
 Vairs tēva mājas tev nepriecēs sirdi,
 Nedz varkaltais templis.
- He.** Vai, ak vai! Kurš no frīgiešiem,
 230 Kurš no hellēņu vīriem
 Nocirta egles, kas Īlijai
 Atnesa asaru plūdus?

- Priama dēls no tām
 Veidoja neganto kuģi
 Un devās pa jūru,
 Barbariem cilājot airus,
 235 Uz pavardu manu
 Pēc postīgā skaistuma —
 Iegūt mani par sievu.
 Un viltīgā Kipriete,
 Slepkaļa, Danaja mazdēliem
 Gādāja nāvi.
 240 Ai, nelaime mana!
 Pēc zelttroņa Hēras,
 Zeva diženās sievas,
 Pavēles nāca pie manis
 Majas dēls — ātrkājis Hermejs, kad plūcu
 Rožu lapiņas maigās un vācu
 245 Tās azotē kopā, lai dotos
 Uz Atēnas varkalto templi.
 Viņš aizrāva mani pa gaisu
 Uz šo te nejauko zemi,
 Tā sēdams drausmīgu karu
 Starp Priama tautu un grieķiem.
 250 Un manam vārdam nu Simūntas krastos
 Jo bēdīga slava.

Kora vadītājs

- Par tavām sāpēm zinu, bet tev derētu
 Pret dzīves likstām izturēties mierīgāk.
 255 **He.** Kāds liktens man uz mūžiem nolemts, draudzenes?
 Vai cilvēkiem es dzimusi par briesmoni?
 Nekad vēl grieķu sievietē vai barbāre
 Nav dzemdējusi bērnu baltā čaumalā,
 260 Kā Lēdai es no Zeva esot dzimusi.
 Patiešām, gaužām neparasts mans dzīves stāsts;
 Gan Hēra te ir vainīga, gan skaistums mans.
 Kaut taptu es kā glezna atkal izdzēsta
 Un daiļumu pret neglītumu mainītu!
 265 Tad ļaunais, kas ar mani saistās, aizmirstos
 Un hellēņi tik labo atcerētos vairs,
 Kā šodien glabā atmiņā vien nejauko.
 Ja dievi pievilī tādu, kas tik vienureiz
 Uz veiksmi cer, tas sūri, taču panesams.
 Bet man jo daudzas uzbrukušas nelaimes:
 270 Vispirms — bez vainas jācieš man no neslavas,
 Bet negods, kas ir nepelnīts, daudz sāpīgāks
 Par nevalodām, kurām netrūkst pamata.
 Vēl — dievi mani aizcēla no dzimtenes
 Pie barbariem, kur dzīvoju bez draugiem un,
 275 Kaut arī brīva dzimusi, kā verdzene, —
 Šeit, barbaros, ir visi vergi, viens tik ne.
 Ir zudis enkurs pēdējais: vēl cerēju,
 Ka ieradīsies vīrs un mani izpestīs...
 Bet viņš ir miris, un vairs arī mātes nav.

- 280 Es esmu viņas slepkava, bez vainas gan —
 Un tomēr esmu vainīga. Bet meita, kas
 Bij manas mājas prieks un rota skaistākā,
 Vīst vientuļa, bez ģimenes. Nav arī to,
 Kas Zeva dēļ par Dioskūriem dēvēti.
- 285 Tā mani vajā ik uz soļa nelaime,
 Un, kaut vēl dzīva, būtībā es mirusi.
 Visbeidzot — ja reiz atgrieztos es dzimtenē,
 Tās vārti būtu siēgti man, jo domātu:
 Ar Menelāju klāt no Trojas Helena!
- 290 Pēc zīmēm, kuras zināmas mums abiem vien,
 Mēs pazītu viens otru, bijis viņš vēl dzīvs.
 Bet tam nemūžam nenotikt — viņš nepārnāks!
 Kam dzīvot vairs? Uz ko vēl cerēt nākotnē?
 Vai glābiņu no grūtībām rast precībās?
- 295 Lai dzīvoju ar barbaru un mielojos
 Pie viņa galda bagātā? Ja derdzas vīrs,
 Tad sievietei kļūst visa dzīve derdzīga.
 Vislabāk būtu mirt — bet nāvē godpilnā.
 Cik apkaunojoši ir valgā karāties!
- 300 Pat vergiem tas šķiet negods. Toties cildeni
 Un skaisti mirt no zobena: īss mirklis — un
 Jau dzīvība no tavas miesas šķīrusies.
 Jā, dziļi gan es savās bēdās stigusī!
 Kaut skaistums citām sievietēm spēj laimi dot,
 Bet man tas tikai postu vien ir atnesis.
- 305 **K. V.** Lai būtu viņš kas būdams — nedomā, ka viss,
 Ko stāstījies šis svešnieks, patiess, Helena!
He. Ka miris vīrs, to viņš gan skaidri pateica.
K. V. Vai ļaužu runās maz ir melu, izdomas?
 310 **He.** Bet savkārt arī daudz kas ticams ir un drošs.
K. V. Uz ļaunu vien, ne cerībām tev nesas prāts.
He. Man baiļu sajūta liek visur briesmas jaust.
K. V. Kā vari tu ar ļaudīm pili saprasties?
He. Tie visi man ir tīkami, vien precnieks ne.
- 315 **K. V.** Tad zini ko? Šo pieminēkli pamet un . . .
He. Kurp virzās tava valoda? Ko ieteiksi?
K. V. . . . uz pili ej! Tur Teonoju sastapsi,
 To Nereidas meitu, kurai zināms viss.
 Tai pavaicā par savu vīru — vai viņš dzīvs
- 320 Vai saules gaismu atstājis. Tad varēsi
 Pēc apstākļiem, tos skaidri zinot, priedāties
 Vai arī skumt. Vai sērot vērts, kad vēl nekas
 Nav drošs? Un tālab uzklausi: no kapenēm
 Steidz tūdaļ prom un Teonoju uzmeklē!
- 325 Kam skatienu vērst tālēs, ja ir iespējams
 Šai namā siki noskaidrot, kam ticēt var?
 Tev došos līdz uz pili, lai tur jaunavai
 Par abām lūgtu padomu, jo sievietei
 Ir grūtā brīdī jānāk talkā sievietei.
- 330 **He.** Šo padomu es, mīlās, pieņemu.
 Ejiet, ejiet uz pili
 Un uzziniet visu par to,

- Kas skar manas dvēseles mieru!
Ko. Tev sekojam labprāt.
 335 **He.** Ai, nelaimes diena!
 Ko nāksies man, nabagai, dzirdēt
 Un raudāt par ko?
Ko. Ai, mīlā! Kam gribi būt ciešanu reģe
 Un piesauc bēdas pirms laika?
 340 **He.** Ko gan izcietis vīrs?
 Vai skata vēl gaismu,
 Hēlija četrjūgu, zvaigžņotās takas?
 Jeb mīt jau mirušo saimē
 345 Uz mūžu zem zemes?
Ko. Tici — lai būtu kas būdams,
 Tev nākotne vēlīga būs!
He. Tevi — ūdeņiem bagāto, meldrāju skauto
 Eirotu piesaucot, zvēru:
 350 Ja vien patiesas baumas,
 Ka vīrs man ir miris, tad ...
Ko. Ko tad, bezprāte?
He. Žņaudzēju cilpu ap kaklu višu
 Vai pašas rokām sev zobena smaili
 355 Rīklē triekšu ar sparū —
 Upuris dievietēm trijām
 Un Priama dēlam,
 Kas Idkalna ganībās
 Sīringu pūta.
 360 **Ko.** Lai atkāpjas viss, kas ir ļauns,
 Un tev dzīve rit laimē!
He. Ai, nožēlojamā Troja!
 Par noziegumiem tu gruvešos gāzta
 Un drausmīgi cieti.
 365 Kiprietes veltes, man dāvātās,
 Atnesa asiņu straumes
 Un asaru plūdus. Bez mitas
 Manis dēļ krājās sāpes un bēdas.
 Mātes zaudēja dēlus,
 Un jaunavas cirpa sev matus
 Par brāļiem, kas līma
 370 Pie Skamandras, Frīgijas upes.
 Grieķija vaidēt vaidēja,
 Dauzija galvu ar dūrēm
 Un plosīja nagiem mīlīgos vaigus,
 Ka asinis vērtā tos sārtus.
 375 Ai, Kallisto, laimīgā arkādu jaunava!
 Zeva glāstīta, kļuvi par četrkāju būtni —
 Tev veicies daudz labāk
 Kā manai mātei,
 Jo pinkaina dzīvnieka skatā,
 Raugoties acīm, kārām kā lauvenei,
 380 Atpestīta no sirdēstiem tiki.
 Arī tu laimīga, titāna Meropa meita,
 Ko Artemīda kā zelragu briežmāti
 Aizdzina projām no meiteņu kora
 Skaistuma dēļ. Bet mans daiļums

385 Gāza pišļos Dardana pili
Un iegrūda ahajus postā.

*Helena un koris dodas pili. Drīz pēc tam,
skrandās tērpts, ierodas Menelājs.*

Menelājs

Kaut, Pelop, tu, kas Oinomaju pieveici,
Kad sacentāties Pīsā straujos četrjūgos,
No dzīves šķīries būtu dievu Olimpā,
Kur tavu miesu nemirstīgiem pasniedza,
390 Vēl pirms man tēvu dzemdināji — Atreju,
Kam sieva Aerope Agamemnonu
Un pēcāk mani, Menelāju, dāvāja —
Mūs, dēlus slavenos. Pār jūru — nelielos! —
Pret Troju milzu karaspēku virzīju.
395 Bez varmācības valdīju es hellēņus —
Man jauneklī no brīva prāta sekoja.
No tiem vairs viena daļa nav starp dzīvajiem,
Bet citi, ko ir jūra pasaudzējusi,
Uz dzimteni par kritušajiem ziņu nes.
400 Vairs tikai es pa zilo jūru klaiņoju
Vēl šobaltdien, kopš Trojas torņus dragāju,
Un, lai cik karsti ilgojos pēc dzimtenes,
Man, nelaimīgam, atgriezties liedz dievības.
Es kuģoju gar mežonīgo Lībiju,
405 Tās tukšnešiem. Ne reizi vien, kad dzimtais krasts
Jau tuvu bij, mūs vētra atkal aizdzina,
Nekad mums buras neglāstīja mājupvējš.
Vairs kuģa nav, un biedri bojā gājuši,
Es — izmests šeit. Mans kuģis, klintij uztriecies,
410 Vai tūkstoš drumslās sašķīdis. Tik ķīlis vien
No staltā burinieka vairs ir palicis.
Uz tā es necerot tik tikko izglābos
Ar Helenu, ko aizvedu no Īlijas.
Kā sauc šo novadu un tautu, nezīnu,
415 Bet iejukt pūlī un tad vaicāt neērti,
Jo negribas man ļaudīm skrandās rādīties
Un kaunos sava stāvokļa. Ja izcils vīrs
Krīt nelaimē, tam grūtāk pierast nekā tam,
Kam neveicas jau sen. — Bet vajadzība spiež:
420 Nav pārtikas, nedz vairs ir drēbes mugurā.
Tas skaidri redzams — driskas, kas man miesu sedz,
Ir vienīgais, kas vēl no kuģa palicis.
Mums jūra atņēmusi lepno apģērbu —
Ir apmetņus, ir košos peplus. Sievieti,
425 Kas visām manām nelaimēm bij pirmsākums,
Es kādā alā noslēpu un, nākdams šurp,
To uzticēju biedriem, kuri man vēl ir.
Es klaiņoju te viens un centos noskaidrot,
Kā draugiem sagādāt, kas viņiem vajadzīgs,
430 Un ieraudzīju pili šo ar uzrobjiem
Un augstiem vārtiem — bagātnieka mitekli.
Tik tādā mājā jūrniekam ir cerība
Ko iemantot. Neviens, ja pašu trūkums māc,

Nav spējīgs, lai kā gribētu, tam palīdzēt.

Menelājs klauzina pie vārtiem.

435

Ei! Vai tur ir kāds vārtnieks? Lai šis ārā nāk
Un saimniekiem par manām bēdām paziņo!

Sirmgalve paver mazliet vārtus.

Sirmgalve

Kas tur pie vārtiem klauzina? Tak lasies prom
No šejienes un nekaitini saimniekus,

440

Pie sliekšņa kvernot! Citādi tev beigas, jo
Tu esi grieķis, bet šais mājās necieš tos!

Me. Lūk, kā! Tev, vecā, tencinu par padomu.

Man jāklausa. Bet kāpēc tu tik nelaipna?

Si. Ej prom! Man, svešniek, jāpilda savs pienākums:

Ikvienam grieķim tuvoties šai pilij liegts.

*Menelājs mēģina iespraukties pa vārtiem,
bet vārtiece viņu atgrūž nost.*

445

Me. Kam mani grūd, tik varmācīgi rīkojies?

Si. Pats vainīgs! Kālab negribi tu paklausīt?

Me. Ej, lūdzama, un ziņo saviem saimniekiem . . .

Si. Tev nāktos rūgti nožēlot, ja ziņotu!

Me. Man, jūrā cietušajam, nākas patvērums.

450

Si. Tad ej un prasi to kur citur, ne pie mums!

Me. Nē, vēlos tomēr iekšā tikt — tak uzklausi!

Si. Cik uzbāzīgs! Uz vietas tevi projām dzīs!

Me. Ak vai! Kur mani karapulki slavenie?

Si. Varbūt tur bijī izcils vīrs, bet šeit gan ne.

455

Me. Ai, dievi! Cik šāds pazemojums nepelnīts!

Si. Tev acīs riešas asaras. Kam raudi tu?

Me. Es leju asaras par laimi zudušo.

Si. Tad vari iet un draugu pulkā paraudāt.

Me. Kurš valdnieks mīt šai pilī? Kā šo zemi sauc?

460

Si. Šeit mājō Protejs, un šī zeme — Ēģipte.

Me. Kā? Ēģipte? Vai man! Kur esmu nokļuvis!

Si. Kas dižās Nīlas novadā tev pulgojams?

Me. To nedaru, tik kremt mans sūrais liktenis.

Si. Vai esi vienīgais, kam grūti? Tādu daudz!

465

Me. Vai mājās šobrīd valdnieks, ko man minēji?

Si. Lūk, viņa kaps! Bet zemē tagad valda dēls.

Me. Un kur viņš ir? Šai pilī vai kur ārpusē?

Si. Te viņa nav. Bet grieķus nīst viņš neganti.

Me. Un kāds tam pamats? Ne jau es tur vainojams.

470

Si. Te apmetusies Zeva meita Helena.

Me. Kas? Ko tu teici? To man vēlreiz atkārtō!

Si. Nu — Tindareja meita, Spartā dzimusī!

Me. Kā tā šeit gadījusies? Kas te noticis?

Si. Tā ieradās pie mums no Lakedaimonas.

475

Me. Kad?

sevi

Vai tad sieva man no alas izzagta?

- 480 **Sl.** Pirms grieķu karagājiena pret Īliju.
Bet nu ej prom! Mums pilī tādi apstākļi,
Kas satrauc visus mājiniekus. Atnācis
Tu nelaikā: ja valdnieks saņems tevi ciet,
Tev pamieļojums nāve būs.
- 490 *čukstus*
- Pret hellēņiem**
Es draudzīga un izturējos nelaipni
Tik tāpēc vien, ka baidījos no saimnieka.
- 500 *Viņa aizcērt vārtus.*
- 485 **Me.** Ko lai nu saku, domāju? Kā dzirdu, man
Pie vecām likstām nākušas vēl jaunas klāt.
Es, savu sievu atvedis no Trojas šurp
Kā trofeju, to lieku alā apsargāt,
Bet arī šeit, šai pilī, kāda atrodas,
Kam vārds tāds pats kā manai sievai. Arī to
Par Zeva meitu uzskata — tā teica šī.
490 Varbūt te, Nīlas krastos, ir kāds vīrs, kam vārds
Ir Zevs? Nē, Zevs ir tikai viens — tur debesīs!
Vai pasaulē vēl cita Sparta kā vien tā,
Kam vijas garām meldru skautā Eirota?
Un arī Tindareja vārds tik vienam ir.
495 Kur vēl ir zeme, ko par Lakedaimonu
Vai Troju sauktu? Jā, es tiešām nezinu,
Ko domāt. Kaut gan — tā vien šķiet — var pasaulē
Gan zemes saukties vienādi, gan sievietes,
Te nebūtu ko brīnīties. Un arī tas,
500 Ko dzirdēju no vecās, nebaida. Neviens
Tik neatsaucīgs nevar būt, ka, izdzirdis,
Kas esmu, liegtu pārtiku. Jo pazīstams
Ir Trojas sārts un arī es, kas iededzu.
505 Jā, visur daudzinašs tiek Menelāja vārds!
Es sagaidīšu namatēvu. Divas tad
Būs iespējas. Ja viņš man šķitīs cietsirdis,
Es aizlavīšos prom pie kuģa paliekām,
Bet, ja būs cilvēcīgs, tad lūgtin lūgšos to,
Lai palīdzību grūtā brīdī neliedz mums.
510 Šai nelaimē visnepatīkamākais tas,
Ka maize jāizlūdzas man no valdnieka,
Kaut pats es tāds. Bet citas izejas man nav.
Kā saka gudrie — ne jau mans šis izteiciens:
Pats spēcīgākais pasaulē ir trūkums skarbs.
- Viņš paslēpjas. Atgriežas koris.*
- 515 **Ko.** No jaunavas — pareģes
Valdnieka pilī es
Dzirdēju vēsti:
Menelājs nav vēl
Nokāpis tumsas
Valstībā, viņu
Neklāj vēl zeme.

520 Joprojām viņš
Izvērdzis klejo pa jūru
Un nav vēl ticis
Līdz dzimtenes krastam.
Viņš maldās pa dzīves takām,
525 Daudz izcietis, zaudējis draugus,
Un, vagodams jūru,
Kopš atstājis Troju,
Ir pabijis dažnedažādās zemēs.

Helena atgriežas no pils.

He. Nu atkal varēšu pie kapa atgriezties.
No Teonojas viedīgās, kas visu zin,
530 Es labu vēsti saņēmu. Tā sacīja,
Ka vīrs ir dzīvs, vēl saules mirdzu skatīt spēj.
Viņš krustām šķērsām kuģojis pa jūrām šurp
Un turp, tam spēki klejojumos sikuši;
Viņš pārradīsies, mērs kad ciešanām būs pilns.
535 Tā neteica, vai atgriezies viņš dzīvos vēl;
Es, priecīga par ziņu saņemto, ka vīrs
Ir dzīvs, pat neiedomājos tai pavaicāt.
Šai zemē — gaužām tuvu viņš, tā sacīja,
No jūras līdz ar dažiem biedriem izglābies.
540 Kad būsi klāt? Ai, kā es tevis ilgojos!

Menelājs iznāk no savas slēptuves.

Ā! Kas šis tāds? Vai glābties man no viltus būs,
Ko iecerējis Teoklimens nešķīstais?
Kā kumeļš straujš, kā Dionīsa bakhante
Es metīšos pie kapa. Ai, cik mežonīgs
545 Šā vīra izskats! Jā, viņš mani gūstīt grib!
Me. Jel apstājies! Kam tiecies tu tik steidzīgi
Pie kapa nokļūt un pie svētiem plāceņiem,
Tur kūpošajiem? Kālab projām bēdz? Tavs stāvs
Man iedveš mulsumu un šausmas, mēle stingst!
550 **He.** Man uzbrūk, mīlās draudzenes! Šis negrib ļaut,
Ka eju kapam klāt, un grasās aizvilkt prom
Pie valdnieka, no kura rokas atteicos.
Me. Ne zaglis es, ne rokaspuisis neliešiem!
He. Cik tavas drānas noskrandušas, derdzīgas!
555 **Me.** Tev nevajag no manis būties, apstājies!

He. aizskrējusi līdz kapam

Jā, nu jau varu apstāties, kad esmu šeit.
Me. Teic — kas tu esi? Ko es tevī ieraugu?
He. Bet tu kas esi? Arī tev to vaicāšu.
Me. Nekad vēl tāda līdzība nav redzēta!
560 **He.** Ai, dievil! Atrast savējos tik dievi ļauj.
Me. Vai esi tu no Grieķijas vai vietējā?
He. No Grieķijas. Bet pasaki, kas esi tu!
Me. Mats matā, sieva, līdzīga tu Helenai.
He. Tu savkārt Menelājam. Nē — man vārdu trūksti!
565 **Me.** Tev taisnība — šis nelaimīgais esmu es!

- He.** Cik vēlu gan tu atgriezies pie sievas krūts!
Helena grib Menelāju apskaut.
- Me.** Pie kādas sievas? Tikai neskaries man klāt!
He. Pie tās, ko iedeva tev Tindarejs, mans tēvs.
Me. Ai, Hekate, man gaišus tēlus atsūti!
 570 **He.** Es neesmu šīs ceļadievies naksnīgs rēgs.
Me. Viens divām sievietēm nevaru par vīru būt!
He. Un kurai citai sievietei vēl esi vīrs?
Me. Tai, kuru, atvestu no Trojas, ala slēpj.
He. Tev nav nevienas citas sievas — tikai es.
 575 **Me.** Vai esmu prātā sajucis? Vai acis viņ?
He. Vai nepazīsti sievu, mani vērdamies?
Me. Jūs līdzīgas, bet pārliecības īstas nav.
He. Tad skaties! Kā vēl trūkst? Vai pats sev netici?
Me. Ka tu pēc viņas izskaties, to atzīstu.
 580 **He.** Nav liecinieces labākas kā tava acs.
Me. Bet kā lai ticu, ja man cita sieva ir?
He. Tur, Īlijā, bij tikai veidols mans, ne es.
Me. Bet kas tad darināt spēj dzīvus veidolus?
He. Šo sievu tev no gaisa dievi radīja.
 585 **Me.** Bet kurš no tiem? Tas neticami izklausās!
He. Tā Hēra bij — lai mani Parīds neiegūst.
Me. Tad biji reizē Īlijā un arī te?
He. Tik vārds ir spējīgs visur būt, ne ķermenis.
Me. Laid! Jau tāpat spiež bēdu nasta sāpīga!
 590 **He.** Tu pamet mani? Nēmsi māņu tēlu līdz?
Me. Tad dzīvo sveika, Helenai tik līdzīgā!
He. Vai man! To tikko atradu — un zaudēju!
Me. Es ticu tam, ko nācies izciest, nevis tev.
He. Vai kāds vēl bijis nelaimīgāks nekā es?
 595 **Me.** Mans dārgais mani pametis. Nemūžam vairs
He. Es netikšu uz dzimteni — uz Grieķiju!
- Steigšus ierodas Ziņnesis,
 kāds no Menelāja biedriem.*
- Ziņnesis**
- Tad beidzot tevi sameklēju, Menelāj!
He. Es, tavu biedru sūtīts, ko tur atstāji,
 Pa svešo zemi klaiņoju bez apstājas.
 600 **Me.** Kas lēcies? Vai jūs apzaguši barbari?
Zi. Nē, atgadījies brīnums, vārdos netverams!
Me. Šī trauksme liecina par kaut ko svarīgu.
Zi. Tā ir. Lai cik tu izcietis — viss veltīgi!
Me. Tu skaries vecām brūcēm klāt. Bet kas tad jauns?
 605 **Zi.** Tev sieva prom! Tā pacēlās pret ēteru
 Un izgaisa. Nu viņa mājā debesīs.
Me. Bet, svēto alu atstājot, ko sargājām,
 Tā sacīja: «Ai, nelaimīgie frīģieši
Me. Un ahaji! Jums nācās manis labad mirt
 610 **Me.** Pie Skamandras. Tā bija Hēras viltība —
Me. Jums aplam šķita, ka es sieva Parīdam.
Me. Pie sava tēva atgriezīšos — debesīs,
Me. Jo apkārt laiks, ko noteicis man liktenis,

615 Bet pulgām, kas pār Tindarīdu nākušas,
Nav pamata — bez kādas vainas Helena.»

ieraudzīdams Helenu

Es tevi sveicu, Helena. Tad biji šeit?
Jau stāstīju, ka devies prom pie zvaigznājiem —
Man nebija ne jausmas, ka tu laisties spēj.
Es nevēlos, lai tevi atkal zākājam
620 Par nebeidzamām ciešanām, ko tevis dēļ
Pie Trojas pieredzēja vīrs un karaspēks.

Me. Tad tiešām! Viss, ko viņa teica, atbilst tam,
Ko sacīja šis vīrs. Ai, diena ilgotā,
Kas atdod tevi manām skavām, Helena!

625 **He.** Mans visudārgais Menelā! Jau pagātnē
Ir visas mūsu ciešanas, klāt liksmes laiks!
Es, draudzenes, atguvu vīru
Un apskauju mīlo
Šai dienā — gaismnesē vēlā.

630 **Me.** Es savkārt tevi. Lai cik daudz ir pasakāms
Un vaicājams, es nezinu, ar ko man sākt.

He. Es liksmoju, svētlaimes trīsās
Vai pamirst sirds un acīs asaras riešas.
Es viju rokas ap tevi, mans laulātais draugs,
635 Un izjūtu baudu.

Me. Cik mīļš tavs skatiens! Gausties nedrīkstu:
Es tevi — Zeva, Lēdas meitu apskauju,
Kam kādreiz, lāpām liesmojot, brāļi —
640 Baltzirgu jaunekļi uzgavilēja. Kāds dievs
Tevi aizrāva prom
No manām mājām,
Bet tagad jau virza
Uz citu — labāku dzīvi.

Mūs laime nelaimē atkal saveda kopā —
645 Nu gribu, kaut vēlu tik, baudīt, ko liktenis dāvā.

He. Jā, baudi to! Tā arī mana vēlme. Tur,
Kur divi, nevar viens būt laimīgs, otrs — ne.
Manas mīļās, par to, kas ir bijis,
Vairs negaužos, nejūtu sāpes —
650 Mans vīrs ir atkal pie manis,
Ko ilgi jo ilgi no Trojas
Gaidīju nākam.

Me. Jā, esmu tavš, tu — mana. Dieves viltu tik
Pēc neskaitāmām posta dienām apjautu.
Aiz laimes man asaras birst — tajās prieka
655 Ir vairāk kā skumju!

He. Ko sacīt man? Kas būtu kādreiz ticējis,
Ka tevi spiedišu es negaidot pie krūts?

Me. Un tevi es, kam šķita, ka tu bēgusi
Uz pilsētu pie Idas — Troju nīstamo.
660 Bet, dievu dēļ, kā mājas pamest varēji?

He. Ak vai! Tu taujā pēc sākotnes sūrās!
Ak vai, pēc likteņa sūrā!

- Me.** Jel runā! Viss, ko dievi dod, ir izstāstāms.
- He.** Man derdzas, ko pavēstīt nākas!
- 665 **Me.** Un tomēr runā! Tikams stāsts par pārciesto.
- He.** Es netvīku svešā jaunekļa glāstu
Un nedeivos projām ar spārnoto kuģi
Alkās pēc ziedzīgās mīlas.
- Me.** Kāds dievs vai liktens atņēma tev dzimteni?
- 670 **He.** Zeva, Zeva un Majas dēls
Mani atveda šurpu pie Nīlas, mans draugs.
- Me.** Cik dīvaini! Kā sūtīts? Stāsts tavs pārsteidzošs!
- He.** Man jāraud, asaras skropstas vērs miklas:
No Zeva sievas šī sodība nāca.
- 675 **Me.** No Hēras? Kam tā vēlēja mums nelaimi?
- He.** Ak vai, mana nelaime — avoti dzidrie,
Kur, daiļumu kopdamas, mazgājās dieves.
Tur soģis izšķīra strīdu.
- Me.** Vai spriedums Hēru rosināja tevi nīst?
- 680 **He.** Lai atņemtu Parīdam . . .
- Me.** Kā? Jel runā!
- He.** . . . kam Kipriete solīja mani par sievu.
- Me.** Tu nelaimīgā!
- He.** Jā, nelaimīgā! Tā nokļuvi Ēģiptes zemē.
- Me.** Un tavā vietā, saki, bij tam māņu tēls?
- He.** Tad vēl drausmīgā nestunda pilī!
- 685 **Me.** Ai, māte!
- Me.** Ko gribi tu sacīt?
- He.** Vairs mātes nav. Mana negoda dēļ
Tai savilkās cilpa ap kaklu.
- Me.** Ail! Bet vai meita — Hermione dzīva vēl?
- He.** Mans mīlais, bez vīra, bez bērniem
Tā manu laulību apraud,
Kas vispār laulība nebij!
- 690 **Me.** Tu, Parīd, namu sagraīvi līdz pamatiem,
Bet gāji bojā arī pats un tūkstošiem
Danaju varkaltās bruņās!
- He.** No dzimtenes mani, nolādēto,
Aizrāva dievība liktenim ļaunam —
No tevis, no pilsētas manas,
Kad pametu mājas un laulības gultu,
Bet ne jau kaunpilnas kaislības tvīkstot.
- K. V.** Ja laimīgi jūs būsīt arī nākotnē,
Tas atlīdzinās pilnām to, ko izcietāt.
- 700 **Zi.** Ļauj, Menelāj, man jūsu priekā dalīties,
Ko jaušu, bet līdz galam aptvert nespēju.
- Me.** Tad, vecais, nāc un piedalies šai sarunā!
- Zi.** Vai ne ap viņu risa Trojas ciniņi?
- Me.** Nē, ne ap viņu: dievi mūs bij viluši —
- 705 **Zi.** Vien posta nesējs mākoņtēls mums rokās bij.
- Me.** Ko saki tu!
Tad tikai mākoņtēla dēļ šīs moka mums?
Tur triju dievju strīds un Hēra vainīgi.

- Zi.** Un vai tad šī patiešām tava sieva, kungs?
- 710 **Me.** Jā, tā tas ir. Par to, ko saku, nešaubies!
- Zi.** *Helēnai*
Cik daudzveidīga, meitiņ, neizprotama
Ir dievība! Tā apgriez visu otrādi,
Gan svaida šurp, gan turp. Cits sūri nopūlas,
Cits pūļu nepazīst nemaz, bet gals tam ļauns.
- 715 Jā, dzīvē it nekas nav drošs un pastāvīgs.
Jums — tev un vīram — bēdas secen negāja,
Tev nevalodu dēļ, tam — kara mutuļos.
Viņš, kamēr censtin centās, neguva neko,
Bet nu tam laime klēpī krīt bez piepūles.
- 720 Jā, sirmo tēvu tu vis kaunā neliki,
Nedz Dioskūrus, nerīkojies tā, kā melš.
Vēl šodien pat man tavas kāzas atmiņā.
Es atceros, kā pavadīju tecinūs
Ar lāpām rokās četrjūgu, kad atstāji
725 Ar līgavaini savas mājas laimīgās.
Ir peļams vīrs, kas savus kungus necienī,
Tiem nepriecājas līdz un bēdās nedalās.
Es gribētu, lai mani, kaut es dzimis kalps,
Pie tādiem vergiem pieskaita, kam cēla sirds,
- 730 Kas nebrīvi tik vārda, nevis gara pēc.
Tā taču labāk nekā tad, kad cilvēku
Māc reizē divas nelaimes: ka dvēselē
Tas ļauns un citus klausīt spiests, kam viņš ir vergs.
- Me.** Nu dodies ceļā, vecais draugs, kas pārcietis,
735 Man līdzās cīnoties, ne vienu likstu vien
Un tikko kā ar mani laimē dalījies!
Ej, biedriem, kas tur palikuši, izstāsti,
Ko esi redzējis un kā šeit klājas man!
Lai viņi paliek krastmalā un pavēro,
740 Kā risēs cīņas, kas, kā jaušu, gaidāmas.
Ja spēšu sievu aizvest prom no šejienes,
Lai viņi modri, jo tad apvienojoties,
Ja veiksies, glābties varēsim no barbariem.
- Zi.** Lai notiek tā, mans valdniek! Nu es sapratu,
745 Cik orākuli tukši un cik melīgi.
Ne upurliesmas vēstī mums ko prātīgu,
Ne putnu balsis. Cik gan naivi ticēt tam,
Ka spārnotie tik noderīgi cilvēkiem!
Kad Kalhants redzēja, ka mākoņtēla dēļ
750 Tā draugi mirst, viņš neteica nekā — tāpat
Kā Helēns — un tā velti krita pilsēta.
Tāds, sacīsi, bij dievu prāts. Bet kam tad der
Šāds orākuls? No dieviem lūdziet svētību,
Tiem ziedojo, bet zilēšanu atmetiet —
755 Tā kalpo tikai apmānam. Neviens vēl nav
Ar uguns zīmēm bagāts ticis, ja viņš slinks.
Jā, vesels saprāts — pareģis vislabākais. *Prom.*
- K. V.** Par zilēšanu domāju tāpat kā viņš:
760 Ja dievi kādam cilvēkam ir vēlīgi,
Tam paša mājās orākuls visdrošākais.

- He. Lai tas nu paliek! — Šobrīd mums ir sekmējies.
Gan nebūs labuma no tā, ja dzirdēšu,
Kā izglābies no Trojas, bet ikviens, kas mīl,
Grib uzzināt, ko mīļotais ir pārcietis.
- 765 Me. Tu vaicā daudz — un vienā elpas vilcienā!
Vai tev par briesmām Aigejjūrā pavēstīt,
Par ugunīm, ko Nauplijs dedza Eibojā,
Par Krētu un par Lībiju, tās pilsētām,
Par virsotni, kur Persejs bij? Es nespētu
- 770 Vien stāstu beigt, un mani skumjas pārņemt
Par to, kas bijis, — tā man nāktos divkārt ciest.
- 770 He. Tu atbildēji labāk, nekā vaicāju.
Tik to vien saki, klusēdams par pārējo:
Cik ilgi klīdi tu pa jūras plašumiem?
- 775 Me. Pie desmit gadiem, kad pie Trojas karojām,
Nāk septiņi uz jūras vadīti vēl klāt.
- 775 He. Cik, nelaimīgais, bijis ilgs šis laiks! Un nu,
Tur tikko izglābies, te nāvei pretī ej!
- Me. Kā tā? Ko sacīji? Tu mani satriec, siev!
- 780 He. Jo ātrāk aizbēdz projām no šā novada!
Te kritīsi no vīra, kas šai pilī kungs!
Me. Ko dariju, ka pelnu tādu nelaimi?
He. Tu pārradies šo kavē manu roku gūt.
Me. Vai tiešām kāds grib manu sievu apprecēt?
- 785 He. Jā, un vēl mani kaunā likt, kā manīju.
Me. Vai viņš ir cilvēks ietekmīgs? Vai valdnieks šeit?
He. Jā, viņš šīs zemes pavēlnieks, tam Protejs tēvs.
Me. Tad tas, ko bilda vārtniecē, tā jāsaprot.
He. Pie kuriem vārtiem klauvēji šeit svešumā?
- 790 Me. Pie šiem. Bet mani padzina kā ubagu.
He. Tu laikam maizi izlūdzies? Cik sāpīgi!
Me. Pēc būtības tā bija, bet ne vārdu pēc.
He. Tad nu tu zini, kādas precības man draud.
Me. Jā, bet, vai viņa vairījies, to nezinu.
- 795 He. Es biju uzticīga tev, jel tici man!
Me. Cik skaisti — ja tas tiesa! Bet kas liecinieks?
He. Vai redzi ciskas trūcīgās pie kapenēm?
Me. Jā, redzu salmu pīteni. Bet kam tas tev?
He. Šī vieta mani pasargā no precībām.
- 800 Me. Vai tempļa nav? Jeb tāda šeit ir paraža?
He. Šai vietā varu patverties kā svētnīcā.
Me. Tad nedrīkstu es tevi vest uz dzimteni?
He. Ne mani glāsti lemti tev, bet zobens ass.
Me. Jā, es pats nelaimīgākais starp cilvēkiem!
- 805 He. Vairs nekavējies — projām bēdz no šejienes!
Me. Un tu? Es Troju sagravu tik tevis dēļ!
He. Tas tomēr labāk kā par mani bojā iet.
Me. Tavs priekšlikums ir glēvs un Trojas necienīgs.
He. Ja gribi nokaut valdnieku, to nespēsi.
- 810 Me. Vai vīru šo ar dzelzi nevar ievainot?
He. Gan redzēsi. Kam prāts, vien iespējamo grib.
Me. Tad klusēdams lai ļauju rokas sasaistīt?
He. Nav citas izejas — vien viltus līdzēt var.
Me. Ir tikamāk mirt cīņā nekā gaidās nikt.

- 815 **He.** Vairs tikai viena cerība uz glābiņu.
Me. Vai tas ir zelts? Vai droširdība? Vārda spēks?
He. Lai valdniekam neko par tevi nesaka.
Me. Kas viņam teiks? Neviens te mani nepazīst.
He. Tam mājās ir kāds palīgs, dieviem līdzvērtīgs.
- 820 **Me.** Vai vieda balss, kas šajās sienās mitinās?
He. Nē, māsa tam, ko Teonojas vārdā sauc.
Me. Šis vārds pēc orākula skan. Teic — ko tā māc?
He. Tā visu zin un brālim pateiks, ka tu šeit.
Me. Tas būs mans gals, jo paslēpties te nespēju.
- 825 **He.** Varbūt mēs varētu to lūgšus pierunāt...
Me. Uz ko? Kam jaunas cerības man modīni?
He. ... lai viņa brālim nesaka, ka esi te.
Me. Tad varēsim, ja viņa piekāpsies, braukt prom?
He. Ar viņas ziņu varēsim, bet slepus — ne.
- 830 **Me.** Tad mēģini, jo saskanīgs ir sievu prāts.
He. Es lūgdamās ap ceļiem vīšu rokas tai.
Me. Bet ja nu tā šo lūgumu mums noraida?
He. Tad mirsi un es būšu spiesta precēties.
Me. Tu mani taisies nodot, spaidis tik ieganst tam!
- 835 **He.** Es zvērēšu pie tavas dārgās dzīvības...
Me. ... ka nomirsi, bet citam nepiederēsi?
He. Jā, no tā paša zobena un līdzās tev!
Me. Tad, apliecinot zvērestu, man roku sniedz!
He. Šei! Saules gaismu atstāšu, ja mirsi tu.
- 840 **Me.** Bez tevis arī es vairs dzīvot negribu.
He. Bet kā mēs varam mirt, lai nāve godpilna?
Me. Vispirms es uz šā kapa tevi noduršu,
 Tad sevi, taču tikai tad, kad drosmīgi
 Par tevi būšu cīnījies. Lai nāk, kas grib!
- 845 **Me.** Es Trojas slavu glabāšu un neļaušu,
 Lai mani pulgo Grieķijā, ja pārnākšu.
He. Es Ahilleju viņa mātei atņēmu
 Un redzēju, kā slīga Ajants diženais,
 Kā Nestors dēlu zaudēja. Tad kādēļ gan
- 850 **Me.** Lai vairo mirt, par savu sievu cīnoties?
He. Tam nenotikt! Ja dieviem piemīt gudrība,
 Tie drosmīgos, kas kaujas laukā krituši,
 Zem kapa kopīgas ar vieglām smiltīm sedz,
 Bet glēvuļus uz cietām klintīm guldina.
- 855 **K. V.** Ai, dievi! Tantalīdiem beidzot atļaujiet
 Būt laimīgiem! Lai visas bēdas atstāj tos!
He. Ak, šausmas! Lūk, tā piepildās mans liktenis!
 Mums beigas, Menelāj! No nama laukā jau
 Nāk Teonoja viedīgā. Pils dunēt dun,
 Klaudz aizšaujамie.
- 860

Atveras vārti, parādās Teonoja ar kalponēm.

Ātrāk bēdz! Bet kālab bēgt?

Lai viņa te vai citur — viņai tik un tā
 Ir zināms, ka tu šeit. Man nav vairs padoma!

Tu, izglābies no Trojas, svešā novada,
No jauna dodies pretim svešiem zobeniem!

Teonoja *kādai kalponei*

865 Tu, nesot lāpas uguni, pa priekšu ej
Un šķīstī svēto ēteru ar sēru, lai
Es debess dvašu varu tīru ieelpot!

citai kalponei

870 Bet tu ar liesmu manu ceļu tīru vērt,
Ar karstu guni skardama, ja dūrusies
Tam nešķīstena kāja klāt! Kad paveiksit,
Ko, dieviem kalpodama, lieku darīt jums,
Tad nesiet liesmu atpakaļ uz pavardu!
875 Ko teiksi tagad, Helena, par to, ko es
Tev pareģoju? Menelājs, tavš vīrs, ir klāt —
Bez kuģiem un bez līdzinieces tavējās!

Menelājam

880 Tu, nelaimīgais, tik daudz bēdu izcieti,
Bet nezini, vai lemts tev mājās atgriezties
Vai palikt te. Vēl šodien dievi pulcēsies
Un Zeva vadībā par tavu dzīvi lems.
885 Gan Hēra, seno dienu naidniece, nu grib,
Lai atgrieztos tu dzimtenē ar Helenu.
Tad uzzinātu Grieķija, ka laulība
Ar Aleksandru — Afrodītes dāvana —
Ir bijis māns. Bet mājupceļu aizkavēt
890 Grib Kipriete, lai slēptu, ka tā uzvaru
Par Helenu, tās mīlas dēku pirkusi.
Nu manās rokās, vai, kā vēlas Kipriete,
Es lemšu tevi nāvei, brālim nododot,
Vai Hērai līdzās izglābšu tev dzīvību —
Bez brāļa ziņas, kas jo stingri pieteicis
Tam pavēstīt, ja tu šai zemē ierastos.

kalponēm

Tad kura ies un manam brālim pavēstīs,
Ka viņš ir klāt, lai pati esmu drošībā?

Helena metas Teonojai pie kājām.

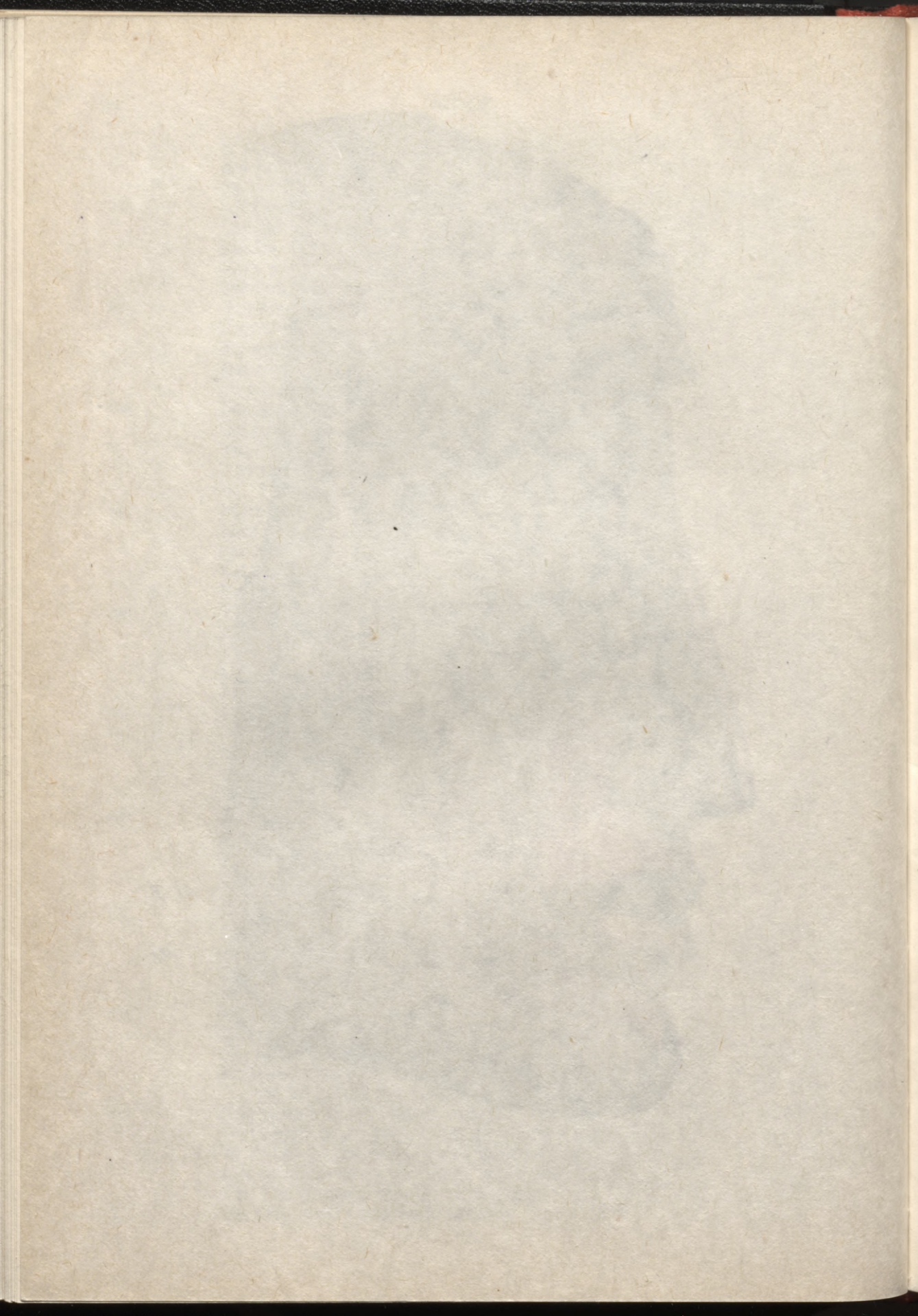
He. Pie tavām kājām, jaunava, es nometos,
895 Kur pišļos gulēt klājas tam, kas nelaimīgs.

Par sevi aizlūdzu un šo, ko tikko kā
Es atguvu, lai nāves briesmās skatītu.
Nē, brālim neizpaud, ka Menelājs ir klāt
Un sirsnīgi jo sirsnīgi to skāvu jau.
900 Ak, vīru glāb, tev lūgšus lūdzos, nenodod
Jel savu krietno sirdi, saņemot par to
No brāļa pateicību ļaunu, netaisnu!

Dievs varmācību nīst — tas prasa, lai ikviens
Pie savas rocības tiek ceļā godīgā
905 Un atsakās no bagātības netaisnas.
Gan debesis, gan zeme visiem mirstīgiem

- Ir kopīga, un šeit lai viņi mantu krāj,
 Bet neatņem to citiem, svešu nekāro.
 Tā reizē laime bij un arī nelaime,
 910 Ka Hermejs mani aizveda pie Proteja,
 Lai glabā vīram. Tas nu klāt un atgūt grib.
 Bet kā viņš varēs to, ja mirs? Kā mirušam
 Spēs mani, dzīvu, atdot atpakaļ tavs tēvs?
 Jel iedomājies dievību un Proteju!
 915 Vai aizgājējs un Hermejs atdot vēlētos,
 Kas viņiem nepieder, vai ne? Es domāju,
 Ka vēlētos. Tev tālab cēlsirdīgais tēvs
 Par augstprātīgo brāli vairāk jācienī.
 Ja tev kā reģei pieejams viss dievišķais,
 920 Bet nievāsi, ko krietnais Protejs nospriedis,
 Un brāli netaisno par taisnu atzīsi,
 Tas būtu kauns, ka, izprazdama dievišķo —
 Kas ir un būs, — tu nezini, kas taisnīgi.
 No smaguma, kas mani nospiež, atpestī,
 925 Man dāvājot, ko liedzis sūrais liktenis!
 Nav cilvēka, kas neienīstu Helenu:
 Par mani runā, ka es vīru pametu,
 Lai zeltbagātās frīgu pilīs dzīvotu.
 Kad atgriezīšos Spartā, dzimtā Grieķijā,
 930 Tur sapratīs, ka nenodevu savējos,
 Ka visas ciešanas bij dievu viltus dēļ.
 Tad mani atkal krietnu sievu godā cels
 Un izdošu pie vīra meitu, ko neviens
 Patlaban neprec. Rūgtam klaidam pienāks gals,
 935 Un savās mājās baudīšu, kas pieder man.
 Ja būtu miris vīrs un sārtā sadedzis,
 Es asaras par viņu lietu svešumā.
 Bet viņš ir izglābies, ir dzīvs! Man zaudēt to?
 Nē, jaunava! Tev lūdzos — esi žēlīga
 940 Un seko savam tēvam — vīram taisnīgam,
 Jo bērni, kas no krietna tēva cēlušies,
 Gūst slavu spožāko, ja viņi tikumos
 Tam līdzināties spējīgi un raksturā.
K. V. Šī runa manī līdzjūtību modina,
 945 Man tevis žēl! Bet tagad gribas dzirdēt, ko
 Teiks Menelājs, kam apdraudēta dzīvība.
Me. Man neklājas pie tavām kājām nomesties
 Un vaigus slacīt asarām. Ar glēvumu
 Es apkaunotu slavu, Trojā iegūto.
 950 Kaut uzskata, ka arī vīram cildenam,
 Ko likstas māc, it labi piestāv asaras,
 No šādas rotas atteikšos — ja rota tā —
 Un došu vīrišķajai drosmei priekšroku.
 Ja labpatiks tev svešinieku aizstāvēt,
 955 Kas pamatoti savu sievu atprasa,
 Tad atdod to un pašu glāb! Ja cits tev prāts,
 Tā nebūs pirmā reize, ka es nelaimē, —
 Daudz cietis es — un tautai ļauna šķitīsi!
 Bet, kas ir manis cienīgi un taisnīgi
 960 Un tavā sirdī radis dziļu atbalsi,

- To sacīšu, pie tēva kapa pieplakdams:
 «Ai, sirmgalvi, kas mīti akmens mājoklī!
 No sirds es lūdzos — atdod sievu, ko tev Zevs
 Ir uzticējis reiz, lai man to glabātu!
 965 Tu, zinu, nespēj, būdams miris, man to dot.
 Bet meita nepieļaus, ka viņas cēlais tēvs,
 Ko aicinu no zemes dzilēm palīgā,
 Tiek nopulgots, jo tas no viņas atkarīgs.»
 Tu arī, Aīd, stāvi klāt, kas saņēmi
 970 No manis tik daudz mirušo, — tos zobens mans
 Ir gāzis zemē viņas dēļ! Tā alga tev!
 Tad vai nu ļauj tiem atkal dzīviem atgriezties,
 Vai liec, lai meita pārspēj tēvu bijīgo
 975 Un atdod vīram Helenu! Bet, ja jūs man
 To atņemt gribat, es jums tūdaļ pateikšu,
 Ko sieva savā runā noklusējusi.
 Ar zvērestu es saistīts — klausies, jaunava! —
 Vispirms pret tavu brāli stāties divcīņā,
 980 Kur man vai viņam jākrīt būs — te šaubu nav!
 Bet ja, no cīņas vairīdamies, gribēs viņš
 Ar badu pieveikt mūs, kam patvērums šis kaps,
 Es — tā ir nolemts — nonāvēšu Helenu,
 Tad sevi, triekdams sirdī dubultasmeni
 985 Tepat pie kapenēm, lai strūklo asinis
 Pār tām. Kad abi līdzās, nāvē vienoti,
 Uz marmorplāksnēm gulēsim, mēs būsim tev
 Mūžmūžos pārmetums, bet tēvam — kauna traips.
 Nedz brālis tavš par sievu iegūs Helenu,
 990 Nedz arī cits. Es aizvedīšu viņu prom —
 Ja nevarēšu mājās, tad uz Aīdu!
 Ko vēl? Es, liedams asaras kā sievietē,
 Tik nožēlojams būtu, ne jau vīrišķīgs.
 Ja vēlies, nokauj mūs — bez slavas nemirsim!
 995 Gan būtu labāk, ja tu mani klausītu.
 Tad būsi krietna un es sievu atgūšu.
K. V. Viss tagad atkarīgs no tevis, jaunava.
 Lai cilvēkiem pa prātam būtu lēmums tavš.
Te. No dabas dievbijīga — tāda palikšu.
 1000 Es sevi cienu. Tālab tēva piemiņu
 Man negribētos aptraipīt, nedz brāļa dēļ
 Ko izdarīt, kas manu godu aizskartu.
 Man krūtīs dižens taisnīguma svētums slēpts,
 Ko saņēmu no Nēreja. To, Menelāj,
 1005 Es pacenšos glabāt neskartu. Un, tā
 Kā Hēra izturas pret tevi vēlīgi,
 Tad arī es tā rīkošos. Lai Kipriete
 Ir želīga! — bet man ar to pa ceļam nav:
 Man gribētos uz mūžu palikt jaunavai.
 1010 Un tam, ko tu pie kapa tēvam sacīji,
 Man jāpiekrīt: es izturētos netaisni,
 Tev neatdodot sievu. Tēvs, ja būtu dzīvs,
 Tev viņu atdotu — un tevi Helenai.
 Par tādu ziegu cilvēkiem tiek atmaksāts
 Kā šeit, tā Aīdā. Gan mirušajiem gars

- 1015 Nav dzīvs, bet tomēr tas ir spējīgs mūžos just
No brīža, kad to apņēm ēters mūžīgais.
Lai nerunātu pārāk daudz: es klusēšu
Par to, ko lūdzāt; brāli neatbalstišu
Nekad šais neprātīgās iecerēs. Un tā
- 1020 Es viņam pakalpošu, pašam nemanot,
No nekrietnības pievēršdama labajam.
Jums tagad patstāvīgi jārod izeja, —
Es, nebilstot ne vārda, malā noiešu.
Pie dieviem vērsieties vispirms, tos lūdzieties,
1025 Lai Kipriete jums atļauj pārnākt dzimtenē
Un Hēra savu nodomu vairs nemaina,
Kāds tai par tavu un par vīra glābšanu!
Bet tevi, ciktāl manos spēkos būs, mans tēvs,
Par krietnu vīru daudzīnās, ne ļaundari.
- Teonoja ar savām kalponēm dodas atpakaļ pili.*
- 1030 **K. V.** Nevieni nav bijis laimīgs, būdams netaisnīgs.
Vien taisnīgumā cerība uz glābiņu.
He. Cik atkarīgs no jaunavas, mēs drošībā.
Bet tagad, Menelāj, tev jāsaka savs vārds
Un jāizdomā viltība, kā glābties mums.
- 1035 **Me.** Tad klausies: tu jau labu laiku dzīvo šeit,
Un droši vien tev galmā draugi radušies.
He. Ko vēlies ar to teikt? Man mostas cerības,
Ka tas, kas tev ir padomā, mums noderēs.
Me. Vai spētu vīru pierunāt, kā pārziņā
1040 **He.** Ir četrjūgi, lai iedod kādus ratus mums?
He. To jau es varētu. Bet kā lai projām tiek,
Ja nezinām mēs ceļus zemē svešajā?
Me. Jā, tas nav iespējams! Bet ja es noslēptos
Un valdnieku ar dunci pilī nodurtu?
- 1045 **He.** To nepieļautu māsa, neleklētu
Par to, ka tev ir nodoms brāli nonāvēt.
Me. Vairs arī kuģa nav, kas varētu mūs glābt,
Jo to, kas mums reiz bijis, jūra aprija.
He. Varbūt ko prātīgu var arī sieva teikt:
1050 **Me.** Ja tevi, dzīvu, uzdotu par mirušu?
Me. Cik ļauna zīme! Bet, ja tas man līdzēt var,
Lai uzskata par mirušu, kaut esmu dzīvs.
He. Tad es, kā klājas sievietai, matus apcirpšu
Un raudādama rādīšos šim varmākam.
- 1055 **Me.** Un kā šāds līdzeklis mums glābiņu var nest?
Man šķiet, šai iecerē ir kaut kas vientiesīgs.
He. Es lūgtu zemes valdnieku, lai kapenes
Tev tukšās piešķir, jo tu jūrā noslīcis.
Me. Un, ja pret tukšo kapu neiebildīs viņš,
1060 **He.** Kā mēs bez kuģa izglābties tad varēsim?
He. Tam prasišu, lai kuģi dod, no kura tad
Es jūras dzelmē kapa veltes grēmdēšu.
Me. Tas izklausās it prātīgi. Bet, ja nu viņš
Man kapu zemē atvēlēs, tas nelīdzēs.
1065 **He.** Tad sacīšu, ka jūrā bojā gājušos
Pēc grieķu paradumiem zemē neglabā.

- Me.** To labi izdomāji: es tev braukšu līdz,
Un abi kopā jūrā veltes gremdēsim.
- He.** Tev jābūt katrā ziņā klāt un visiem tiem,
Kas izglābušies, kuģim bojā aizejot.
- 1070 **Me.** Jā, līdzko ostā varēšu es kuģī kāpt,
Būs arī mani vīri klāt ar ieročiem.
- He.** Tev būs par visu jāgādā! Kaut labvēlīgs
Mums būtu vējš un kuģi ātri virzītu!
- 1075 **Me.** Tā būs! Drīz dievi manas mokas beigs. Bet ko
Tu teiksi: kas tev manu nāvi vēstījis?
- He.** Tu pats! Tu esot vienīgais, kas izglābies
Un redzējis, ka Atreids jūrā noslēcis.
- Me.** Jā, arī skrandas šīs, kas manu miesu klāj,
Būs liecinieces tam, ka kuģis sadragāts.
- 1080 **He.** Nu lieti noder tas, kas šķita nelaime,
Un mūsu posts varbūt par laimi vērtīsies.
- Me.** Vai man tev vajadzētu līdz uz pili iet
Vai labāk šeit, pie kapa, gaidīt mierīgi?
- 1085 **He.** Jā, paliec te! Ja valdnieks uzbrukt grasīsies,
Tev aizstāvji būs kapenes un ierocis.
Es došos iekšā un sev matus apcirpšu,
Tad melnas drānas balto vietā apvilksu
Un saskrāpēšu vaigus līdz pat asinīm.
- 1090 Šai cīņā sīvajā ir divas iespējas:
Man vai nu mirt ir lemts, ja pieķers viltībā,
Vai atkal skatīt dzimteni un tevi glābt.
Ai, dižā Hēra, tu, ko Zeva rokas skauj,
Jel pestī divus cietējus no nelaimes!
- 1095 To lūdzam, rokas stiepdami pret debesīm,
Kur mīti zvaigžņu mirdzumā. Tu, Kipriete,
Diones bērns, kam skaistumbalvu piešķīra
Par manu laulību, — jel esi saudzīgal
Tu gana uzsūtīji likstas, barbariem
- 1100 Ne manu augumu, bet godu ziedojo. —
Ja tomēr gribēsi, lai bojā aizeju,
Tad ļauj, lai mirstu dzimtenē! Vai ciešanu
Vēl nepietiek un viltus, kaisles slepenas
Un burvību, kas namiem slīkt liek asinīs?
- 1105 Ja būtu mērenāka — teikšu atklāti —,
Tu ļaudīm šķīstu jaukāka no dievībām.
- Ko.** Es saucu tevi, kas mīti
Ligzdā zem lapotnes kuplās —
Mūzu templī,
Visprasmīgais dziedātājputniņ,
Lakstīgala, kas meldijām savām
- 1110 Asaras izvil!
- Nāc un ar daiļskaņu rīkli
Skandini dziesmu
Un raudi man līdz!
- 1115 Es dziedu par nabaga Helenas bēdām
Un Trojas sieviešu postu,
Ko nesa tām ahaju šķēpi.

- 1015 Tas ieradās aizjūras kuģī Me.
Pa šalčošiem vilņiem, Un arī kopā jās vēlas grom
Kad Parīds pēc Kiprietes prāta He.
Par nelaimi Priama dēliem 1070
1120 Atveda, Helena, tevi no Spartas. Me.
Ne saskaitīt grieķus, ko ķēra Būs arī mani vīri kīri
Šķēpi un akmeņu krusa, Tev būs par visu jāgadi
Tos, kas šķīrās no dzīves Mums būtu vēls no kugi
Un atdusas Aīdā drūmā! Te būs! Dāra dievi manas
1125 Nabaga sievas nogrieza sprogas, Tu teikst: kas tev manas
Vairs mājās nav mīlas. Tu pāls! Tu esi vīri
Un daudzus ahajus, Eibojas krastā Un redzējis, ka A
Iedegdams ugunis spožas, Jā, ar skrandas
Vientuļais laivinieks iegrūda nāvē — Būs liecības
Tos mudināja ar mānīgu zvaigzni He.
Triekties pret Kafērejrugu Nu lieki noder ka
1130 Un rifiem Aigeja jūrā. Un mūsu posts vārdi
Bezostu klinšainie krasti Me.
Karaspēkam, kas bija ceļā no barbaru zemes, Vai jāp
Darīja milzīgu postu — Jā, pālis ka
Tālu jo tālu no dzimtenes projām Tev atstāvti būs
1035 To aizdzina vētras, Es došos iestā un
Kad veda tas trofeju līdz uz kuģa, Tad meinas dāra
1135 Nē, ieganstu danaju ķildām — Un saskāpēnu zvaig
Mākoņu veidolu, svēto tēlu, Šai cīņā stāvtā dzīves
Ko radīja Hēra. Man vai nu mirt u lemti
1040 Kas ir dievs un kas nav, Vai ekai skāli dārtant un tev
Kas vidēju stāvokli ieņem — Al diā mēntā ka
Kurš no cilvēkiem apgalvot gribēs, Jēl peid dievs cēstis
1140 Ka izpētīt var to līdz galam, To iūhām, tokas
Redzot, kā ricībā savā Kur mīi vāstāpā mār
Dievības svaidās gan šurpu, gan turpu, Diones bēras, kam skāstām
Cik pretrunīgi Par manā laul, kam skāstām
Un pārsteidzoši to soli? Tu gans vāstāpā mār
1145 Zeva meita tu, Helena, esi — Ne manu augurā, bet vohi
Tēvs tevi radīja Lēdas klēpī, Ja tomāi gribēt, lai bo
Pārvērties putnā, Tad ļauj, lai mīstā, dāra
Un tomēr hellēņu zemē Un purvītu, kas nāstān sili
Tev neuzticīgas sievas un nelietes, Ja būtu mērcālis
Nodevējās un bezdieves slava. Vairs nezīnu, kur Tu
1055 Uz cilvēkiem paļauties var, Es saucu tevī, kas mīi
1150 Vien dievu sacītais patiess. Līgā xemfāpēnē rūp
Mūxu tempū,
Neprāši esat jūs visi, kas alkstat Vāpīsamūgāis dāzēh
Iegūt tikuma balvu ar karu, Lāstāgāis, kas mēstāpā
1060 Ar ieroču spēku Aasras iavīl, kas vāstāpā
Un gribat mirstīgo bēdām Nāc un ar dāstāpā rūp
Darīt galu, tiem nejutot līdzī. Skāndāni dāzēnā
1155 Ja strīdus izlems Un raudi man lēstā
Tikai ar asinīm, cīņām, Es dāzēdu par nābāgā lēstānā
Tie ļaudīm un valstīm Un Trojās sīovīšu postā
Neaprimis mūžam. Ko nēss tān abāpā rūp

1160 **Te.** Bāras nu Priama zemē ir mājas,
Kaut ķildu par tevi,
Me. Helena, varēja sarunām izšķirt.
Te. Tagad kritušie Aīdā — pazemē mīt,
Me. Un liesmas Zeva zibenim līdzīgi
Te. Mūrus krāsmatās vērtā.
Me. Tev pašai virknējas nelaime nelaimes galā
Te. Un jāapraud liktenis skarbaiss.

Teoklimens ar pavadoņiem atgriežas no medībām.

Teoklimens

1165 **Te.** Es tevi sveicu, tēva kaps! Tu apglabāts
Me. Pie vārtiem, tēvs, lai ikreiz tevi sveiktu es.
Te. Aizvien, šo namu atstādams un pārnākdams,
Me. Pie tevis dēls tavs, Teoklimens, vērsīsies.
Te. Jūs, kalpi, nogādājiet nekavējoties
1170 **Me.** Uz pili supus līdz ar tikliem atpakaļ!
Te. Ne vienreiz vien man nācies sevi bargi rāt
Me. Par to, ka nesodu ar nāvi ļaundarus.
Te. Un arī tikko dzirdēju, ka grieķu vīrs
Me. Ir uzradies šai zemē, sargu nemanīts.
1175 **Te.** Viņš, domājams, te spiegot grib vai nolaupīt
Me. Man Helenu. Šis mirs, ja vien to sagūstīs!
Te. Ak vai! Man šķiet, ka es par vēlu ierodos,
Me. Nav Tindareja meitas vairs pie kapenēm —
Te. Tās vieta kulša, tā jau projām aizvesta!
1180 **Me.** Ei, kalpi, veriet vārtus, zirgus atraisiet
Te. No steliņiem un ratus laukā izvediet!
Me. Ja vien tas atkarīgs no manis, neļaušu,
Te. Lai zemi atstāj sieva, kuras ilgojos.

No pils iznāk Helena sēru drānās.

1185 **Te.** Nē, stājiet! Helena, ko vajāt taisījos,
Me. Vēl ir tepat, nekur nav projām bēgusi!
Te. Tu, kālab tev šīs melnās drānas mugurā
Me. Un nevis baltās? Kāpēc matus nogriezi
Te. Ar nazi sev no galvas, daiļi veidotās?
1190 **Me.** Kam raudi, rūgtām asarām ir slacīts vaigs?
Te. Varbūt tev naktī rādījies kāds sapņu tēls,
Me. Kas uzvēdījis skumjas? Vai no dzimtenes
Te. Ir satraucoša bēdu ziņa saņemta?
He. Ak, kungs un valdniek, — jā, tā tevi dēvēšu, —
Me. Mans mūžs ir galā! Neesmu vairs it nekas!
1195 **Te.** Kas noticis? Kam tu tik ļoti satriekta?
He. Mans Menelājs — trūkst spēka runāt — vairs nav dzīvs.
Te. Tas mani neiepriecina.

sevī

Cik laimīgs es!

Helenai

He. Kā zini to? Vai tev to māsa sacīja?
Gan viņa, gan kāds vīra nāves liecinieks.

- 1200 **Te.** Vai te kāds bijis, kas to droši zinātu?
He. Jā gan! Kaut ietu projām viņš, kur vēlu tam!
Te. Kas viņš? Un kur šis ir? Tas man ir jāzina.
He. Lūk, tur — tas vīrs, kas sakņupis pie kapa sēž.
Te. Ai, Apollon, cik viņa skrandas riebiņas!
1205 **He.** Ak, arī Menelājs, man šķiet, ir tādās tērpis!
Te. Kas viņš tāds ir? No kurienes te ieradies?
He. Viņš ahajietis, mana vīra ceļabiedrs.
Te. Kā gājis bojā Menelājs? Ko saka šis?
He. Viņš miris nāvē drausmīgā: ir noslēcis.
1210 **Te.** Kur atradās tā kuģis jūrā svešajā?
He. Tas uzskrēja uz krasta klintīm Lībijā.
Te. Kā palika šis dzīvs, ja kuģis nogrima?
He. Par dižu vīru kādreiz veiksmīgāks ir kalps.
Te. Kur pameta viņš kuģa vraku, nākdams šurp?
1215 **He.** Kur tam un nevis Menelājam jāmirst bij!
Te. Bet miris viņš! Un kā šis atkļuva pie mums?
He. Kāds kuģis, būdams tuvumā, to uzņēma.
Te. Kur riebekle, kas tavā vietā Trojā bij?
He. Par mākoņtēlu vaicā tu? Tas izgaisis.
1220 **Te.** Jūs, Īlija un Priam, kritāt veltīgi!
He. Man liktenis ar Priamīdiem kopīgs bij.
Te. Vai vīrs bez kapa palicis vai apglabāts?
He. Nē, kapa nav. Vai man! Kas tā par nelaimi!
Te. Tad tāpēc tu sev gaišās sprogas nogriezi?
1225 **He.** Kas bijis mīļš, tāds paliek, arī būdams tur.
Te. Jā, tāda nelaime gan pelnī asaras.
He. Tev laikam māsas nāve neķertos pie sirds.
Te. Nē, tā vis nav. — Kā būs? Pie kapa paliksi?
He. Kam zobojies? Kam mieru nedod mirušam?
1230 **Te.** No manis — vīram uzticīga — vairies tu!
He. Tas pagājis. Nu rūpējies par laulībām!
Te. Man bija ilgi jāgaida. Bet tomēr prieks!
He. Tad uzklausi: lai aizmirstam, kas bijis reiz!
Te. Ja dots pret dotu, Helena, es piekrišu.
1235 **He.** Mēs tātad mieru salīgsim. Vairs nedusmo!
Te. Lai rimstas mūsu strīds un vējš to projām nes!

Helena nometas Teoklimenam pie kājām.

- He.** Pie tavām kājām mezdāmās, ja tu man draugs.
Te. Ko vēlies, tuvodamās man kā lūdzejā?
He. Es gribētu, lai manu vīru apglabā.
1240 **Te.** Tak viņa nav! Vai taisies ēnu apglabāt?
He. Mums, grieķiem, pieņemts, ja kāds jūrā noslēcis...
Te. Kas notiek tad? Te Pelopīdiem pieredze.
He. ... to apbedī bez viņa miesas — drānas vien.
Te. Tad glabā to! Kur gribi, uzcel kapenes!
1245 **He.** Tā neglabājam jūrniekus, kas slikuši.
Te. Bet kā? Man grieķu paražas nav zināmas.
He. Mēs veltes mirušajiem jūrā gremdējam.
Te. Tad ko tu vēlētos, lai dodu nelaiķim?
He. *rādīdama uz Menelāju*
To zina viņš — es ne, jo nebij bēdu man.

- 1250 **Te.** *Menelājam*
Tu, svešniek, vēsti atnesi jo tīkamu.
- 1251 **Me.** Ne man, ne aizgājējam tā nav tīkama.
- Te.** Kā glabājat jūs tos, kas jūrā slikuši?
- Me.** Kā kuru. Tas ir atkarīgs no līdzekļiem.
- Te.** Tu vari prasīt, ko vien gribi, — viņas dēļ.
- 1255 **Me.** Vispirmām kārtām ziedojam mēs asinis.
- Te.** Kā asinis? Tik pasaki — es nelieģšu.
- 1260 **Me.** To izlem pats! Ko dosi, liksim lietā mēs.
- Te.** Šeit zirgus parasti vai vēršus ziedam ņem.
- Me.** Tad dod! Lai tikai vainas nav šim dzīvniekam!
- 1260 **Te.** Mums tādu netrūkst ganāmpulkos kuplajos.
- Me.** Bez tam ir vajadzīgas tukšas nestuves.
- Te.** Tās būs. Un ko vēl prasa jūsu paražas?
- 1265 **Me.** Vēl? Vara ieročus: viņš bija karavīrs.
- Te.** Tos, Pelopīdu cienīgus, jums iedošu.
- 1265 **Me.** Tad košas puķes, kādas vien zied Ēģiptē.
- Te.** Un tālāk? Kā jūs veltes dzilē gremdējat?
- Me.** Tam kuģis līdz ar airētājiem vajadzīgs.
- Te.** Cik tālu būs šim kuģim jūrā jāiebrauc?
- 1270 **Me.** Lai tikko redz no krasta irklus kustamies.
- 1270 **Te.** Kāds pamats tam, ka grieķiem šāda paraža?
- Me.** Lai jūra krastā neizmet ko nešķīstu.
- Te.** Jūs ātru kuģi — feniķiešu — saņemsit.
- Me.** Tas būtu jauki un pa gaumei nelaiķim.
- 1275 **Te.** Vai pietiks, ja to paveiksi bez Helenas?
- 1275 **Me.** To tikai māte darīt var, vēl sieva, bērns.
- Te.** Tad, saki tu, tik viņa glabāt vīru drīkst?
- Me.** Kas dievbijīgs, tas neaizvainos mirušos.
- Te.** Lai notiek! Sieva bijīga pa prātam man.
- 1280 **Me.** Nāc pilī un tur kapa veltes izraugies!
- 1280 Un arī tev es tukšā aiziet neļaušu,
Kad pakalposi Helenai. Man atvedis
Tik patīkamas ziņas, drēbes saņemsi
Šo skrandu vietā, mājupceļam — pārtiku.
Tavs izskats liecina par to, ko izcietis.
- Helenai*
- 1285 Bet tu vairs, nelaimīgā, velti nemokies,
Jo Menelāja liktenlemtais dzīves ceļš
Ir galā un tavš vīrs vairs sauli neskatīs.
- Me.** Tev, Helena, ir jāpilda savs pienākums:
Būs jāmil vīrs, bet mirušais ir jāaizmirst —
1290 Šais apstākļos tā izeja vislabākā.
Kad izdosies man sveikam pārnākt dzimtenē,
Es vecās tenkas izbeigšu, kas liek tev ciest,
Ja savu vīru godāsi, kā pieklājas.
- He.** Tā arī būs! Par mani vīram sūdzēties
1295 Vis nenāksies! Pats, būdams tuvu, redzēsi.
Bet tagad nāc un nomazgājies, nabadziņ,
Un pārgērbies! Tev gribu tūdaļ palīdzēt.
Ja saņemsi no manām rokām visu to,
Kā vajag tev, tu rūpēsies jo sirsnīgāk
1300 Par manu Menelāju visumīloto.

- 1300 **Ko.** Dievu māte reiz, kalnos mītošā,
 Joņoja skrējienā straujā
 Pa mežainām lejām
 Un brāzmainām upēm,
 1305 Un jūras dārdošām bangām
 Ilgās pēc zudušās meitas,
 Vārdā ko nemin.
 Spalgi jo spalgi
 1310 Iešķindās Bromija tarkšķi,
 Kad dieviete, ratos jūgusi lauvas,
 Dzinās jaunavai pakaļ,
 Ko aizrāva projām
 No meiteņu kora,
 Un vēja ātrumā līdzās
 1315 Artemīda ar stopu
 Un Pallāda skatienu baismu,
 Ar šķēpu un pilnās bruņās.
 Bet Zevam, no debesīm vērojot,
 Radās citāda doma.
 Kad klaiņojumus,
 1320 Ilgus un trauksmainus, izbeidza māte,
 Meklējot viltīgi aizvesto meitu,
 Tā devās augšup
 Uz Idas sniegoto smaili,
 Kur nimfas mēdz raudzīties tālēs,
 1325 Un nometās bēdās
 Uz klinšainās, snieglātās zemes.
 Vairs nezēla mirstīgo druvas,
 Vairs nedeva tīrumi ražu,
 Un iznīka veselas dzimtas.
 1330 Ganāmpulkiem tā vijīgo zaru
 Sulīgās lapas barībai liedza.
 Nu pilsētās aprūkās maizes,
 Vairs dieviem netika ziedots
 Un altāros nedega upuru plāceņi.
 1335 Viņa aiz skumjām un atriebjojt meitu
 Lika pat apsīkt
 Avotu dzidrajai valgmei.
 Kad dieviem un cilvēkiem
 1340 Dzīru prieki bij atņemti, Zevs,
 Mātei remdinot dusmas,
 Iesaucās: «Steidziet,
 Haritas cēlās,
 1345 Steidziet, ar liksmi klievējiet skumjas
 Dēo, kas meitas dēļ dusmo,
 Arī jūs, mūzas, ar dziesmām un dejām!»
 Šķindošo varu, ar dziņvnieku ādu
 1345 Apvilktos timpānus pirmā
 Kipriete tvēra, visdaiļā no dievēm.
 Tad iesmējās māte
 1350 Un paņēma rokās
 Skanīgo flautu,
 Par liksmību juzdama prieku.

- 1355 Tu savās mājās uzdrošinājies,
Ko bijības pienākums liedza:
Par to, ka novārtā
Atstāji upurus dievei,
Dižā māte uz tevi
Tur ļaunu prātu, mans bērns.
Mīt varens spēks
- 1360 Raibajā briežādu rotā,
Zaļajā efejā, vītā
Ap svētajiem nartēkas zižļiem,
Burvju ratā, kas griezdamies
Tricina gaisu,
Tāpat risušos matos,
Kad plīvo tie Bakham par godu,
Un dieves naksnīgos svētkos,
Bet pārāk daudz
Ar skaistumu lepojies savu!
- Helena iznāk no pils.*
- 1370 **He.** Viss pilī, mīlās draudzenes, rit veiksmīgi:
Teónoja, man sabiedrotā būdama,
Nav izpaudusi brālim, kad šis vaicāja,
Ka vīrs ir te, bet manis labad stāstīja,
Ka miris viņš, vairs saules gaismu neskata.
Šo iespēju ir izmantojis Menelājs:
1375 Viņš apbruņojies ieročiem, kas jāgremdē
Tam ūdenī, aiz siksnas tvēris vairogu
Un labā rokā šķēpu nes, kā gribēdams
Ar mani kopā aizgājēju godināt.
Tā pašā laikā ticis viņš pie ieročiem,
1380 Kas ļaus tam aiztriekt prom vai tūkstoš barbaru,
Kad airinieks būs mūsu rokās nonācis.
Es noskrandušo drēbju vietā iedevu
Tam jaunās, liku peldi gatavot. Cik sen
Gan upes valgmē Menelājs nav veldzējies!
- No pils iznāk Teoklimens,
aiz viņa — Menelājs ar bērū veltēm.*
- 1385 Jau valdnieks atpakaļ no pils. Viņš nešaubās,
Ka mani visā drīzumā kā sievu skaus.
Nu jāklusē.
- korim*
- Jūs lūdzu, esiet draudzīgas
Un nesakiet ne vārda! Ja vien varēsīm,
Jūs izglābsim, kad paši būsīm glābušies.
1390 **Te.** Jūs, kalpi, nesiet, cits aiz cita stājušies,
Kā svešnieks liek, uz jūru veltes mirušam!
- Kalpi ar veltēm dodas prom.*
- Bet tu, ja padoms, Helena, tev pieņemams,
Man paklausi un paliec! Lai kur esi tu,
Pret Menelāju pienākums tavš pildīts būs.
1395 Es bažījos, ka tevī vēlme rasties var

- No kuģa mesties viņos, ja tev atmiņas
Par Menelāju radīs mīlas uzplūdu, —
Jau šeit par vīru pārmērīgi bēdājies.
- He.** Mans pienākums jo stingri prasa, jaunais vīrs,
1400 Lai pirmo laulību es godā turētu.
Tik ļoti mīlu Menelāju, ka labprāt
Tam dotos līdzī nāvē. Bet kāds labums būs,
Ja mirdama es mirušajam sekotu?
Bet ļauj man tomēr pašai iet un nelaiķim
1405 Nest kapa veltes. Mūžīgi tev atmaksās,
Kā gribas man, un svešniekam, kas talkā nāks.
Es mājās būšu sieva, kādu vajag tev,
Jo manam vīram tik daudz laba darīji
Un arī man. Jā, laimi vēstī liktenis!
1410 Vēl norādi, kurš kapa veltēm kuģi dos,
Lai piinām tavu labvēlību izjūtu!
- Te.** *kādam pavadonim*
Tad ej un viņiem sīdoniešu kuģi dod —
Piecdesmitairinieku līdz ar apkalpi!
- He.** Un kas to komandēs? Vai bēru rīkotājs?
- 1415 **Te.** Jā gan! Tam mani jūrnieki būs padoti.
- He.** To viņiem otrreiz pavēli, lai skaidri dzird!
- Te.** Ja gribi, otrreiz pavēlu un trešo vēl.
- He.** Lai veiksmē tev . . . un arī manām iecerēm!
- Te.** Tik nenomokies pārāk savos sirdēstos!
- 1420 **He.** Jau šodien manīsi, cik pateicīga es.
- Te.** Kas nomiris, vairs nav nekas. Nav raudāt vērts.
- He.** Ir manai sirdij daudz kas tuvs gan šeit, gan tur.
- Te.** Tev nebūšu par Menelāju sliktāks vīrs.
- He.** Bez vainas tu. Vēl tikai laimes vajag man.
- 1425 **Te.** Tā pašas rokās, ja man mīlu dāvāsi.
- He.** Jau sen es protu mīlēt tos, kas mani mīl.
- Te.** Ja vēlies, sēru braucienu pats vadišu.
- He.** Nē, valdniek! Saviem kalpiem tev nav jākalpo!
- Te.** Kā gribi — grieķu rituāls man vienaldzīgs.
1430 Mums nams ir tīrs, jo ne jau šeit viņš nomiris.
Lai dodas kāds no jums pie maniem vietvalžiem
Un viņiem rotas aizsūtīt uz pili liek
Kā veltes kāzu svinībām. Es gribētu,
Lai visa zeme uzgavilē Helenai
1435 Un man un visiem cilvēkiem es apskaužams.
Tad, svešniek, ej un jūrā kapa dāvanas
Tās bijušajam vīram nogremdē! Pēc tam
Ar manu sievu atpakaļ uz pili steidz,
Lai manās kāzās dzirotu! Tad varēsi
1440 Uz mājām braukt vai mūsu zemē laimīgs būt.
- Teoklimens atgriežas pili.*
- Me.** Zev, ko par tēvu un par gudru dievu sauc,
Mūs uzlūko un atpestī no nelaimes!
Nāc talkā tiem, kas bēdu nastu kalnup nes!
Tev tikai mazais pirksts ir jāpakustina,
1445 Lai nokļūstam pie sava mērķa ilgotā.
Jau gana bija jāizcieš mums grūtumu;

- 1450 Cik bieži, dievi, saucu jūs, bet veltīgi!
Vai lemts aizvien man nelaimīgam būt, nekad
Vairs galvu nepacelt? Tik reizi palīdzot,
Uz mūžu mani padarisit laimīgu.
- Menelājs, Helena un kalpi prom.*
- Ko.** Sidonas kuģi, mans fenīķieti,
Kam ātrajiem irkliem
Tik kulstīt vilņus,
1455 Tu vadi draisko
Delfīnu baru, kad jūra
Ir rāma jo rāma
Un Ponta zilace meita
Galēne aicina:
1460 «Uzvelciet buras
Un ļaujiet tās vējiem,
Tveriet priekškoka airus,
Jūras vīri, kas vedīsīt
Helenu projām
Uz laipno krastu, kur Persejam māja!»
1465 Varbūt tur satiksi jaunavas
Leikipīdas — pie brāzmainās upes
Vai Pallādas tempļa,
Piebiedrosies, kaut vēlu,
1470 Rotaļām, citreiz — naksnīgai liksmei
Hiakintam par godu.
Viņu ar disku,
Raidot to sacīkstē mērķī,
Nosita Foibs — tad Zeva dēls Spartai
1475 Atcerēties šo dienu
Ar vēršu upuriem lika.
Arī meitu sastapsi tur,
Ko atstāji mājās, — tai lāpas
Joprojām nav degušas kāzās.
- 1480 Kaut laistos mēs spārnos,
Kā gājputni kāšos
Uz Lībiju dodas,
Bēgot no lietus un sala
1485 Un vadoņa svilpieniem klausot,
Kam, ieraugot sausu un auglīgu zemi,
Izlaūžas gaviļu kļiedziens!
Lidojiet, garkaklu putni,
1490 Peldošo mākoņu līdzgaitnieki,
Plejādēm pretī
Un Orionam!
Aiznesiet vēsti
Uz Eirotas krastiem,
Ka Menelājs, sagravis Dardana pili,
Ir ceļā uz mājām!
- 1495 Auļojiet kumeļos straujos
Pa ētera pašumiem

- Šurpu, Tindara dēli,
 Kas mītat zem mirdzošo zvaigžņu
 Virpuļa debesīs!
- 1500 **He.** Glābiet Helenu! Steidziet pār jūras
 Zilajiem ūdeņiem, tumšajiem
 Baltgalvu vilņiem
 Un Zeva vārdā
- 1505 **Ko.** Kuģim atsūtiet vēlīgus vējus!
 Māsu no neslavas pestiet —
 Vairs neļaujiet pulgot,
 Ka esot tā metusies barbara skavās!
 Par strīdiņu Idā
- 1510 **De.** Tai dārgi samaksāt nācās,
 Kaut Foiba celtos Īlijas torņus
 Neskatīja ne reizi.
- Teoklimenam iznākot no pils,
 atsteidzas jūrnieks ziņnesis.*
- Ziņnesis**
- Te.** Es tevi, valdniek, jaunā brīdī sastopu:
 No manis tūdaļ bēdu vēsti dzirdēsi.
 Un proti?
- Zi.** Tev būs cita sieva jāmeklē,
 1515 Jo Helena ir pametusi Ēģipti.
- Te.** Vai paceldamās spārnos? Kājām iedama?
- Zi.** To aizveda ar kuģi Menelājs. Tas bij
 Viņš pats, kas mums par savu nāvi ziņoja!
- Te.** Nolādēts! Bet ar kuru kuģi varēja
 1520 Viņš zemi atstāt? Tam ir grūti noticēt!
- Zi.** Ar to, ko pats tam iedevi. Viņš aizbrauca
 Ar taviem jūrniekiem. Tas isumā ir viss.
- Te.** Teic — kā tas notika? Ir neaptverami,
 Ka, būdams viens, šis vīrs ir guvis virsroku
- 1525 **Zi.** Pār prāvo kuģa apkalpi, ko sūtīju!
 Kad Zeva meitai pils jau bij aiz muguras,
 Tā devās ceļā virzienā uz krastmalu,
 Ar gudru ziņu soļus liekot lēnītēm
 Un vīru, kas bij dzīvs tai līdzās, apraudot.
- 1530 **De.** Mēs, nokļūstot pie kuģu būves darbnīcām,
 Tur sīdoniešu kuģi jūrā ievilkām
 Pavisam jaunu, airu soliem piecdesmit
 Un tikpat irkliem. Darbs nu kūsāt kūsāja:
 Viens mastu augšā slien, cits airus sakārto
- 1535 **De.** Pa tvērienam, cits baltās buras kopā sien,
 Vēl citi kuģa stūri gremdē ūdenī.
 Tā pūlamies, bet pēkšņi — mirklis izraudzīts
 Jo prasmīgi! — te grieķu vīri uzrodas.
 Tie Menelāja biedri un, kaut skrandās vēl
- 1540 **De.** Un nekopti, joprojām stalti, cildeni.
 Tad Atreids, viņus ieraudzījis, izliekas,
 It kā no sirds tiem līdzī jūt, un uzrunā:
 «No kurienes jūs, nelaimīgie, nākdami?
 Kurš grieķu kuģis nogrimis? Jel palīdziet

- 1545 Man Atreidu, kas bojā gājis, apglabāt!
 Tam, pazudušam, bēres riko Helena.»
 Tie kāpa kuģī, lejot viltus asaras
 Un Menelājam bēru rotas nesdami.
 Mums radās aizdomas, un čukstus sacījām
- 1550 Cits citam: «Nez ko nozīmē šis lielais bars?»
 Un tomēr klusējām, jo atcerējāmies,
 Ka svešais vīrs ir kuģim celts par kapteini, —
 Šis apstāklis mums visiem rokas saistīja.
 Uz klāju kravu aiznesām bez grūtībām —
- 1555 Tā nebij smaga, tikai vērsis neparko
 Uz kuģa laipas negribēja kāju spert.
 Viņš bauroja un drausmi acis bolīja,
 Jau bozdamies uz saviem ragiem šķielēja
 Un neļāva, ka aiztiek to. Bet Menelājs
- 1560 Te iesaucās: «Šo vērsi, Trojas grāvēji,
 Uz zaļoksnējiem pleciem aši paceliet,
 Kā dara Grieķijā, un aizgādāriet prom
 Uz priekšgalu. Tur viņu tūdaļ nokaušu» —
 Tam rokā zobens bij — «par godu nelaiķim.»
- 1565 Tad grieķi vērsi pacēla, kā pavēlēts,
 Un to uz klāja uznesā. Bet Menelājs
 Pa tam, gan pieri zirgam laipni glāstīdams,
 Gan skaustu, mudināja to uz kuģa kāpt.
 Kad viss jau bija novietots, tad Helena
- 1570 Pa kuģa kāpnēm devās augšup vieglītēm
 Un apmetās starp airsoliem, bet Menelājs,
 Ko dēvēja par mirušu, pie sāniem tai,
 Pa kreisi un pa labi šiem bij pārējie,
 Zem drēbēm slēpjot ieročus. Drīz airnieki
- 1575 Jau izdzirda, ko uzsauca tiem vecākais,
 Un, vilņiem šalcot, airus cilāt iesāka.
 Jau krasts ne pārāk tuvu, nedz ar tālu bij,
 Kad ievaicājās stūres vīrs: «Teic, svešinieķ, —
 Vai mums vēl tālāk jūrā braukt vai pietiek jau?»
- 1580 Tu taču kuģim pavēlnieķs!» Šis, sacīdams:
 «Jau gan!» — tvēra zobenu un soļoja
 Uz kuģa priekšgalu, lai vērsi ziedotu,
 Bet nepieminēja nevienu mirušo,
 Tik lūdzās, rīklē cērtot vērsim: «Poseidon,
- 1585 Kas mīti jūrā, Nereīdas tikušās!
 Jel ļaujiet man un sievai nokļūt Nauplijā,
 Kur būsīm drošībā!» Un asins aumaļām,
 Tam vēstīdama laimi, jūrā iešļācās.
 Kāds iekliedzās: «Tak brauciens šis ir blēdība!
 Lai atgriezāties atpakaļ, dod pavēli!
- 1590 Tu, pagriez stūri!» Taču, lopu nokāvis,
 Pie biedriem vēršas Menelājs, tiem uzsaukdams:
 «Kam vilcināties, grieķu zieds? Tik sitiet nost
 Šos barbarus vai notrieciet tos ūdenī!»
- 1595 Bet savkārt tavus kuģa ļaudis vecākais
 Uz pretošanos mudina, tiem sacīdams:
 «Jūs — tveriet rokās garas kārtis, airsolus
 Šos dauziet kopā, raujiet irkļiem lāpstas nost

- Un šķaidiet ienaidniekiem galvas lēveros!»
 1600 Mēs uztrūkāmies kājās, taču mūsējiem
 Bij rokās tikai sprunguļi, tiem — zobeni.
 Drīz kuģis mirka asinīs. Bet Helena
 Vēl skubināja: «Pierādiet tiem barbariem,
 1605 Ka slava, gūta Īlijā, jums pelnīta!»
 Te vīri burzmā zemē krīt, te uztraušas,
 Ar liķiem sētin nosēts klājs. Pats Menelājs,
 Kur ievēro, ka draugi briesmās, talkā steidz
 Ar ieroci un, trenkdams mūsējos, tos spiež
 1610 No kuģa borta jūrā lēkt. Drīz airšolos
 Vairs tavu ļaužu nebija. Tad, pienācis
 Pie stūres, valdnieks noteica, lai kursu tur
 Uz Grieķiju. Drīz tapa buras uzvilktas —
 Bij ceļavējš. Nu šie jau tālu! Izglābos,
 Pa enkurtauvu nolaizdamies ūdenī.
 1615 Jau sāku gurt, kad mani laivā uzņēma
 Kāds zvejas vīrs un nogādāja krastā. Lūk,
 Mans stāsts! Jā, cilvēkiem nekas nav svētīgāks
 Par prasmī citiem laikus neuzticēties!
K. V. Tas nedzirdēti, ka ne tev, mans kungs, ne man
 1620 Pat jausmas nebija, ka Menelājs ir šeit!
Te. Posts un bēdas! Mani, nelgu, sievu viltus pieveica!
 Līgava nu prom! Ja notvert kuģi mēs vēl varētu,
 Pūles netaupīdams, šurpu atvestu šos svešniekus.
 1625 Taču tūdaļ nodevēju — savu mūsu sodīšu,
 Kura, Menelāju pilī redzējusi, klusēja.
 Šī ar saviem zintējumiem vairs nevienu nepiekrāps.
K. V. Kurp tā steigies, zemes valdniek, ko tu grasies slepkavot?
Te. Turp, kur taisnīguma jūtas aicina. No ceļa nost!
K. V. Nē! Tev pieķersos pie drēbēm! Tas, ko gribi, ļaunums liels!
 1630 **Te.** Kungam pavēlēsi, verdzen?
K. V. Labu gribēdama, jā!
Te. Ne jau man, ja kavēt taisies...
K. V. Katrā ziņā kavēšu!
Te. ...nogalināt ļauno mūsu.
K. V. Bijīgāko sievieti!
Te. Nodevēju!
K. V. Darīt labu — nodevība teicama!
Te. Manu sievu dod tā citam!
K. V. Kam ir tiesības uz to!
 1635 **Te.** Kam gan tiesības?
K. V. Tam, kuram viņu uzticēja tēvs.
Te. Taču man to laime deva.
K. V. Likpens savkārt atņēma.
Te. Tu vis nebūsi man soģe!
K. V. Būšu, ja mans padoms labs!
Te. Tad es būtu vergs, ne valdnieks!
K. V. Taisnīgs valdnieks, nevis ļauns!
Te. Tu, šķiet, ilgojies pēc nāves!

1640 **K. V.** Slepkaivo, bet māsu tu
Nespēsi ar manu ziņu nonāvēt. Sit *mani* nost!
Mirt par kungiem krietniem vergiem nāve visucēlākā!

Virš pils parādās Dioskūri.

Kastors

Stāj, Teoklimen, zemes valdniek! Dasmās tu
Līdz netaisnumam aizrāvēs. Jel uzklausi
Mūs, Dioskūrus, kurus Lēda dzemdēja;
1645 Tā māte arī Helenai, kas nu ir prom.
Par sievu, kas tev nebij lemta, nedusmo!
Un arī māsa, Nereīdas atvase,
Tev nedarija pāri, dievu likumus
Un tēva gribu cienīdama taisnīgo.
1650 Bij paredzēts, ka tavās mājās Helenai
Līdz pat šai dienai jāpaliek, bet ilgāk ne,
Jo, tā kā Troja kritusi un Helena
Tik aizdevusi savu vārdu dieviem bij,
Tai, saistoties no jauna senā laulībā,
1655 Pie Menelāja jāatgriežas dzimtenē.
Tad nepacel pret māsu drūmo zobenu
Un tici: viņas rīcība ir prātīga!
Mēs savu māsu sen jau būtu glābuši,
Jo lielais Zevs mūs dievu kārtā iecēlis,
1660 Bet spēcīgāki nekā mēs ir liktenis
Un dievības, kas gribēja, lai notiek tā.
Tas sacīts *tev*.

runādams tālumā

Bet savai mātai pateikšu:
Ar vīru dodies mājup! Vējš jums vēlīgs būs.
Mēs, tavi brāļi, jāšus pavadīsim jūs
1665 Šai jūras braucienā līdz dzimtenei. Un, kad
Tavs dzīves gājums galā būs un nomirsi,
Tu kļūsi dieve un no visiem upuriem,
Ko cilvēki nes Dioskūriem, saņemsi
Mums līdzās savu tiesu. Tāds ir Zeva prāts.
1670 Bet salu to, uz kuru tevi Majas dēls
No Spartas slepus aizveda, no mājokļa
Pie Eirotas, lai Parīds tevi neiegūst, —
Gar Aktes krastu it kā sargot stiepjas tā —
Uz priekšu dēvēs mirstīgie par Helenu,
1675 Jo tur, kad bēgi, patvērumu atradi.
Bet Menelājam, šurpu turpu svaidītam,
Mist svētlaimīgo salās dievi lēmuši.
Pret dižciltīgiem ļaudīm viņiem naida nav,
Daudz vairāk ciešanu ir puļa cilvēkiem.
1680 **Te.** Vairs, Dioskūri, Lēdas bērni, negribu
Celt naidu jūsu māsas dēļ. Un savējai
Es neatņemšu dzīvību. Lai Helena,
Ja dieviem tā ir tikami, uz māju brauc!
Bez šaubu, jūsu māsa — vienu asiņu —
1685 Ir cildākā un gudrākā no sievietēm.

Lai jums par Helenu, tās cēlo sirdi prieks!
Nav sievu daudz, kas var ar tādu lepoties.

Ko. Daudzos veidos mums parādās dievišķais,
Daudz ko dievi lemj pretēji gaidītam:
Cerībās lolotais netop piepildīts,
Tam, ko neceram, ceļu ver dievība.
Tā arī notika šoreiz.

1690

1690

1693

1695

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1699

1691

1692

1693

1694

1695

1696

1697

1698

1699

1699

1699

Kastors

1699 Te

IONS ION

Hermias

1 Kur die...
 2 Bij Ma...
 3 Ir d...
 4 Surp Del...
 5 Kur Lok...
 6 Ka...
 7 Te, Gri...
 8 Tei vär...
 9 Ar varu...
 10 Foils leg...
 11 Teä...
 12 Ka...
 13 Un...
 14 Tä...
 15 To...
 16 Bij...
 17 To...
 18 Kä...
 19 Ir...
 20 Par...
 21 Un...
 22 Lük, tap...
 23 Ar zelta...
 24 Bet...
 25 Ar...
 26 Tad...
 27 «U...
 28 Mana...
 29 Un...
 30 To...
 31 Uz...
 32 Un...
 33 Par...
 34 Sis...
 35 Es...
 36 Uz...
 37 Uz...
 38 Es...
 39 Kad...
 40 Tad...
 41 Un...
 42 Tä...
 43 Nav...
 44 Tei...
 45 Bet...

PERSONAS

HERMEJS

IONS, Apollona un Kreūsas dēls

KREŪSA, Erehteja — Atēnu valdnieka meita

KSŪTS, viņas vīrs

SIRMGALVIS, Erehteja bijušais audzinātājs

KREŪSAS KALPS

PĪTIJA, Delfu pareģe

ATĒNA

KREŪSAS KALPOŅU KORIS

Tempļa kalpi

Apbruņoti delfieši

Darbības vieta:

Delfi, laukums ar ziedokli Apollona tempļa priekšā.

Uznāk Hermejs.

Hermejs

Atlants, kam plecos dzelžainos gulst debess jums,
Kur dieviem mājoklis, ar kādu dievieti
Bij Maju radījis, kas Zevam dižajam
Ir dzemdējusi mani — dievu ziņnesi.
5 Šurp Delfu novadā es tagad atnācis,
Kur Loksijs zemes vidū mīt un pareģo,
Kas ļaudīm šobrīd gaidāms ir un nākotnē.
Te, Grieķijā, ir pilsēta jo slavena —
Tai vārds no Pallādas, kas zelta šķēpu nes.
10 Ar varu Erehteja meitu Kreūsu
Foibs ieguva, kur Akropolei Atēnās
Tās ziemeļpusē stāvas klintis paceļas,
Ko dēvēja par Makrām zemes valdnieki.
Un, tēvam nezinot, — tāds bija dieva prāts —
15 Tā iznēsāja augli. Bet, kad laiks bij klāt,
Tā, tēva namā dzemdējusi puisīti,
To aiznesa uz alu, kur tai Apollons
Bij tuvojies. Tad viņa zēnu izlika,
To lemjot nāvei, grozā, skaisti veidotā,
20 Kā pienākas, kopš Erihtonijs, zemes dēls,
Ir dzīvojis. Tam Zeva meita Atēna
Par sargiem divas čūskas reiz bij devusi
Un vēlējusi Aglaurīdām glabāt to.
Lūk, tāpēc parasts Erehteja pēctečiem
25 Ar zelta čūskām greznot bērna šūpuli.
Bet savu bērnu apveltīja Kreūsa
Ar rotaslietām, viņu nāvei lemdama.
Tad šādiem vārdiem mani lūdza Apollons:
«Uz Atēnām pie tautas, kas tur dzimusi,
30 Mans brāli, ej — tu zini dieves pilsētu —
Un, klinšu alā jaundzimušo atradis,
To, autos ietītu, ar visu groziņu
Uz Delfiem nogādā, uz manu svētnīcu,
Un noliec to pie pašas nama ieejas!
35 Par citu parūpēšos, jo, tev jāzina,
Šis bērns ir mans.» — Tad, izpatīkdams Loksijam,
Es pīto grozu paņēmu un atnesu
Uz šejieni, kur novietoju bērniņu
Uz tempļa kāpieniem, bet groza vāciņu
40 Es pacēlu, lai zēnu redzēt varētu.
Kad saules rati savu apli uzsāka,
Tad reģe atnāca uz dieva svētnīcu,
Un, uzmezdama acis bērnam guļošan,
Tā sprieda, vai tik kāda Delfu meitene
45 Nav pametusi mīlas augli dievnamā.
Tai nodoms bij no svētnīcas to aiznest prom,
Bet žēlums uzvarēja bardzību — pats dievs

Tam palīdzēja mājas vietu saglabāt.
 Tā bērnu pieņem, audzina, bet nezina,
 50 Ka zēna tēvs ir Foibs un kas ir māte tam,
 Un arī dēlam jausmas nav par vecākiem.
 Zēns rotaļājās bērnībā ap ziedokļiem
 Un auga tur, bet, kad par vīru nobrieda,
 To iecēla par sargu dieva dārgumiem
 55 Un visa tempļa uzraugu; vēl šobaltdien
 Viņš vada dievbijīgu dzīvi svētnīcā.

Bet Kreūsa, kas māte bij šim jauneklim,
 Ar Ksūtu apprecas. Lūk, kā tas notika:
 Starp Atēnām un Halkodonta pēctečiem,
 60 Kas dzīvo Eibojā, bij uzliesmojis karš.
 Ksūts palīdzēja atēniešiem uzvarēt,
 Kā balvu guva viņš par sievu Kreūsu,
 Kaut būdams ienācējs no ahajiešu cilts —
 Tā tēvs bij Aiols, Zeva dēls. Bet laulība
 65 Bez bērniem ilgi palika. Tāpēc tie nāk
 Pie Foiba orākula bērnus izlūgties.
 Gan Loksijs notikumus šos pats virzīja,
 Tik neizdevās noslēpt tam, ko gribēja.
 Foibs savu dēlu Ksūtam dos, kad atnāks tas
 70 Lūgt padomu, un teiks — tas esot Ksūta bērns;
 Bet Kreūsa par savu atzīs to, kad būs
 Tas viņas namā; tuvība ar Loksiju
 Taps noslēpta, un dēlam pienācīgs tiks gods:
 To dēvēs visā Grieķijā par Ionu,
 75 Un dievs tam Āzijā ļaus valsti dibināt.

Nu paslēpšos starp lauru kokiem ieplakā
 Un vērošu, kā zēna liktens piepildās.
 Es redzu — Apollona dēls jau laukā nāk,
 Lai noslaucītu tīru tempļa pievārti
 80 Ar lauru zariem. Ions būs tam vārds, bet es
 No dieviem pirmais šajā vārdā saucu to.

*Hermejs prom. No tempļa iznāk Ions,
 kam plecā loks un bultu maks,
 bet rokā lauru zaru slota un ūdenstrauks;
 viņam seko kalpi.*

Ions

Rau, spožais četrjūgs jau ceļā
 Un Hēlijs lej gaismu pār zemi!
 No debesu liesmām bēg zvaigznes
 85 Prom svētajā naktī,
 Bet Parnāsa nepieejamās smailes
 Tver dienas mirdzošos starus
 Par svētību mirstīgo ciltij.
 No vīraka sausā jau paceļas dūmi
 90 Līdz dievnama jumtam.
 Uz trijkāja svētā sēž delfiešu sieva
 Un dziedošā balsī pauž hellēniem vārdus,
 Ko Apollons viņai ir teicis.
 Jūs, delfieši, Foibam kas kalpojat, steidziet
 95 Uz sidraba avotu — Kastaliju;

- Kad dzidrajā straumē jūs šķīstījušies,
 Tad ieejiet templī!
 Vien cildenus vārdus jums mutē būs **ņemt**,
 Un cēla lai valoda visiem tiem,
 100 Kas, nākuši šurp,
 190 Grib pareģojumu prasīt!
 Bet man no bērnības uzticēts jau
 Šis pienākums; tūdaļ slaucīšu es
 Ar lauru zariem un svētvītnēm
 105 Ieeju Loksija templī.
 Ar ūdens lāsēm slacišu zemi,
 Ar bultām gaiņāšu putnu barus,
 Kas uzglūn svētajām veltēm.
 Es, būdams bez tēva un mātes,
 110 Te kalpoju Loksija templim,
 200 Kur mājvietu radis.
- Darbojies, zaļoksne, darbojies,
 Laura atvase krāšņā,
 Foiba ziedokli noslauki
 115 Svētnīcas priekšā!
 Dārzos mūžīgos esi tu lauzta,
 Valgme dievišķā veldzi kur dod
 Mirres cildenai lapotnei,
 120 Bezrimas straumē
 No avotiem plūstot.
 Ar tevi dieva pagalmu
 Slauku no briža, kad saule
 Steidzīgiem spārniem
 Paceļas debesu jumā;
 125 Tā kalpoju dienu no dienas.
- Ai, Paiān, ai, Paiān,
 Esi laimīgs jo laimīgs,
 Tu, Lētojas dēls!
- Skaists ir darbs, kuru daru es, Foib,
 Tavas svētnīcas priekšā,
 130 Godādams gaišreģa vietu.
 Darbs šis dāvā man slavu:
 Es kalpoju dieviem,
 Ne mirstīgiem ļaudīm!
 135 Veicot tiem tikamus darbus,
 Nepagurstu ne mirkli.
 Loksijs mans īstenais tēvs;
 Slavēju viņu, jo uzaudzis
 Dieva gādībā esmu.
 Tālab saucu par tēvu
 140 Foibu, kas valda šai templī.
- Ai, Paiān, ai, Paiān,
 Esi laimīgs jo laimīgs,
 Tu, Lētojas dēls!

Nu būs gana cilāt man
 145 Lauru zarus,
 Un no zelta trauka liešu
 Zemes valgmi, kura plūst
 No avota straumēm.
 Slacišu ūdeni skaidro,
 150 Tik tīru, kāds esmu es pats.
 Kaut allaž tā kalpot
 Foibam es spētu!
 Bet, ja reiz pārstātu kalpot,
 103 Lai beigas tad laimīgas būtu!

Rau, jau putnu bari šurp
 155 Laižas no Parnāsa ligzdām!
 Netupstiet jūs tur uz jumta malas,
 Nedrīkstat zelta kambaros spraukties!
 Manas šautras tūdaļ ķers tevi,
 Zeva sūtni, kaut citus
 160 Putnus pats veici ar knābi.
 Viens uz ziedokli laižas —
 Gulbis! — Vai citur
 Nevari sārto kāju tu likt?
 Arī Foiba kitara,
 165 Dziesmu tavu kas pavada,
 Neglābs tevi no bultas.
 Celies spārnos un prom
 Uz Dēlas ezeru laidies!
 Ja neklausīsi,
 Tavas skanīgās dziesmas
 Asinīs nosmaks.

Ehē!
 170 Kurš vēl no putniem
 Atlaidies šurp,
 Lai savitu paspārnē
 Mazuļiem ligzdas no stiebriem?
 To aiztrieks svelpjošās bultas.
 Vai neklausīsi? Nu dodies prom
 175 Un ligzdo pie Alfejas straumēm
 Vai mežainās nogāzēs Istmā,
 Lai ziedokļa veltes ir neskartas,
 Neskartas lai Loksija templis!
 Baidos nogalināt jūs,
 180 Kas dievu vēstis
 Mirstīgiem nesat.
 Es pūliņus savus
 Veltīšu Foibam mūždien.
 Lai slavēts viņš,
 Kas mani uztur!

Uznāk koris, sievietes aplūko templi.

Koris

atsevišķās balsīs

185 — Ne vien dievišķās Atēnās
 Tempļi kolonnām greznoti,

- Io. Ne tikai tur
 Kr. Godāts tiek ceļu dievs Foibs;
 Io. Arī Loksija — Lētojas dēla
 Kr. Namā dubultā seja
 190 Io. Raugās brīnišķām acīm.
 Kr. — Veries šurpu un skaties:
 Io. Zeva dēls ar zeltītu šķēpu
 Kr. Nonāvē Lernes hidru.
 Io. Paraugies, mīlā!
 195 Kr. — Redzu. Un liesmainu lāpu kāds
 Io. Cits tam tuvumā vicina —
 Kr. Tas, par ko stāstām,
 Io. Sēžot pie aužamiem stāviem, —
 Kr. Iolājs, vairoga nesējs;
 200 Io. Zeva dēlam viņš blakus stāv,
 Kr. Cīņā kad dodas tas sīvā.
 Io. — Rau, tur spārnotā zirgā
 Kr. Sēž jātnieks un nāvē
 Io. Nezvēru, rumpji kam trīs
 Kr. Un kas uguni dveš!
 205 Io. — Skatiens uz visām pusēm man slīd.
 Kr. Lūk, tur uz akmens sienām
 Io. Gigantu cīniņa jūklis!
 Kr. — Mīlās, to jau ievērojām.
 210 Io. — Un vai redzi, kā Enkelādam
 Kr. Viņa ar Gorgonas vairogu draud?
 Io. Redzu, tā Pallāda — mana dieve!
 Kr. — Vēl ko? Zibens liesmu,
 Io. Dižā Zeva roka to raida —
 Kr. Trāpīgi sasniedz viņš mērķi.
 215 Io. — Skatos, kā niknajam Mimantam
 Kr. Liek viņš pārvērsties pelnos.
 Io. — Lūk, kur Bromijs ar efejvītu
 Kr. Nūju ir notricis zemē
 Io. Vēl kādu citu no Gajas dēliem!
- Viss koris vērsās pie Iona.*
- Io. Klau, tu, kas stāvi pie tempļa,
 Kr. Vai arī basām kājām ir ļauts
 220 Io. Pārkāpt robežu svēto?
 Kr. Pārkāpt robežu svēto?
 Io. Nē, svešās, nav ļauts.
 Ko. Vai no tevis ko uzzināt varētu?
 Io. Ko gan tu vēlies?
 Ko. Vai tad Foiba nams atrodas
 Io. Tiešām uz pasaules nabas?
 Io. Tā pārsieta saitēm, ko Gorgonas sargā.
 225 Ko. Tā teic arī ļaudis.
 Io. Ja tempļa priekšā jūs nesuši ziedu
 Io. Un vēlaties Foibam ko jautāt,
 Kr. Tad svētnīcā ejiet, bet liegts tur iet tādām,
 Io. Kas upura lopu nav kāvis.
 Ko. To turu es prātā; ko aizliedzis dievs,
 230 Io. To nepārkāpšu; tik vienīgi tas,
 Kr. Kas ārpusē, acis man priecēs.

- Io.** Tad apskatiet visu, kas atļauts!
- 145 **Ko.** Mani palaida kungi
Šo dieva svētnīcu skatīt.
- Io.** Un kurā namā tad kalpojat jūs?
- 235 **Ko.** Ar Pallādu kopā es mītu
Zem savu saimnieku jumta.
Lūk, viņa jau klāt, pēc kuras tu taujā!
- Uznāk Kreūsa.*
- Io.** Lai arī kas tu būtu, kundze, cēlums tavš
Un stāja liecina par tavu tikumu.
Jo bieži varam spriest par cilvēku, vai tas
240 Ir dižas dzimtas, viņa stāju vērojot.
Es ļoti sabijos: tu acis nodūri,
Un asaras tev maigos vaigus slacīja,
Kad ieraudzīji Apollona svētnīcu.
Kam tevi, kundze, tādas skumjas pārņēma?
245 Kad visiem citiem, dieva templi ieraugot,
Kļūst priecīgs prāts, tev acis riešas asaras!
Kr. Tas, svešais jaunekli, it viegli saprotams,
Ka tev par manām asarām bij jābrīnās:
Kad ieraudzīju Apollona mājokli,
250 Es atkal pārdzīvoju to, kas aizmirsts bij.
Man domas mājās kavējās, kaut esmu šeit.
Mēs, nelaimīgās sievas! Dievu nedarbi!
Kas notiks? Kur gan taisnību mums rast, ja tie,
Kam vara, netaisnīgi liek mums bojā iet?
- 255 **Io.** Ko, kundze, nozīmē šīs bēdas mīklainās?
Kr. Neko! Es bultu izšāvu un klusēju.
Un arī tev vairs domāt nevajag par to.
- Io.** Kas esi tu? No kuras zemes nāc? Kur tev
Ir dzimtene? Un kādā vārdā tevi saukt?
- 260 **Kr.** Es esmu Kreūsa, mans tēvs bij Erehtejs,
Un Atēnas ir mana dzimtā pilsēta.
- Io.** Tu mīti cēlā pilsētā, un senči tev
No dižas cilts. Lai, kundze, visa cieņa tev!
- Kr.** Tiktāl jau viss ir labi, draugs, bet tālāk ne.
- 265 **Io.** Jā, dievi, tā tas ir. Un teika stāsta mums ...
Kr. Ko jautā, svešniek? Ko tu vēlies uzzināt?
Io. ... ka tava tēva tēvs no zemes piedzimis.
Kr. Jā, Erihtonijs. Labuma no tā man maz.
- 270 **Io.** Vai viņu Atēna no zemes pacēla?
Kr. Jā gan, kā jaunava. Tā nedzemdēja to.
Io. Un nodeva, kā vērojams ir attēlā ...
Kr. ... to Kekropmeitām glabāt, grozā paslēptu.
Io. Šo dieves grozu atvērušas jaunavas.
Kr. Tās tāpēc mira, klinti slakot asinīm.
Io. Kas tad?
- 275 Un vai šis stāsts ir patiess vai tik izdomāts ...
Kr. Ko vēlies zināt? Laika pietiek atbildei.
Io. ... ka tavas māsas nokāvis tēvs Erehtejs?
Kr. Viņš bij ar mieru dzimtenei tās upurēt.
Io. Bet kā tu vienīgā no māsām izglābies?
280 **Kr.** Es, jaundzimusi, biju mātes azotē.

- Io. Un vai patiešām tēvu zeme aprija?
 Kr. To jūras dieva trijžuburis nosita.
 Io. Vai ir tur tāda vieta, ko par Makrām sauc?
 Kr. Kam jautā to? Man daudz ko atcerēties liec!
 285 Io. Šo vietu godā Pītijs un tā zibeņi.
 Kr. To godā! Kaut to redzējusi nebūtu!
 Io. Kā vari ienīst to, kas dievam ir tik mīļš?
 Kr. Es lieciniece kauna darbam biju tur.
 Io. Un kurš no atēniešiem, kundze, ir tavs vīrs?
 290 Kr. Ne izemietis — ienācējs no ārienes.
 Io. Kas viņš? Tam vajadzētu būt no dižas cilts.
 Kr. Tas Ksūts, kam tēvs ir Aiols, Zeva pēctecis.
 Io. Kā tevi — pilsoni — šis svešnieks ieguva?
 Kr. Ir atēniešiem kaimiņzeme Eiboja ...
 295 Io. To atdalot, kā stāsta, jūras robeža.
 Kr. Viņš Kekropīdiem līdzēja to uzvarēt.
 Io. Kā cīņu biedrs? Un tam par sievu kļuvi tad?
 Kr. Es biju kara laupījums un balva tam.
 Io. Ar vīru nāc vai viena orākulu lūgt?
 300 Kr. Mans vīrs vēl Trofonija templī kavējas.
 Io. Lai apskatītu to vai lūgtu padomu?
 Kr. No viņa un no Foiba saņemt ziņu grib.
 Io. Vai nākat ražu lūgt vai bērnu svētību?
 Kr. Nav bērnu mums, kaut ilgi esam laulībā.
 305 Io. Tad dzemdējusi neesi, nav bērnu tev?
 Kr. To zina Foibs, ka es bez bērniem paliku.
 Io. Cik nelaimīga tu, lai citkārt laimīga!
 Kr. Kas esi tu? Lai tava māte svētīta!
 Io. Par dieva kalpu saucos, un tas esmu es.
 310 Kr. Vai esi kādas valsts tu dāvināts vai pirkts?
 Io. Es zinu tikai vienu — Foibam piederu.
 Kr. Nu mana kārtā tevi nožēlot, mans draugs!
 Io. Jā, nezinu, kas mana māte un kas tēvs.
 Kr. Vai mīti šajā svētnīcā vai citur kur?
 315 Io. It visur šajā templī, kur vien uznāk miegs.
 Kr. Vai tu še nokļuvi kā bērns vai jauneklis?
 Io. Pavisam maziņš, saka ļaudis, kas to zin.
 Kr. Un kura Delfu sieva tevi zīdīja?
 Io. Es zīdīts netiku, bet mani baroja ...
 320 Kr. Kas bija tā? Tās pašas sāpes vieno mūs.
 Io. ... tā Foiba pareģe, kas mātes vietā man.
 Kr. Kas uzturēja tevi, kamēr tapi vīrs?
 Io. No svētselniekiem pārtieku un ziedokļiem.
 Kr. Cik māte nelaimīga tev! Kas bija tā?
 325 Io. Es neatļautas mīlas auglis, domājams.
 Kr. Tu esi izticis, tev glīts un kārtīgs tērps.
 Io. Šīs drānas man no dieva, kuram kalpoju.
 Kr. Vai prātā nenāca tev meklēt vecākus?
 Io. Nav norādes nekādas man, kur meklēt tos.
 Kr. Ak vai!
 330 Vēl citai tāds kā tavai mātei liktenis!
 Io. Bet kurai? Pricētos, ja tā man justu līdz.
 Kr. Tās dēļ jau esmu šeit, pirms ieradīsies vīrs.
 Io. Ko gan tu vēlies, kundze? Kā tev palīdzēt?

- Kr.** Man ziņa slepena no Foiba jādabū.
- 335 **Io.** Tik saki vien! Par tālāko es gādāšu.
- Kr.** Tad klausies manu stāstu! — Nē, es kautrējos.
- Io.** Neko tu nēpanāksi — klusēs arī dievs.
- Kr.** Man teica draudzene, ka dievs to pavedis...
- Io.** Tā Foibam sieva? — Nerunā tā, svešinieci!
- 340 **Kr.** ... un viņai, tēvam nezinot, ir dzimis bērns.
- Io.** Nu nē! Tai kauns, ka mirstīgs vīrs to pametis.
- Kr.** Tā stāsta tikai to, ko pārcietusi ir.
- Io.** Bet kālab tai bij ciest, ar dievu vienotai?
- Kr.** Tā bērnu, ko bij dzemdējusi, izlika.
- 345 **Io.** Bet kur ir izliktais? Vai šajā saulē vēl?
- Kr.** Nevienš to nezina. Es dievam vaicāšu.
- Io.** Ja bērna nav nekur, kā gājis bojā viņš?
- Kr.** Tā domā, ka viņš, nabags, zvēru saplosīts.
- Io.** Un kāda tai ir liecība, ka tas tā bij?
- 350 **Kr.** Tā bērnu neatrada vairs, kur izlika.
- Io.** Vai zemē nebij asins pēdas redzamas?
- Kr.** Nē, saka tā, kaut visur izmeklējusies.
- Io.** Cik laika pagājis, kopš bojā gājis zēns?
- Kr.** Viņš būtu tikpat vecs kā tu, ja būtu dzīvs.
- 355 **Io.** Tad dievs šai bēdu mātei pāri nodara!
- Kr.** Un kopš tā laika nav tā dzemdējusi vairs.
- Io.** Bet ja nu Foibs to audzinājis slepeni?
- Kr.** Nav godīgs viņš, ja bauda viens, kas abiem dots.
- Io.** Kā sasaucas tās liktenis ar manējo!
- 360 **Kr.** Pēc tevis arī tava māte sēro, draugs!
- Io.** Jel nēmodini skumjas, kas jau aizmirstas!
- Kr.** Es klusēšu, bet dari to, ko prasīju!
- Io.** Tu zini, kas visvairāk kavē atbildi?
- Kr.** Nekas jau nelaimīgai viegli nenākas.
- 365 **Io.** Vai dievs ar mieru sacīt būs, kas slēpjams tam?
- Kr.** Tā vieta taču visu grieķu trijkājī!
- Io.** Par savu darbu kaunas viņš. Tam nepārmet!
- Kr.** Bet sāpīgi tas sievietei, kam liktens tāds.
- Io.** Neviena nav, kas pareģojumu tev sniegs.
- 370 **Io.** Ja paša mājās Foibs tiks pieķerts nedarbos,
- Kr.** Tas varu izmantos un sodīs to, kas tev
- Io.** Dos atbildi. No vēlmes šīs tu atsakies!
- Kr.** Kas viņam tikams nav, par to nav jātaujā.
- Io.** Tā būtu visai neprātīga rīcība,
- 375 **Io.** Ja dievus mēs pret viņu gribu piespiestu
- Kr.** Mums pateikt, ko tie vēlas slēpt, uz altāriem
- Io.** Tiem avis ziedojoņiem vai putnus vērojoņiem,
- Kr.** Tad kundze, guvums šāds mums būtu nevēlams.
- 380 **Io.** Tik, ko tie labu prātu dod, var laimi nest.
- Kora vadītāja**
- Kr.** Cik cilvēku uz zemes, tik ir likteņu.
- Io.** Tie visai dažādi, bet laime ilgstoša
- Kr.** Nevienam mirstīgākam šai dzīvē lemta nav.
- 385 **Io.** Tu, Foib, ne šeit, ne tur gan taisnīgs neesi
- Kr.** Pret sievu, kas nav klāt, bet ko te minēju.
- Io.** Kam neizglābi to, kas bija glābjams tev,

Un, mātei lūdzot, orākulu liedzies dot?
 Ja miris viņš, lai būtu godam apglabāts,
 Bet, ja vēl dzīvs, lai mātei to ir redzēt ļauts!
 390 Nē, jāatsakās no šī pareģojuma,
 Ja dievs man negrib teikt, ko vēlos uzzināt!

Bet redzu, svešniek, — Ksūts pavisam tuvu jau,
 Mans krietnais dzīves draugs, kas tikko atgriezies
 No Trofonija alas. — To, ko teicu es,
 395 Tu vīram nesaki, lai man nav jākaunas
 Par to, ka slepus rīkojos, bet paliksim
 Pie sava plāna, kā to iecerējuši.
 Daudz grūtāk klājas sievietēm kā vīriešiem,
 Jo arī mēs, kas krietnas, naidu mantojam,
 400 Starp nekrietnajām iejauktas, — tāds liktens mums!

Uznāk Ksūts.

Ksūts

Vispirms lai sveiks ir dievs, kas pirmos upurus
 No manis saņēmis, tad sveika, sieva, tu!

Kr.

Vai neuztraucies, ka tik ilgi kavējos?
 405 Nē, tikai raizējies. Bet, lūdzams, pasaki —
 Kāds paredzējums tev ir Trofonija dots?
 Vai mūsu laulība būs bērniem svētīta?

Ks.

Viņš negribēja dievam priekšā aizsteigties
 Un teica tikai vienu: ka ne es, ne tu
 Bez bērniem no šī tempļa mājās neiešot.

410 **Kr.**

Ai, Foiba māte cildenā, kaut veiksmīgi
 Šurp būtu nākuši un cerības, ko mēs
 Par dēlu lolojām, lai piepildītos mums!

Ks.

Tā būs! Bet kas mums dieva prātu pavēstīs?

Io.

Šeit arī es, bet svētnīcā tur citi ir,
 415 Kas, svešniek, dieva trijkājm sēž tuvumā.
 Tie Delfu cildenie, ar lozi noteiktie.

Ks.

Nu labi! Tagad zinu, kas man vajadzīgs.
 Es došos iekšā, jo, kā tikko dzirdēju,
 Jau visiem svētceļniekiem kopīgs upurlops
 420 Ir tempļa priekšā ziedots; gribu dienā šai,
 Kas labvēlīga man, lūgt dievu padomu.

Tu, sieva, laura zarus ņem un dievus lūdz
 Pie ziedokļiem, lai man no Foiba svētnīcas
 Nāk atbilde, kas laimi bērnos sola mums.

Ksūts ieiet templī.

425 **Kr.**

Lai viss tā notiek! Un, ja Loksijs gribētu
 Vēl tagad izpirkt pārestību agrāko,
 Par istu draugu viņš man tomēr nekļūtu;
 Bet, ko viņš sniegs, to pieņemšu, jo viņš ir dievs. *Prom.*

Io.

Diez kādēļ runā par šo dievu svešniece,
 430 Arvien to pulgodama, vārdos mīklainos?
 Vai viņai mīla sieviete, par ko tā lūdz,
 Vai arī glabājams tai ir kāds noslēpums?

Bet kas ar Erehteja meitu kopīgs man?
 Nav daļas man gar to. — Es taisos tūdaļ iet
 435 Un zelta kausā pasmelt dzidro ūdeni

- Kr. No svētā upurtrauka. Tomēr jānoperl
 325 Io. Man Foibs. Ko dara viņš? Ar varu kaunā liek
 Kr. Un pamet meitenes un rada slepeni
 Io. Viņš bērņus, ko tad nāvei lemjl! Ne tā tam būt!
 440 Kr. Ja vara tev, lai arī tikums! Dievu sods
 Io. Skar taču visus cilvēkus, kas nekrietni.
 Kr. Cik tas ir netaisni, ka jūs, kas likumus
 Io. Mums dodat, mirstīgiem, tos paši pārkāpjat!
 Kr. Ja jums par varasdarbiem būtu jāatbild —
 445 Io. Tas, protams, nenotiks, es tik tā runāju —,
 Kr. Tad tu un Poseidons, un debess valdnieks Zevs
 Io. Par netaisnību būs no tempļiem jāpadzen.
 Kr. Bez apdoma jums gribas tikai baudu gūt —
 Io. Tur jūsu vaina. Bet tad pārņemst cilvēkiem,
 450 Kr. Kas seko dievu paraugam, nav taisnīgi:
 Io. Ir jānosoda tie, kas rāda priekšzīmi! *Prom.*
- Ko.** Tevi, kas dzemdību sāpes nekad
 Kr. Jutusi nav, es lūdzos —
 Io. Atēna mana!
 455 Kr. Titāns Prometejs radīja
 Io. Tevi no Zeva galvas,
 Kr. Cildenā Nike:
 Io. Laidies uz Pītojas namu
 Kr. No Olimpa zeltītām istabām,
 460 Io. Nāc uz šejienes ielām,
 Kr. Kas pašā pasaules nabā!
 Io. Foiba ziedoklis te
 Kr. Pareģojumus vēstī
 Io. Līdzās trijkājim,
 Kr. Kora dejām kas apvīts.
 465 Io. Tu un Lētojas atvase,
 Kr. Divas dieves, jaunavas divas,
 Io. Foiba cienīgas māsas,
 Kr. Lūdziet, meitenes dievišķās,
 470 Io. Skaidrs lai pareģa lēmums:
 Kr. Dzimta, kam Erehtejs ciltstēvs,
 Io. Beidzot laimi gūs bērņos!
 Kr. Pāri plūstošās laimes
 Io. Avots, kas neizsīkst mūžam,
 Kr. Mirstīgiem piešķirts,
 475 Io. Kuriem sentēvu namā
 Kr. Zeļ paaudze jaunā,
 Io. Pati kas bērņus jau auklē
 Kr. Un bagātību, ko tā
 Io. Mantojusi no senčiem,
 480 Kr. Gatava pēctečiem nodot.
 Io. Tie gan briesmās var līdzēt,
 Kr. Gan laimes brīžos nest prieku
 Io. Un karā dzimtajai zemei
 Kr. Ir glābiņš un uzvara.
 485 Io. Jā, par mantību vairāk
 Kr. Un ķēnišķām pilīm

Man krietnus bērnus
 Audzināt rūp.
 Nīstu dzīvi bez pēcnācējiem;
 Kam tāda tīk, tos es peļu.
 490 Lai cik ir necila dzīve,
 Kaut tikai bērni mums labi!

Ai, Pāna sēdeklis,
 Klints, kas blakus
 Robotām Makrām,
 495 Kur griežas dejā
 Trīs Aglauras meitas
 Zaļajā maurā
 Pallādas tempļa priekšā,
 Flautai skandinot
 500 Meldijas līksmas,
 Kad tu stabulē, Pān,
 Savās krēslainās alās!
 Tur kāda jaunava Foibam
 Dzemdēja, nabagā, bērnu.
 505 Putniem barībai atdeva viņa
 Un zvēriem mielastam drausmam
 Šo skumjo precību augli.
 Nav dzirdēts ne aužot, ne tērzējot citur,
 Ka dzīvē laimi gūst bērni, kas dzimuši
 Mirstīgām sievietēm no dieva.

Ions atgriežas.

510 **Io.** Jūs, kas šeit pie tempļa kāpnēm, uzticamās kalpones,
 Vīrakdūmos stāvat modras, gaidot nākam valdnieku,
 Vai Ksūts atgriezies no tempļa un no svētā trijkāja
 Vai vēl kavējas tur iekšā, laimi bērnos izlūgdams?
K. V. Viņš vēl templī ir, mans mīlais, nav vēl ārā iznācis.
 515 Bet jau dzirdam mēs, ka laukā dodas viņš, jo vārti šie
 Noklaudzējuši. Lūk, redzam mūsu kungu iznākam.

Ksūts iznāk no tempļa un atplestām rokām tuvojas Ionam.

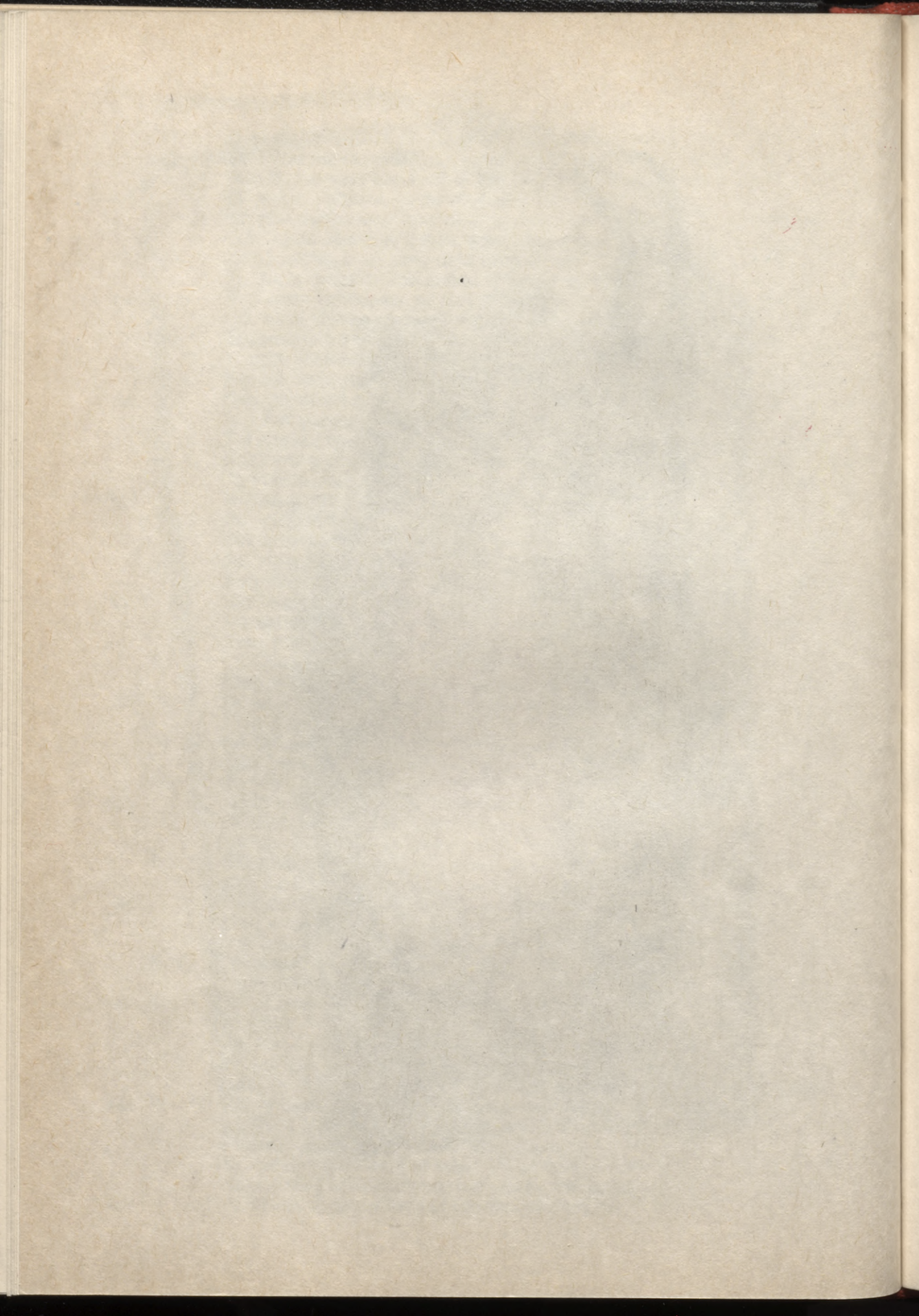
Ks. Esi sveiks, mans dēls! Tā uzsākt runu piederas nu man.
Io. *vairīdamies*
 Esmu sveiks, un, ja tu prātīgs, abiem klāsies labi mums.
Ks. Ļauj man skūpstīt tavu roku, apkampt tevi sirsnīgi!
 520 **Io.** Kur tev prāts? Vai saprašanu ir tev atņēmis kāds dievs?
Ks. Vai bez prāta es, ja skūpstīt gribu, kas vismīļāks man?
Io. Rimsties taču! Dieva vītnes neaiztiec, ka nesarauj!
Ks. Negribu nekā tev atņemt, tikai atrast, kas man mīļš.
Io. Vācies prom, pirms mana bulta nav tev sirdī urbusies!
 525 **Ks.** Ko no manis bēdz, kad esi sastapis vismīļāko?
Io. Nepatīk man vest pie prāta svešus vīrus jukušus.
Ks. Nokauj, sadedzini mani — būsi tēva slepkava!
Io. Kā tu man par tēvu kļuvis? Taisni jāsmejas par to!
Ks. Nē, tev mani vārdi tūdaļ pierādīs, kas esmu es.
 530 **Io.** Ko tad teiksi man?
Ks. Ka esmu es tavs tēvs un tu mans dēls.

- Io.** Kas to teic?
- Ks.** Kas audzinājis ir man tevi — Loksijs pats.
- Io.** To tu pats sev vari stāstīt!
- Ks.** Orākuls tā vēstīja.
- Io.** Pārpratis tu esi jēgu!
- Ks.** Vai tad pārklausījos es?
- Io.** Ko tad Apollons tev teica?
- Ks.** To, ko pirmo satikšu . . .
- 535 **Io.** Kad tu satiksi?
- Ks.** . . . kad būšu iznācis no svētnīcas . . .
- Io.** Kam tad vajadzētu notikt?
- Ks.** . . . tas tad būs mans paša dēls.
- Io.** Paša radīts vai tik dāvāts?
- Ks.** Dāvāts, taču tēvs es īsts.
- Io.** Vai es tev kā pirmais ceļā gadījos?
- Ks.** Tas nebij cits.
- Io.** Kā gan varēja tas notikt?
- Ks.** Abiem par to brīnums mums.
- 540 **Io.** Kādas mātes es tev esmu?
- Ks.** Nemāku to pasacīt.
- Io.** Foibs to neteica?
- Ks.** Aiz prieka nepaguvu pavaicāt.
- Io.** Tad no Zemes mātes cēlos?
- Ks.** Zeme bērņus nedzemdē.
- Io.** Kā var būt, ka tavs es esmu?
- Ks.** Nezinu, tas dieva prāts.
- Io.** Rūpīgi to pārdomāsim!
- Ks.** Tā vēl labāk būs, mans dēls!
- 545 **Io.** Vai jau milēji pirms kāzām . . .
- Ks.** Jauno dienu neprātā.
- Io.** . . . iekams Erehteja meitu ņēmi?
- Ks.** Kopš tā laika ne.
- Io.** Tātad toreiz tēvs man kļuvi?
- Ks.** Laika ziņā saskan tas.
- Io.** Bet pēc tam kā templī tiku . . .
- Ks.** To es izprast nespēju.
- Io.** . . . atnākdams tik tālu ceļu?
- Ks.** Arī mani pārsteidz tas.
- 550 **Io.** Vai jau agrāk Delfos bijī?
- Ks.** Bakha lāpu svētkos gan.
- Io.** Vai tev pajumti kāds deva?
- Ks.** Tas, kurš Delfu meitenēm
- Io.** . . . svētku pulkā piebiedroja tevi?
- Ks.** Bakha mainādām.
- Io.** Bijī skaidrs vai vīna skurbā?
- Ks.** Bakha liksmē pacilāts.
- Io.** Tur tad arī tiku radīts!
- Ks.** Liktenis to gaismā ceļ.
- 555 **Io.** Bet kā nokļuvi es templī?
- Ks.** Mātes izlikts, iespējams.
- Io.** Tātad verdzība man galā!
- Ks.** Pieņem savu tēvu, dēls!
- Io.** Dieva vārdam vajag ticēt.
- Ks.** Tiešām pareizs spriedums tev.

- Io.** Ko gan vairāk lai es vēlos ...
- Ks.** Tagad viss tev saprotams.
- Io.** ... kā par dēladēlu pašam Zevam būt?
- Ks.** Tas esi tu.
- 560 **Io.** Man tad atļauts apskaut tēvu?
- Ks.** Ja tu dievam uzticies.
- Io.** Sveiks, mans tēvs, es sveicu tevi!
- Ks.** Cik šie vārdi mīļi skan!
- Io.** Arī diena šī lai sveikta!
- Ks.** Laimi atnesa tā mums.
- Io.** Miļā māte, vai es kādreiz tavu vaigu skatišu?
Nu vēl vairāk tevi redzēt alkstu, lai kas esi tu;
- 565 **Io.** Taču, ja tu nomirusi, vairs tas nebūs iespējams.
- K. V.** Mūs visus vieno kopīgs prieks ar namu šo;
Bet mēs gan gribētu, lai arī valdniece
Un Erehteja dzimta bērnos laimi rod.
- Ks.** Mans dēls, ka tevi atradu, tas dieva prāts.
- 570 **Io.** Viņš abus mūs ir vienojis; un tāpat tu
Vismiļo atradi, to iepriekš nejausot.
- Un tas, ko vēlies, arī manas ilgas ir:
Tu savu māti atrast gribētu, mans dēls,
Bet es to sievieti, kas tevi deva man.
- 575 **Io.** Mēs sameklēsim to — tas laika jautājums.
Nu, templi pametis un nabadzību šo,
Ar tēvu vienots, dodies prom uz Atēnām,
Kur tevi tēva valdniekzizlis sagaida
Un manta dižena! Bet, ja no vecākiem
- 580 **Io.** Tev viena trūkst, vai nabags tu vai zemas cilts?
Nē, gods un bagātība tevi aplaimos.
Ko klusē, ko tu acis zemē nodūris?
Tu grimis esi pārdomās, un viss tavš prieks
Ir pagaisis — tu tēva sirdī bailes vies!
- 585 **Io.** Ja raugāties no tālienes, tad izskatās
Viss citādi, kā aplūkojot tuvumā.
Es priedājos par likteni, kas atļāvis
Man savu tēvu atrast. Bet nu uzklausies,
Kas man uz sirds: kā stāsta, Atēnās mīt cilts,
- 590 **Io.** No zemes dzimusi, ne ienākusi tur.
Bet man ir jādodas ar divām vainām turp:
Mans tēvs ir ienācējs, es — ārļaulības dēls.
Šo kauna traipu dēļ es būšu nevarīgs,
Par tukšu gaisu ļaudis mani uzskatīs.
- 595 **Io.** Ja pirmo vietu valsti tiektos iegūt es,
Tad nīstu mani visi mazāk spējīgie,
Jo tīkami nav viņiem tie, kas pārāki;
Bet krietnākie, kam spējas gudri rīkoties,
Kas klusēt mīl un politikā nejaucas,
- 600 **Io.** Tie mani izsmies un par muļķi uzskatīs,
Kad rosīšos es valstī, kuru bailes māc.
Ja es starp tiem, kas vada valsti, izceltos,
Tad būtu jāšargās no tā, ka mani var
Ar tautas balsīm izraidīt. Tā notiek, tēvs.
- 605 **Io.** Jo tie, kam pieder gods un vara pilsētā,
Ir ienaidnieki sāncenšiem visniknākie.

- Ja es kā svešnieks tavā mājā ienāktu —
 Pie tavas sievas, kas, bez bērniem būdama,
 Līdz šim ar tevi kopā sāpes cietusi,
 610 Tā, tukšā palikusi, justu rūgtumu.
 Kā viņa spētu mani neienīst, ja es
 Tev līdzās atrastos, bet tā, kam bērnu nav,
 Ar skumjām sirdī tavā dēlā raudzītos?
 Tu, mani pametis, tad sievai pievērstos
 615 Vai, mani mīlēdams, ar sievu sanīstos.
 Cik bieži sievas vīrus nāvējušas ir,
 Tos nodurot vai nāves zālēm indējot!
 Turklāt man tavas sievas žēl, ka vecums tai
 Bez bērniem jāpieredz. Tā dižo senču dēļ
 620 Gan nepelnī bez bērniem mūžu aizvadīt.
 Bez pamata tiek valdniekvara slavēta:
 Tai spoža ārpuse, bet kodols sabojāts.
 Kurš var par dzīvi priedēties un laimīgs būt,
 Ja vienās bailēs tam par savu dzīvību
 625 Ir dienas jāvada? Es labāk gribētu
 Būt vienkāršs vīrs, bet laimīgs, nevis valdnieks, kas
 Sev labprāt nekrietnos par draugiem izraugās,
 Jo, bīdamies no nāves, krietnos neieredz.
 Tu teiksi: visu atsver zelts, ir tikami
 630 Būt bagātam. Bet netik dzirdēt trokšņus man
 Un uztraukties, ka dārgumi ir jāsargā.
 Kaut pieticībā es bez raizēm dzīvotu!
 Un paklausies, mans tēvs, cik laimīgs biju te:
 Man vaļa bij — kas cilvēkam var mīļāks būt! —
 635 Un maz bij traucēkļu, un nelietis neviens
 Man ceļā nestājās. Ir grūti paciest to,
 Ka jādod priekšroka ikvienam negēlim.
 Gan dievu lūdzot, gan ar ļaudīm runājot,
 Te priedēgiem, ne bēdu mākiem kalpoju.
 640 Kad vienus aizvadīju, citi ieradās,
 Aizvien es jauniem atnācējiem biju mīļš.
 Un tas, kā cilvēks pat pret savu gribu alkst
 Būt taisnīgs, — lūk, šis tikums mani saista še,
 Kur dievam kalpoju. To visu apsvērdams,
 645 Es domāju, ka labāk dzīvot šeit, ne tur.
 Ļauj man še palikt, mīļais tēvs, jo prieks tāds pats,
 Vai lielu laimi baudu es vai mazu tik.
K. V. Tu skaisti runāji. Kaut arī tie, kas man
 Starp taviem draugiem mīļi, būtu laimīgi!
 650 **Ks.** Jel apklusti un savu laimi saņemt steidz!
 Es gribu tur, kur tevi atradu, mans dēls,
 Nu visiem kopā rīkot svētku mielastu
 Un tev par godu dzimundienas upuri,
 Kaut arī vēl, nest. Es tevi cienāšu
 655 Kā draugu, kas man tuvs, un tad uz Atēnām
 Kā viesi, ne kā dēlu projām vedīšu.
 Man nepatīktos savu sievu skumdināt,
 Jo esmu aplaimots, bet viņai bērnu nav.
 Nāks laiks, nāks padoms; pierunāšu sievu, lai
 660 Tā valdniekzizlim tavās rokās nonākt ļauj.

- Tu sauksies Ions, jo tā lēma liktenis:
 Ka pirmais tu man ceļā gadījies, kad es
 No dieva tempļa iznācu. Nu pulcini
 Te liksmās upurdzīrēs visus jauniešus
 665 Un teic, ka taisies atstāt Delfu pilsētu!
 Jums, kalpones, par to, ko dzirdat, klusēt būs!
Io. Jūs mirsit, ja ko manai sievai bildīsīt!
 670 Tev došos līdz, bet laime nebūs pilnīga,
 Ja neizdosies savu māti atrast man,
 675 Jo dzīve tukša būs. Ja izvēlēties to
 Es varētu, lai būtu tā no Atēnām,
 Tad runas brīvību no mātes mantotu.
 Ja tīrasiņu cilti ienāk svešnieks kāds,
 Tas nevar runāt atklāti; kaut viņu sauc
 Par pilsoni, kā kalpam tam ir jāklusē.
- Ksūts un Ions prom.*
- Ko.** Es asaras jaušu un nopūtas skumjas,
 Un vaimanas skaļas,
 Kad valdniecei manai kļūs zināms,
 680 Ka vīrs tai aplaimots bērniem,
 Bet pašai ne bērnu, ne cerību nav.
 Ai, kādu vēsti, pareģi, Lētojas dēls,
 Tu dziedāji mums!
 No kurienes ir zēns, kas uzaudzis
 685 Šai templī, un kas māte tam?
 Šis pareģojums nepriecē, tas viltu slēpj.
 Es bīstos nelaimes,
 Ar ko viss beigties var,
 690 Jo dieva vārdi dīvaini
 Un pats tas dīvains, kas tos teic.
 Ir mānīga laime zēnam,
 No svešas asins kas cēlies.
 Kurš citādi domās?
- runājot pa vienai*
- 695 — Ai, mīlās, vai nedarīt kundzei
 To zināmu skaidri?
 Tā, nabaga, cerības visas
 Ar vīru radusi saistīt.
 700 — Nu tai viss zudis, viņam laime uzsmaida!
 — Jau viņa sirmot sāk, bet vīrs
 Ir nevērīgs pret to.
 — Šai namā viņš ir nožēlojams ienācējs,
 Bet, varu ieguvis, no sievas novēršas.
 705 — Lai iznīkst, iznīkst viņš, kas kundzi pievilis!
 — Un lai neizdodas tam,
 Upurmaizes dedzinot,
 Dievu labvēlību gūt!

 710 — Rau, rau, pie mielasta jau sēž
 Gan dēls, gan tēvs —
 Viens otru tikko atraduši tie.

viss koris

- 715 Ai, Parnāsa virsotnes klinšainās,
Kur akmens radzes pret debesīm slejas
Un liesmainas lāpas vicina Bakhs,
Ar bakhantēm griezdamies naktī!
720 Lai nekad manā pilsētā nenāk šis zēns,
Lai jau ziedošā jaunībā nāvei tas lemts!
Gan pilsētai vaimanāt nāktos,
Ja iespiestos svešnieks.
Mums pietiek ar to, ka te valdnieks
Ir Erehtejs vecais.

Kreūsa ar Sirmgalvi dodas pa ceļu augšup uz svētnīcu.

- 725 **Kr.** Tu, sirmais tēva Erehteja skolotāj,
To audzināji, kad vēl gaismu skatīja.
Pie dieva orākula augšup kāp, lai līdz
Ar mani priedātos, ja dižais Apollons
Būs devis ziņu, ka man bērns laime būs.
730 Ar draugiem prieka mirkļus baudīt tikami,
Bet, ja nāk nelaime — kaut tādas nebūtu! —
Tev mierinājums redzēt tuvu cilvēku.
Kaut esmu kundze tev, par tevi gādāju,
Tāpat kā reiz par manu tēvu rūpējies.

Sirmgalvis

- 735 Tu, meitiņ, cēlo garu saglabā, kurš tev
No cēliem vecākiem, un saviem sentēviem,
Kas dzimuši no zemes, kauna nedari.
Ved mani, ved un aizvadi uz svētnīcu!
Uz orākulu ceļš ir stāvs; jel palīdzi
740 Man vecumā un balsti manus locekļus!
Kr. Man seko, tikai uzmanies, kur kāju liec!
Si. Ir labi!
Gan kājas man ir gausas, taču gars vēl spirts.
Kr. Uz sava spieķa balsties takas likumā!
Si. Man vījas acis, arī spieķis neredzīgs.
745 **Kr.** Tas tiesa gan. Bet nogurumam neļaujies!
Si. Ai nē! Bet to, kas zaudēts, atgūt nespēju.
Kr. Jūs, sievas, kas pie stāviem un ar atspolēm
Man čakli kalpojat, vai atbildi mans vīrs
Par bērniem, kuru dēļ mēs nācām, saņēmis?
750 To pasakiet! Ja nesat labu ziņu man,
Jums pateicību nepalikšu parādā.
K. V. Ak, dievi!
Si. Šāds sākums mums gan laba nesola nekā.
K. V. Ai, nelaimīgā!
755 Vai jācieš man par orākulu, kuru kungs
Ir saņēmis? Ko darīt man, kad nāve draud?
Kr. Kas tie par vārdiem? Un par ko šis satraukums?
K. V. Ko lai es daru? Vai to pateikt? Klusēt man?
Kr. Jel runā! Tev ir ļauna vēsts man sakāma.
K. V. To pateikšu, kaut vajadzētu divkārt mirt:
760 Nekad tu, valdniec, rokās bērnu neskausi
Un nebarosi to nekad pie savas krūts.
Kr. Ak vai, man jāmirst!

- Si.** Meitiņ!
- Kr.** Nelaimīgs
- Mans liktenis. Es ciešu, mīļās,
Sāpes nepanesamas
- 765 **Si.** Un eju bojā!
Bērniņ!
- Kr.** Vai, ak vai!
- Smeldz sirds
Līdz pašiem dziļumiem!
- Si.** Vēl nav ko vaimanāt...
- Kr.** Bet mokas lielas!
- 770 **Si.** ... pirms noskaidrojam ...
- Kr.** Vai kādu ziņu man?
- Si.** ... vai valdnieks cieš tāpat un kopīgs liktenis
Jums abiem ir vai vienai tev šī nelaime.
- K. V.** Tam Loksijs dēlu uzdāvāja, vecotēv,
775 Un viņš nu viens, bez sievas laimi baudīt var.
- Kr.** Tu vainago nelaimi manu,
Vēl jaunas bēdas man vēstot!
- Si.** Vai dēls, ko minēji, vēl kādai sievietei
780 **K. V.** Tik dzims, vai dievs tam tādu dod, kas dzīvo jau?
- Jau nobriedušu jaunekli par dēlu tam
Ir Loksijs dāvājis; to pati redzēju.
- Kr.** Ko teici? Man neticams, nedzirdēts stāsts,
Ko tu vēsti!
- 785 **Si.** Man arī. Bet kā piepildās šis orākuls,
To skaidrāk pasaki! Un kas tad ir šis dēls?
- K. V.** Ko pirmo sastapa tavs vīrs, kad iznāca
No tempļa, to par dēlu viņam deva Foibs.
- Kr.** Ak vai, ak vai! Tad man dzīve
790 Bez bērniem, bez bērniem ir lemta!
- Mist vientuļai pamestā namā!
- Si.** Kas bija tas, ko paredzēja orākuls?
Ko ceļā satika šis nelaimīgās vīrs?
Kā ieraudzīja to, un kur tas notika?
- K. V.** Vai, mīļā kundze, atminies to jaunekli,
795 Kas tempļa priekšu slaucīja? Tas viņa dēls!
- Kr.** Kaut spētu es mākoņos celties
Un laisties no Hellādas projām
Uz vakara zvaigznēm!
Cik ļoti man, draudzenes, jācieš!
- 800 **Si.** Un kādā vārdā tēvs ir viņu nosaucis?
Vai zini to, vai palicis tas neizlemts?
- K. V.** Par Ionu, jo tēvs to pirmo satīcis.
- Si.** Un kas ir viņa māte?
- K. V.** Nemāku to teikt.
- 805 Bet visu, kas man zināms, sacīšu tev, draugs.
Lai gatavotu dzimumdienas upurus,
Uz svēto telti devās slepeni tās vīrs,
Lai tur par godu dēlam dzīres rīkotu.
- Si.** Tev, mīļā kundze, jūtu līdz; mūs nodevis
810 Tavs vīrs; ar ļaunprātīgu viltu tiecas viņš
No Erehteja mājokļa mūs ārā dzīt.

- To saku tev, ne tavu vīru ienīzdams,
 Bet tevi vairāk nekā viņu mīlēdams.
- 815 Šis svešnieks, tevi precēdams kā iegātnis,
 No tevis līdz ar namu varu saņēma.
 Bet bērņus viņš no citas slepus ieguva —
 Jā, slepus! Kā tas norisa, to pateikšu.
- 820 Kad viņš bij sapratis, ka bērņu nebūs tev,
 Tam netikās ar tevi dalīt likteni,
 Bet, verdzeni par sievu slepus apņēmis,
 Sev dēlu radīja un deva uzturā
- 825 To ārpus zemes kādam delfietim. Tad bērns,
 Lai slēptu pēdas, tika templī audzināts.
 Kad jauta Ksūts, ka jauneklīs jau pieaudzis,
 Viņš pierunāja tevi doties šurp, lai tu
 Še bērņus izlūgtos. Ne dievs ir melojis,
 Bet Ksūts, kas viltu savērpa, jo dēls tam bij
 Jau sen. Viņš pieķerts dievam vainu uzveltu.
- 830 Bet, nākdams šurp, Ksūts vecumdienām gribēja
 Rast drošību un dēlam varu uzticēt.
 Un jaunā vārdā viņš to tagad nosauca
 Par Ionu, jo pirmais pretim nāca tas.
- Aizvien es esmu nīdis ļaunus cilvēkus,
 Kas nekrietnības dara un ar viltību
- 835 To cenšas slēpt. Lai labāk vienkāršs ir mans draugs
 Un goda vīrs, ne izglītots, bet ļaundaris.
 Un kas pats rūgtākais, kas tev būs jāpacieš:
 Šo dēlu, kam ne mātes nav, nedz tiesību
 Un ko tam dzemdējusi kāda verdzene,
 Viņš tavā namā ievēdīs par saimnieku.
- 840 Ja Ksūts no dižciltīgas mātes dzimušu
 Uz savām mājām atvestu, tev piekrītot —
 Tev taču bērņu nav, — tik liela nebūtu
 Tad nelaime. Ja tas tev liktos netikams,
 No Aiolidām varētu viņš sievu ņemt.
 Pēc visa tev kā sievai atliek darīt tā:
 Pie dunča ķerties vai ar kādu viltību
- 845 Un nāves zālēm savu vīru nobendēt
 Un zēnu, pirms šie tev nav nāvi lēmuši.
 Ja vilcināties tu, būs pašai jānomirst!
 Kad divi naidnieki zem viena jumta mīt,
 Tad no šiem abiem vienam nākas bojā iet.
- 850 Es arī pats tev gribu palīdzību sniegt
 Un nogalināt zēnu, telti iegājis,
 Kur riko dzīres viņš; tas ir mans pienākums
 Pret valdniekiem, lai mirt vai dzīvot man ir lemts.
- 855 Kas vergu apkauno, ir vienīgi tā vārds,
 Bet visās citās jomās viņš, ja vien ir krietns,
 Par brīvu vīru zemāk vis nav vērtējams.
- K. V.** Es arī, mīļā valdniec, gribu dalīties
 Ar tevi bēdās — godam pastāvēt vai mirt.
- Kr.** Ak, sirds, vai drīkstu es klusēt?
 Vai kautrību atmest
 Un atklāt sakaru slēpto?

- Sl. Un kļiedzu šīs šķērsaines
 Kr. Tu pavezēsi nekrietni
 Sl. Manam vīram
 865 Kr. Bez nopelnītiem kārtiem
 Sl. Tu mājsā arveidā
 Kr. Bet mans ar kavēdā
 Sl. No mātes gūstīšas kļūvis
 Kr. Par barību pūstīšas gūvis
 Sl. Tevi ionist Dēlatim
 870 Kr. Pie Zeva zvaigžņotā troņa,
 Sl. Kad Zeva to bij' ekāv,
 Kr. Tevi dzemdēja, apozā
 Sl. Svētajiem krastiem:
 Kr. Ar vārdiņ' mēģē tikā
 875 Sl. Par to it vīstīnā
 Kr. Es mīlo metiņ' šīs mōvēt
 Sl. No tava vāgā, mām' mū
 Kr. Jā, kļūdx būdu vāgā
 Sl. Tā vīstī ceļā, šīs
 880 Kr. Tā tīkko vīstī šīs
 Sl. Jān dārtis kārtīnā
 Kr. Ko tēk' Par kārīnā
 Sl. Kāds pāns tēk' kārtīnā
 Kr. Par pūstīnā pūstīnā
 Sl. Gan kārtīnā no tēk' kārtīnā
 885 Kr. Jā, burt' tēk' pūstīnā
 Sl. Tā dārtīnā, kārīnā
 Kr. Vai zināms tev kā:
 Sl. Jā gan, tur pūstīnā
 Kr. Tur kārtīnā mōvēt
 Sl. Ar kārīnā kārtīnā
 890 Kr. Pret savu grību tēk' kārtīnā
 Sl. Vai tas bij' tēk' kārtīnā
 Kr. Vērdī: Jā, tēk' kārtīnā
 Sl. Kad vīstīnā kārtīnā
 895 Kr. Jā, tēk' kārtīnā
 Sl. Bet kā tu sēdārt' kārtīnā
 Kr. Es kārtīnā māte
 Sl. Kur' kārtīnā māte
 Kr. Jā, vīstīnā — kārtīnā
 Sl. Bet kur tu pūstīnā
 900 Kr. Vīstīnā māte, kārtīnā
 Sl. Vai tēk' kārtīnā
 Kr. Nē, kārtīnā
 Sl. Un kas tad vīstīnā
 905 Kr. Es pati — kārtīnā
 Sl. Vai vēl kāds vīstīnā
 Kr. Tik tīkko to mōvēt
 Sl. Kā gan tu spēji kārtīnā
 Kr. Kā? Mana mōvēt kārtīnā
 Sl. Tu jānā kārtīnā
 910 Kr. Kā pūstīnā rocinā
 Sl. Vai kārtīnā grībīnā
 Kr. Nē, tur, kur tēk' kārtīnā

- Un kliezdu ausī šos vārdus:
 Tu, pavedēj nekrietnais!
 Manam vīram
 Bez nopelniem kādiem
 915 Tu mājās atvedi dēlu,
 Bet mans un tavš dēls, tu, neprāti, zudis
 No mātes autiņiem, kļuvis
 Par barību plēsīgiem putniem!
 Tevi ienīst Dēla, nīst laurs
 920 Pie lapotās palmas, kur Lēto,
 Kad Zevs to bij skāvis,
 Tevi dzemdēja, spožais!
- K. V.** Ak vai, cik milzīgs likstu kalns mums uzvēlies!
 Par to it visiem nāksies gauži raudāt vēl.
- 925 **Si.** Es, mīlo meitiņ, acis novērst nespēju
 No tava vaiga, man ir grūti valdīties.
 Jā, tiklīdz bēdu vilnis viens ir noplacis,
 Tā vietā ceļas cits, ko radījis tavš stāsts!
 Tik tikko vienu skumju vēsti beigusi,
 930 Jau dzīries citu nelaimi mums izklāstīt!
 Ko teic? Par ko tu Apollonu apvaino?
 Kāds bērns tev piedzima, un kur to izliki
 Par prieku plēsoņām? To vēlreiz pastāsti!
 Gan kautrējos no tevis, draugs, bet runāšu!
- 935 **Kr.** Jā, dari to! Es protu draugiem līdzī just.
Si. Tad klausies! Kekropkalna ziemeļnogāzē
Kr. Vai zināma tev klints, par Makrām kuru sauc?
Si. Jā gan, tur Pāna templis stāv ar ziedokli.
Kr. Tur gadījās man niknu kauju izcīnīt.
 940 **Si.** Ar ko? Man acīs asaras, kad runā tu.
Kr. Pret savu gribu tur ar Foibu saistījos.
Si. Vai tas bij toreiz, kad es kaut ko nojautu?
Kr. Varbūt. Ja teiksi taisnību, es atzišos.
Si. Kad vienatnē tu cieti sāpes slepenas?
 945 **Kr.** Jā, toreiz cietu, ko tev tagad atklāju.
Si. Bet kā tu sakaru ar Foibu noslēpi?
Kr. Es kļuvi māte. Centies mani uzklausīt!
Si. Kur? Kas tev līdzēja? Vai viena mocījies?
Kr. Jā, viena — tajā alā, kur es padevos.
 950 **Si.** Bet kur ir bērns? Tad neesi bez bērniem vairs?
Kr. Viņš miris, tēvs, ir izmests zvēriem plēsīgiem.
Si. Vai tiešām beigts? Vai glēvais Foibs to neglāba?
Kr. Nē, neglāba. Tas audzināts tiek Aidā.
Si. Un kas tad viņu izlika? Tak ne jau tu?
 955 **Kr.** Es pati — naktī ietinusi autiņos.
Si. Vai vēl kāds zina, ka tu bērnu izliki?
Kr. Tik liktens to un mana vientulība zin.
Si. Kā gan tu spēji alā pamest bērniņu?
Kr. Kā? Mana mute vērās žēlām vaimanām!
 960 **Si.** Tu ļauna biji, bet par tevi ļaunāks dievs!
Kr. Kā bērniņš rociņas pret mani izstiepa!
Si. Vai krūti gribēja vai rokās dusēt tev?
Kr. Nē, tur, kur tam no manis jācieš nebūtu.

- Si. Bet kāds tev nolūks bij, kad bērnu izliki?
 965 Kr. Es cerēju, ka dievs pats savu bērnu glābs.
 Si. Ak vai, kā tava nama laime sabruka!
 Kr. Kam, tētiņ, seju aizklājis, lej asaras?
 Si. Jūs, redzu, esat nelaimē — tu un tavš tēvs.
 Kr. Tāds liktens cilvēkam. Nekas nav paliekošs.
 970 Si. Par to mums, meitiņ, zūdīties vairs nevajag.
 Kr. Ko darīt man? Kā izklūt no šā posta mums?
 Si. To atrieb dievam, ko viņš nodarījis tev!
 Kr. Kā gan es, mirstīgā, lai dievus pieveicu?
 Si. Tu svētām Foiba templim pieliec uguni!
 975 Kr. Man bail no tā; jau tā ir gana ciešanu.
 Si. Tad dari, kas pa spēkam: vīru nonāvē!
 Kr. Man mūsu kopdzīves kļūst žēl, jo viņš bij labs.
 Si. Vismaz tad dēlu, kas pret tevi nostājas!
 Kr. Bet kā? Ja vien tas iespējams, to darītu.
 980 Si. Tev savi kalpi jāapbruņo zobeniem!
 Kr. To varētu. Bet kur tam būtu jānotiek?
 Si. Tai teltī svētajā, kur draugus cienā viņš.
 Kr. Tas pārāk atklāti, un vergiem drosmes maz.
 Si. Ai, cik tu glēva! Labi, bet kāds padoms tavš?
 985 Kr. Man zināms viltīgs līdzeklis un iedarbīgs.
 Si. Vienalga — šāds vai tāds, tev iešu palīgā.
 Kr. Vai zemes dēlu kauja tev ir zināma?
 Si. Pie Flegras giganti ar dieviem cīnījās.
 Kr. Tur Gajai dzima Gorgo, drausmais radījums.
 990 Si. Kas Gajas dēliem palīgs, dieviem naidnieks bij?
 Kr. Bet Zeva meita Pallāda to nobeidza.
 Si. Kāds izskatījās neradījums briesmīgais?
 Kr. Kā bruņas, kuras ieskauj čūskas likloči.
 Si. Tā taču teika, kas man sen jau zināma!
 995 Kr. Jā gan. Tās ādu Atēna uz krūtīm nes.
 Si. Vai dieves bruņas tās, ko sauc par Aigīdu?
 Kr. Tā vārdu šo kopš dievu kaujas dabūja.
 Si. Bet kā ar to tu kaitēt spēsi naidniekiem?
 Kr. Tev Erihtonijs pazīstams, vai ne, mans draugs?
 1000 Si. Ko Gaja dzemdēja kā pirmo senci jums?
 Kr. Kad tas bij piedzimis, tad deva Pallāda . . .
 Si. Nu ko? Jēl teic — tavš stāstījums ir pārāk gauš!
 Kr. . . . no Gorgonas tam divus asinspilienus.
 Si. Bet kā tie iedarboties spēj uz cilvēku?
 1005 Kr. Tas viens ir nāvīgs, otram dziedinošs ir spēks.
 Si. Un kā tad viņa zēnam iedeva tos līdz?
 Kr. Kā? Zelta aprocē. Tēvs bij to mantojis.
 Si. Kad viņš bij miris, tā pie tevis nokļuva?
 Kr. Tā gan. Šo aproci ap roku nēsāju.
 1010 Si. Kā lietā likt šo dieves dubultdāvanu?
 Kr. Tā viena lāse, kas no dzīslas tecēja . . .
 Si. Kam noder tā, un kāda tai ir iedarbe?
 Kr. . . . tā kaites atvaira un uztur dzīvību.
 Si. Bet kāds tai otrai lāsei, ko tu mini, spēks?
 1015 Kr. Tā nāvē, Gorgo čūsku inde būdama.
 Si. Vai nēsā kopā tās vai katru atšķirti?
 Kr. Tik atšķirti; ar ļauno labo nevar jaukt.

- Sl.** Tad, mīlo meitiņ, tev ir viss, kas vajadzīgs. Sl.
Kr. No indes zēnam mirt! Tev viņu nāvēt būs! Kr. 200
 1020 **Sl.** Bet kur un kā? Tik pavēli, es rīkošos! Sl.
Kr. Kad Atēnās viņš manā namā kāju spers. Kr.
Sl. Tavs plāns man netīk. Bet tu arī manu pel. Sl.
Kr. Vai bažījies par to, kas arī mani māt? Kr.
Sl. Tu sauksies slepkava, kaut tāda nebūsi. Sl. 200
 1025 **Kr.** Tas tiesa, svešos bērņus nīstot pamāte. Kr.
Sl. Tam jāmirst šeit — tā izbēgsi no aizdomām! Sl.
Kr. Un drīzāk atriebības prieku baudīšu. Kr.
Sl. Tā vīru pievilti, kas tiecas tevi vilt. Sl.
Kr. Tad tikai rīkojies! No manas rokas ņem Kr. 200
 1030 Šo zelta aproci, ko deva Atēna; Sl.
 K. V. Ej turp, kur vērsus slepus upurē mans vīrs; Kr.
Sl. Kad mielasts galā būs un dieviem ziedu lies, Sl.
 No tērpā krokām izņem indi apslēpto Kr.
 1035 Un iemet kausā jauneklīm, tik viņam vien, Sl. 200
 Ne citiem! Tev šis dzēriens jāsniedz tikai tam, Kr.
 Kas manam namam grib par kungu uzņemties! Sl.
 Un, līdzko indi viņš būs iedzēris, tas mirs Kr.
 Šeit pat un krāšņās Atēnas vairs neredzēs. Sl.
Sl. Ej tagad atpakaļ pie sava saimnieka! Kr. 200
 1040 Es uzdevumu pildīšu, ko uztici. Sl.
Kreūsa prom.
Sl. Nu, vecās kājas, jauneklīgā gaitā jums Kr.
Kr. Pie darba steigt, kaut gadu nasta smagi spiež! Sl. 200
 Jums pavēl valdniece pret ienaidnieku iet, Kr.
Sl. To līdzēt nonāvēt, no mājām izdeldēt. Sl.
 1045 Kas laimīgs ir, tam viegli dievbijīgam būt. Kr.
Sl. Bet, kas ar saviem naidniekiem grib galā tikt, Sl.
 Tas ceļu negriež likumiem, kas preti stāj. Kr. 200
Ko. Dēmetras meita, Sl.
 1050 Dieve, kas valdi pār ceļiem Kr.
 Gan dienu, gan nakti, Sl.
 Uz mērķi asins pilienus vadi Kr. 1000
 No Gorgonas — Zemes meitas Sl.
 Pārgrieztās rīkles, lai tie Kr.
 1055 Saindē dzērienu kausu Sl.
 Un nāvi nes Sl.
 Tam, kas gatavs ir sagrābt Kr. 1000
 Erehteīdu namu, — Sl.
 Tos sūta valdniece, valdniece mana! Kr.
 Neviens, kas ir svešs, kas no svešas dzimtas, Sl.
 Lai nevalda pilsētā šajā, Kr.
 1060 Vien Erehteja pēcteči cildie! Sl. 1010
 Bet, ja veltas būs valdnieces pūles Kr.
 Nonāvēt zēnu, ja aiztecēs laiks Sl.
 Un cerības zudīs, Kr.
 Tad atliks viņai tik asināts šķēps Sl. 1010
 1065 Vai cilpa ap kaklu, Sl.
 Ko apmetīs dēmons. Kr.

- Ar ciešanām valdniece remdēs
 Tad ciešanas savas
 Un pāries citā esības veidā;
 1070 Jo valdniekus citus — no svešas dzimtas —
 Nekad savā namā tā necietīs,
 Kamēr dzīvos un raudzīsies
 Mirdzošām acīm
 Šī cildenu senču pēctece.
- 1075 Man nākas sarkt par dievu, dziesmās slavēto,
 Kad blakus avotiem, kur kora dejas rit,
 Viņš divdesmitās dienas naktī noraugās,
 Bez miega būdams, lāpu gājienā,
 Bet Zeva debess zvaigžņotā
- 1080 Tur dejo līdz un dejo Selēne
 Un Nērejmeitas piedesmit,
 Kas jūras viļņos
 Un straujo upju virpuļos
 Ar dejām godā
- 1085 Meitu zelta vainagā
 Un māti cienīto.
 Tur cer viņš valdīt
 Un citu augļus baudīt,
 Šis Foiba pakalps!
- 1090 Nu skatieties jūs, kas mūzām kalpojat
 Un dziesmās nedaiļskanīgās kas apdziedat
 Gan mūsu mīlas priekus aizliegotos,
 Gan bezdievīgās laulības:
- 1095 Mēs tikumībā pārākas
 Par nelietīgiem vīriešiem.
 Un mūzu dziesmas šīs
 Pret vīriešiem lai vēršas,
 Viņu neuzticību,
 Jo nepateicīgs izrādās
- 1100 Šis Zeva dēla pēctecis,
 Kas bērnos laimi meklējis
 Ne kopībā ar valdnieci,
 Bet mīlas priekus citur kārojīs
- 1105 Un radījis šo jaukteni.
- Atsteidzas kāds kalps.*
- Kalps**
 Kur Erehteja cēlo meitu, valdnieci,
 Es atrast varu, sievas? Izmeklējos gan
 To visā pilsētā, bet sastapt nespēju.
- 1110 **K. V.** Kas tev ir lēcies, draudziņ mans, kāds tevi vējš
 Šurp atpūtis, un ko tu taisies vēstīt mums?
- Ka.** Mūs vajāj Kundzi meklē zemes valdnieki;
 Tai nāve nolemta, to nogrūžot no klints.
- K. V.** Ak vai, ko saki? Vai tad tiešām atklāts viss —
 Ka iecerējam zēnu slepus nomaitāt?
- 1115 **Ka.** Jā gan, un sveikā neiziesi arī tu!
K. V. Un kā tad nāca gaismā nodoms slepenais?

- Ka.** Dievs netaisnību lika pieveikt taisnībai,
Jo negribēja, ka to aptriepj asinīm.
- K. V.** Bet kā tas notika? To, lūdzams, pastāsti!
1120 Ap sirdi vieglāk būs, ja zināsim, vai mums
Ir nāve nolemta vai dzīvot vēl būs ļauts.
- Ka.** Kad kundzes vīrs ar savu jauno atvasi
No dieva orākula bija aizgājis,
1125 Viņš gatavoja dieviem upurmielastu
Un devās turp, kur Bakha spožā uguns kvēl,
Lai abas Dionīsa klintis slacītu
Ar asinīm par savu bērnu atgūto.
Viņš dēlam teica: «Paliec šeit un rūpējies,
Lai namdari te plašu telti uzsliet steidz!
1130 Ja pārāk ilgi, radībdieviem ziedodams,
Es aizkavējos, draugi mielastu lai sāk!»
Un, teļus ziedam paņēmis, Ksūts aizgāja,
Bet jauneklis tad lika krāšņu telti celt
Uz stabiem, bet bez sienām, lai tā sargātu
1135 No tveices lielākās, kad saule pusdienā
Viskarstāk spīd, un vēlāk, kad tā lejup slīd.
Šai teltij platība bij vesels kvadrātpletrs,
Kas desmittūkstoš kvadrātpēdām līdzinās,
Kā gudri ļaudis apgalvo, jo jauneklis
1140 Uz dzirēm visus delfiešus lūgt gribēja.
No mantnīcas viņš ņēma svētos audumus
Un telti pārsedza; tur bij ko apbrīnot!
Vispirms par jumtu uzsedza viņš pārklāju;
Tā bija dāvana, ko Hērakls, Zeva dēls,
1145 Pēc amazonu kaujas Foibam veltīja.
Šis audums bija košiem tēliem izrakstīts:
Tur Urāns debess lokā zvaigznes pulcēja
Un Hēlijs zirgiem lika traukt pret rietumiem,
Sev spožo vakarzvaigzni līdzī atvezdams,
1150 Un melnā tērpā Nakts bez grožiem vadīja
Tur divjūgu, bet zvaigznes viņai sekoja.
Tad debess vidū parādījās Plejādes
Un šķēpa nesējs Orions, un pāri tam
Stāv Lācis, kas pret polu zelta asti vērš.
1155 Pilns mēness vēl tur pacēlās, kas sadala
Ik mēnesi uz pusēm, arī Hiādes,
Kas jūrniekiem visdrošāk laiku norāda,
Un spožā Ēosa, kas zvaigznes izdzenā.
Bet sienu vietā audumi no svešatnes:
1160 Tur ātrie kuģi, hellēņiem kas pretī trauc;
Tur puscilvēki, puszvēri un jātnieki,
Kas briežus lenc; tur arī lauvu medības.
Pie ieejas viņš novietoja dāvanu
No Atēnām: tas bija Kekrops, cūskastis,
1165 Un viņa meitas līdzās tam; bet kratērus
No zelta ēdamtelpas vidū nolika.
Nu saucējs cēlās pirkstgalos un uzlūdza
It visus, kas vien vēlas, dzirēs ierasties.
Un telti pildīja tad viesi vainagos,
1170 Tur spirdzinājās bagātiem ēdieniem.

- Bet, kad bij gana ēsts, telts vidū nostājās
 Tad vecais, radot viesos lielu jautrību
 Ar savu rosmi: viņš no krūzes lēja tiem
 Uz rokām ūdeni un mirres smaržīgas
 1175 Tur kvēpināja, zelta kausus dalīja;
 No brīva prāta viņš šīs pūles uzņēmās.
 Kad laiks bij flautu skandināt un vīnu dzert,
 Viņš sacīja: «Jūs tūdaļ projām aizvāciet
 1180 Šos nieka vīna kausus, nesiet lielos šurp,
 Tad vīns jo drīzāk mūsu sirdis ieliksmos!»
 Un kalpi sudraba un zelta fiāles
 Šurp steidzās nest; bet vecais, kausu paņēmis
 Un pildījis, to sniedza kungam jaunajam,
 1185 Lai parādītu cieņu tam; tur iepriekš bij
 Viņš indi iemetis, ko valdniece, tā teic,
 Bij devusi, lai nonāvētu jaunekli.
 Neviens to nezināja. Bet, kad jaunais dēls,
 Tāpat kā citi, kausu rokā turēja,
 1190 Tad kādam kalpam lamu vārdi paspruka;
 Tos jaunais, priesteru šai templī audzināts,
 Kā ļaunu zīmi uztvēra un vēlēja
 Liet citu vīnu kratērā, kad izšļācis
 Bij iepriekšējo zemē, teikdams pārējiem,
 1195 Lai rīkojas tāpat. Mēs klusu pildījām
 Ar ūdeni un Biblas vīnu kratērus.
 Un, mums tā rīkojoties, telti ielaidās
 Bars baložu, kas Apollona svētnīcā
 Bez bailēm mitinās; nu vīnā izlietā
 1200 Tie izslāpuši savus knābjus gremdēja
 Un skaistspalvainos kaklus dzerot cilāja.
 Šis zemē lietais vīns bij citiem nekaitīgs,
 Tik putns, kas no metās, kur vīnu izlējis
 Bij jaunais dēls, un no tā baudīja, uzreiz
 1205 Jau sāka krampjos raustīties un spārnus sist
 Un gārda balsī dīvainā. Bij brīnums liels
 Par putna mokām visiem, kas tur mielojās.
 Kad, sārtās kājas izstiepis, tas nobeidzās,
 Pār galdu savas kailās rokas cēla dēls,
 1210 Ko solījis bij orākuls, un iesaucās:
 «Kurš bija tas, kas mani nāvēt gribēja?
 Tev, vecais, jāatzīstas: tu šē rīkojies,
 No tavām rokām vīna kausu saņemul!»
 1215 Aiz pleca sagrābis, viņš veco pratina,
 Uz karstām pēdām grib tā vainu pierādīt.
 Ar varu piespiests, sirmgalvis tad atzīstas,
 Ka nāves dzirā vainīga ir Kreūsa.
 Un jauneklis, ko Loksijs bija dāvājis,
 Steidz tūdaļ laukā, ņemdams dzirotājus līdz,
 1220 Un, nostājies starp Delfu vadoņiem, teic tā:
 «Ai, svētā zeme! Erehteja meita, kas
 Šē viesojas, man kausā indi ielēja!»
 Ar balsu vairākumu lēma vecākie,
 Ka valdniecei būs mirt, no klints tā jānogrūž:
 Tā tikojusi dieva kalpu nonāvēt

- 1225 **Ka.** Un templi aptraipīt. Jau visa pilsēta
To meklē, kas par postu sev šurp braukusi.
Tā atnāca pie Foiba bērņus izlūgties,
Bet nu gan bērņus zaudēja, gan dzīvību.
- 1230 **Ko.** Mums, nelaimīgām, neizbēgt
No nāves skavām!
Jo gaismā, gaismā nāks,
Ka Bakha vīns,
Ar drausmā nezvēra
Asinīm jaukts,
Ir kalpojīs ziegam.
- 1235 Jau upuris zināms,
Ko Aīdam nesīs:
Man bojāēja
Un valdniecei nāve
Bezdebit!
- 1240 Kā lai bēgam? Vai spārnos celties
Vai zemes dzīlēs mums slēpties?
Vai glābties no drausmīgās nāves
Uz akmeņiem
Četrjūgā straujā,
Vai patverties kuģī?
- 1245 Mums glābiņa nav, ja dievs
Mūs žēlodams neaizved slepus.
Ai, kādas ciešanas
Tevi sagaida, kundze!
Vai mums, kas citiem
Vēlējām ļaunu,
Nu pašām būs ciest,
Kā taisnība prasa?
- Atsteidzas Kreūsa.*
- 1250 **Kr.** Kalpones! Man dzenas pakaļ, mani nogalināt grib!
Delfu spriedums mani uzveic, kāds ir mani nodevis.
- K. V.** Jā, mēs zinām, nelaimīgā, kādas ciešanas tev draud.
- Kr.** Kurp man skriet? No mājām tikko un no nāves izbēgu,
Nepamanīta šurp steidzos, ienaidnieka vairoties.
- 1255 **K. V.** Tik uz ziedokli, ne citur!
Kr. Kas gan cits man atlicis!
- K. V.** Lūdzēju nav atļauts nokaut.
Kr. Mani likums nosoda!
- K. V.** Ja tu viņu rokās nāksi!
- Skriešus tuvojas Ions
ar apbruņotiem delfiešiem.*
- Kr.** Šurp jau, šķēpiem bruņoti,
Ienaidnieki nikni traucas!
- K. V.** Sēsties te uz ziedokļa!
Ja tie tevi nogalinās šajā vietā sēdošu,
Asinsziēgs uz tiem tad gulsies. Tāds nu ir tavs liktenis!
- Kreūsa uzkāp uz ziedokļa.*
- 1260 **Io.** Ai, Kēfis, tēvs, kas esi vērša izskatā!

- 1265 Tu esi līcis odzei iedzimt sievā šai
Vai pūķim, kura skatiens uguns liesmas met.
Neviens tai noziegums nav svešs; ne mazāk tā
Ir indīga par Gorgo asins pilieniem,
Ar ko tā gribējusi mani nobendēt.
To ņemiet ciet — uz Parnāskalna akmeņiem
Lai matu sprogas, necirptās ne reizi vēl,
Tiek plosītas, kad to no klintīm nogrūdīs!
- 1270 Bet mani glāba dēmons labs, pirms Atēnās
Par upuri es kļūtu ļaunai pamātei.
Šeit, draugu pulkā, izdevās man saprast to,
Cik liels bij naidis, ko grasījies pret mani vērst:
Ja nonāktu es tavās mājās, drīzi vien
Tu mani aizraidītu prom uz Aīdu.
- 1275 Bet tevi nespēs glābt ne Apollona nams,
Ne ziedoklis. Daudz vairāk līdzjūtības mēs
Ar māti esam pelnījuši nekā tu, —
Kaut attālums mūs šķir, man sirdī mātes vārds.
Nu skatiet nelieti, cik viņa viltīga!
- 1280 Tā saknupusi sēž uz dieva ziedokļa,
It kā par ziegu nebūtu tai jāatbild.
Kr. Gan pati aizliedzu tev mani nonāvēt,
Gan dieva vārdā, kura templī esam mēs.
- Io.** Kas gan ar Apollonu tev var kopīgs būt?
1285 **Kr.** Es savu dzīvību šim dievam veltīju.
Io. Bet indēt gribēji tu dievam veltīto?
Kr. Vairs nepiederi Loksijam, tik tēvam vien.
Io. Tēvs mani radīja, bet dievam piederu.
Kr. Tu kādreiz piederēji tam, bet tagad es.
1290 **Io.** Bez vainas neesi, bet es tāds biju gan.
Kr. Tik sava nama ienaidnieku vajāju.
Io. Ar ieročiem jau tavā zemē nenācu.
Kr. Vēl vairāk: Erehteja namu dedzini!
Io. Ar kādām lāpām, kādām liesmām kvēlošām?
- 1295 **Kr.** Ar varu tu man visu atņemt gribēji.
Io. Tēvs piešķīra man valsti, ko bij ieguvis.
Kr. Kas Aiolidam kopīgs ir ar Atēnām?
Io. Ar ieročiem, ne vārdiem viņš tās sargāja.
Kr. Kas palīgs karā, vēl nav zemes pilsonis!
1300 **Io.** No manis bīdamās, tu lēmi nāvi man.
Kr. Lai paglābtos, ja nodoms būtu tev tāds pats.
Io. Tev bērnu nav. Tu skaud, ka esmu Ksūta dēls.
Kr. Tad tīko atņemt mājas tai, kam bērnu nav?
Io. Vai daļa tēva mantas nepienākas man?
- 1305 **Kr.** Tik šķēps un vairogs — tas ir viss tavs īpašums.
Io. Kāp nost no ziedokļa, no dieva svētuma!
Kr. Tā rīko savu māti, ja to sastapsi!
Io. Vai nenāksies tev, slepkava, man atbildēt?
Kr. Tik tad, ja gribi mani templī nonāvēt.
- 1310 **Io.** Kāds labums tev ir mirt pie saitēm svētajām?
Kr. Tā iedzelšu es tam, kas man ir iedzēlis.
Io. Cik briesmīgi, ka dievs ir devis mirstīgiem
Bez apdoma tik netaisnīgus likumus!

1315 Tam noziedzniekiem paglābties uz ziedokļa
 Vis nebij jāatļauj, bet jāpadzen tie prom.
 Un rokām nekrietnajām jāliedz aizskart to,
 Kas dievam veltīts ir. Lai tikai taisnīgiem,
 Ja vajā tos, uz ziedokļa ir sēsties ļauts
 Un dievi nepiešķir tās pašas tiesības
 Tai pašā vietā krietnajam un ļaunajam!

No tempļa ar groziņu rokā iznāk Pītija.

1320 **Pītija**

Met tagad mieru, dēls! Es Foiba pareģe,
 Kas, atstājusi orākula trijkāji,
 Šo sliekšni pārkāpju; starp visām delfietēm
 Es izredzēta orākula gribu paust.

1325 **Io.** Māt, tevi sveicu es, kaut istā neesi.
Pi. Lai būtu tā. Par to es neapvainojos.
Io. Vai dzirdēji? Šī mani dzīrās nonāvēt!
Pi. Jā. Taču pārāk cietsirdīgs, šķiet, arī tu.
Io. Vai maniem slepkavām bez soda palikt būs?
Pi. Aizvien ir ļaunas pamātes uz pabērniem.

1330 **Io.** Un mēs uz pamātēm, ja tās ir netaisnas.
Pi. Ne tā! No tempļa dosies tu uz tēviju ...
Io. Kas man ir jādara? No kā tu brīdini?
Pi. ... un tīrs un laimīgs nonāksi tad Atēnās.
Io. Tīrs arī tas, kas nokauj savus naidniekus.

1335 **Pi.** Tā nedari! Bet klausies, kas man sakāms tev!
Io. Lai arī ko tu teiktu, labi domāts tas.
Pi. Vai redzi šo te groziņu, kas rokā man?
Io. Jā, redzu vecu apsaitētu šķirstiņu.
Pi. Tur tevi tikko dzimušu es atradu.

1340 **Io.** Ko saki? Tavi vārdi man ir pārsteigums.
Pi. Līdz šim es klusēju, nu ceļu gaismā to.
Io. Kam slēpi tu, ka sen jau mani atradi?
Pi. Pats dievs par kalpu templī tevi gribēja.
Io. Bet nu vairs ne? No kā lai es to noprotu?

1345 **Pi.** Tev tēvu piešķīris, viņš sūta tevi prom.
Io. Kam glabāji tu groziņu? Pēc pavēles?
Pi. Man toreiz Apollons jo stingri pieteica ...
Io. Ko pieteica? Jel runā, nobeidz teikumul!
Pi. ... ka atradums ir glabājams līdz šodienai.

1350 **Io.** Vai man no tā kāds guvums būs vai zaudējums?
Pi. Tur iekšā autiņi, tais biji ietistīts.
Io. Šīs zīmes mani var uz mātes pēdām vest.
Pi. Jā, dievs to tikai tagad atļauj, agrāk ne.
Io. Ļai slava dienai, kas man sapņus īsteno!

1355 **Pi.** Ņem groziņu un savu māti sameklē!
Io. Es pārstaigātu Āziju un Eiropu!
Pi. Tu atradīsi to. Pēc Foiba gribas, dēls,
 Es audzināju tevi un tev nododu
 Šo groziņu, ko viņš man lika paglabāt.

1360 **Bet,** kālab viņš tā lēma, pateikt nevaru.
 No mirstīgajiem nezināja it neviens,
 Ka glabāju šo groziņu un kur tas slēpts.
 Nu paliec sveiks! Kā māte tevi pavadu.

- Sāc meklēt savu māti, kur tas pienākas:
- 1365 Vispirms — vai tevi dzemdējusi delfiete
 Io. Un pametusi pie šīs svētnīcas. Bet tad —
 Kr. Vai tā nav kāda cita grieķiete. — Nu tev
 Ir zināms viss par mani un par Loksiju,
 Kam noteikšana ir par tavu likteni.
- Viņa atgriežas templī. Ions tur groziņu rokās,
 bet Kreūsa viņu vēro ar augošu uzmanību.*
- 1370 **Io.** Man acis pārplūst asarām, kad domāju
 Par to, ka māte mani slepus dzemdēja
 Un projām nesa, krūti nedevusi man!
 1373 Bez vārda būdams, šajā dieva svētnīcā
 Es kalpa dzīvi vadīju. Gan Apollons
 Pret mani bija labvēlīgs, bet liktens bargs.
- 1375 **Io.** Jo tad, kad varēju es mātei pieglausties
 Un bezrūpībā baudīt dzīves labumus,
 Kr. Vismīļā mātes glāsta man ir pietrūcis.
 Un arī mātei jācieš bij tāpat kā man,
 Jo viņai nebij lemts par bērnu priedāties.
- 1380 **Io.** Bet tagad groziņu es dievam nodošu,
 Kr. Lai tajā nerodu nekā, kas nevēlams.
 Io. Ja mana māte būtu verdzene, tad man
 Kr. To labāk neatrast un palikt neziņā.
 1383 Šeit, Foib, es tavai svētnīcai to veltīju!
- 1385 **Io.** Bet nē! Kā drīkstu dieva gribai pretoties?
 Kr. Vai viņš nav manas mātes pēdas glabājis?
 Io. Man jāsaņem ir drosme atvērt groziņu;
 Kr. No tā, ko liktens lēmis, izbēgt nevaru.
 Io. Ko, svētās saites, manām acīm slēpjat jūs,
 1390 Un mezgli, kas man daudz ko mīļu glabājat?
 Kr. Rau, vāciņš kāds šim glīti liektam groziņam;
 Io. Ka laiks nav skāris to — tas dieva brīnums īsts!
 Kr. Un pinums appelējis nav, kaut pagājis
 Un arī laiks, kopš tanī glabājas šie dārgumi!
- 1395 **Kr.** Ko es te redzu? Pārsteigums kāds necerēts!
Io. Ciet klusu! Tu jau agrāk, zini, pārāk daudz ...
Kr. Es klusēt nevaru, tev nav ko pārmest man!
 Io. Tas taču groziņš, kurā kādreiz, mīļais dēls,
 Kr. Es tevi guldīju, kad piedzimi, un tad
 1400 Pie Makru klintīm Kekropalā pametu.
 Kr. Es kāpšu nost no ziedokļa, kaut jāmirst man!
- Kreūsa nolēc no ziedokļa.*
- Io.** To tveriet ciet! Kā neprātā šī nolēca
 No dieva ziedokļa. Tai rokas sasaistiet!
- Kreūsa dodas pie Iona.*
- Kr.** Kaut nogalināt mani, neatstāšos es
 1405 **Io.** No tevis un no tā, kas groziņā tev slēpts!
Io. Cik dīvaini! Tā taisās mani pakļaut sev!
Kr. Nē! Kas tev mīļa, savu mīļo atrada!
Io. Es mīļš? Kam liki mani slepus nonāvēt?
Kr. Bet vai tad bērns nav vecākiem vismīļākais?
 1410 **Io.** Ko niekus mels! Es tevi tūdaļ agrābšu.

- Kr.** To tieši vēlos, pēc tā tiecos es, mans bērns!
- Io.** Vai groziņš tukšs, vai tajā kaut kas iekšā ir?
- Kr.** Tur mantiņas, ar kurām tevi izliku.
- Io.** Vai vari nosaukt tās, pirms sākam aplūkot?
- 1415 **Kr.** Ja nenosaukšu tās, ar mieru esmu mirt.
- Io.** Tad saki! Tava drosme tiešām dīvainai!
- Viņš pievēršas korim un tā pavadoņiem.
Tādēļ Kreūsai nav iespējams redzēt priekšmetus,
ko izņem no groziņa.*
- Kr.** Nu skatiet drānu, kuru audu vēl kā bērns!
- Io.** Un kāda tā? Tak meitenes auž dažādi.
- Kr.** Ir tajā kļūdas — audēja bij mācekle.
- 1420 **Io.** Kas redzams tur? Tu mani nepiemānīsi!
- Kr.** Tur pašā vidū audumam ir Gorgona.
- Io.** Ai, Zev, kā liktenis mūs gan ir mētājis!
- Kr.** Uz apmales tam čūskas kā uz Aigīdas.
- Io.** *turēdams savā priekšā audumu*
- Lūk, audums, kuru dievs mums atrast līdzējis!
- 1425 **Kr.** Vēl sendienās to audu, jauna būdama.
- Io.** Kas vēl? Vai tev tik palaimējās uzminēt?
- Kr.** Tur čūskas — sena rota, zeltā veidota,
Ko bērniem deva Atēna par dāvanu,
Tā atceroties senci Erihtoniju.
- 1430 **Io.** Bet saki man — kam noder zelta rota šī?
- Kr.** Lai jaundzimušais nēsātu to kaklā, dēls.
- Io.** Tā groziņā! Vēl trešo vēlos uzzināt.
- Kr.** Es apliku tev olīvlapu vainagu
No koka, ko uz klints reiz dieve dēstīja.
- 1435 **Io.** Tam jābūt zaļam vēl, ja tas tur atrodas,
Jo mūžam zaļo eļļas koks, no kā tas plūkts.
- Ions apkampj Kreūsu.*
- Io.** Vismīlā māt! Es laimīgs, tevi skatīdams,
Un arī tu, kad taviem vaigiem pieglaužos.
- Kr.** Mans dēls, tu gaisma, spožāka par Hēliju, —
- 1440 **Io.** Šis dievs man piedos! — Skauju tevi sirsnīgi,
Tu atradums mans necerēts, jo domāju,
Ka mīti jau pie Persefones pazemē.
- Io.** Nē, manu dārgo māt, — es tavos skāvienos
Te sveiks un vesels, kaut tev šķītu miris jau.
- 1445 **Kr.** Ai, spožais debesu jums!
Kā gaviļēt man
Un kā liksmot?
No kurienes negaidot nākusi laime?
No kurienes radies man prieks?
- 1450 **Io.** Es drīzāk visu citu būtu gaidījis,
Ne to, ka tu man māte esi, es tev dēls!
- Kr.** Vēl trīcu aiz bailēm!
- Io.** Ka mani zaudēsi, kaut turi mani ciet?
- Kr.** Jo cerības jau
Sen zaudētas bij!
- pagriezusies uz templi*
- No kurienes, kundze, no kurienes
Dabūji tu manu bērnu?

- 1455 Kas viņu atnesa rokās
 Uz Loksija templi?
Io. Tā dievs bij lēmis. Kaut nu dzīvē turpmākā
 Mums laimes būtu tik, cik agrāk nelaimes!
Kr. Ne bez asarām dzemdēju tevi,
 Ar vaimanām šķīros no tevis.
 1460 Nu glausties tev varu pie vaiga
 Un baudīt svētlaiimes mirkļus!
Io. Šī laime mums ir dota abiem kopīgi.
Kr. Es neesmu tagad bez bērniem vairs,
 Drošs pamats ir namam un zemei kungs —
 1465 Jauns Erehtejs dzimis.
 No zemes cēlusies dzimta
 Vairs neraugās naktī —
 Tā skata mirdzošo sauli.
Io. Ai, mīlā māt, kaut arī tēvs še būtu klāt
 Un dalītos tais priekos, ko jums dāvāju!
 1470 **Kr.** Mans dēls, ko saki?
 Man jāatbild atkal.
Io. Kā teici?
Kr. No citas, citas tu dzimtas!
Io. Ak vai! Tu ārlaulībā mani dzemdēji?
Kr. Nebij ne lāpu, ne deju,
 1475 Kad laulībā stājos,
 Kurā tu dzimi, mans dēls.
Io. Tad, māt, es zemas izcelsmes! No kādas tad?
Kr. To zina, kas nokāva Gorgonu...
Io. Kāpēc to mini?
Kr. ... kas tronī sēž uz dzimtenes klints,
 1480 Kur virsotnē olīvkoks zaļo.
Io. Tu aplinkiem runā; to nespēju saprast!
Kr. Pie lakstīgalu klints ar Foibu...
Io. Ko piemini Foibu?
Kr. ... es slepenos sakaros stājos.
 1485 **Io.** Jel runā! Tas, ko saki, mani aplaimo.
Kr. Un desmitā mēnesī slepus
 Tevi dzemdēju Foibam.
Io. Tā tikamākā vēsts, ja patiesību teic.
Kr. Un, nezinot mātei,
 1490 Tevi vīstīju drānās,
 Ko, jauniņa būdama, noaudu,
 Atspoli neveikli vadot.
 Tev nedevu pienu
 No savas krūts
 Un savām rokām
 1495 Nenomazgāju tevi, bet izliku
 Nomaļā alā, lai plēsīgiem putniem
 Tu mielasu asiņains būtu un Aīdam tiktu.
Io. Tas šausmu darbs bij, māt.
Kr. Aiz bailēm, bērns,
 Es pametu tevi
 1500 Un liku pret savu gribu tev mirt.
Io. Tu arī nāvē šausmīgā
 No manas rokas būtu mirusi!

- Kr.** Cik briesmīgs toreiz mans liktenis bij
Un arī vēl nesen!
1505 Ar gaišiem brīžiem tumšie mums mijas.
Nu rimušas vētras.
Lai tā arī paliek! Mēs cietuši gana.
Lai spirtī vēji dzen ļaunumu prom!
- 1510 **K. V.** Ikviens, kas vērojis šos notikumus, teiks,
Ka itin viss ir iespējams šai pasaulē.
- Io.** Ai, Tihe, tu, kas neskaitāmiem mirstīgiem
Gan nedienas, gan atkal laimi sagādā,
1515 Cik trūka man, ka būtu māti nokāvis
Un nepelnītā nāvē būtu miris pats!
Un cik gan jauna esam pieredzējuši
Šai vienā dienā, kura saules staros mirdz!
Es, mīlā māte, laimīgs, tevi atradis,
Un mana izcelsme ir nevainojama.
1520 Bet pārējo tev vēlos sacīt vienīgai.
Nāc tuvāk! Gribu tev šos vārdus pačukstēt,
Lai tas, ko saku, paliek citiem nezināms.
Tu, māmiņ, apdomā: vai mīlā neesi
Tu klupusi, kā dažkārt gadās jaunavām,
1525 Un, pēcāk dievam uzveldama vainu šo,
Nu saki, slēpdama no manis negodu,
Ka es no Foiba, kaut no dieva nedzimu?
- Kr.** Pie Nikes Atēnas, kas kaujas ratos reiz
1530 Bij līdzējusi Zevam pieveikt gigantus:
Neviens no mirstīgiem gan nav tavs tēvs, mans dēls,
Bet tas, kas audzināja tevi, — Loksijš pats!
- Io.** Bet kā viņš savu dēlu citam atdeva
Un sacīja, ka es no Ksūta piedzimis?
- Kr.** Nav Ksūts tavs īstais tēvs; kā savu pēcteci
1535 Dievs tevi atdod tam. Tā savu dēlu draugs
Var nodot draugam, kam par mantnieku tas kļūst.
- Io.** Vai Apollona vārdi patiesi vai ne,
Vienalga — satrauc tie man prātu, mīļo māt.
- Kr.** Tad uzklausi, ko šobrīd domāju, mans dēls:
1540 Aiz labvēlības Foibs tev ceļu pavēris
Uz dižciltīgu namu, jo kā dieva dēls
Nekad tu īstens mantnieks nevarētu kļūt,
Tev tēva vārda nebūtu. Vai neslēpu
Es sakaru un nāvēt tevi netiecos?
1545 Par laimi, tu sev citu tēvu dabūji.
- Io.** Tik vienkārši tam ticēt nevaru, ko teic,
Un, templī iegājis, es Foibam jautāšu,
Vai tēvs man kāds no mirstīgiem vai Loksijš pats.
- Virš tempļa parādās Atēna Pallāda.*
- 1550 Lūk, pāri svētnīcai, kur vīraks kūp, kāds dievs
Mums savu seju rāda, saulei līdzīgu!
Nāc, bēgsim projām, māt, lai vaigā nebūtu
Tas jāskata — jo dievus uzlūkot nav ļauts!
- Atēna**
No manis nebēdziet, es ne jau naidniece;
Kā Atēnās, tā šeit es labvēlīga jums.

- 1555 Es esmu Pallāda, kā vārdā nosaukta
 Ir tava dzimtene. No Foiba atsteidzot
 Uz šejieni — pats negrib viņš rādīties,
 Jo bistas, ka tam nepārmetat bijušo,
 Un sūta mani šurp jums pateikt taisnību:
- Ionam*
- 1560 Šī tava māte ir, un Apollons tavs tēvs,
 Un viņš par dēlu tevi Ksūtam atdeva,
 Tik lai tu dižciltīgā namā iekļūtu.
 Bet, kad šis notikums bij visiem zināms jau,
 Viņš izdomāja viltību, jo baidījās,
 1565 Ka māte tevi un tu māti nenokauj.
 Bet sākumā Foibs gribēja to noklusēt
 Un darīt zināmu tik pašās Atēnās,
 Ka esi viņas dēls un Apollons tavs tēvs.
 Mans pienākums ir vēstīt dieva lēmumu,
 1570 Un tālab zirgus aizjūdzu. Tad klausieties!
 Uz Kekropzemi, Kreūsa, ar dēlu ej
 Un viņu valdniekkreślā nosēdini tur!
 Kā Erehteja pēctecim tam piešķirtas
 Ir tiesības šo manu zemi pārvaldīt.
- 1575 Viņš visā Hellādā drīz slavu iemantos;
 Tā četri dēli, kuri vienas cilmes būs,
 Šai zemei vārdu dos un visām ciltīm, kas
 Tur mīt un manu augsto klinti apdzīvo.
 Būs pirmā Geleona cilts, tai hoplēti
 1580 Un argadieši sekos, aigikorieši,
 Kas vārdu guvuši no manas Aigīdas.
 Bet viņu atvases, kad laiks būs pienācis,
 Uz Kiklādām tad dzīvos — salu pilsētās
 Un piekrastē. Tā mana zeme spēkā augs.
- 1585 Tie kontinentus apdzīvos, kas atrodas
 Viens otram pretī abpus jūrai Āzijā
 Un Eiropā, un, senča vārdā nosaukti
 Par joniešiem, tie tālu slavu iemantos.
 Bet arī tu vēl Ksūtam dēlus dzemdēsi,
 1590 Kā pirmo Doru — slavas apdziedāta kļūs
 Reiz Pelopzemē Dorīda, bet otrais dēls
 Būs Ahajs, kas pie Rija valdīs piekrastē, —
 Tā vārdā reiz tiks visa tauta nosaukta.
- 1595 Lai norit viss, kā nākas, parūpējās Foibs.
 Bez sāpēm dzemdēji, neviens to nejauta.
 Kad bērns bij piedzimis, to tīni autiņos
 Un izliki. Foibs pavēlēja Hermejam
 Ņemt rokās bērniņu un atnest viņu šurp
 1600 Un lika barot to, lai bojā neaiziet.
 Tik noklusē, ka bērnam māte esi tu,
 Lai Ksūts joprojām priecājas, ka viņš ir tēvs,
 Un mājās ej par savu laimi priecīgal!
 Nu sveiki palieciet! Kad visām likstām gals,
 1605 Jums pasludināt varu dzīvi laimīgu.
- Io.** Pallāda, kas esi meita Zevam visuvarenam,
 Droši ticu taviem vārdiem, ka mans tēvs ir Apollons,

Kr. Viņa — māte man. Jau iepriekš tas man likās iespējams. 1252
Kr. Klausies mani! Gods lai Foibam — agrāk negodāju to —, 1253
 1610 Jo man tagad atdod dēlu, ko jau šķita aizmirsis!
 Labu prātu raugos vārtos un uz dieva svētnīcu,
 Kas līdz šim bij netikama. Labu prātu tveru es
 Durvju rokturi un saku templim tagad ardievas.
 1254
At. Labi tas, ka slavē dievu, ka tev mainījies ir prāts! 1255
 1615 Bieži tīk tiem vilcināties, taču liela vara tiem. 1256
Kr. Dēls mans, dosimies nu mājās!
At. Ejiet, pavadīšu jūs!
Kr. Cienīga mums pavadone!
At. Pilsētai es labvēle. 1257
Kr. Būs tev senču tronī sēsties. 1258
Io. Goda pilns man pienākums.
K. V. Apollon, tu, Lētojas un Zeva dēls, nu paliec sveiks! 1259
 1620 Nelaime ja namam uzbrūk, jāuzticas dievībām.
 Galu galā tie, kas krietni, saņem labu atmaksu,
 Bet, kas savā sirdī ļauni, nekļūs laimīgi nekad. 1260

Atēna

IFIGENIJA
AULIDĀ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
Η ΕΝ
ΑΥΛΙΔΙ

Ag.

St.

Ag.

St.

Ag.

St.

Ag.

St.

Ag.

St.

Ag.

St.

Manā vecums būs, kad tu būsi
Un acis lasi un skati un
Ag. Tad kas tā par svēgtu
St. Tas ir Sīrijs, kas septiņus
Tik pusē vai negaisi nekā
Ag. Patiesām — vēl pēzirdi
St. Na jūras šķērsojā vāji —
Kā zinauši tu Eģipta līdri
St. Bet saki — kāpēc tad
Savu lētā, mana vārdiņā
Vēl klausies un klausies
Un mūriem bet kāpēc
Iesim iekšā!

Ag. Es
Es spēkāta visu, kas
Bet mūriem, bet klausies
Kas godā un kāpēc
St. Tāču dzīvā
Ag. Bet kāpēc
St. Tas ir
Tā kāpēc
Tāvu dzīvā
Tā savukārt
Un ar naidīgu
Iziet tevī ar jautā
St. Šādā vārdi
Vai tušām
Tevi Atrejs
Tev kā mirstīgam
Ja, gribi ko gribēsi
Tas, kas diemžēl
Bet mūriem
Un vēstulī
Tu pusi, kas tagad
Tu atkal un atkal
Tu zināsi
Tu pusi
Un gēnā
Man būs
Kā tev
Kas tev

PERSONAS

AGAMEMNONS, Mikēnu valdnieks

MENELĀJS, viņa brālis, Spartas valdnieks

KLITAIMNESTRA, Agamemnona sieva

IFIGENIJA, Agamemnona un Klitaimnestras meita

AHILLEJS

SIRMGALVIS, Agamemnona kalps

HALKĪDAS SIEVIEŠU KORIS

Darbības vieta:

Aulida, Agamemnona telts priekšā.

Agamemnon

Mans vecais, no telts iznāc ārā mazliet,
Nāc ārā!

Sirmgalvis

Es nāku. Kas padomā tev,
Agamemnon?

Ag. Nu nāc taču!

Si. Esmu jau klāt —

Manā vecumā bezmiegs māc biežāk kā miegs
Un acis redz asi un skaidri arvien.

5 **Ag.** Tad kas tā par zvaigzni, kas redzama tur?

Si. Tas ir Sīrijs, kas septiņām Plejādēm līdz

Tik pusē vēl nogājis naksnīgo ceļu.

10 **Ag.** Patiešām — vēl nedzird ne putnu čalas,
Ne jūras šalkoņu; vēji — tie klusē,
Kā žņaugos tur Eirīpa līci.

Si. Bet saki — kāpēc tad tu, Atreja dēls,
Savu telti, mans valdniek, atstājis jau?

15 **Si.** Vēl klusums un miers taču Aulīdu tin,
Uz mūriem bez kustības sardze vēl guļ.
Iesim iekšā!

Ag. Es, vecais, apskaužu tevi,

Es apskaužu visus, kam nodzīvot mūžu
Bez briesmām, bez ziņas, bez slavas ir ļauts;
Kaš godā un slavā, tas apskaužams nav.

20 **Si.** Taču dzīves skaistums tur tikai ir!

Ag. Bet šis skaistums ir tāds, kas māna un vil;

Tas ir tīkams un salds, taču bēdas vien nes.

25 **Ag.** Te kāds dievs, kas ir aizmirsts vai aizvainots,
Tavu dzīvi piepeši pārvērš, kā grib,
Te savukārt cilvēki spriedelē daudz

Un ar naidīgu prātu

Dzen tevi uz postu un galu.

Si. Šādi vārdi nav cienīgi dižena vīra.

Vai tiešām tik laimei un labumiem vien

30 **Ag.** Tevi Atrejs audzēja lielu?

Tev kā mirstīgam liksmot un bēdāties vajag,

Jo, gribi ko gribēdams, notiks vienmēr

Tas, kas dieviem būs bijis pa prātam.

35 **Si.** Bet luktura gaismu tu iededzis esi

Ag. Un vēstuli raksti —

To pašu, kas tagad tev rokā.

Si. Tu atkal un atkal rakstīto dzēs,

Ag. Tu zīmogo ciet, lauz zīmogu vaļā,

40 Tu priežkoka plāksnīti zemē triec

Un gaužas asaras raudi.

Man brīžiem vien liekas — tu izturies tā

Kā tāds, kas zaudējis prātu.

Kas tev kait? Kas, valdniek, noticis tev?

- 45 Saki, lūdzams, atklātu vārdu man —
 Būs labam un godīgam vīram tas teikts,
 Jo toreiz, kad deva tev Tindarejs
 Savu meitu, viņš mani tai sūtīja līdz
 Par krietnu un taisnīgu sargu.
- 50 Ag. Bij kādreiz Testiādai Lēdai meitas trīs —
 Bij Foibe, Klitaimnestra — tagad sieva —
 Un Helena, pie kuras brauca precībās
 Visdiženākie dēli visā Grieķijā.
 Cits citam viņi bargu nāvi draudēja,
 Jo gribēja ikviens gūt Lēdas meitu sev.
- 55 Jā, Tindarejam bija grūti izšķirties —
 Dot meitu, nedot? Un kā izklūt sveikam tam
 No grūtā stāvokļa — un beidzot nolemj tā:
 Lai viņi zvērus zvēr, lai labās rokas sniedz
 Šie precnieki cits citam un pie ziedokļa
- 60 Lai ziedam viņu lej un svēti apsolās,
 Kam vien par sievu kļūtu meita Helena,
 Nākt tūliņ palīgā, ja kāds to aizvestu
 No mājas un no vīra projām aizrautu,
 Pret viņu karu sākt, graut drupās pilsētu,
- 65 Visviens, vai kādas barbarcilts vai grieķu tā.
 Kad apsolīja viņi to ar zvērestu,
 Tad gudrais Tindarejs tos prata savaldīt:
 Viņš brīvi izvēlēties ļāva Helenai,
 Pie kura iziet Afrodīte pamātu.
- 70 Un viņas izvēle — ai, kaut tas bijis cits! —
 Bij Menelājs. Tad nāca frīgietis — tas pats,
 Kas dievietēm, kā stāsta, strīdu izšķīris.
 Jauns nāca viņš, tērps zelta rakstiem izšūts bij,
 Viss krāšņi mirdzošs svešatnīgā greznumā.
- 75 Drīz abos mīla kvēl — zog svešnieks Helenu,
 Kad Menelājs nav klāt, uz zaļo Idu ved
 Pie saviem ganāmpulkiem. Menelājs kā dzelts
 No visas zemes zvērestniekus kopā sauc,
 Jo jāsteidz palīgā, kam pāri nodarīts.
- 80 Un drīz vien hellēni sāk karadraudzēm plūst
 Uz šauro līci Aulidā, kā nolikts tiem,
 Ar visu, kā jau nākas, — kuģiem, vairogiem,
 Ar zirgu zirgiem, kaujas ratiem, ieročiem —
 Un varu dod kā Menelāja brālim man,
- 85 Par pulku pavēlnieku mani izraugot, —
 Kaut taču šajā vietā būtu bijis cits!
 Jau pulki gatavībā pulcināti sen,
 Bet, ceļa vējam trūkstot, nīkstam Aulidā.
 Tad reģis Kalhants likstā šai dod padomu,
- 90 Lai savu paša meitu Ifigeniju
 Šīs vietas dievei Artemīdai ziedoju —
 Tad brauciens būs un kritīs frīgu Īlija;
 Ja dievei neziedošu — nenotiks tas viss.
 To dzirdot, tūlīt Taltībījam sacīju,
 Lai saucējs izkļiedz visiem pulkiem projām iet,
 95 Jo savu bērnu nonāvēt man spēka nav.
 Bet brālis tūdaļ sāka mani pierunāt,

- 100 Ka jābūt stipram man un šausmas jāpacieš,
 Un tā es liku sievai sūtīt meitu šurp,
 Ko it kā gribu Ahillejam precināt.
 Es sievai rakstīju, ka viņš ir slavens vīrs
 Un ahajiešiem līdzī braukšot tikai tad,
 Ja sievu tam, ko vest uz Ftiju, dosim mēs.
 105 Es ļoti centos Klitaimnestru pierunāt,
 Tai melus virknēdams par meitas precībām.
 No grieķiem vienīgie, kas patiesību zin,
 Ir reģis Kalhants, Odisejs un Menelājs.
 Bet tagad to, ko nepareizi izlēmu,
 110 Es labot vēlos tajā pašā vēstulē,
 Ko tumšā naktī — pats to, vecais, redzēji —
 Gan vaļā laužu es, gan zīmogoju ciet.
 Un tagad steidz ar vēstuli uz Argosu,
 Bet visu to, kas šajās rakstu rindās teikts,
 115 Es pasacīt tev gribu arī mutvārdiem,
 Jo sievai kalps tu uzticīgs un ģimenei.
Sl. Jā, izlasi man un parādi to,
 Lai vēstuli izstāstīt mēle man prot.
Ag. *lasīdams*
 «Tai ziņai, ko nesen es sūtīju tev,
 120 Nu papildus saņem šo vēstuli!
 Nav meita tev jāsūta šurpu vairs
 Uz Aulīdas bezvilņu krastu.
 Mēs citulaik meitu izdosim
 Un kāzām iedegsim lāpas.»
Sl. Bet Ahillejs, ja jūs tam atteiksīt, —
 125 Vai nekvēlos dusmās tā lepnīgais prāts
 Uz tevi un tavu sievu?
 Tas slikti var beigties. Vai neliekas tev?
Ag. Par laulībām Ahillejs nezin neko,
 Viņš nezin, ka izmantots tiek viņa vārds,
 130 Ka es viņam solījis meitu dot
 Un viņa, kā līgava greznota, drīz
 Kāpšot gultā laulības priekiem.
Sl. Cik drausmīgs, valdiniek, bija tavš plāns!
 Tu, dievietes dēlam solidams meitu,
 135 Ved viņu par upuri grieķiem!
Ag. Ak vai, biju zaudējis prātu,
 Ak vai, cik es nelaimīgs esmu!
 Bet ej, tagad ej un netaupi kājas,
 Un pasteidzies gadiem par spīti!
 140 **Sl.** Es steigšos, cik jaudas.
Ag. Pat elpu pie strautiņa neatvelc
 Un neļaujies miegam ne mirkli!
Sl. Kaut nu būtu man spēks!
Ag. Un, ceļi kur dalās, tur pavēro
 145 Un skaties, un sargies, lai nemanot
 Kāds garām ar ratiem tev nepabrauc,
 Manu bērnu uz šejieni atvezdams
 Pie liektajiem danaju kuģiem!
 Un, ja ceļā tu sastopi braucienu,

- 150 Tver aiz iemauktiem zirgus un atpakaļ griez
Uz kiklopu svētajiem mūriem!
- Si. Būs tā, kā tu vēlies.
- Ag. Tev laiks nu ir iet!
- Si. Bet vai meita un sieva man noticēs,
Ja teikšu es viņām, ko tu man liec?
- 155 Ag. Tu tik zīmogu sargi uz vēstules šīs,
Ko es dodu tev līdzī! Steidz, pamale bāl,
Drīz jau iedegsies sārtās rītausmas stars
Un Hēlija četrjūga uguns!
- 160 Stāvi klāt man šai nelaimes stundā!
Ar likteņa vēlību lutināts
Līdz mūža galam gan nav vēl neviens,
Jo kurš gan ir dzimis bez bēdu?
- Sirmgalvis dodas projām. Agamemnonis ieiet tellī.
Uznāk koris — Halkīdas sievietes.*
- Koris**
- 165 Es nācu gar jūru uz Aulīdu šurp
Pa kāpu sausajām smiltīm,
Eirīpa šaurumam pāriros pāri,
Žmaugajai ūdeņu takai.
Halkīdas pilsēta palika tur,
Viņējā krastā, — to ūdeņiem baro
- 170 Slavenā Aretūsa.
Ahaju pulkus es kāroju redzēt —
Diženo pusdievu daudzirkļu floti —,
Kurus uz Troju drīz jo drīz
Kuģos bez skaita,
- 175 Kā stāsta mums vīri,
Gaišmatis Menelājs
Un Agamēmnons, tā cildenais brālis,
Vedišot Helenu atgūt.
Viņu no Eirotas meldrainā krasta
- 180 Veda gans Parīds sev līdzī kā balvu,
Pašas Kiprietes dotu,
Kad urdzoša strautiņa krastā
Afrodīte gan Hēru, gan Pallādu
Strīdā — strīdā par daiļumu veica.
- 185 Artemīdas svētbirzei cauri,
Ziedokļu dūmakās tītajai,
Devos es jaunības biklumā
Kautri sarkušu vaigu,
Jo šo telšu un vairogu cietoksni,
- 190 Bruņotos danaju vīrus es alku
Skatīt un rumaku drūzmu.
Abus Ajantus redzēju kopā,
Oileja dēlu un Telamonīdu,
Salāmīnas rotu;
- 195 Viņiem līdzās Protesilāju un
Palamēdu, Poséidona mazdēlu,
Laiku kavējam kauliņu spēles
Viltpilniem gājieniem;

- 200 Diomēdu, kas diska mešanā
Prieku sev rada. Tuvumā viņam
205 Mērions, Areja atvase, bija,
Ko aprīno ļaudis,
Lāerta dēls
No kalnainās salas
205 Un Nīrejs, visskaistais no grieķiem.
- Ahilleju, kam Tetīda māte
Un skolotājs Heirons,
Naskkāji, redzēju
210 Vēja ātrumā
Bruņotu skrienam pa pludmales oļiem
Un sacenšamies
Par uzvaras lauriem
215 Ar četrjūga ratiem.
Ratu vadītājs Eimēls,
Ferēta mazdēls,
Mudīja zirgus,
220 Brīniškos kumeļus
Zeltrotu iemauktos šaustot ar dzelksni.
Vidējie — jūga zirgi bij dārki,
Ar lāsumiem baltiem,
225 Malējie — piejūga kumeļi,
Veiklie likumu skrējēji —
Sarkī ar raibraibu ādu
Pie nagiem. Tos, aiztraucies garām
230 Gan riteņa rumbai, gan kaujratu kulbai
Lēcieniem viegliem, kaut apbruņots ieročiem, apdzina Pēleids.
- Arī kuģus es saskaitīju,
Vērojot brīnišķo skatu,
Kas mieloja sieviešu acis
235 Un priecēja sirdi.
Flotes labajā
Spārnā atrodas
Ftījas mirmidoniešu Arejs
Ar piecdesmit kuģiem jo straujiem.
240 Pūpes galā tiem zeltītos tēlos
Paceļas dieves — Nēreja meitas,
Kaujas ģerbonis Ahillejam.
- Cieši blakus enkuru metuši
Argiešu kuģi vienādiem irkļiem.
245 Viņus cīņā Eirials vada,
Taleja mazdēls,
Un Stenels, Kapāneja pēcnieks.
Sešdesmit kuģus
No Atikas atvedis Tēseja dēls
250 Un noenkurojis tur līdzās.
Tajos redzama Pallāda stāvam
Spārnotos ratos,
Jūras braucējiem vēstījot laimi.

- 150 Tad mēs skatījām boiotu spēkus —
 Piecdesmit kuģus,
 255 *St.* Izgreznotus ar brīnišķu tēlu:
 Viņiem Kadms
St. Virs stūres slienās
 Ar zeltīto pūķi;
Ag. Vada šo floti
 260 Zemes dēls Lēits.
 Tieši tikpat no fokiešu zemes
 Un Lokrīdas bija.
 265 Ajants tās atvedis, Oileja vasa,
 No slavenās Tronijas nākdams.
 No Mikēnām, kiklopu celtajām,
 Veselu simtu
 Kuģu ar kareivjiem sūtījis Atreids;
 Draugs tam būdams, kopā ar viņu
Koris 270 Tiesu vadonis Adrasts.
 To, kas kaislē
 Pret svešnieku pameta
 Dzimteni, vēlas tie atgūt ar spēku.
 Ieraudzīju vēl
 Pīlas Nestora
 275 Kuģu ģerboni —
 Vērškāji Alfeju, novada dievu.
 Divpadsmit kuģu bij ainiāņiem,
 Kam vadonis Gūnejs;
 Viņiem blakus ir Elīdas dižie,
 280 *Pēleids* Ko visa tauta
 Par epejiem dēvē;
 Šiem vīriem ir pavēlnieks Eirits.
 Tafiešu pulku ar baltairu kuģiem
 Valdnieks Megēts,
 285 Kas Filejam pēcnieks,
 Šurpu vedis no Ehīnu salām,
 Kur jūrnieki nelabprāt piestāj.
 Ajants, Salāmīnas auklēts,
 290 Saista labējo spārnu ar kreiso
 Tur, kur saskaras malējie irklī,
 Ievijot flotes kopējā rakstā
 285 Divpadsmit kustīgo ātrgaitas kuģu.
 Tā, lūk, es vēroju
 295 Kuģus un kareivjus.
 Ja tiem pretī trauks
 290 Barbaru laivu bars,
 Mājās tam nepārnākt —
 Pārlieku varena
 300 Flote, ko redzēju.
 Dzimtenē negaisīs mūžos no atmiņas
 Vienoto pulku diženais skats.

*Uznāk Menelājs un Sirmgalvis, Agamemnona vergs,
 kas cenšas Menelājam no rokām izraut vēstuli,
 kuru tas viņam atņēmis.*

- Si. Tik tiešām, Menelāj, tu uzdrīksties par daudz!
- Me. Prom, saku tev, tu pārāk uzticamais vergs!
- 305 Si. Šis pārmetums ir skaists, ja vien tas pārmetums.
- Me. Tev jāraud būs, ja darīsi, kā nevajag.
- Si. Tev atplēst vēstuli, ko nesu, neklājas.
- Me. Nedz klājas tev nest ļaunu visiem hellēņiem.
- Si. Tas citu ziņā ir, man atdod vēstuli!
- 310 Me. Ir nedomāju dot!
- Si. Es neatlaidīšos!
- Me. Ar zizli šo es tavu galvu dragāšu.
- Si. Ir taču cildeni par saviem kungiem mirt.
- Me. Laid tūdaļ vaļā! Pārāk daudz tu pļāpā, vergs!
- No telts iznāk Agamemnon.*
- Si. Mans kungs, man dara pāri — tavu vēstuli
- 315 No manām rokām izrāva ar varu šis
Un nevēlas pat klausīties, ko saku tam!
- Ag. Kas par troksni te pie durvīm, kāpēc asi vārdi skan?
- Me. Man gan vairāk klājas runāt tavā priekšā nekā šim.
- Ag. Kāpēc tu ar viņu strīdies, kāpēc rausti, Menelāj?
- 320 Me. Skaties acīs, lai es varu pateikt to, kas sakāms man!
- Ag. Vai man tiešām, Atrejdēlam, acis pacelt būtu bail?
- Me. Šo te vēstuli tu redzi, kur ik burts dveš ļaunu vien?
- Ag. Redzu, bet vispirms no rokām vēstuli šo vaļā laid!
- Me. Nē — pirms visi danajieši neuzzinās, kas tur teikts!
- 325 Ag. Kas tev jāzin nav, tu zini, zīmogu šo uzlauzdams.
- Me. Jā, tā tev par nepatiku atklāju, ko perini!
- Ag. Kā tā tika tavās rokās? Dievi, kur šim vīram kauns?
- Me. Gaidot tavu meitu šurpu atbraucam no Argosas.
- Ag. Bezkaupa, kas tevi cēlis manējiem par sargu te?
- 330 Me. Man tā labpatika darīt — neesmu jau es tavs vergs.
- Ag. Ko tu jaucies mājas lietās? Tur es saimnieks, nevis tu.
- Me. Tev jau domas, šīs vai citas, mainās šā un mainās tā.
- Ag. Veikli lokās tava mēle — veikla, naidu kurinot.
- Me. Nenes labuma nevienam prāts, kam pastāvības trūkst.
- 335 Tagad gribu tev ko jautāt, bet tu dusmām neļauj stāt
Ceļā patiesības vārdam — netaujāšu pārāk daudz!
Tu tak vēlējies būt grieķiem vadonis pret Iliju;
Ārēji to nerādīdams, kārot kāroji tas kļūt.
- 340 Cik tu pazemīgs tad biji, gatavs katram roku spiest,
Un ik nācējam no tautas allaž atvērts bij tavs nams.
Tu ar visiem aprunājies, kam tik iegribējās nākt,
Un kā tirgū kādu preci dzinies vadoņvaru pirkt.
Bet, kad tā tev bija gūta, tikums tavs tad kļuva cits.
Nebiji vairs saviem draugiem tāds, kāds agrāk biji, draugs,
- 345 Nepieejams, nesastopams kļuvi visiem. Vai tad drīkst
Cildens vīrs tā pārmainīties, kuram liels ir jāveic darbs?
Viņam jābūt saviem draugiem uzticīgam — īpaši,
Kad viņš, varens kļuvis, spējīgs tiem visvairāk palīdzēt.
- 350 Tad, kad tu ar karapulkiem ieradies šeit, Aulidā,
Izmisis tu nezināji, kā no liča ārā tikt,
Jo tev nebij ceļavēja. Danajieši nāca teikt,
Lai tu atlaid kuģus mājās, velti ostā nenīksti.
Kā tev sadrūma tad seja, redzot, ka tev nebūs lemts

355 Tūkstoš buru nestos pulkus pretim Priamzemei vest.
Tad tu prasīji: «Ko darīt? Kādu izeju man rast?
Kā man saglābt vadoņvaru? Kā man skaisto slavu glābt?»
Un, kad reģis Kalhants teica, ka tik tad būs ceļavējš,
Kad tu savu meitu būsi Artemīdai ziedojis,
360 Tu ar prieku biji gatavs paša bērnu upurēt
Un labprāt, nebūt ne piespiests, savai sievai vēlēji
Sūtīt meitu šurpu — it kā Ahillejam precināt.
Vārdus šos no tavas mutes dzirdēja, lūk, debess šī.
Bet tad pēkšņi atsauc visu, rakstot otru vēstuli,
365 It kā nespētu nemūžam meitas slepkava tu kļūt.
Tūkstošiem jūs tādi esat — valdītāji tā kā tu:
Sākt jūs visi sākat labi, bet tad sāko pametat —
Vai nu neprātīgās tautas kavēti, vai saprotot,
Ka jūs paši nespējīgi valsti nosargāt un glābt.
370 Man visvairāk tagad žēl ir nelaimīgās Grieķijas,
Kura alktn alka atriebt svešās zemes salašņām.
Tagad šie tiks sveikā cauri tevis paša, meitas dēļ.
Lai tik kādam būtu labums, nav tas jāceļ vadoņos
Nele valstij, nele pulkiem. Prāta vajag vadonim —
375 Vīrs ikviens var valdīt zemi, ja tam netrūkst gudrības.

Kora vadītāja

Cik briesmīgs vienmēr brāļiem vēršas vārdu karš,
Kad viņi kādreiz savā starpā ķildu sāk!

Ag. Tagad gribu nedaudz vārdiem gaužām rāmi tevi pelt,
Augstprātīgi nesaraucot pieri, gluži mierīgi;
380 Kā jau brālis, visu teikšu — mēru zina goda vīrs.
Saki man — kam dusmās šņac tu, kam tev acis sarkušas?
Kas tev šobrīd dara pāri? Kā tev trūkst? Vai sievietes?
To es nespēju tev gādāt, pats tu glabāt neprati
Savu sievu. Vai par tavām kļūdām man būs jāmaksā?
385 Ne jau, brāli, tevi satrauc mana godkāre, nē, rūp
Tikai apskaut daiļu sievu; vai tas krietni, prātīgi,
Alga viena tev! Kas zemisks, kāro priekus neķitrus!
Ja es tagad savu kļūdu labot vēlos, vai tādēļ
Es bez prāta? Nē, tad drīzāk tu, kas, dieviem palīdzot,
390 Pazaudēji sliktu sievu un to centies atkarot!
Zvērestu gan zvērējuši Tindarejam apmātie
Precinieki milas alkās, taču mudināja tos
Dieve Cerība, tā šķiet man, nevis tu, tavs dižais spēks.
Dodies vien ar viņiem karā — viņi savā neprātā
395 Tam ir gatavi! Bet dievi modrīgi un labi redz
Zvērestus, ko nevar pildīt, solījumus izspiestos.
Savus bērnus nenokaušu — nebūs taisnīgi, ja tā
Es tev palīdzēšu sodīt tavu sievu nekrietno.
Augas dienas, augas naktis asarās es vadītu,
Ja pret tiem, ko dzemdināju, nelietīgi rīkotos!
400 Nu tu zini manas domas, īsi, skaidri klāstītas;
Esi neprātīgs, ja vēlies, es, kā nākas, darišu!

K. V. Šie vārdi atšķiras no iepriekš teiktajiem.
Kas savus bērnus saudzē, krietni rīkojas.

Me. Ak vai! Man, nelaimīgajam, nav draugu vairs!

405 **Ag.** Tad necenties tu savus draugus postā grūst!

- Me.** Vai tiešām esam viena tēva radīti?
Ag. Lai abi esam prātīgi, ne apmāti!
Me. Ar draugiem skumt ir katra drauga pienākums.
Ag. Uz labiem darbiem, ne uz ļauniem mani sauc!
 410 **Me.** Tad izciest *to* par Grieķiju tu nevēlies?
Ag. Gan tu, gan Grieķija sirgst kāda dieva dēļ.
Me. Tik plāties vien ar zizli, brāļa nodevēj!
 Es citus ceļus, citus draugus meklēšu!

Uznāk Ziņnesis.

Ziņnesis

- 415 Lūk, Agamemnon, visu grieķu pavēlniek,
 Es esmu ieradies, tev meitu atvezdams,
 Ko mājās sauci tu par Ifigeniju.
 Tai līdzī māte, tava Klitaimnestra, nāk
 Un mazais Orests; redzot tos, tev prieks būs liels,
 Jo ilgi esi bijis tu no mājām prom.
 420 No tālā ceļa gurdas — viņas vēsina
 Nu maigās kājas strauta dzidrā ūdenī.
 Un viņu zirgi tāpat savā nodabā
 Tur ganās pļavās, zaļo mauru plūkdami.
 Es steigšus devos šurp pa priekšu vēstīt tev,
 425 Lai būtu gatavs tu. Jau karapulks to zin,
 Jo ātri izplatījās vēsts, ka meita klāt.
 Jau saskrējis ir milzīgs ziņkārīgo bars,
 Lai vaigā tavu bērnu skatītu. Jā, laimīgos
 Jau allaž vēro mirstīgie un apbrīno.
 430 Tie prašņā: «Vai te kāzas būs? Varbūt kas cits?
 Vai, tikai ilgodamies meitas, valdnieks pats
 To aicinājis šurp?» Tad dzird vēl valodas,
 Ka Artemidas svētībirzī to iesvētīs
 Par līgavu. Bet kas būs viņas precinieks?

Agamemnons klusē.

- 435 Nu steidz — lai altārim ir gatavs zieda grozs,
 Lai vainags grezno galvu,

Menelājam

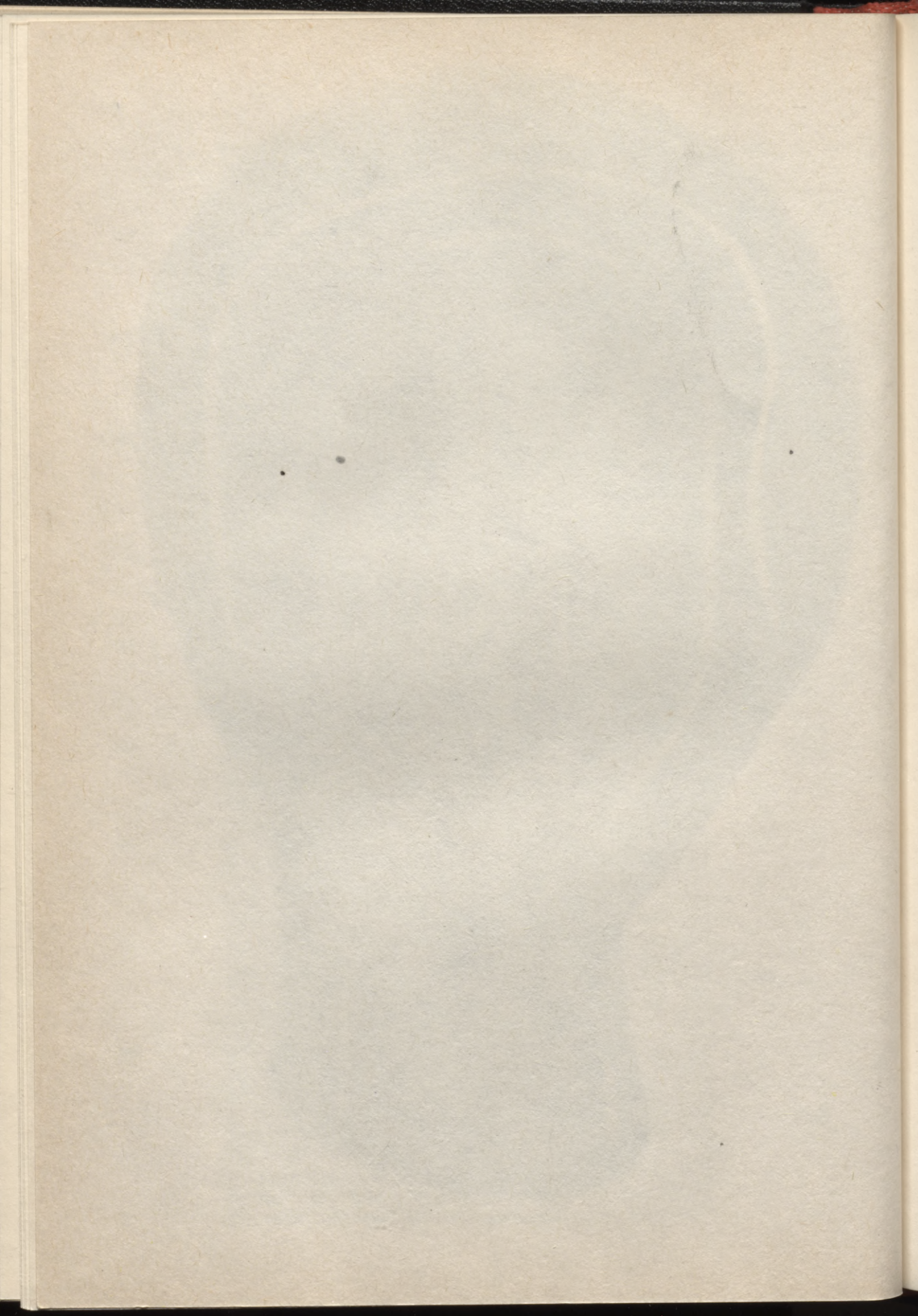
- un tu, Menelāj,
 Par liksmām kāzu dziesmām rūpējies! Lai skan
 Pār jumtiem stabules un dejās kāju dimds,
 Jo šodien svētīgs rīts nes laimi jaunavai!
 440 **Ag.** Paldies! Ej, lūdzu, tagad mājā iekšā, draugs,
 Bet visu citu paveikt laimes rokai ļauj!

Ziņnesis ieiet teltī.

- Ak vai, ko teikt man, nabagam? Ar ko man sākt?
 Cik ļaunos pinekļos gan lemts bij sapīties!
 No tumsas negaidot man uzbrucis kāds dievs,
 445 Un viņa viltus viltīgāks par manējo.
 Cik laimīgs gan var justies gluži vienkāršs vīrs,
 Jo izraudāties viņam ļauts no visas sirds
 Un pateikt itin visu, kas kā negods liegts
 Ir dižā vīra cieņai. Dzīvē vada mūs
 450 Tik lepība, un pūļa vergi esam mēs.

- 335 No vienas puses, kaunos raudāt asaras,
 No otras — kā lai, nelaimīgais, neraudu,
 Kad tādas bēdas manu sirdi sāpēs žņaudz?
 Bet tagad — kā man pateikt savai sievai to?
- 455 Kā viņu sagaidīt? Un kur man acis likt?
 Ne saukta viņa nākusi, bet negaidot,
 Lai posta mēru līdz pat malām pildītu,
 Jo meitu tautās vest tā šurpu steigusies,
 Dot projām dārgāko, bet es — tik nežēlīgs!
- 460 Man žēl ir jaunavas — kam teicu «jaunavas»?
 Tai visai drīz būs drūmais Aīds precinieks.
 Jau garā dzirdu viņu lūgšus sakām tā:
 «Tu gribi manu nāvi, tēv? Ak, kaut tu pats
 Un tavi draugi tādas kāzas svinētu!»
- 465 Un viņai blakus Orests raudot iekliegsies,
 Kas ļaunu tikai nojautīs, jo maziņš vēl.
 Ai, kādu postu atnesusi Helena,
 Bet posta cēlējs — Parīds, viņas mīlākais!
- K. V.** Šais sāpēs es tev jūtu līdz. Pat svešniecei
 470 Ir jālej asaras, kad valdniekus māc posts.
- Me.** Ak, brāli, ļauj man tavu krietno roku spiest!
Ag. Še ņem — tu guvis uzvaru, es — nelaimīgs!
Me. Pie Pelopa es zvēru, kuru daudzina
 475 Par tēvatēvu man un tev, pie Atreja,
 Ka sacīšu tev taisnību no visas sirds —
 Bez aplinkiem un tikai to, ko domāju.
- No acīm redzēdams tev plūstam asaras,
 Es raudu līdz, jo sirds man žēlās sažņaudzas,
 Un agrāk teiktos vārdus ņemu atpakaļ.
- 480 Vairs manis nebaidies! Es tagad domāju
 Kā tu, un padoms mans ir meitu neziedot,
 Nedz daudz par mani raizēties. Nav taisnīgi,
 Ka bēdas nomāc tevi, bet es priecājos,
 Ka tavi mīļie mirst, bet mani gaismu redz.
- 485 Ko īsti vēlos es? Vai citas daiļavas
 Gan nedabūtu sev, ja sievas kārotu?
 Vai, pazudinot brāli, ko vismazāk drikst,
 Man atgūt Helenu? Pret labu ļaunu mīt?
 Jauns muļķis biju, kamēr beidzot aptvēru,
 490 Ko nozīmē būt paša bērna slepkavam.
- Tad nelaimīgās jaunavas man kļuva žēl,
 Kad iedomājos, cik tā tuvu rada man
 Un ka to ziedos tikai manas sievas dēļ.
 Un kas gan kopīgs jaunavai ar Helenu?
- 495 Laid tāpēc pulkus steigšus prom no Aulīdas!
 Beidz tagad, brāl, sev vaigu slacīt asarām
 Un neliec arī manām acīm valgām kļūt!
 Ja tevi saista tas, ko teica pareģis,
 Tad mani ne — es dodu savu tiesu tev:
 500 No naida vārdiem novērsies, es kļuvis cits.
 Ko darīt man, nu zinu. Brāli mīlēdams,
 Es esmu pārvērties, jo allaž goda vīrs
 Tik tādu ceļu iet, kas ir vislabākais.

- K. V.** Tas Zeva dēla Tantala bij cienīgi
 505 **Ag.** Un cēli teikts — tu kauna senčiem nedari!
 Paldies tev, Menelāj, ka gluži negaidot
 Tu biji taisnīgs vārdos, tāds, kā klājas tev!
 Aiz greizsirdības brāļiem ķildas rasties mēdz
 Vai arī raušot mantu. Bet man derdzīga
 510 Ir tuvība, kas otram tikai sāpes nes.
 Un tomēr, redzi, liktenlēmums mani spiež
 Ar asiņainu roku meitu nonāvēt.
- Me.** Kāpēc? Kas paša bērnu liek tev nāvē grūst?
Ag. Viss ahajiešu karotāju lielais pulks.
 515 **Me.** Tad sūti meitu atpakaļ uz Argosu!
Ag. To slepus gan var veikt, bet slēpts tas nepaliks.
Me. Kāpēc? No pūļa nedrīkst pārāk baidīties.
Ag. Bet Kalhants pateiks argiešiem, kas pareģots.
Me. Viņš neteiks, ja tas iepriekš mirs; to viegli veikt.
 520 **Ag.** It visi pareģi ir dzimums godkāriģs.
Me. Nedz labu, nedz ko vērtīgu tie kādreiz pauž.
Ag. Bet vai tā vīra nebaidies, no kā man bail?
Me. Ja vārda nesaki, kā man to uzminēt?
Ag. Šai Sīsifsēklai itin viss jau zināms ir.
 525 **Me.** Ko ļaunu tev vai man var darīt Odisejs?
Ag. Viņš vienmēr viltu vērpj un pūlim liekas draugs.
Me. Viņš sirgst ar godkāri, kas tikai ļaunu nes.
Ag. Man tāpēc šķiet, viņš vīru vidū nostāsies
 530 Un atklās visu tiem, ko Kalhants sacījis,
 Kā Artemīdai ziedot vārdu devu es,
 Kā laužu to. Tad karaspēku aizraus viņš
 Un argiešiem liks tevi, mani nonāvēt
 Un nokaut jaunavu, bet, ja uz Argosu
 535 Es bēgtu prom, līdz pašiem kiklopmūriem tie
 Mūs vajātu, pār zemi postu izsējot.
 Tās, lūk, ir bēdas, kas bez gala mani māj,
 Jo dievu lemtās likstas ceļā stājas man.
 Tik viena sargies, brāl, pie vīriem nonācis:
 540 Lai Klitaimnestra neuzzin nekā par to,
 Pirms paša bērns nav nodots rokās Aīdam;
 Tad mazāk asaru būs manās ciešanās.
- korim*
- Un jūs, ai, svešnieces, jūs arī klusējiet!
*Agamemnonš atgriežas telī,
 Menelājs dodas uz nometni.*
- Ko.** Laimīgi tie,
 545 Kas Kiprietes priekus
 Bauda ar mēru un valdīties prot!
 Dzīve viņiem bez vētrām rit,
 Brīva no dziņām svelošām.
 Erots, dievišķais zeltsprogu zēns,
 550 Divējus stopus ir uzvilcis:
 Vienu — liktenim laimīgam,
 Otru — postam un nedienām.
 Košā Kipriete, pasargi
 Manu māju no stopa šāl!

- 555 Lai man necils lemts mīlas prieks,
Lai manās ilgās mīt tiklība,
Afrodīte lai baudu sniedz,
Tikai ne pāri pār mēru!
- 560 Gaužām atšķirīgs cilvēku prāts,
Atšķirīga to daba — un tomēr
Krietnums allaž būs cieņā.
Audzināšana prasmīga
Sekmē teicamu tikumu.
565 Bijība — tā jau ir gudrība,
Apzināts pienākums uzslavu pelnī.
Mūžīgā piemiņā tautā paliek
Tāda cilvēka dzīve.
Tiekties pēc tiklības cildeni
570 Sievietēm, klusībā mīlošām;
Tūkstošveidīgais vīru gars
Nenogurstoši pilsētai
Vairo mirdzošo slavu.
- 575 Parīd, kaut nebūtu nācis nekad
Idas kalnā, tur uzaugdams
Baltajām telēm par ganu!
Niedru sīringu pūti tu —
Frīgiešu meldijas skandinot,
580 Kāroji Olimpa slavas.
Viesās tev govīs un rietēja tām
Tesmeņi; taču tad dieviešu strīds
Vadīja tevi uz Grieķiju prom.
Zilonkaultronī tur sēdēja
585 Helena, tu viņā raudzījies,
Kaislpilniem skatieniem valdzinot,
Kaisles pats valdzināts bijī.
Tad karš, ai, karš
Hellādu raida ar kuģiem un šķēpiem
Pret Īlijas mūriem!
- Ratos Ierodas Klitaimnestra un Ifigenija
ar Orestu un pavadoņiem.*
- 590 Lūk! Lūk!
Jau klāt, jau klāt jūs no dīzenās cilts,
Laimes lutekles jūs — paša valdnieka bērns,
Pati Ifigenija cēlā,
Un Tindara atvase — māte tai līdz.
595 No cildeniem senčiem tās cēlušās ir
Un tikušās diždižā godā.
Mums, nabaga mirstīgiem, dievi šķiet tie,
Kas ir vareni, ļaudīm nes laimi.
- 600 Stāsim apkārt, Halkīdas meitas, mēs,
No ratiem steigsimies valdnieces celt,
Tās noliksīm droši uz zemes
Ar maigām, bet spēcīgām rokām!
Lai nebaidās, nākusi svešumā šurp,

605 Agamémnona slavenā meital
 Ne bailes, ne bažas
 Mēs nedrīkstam argietēm
 Iedvest kā svešnieces svešām.

Klītaimnestra

korim

610 Kā labvēlīga putna priecīgs lidojums
 Man jūsu laipnie vārdi laimi pavēstī,
 Un tāpēc ceru, ka uz labām precībām
 Šurp tautās vedu meitu.

kalponēm

Bet nu izceliet
 No ratiem pūru, ko es meitai ņēmu līdz,
 Un uzmanīgu roku nesiet iekšā to!

Ifigenijai

615 Bet tu, mans bērns, no zirga vilktiem ratiem kāp,
 Lēnītiņām uz zemes maigo kāju liec!

kalponēm

615 Jūs, jaunās meičas, viņu rokās saņemiet
 Un palīdziet no augstiem ratiem ārā tikt!
 Bet tad lai kāds sniedz roku balstam arī man,
 Lai ērti varu atstāt ratu sēdekli.
 620 Un zirgu galvām priekšā dažas stājieties,
 Jo mēdz jau dažkārt zirgi pēkšņi satrūkties!
 Še mīlo Orestu, kam Agamemnonš tēvs,
 Sev klēpī paņemiet, mums puisēns vēl ir mazs!

Orestam

625 Vai, bērniņ, guli, ratu šūpu ieaijāts?
 Nu mosties māsas kāzu dienā laimīgā!
 Cēls vīrs tavs svainis nākamais un cienījams,
 No pašas Nerejmeitas dievišķīgās cilts.

Ifigenijai

Nāc, Ifigenija, un kājas ejot liec
 Solsolī blakus mātei, lai tavs tuvums man
 Šīm svešām sievām rāda, cik es laimīga!

Agamemnonš iznāk no telts.

630 Bet, lūk, jau vari savu mīlo tēvu sveikt!

Ifigenija

Es, māte, steigšos tev pa priekšu, nedusmo,
 Pie mīļā tēva krūtīm savas krūtis spiest!

Kl. Ja, valdniek Agamemnon, dzīves cēlais balsts,
 Mūs ataicini tu, mēs esam tūda! klāt!

635 **If.** Pie tavām krūtīm pieglausties es gribu, tēv,
 Pa priekšu steigdamās pēc ilgas šķiršanās.
 Kā gribas man tev acīs vērties!

mātei

Nedusmo!

- Kl.** Ej, bērns, tu stiprāk tēvu mīlēji aizvien
Par citām manām atvasēm, ko radiju.
- 640 **If.** Kāds prieks man, tēt, ir tevi atkal uzlūkot!
Ag. Un tēvam tevi — vari teikt par abiem to.
If. Sveiks, tēv! Cik labi, ka tu mani sauci šurp!
Ag. Es nezinu, mans bērns, vai teikt tev «jā» vai «nē».
If. Tu pirmīt priedājies, bet nu tev skatiens drūms.
- 645 **Ag.** Daudz rūpju karavadonim un valdniekam.
If. Par mani domā, tēv, un aizmet raizes prom!
Ag. Par tevi domāju es visu laiku, bērns!
If. Tad nerauc pieri vairs, lai skatiens atkal miļš!
Ag. Ak, cik es priedīgs, tevi atkal redzēdams!
650 **If.** Un tomēr asaras no tavām acīm plūst.
Ag. Man jaunā šķiršanās tik gara izliekas.
If. Es nesaprotu, ko tu runā, mīlo tēv.
Ag. Tu, gudri runādama, mani skumdini.
If. Tad runāšu es negudri, ja tas tev tīk.
- 655 **Ag.** *sevi*
Ak vai! Vairs klusēt nespēju.
skaji
Cik mīļa tu!
- If.** Pie saviem bērniem paliec mājā, mīlo tēv!
Ag. To vēlos es. Cik žēl, ka tas nav izdarāms!
If. Kaut šķēpi iznīktu un Menelāja strīds!
Ag. Tas postu nesīs citiem vēl tāpat kā man.
660 **If.** Tu ilgi biji prom šai tālā Aulidā.
Ag. Un arī tagad ir, kas kavē ceļu sākt.
If. Bet teic man, tēv, — kur saka frīgus dzīvojam?
Ag. Tur tālu, kur diemžēl aizvien vēl Parīds mīt.
If. Tu tātad dosies tālu prom no manis, tēv?
665 **Ag.** Un tu no manis, bērns, — mums klāsies vienādi.
If. Ak, kaut tu mani tālā ceļā ņemtu līdz!
Ag. Tev cits būs ceļš; to ejot, tēvs būs jāpiemin.
If. Vai braukšu es ar māti jeb vai viena tik?
Ag. Nedz māte brauks, nedz tēvs — tu dosies viena prom.
670 **If.** Tak ne uz svešām mājām būs man jābrauc, tēv?
Ag. Beidz taujāt! Jaunavai to zināt neklājas.
If. Kā uzvarētājs atgriezies no Trojas, tēv!
Ag. Vispirms man dievei jāizdara ziedojums.
If. Ar ziedojumu krietni darbi veicami.
675 **Ag.** To redzēsi tu pati blakus ziedoklim.
If. Ap altāri es tātad deju vadīšu?
sevi
Es tevi apskaužu, jo nenojaut neko.
skaji
Bet ej nu teltī iekšā un tur kavējies
Pie meitenēm! Vēl skūpstu sniedz un roku man,
680 Jo ilgi būs tev jādzīvo no tēva prom!
apskaidams Ifigeniju
Ai, krūtis, mīļie vaigi, gaišās cirtas jūs,

- 685 Cik lielas sāpes nes jums frīgu pilsēta
Un Helena! Ne vārda vairs, jo asaras
Plūst straumēm man no acīm, tevi apskaujot!
Nu telti ej!
- Ifigenija ieiet teltī.*
- 690 Tu, Lēdas meita, piedod man,
Ja nespēju es savas sāpes apvaldīt,
Par sievu Ahillejam meitu izdodams.
Gan tiesa, ceļojums šāds laimi atnest mēdz
Un tomēr sāpīgs vecākiem, kad svešumā
Ar raizēm audzināto bērnu aizdod tēvs.
- 695 **Kl.** Man jūtas svešas nav — bez tavas teikšanas
Par viņu sirdī sērošu tāpat kā tu,
Kad, kāzu dziesmām skanot, meitu vedīšu,
Bet paradums ar laiku visu dziedinās.
Kā meitas līgavaini sauc, man zināms, bet,
No kurienes viņš, kādas cilmes, nezinu.
- Ag.** Bij Āsopam reiz meita, vārdā Aigīna.
Kl. Kas bildināja tu — vai cilvēks kāds vai dievs?
Ag. Pats Zevs. Tam Ajaks dzima, valdnieks Oionē.
- 700 **Kl.** Un kurš no viņa dēliem varu mantoja?
Ag. Tas Pēlejs bij. Viņš Nereīdu precēja.
Kl. Pret dievu gribu? Jeb pats tēvs to izdeva?
Ag. Ar Zeva ziņu tēvs tam meitu izdeva.
Kl. Kur kāzas svinēja? Vai viņu valstībā?
705 **Ag.** Kur Heirons mājo, Pēlijkalnā svētajā.
Kl. Tai novadā, kur kentauriem ir dzimtene?
Ag. Jā gan, tur dievi dzēra kāzas Pēlejam.
Kl. Vai dēlu audzināja tēvs vai Tetīda?
Ag. Nē, Heirons — tālu prom no ļauniem cilvēkiem.
- 710 **Kl.** Gudrs skolotājs, bet gudrāks vēl, kas deva to.
Ag. Lūk, tāds ir vīrs, kas tavu meitu apprecēs.
Kl. Tam vainas nav. Kur Hellādā viņš valdnieks?
Ag. Pie Apidas upes Ftījas novadā.
Kl. Tad mūsu bērnu aizvedīs uz turieni?
- 715 **Ag.** Par to lai vīrs, kas viņu iegūs, rūpējas!
Kl. Lai viņi laimīgi! Bet kad tos salaulās?
Ag. Kad parādīsies mēness ripa svētīgā.
Kl. Vai dievei jau ir ziedots kāzu ievadam?
Ag. Tas notiks drīz — par to jau laikus gādāju.
- 720 **Kl.** Un mielastu tu tā tad rīkosi pēc tam?
Ag. Kad dieviem nests būs upuris, ko prasa tie.
Kl. Bet kur tad mūsu sievietēm būs godības?
Ag. Šeit Aulīdā, pie grieķu kuģiem staltajiem.
Kl. Ar to ir jāsamierinās. Kaut veiktos viss!
- 725 **Ag.** Kas darāms, tagad paveikšu. Tik paklausī!
Kl. Es visur savam vīram klausīt radusi.
Ag. Tad, lūk, es šeit, kur līgavainis atrodas ...
Kl. Kā, tu? Bez manis? Tas jau mātei pienākas!
Ag. ... tam visu priekšā tavu meitu nodošu.
- 730 **Kl.** Un kur tad man būs šajā laikā kavēties?
Ag. Uz mājām dodies, rūpējies par meitenēm!
Kl. Lai savu bērnu atstāju? Kas lāpu cels?

- Ag. Es kāzu lāpu līgavai pats nesīšu.
 Kl. Tā neklājas! Vai tiešām tas tev sīkums šķiet?
 735 Ag. Tev nepieklājas atrasties starp kareivjiem.
 Kl. Pie vīra meitu izdot mātei pieklājas.
 Ag. Bet arī tās, kas mājās, vienas neatstāt.
 Kl. Tām briesmas nedraud sievu galā drošajā.
 Ag. Siev, klausī!
 740 Kl. Nē! Pie dievietes, kas Argosā!
 Tu ārpus mājām rīkojies! Bet mājās es
 Par to, kas jaunai sievai nākas, gādāšu.
Klitaïmnestra ieiet teltī.
 Ag. Ak vai! Es velti pūlējos, bet pievīlos,
 Kad sievu prom no acīm dabūt cerēju.
 Pret tuviniekiem viltu vērpdam, gudroju
 745 Un lauzu galvu, taču veiksmes nav nekur.
 Pie Kalhanta nu došos, pareģa, un to
 Par visu, kas ir dievei miļš, bet postīgs man,
 Par likstu, kas māc Hellādu, vēl taujāšu.
 Lai gudram sieva krietna ir un klausīga,
 750 Jo citādi tam vispār precēties nav vērts! *Prom.*
 Ko. Drīzi nāks pie Simoentas
 Sudrabā mirdzošiem virpuļiem
 Hellēņu pulcētais karaspēks
 Kuģos ar bruņām un ieročiem
 755 Cīņā pret Īlijas cietoksni
 Foiba svētajā zemē.
 Kasandra tur, kā runājam dzird,
 Tumšzaļo laurlapu vainagiem
 Apvītās zeltsprogas purina
 760 Brīžos, kad sagrabj un aizrauj to
 Dievības zintīgā jūsma.
 Augstajā Īlijas cietoksni
 Troji tad mūraugšā sastāsies,
 Vēros Areju vara bruņās,
 765 Airu šlakstieniem atskanot,
 Skaistknābju kuģos piepeldam
 Tuvu Simóentas upei.
 Ēterā mirdzošo Zevdēlu
 Māsu viņš tīko uz Hellādu
 770 Pārvest no Priama pilsētas,
 Helenu, ahajiem krustojot
 Kaujās ar naidnieku šķēpus.
 Arejs, asiņu alkstošais,
 Frigiešu Pergamu ielenks tad,
 775 Akmeņu torņu ieskauto.
 Aizraus viņš kritušo galvas sev,
 Troju līdz pamatiem nopostīs,
 Gauži raudāt līgavām tiks
 Un Priama sievai, un asarās mirks
 780 Helena, Zevtēva meita, par to,

- Kl. Ka aizgājusi no vīra.
 Sl. Kaut ne mani, ne mazbērnus
 785 Kl. Nemāktu baismpilnās nojautas,
 Sl. Kādas tagad ir lidiešu
 Kl. Sievietēm zeltrotā bagātā,
 Sl. Arī frīgiešu sievām!
 Kl. Rosīdamās pie stāviem, tās teiks:
 790 Sl. «Kurš gan, kad tēvzeme gruvešos krīt,
 Kl. Aizraus, aiz matcirtām sagrābjot,
 Sl. Raudošās sievietes nebrīvē?
 Kl. Vainīga, gulbja atvase, tu,
 Sl. Ja vien mūs valodas nevil,
 795 Kl. Ka dzimi tu Lēdai
 Sl. No spārnotā putna,
 Kl. Kad Zevs savu izskatu pārvērtis bija,
 Sl. Un nemāna mirstīgos
 Kl. Mūzu plāksnītēs
 800 Kl. Rakstītās pasakas.»

Ierodas Ahillejs.

Ahillejs

- Kl. Kur ahajiešu pavēlnieks šeit atrodams?
 Sl. Lai kāds no kalpiem pavēstī, ka ieradies
 Un gaida to pie durvīm Pēleids Ahillejs.
 805 Sl. Ne visiem vienāds stāvoklis pie Eirīpa.
 Kl. Gan tādi, kas vēl laulībā nav saistīti
 Sl. Un savu māju atstājuši vientuļi,
 Kl. Sēž krastmalā, gan arī vīri precēti,
 Sl. Kam mājās sievas palika un bērni. Lūk,
 Kl. Cik lielu kara alku visi pārņemti —
 810 Sl. Ne jau bez dievu ziņas! Tagad pateikšu,
 Kl. Kas pareizi man šķiet. Kurš domā citādi,
 Sl. Lai pasaka. — No Pēleja un Farsālas
 Kl. Es nācis šurp un nīkstu te pie Eirīpa.
 Sl. Ar pūlēm tik es mirmidonus savaldu,
 815 Kl. Jo taujā tie: «Ko dikā gaidām, Ahillej?
 Sl. Kad beidzot dosies karaspēks uz Īliju?
 Kl. Jel rīkojies vai aizved mūs uz dzimteni!
 Sl. Jau pārāk ilgi Atrejdēli vilcinās.»

Klitaimnestra iznāk no telts.

- Kl. Es, dieves Nereīdas dēls, tur dzirdēju,
 820 Sl. Ko sacīji, un tāpēc iznācu no telts.
 Ah. Kāds diženums! Kas ir šī cēlā sieviete,
 Kl. Ko skatu? Kāda stāja tai, un kāds tai vaigs!
 Kl. Es sveša tev, jo mani redzi pirmoreiz.
 825 Ah. Bet labi, ka pret tikumu tu godbijīgs!
 Kl. Kas esi? Un kā nokļuvi tu, sieviete,
 Sl. Šai nometnē starp brunotajiem ahajiem?
 Kl. Es Lēdas meita, mani Klitaimnestra sauc,
 Sl. Un Agamemmons, pulku vadonis, mans vīrs.
 Ah. Tu jauki dažos vārdos visu pateici,
 830 Kl. Bet neklājas, ka runāju ar sievieti.
 Kl. Kam, Ahillej, tu bēdz? Jel paliec, roku sniedz,
 Sl. Lai rokas spiediens laimes ķīla laulībai!

- Ah.** Ko saki? Lai tev roku sniedzu? Būtu kauns
No Agamemnona skart to, ko nedrīkstu.
- 835 **Kl.** To drīksti gan, tu, dieves Nereīdas dēls,
Jo visai drīz jau būsi manas meitas vīrs.
- Ah.** Es meitas vīrs? Man, sieva, vārdu trūkst! Varbūt
Tu kaut ko jauc, jo runā pārāk dīvaini.
- Kl.** No jauniem draugiem visi mēdzam kautrēties,
840 It īpaši, kad runā tie par precībām.
- Ah.** Nekad es meitas roku lūdzis neesmu,
Un arī Atreids bildis nav par laulībām.
- Kl.** Cik savādi! Par maniem vārdiem brīnies tu,
Man savukārt ir jābrīnās par tavējiem.
- 845 **Ah.** Tad padomā! Mums kopīgi ir jāapsver,
Vai taisnība tik abiem nav, tā runājot.
- Kl.** Cik nekrietni! Es laulības, kas iedomās
Vien pastāvēja, rīkoju! Ai, kāds man kauns!
- Ah.** Mūs abus laikam gribējis kāds izjokot.
850 Vairs nedomā par to un atmet īgnumu!
- Kl.** Tad sveiks! Tev acīs skatīties vairs nespēju,
Jo tavā priekšā mele es un apsmieta.
- Ah.** Tev arī vēlū sveikai būt! Man jādodas
Šai mājoklī, lai tavu vīru sastaptu.
- Sirmgalvis pabāz galvu no telts.*
- 855 **Si.** Svešniek Ajakīd, jel paliec! Lūdzu, mani uzklausiet,
Tu, kas dieves dzemdēts esi, arī, Lēdas meita, tu!
- Ah.** Kas gan sauc tur vērtās durvīs? Un cik bailīgi tas sauc!
- Si.** Vergs. Ar to es nelepojos, liktens liedz man lepnam būt.
- Ah.** Kam tu vergs? Man nepiederi — laikam Agamemnonam?
- 860 **Si.** Tai, kas stāv še mājas priekšā, mani deva Tindarejs.
- Ah.** Gaidām: runā, ko tu vēlies, kālab aizturēji mūs!
- Si.** Vai patiešām gluži vieni pie šīm durvīm esat jūs?
- Ah.** Vieni esam, kā tu redzi, iznāc drošuprāt no telts!
- Sirmgalvis iznāk no telts.*
- Si.** Modrība un mana laime — glābiet tos, ko gribu glābt!
- 865 **Ah.** Viņa runa izplūdusi, pārāk ilgi kavējas.
- Kl.** Sniedzu roku tev. Nu runā, ja tu vēlies man ko teikt!
- Si.** Ka es tev un taviem bērniem vēlū labu, zināms tev.
- Kl.** Jā, es zinu, ka tu esi manas mājas vecais kalps.
- Si.** Un ka mani tavā pūrā Agamemnons saņēma.
- 870 **Kl.** Līdz uz Argosu man nāci, allaž bijī uzticīgs.
- Si.** Tiesa. Un tev vēlīgs esmu, tavam vīram mazāk gan.
- Kl.** Kļiedē beidzot tumšo miglu, kādā savus vārdus tin!
- Si.** Tēvs pats savām rokām grasās tavu meitu nonāvēt.
- Kl.** Kam tu runā tādus vārdus? Neesi pie prāta vairs!
- 875 **Si.** Jā, ar asu šķēpu šķeļot balto kaklu jaunavai.
- Kl.** Ak, es nelaimīgā sieva! Vai tad vājprātīgs mans vīrs?
- Si.** Nē, viņš prātīgs. Tik pret tevi, tavu bērnu vājprātīgs.
- Kl.** Bet kāpēc? Kāds baismīgs dēmons viņu dzen šai vājprātā?
- Si.** Tas, kō pareģoja Kalhants, — kā var prom tikt karaspēks.
- 880 **Kl.** Kurp gan prom? Ak, nelaimīgā, kuru nonāvēt grib tēvs!
- Si.** Prom uz tālo Dardanpili — pārvest vīram Helenu.
- Kl.** Ifigenijai ir jāmirst, lai var pārnākt Helena?
- Si.** Tā tas ir, un Artemīdai tēvs grib meitu upurēt.

- Kl. Kāzas tā tad tikai iegāns mani atvilināt šurp?
 885 Si. Lai tu labprāt Ahillejam vestu meitu precībās.
 Kl. Manu meitiņ, postā skrēji — tu un tava māte līdz!
 Si. Sāpes būs jums abām jācieš — Agamemnonš neželīgs!
 Kl. Ak, man, nelaimīgai, beigas! Nevaldu vairs asaras!
 Si. Kā tad iespējams ir mātei neraudāt, kad bērns tai zūd?
 890 Kl. Bet kā tu to, vecais, zini, ko mums stāstīji nupat?
 Si. Man tev vēstule bij jānes, kas pēc pirmās rakstīta.
 Kl. Liekot man vai arī liedzot savu meitu nāvē vest?
 Si. Nevest meitu — bij tur rakstīts; bij pie prāta tad tavš vīrs.
 Kl. Bet, ja vēstuli man nesi, kāpēc nenodevi man?
 895 Si. Menelājs to atņemt steidza, viņa vaina ir šis posts. *Prom.*
 Kl. Nērejmeitas bērns, vai dzirdi, Pēlejdēls, vai dzirdi to?
 Ah. Dzirdi, cik tu nelaimīga, un es arī apvainots.
 Kl. Manu meitu viņi nāvēs tavās viltus precībās!
 Ah. Nespēšu nekad to piedot tavam vīram — it nekad!
 900 Kl. Vai gan agrāk es tā kristu lūdzoties pie kājām tev —
 Ah. Mirstīgā pie dieves dēla? Bet kam tagad dižoties?
 Kl. Vai man tagad kaut kas vairāk rūp par bērna dzīvību?
 Ah. Palīdzi, ai, dieves vasa, šajā nelaimē gan man,
 Kl. Gan tai jaunavai, ko dēvē maldīgi par sievu tev!
 905 Ah. Vainagu ap galvu vijot, šurp to vedu precībās;
 Kl. Tagad esmu atvedusi viņu nāvēt še pie jums.
 Ah. Tev būs kauns, ja nelīdzēsi. Kāzas nesaistīja jūs,
 Kl. Tomēr visur tiki dēvēts nabadzītes mīlais vīrs.
 910 Kl. Tavu zodu, roku skarot, tavu māti piesaucot,
 Lūdzos tevi, sargā mani — vārds tavš postā iegrūda!
 Ah. Cita ziedokļa, kur tverties, nav man, tik pie kājām tev;
 Kl. Drauga tuvumā neviena, bet, kas Agamemnonam
 Drausmīgs padomā, tu dzirdi. Esmu šurpu nākusi —
 915 Si. Sieviete šai vīru pulkā, kas uz varmācībām kārs,
 Kl. Cilvēcis tik tad, kad vēlas. Ja tev drosme roku celt,
 Līdzot mums, tad esam glābtas, bet, ja ne, kas mūs vairs glābs?
 K. V. Cik grūti dzemdēt! Taču tas ir burvju spēks,
 Kl. Kas mātēm liek par saviem bērniem cīnīties.
 Ah. Lai augstprātības gars no manām krūtīm zūd —
 920 Ah. Ar mēru protu dzīves likstās bēdāties
 Un priecāties, kad laime padebešos ceļ.
 Kl. No mirstīgajiem tieši tie ir gudrākie,
 Ah. Kas prātīgi pa dzīvi taisnu ceļu iet.
 925 Kl. Gan dažkārt arī labi pārāk negudrot,
 Ah. Bet citreiz lieti noder ticēt saprātam.
 Kl. Es, Heirona — viskrietnā vīra audzināts,
 Ah. Pie vienkāršības pieradināts tikumos,
 Kl. Un Atrejdēliem, ja tie labi vadīs mūs,
 Ah. Es klausīšu; ja ne, tad neklausīšu vairs.
 930 Kl. Kā šeit, tā tālā Trojā brīvs man paliks gars,
 Ah. Ar šķēpu rokā kara dievu cildinot.
 Kl. Par tevi, kas tu savu mīlo dēļ tā ciet,
 Ah. Es gādāšu, cik jauneklim tas iespējams,
 935 Kl. Ar savu līdzcietību tevi aizstāvēt,
 Ah. Un meitu, dēvētu par manu līgavu,
 Kl. Tēvs nenāvēs nekad! Es sevi iesaistīt
 Ah. Šai melu tiklā tavam vīram neļaušu,

- Jo, lūk, mans vārds, kaut arī šķēpu cēlis nav,
 Var tavu mīļo meitu tomēr nonāvēt.
 940 Gan vainīgs būs tavš vīrs, bet ne bez vainas es,
 Jo manis dēļ ies bojā, manu kāzu dēļ,
 Daudz ļauna nepelnīti ciešot, jaunava.
 Es grieķu vīru pulkā būtu nicināms,
 945 Es būtu glēvulis, bet Menelājs, lūk, vīrs,
 Es ne vairs Pēleja, bet ļauna gara dēls,
 Ja tava vīra labā vārds mans slepkavo.
 Pie jūras viļņu izauklētā Nēreja,
 Pie viņa meitas Tetīdas, kas māte man,
 950 Es zvēru, ka pat pirksta galu nepiedurs
 Pie tērpa tavai meitai Agamemnons — tēvs.
 Ja ne, lai diža barbarzemes Sipila,
 Kas kādreiz Atrejdēlu dzimtu radīja,
 Bet Ftiju daudzīnām neviens lai nedzird vairs!
 955 Lai reģis Kalhants svētūdeni rūgtu jūt,
 Jo kas par cilvēku gan ir šāds pareģis,
 Kas patiesā tik maz un melu teic tik daudz
 Uz labu laimi, un, ja laimes nav, — nekas!
 Ne savu kāzu dēļ šos vārdus runāju,
 960 Jo tūkstoš meiteņu pēc manas gultas tvīkst, —
 Pret mani valdnieks Agamemnons noziedzies:
 No manis bija jāprasa tam atļauja,
 Lai slazdus meitai liktu, — Klitaimnestra man
 Labprāt bij gatava par sievu meitu dot.
 965 Es savu vārdu būtu devis hellēņiem;
 Ja jūras ceļš uz Iliju tad pavērtos,
 Es neatteiktos biedru vēlmi atbalstīt.
 Bet tagad vadoņiem es neesmu nekas,
 Tie viegli mani izmanto, kā viņiem tīk.
 970 Drīz vien, pirms vēl uz Frīģiju mēs dosimies,
 Mans zobens asins šaltīm tumši krāsosies,
 Ja tavu meitu man kāds gribēs nolaupt.
 Bet esi mierīga — kā varens dievs es tev
 Še parādos, vēl nebūdams, bet kļūšu drīz!
 975 **K. V.** Tu teici vārdus, Pēlejdēls, kas cienīgi
 Bij tevis, tavas mātes — jūras dievietes!
Kl. Aī!
 Ne pāri mēram cildinot, ne paskopi,
 Es vēlos tavu labvēlību saglabāt,
 980 Jo krietni cilvēki palaikam necieš tos,
 Kas viņus slavē, ja tie mēru nezina.
 Es kautrējos par savām likstām vaimanāt,
 Kas nospiež mani vienu, tevi neskarot.
 Bet cēlajam, kaut tam nekādas daļas nav,
 985 Sniegt palīdzību nelaimīgam pieklājas.
 Mums jūti līdz, jo līdzjūtību pelnījam:
 Vispirms, par znotu tevi iegūt cerēju,
 Bet pievilos, un, otrkārt, meitas asinis
 Var dienās ļaunu vēstīt tavai laulībai;
 No briesmām šim tev katrā ziņā jāsargās!
 990 Tu runu labi iesāki un nobeidzi —
 Mans mīļais bērns tiks glābts, ja vien tu gribēsi.

- Vai tavus ceļus apskaut tai kā lūdzējai?
Kl. Gan nekļājas tas meitenei, bet viņa nāks,
 Ja vēlies, — kautrīga, bet acis nenodurs.
 995 **Ah.** Jeb darīsi, kā lūdzos es, tai nenākot?
Kl. Tai nebūs nākt, jo cildenums ir jācienī.
Ah. Bet arī kautrums ne vienmēr ir noderīgs.
 1000 **Ah.** Tev nevajag pie manis savu meitu vest,
 Lai nekristu mēs nevalodās muļķīgās.
 Kad kareivjiem nekādu mājas rūpju nav,
 Tie neķītrām un ļaunām tenkām nododas.
 Gan lūgdamās, gan nelūgdamās sasniegsit
 To pašu jūs, jo diženākais uzdevums,
 Ko spraudu sev, — jūs atbrīvot no ciešanām.
 1005 **Ah.** Tad iegaumē, ko teikšu, — meli sveši man:
 Ja melodams jūs krāpju, tad lai mirstu es;
 Lai dzīvot lemts, ja tavu meitu izglābšu!
Kl. Lai, nelaimīgo atspaidis, mūžam laime tev!
Ah. Un tagad klausies, kā vislabāk rīkoties!
 1010 **Kl.** Ko teiksi man? Es klausīšos it vērīgi.
Ah. Mēs viņas tēvu lūkosim pie prāta vest.
Kl. Viņš pārāk glēvs un karavīru iebaidīts.
Ah. Ar pārliecību pārliecību uzveikt var.
Kl. Cik salta cerība! Bet teic, kas darāms man!
 1015 **Ah.** Vispirms tev jālūdzas, lai meitu nenokauj,
 Bet, ja viņš pierunājams nav, pie manis steidz!
 Ja tavu lūgumu viņš uzklausīs, tad man
 Vairs jāiejaucas nav, jo viņa glābta būs.
 Tad drauga acīs arī turpmāk būšu draugs
 1020 Un karavīri nepārmetīs man, ja viss
 Ar prātu vien, bez vardarbības paveikts tiks.
 Ja labi risināsies viss, jo lielāks prieks
 Būs tavējiem un tev, bez manis iztiekot.
Kl. Tavš padoms gudrs. Es darīšu, kā sacīji.
 1025 **Ah.** Bet, ja man tomēr neveiksies, kā vēlos es,
 Kur tevi sastapt varēšu? Uz kurieni
 Man steigt pēc tavas rokas balsta nelaimē?
Ah. Tavš sargs es būšu visur, kur vien vajadzēs.
 1030 Tik izmisumā neskraidi pa noietni,
 Kur danajieši drūzmējas, jo nedrīksti
 Tu savu dzimtu kaunā likt! To Tindarejs
 Nav pelnījis — viņš dižens valdnieks Grieķijā.
Kl. Lai notiek tā! Tu pavēli, es klausīšu.
 1035 Ja dievi tiešām ir, tev dāsna alga tiks,
 Jo esi taisns; ja nav, tad kam mums pūlēties?
- Ahillejs dodas projām, Klitaimnestra ieiet teltī.*
- Ko.** Kāzu dziesma, Lībijas flautai,
 Kitarai — rotaļu draudzenei,
 Niedru sīringām skanot,
 Pret debesīm vijās,
 1040 Toreiz, kad Pēlija kalnā, kur dzīroja dievi,
 Skaistsprogu mūzas,
 Zelta sandalēm
 Zemi skardamas,

- Steidzās uz Pēleja kāzām.
- 1045 Kalnā, kur mājoklis kentauriem, Pēlija birzīs
Daudzināja tās Ajaka dēlu
Un Tetīdu daiļskaņu dziesmās.
- 1050 Dardana dēls,
Zeva mīlulis
Frīgietis Ganimēds,
Nektāru saldo
Smēla no maisāmiem traukiem.
1055 Balti mirdzošās krastmalas smiltīs
Nēreja piecdesmit meitas
Kāzu rotājā liksmu
Virpuli grieza.
- 1060 Arī kentauri — tumšzaļi egļzari
Rokās tiem bija un vainagi galvā —
Nāca uz mūžīgo dzīrēm
Pie Bromija kausiem.
Skaļi tie iegavilējās: «Tu, Nēreja meita,
Tu dzemdēsi dēlu,
Tesāļu zemei
1065 Gaismekli spožu, — tā teicis
Zintinieks Heirons,
Kas draugos ar pareģu mākslu!
Atvezdams šķēpnešus
Mirmidonus sev līdzī,
1070 Nāks viņš uz Priama brīnišķo zemi,
Ar uguni tuksnesī vērtīs,
Aplicis Hēfaista
Zeltā izkaltos ieročus,
Mātes — dievišķās Tetīdas velti.»
1075 Lūk, tā toreiz
Mūžīgie svinēja
Cildenā tēva
Nēreja pirmdzimtās meitas
Un Pēleja kāzas.
- 1080 Bet tev argieši daiļsprogu galvu
Ar vainagu apvīs
Kā raibajai telei,
Kas atklīdusi no klintaines alām,
Un cilvēkbērnām
Skaustu ar asinīm sārtos —
1085 Tev, kas nevis pie stabules skaņām,
Nedz ganu valodām augi,
Nē, pie mātes
Par līgavu ahaju vīram.
Kāds gan bijībai turpmāk svars,
1090 Kāda vairs tikumam nozīme būs,
Ja tie kājām mīdīti tiek
Un viss nekrietnais virsroku gūst?
Patvaļa likumus kaunā liek,
1095 Nerūp vairs cilvēcei vairīties
Vareno dievību dusmu.

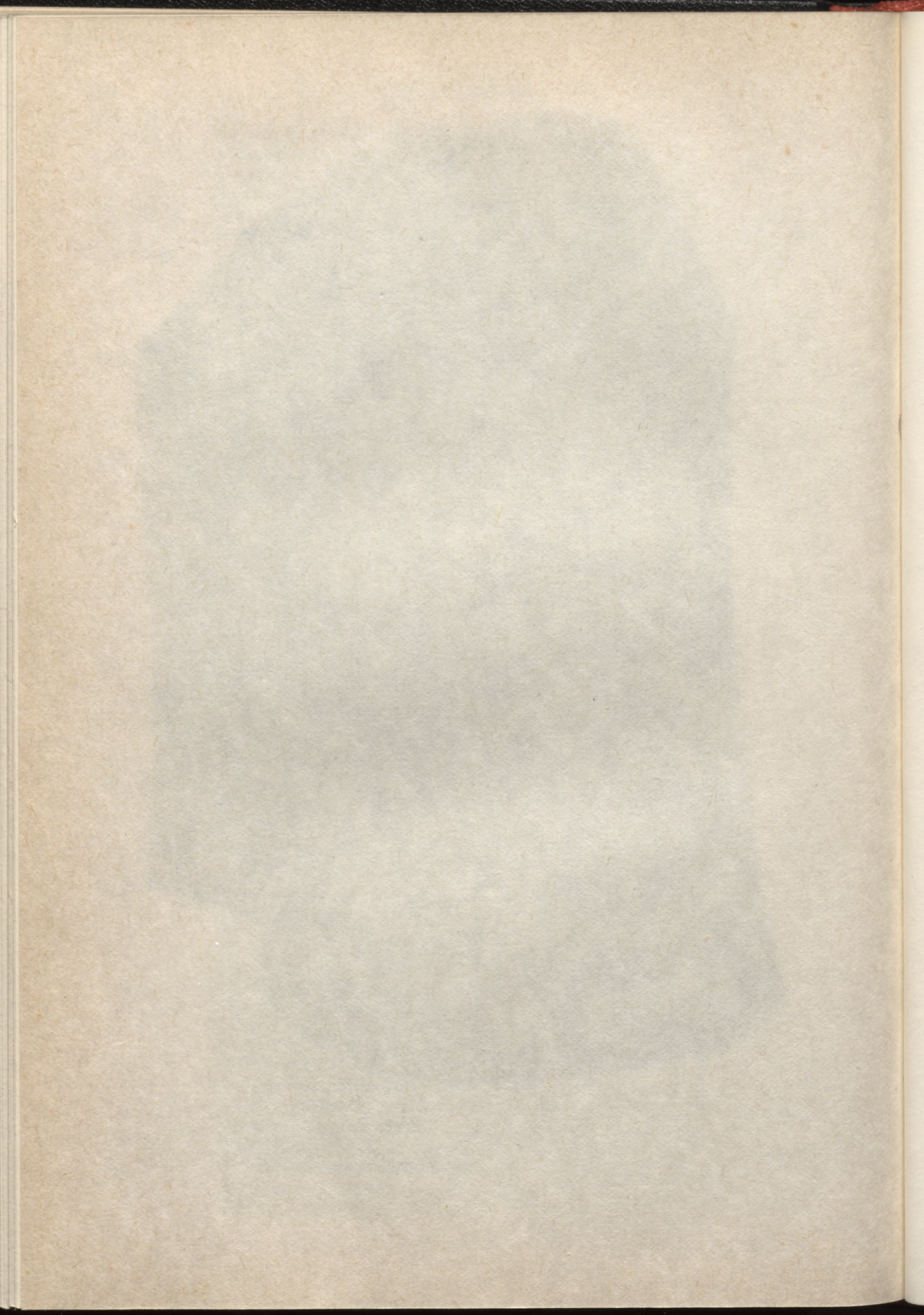
- Klitaimnestra iznāk no telts.*
- 1100 **Kl.** Es iznācu no telts, lai raudzītos, kur vīrs;
Viņš mājokli ir atstājis jau visai sen.
Ag. Mans nelaimīgais bērns mirkst vienās asarās
Un nepārstāj aizvien no jauna vaimanāt,
Kl. Kops uzzināja, ka to nāvei lēmis tēvs!
- Ierodas Agamemmons.*
- 1105 **Ag.** Lūk, Agamemmons, tikko pieminēju to,
Jau šurpu nāk! Mēs tūdaļ redzēsim, ka viņš
Pret paša bērniem nelietību perina!
Kl. Man veicies, Lēdas meita, tevi sastopot
Še, ārpus telts: ar tevi vēlos divatā
Ko pārrunāt. Ne viss ir jādzird līgavām.
- 1110 **Kl.** Tad teic — kam īsti mirklis šis tev veiksmīgs šķiet?
Ag. Ar tēvu kopā ceļā atlaid meiteni!
Jau svētais ūdens gaida mūs pie ziedokļa
Un miežmilti, ko kaisīs šķīstāmugunī,
Tur līdzās Artemīdai lemtie vērsēni,
Kas, ziedam krītot, izšļāks tumšās asinis.
- 1115 **Kl.** Cik skaisti tavi vārdi skan! Bet nezinu,
Kur tavai rīcībai man skaistus vārdus rast.
- saukdama telī*
- 1220 Uz mirkli, meitip, laukā nāc — kas padomā
Ir tēvam, zini tu — un brālīti ņem līdz,
Ar pašas drānām sedzot, mazo Orestu!
- No telts iznāk Ifigenija ar Orestu.*
- 1120 Lūk, tava paklausīgā meita klāt. Bet es
Gan viņas vietā runāšu, gan savējā.
Ag. Tu raudi, bērns, un neesi vairs priecīga?
Kam nodur acis, vaigu slēp aiz šķidrauta?
Kl. Vai man!
Kā savu bēdu izklāstu lai iesāku?
1125 Tās itin visur — manas runas ievadā
Un noslēgumā, arī vidū minamas.
Ag. Kas noticis? Jūs it kā sazvērējušās,
Jā, jūsu acis mulsumu un trauksmi pauž.
Ko esmu ļaunu darījis?
- 1130 **Kl.** To vaicā vēl?
Lai cik tu prātīgs, šeit tu prātīgs neesi!
Mums atbildi, kā cēlam vīram pienākas!
Ag. Nu saprotams! Es vēlos pats, lai vaicā man.
Kl. Vai mūsu abu meitu nokaut netaisies?
Ag. Ak, šausmas!
Ko runā tu? Kas tā par tukšu iedomu?
Kl. Jel rimsties!
Un atbildi vispirms, ko tikko vaicāju!
- 1135 **Ag.** Kā vaicāsi, tā arī atbildēšu tev.
Kl. Tas tieši tas, ko vēlos. Lūdzams, atbildi!
Ag. Ai, Moira varenā! Cik drausmīgs liktens man!
Kl. Un arī viņai, arī man — mums visiem trim!
1140 **Ag.** Mans noslēpums ir atklāts! Nav vairs glābiņa!

- Kl.** Es visu zinu, ko man gribi nodarīt!
Tu apklusti un nopūties — tas liecina,
Ka vainīgs tu. Vairs lieku vārdu nevajag!
- Ag.** Jā gan, es klusēju, jo kam man melot vairs?
Lai bezkaunība manu postu vairotu?
- Kl.** Tad paklausies! Es runāšu bez aplinkiem
Un nevis mīklās, kā to darīju līdz šim.
Vispirms tu mani — lūk, tas pirmais pārmetums —
Pret manu gribu sev par sievu paņēmi,
1145 Kad manu vīru nonāvēji — Tantu;
Un zīdainīti, atrāvis no mātes krūts
Ar rupju spēku, pārdevi tu verdzībā.
Nu lepnos zirgos, spožu bruņu mirdzumā
Pret tevi vērsās mani brāļi, Zevdēli,
1155 Bet Tindarejs, mans tēvs, tad tevi sargāja,
Kad lūdzi to, un tā tu mani ieguvi
No jauna, atkal izlīgstot. Tev jāatzīst,
Ka biju laba, uzticīga sieva tev
Un mājā čakla saimniece, kas ģimenei
1160 Ik dienu jaunu laimi dāvāja, un sirds,
Lai arī kur tu atrastos, tev liksma bij.
Tik retam tādu sievu iegūt laimējas,
Bet sliktas sievas ik uz soļa sastopam.
Pirms zēna šā tev dzemdēju trīs meitenes,
1165 Nu vienu gribi zemiski man nolaupīt.
Ja vaicās, kādēļ jāmirst tai, ko teiksi tu?
Varbūt man labāk tavā vietā atbildēt?
«Lai Menelājam atkal tiktu Helena.»
Cik cēli — savu bērnu dot par netikli,
1170 Vīsdārgāko pret nīstamāko iemainīt!
Un pasaki: kad dosies karā projām tu
Un tava prombūtne jo ilga būs, kā gan
Es, mājās viena palikusi, jūtīšos?
Es krēslos, kur tā mēdza sēdēt, raudzīšos,
1175 Pa istabām, kur viņa mita, klidīšu
Un skaudrās sāpēs nerimšos to apraudāt:
«Mans mīlais bērniņ, tevi nobendējis tēvs,
Jā, pašas tēvs ar savām rokām, cits neviens!»
Un kādu balvu ceri mājās saņemt tu?
1180 Tik gaužām niecīgs iegāns vairs būs vajadzīgs,
Lai meitas, tās, kas palikušas vēl, un es —
Lai tevi sagaidītu mēs, kā pieklājas.
Nē, dievu vārdā lūdzu tev, jel neliec man
Pret tevi ļaunai būt un neesi pats ļauns!
Lai paliek!
1185 Bet ko no dieviem gaidi, meitu ziedojo?
Vai svētību tu, bērnu kaudams, izlūgsies?
Jeb vēlies, lai es izlūdzos tev svētību?
Nekādas dieviem nebūtu vairs sajēgas,
Ja labvēlību justu mēs pret slepkavu.
1190 Varbūt tu ceri bērnus apskaut pārnākdams?
Tev tādu tiesību gan nav, jo kurš no tiem
Vēl gribēs redzēt cilvēku, kas nokāvis
Tiem māsiņu? Vai tas tev prātā ienācis?

- 1195 Jeb tev vairs tikai valdniekzizlis rūp un karš?
 Tev ahajiešiem vajadzētu priekšā likt:
 «Ja, vīri, gribat doties jūs uz Frīgiju,
 Lai izšķir loze, kuram meitu upurēt!»
 Tas būtu gluži taisnīgi un nevis tas,
- 1200 Ka savu bērnu ziedam dosi danajiem.
 Var arī nokaut Hermioni Menelājs
 Par mātes godu, ja tas viņam rūp. Vai man,
 Kas uzticīga bija tev, būs jāzaudē
 Savs bērns, bet krāpniece — tā dzīvos laimīgi
- 1205 Un viņas meita Spartā uzaugs lolota?
 Tu vari runāt pretī man, ja kļūdos es,
 Bet, ja man visur taisnība, tad atjēdzies
 Un savam bērnam, manam dāvā dzīvību!
- K. V.** Tai, Agamemnon, paklausi, jo bērnu glābt
 Ir cildeni; neviens tam pretī nerunās.
- 1210 **If.** Ja būtu man tāds burvju spēks kā Orfejam,
 Ja varētu es akmeņiem likt sekot man
 Un saviem vārdiem valdzināt, ko gribētu,
 Šo līdzekli es labprāt lietotu, mans tēvs.
- 1215 Bet gudrība tik viena man — liet asaras,
 Un tagad olīvzara vietā augums mans,
 Ko viņa dzemdēja, pie tavām kājām. Tēvs!
 Man, jaunai, atstāj dzīvību, jo saldum salds
 Ir saules stars! Jel neliec skatīt Aīdu!
- 1220 Tev pirmā «tēti!» sacīju, un pirmā es,
 Kam teici, klēpī auklējot, «mans mīļais bērns!»,
 Kad, mani glāstot, maigus glāstus saņēmi.
 Ne reizi vien tu sacīji: «Ak, mazulīt,
 Vai lemts man kādreiz tevi redzēt laimīgu
- 1225 Pie krietna vīra namā, manis cienīgā?»
 Es savukārt, pie tava vaiga glauzdamās,
 Ko tagad mana roka skar, tev atteicu:
 «Bet, kad tu, tēti, būsi vecs, vai atnāksi
 Uz manām mājām viesmīlīgajām, lai es
 Par lolojumu varētu tev atmaksāt?»
- 1230 Šos vārdus atceros vēl šobaltdien, bet tu
 Tos aizmirsis un mani gribi nonāvēt.
 Es Pelopu un tavu tēvu Atreju,
 Un māti, kas ar sāpēm mani dzemdēja
- 1235 Un tagad cieš no jauna sāpes, piesaucu:
 Kas daļas man gar Aleksandra precībām
 Un Helenu? Kam viņu dēļ man bojā iet?
 Jel vēlreiz manī paveries un noskūpstī,
 Lai nāves brīdī būtu man šī piemiņa,
- 1240 Ja tavu sirdi mikstināt es nespēšu!
 Mans brālītī, kaut esi mums vēl palīgs vājš,
 Tad tomēr raudi līdzī man un tēti lūdz,
 Lai neļauj nomirt māsiņai! Tak līdzī just
 Pat gaužām mazi bērniņi prot cietējiem.
- 1245 Tēvs, raugies šurp! Viņš klusēdams tev lūdz no sirds,
 Lai žēlo māsu, dzīvību tai neatņem.
 Pie tava zoda divi bērni lūgtin lūdz —
 Šis maziņais un jaunava. Bet īsumā

- Tā varēšu ikvienu runu atspēkot: 1192
- 1250 Vissaldākais ir saules stars, tur pazemē
Vairs nav nekā. Ir bezprātis, kas nāves alkst,
Jo labāk dzīvot nelaimē kā cēli mirt!
- K. V.** Tik tu un tavas mīlas dēkas, Helena,
Ir Atreidus un bērņus postā grūdušas. 1200
- 1255 **Ag.** Nav līdzjūtība sveša man, kur vajag tās,
Un savus bērņus mīlu. Vai tad citādi
Pie pilna prāta būtu es? Ir drausmīgi
To izdarīt, un drausmīgi to nedarīt,
Bet jādara tas, sieva, ir. Vai redzat jūs, 1202
- 1260 Cik kuģu tur, cik grieķu vīru bruņotu?
Tiem ceļš uz Trojas torņiem liegts, un nevarēs
Nemūžam lepno cietoksni tie iekarot,
Ja neziedošu tevi, kā man Kalhants liek. **K. V.** 1210
- 1265 Ir pārņēmusi vīrus degsme versmaina
Bez kavēšanās doties prom uz Īliju, **H.**
Lai barbari vairs grieķu sievas neaiztiek.
Ja nedaru, kā dieve liek, tad Argosā
Tiks slepkavotas meitenes, šeit — jūs un es. 1212
- 1270 Ne Menelājam vergoju, mans mīlais bērņs,
Ne tāpēc, ka to vēlas viņš, es esmu šeit.
Nē, Grieķija ir tā, kas tavu ziedu grib,
Un pārāk vāji esam mēs, lai pretotos. **H.**
- 1275 Ir jābūt brīvai Grieķijai, ciktāl no mums —
No tevis un no manis tas ir atkarīgs,
Lai grieķu sievas svešnieki vairs nelaupa. *Prom.* 1220
- Kl.** Ai, meitai! Ai, sievas!
Tava nāve mans gals!
Steidz projām tavs tēvs,
Tevi Aīdam dod. 1222
- 1280 **If.** Ai, māte! Ai, māte!
Viens paiāns mums lemts.
Man neredzēt gaismas
Nekad vairs, nekad!
Ak vai! Ak vai! 1220
- 1285 Ai, Idas kalns
Un sniegotais Frīģijas mežs,
Kur Priams aiznesa tālu
No mātes puisīti kuslu 1222
- 1290 Un nāvei lēma —
Parīdu, kuru par Idieti sauca,
Par Idieti frīģiešu pilsētā sauca!
Kaut nebūtu nekad
Par vēršganu 1240
- 1295 Aleksandrs audzis
Pie strauta mirdzošā ūdens,
Kur avoti nimfām un ziedošas pļavas
Ar hiacintēm un rozēm,
Dievēm ko plūkt. 1242
- 1300 Uz turieni devās reiz Pallāda,
Valšķīgā Kiprīda,
Hēra ar Hermeju,

- Zevtēva ziņnesi, —
 1305 Mīlas burvība lepnumu radīja
 Kiprietē, Pallādā — šķēps,
 Bet Hērā — valdnieka Zeva
 Diženā gulta.
 Par skaistumu tās nāca strīdu šķirt,
 1310 Kas nesīs iznīcību man,
 Bet nevīstošu slavu danajiem.
K. V. Par Īliju tu Artemīdai pirmais zieds.
If. Ai, māt! Ai, māt!
 Viņš mani, nabadzīti, nodevis
 1315 Un pametis — viņš, kas ir mani radījis!
 Vai man! ka redzēju
 Helenu ļauno!
 Es eju bojā,
 Nekrietnā tēva
 1320 Nekrietni nokauta.
 Kaut nebūtu Aulīdas līcis
 Varā kaltajiem priekzoka kuģiem
 Lāvis ceļā uz Troju
 Enkuru mest
 1325 Un nebūtu Eirīpā
 Pretvēju sūtījis Zevs,
 Kas citiem cilvēkiem
 Citus vējus,
 Burām vēlīgus, dāvā!
 1330 Viņš piešķir gan bēdas un postu,
 Gan ceļvēju raitu,
 Gan aizkavē ostā.
 Māc likstas bez gala, jā, likstas bez gala
 Viendieņu cilti. Kam gudrot vēl cilvēkiem
 Ciešanas jaunas?
 1335 **Ak vai!**
 Cik drausmīgs gan posts, kurā iegrūda Helena
 Ahaju tautu!
K. V. No visas sirds tev jūtu līdzī nelaimē,
 Kas nākusi pār tevi, kaut bez vainas tu.
If. Mīļā māte, vai tu redzi vīru baru nākam šurp?
Kl. Jā, es redzu dieves dēlu, kura dēļ tu atvesta.
 1340 **If.** Atveriet man durvis, kalpi, lai es varu paslēpties!
Kl. Kādēļ, meitiņ, bēdz tu projām?
If. Ahilleja kautrējos.
Kl. Un kāpēc?
If. Par nelaimīgām precībām man jākaunas.
Kl. Pārāk liela smalkjūtība neder mūsu stāvoklī,
 Tāpēc paliec! Šādā brīdī jāatmet ir kautrība.
Ierodas Ahillejs bruņotu vīru pavadībā.
 1345 **Ah.** Lēdas meita, nelaimīgā!
Kl. Tas, ko saki, taisnība!
Ah. Ahajieši kliedz un trokšņo.
Kl. Bet par ko? To pasaki!
Ah. Tavas meitas dēļ.

- Kl.** Šie vārdi vēstī tikai ļaunu mums.
- Ah.** Meitas dzīvību tie prasa.
- Kl.** Vai tad visi vienuprāt?
- Ah.** Arī pats jau briesmās biju.
- Kl.** Kādās? Saki, cēlais draugs!
- 1350 **Ah.** Viņi akmeņus pret mani cēla.
- Kl.** Vai tad meitas dēļ?
- Ah.** Jā, tā ir.
- Kl.** Kas uzdrīkstējās dzīvību tev apdraudēt?
- Ah.** Visi grieķi.
- Kl.** Vai tad talkā mirmidoni nesteidzās?
- Ah.** Viņi uzbruka man pirmie.
- Kl.** Tad mums glābiņa vairs nav!
- Ah.** Es, lūk, esot mīlas apmāts.
- Kl.** Ko tu atbildēji tiem?
- 1355 **Ah.** Ka es neļaušu tiem nokaut līgavu . . .
- Kl.** Tas krietni teikts!
- Ah.** . . . kas ir, tēva piesolīta,
- Kl.** Atvesta no Argosas.
- Ah.** Taču pārkliedza tie mani.
- Kl.** Pūļa vara briesmīga!
- Ah.** Tomēr sargāšu es tevi.
- Kl.** Viens pret daudziem cīnoties?
- Ah.** Vai tu neredzi šos vīrus?
- Kl.** Lai tavs cēlums augļus nes!
- 1360 **Ah.** Tā tas būs!
- Kl.** Un manam bērnam nebūs jāmirst ziedoklī?
- Ah.** Ja vien nosargāt to spēšu.
- Kl.** Vai tie meitu aizvest nāk?
- Ah.** Tūkstošiem, un viņus vada Odisejs.
- Kl.** Tas Sīsifdēls?
- Ah.** Jā, tas viņš.
- Kl.** Vai labu prātu jeb vai vīru izraudzīts?
- Ah.** Izraudzīts un labu prātu.
- Kl.** Slep kavot — cik zemiski!
- 1365 **Ah.** Bet to nepieļaušu.
- Kl.** Vai tad to ar varu projām raus?
- Ah.** Jā, to vilks aiz matiem projām.
- Kl.** Un kas man tad darāms būs?
- Ah.** Rokām cieši apķer meitu!
- Kl.** Jā, tad nebūs viņai mirt!
- Ah.** Galu galā nevarēsim novērst to!
- If.** Jel uzklausī
- 1370 Manus vārdus, māmiņ! Redzu, ka uz vīru dusmojies
Gluži veltīgi: nav viegli uzveikt neiespējamo.
Pieklājas mums Ahillejam pateikties par dedzību,
Tomēr jālūko, lai viņu nenozaimo karapulks,
Netaisni lai nav tam jācieš, velti cīnoties par mums.
Paklausies, māt, kāda doma man nu beidzot prātā nāk!
1375 Es no dzīves šķirties vēlos, taču gribu cēli mirt,
Paceļoties pāri visam, kas nav cildens, dižs un krietns!
Spried jel pati, māt, par mani, vai es aplam runāju, —
Visa Grieķija uz mani tagad gaidās skatus vēš,
Manās rokās kuģu brauciens, frīgu tautas sakāve.

- 1380 Manās rokās sievu liktens, jo nekad vairs nebūs ļauts
Barbariem tās vest no svētās grieķu zemes ārēm prom,
Ja par Helenu būs atriebts, kuru Parīds laupīja.
Visu to es mirstot gūšu, un mans slavas atstars kvēls
Paudīs audzēm, ka es brīvi grieķu zemei dāvāju.
- 1385 Pārāk savu dzīvi milēt arī nepieklājas man,
Jo tu visiem grieķiem mani dzemdēji, ne tikai sev.
Neskaitāmi vīru pulki, tērpti bruņu mirdzumā,
Neskaitāmi airu ļaudis, Grieķijai kad darīts kauns,
Traucas turp to atriebt bargi un par tēvu zemi mirt.
- 1390 Mana dzīvība tik viena — vai lai kavē visus tā?
Vai tas pareizi? Ko spētu, sevi taisnojot, es teikt?
Spriedīsim vēl tālāk, māte: Ahillejam nevajag
Cīņā ielaisties ar grieķiem vienas sievas dēļ un mirt —
Viens pats vīrs, kas skata gaismu, atsver sievu tūkstošus.
- 1395 Un, ja Artemīda vēlas mani sev par ziedu ņemt,
Vai es, mirstīgā, gan varu dižai dievei ceļā stāt?
Nē, nekad! Mans ceļš ir izlemts — došu sevi Grieķijai.
Ziedoņiet tad mani dievei, graujiet Troju, lai tā man
Mūžos kļūst par pieminekli — lai tā bērns man, vīrs un gods!
- 1400 Lai pār barbariem tad valda grieķu vīri un nekad
Barbars, māt, pār grieķu vīru, jo tas vergs, bet grieķis — brīvs!
- K. V.** Ai, jaunava, cik cēla tava rīcība,
Bet nežēlīgs tavs liktenis un dieviete!
- Ah.** Kāds vēlīgs dievs, man tavu roku dāvādams,
Ir gribējis man piešķirt laimi augstāko.
1405 Cik apskaužama grieķu zeme tevis dēļ,
Bet tās dēļ — tu! Cik cildeni tu runāji!
Tu atteicies ar likteņspēkiem cīnīties
Un izšķīries par to, kas cēls un vajadzīgs.
- 1410 Pēc tavas mīlas ilgojos jo vairāk es,
Kad iepazīnu tavu dižo dvēseli.
Bet viss tev labi jāapsver. Es palīdzēt
Tev vēlos, tevi mājās vest. Būs sāpīgi,
Ja tevi glābt no danajiešiem nespēšu.
- 1415 **If.** Vēl padomā, jo nāve ļaunums lielums liels!
Es visu teicu atklāti, bez aplinkiem.
Ar to, ka Tindareja meita mīlas dēļ
Ir naidu cēlusi, jau gana. Manis dēļ
Tev nebūs mirt, nedz arī citus nāvei lemt.
- 1420 **Ah.** Ļauj, lai es glābju Grieķiju, ja varēšu!
Tu cēlā sirds! Tev iebilst nevaru neko,
Ja tāds tavs lēmums, jo tu domā cildeni.
Kamdēļ man slēpt no tevis taisnību? Bet, ja
Tu tomēr nožēlosi savu lēmumu,
1425 Tad zini — un šos vārdus cieši iegaumē:
Pie ziedokļa šos karavīrus nolikšu
Un nepieļaušu, lai tev atņem dzīvību.
Varbūt tu manus vārdus atminēsies vēl,
Kad zobenu jau kaklam tuvu manīsi.
- 1430 Aiz neapdomības tev nomirt neļaušu,
Un tāpēc došos es uz dieves svētnīcu
Ar karotājiem šiem; tur tevi gaidīšu.
- Ahillejs ar pavadoņiem dodas projām.*

- If. Kam, mīlo māt, tev acīs riešas asaras? 1380
 Kl. Man, nelaimīgai, raudām netrūkst iemesla!
 1435 If. Beidz raudas, neliec glēvai kļūt! — Man lūgums vēl.
 Kl. It visu pildīšu, ko vēlies tu, mans bērns.
 If. Es nevēlos, ka matu šķipsnu nogriez sev,
 Un arī melnas sēru drānas nevalkā! 1385
 Kl. Ko teici, bērns? Es taču tevi zaudēšu!
 1440 If. Nē, māt, es dzīva būšu, darot godu tev.
 Kl. Kā tā, mans bērns? Par tavu nāvi nesērot?
 If. Nē, mīlo māt! Man taču nebūs kapkopas.
 Kl. Vai aizgājējam nepienākas kapkopa? 1390
 If. Man kaps ir dieves — Zeva meitas ziedoklis.
 1445 Kl. Jā, bērns, tā tiešām taisnība. Tev klausīšu.
 If. Es laimīga un grieķu tautas labdare!
 Kl. Ko lai es māsām tavā vārdā pasaku?
 If. Lai arī viņas sēru drānas nevalkā.
 Kl. Vai nepateiksi kādu miļu vārdu tām?
 1450 If. Jā, ardievas!
 norādot uz Orestu
 Bet šo par vīru audzinī! 1400
 Kl. To vēlreiz noskūpstī, jo neredzēsi vairs!
 If. *Orestam* K. V.
 Tu, mīlais, cik vien spēji, palīdzēji man.
 Kl. Ar ko vēl varu Argosā tev pakalpot? A. A.
 If. Ar to, ka tēvu, savu vīru, nenīsti. 1405
 1455 Kl. Tam tevis dēļ būs sīvas cīņas jāpieredz.
 If. Tik nelabprāt viņš mani ziedo Griekijai.
 Kl. Ar glēvu viltu, kaunu darot Atrejam.
 If. Kas vedīs mani, pirms aiz matiem aizraus prom?
 Kl. Es tevi pavadišu . . . 1410
 If. Nē! Tu nedrīksti!
 1460 Kl. . . . pie tavām drēbēm turoties.
 If. Māt, paklausī!
 Tu paliec šeit — tas mūsu abu cienīgāk,
 Un kāds no tēva kalpiem mani aizvedīs
 Uz dieves pļavu, kur par ziedu kritīšu. 1415
 Kl. Vai tu jau ej, mans bērns! II.
 If. Uz neatgriešanos.
 1465 Kl. Un pamet savu māti?
 If. Kaut bez vainas es.
 Kl. Jel paliec, mani neatstāj!
 If. Vairs neraudi!
 Jūs, jaunavas, nu sāciet liksmu paiānu,
 Kad piepildās mans liktenis, — «Ai, Zevmeita,
 Ai, Artemīda!» — danajiem par svētību!
 1470 Par upurgroziem gādājiet un uguni
 Ar svētiem miežiem uzkuriet! Lai tad mans tēvs
 Pa labi apiet ziedokli. Tā dāvāšu
 Es grieķu tautai glābiņu un uzvaru! 1420
Kalpones rotā Ifigeniju ar ziediem un lentēm.
Pie viņas pienāk kalps, lai pavadītu uz ziedokli.
 1475 Nu aizvediet mani,

- Kas Troju
 Un Frīģijas pilsētas iekaros,
 Vainagiem matos
 Un svētūdēns slacītu!
 1480 Deju vītnes
 Ap ziedokli vijiet,
 Ap svētnīcu! Teiciet
 Diženo valdnieci
 Artemīdu,
 1485 Lai es,
 Ziedota, asinīm savām
 Dievu lēmumu
 Dzēstu!
Ko. Tev, cildenā, cildenā māte,
 Mēs neveltām asaras savas,
 1490 Jo svētvietā neklājas raudāt.
If. Jūs, meitenes, kopā ar mani
 Slavējiēt dievi,
 1495 Kam mājoklis Halkīdai pretējā krastā,
 Kur Aulīdas šaurajos ličos
 Vēl manis dēļ
 Kavējas draudīgie šķēpi.
 Es sveicu jūs, pelasgu zeme
 Un Mikēnas dzimtās!
 1500 **Ko.** Tu piesauc Persej pilsētu,
 Ko cēluši ir kiklopi!
If. Jūs izaudzējāt mani, lai es Grieķijai
 Par gaismas staru kļūtu, — mirt es neliedzos.
Ko. Un tava slava mūžam zels!
 1505 **If.** Es tevi sveicu,
 Lāpnese diena
 Un Zevtēva saule!
 Mani jau gaida
 Pasaule cita
 Un citāda dzīve.
 1500 Nu sveika, mīļotā gaisma!

*Ifigenija dodas projām,
 Klitaimnestra norauģās viņai pakaļ
 un tad ieiet teltī.*
 1510 **Ko.** Jūs redzat aizejam viņu,
 Kas Troju
 Un Frīģijas pilsētas iekaros,
 Vainagiem galvā
 1515 Un svētūdēns slacītu.
 Tā pretim dieves ziedoklim dodas,
 Kas sārtosies drīzi,
 Kad asinis strūklos
 1500 No mīlīgā kakla.
 Tēva rokās jau tevi gaida
 1515 Dzidrā valgme no avota svētā,
 Gaida ahaju vīri,
 1520 Alkdami doties
 Uz Troju.

- 1135 II. Kl. Bet tagad Zevmeitu
 Artemīdu,
 Dievi valdnieci, lūgsim
 Dāvāt mums laimi!
 1525 II. Ai, dižā dieve,
 Kam cilvēku upuri
 Priecina sirdi,
 1440 II. Jel aizvadi hellēņu pulkus
 Uz Frīģijas zemi
 Un viltpilno Troju!
 Dod Agamemnona
 Ieročiem uzvaru,
 1530 II. Kl. Slavās vainagu
 Mūžos tam sniedz!
 Mēs neveltām nekas Troju
 Un Frīģijas pilsētas
 Vainasģēģimāns
 Un svētībena slāstī
 Deju vīnes
 Ap ziedokli vijet
 Ap svētīcūt Teāst
 Dīšeno valdnieci
 Artemīdu
 Lai es
 Ziedo, sēim sēim
 Dievu lēmanu
 Dāsni
 Tev cilvēk
 Mēs neveltām nekas Troju
 Jo svētīcūt nekli
 Jo metnes kōp
 Šlavēt dievi
 Kam mājoklas
 Kur Aulidas
 Vēl manā bēl
- Ierodas ziņnesis.*
- Ziņnesis**
- Es tevi lūdzu, Klitaimnestra, ārā nāc
 No savas telts un uzklausi, ko stāstīšu!
 Klitaimnestra iznāk no telts.
- 1535 II. Kl. Es, izdzirdusi tavu balsi, iznācu,
 Aiz šausmām trīcēdama. Ak, kā baidos es,
 Ka šajā nelaimē tu atnesīsi man
 Vēl jaunu bēdu ziņu!
 Zi. Tavu meitu skars
 Mans stāsts. Tas gaužām brīnumains vai neticams!
 1455 II. Kl. Tad izstāsti un nevilcinies ilgāk vairs!
 1540 Zi. It visu, kundze, skaidri uzzināsi tu.
 Pēc kārtas stāstīt centīšos, ja tikai vien
 Man nemežģīsies mēle mulsā prāta dēļ.
 Kad nokļuvām mēs Zeva meitas svētbirzī
 1545 II. Kl. Un Artemīdas pļavā, ziedu pārpilnā,
 Ar tavu bērnu, ahajiešu karaspēks
 Jau bija sapulcējies viss un gaidīja.
 Un, tikko valdnieks meitu nākam redzēja
 Uz svētbirzi, lai kristu dieves ziedoklī,
 Viņš ievaidējās sāpīgi, tad novērsās
 1550 II. Kl. Un, acis drānās slēpdams, rūgti raudāja.
 Bet viņa teica, tēvam līdzās stādamās:
 «Lūk, mīļais tēvs, es esmu klāt. Par dzimteni
 Un visu grieķu zemi savu dzīvību
 No brīva prāta ahajiešu vadoņiem
 1555 II. Kl. Uz Artemīdas altāra es ziedošu,
 Ja tā ir dieva nosprieduši mūžīgie.
 Kaut būtu lemta veiksmē jūsu ieročiem
 1470 II. Kl. Un atgriešanās dzimtenē ar uzvaru!
 Neviens lai neskaras man klāt! Es klusītēm,
 1560 II. Kl. Bez baiļu trīsām sniegšu kaklu priesterim.»
 Šos vārdus izdzirduši, visi brīnījās,
 Cik drosmīga un garā stipra jaunava.
 Tad pašā vidū stājās saucējs Taltibijs
 Un karavīriem lika klusēt bijīgi,
 1565 II. Kl. Bet reģis Kalhants, aso nazi izvilcis

- No ādas maksts, to zelta grozā guldīja
 Un tavai meitai galvā lika vainagu.
 Ap ziedokli nu, zelta grozu paņēmis
 Un svētā ūdens trauku, skrēja Ahillejs.
- 1570 Viņš iesaucās: «Ai, Artemīda Zvērķāve,
 Kas naktī vel pa debess jumu gaismekli!
 Šo ziedu, ko tev ahajiešu karaspēks
 Un Agamemnonš dāvā, pieņem vēlīgi,
 Šā daiļā kakla tīrās asinis, un ļauj,
- 1575 Lai grieķu kuģi šķērso jūru neskarti
 Un mūsu šķēpi gruvešos gāž Īlijul!»
 Tad visi karotāji acis nodūra,
 Bet Kalhants, ņemdams nazi, lūgsnu skaitīja
 Un nopētīja, kur tam gelzi kaklā triekt.
- 1580 Cik skumja bija sirds, kad, galvu noliecis,
 Tur stāvēj! Bet pēkšņi — brīnums negaidīts!
 Gan trieciens bija skaidri visiem sadzirdams,
 Bet nebija ne miņas vairs no meitenes.
 Nu kareivji un Kalhants spalgi iekliedzas,
- 1585 Jo skats, kas tiem ar dievu ziņu paveras,
 Tik pārsteidzošs, ka pašu acīm netic vairs.
 Tur zemē stalta briežumāte gulēja,
 Kas nāves mokās raustījās, un asinīm
 Visnotaļ apslacīts bij dieves ziedoklis.
- 1590 Tad reģis Kalhants sauca, priekā starodams:
 «Jūs, visu grieķu karapulku vadoņi,
 Vai kalna briedi redzat jūs, ko dieviete
 Mums nolikusi altārī par ziedu sev?
 Tas viņai, šķiet, ir tīkamāks par meiteni —
- 1595 Tā nevēlas, lai plūstu cildas asinis.
 Šo ziedu dieve labprāt pieņem. Viņa dos
 Mums ceļavēju laimīgu un uzvaru.
 Lai ahaji ar jaunu drosmi sirdī prom
 Uz saviem kuģiem steidz! Vēl šodien atstāsim
- 1600 Šos ietilpīgos ostas līčus Aulidā,
 Lai Aigejjūru šķērsotu.» Kad ugunī
 Bij zieda dzīvnieks sadedzis jau pilnīgi,
 Tad Kalhants ceļam lūdza dievu svētību.
 Bet mani sūta Agamemnonš vēstīt tev
- 1605 Par likteni, ko dievi meitai lēmuši,
 Tās mūžam negaistošo slavu Hellādā.
 To visu pats ar savām acīm redzēju;
 Tavs bērns mīt dievu mājokļos, tur šaubu nav.
 Vairs neskumsti un savam vīram nedusmo!
 Kas mūžīgiem ir padomā, nāk negaidot.
- 1610 Ko dievi mīl, tos viņi glābj. Lūk, jaunavu
 Šī diena mirušu un atkal dzīvu redz.
- K. V.** Es priecājos par to, ko stāsta vēstnesis, —
 Ka bērns ir dzīvs un dievu saimē kavējas.
- 1615 **Kl.** Mans bērns, kurš dievs ir tevi aizvedis?
 Kā tevi uzrunāt?
 Vai ticēt man, ka ziņa patiesa
 Un nav tik izdomāta mierinājumam,

Lai beigtu es sērot
 Par tevi?
K. V. Lūk, valdnieks Agamemnons šurpu nāk!
 1620 Viņš pastāstīs to pašu tev.
Uznāk Agamemnons.
Ag. Cik laimīgi mēs, mīlā sieva, meitas dēļ,
 Jo viņas dzīve tagad rit starp mūžīgiem!
rādot uz Orestu
 Nu ņem šo jauno atvasi un mājup steidz,
 1625 Bet karavīri gatavosies braucienam.
 Pēc kāda laika sūtīšu no Ilijas
 Tev sveicienu. Ardievu, dzīvo laimīgi!
Ko. Prieclīgs nu dodies uz Frīģiju, Atreja dēls,
 Prieclīgs atgriezies mājās
 Ar trofejām košām no Trojas!
Kl. Tur nemē stāties priekšimē, kungs,
 1635 Alz laumamān tu sēdīn.
 Kas gāves rākos rēdās, un sēdīn
 Viamotaj spācīstā bij dīves rēdās.
 Tad rēģis Kalhants sānce, priekš sēdīnā, unaj
 1640 "Lās visu mēķu karavīru vādōn!
 Mans stāsts, tag, ko dīvēst.
 1645 **Kl.** Tad izstāst, ko tu izstāst
 1650 **Kl.** Mums nolīkmi šīst, ko dīvēst
 1655 **Kl.** Tas vīst, šīst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1660 **Kl.** Tā vēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1665 **Kl.** Šo ziedu dīvēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1670 **Kl.** Mums ceļavēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1675 **Kl.** Lai abaj ar jaunu dīvēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1680 **Kl.** Uz saviem kugēm sēdīn, ir dīvēst, ko dīvēst
 1685 **Kl.** Šos ielīģos, ir dīvēst, ko dīvēst
 1690 **Kl.** Lai Atģeģjūn, ir dīvēst, ko dīvēst
 1695 **Kl.** Bij tēda dīvēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1700 **Kl.** Tad Kalhants ceļam, ir dīvēst, ko dīvēst
 1705 **Kl.** Bet mani šis Agamemnons, ir dīvēst, ko dīvēst
 1710 **Kl.** Par likten, ir dīvēst, ko dīvēst
 1715 **Kl.** Tās mūšam, ir dīvēst, ko dīvēst
 1720 **Kl.** To visu pats ar saviem acīm, ir dīvēst, ko dīvēst
 1725 **Kl.** Tavs bēms, ir dīvēst, ko dīvēst
 1730 **Kl.** Vairs neesmu, ir dīvēst, ko dīvēst
 1735 **Kl.** Kas mūģiem, ir dīvēst, ko dīvēst
 1740 **Kl.** Ko dīvēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1745 **Kl.** Šī dīvēst, ir dīvēst, ko dīvēst
 1750 **Kl.** Es pīcģos, ir dīvēst, ko dīvēst
 1755 **Kl.** Ka bēms, ir dīvēst, ko dīvēst
 1760 **Kl.** Mans bēms, ir dīvēst, ko dīvēst
 1765 **Kl.** Kē tevī, ir dīvēst, ko dīvēst
 1770 **Kl.** Vāt līģi, ir dīvēst, ko dīvēst
 1775 **Kl.** Un nav, ir dīvēst, ko dīvēst

PERSONAS**DIONĪSS****TEIRESIJS**, neredzīgs pareģis**KADMS**, bijušais Tēbu valdnieks**AGAVE**, Kadma meita, Penteja māte**PENTEJS**, Agaves dēls, Tēbu valdnieks**KALPS****ZIŅNESIS**, gans**OTRS ZIŅNESIS**, Penteja kalps**LĪDIEŠU SIEVIEŠU — DIONĪSA PAVADOŅU KORIS****Penteja pavadoņi****Tēbu tauta***Darbības vieta:*

Tēbas, laukums pils priekšā; līdzās — Semeles kaps un dūmojošas drupas.

Uznāk Dionīss cilvēka izskatā.

Dionīss

Es, Zeva atvase, še, Tēbās, atrodos,
Es, Dionīss, ko Kadma meita Semele
Reiz dzemdējusi, zibens liesmu apņēmta.
5 Ne dieva skatā vairs, bet līdzīgs cilvēkam
Pie Dirkes straucha atnācu un Ismēnas.
Te redzu mātes, zibens ķertās, kapvietu
Pie pašas pils un drupas. Tās joprojām kūp —
Vēl dzīva Zeva guns — un vēsti mūžīgi,
10 Kā Hēra mātei pāri nodarījusi.
Es Kadmu slavēju, ka meitai veltījis
Šo laukumu par svētvieta, un savukārt
To ieskāvu ar ķekarpilnu lapotni.
No lidiešu un frīgu zemes zeltītās
15 Es devos cauri saulainajai Persijai
Uz Baktras mūriem, mēdu skarbo novadu,
Uz Arābiju bagāto un šķērsoju
Tad Āziju, ko sāļā jūra apskalo
Un kuras torņiem rotātajās pilsētās
20 Mīt hellēni, ar svešām tautām sajaukti.
Te pirmā grieķu pilsēta, kur ierados
Pēc tam, kad tur jau savas dejas ieviesu
Un svētkus, parādīdamies kā dievība.
Vispirms es Tēbas ielīksmoju Grieķijā,
25 Tām brieža ādu apliku un iedevu
Vēl zizli — šķēpu, apvītu ar efeju,
Jo mātes māsas apgalvoja — taisni tās! —
Ka Dionīss nav Zeva dēls, bet Semele,
Ko īstenībā pavedis kāds mirstīgais,
30 Tik uzgrūdusi vainu dievam, — Kadma vilts!
Un Zevs — tā melsa šīs — to tālab nositis,
Ka viņas stāsts par sakaru bij izdomāts.
Tās satracinājis no mājām izdzinu,
Un tagad viņas jukušas mīt kalnājā.
35 Tām savu svētku piederumus uztiēpu
Un visām sievietēm, cik vien to Tēbās ir,
Tad liku ārprātā bēgt prom no mājokļiem.
Nu viņas raibā barā sēž uz kailas klints
Ar Kadma meitām kopā egļu pavēnī.
Šai pilsētai, kaut negribot, ir jāsaprot,
40 Ka manai liksmei tā vēl iesvētīta nav.
Es ceļšu godā Semeli, un tālab man
Ir jāparādās cilvēkiem kā dievībai,
Kā Zeva atvasei. Kadms varu nodevis
Ir savas meitas dēlam Pentejam. Bet tas
45 Pret mani, dievu, karot grib, liedz upurus
Un nepiemin ne reizi savās lūgšanās.
Un tāpēc vēlos pierādīt, ka esmu dievs,

Gan tam, gan visiem tēbiešiem. Un, tikko kā
 Šeit izcīnīšu uzvaru, es došos prom
 50 Uz citu zemi, sevi apliecinādams.
 Ja tēbieši ar varu gribēs bakhantes
 No kalniem atvest atpakaļ, tad mainādas
 Pret viņiem stāsies cīņā manā vadībā.
 Lūk, kālab esmu pārvērties par mirstīgo.
 55 Jūs, pavadones, sievietes, kas nākušas
 No augstā Tmola Līdijā, jūs, kuras es
 No svešatnes kā ceļabiedres vedu līdz,
 Nu rokās tveriet bungas, kurām dzimtene
 Ir Frīgija — tās mātes Rejas atradums
 60 Un arī mans, — un rībiniet ap pili šo,
 Kur Pentejs mīt, lai Kadma pilsēta to dzird!
 Pats dodos prom uz Kitairona augstumiem
 Pie bakhantēm, ar viņām kopā diešu tur.

Uznāk koris.

Koris

No Āzijas zemēm,
 65 No svētā Tmola
 Es atsteidzos šurp,
 Lai tikamās pūlēs
 Godātu Bromiju, gurstot
 Un reizē gurumu baudot,
 Un liksmi suminu Bakhu.
 Kurš kavējas ielās? Kurš kavējas ielās?
 Kurš savās mājās? Lai visi
 70 Atbrīvo ceļu un šķīstī mēli
 Bijībā klusā!
 Es dziesmā, ko dziedam bez mitas,
 Slavēšu Bakhu.
 Laimīgs ikviens,
 Kas, iesvētīts dievu
 Mistērijās,
 Sevi dzīvē
 75 Saglabā tīru,
 Kas, slavīnot Bakhu,
 Klaiņo pa kalniem,
 Lai šķīstītu dvēseli,
 Kalpodams Kibelei,
 80 Lielajai mātei,
 Un, augstu paceļot zizli,
 Ar efejas vainagu matos
 Bakham parāda godu!
 Nāciet, bakhantes, nāciet,
 Kas atvedāt trokšņaino dievu,
 Dieva atvasi
 85 Dionīsu
 No Frīgijas kalniem
 Grieķijas plašajās ielās,
 Trokšņaino dievu!

- 135 Sirdī tam prieks,
Kad, deju virpuļiem rimstot,
Nometas zemē
Ar briežādu svēto ap pleciem.
Alkst viņš plosītā buka
Jēlas gaļas, tā asiņu kāro,
Kad nesas pa Frīgijas, Līdijas kalniem —
140 Mūsu vadonis Bromijs,
Euóil!
No zemes tek piens, tek vīns,
Tek bišu nektārs un vijas
Dūmi kā Sirijas vīraks.
145 Un augstu ceļ Bakhs
Degošo lāpu
Zižļa galā un joņo
Skriešus un diešus,
Skubina klīstošos,
Skaļi tos mudina,
150 Kuplajiem matiem
Plīvojot vējos,
Un gaviļēs dzird viņa balsi:
«Nāciet, bakhantes, nāciet,
Tmola, zeltneša, rotā
155 Apdziediet, timpāniem rībot,
Diónīsu, teiciet
Skanīgiem frīgiešu saucieniem
Priekpilni priekpilno dievu,
160 Svētajai flautai
Svētās meldijas skandinot,
Kuras pa kalniem, pa kalniem
165 Pavada jūsmīgo pulku!»
Un jautra kā ganībās kumeļš
Pie mātes sāniem, uz priekšu
Palēkdamās, diedama
Bakhante steidz.

Uznāk Teiresijs.

Teiresijs

- 170 Kur vārtnieks?
sargam
Agēnora dēls lai atnāk šurp
Pie manis — Kadms, kas, ieradies no Sīdonas,
Šīs Tēbas līdz ar visiem torņiem uzcēlis!
Ej pasaki, ka viņu meklē Teiresijs!
Viņš zina, kādēļ nāku un kas norunāts
175 Man, vecajam, ar viņu, kurš vēl vecāks ir:
Mēs gribam zižļus rokā tvert, sev briežādu
Ap pleciem likt un efeju ap galvu vīt.

No pils iznāk Kadms.

Kadms

Mans draugs, es pilī tavu balsi izdzirdu
Un sapratu, ko gudri bilda gudrais vīrs.

- 180 Lūk, esmu gatavs — man it viss, ko prasa dievs.
 Man Dionīsa slava jāvairo, cik vien
 To jaudāšu: viņš taču manas meitas dēls
 Un parādīties cilvēkiem kā dievība.
 Kurp deju soļus virzīt man, kur kāju spert?
- 185 Kā sirmās sprogas kratīt? Mani pamāci,
 Vecs būdams, vecu vīru, jo tev pieredze!
 Es augām dienām, augām naktīm gribētu
 Pret zemi zizli triekt. Cik tas gan brīnišķi,
 Ka savus gadus aizmirstu!
- Te.** Un tāpat es!
- 190 Man prāts uz dežošanu nesas, esmu jauns!
Ka. Vai kalnos doties mums ar ratiem vajadzēs?
Te. Nē, gods, ko dieviem parādām, tā mazāks būs.
Ka. Tad, kaut es vecs, es tevi, vecu, vedīšu.
Te. Bez kādām pūlēm dievs mūs abus aizvedīs.
- 195 **Ka.** Mēs vienīgie par godu Bakham dejosim?
Te. Jā, esam vienīgie, kas domā prātīgi.
Ka. Vairs nekavējies, man pie rokas pieķeries!
Te. Še mana roka, lai mēs stingri balstāmies!
Ka. Nav ļauts man, mirstīgajam, dievus nonievāt!
- 200 **Te.** Pret dieviem mūsu gudrībai ir nieka svars!
 Kas mums no tēviem mantots, ir tik vecs kā laiks:
 To atspēkot nekādi nespēj cilvēkprāts,
 Lai arī kādus augstumus tas sasniegtu.
 Vai mani pels, ka vecumdienās nekaunos
 Ar efejvītņi galvā dejas iekārot?
- 205 Dievs nenorāda, ka vien jauniem cilvēkiem
 Ir jādejo vai ļaudīm, gados vecākiem.
 Viņš vēlas, lai to visi vienlīdz godā tur,
 Bet neprasa, lai viņu slavē šis vai tas.
- 210 **Ka.** Tu saules gaismu skatīt nespēj, Teiresij,
 Un tālab pastāstīšu tev, kas notiek šeit:
 Uz pili steidzas Pentejs, Ehīona dēls,
 Kam valstī uzticēju varu. Satraukts viņš —
 Vai viņam mums kas nepatīkams pavēstāms?

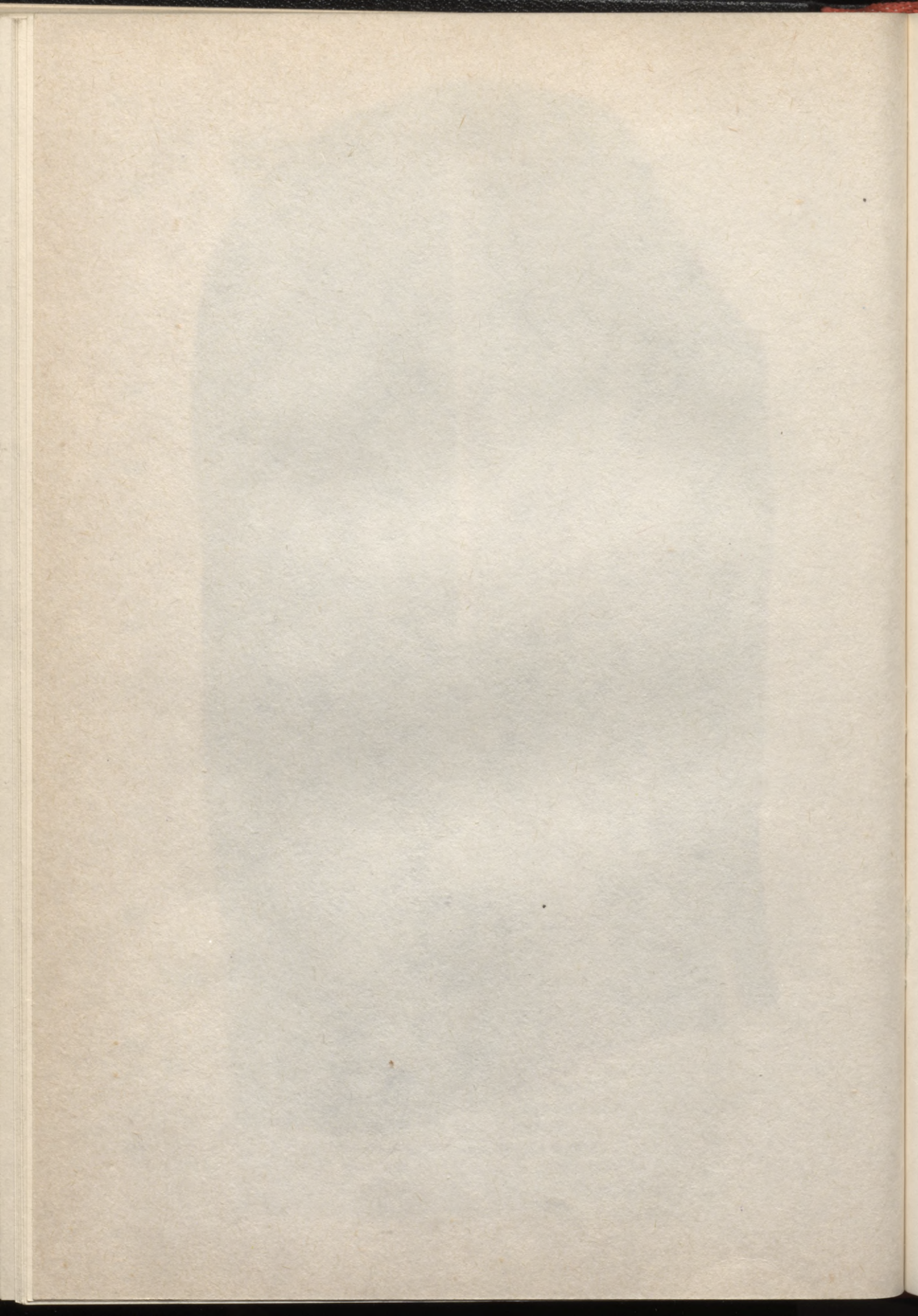
*Ierodas Pentejs ar pavadoņiem,
 neievērodams Kadmu un Teiresiju.*

Pentejs

- 215 No mūsu zemes būdams prom, es dzirdēju,
 Kāds posts ir tikko piemeklējis pilsētu.
 Ir mājas pametušas mūsu sievietes,
 It kā lai Dionīsam kalpotu. Tās klist
 Pa kalnu mežu biežokņiem un sumina
- 220 Ar savām dejām Bakhu, jauno dievību.
 To priekšā pilni maisāmtrauki nolikti,
 Un ik pa brīdim kāda lavās prom, kur neredz acs,
 Lai atdotos tur vīriešiem. Pār viņām — tāds
 Šīm iegansts — dieva jūsma nākusi! Bet Bakhs
- 225 Par Afrodīti tām gan cieņā mazākā!
 Ko saķert paspēju, tās rokām saistītām
 Jau cietumā — tur viņas modri apsargā.

- 135 Bet, kuru nav vēl, kalnos gūstīt centišos — 180
 Gan Ino, Agavi, kas mani dzemdēja,
 230 Gan Autoņoju, kuras dēls bij Aktaions.
 Es viņas važās iekalšu, un ātri vien
 Šai bakhiskajai trakošanai pienāks gals.
 Pie mums, kā man vēl stāstīts, svešnieks uzradies,
 235 Kāds blēdis, burvju mākslinieks no Līdijas,
 Kam galvu apņēm gaišas sprogas smaržotas
 Un tumšās acīs Afrodītes daiļums vīd.
 Ar Bakha svētku ieganstu viņš pavadot
 Ik mīļu brīdi diennaktī ar sievietēm.
 Bet, tiklīdz to uz manām mājām atvedis,
 240 Viņš nedauzīs vairs zizli, sprogas nekratīs,
 Nē, tam uz vietas galva zemē noripos.
 Viņš sakās esam dievs: viņš esot Dionīss,
 Ko Zevs reiz savā gurnā iešuvīš. Bet vai
 245 Tas nav ar māti liesmās sadedzis par to,
 Ka viņa Zevam piedēvēja sakaru?
 Vai tāda rīcība nav valga cienīga —
 Šis drausmais zaims, lai ir kas būdams atnācējs?
- Ieraudzīdams Kadmu un Teiresiju*
- Lūk, vēl viens brīnums! Teiresijs, tas zīmju tulks,
 250 Tur stāv, uz pleciem uzmetis sev briežādu,
 Bet līdzās manas mātes tēvs — cik smieklīgi! —
 Un abi Bakha nūjas vicina.
- Kadmam*
- Man, tēvs,
 Ir kauns par jums. Tik veci, bet bez sajēgas!
 Svied aši projām efeju, mans vecaistēv,
 Un tūdaļ pat no rokām izlaid nūju šo!
- Teiresijam*
- 255 Tas, Teiresij, tavs nopelns! Jauno dievu tu
 Tik tālab gribi ieviest šeit, lai upuriem
 Un putnu reģojumiem atkal pelnītos.
 Vien sirmā galva tevī glābj, jo citādi
 260 Jau būtu rokām saistītām starp bakhantēm
 Par to, ka ievies kultu netiklo. Jā, tad,
 Kad sievas mielastā ar vīnu tīksminās,
 Nekā vairs laba šādos svētkos neredzu!
- Kora vadītāja**
- Vai necienī tu dievus, draugs, nedz Kadmu, kas
 Ir vīru audzi iesējis? Vai kaunā likt
 265 Tu dzimtu gribi, Ehīona pēcnācēj?
Te. Ja gudram vīram laba viela pagadās,
 Tad labi runāt nav nekāda māksla vairs.
 Gan mēle tev ir veikla, it kā gudrs tu,
 Bet tavās runās gudrība nav manāma.
 270 Lai arī kādam drosme, vara, runas spars,
 Viņš tomēr pilsonis būs slikts, ja prāta nav.
 Šis jaunais dievs, par kuru tu te zobojies, —
 Es izteikt nespēju, cik liela vara tam

- 275 Būs Grieķijā! Pats svarīgākais cilvēkiem
 Ir divas lietas: Dēmetra jeb zeme — sauc
 Kā gribēdams —, kas uztur visus mirstīgos
 Ar savām sausām dāvanām. Un pretējo
 Mums dod šis dievs, ko dzemdējusi Semele.
 280 Viņš izgudrojis dzērienu no vīnogām,
 Kurš cilvēkus, kas to ir iebaudījuši,
 No visām raizēm atpestī, tiem miegu sniedz
 Un aizmirst liek, ko diena ļaunu nesusi, —
 Nē, citu zāļu mums vairs nav pret rūpestiem.
 285 Šis dzēriens dieviem ziedots tiek, pats būdams dievs.
 Tā cilvēcei no viņa nāk viss labākais!
 Tu zobojies, ka Zevs to gūžā iešuvis?
 Es parādīšu tev, kā viss ir pareizi.
 Kad Zevs no zibens liesmas bērnu izglāba
 290 Un dievu aiznesa uz augsto Olimpu,
 To Hēra nosviet gribēja no debesīm,
 Bet Zevs ar viltu dievišķu tam pretojās.
 No ētera, kas apņē zemi, norāva
 Viņš gabalu un, Dionīsa izskatu
 295 Tam piešķīris, par ķīlu Hērai iedeva,
 Lai strīdu beidz. Bet vēlāk dzima valodas,
 Ka Zevs ir Dionīsu gurnā nēsājis, —
 Un tāpēc vien, ka dieva tēls bij ķīlai dots.
 Šis dievs turklāt vēl reģis: jūsma bakhiskā
 300 Un skurbas neprāts sevī gaišredzību nes.
 Ja kādu pilnām pārņēmis šā dieva gars,
 Tam liek viņš nākamību vēstīt ekstāzē.
 Un arī karā tam ir sava nozīme,
 Jo bailes, uzbrukdamas kaujas ierindai,
 305 Ne reizi vien to izkliedējušas, pirms vēl
 Bij šķēpi krustoti. Jā, arī ārprāts šis
 No Dionīsa nāk. Gan pašu traucamies
 Pa Delfu klintīm, abām kalna galotnēm
 Ar lāpām redzēsi, kad nūju bakhisko
 310 Viņš vicinās un kratīs — dižens Grieķijā!
 Man klausi, Pentej! Ne jau varā slēpjas spēks.
 Tik nedomā, ka esi gudrs — uzskati
 Tev aplami! Un uzņem dievu vēlīgi,
 Tam ziedo, līksmojies, liec galvā vainagu!
 315 Bez šaubām, Dionīss nevienu sievieti
 Nav spējīgs piespiest tiklai būt. Vien raksturā
 Mīt spēks it visur mēru ievērot. Tas, lūk,
 Tev jāsaprot. Un arī jūsmā bakhiskā
 Nevienu, kas ir tikla, pavest nevarēs.
 320 Tev tīk, ka tauta drūzmējas pie vārtiem, tīk,
 Ka Pentejs pilsētā top visur daudzīnāts.
 Tā arī tam ir prieks, kad viņu godā tur.
 Un tāpēc mēs ar Kadmu, kuru izsmej tu,
 Sev matos vīsim efeju un diesim. Jā,
 325 Mēs — divi sirmgalvji — un tomēr dejosim!
 Pret dieviem, kaut to panākt gribi, necīnos.
 Cik drausmi tavi maldī! Tevi izdziedēt
 Nekādām zālēm nevarēs — tu saindēts!

- K. V.** Jā, Foibam kaunu nedari: tu esi gudrs,
Ja Dionīsu, dižo dievu, godini.
- 330 **Ka.** Dēls, Teiresija padoms labs! Tev jāpaliek
Ar mums, ne ārpus tā, kam mūsu tauta tic.
Lai viņš nav dievs, kā saki tu, bet tomēr teic,
Ka viņš tāds ir, lai skaistiem meliem panākam,
335 Ka Semeli par dieva māti uzskata
Un visai mūsu dzimtai gods jo lielāks tiek!
Cik sūrs bij Aktaiona gals, tev zināms ir:
To saplošīja asinssuņi, ko viņš pats
Bij audzējis, jo lielījies, ka mednieks viņš
340 Par Artemīdu prasmīgāks. Kaut nav tāpat
Ar tevi! Nāc, tev likšu galvā vainagu,
Un līdz ar mums tad dievam godu parādi!
- Pe.** Nost rokas! Ej un savu Bakhū sumini,
Tik mani gan lai neskar tavas muļķības!
345 Bet to, kas tev šo neprātu ir mācījis,
Es sodīšu.
- pavadoņiem*
- Lai steigšus dodas kāds no jums
Uz vietu, kur viņš putnus novēro, un tur
Ar lauzni visu laukā ceļ un zemē gāž,
Lai apgriež visu otrādi un sadauza
350 Un lai pa vējam reģa saites izkaisa!
Tā darīdams, visvairāk viņam sariebšu!
Lai citi iet uz pilsētu un izseko
Tur meitenīgo svešnieku, kas sievietēm
Ir jaunu sērgu atnesis un apgāna
355 Mums laulību! Un notvēruši atvediet
To važās šurp! Viņš nomētāts tiks akmeņiem.
Jā, rūgtas tam būs Tēbās Bakha svinības. *Prom.*
- Te.** Tu, nabags, nezini, ko runā, trakot sāt!
Gan pirmīt jau pie pilna prāta nebiji!
360 Bet tagad iesim, Kadm, un lūgsim dievību
Ne Pentejam, lai arī kā viņš plosītos,
Ne mūsu valstij neuzsūtīt nelaimi!
Nāc, efejzīli atspiezdami, līdzī, Kadm,
Un balsti mani — kā es tevi! Neglīti,
365 Kad divi vecie klūp un krīt. Bet jāiet ir:
Mums Dionīsam, Zeva dēlam, jākalpo!
Kaut nenāktu no Penteja pār namu posts!
To nesaku kā reģis, Kadm, bet vērodams,
Kas notiek šeit. Viņš, muļķis, runā muļķības! *Abi prom.*
- 370 **Ko.** Bijība, varenā dievos,
Bijība, zelta spārniem
Pār zemi kas laidies,
Vai dzirdi tu Penteja vārdus?
Vai dzirdi, cik zaimīgi
375 Apvainots Bromijs,
Semeles atvase — dievs,
Kurš priekos, kam ļaudis
Rotājas vainagiem košiem,

- Ir pirmais mūžīgo vidū?
 Viņš aplaimo visus
 380 Ar jautriem smiekliem, ar dejām
 Un flautas skaņām un raizes
 Aizgaiņā prom — gan vīnogu sulai
 Dievu mielastā plūstot,
 Gan maisāmtraukam
 385 Dzīrniekus efejas rotā
 Gremdējot miegā.
- Neapvaldīta mēle,
 Neprāts, kas likumus nievā,
 385 Novēd pie bēdpilna gala.
 Klusa, necila dzīve
 390 Un skaidrs prāts
 Droši pārdzīvo vētras
 Un saglabā mājas.
 390 Lai arī mūžīgie tālu ēterā mīt,
 Tomēr redz viņi
 395 Cilvēku darbus.
 Pārgudrība un centieni,
 Pārsniedzot mirstīgo robežas,
 395 Gudrība nav!
 Dzīve ir īsa: kas tiecas
 Pēc pārlietu augstā, pat neiegūst to,
 400 Kas atrodams līdzās.
 Šķiet, prāta nav tam, kas tā dara,
 Un slikts viņam padoma devējs.
- Uz Kipru gribu es doties,
 Uz mīlas dievietes salu,
 405 Kur eroti mīt,
 Kas apbur mirstīgo sirdis,
 Uz Pafu, ko barbaru upe
 Simt ietekām veldzē bez lietus.
 Un turp, kur mūzu
 Mājoklis brīnišķais —
 410 Pierija, svētvieta
 Olimpa pakājē, —
 Ved mani, Bromij, ai, Bromij,
 Bakhanšu vadoni liksmains!
 Tur kavējas Haritas, kavējas Pots,
 415 Un bakhantēm svinēt
 Tur orgijas ļauts.
- Šim dievam, Kronīda dēlam,
 Tūk jautras dzīres.
 420 Viņš dievi Eirēni,
 Svētības nesēju, mīl,
 Kas jaunos cilvēkus lolo,
 Un vīna prieku, kas remdina skumjas,
 Vienādā mērā
 Bagātam vīram un trūcīgam dāvā.

425 Tam nīstams ikviens, kas negrib
 Gan gaišās dienas, gan jaukās naktis
 Vadīt bez rūpēm
 Un vairīties sirdī un prātā
 No ļaudīm, pārlietu gudriem.
 430 Ko atzīst vienkāršā tauta,
 Šķiet pareizi man.

*Atgriežas Pentejs.
 Kalpi atved saistīto Dionīsu.*

Kalps

435 Lūk, Pentej, esam klāt! Ir rokās medījums,
 Ko prasīji, — mums medības bij veiksmīgas!
 Šis zvērs ir rāms — prom nelaidās, bet labuprāt
 Mums rokas pretī stiepa. Ne tas nobijās,
 Ne sārtums vaigos dzisa tam. Viņš atļāva
 440 Ar smaidu, lai tam rokas sien un šurpu ved,
 Tā manu uzdevumu vieglu darīdams.
 Tam goddevīgi teicu: «Svešniek, nelabprāt
 Es vedu tevi prom — to Pentejs vēlējis.»
 Bet bakhantes, ko saķēri un sasēji,
 Tās, kuras nule ieslodzīji cietumā, —
 445 Tās prom! No važām brīvas viņas diešus steidz
 Uz mežu, savu dievu — Bakhu teikdamas.
 Tām raisījās no sevis kāju pinekļi
 Un vērās aizšaujамie, roku neskarti.
 Šis vīrs, kas atnācis pie mums, daudz brīnumu
 450 Ir spējīgs veikt! Par pārējo tev jādomā!

Pe. Tam rokas atsieniet!

Dionīsam atraisa rokas.

Viņš, tiklā būdams, nav
 Tik nasks, lai varētu no manis aizbēgt prom.
 No skata, draugs, tu gaužām glīts. Tāds sievietēm
 Var patikt — tālab jau tu Tēbās ieradies!
 455 Tev garas sprogas — cīkstojiem gan tādas nav —
 Ap vaigiem vijas, maigas jūtas modinot,
 Un āda tev ir baltum balta — ēnā to
 No svelmainajiem saules stariem glabāji,
 Jo tiecies sirdis iekarot ar daiļumu.
 460 Bet izstāsti vispirms, no kurienes tu nāc!
 To viegli pateikt varu nelielīdamies:
 Vai dzirdēji par Tmolu, puķēm bagāto?
 Pe. Jā — tas ir kalnājs, kas ap Sardām loku met.
 Di. Tur esmu cēlies: dzimtene man Līdija.
 465 Pe. Teic — kālab ievies tu šos svētkus Grieķijā?
 Di. Mūs Dionīss ir atsūtījis, Zeva dēls.
 Pe. Vai tur kāds Zevs, kas jaunus dievus dzemdina?
 Di. Tas pats, kas Semeli še, Tēbās, apskāvis.
 Pe. Vai viņš to sapnī vēlējis vai nomodā?
 470 Di. Vaigvaigā viņš man dievam kalpot mācīja.
 Pe. Un kāda ir šīs kalpošanas būtība?
 Di. Tas neiesvētītiem lai paliek noslēpums.

- Pe. Kāds ieguvums tiek cilvēkiem, kas ziedo tam?
 Di. To nedrīksti tu dzirdēt, taču zināt vērts!
 475 Pe. Cik prasmīgi tu slēp, ko vēlos uzzināt!
 Di. Kas neticīgs, to dieva svētķi neieredz.
 Pe. Tu sakies dievu redzējis. Teic — kāds viņš bij?
 Di. Tāds, kāds pats vēlējās, — ne es to noteicu.
 Pe. Nekā man, veikli vairīdamies, nesaki!
 480 Di. Kas runā prātīgi, šķiet nelgam neprātīgs.
 Pe. Vai mūsu zeme pirmā, kurp šo dievu ved?
 Di. Par godu tam jau liksmo visi barbari.
 Pe. Tiem prāta krietni mazāk nekā hellēņiem.
 Di. Šai ziņā vairāk gan! Vien tikums atšķirīgs.
 485 Pe. Kad — nakts vai dienas laikā — dievam kalpo tu?
 Di. Visbiežāk naktī: tumsa svinīgumu vieš.
 Pe. Tā vilinoša sievietēm un bīstama.
 Di. Rast iespēju prot arī dienā netikums.
 Pe. Par nekrietnajiem aplinkiem tev nākas sods.
 490 Di. Par neprātu un dieva zaimošanu — tev!
 Pe. Cik nekaunīgs un vārdos veikls šis Bakha kalps!
 Di. Kas mani gaida? Teic — ko ļaunu darīsi?
 Pe. Vispirmām kārtām košās sprogas nocirpšu.
 Di. Man mati svētīti: tos dievam audzēju.
 495 Pe. Vēl vajadzēs tev savu zizli atdot man.
 Di. Ņem pats! Kā Bakha velti es to nēsāju.
 Pe. Un tevi pašu ieslodzīšu cietumā.
 Di. Pats dievs man atdos brīvību, kad gribēšu.
 Pe. Kad viņu sauksi palīgā starp bakhantēm!
 500 Di. Viņš vēro, būdams tuvu klāt, kas jācieš man.
 Pe. Bet kur viņš? Manām acīm tas nav saskatāms.
 Di. Tepat! To neredzi, jo esi bezdievīgs!
 Pe. Ņemt ciet! Viņš mani līdz ar Tēbām nonievā!
 Di. Nē, atlaidiet! — es, redzīgs, saku aklajiem.
 505 Pe. Bet es, par tevi stiprāks, saku: ņemiet ciet!

Kalpi izpilda šo pavēli.

- Di. Tu nezini, ko dari, nedz kas esi pats.
 Pe. Es Pentejs, Agaves un Ehiona dēls.
 Di. Šis vārds ir nelaimīgam īsti piemērots!
 Pe. To vediet tūdaļ prom un stallī ieslogiet,
 510 Kur acis tam vien tumsu skatīs krēslaino!

Dionīsam

- Tur dejo! Bet tās sievietes, ko atvedi
 Par līdzgaitniecēm nedarbos, — tās pārdošu
 Vai, aplklusinot bungu rībināšanu,
 Kā verdzenes pie aužamstāviem nolikšu.
 515 Di. Es eju. Kas nav lemts, to ciest man nenāksies.
 Bet tevi sodīs Dionīss, ko noliedz tu,
 Par bezdievīgo rīcību, jo tas ir viņš,
 Ko, darīdams man pāri, ved uz cietumu!

Dionīsu aizved prom; Pentejs ieiet pili.

- Ko. Aheloja cildenā meita,
 520 Jaunava Dirke,

- Tu Zeva bērniņu reiz
 Uzņēmi ūdeņos savos,
 Kad tēvs no mūžīgās uguns
 525 To izrāva, gurnā lai slēptu,
 Un iesaucās: «Ditiramb, nāc,
 Nāc manā vīrieša klēpī!
 Es tevi, Bakh, atklāšu Tēbām:
 Šai vārdā tapsi tu dēvēts!»
 530 Bet mani, dievišķā Dirke,
 Tu atstum — mani, kas vainaga rotā
 Svin svētkus pie tevis!
 Kam atraidi mani? Kam bēdz?
 Pie Bakha vīnkoka, ķekariem bagātā,
 535 Dāvātiem priekiem:
 Reiz arī tev Bromijs sirdī būs dārgs!

 Cik drausmīgas, drausmīgas dusmas
 540 Šim Pentejam — zemes
 Un pūķa vasai,
 540 Ko radījis Ehions,
 Cēlies no zemes! Viņš briesmonis,
 Skatienu niknu, ne mirstīgs cilvēks,
 545 Bet asinskārs gigants, kas cīnās pret dieviem!
 Viņš tūdaļ pat sasies
 Mani, kas Bromijam kalpo,
 Bet tas, kurš kopā ar mani
 Svin Bakha svētkus,
 550 Jau ieslodzīts pili, cietumā tumšā!
 Vai, Zeva dēls Dionīs, redzi,
 Kā priesteri tavi pret varmāku cīnās?
 Nāc, kratīdams zeltīto zizli,
 No Olimpa, kungs,
 555 Un apturi ļaundara roku!

 Kur diedams cilā tu,
 Dionīs, zizli, —
 Vai dzīvniekiem bagātā Nisā
 Vai Korika virsotnēs augstās?
 560 Bet laikam jau Olimpa
 Mežainās gravās,
 Kur dziesmām un kitaras skaņām
 Reiz Orfejs pulcēja kokus ap sevi
 Un plēsīgos zvērus.
 565 Laimīga, Pierija, tu!
 Tev godu parāda Bromijs: viņš nāks
 Pie tevis ar jūsmīgo pulku
 Un liksmo mainādu baru
 570 Vedīs pār Aksiju straujo
 Un Līdiju, kura kā māte
 Cilvēkiem laimi un svētību dāvā
 Un, kā man stāstīts,
 Pļavas, kur ganās zirgi bez skaita,
 575 Ar dzidrāko ūdeni veldzē.

- Di.** *pilī*
 Ū-ū!
 Uzklusiet, uzklusiet mani!
- Ko.** Ū-ū! Bakhantes, uzklusiet mani! Ū-ū!
 Kas tas? Kas tas? No kurienes atskan
 Bromija balss?
- 580 **Di.** Ū-ū! Vēlreiz jūs saucu es,
 Zeva un Semeles dēls!
- Ko.** Ū-ū! Ū-ū! Mans kungs un valdniek,
 Nāc, Bromij, savējo pulkā!
- Nogrand pārkons, trīc zeme,
 sabrūk pils daļa*
- Ko.** *atsevišķās balsīs*
 585 — Ai, varenā dieve,
 Kas tricini zemi!
 — Ā! Ā!
 — Dreb Penteja pils!
 Tā tūdaļ sabruks pavisam!
 — Tur pilī ir Dionīss!
 590 Pielūdziet viņul
 — Jā, pielūdzam viņul
 — Vai redzat? Sagrūst
 Marmora kolonnas! Bromijs
 Tur pilī gavilē uzvaras priekā!
- Di.** Zibens šautra lai iedegas liesmās!
 595 Dedzini, dedzini kopā Penteja pilī!
- No dūmojošajām drupām izsaujas liesmas
 un apņem pili.*
- Ko.** Ā!
 Vai redzi, redzi tu liesmas
 Ap svēto Semeles kapu — uguni,
 Kuru reiz Zevs, nograndot pārkonam, sviedis.
 Tā mūžos vairs nedzies,
 600 Kopš Semeli ķēris ir zibens.
 Metieties zemē! Jūs trīcat aiz bailēm.
 Metieties, mainādas, zemē! Mans kungs,
 Zeva atvase, nāk pār šo namu
 Un grauj to līdz pamatu pamatiem!
- Dionīss, vēl joprojām cilvēka izskatā,
 iznāk no pils.*
- Di.** Sievietes no svešas zemes, vai tik liels jums izbīlis,
 605 Ka gar zemi jākrīt bija? Šķiet, jūs manījāt, ka Bakhs
 Bijis tas, kas pili grāva Pentejam. Bet celieties
 Atkal kājās drošu prātu! Rimstieties, vairs netrīciet!
- K. V.** Tu, kas mūsu Bakha svētkos esi gaisma spožākā,
 Kāds man prieks šai pamestībā tevi atkal ieraudzīt!
- 610 **Di.** Vai jums zudusi bij drosme brīdī tai, kad ievada
 Mani Pentejs savā pilī, lai tur smoku cietumā?
- K. V.** Saprotams! Kas mani sargās, ja tev notiktu kas ļauns?
 Bet kā tu no nelietīgā vīra gūsta izbēgi?
- Di.** Viegli, bez jebkādam pūlēm, saviem spēkiem izglābos.

- 615 **K. V.** Vai tad nebij tavas rokas virvēm stingri sasietas?
Di. Taisni šē to izjokoju: domādams, ka sasien man
 Rokas, tām pat nepieskārās — cerētais vien šķitums bij!
 Stallī, kur es tiku ieslēgts, Pentejs vērsim uzdūrās
 Un tam pūlējās ap ragiem un ap nagiem virves siet;
 620 Sviedriem līstot, viņš aiz dusmām šņāca, lūpas kodīja.
 Taču es pavisam tuvu sēdēju un mierīgi
 Vēroju. Bet tikmēr nāca Dionīss un, pamatus
 Pilij drebinot, uz mātes kapa guni iededza.
 Kad to Pentejs ieraudzīja, likās tam, ka liesmās pils.
 625 Nu viņš skraida šurpu turpu, vergiem ūdeni liek nest;
 Visa saime pieliek rokas, bet šīs pūles veltas ir.
 Tad viņš piepeši tās atmet — domā, ka es aizbēdzis,
 Strauji ieskrien pilī, tvēris rokās tumšo zobenu.
 Bromijs, tā man šķita, — stāstu, kāds bij iespaids, — pagalmā
 630 Gaisa tēlu izveidoja. Tam nu Pentejs virsū klūp,
 Nikni kapā tukšu gaisu, nogalināt mani grib.
 Bakhs vēl arī citas bēdas sagādāja Pentejam:
 Viņam sagrauta ir māja, drupās guļ. To darījis
 Dievs, kas mani nežēlīgi virvēm sietu redzēja!
 635 Beidzot Pentejs guris rimās, zobens rokai izslīda.
 Būdams cilvēks, viņš pret dievu uzdrīkstējies cīņā stāt!
 Netraucēti tiku laukā, Pentejs nerūpēja vairs.
 Taču, šķiet, nu viņa soļu klauzdoņa tur pilī skan —
 Tūdaļ pat viņš iznāks ārā. Ko pēc visa Pentejs teiks?
 640 Viegli tikšu es ar viņu galā, lai cik liels tā naids.
 Gudram vīram klājas mieru, vēsu prātu saglabāt!

Pentejs izskrien no pils.

- Pe.** Cik drausmīgi! No manis svešais aizbēdzis,
 Kas tikko kā vēl cieši sasiets pilī bij!
 Ā!

- 645 **Viņš te!** Ko tas gan nozīmē? Kā varēji
 Pie manas pils tu gadīties, kā laukā tikt?

Di. Jel stāj un savās dusmās mēru ievēro!

Pe. Kā noticis, ka izkļuvi no cietuma?

Di. Es teicu: «Mani atbrīvos!» Vai atceries?

- 650 **Pe.** Bet kas? Aizvien ko jaunu nākas dzirdēt man!

Di. Kas viņa stādu izaudzējis cilvēkiem.

Pe. Tu, Dionīsu slavēdams, to nosodi!

kalpiem

Jums pavēlu: visapkārt vārtus aizslēdziet!

Di. Vai dievi mūriem pāri tikt nav spējīgi?

- 655 **Pe.** Gan esi prātīgs, bet ne tur, kur vajadzīgs.

Di. Nē, esmu prātīgs taisni tur, kur vajadzīgs!

Bet paklausies vispirms, ko pavēstis šis vīrs,

Ar ziņojumu steigdamies no kalniem šurp!

Es palikšu tepat pie tevis, nebēgšu.

Ierodas ziņnesis.

Ziņnesis

- 660 Pie tevis, Pentej, Tēbu valdniek, ierodos
 No Kitairona, kur nekad vēl dzisis nav
 Tā baltum baltā sniega spožums mirdzošais.

- Pe.** Un kas tev būtu vēstijams tik steidzami?
Zi. Tur dabūju es redzēt dīvās bakhantes,
 665 Kas basām kājām drāzušās no Tēbām prom,
 Un vēlos ziņot tev un pilsētai, ko tās
 Tur dara. Tas ir brīnums — jā, kas vairāk vēl!
 Bet gribas zināt — vai man runāt atklāti
 Par redzēto vai vārdos piesardzīgam būt?
 670 **Man, kungs, no tavas ātrās dabas jābaidās —**
Tu viegli iekarsti un pārāk valdonīgs.
Pe. Vien runā! Nebīsties, ka tevi sodīšu, —
 Par patiesību taču nedrīkst dusmoties!
 Jo ļaunāk tas, ko stāstīsi par bakhantēm,
 675 Jo bargāk saukšu es pie atbildības šo,
 Kas tādus stiķus iemācījis sievietēm.
Zi. Kad savas govīs dzinu kalnup ganībās
 Pa klintaini, jau saule bija gabalā
 Un, starus raidīdama, zemi sildīja.
 680 Tad ieraudzīju sievu barus, skaitā trīs:
 Viens bija padots Autoņojai, Ino — otrs,
 Bet trešais — Agavei, kas tevi dzemdēja.
 Uz zemes atlaidušās, tās vēl gulēja,
 Pret egļu zariem balstīdamas muguru
 685 Vai izklājušās ozollapas pagalvī,
 Pavisam rāmi. Tās nebūt, kā sacīji,
 Pa vienai, flautām skanot, vīna skurbumā
 Tur mežā nenodevās mīlas izpriecām.
 Tad tava māte, stājusies starp bakhantēm,
 690 Kad viņa maujam ragu lopus izdzirda,
 Tās ņēmās skaliem zausaucieniem modināt,
 Un šīs, no acīm miegu aizgaiņājušās,
 Nu lēca kājās brīnumaini cildenas.
 695 Tās — jaunās, vecas, neprecētas meitenes —
 Vispirms pār pleciem mātus brīvus raisīja,
 Tad sakārtoja lāsumainās briežādas,
 Kam atsējušās mezglus bij, un apjoza
 Ar čūskām, kas tām mīļi vaigus laizīja.
 Un jaunās mātes ņēma rokās stirniņas
 700 Vai vilcēnus un tos ar krūti baroja,
 Kas piebriedusi pludoja, jo bērniņš tām
 Bij mājās palicis. Un visas pušķojās
 Ar efejas vai ozollapu vainagiem.
 Ja kāda uzsita ar zizli akmenim,
 705 Tai tūdaļ dzidra valgme pretim izšļācās.
 Un citai, kad tā zemē nūju iegrūda,
 Dievs uzsūtīja augšup vīna urdziņu.
 Bet tām, kam sagribējās baltā dzēriena,
 Tik pirkstu galiem zeme jāpakašņā bij,
 710 Lai dāsni sāktu tecēt piens. Un medutiņš
 Jo salds no ziļiem pilēja. Ja, būdams klāt,
 To visu būtu redzējis, tad dievam, ko
 Tu šodien pulgo, tuvotos ar pielūgsmi!
 Mēs, govju gani, tikāmies ar aitganiem
 715 Un savā starpā pārsprīdām, cik dīvaini
 Un brīnumaini itin viss, kas notiek tur.

- Un viens, kas grozās pilsētā, labs runātājs,
 Mums sacīja: «Jūs, vīri, kuri dzīvojat
 Šai svētā augstienē, — vai neaizvest mums prom
 720 No Bakha svētkiem Agavi, lai Penteja —
 Tās dēla pateicību gūtu?» Padoms mums
 Pa prātam bij. Mēs ieslēpāmies biežoknī.
 Un, noliktajai svētku stundai pienākot,
 Tās savus efejvītos zižlus cilāt sāk
 725 Un reizē piesauc Zeva dēlu Bromiju,
 Sauc Iakhu. Tām līdzī gavilē ir kalns,
 Ir dzīvnieki — viss ierauts liksmes virpulī.
 Kad diedama man Agave nāk tuvu klāt,
 Es, nekavēdamies ne mirkli, izmetos
 730 No krūmāja, kur slēpjos, lai to sagrābtu.
 Bet viņa iekliedzas: «Šurp, kuces naskkājes!
 Šie cilvēki mūs gūstīt grib! Man sekojiet,
 Jel, tirsiem apbruņojušās, man sekojiet!»
 Mēs bēgšus bēgam — tikai tāds vairs glābiņš mums,
 735 Lai driskās nesaplosītu mūs bakhantes.
 Bet nu tās kailām rokām uzklūp ganāmiem,
 Kas zāli plūc: te govi pilnu tesmeni
 Rauj pušu kāda sievietē, tur telīte
 Tiek saplosīta lēveros. Jau virpuļo
 740 Pa gaisu ribas, šķeltie nagi, locekļi,
 Un drīz no aptašķīto egļu zariem, kur
 Kāds miesas gabals aizķēries, pil asinis.
 Un vērši, kas tik grūti citkārt valdāmi
 Un savus ragus lietā liek, gar zemi krīt,
 745 Kad viņos ieķērušās simtiem sievietē.
 Tiem āda tiek no miesas ātrāk noplēsta,
 Kā tava ķēnišķīgā acs spēj mirkšķināt!
 Tad viņas metas skriešus — putniem līdzīgi,
 Kas gaisā paceļas, — pa līdzenumu, kur
 750 Pie Asopas briest smagas vārpas tēbiešiem,
 Un ielaužas kā ienaidnieks gan Hisijās,
 Gan Eritrās, kas Kitairona pakājē,
 Un raibā jūklī aizstiepj prom, kas pagadās.
 Tās namos sagrābj bērņus un tos sēdina
 755 Uz pleciem sev — neviens, lai arī nepiesiets,
 Uz tumšās zemes nenokrīt! Tāpat tas ir
 Ar varu un ar sudrabu. Un matos šīm
 Ir uguns, bet nav karsta tā. Nu ieročus
 760 Tver nikni tie, kam mantu aizrauj bakhantes.
 Cik divains skats, mans kungs: šie asie ieroči
 Nevienu nespēj ievainot, bet bakhantes,
 Kas zižlus sviež, ar tiem cērt brūces naidniekiem
 Un — sievas vīriešus! — tos piespiež bēgt!
 Te katrā ziņā iejaukta bij dievība.
 765 Tad viņas atgriežas turpat, kur bijušas, —
 Pie avotiem, ko viņām radījis šis dievs,
 Un nomazgā tur asinis, un čūskas tām
 Ar savām mēlēm vaigu tīru nolaiza.
 Šo dievību, lai būtu tā kas būdama,
 770 Mans valdniek, uzņem pilsētā! Tā varena

- Un, kā man tika stāstīts, arī vīnkoku,
 Kas remdē bēdas, dāvājusi mirstīgiem.
 Bez vīna arī mīlas prieku cilvēkiem
 Vairs nebūtu, nedz pārējā, kas viņiem tik. *Prom.*
- 775 **K. V.** Gan baidos runāt atklāti, ko domāju,
 Kad mūsu valdnieks klāt, bet tomēr pateikšu:
 Par citām dievībām nav vājāks Dionīss!
- Pe.** Kā ugunsgrēks mums sērga uzbrūk — bakhantes,
 To plosīšanās Grieķijai ir kauna traips.
- 780 **Vairs vilcināties nedrīkstam!**
- kādam kalpam*
- Uz vārtiem steidz
- Un izziņo, lai vairogneši šurpu nāk
 Un jātnieki, kas ātro zirgu mugurā,
 Vēl tie, kas loka stiegru velk, un šķēpneši,
 Jo tūdaļ cīņā stāsimies ar bakhantēm!
- 785 **Tas būtu nedzirdēti, ja mēs sievietēm**
Ar mums tā izrīkoties ilgāk atļautu!
- Di.** Kaut dzirdi, Pentej, ko tev saku, klausīt man
 Tu nevēlies. Pret mani ļauni izturies,
 Bet tomēr ieteicu: jel necel ieročus
- 790 **Pret dievu! Rimsties! Bromijs neļaus padzīt tev**
No kalna, liksmība kur valda, bakhantes!
- Pe.** Tu mani nemāci! No cietuma tu brīvs,
 Ar to lai pietiek! Jeb vēl sodīt vajadzēs?
- Di.** Es viņam upurētu, nevis saceltos
- 795 **Pe.** Pret dievu aklās dusmās, būdams mirstīgais.
 Es upurēšu — sievu asinis, kā tās
- Di.** To pelna, Kitairona gravās mežainās!
- Di.** Jūs visi bēgsit! Negods jums, kad bakhantes
 Ar zižļiem satrieks varā kaltos vairogus!
- 800 **Pe.** Šis rieksts man pārāk ciets! Vai ļauju vaļu tam
 Vai sodu — viņš nevienu mirkli neklusēs!
- Di.** To visu, draugs, ir iespējams vēl nokārtot.
- Pe.** Bet kā? Ar to, ka saviem vergiem būšu vergs?
- Di.** Bez ieročiem tev atvedīšu sievietes.
- 805 **Pe.** Ak vai! Tad šā tu domā mani piemānīt!
Di. Bet ja nu manas mākslas tevi izglābtu?
- Pe.** Vien Bakha svētkus, savērnieki, kārojat!
Di. Tas tiesa, jā — ar dievu savērējos es!
- Pe.** Šurp manus ieročus! Bet tu vairs neplāpā!
- 810 **Di.** Lūk, kā!
- pēc brīža*
- Vai nevēlies tu kalnos vērot bakhantes?
- Pe.** Jā, saprotams! Daudz zelta dotu es par to.
- Di.** Bet kāpēc tev tik ļoti gribas redzēt tās?
- Pe.** Man būtu sāpīgi tās redzēt reibušas.
- 815 **Di.** Un tomēr gribi redzēt to, kas sāpina!
- Pe.** Jā gan — klusitiņām zem egles sēdēdams.
- Di.** Tās atklās tevi, kaut tu slepus ierastos!
- Pe.** Tad neslēpšos — tavs brīdinājums pamatots.
- Di.** Vai aizvest tevi? Vai jau ceļam gatavs tu?
- 820 **Pe.** Jā, ātrāk ved! Tik daudz vēl laika dodu tev.

- Di.** Tad smalkās linu drānās ietērp augumu!
Pe. Lai, būdams vīrietis, par sievu pārvērstos?
Di. Tev beigas, ja tur ierodies kā vīrietis!
Pe. Tā ir. Tu laikam kāds no seniem gudrajiem!
 825 **Di.** Pats Dionīss ir tas, kas mani skolojis!
Pe. Un kā lai īstenojam tavu padomu?
Di. Tur, pilī, domāju es tevi ceļam gērbt.
Pe. Ko gērbsi man? Vai sievu drānas? Nē, man kauns!
Di. Vairs tātad negribi tu skatīt mainādas?
 830 **Pe.** Un kādās drēbēs, tavuprāt, man jāgērbjas?
Di. Vispirms man rūp, lai mati tev ir raisīti.
Pe. Un tālāk? Kas vēl ietilps manā ietērpā?
Di. Ap galvu tev būs saite, tērps — līdz potītēm.
Pe. Vai vēl ko citu paredzi tu iedot man?
 835 **Di.** Jā, rokā zizli, plecos — raibu briežādu.
Pe. Nē, apvilkt sievu drēbes es gan nespēšu!
Di. Tad, cīnoties ar tām, līs tavas asinis!
Pe. Jā, pareizi! Vispirms gan jāiet izlūkos.
Di. Tas gudrāk nekā ļauni vairot ļaunumu.
 840 **Pe.** Kā Tēbas šķērsot nepamanīts varēšu?
Di. Pa klusām ieliņām. Tev būšu vadonis.
Pe. Lai kā — tik nekļūt bakhantēm par apsmieklu!
 Es dodos pilī, apsvēršu, kas darāms man.
Di. Kā vēlies tu. Es esmu tavā rīcībā.
 845 **Pe.** Tad iešu. Vai nu apbruņojies cīnišos,
 Vai uzklausīšu padomu, ko devi man.
- Pentejs ieiet pilī.*
- Di.** Šis vīrs skrien slazdā, sievas: ies pie bakhantēm,
 Kur mirdams saņems atmaksu, kā nākas tam.
 Nu tava kāрта, Bakh, — tu tālu neesi!
 850 Šo sodīsim. Vispirms tam prātu aizmiglo
 Mazliet, jo, šķiet, pie pilnas jēgas būdams, viņš
 Nemūžam apvilkt sievu drēbes negribēs!
 Vien tad, ja prātu zaudēs, viņš to izdarīs.
 To padarišu tēbiešiem par apsmieklu,
 855 Kad sievu drānās vedīšu pa pilsētu, —
 Pēc briesmīgajiem draudiem, ko viņš izgrūdis!
 Tā, iešu rotas aplikt Pentejam, ko viņš
 Ņems līdzī, mātes saplosīts, uz Aīdu.
 Viņš Zeva dēlu Dionīsu iepazīs
 860 Un sapratīs, ka tas ir dievs visistākais —
 Visvarens viņš un mirstīgajiem labvēlīgs!
- Dionīss ieiet pilī.*
- Ko.** Augām naktīm, griezdamās dejā,
 Cilāšu baltās kājas
 Bakham par godu
 Un stiepsu kaklu
 865 Pretī rasotam gaisam —
 Kā stirna, kas draiskojas
 Priekpilnās ganībās zaļās,
 Kad glābusies tā
 No baismajām medībām
 870 Pāri pār veikli sietajiem tīkliem,

- Dzinējiem skubinot saucieniem spalgiem
 Naskākam skrējienam suņus.
 Ar pēdējiem spēkiem
 Tā vēja ātrumā nesas
 Pa pieupes pļavām,
 Un prieks tai par mieru,
 Ko netraucē cilvēks,
 Un maigo zāli
 Meža lapotnes ēnā.
- Kas tas ir — gudrība?
 Kura ir skaistākā velte,
 Ko dievi cilvēkiem dāvā?
 Uzvaras priekā
 Spiest dūri skaustā
 Pretniekam veiktam!
 Un tas, kas ir skaisti, nes prieku!
- Gan vēlu, bet neatvairāmi
 Tuvojas dievišķais spēks
 Un soda ikvienu,
 Kas stūrgalvīgi
 Un apmātu prātu
 Liedz dievībām godu. Tās ilgi jo ilgi
 Bezdievi novēro slepus
 Un tad viņu sagrābj.
- Mums domās un darbos
 Nav jāceļas pāri pār ierastā loku.
 Jo gaužām viegli
 Ir ticēt dievišķai varai,
 Lai būtu kas būdama tā,
 Un atzīt, ka viss,
 Kas laiku laikos
 Ir bijis cilvēkiem likums, —
 Ka pastāv tas mūžam
 Un pašā dabā
 Tam saknes.
- Kas tas ir — gudrība?
 Kura ir skaistākā velte,
 Ko dievi cilvēkiem dāvā?
 Uzvaras priekā
 Spiest dūri skaustā
 Pretniekam veiktam!
 Un tas, kas ir skaisti, nes prieku!
- Laimīgs, kas varējis glābties
 No vētras uz jūras
 Un patvēries ostā!
 Laimīgs, kas ticis
 Ar nedienām galā!
 Cilvēki pārspēj cits citu
 Ar bagātību un varu,

Tūkstošiem cilvēku
 Tūkstošiem cerību lolo.
 Veiksmīgi piepildās vienas,
 Bet citas izgaist bez pēdām.
 910 Es vienīgi tādu, kam dzīve
 Ir saulaina šodien, par laimīgu saucu.

No pils iznāk Dionīss.

Di. Tu, Pentej, gribi skatīt to, ko nedrīksti,
 Un kāro, kas nav kārojams. Tad saku tev:
 No savas pils nāc laukā un man parādiēs
 915 Kā bakhante ar sievu drēbēm mugurā!
 Nāc, mainādu un savas mātes vērotāj!

No pils iznāk Pentejs bakhantes tērpā.

Tu tiešām izskaties pēc īstas tēbietes!
Pe. Man šķiet, it kā es divas saules redzētu
 Un divējas še Tēbas torņiem septiņiem.
 920 Vēl arī liekas — man pa priekšu vērsis iet,
 Un ka tev pierē ragi. Vai tad pirmīt jau
 Tu biji dzīvnieks? Jā, par vērsi kļuvis tu!

Di. Mūs vada dievs, kas agrāk bij mums pretinieks,
 Bet tagad draugs. Nu redzi to, kas jāredz tev!

925 **Pe.** Kāds izskatos? Vai stāja man kā Inojai
 Vai tāda, kāda manai mātei — Agavei?

Di. Jā, tevī skatoties, es viņas ieraugu!
 Bet šī te sproga nav vairs vietā istajā,
 Ne tur, kur to zem galvas saites paslēpu.

930 **Pe.** Tā pilī izkustējās, kad es bakhiski
 Uz visām pusēm galvu kratīt kratīju.

Di. To atkal vietā nolikšu — mans pienākums
 Ir tevi aprūpēt. Tik galvu taisni cel!

Pe. Jā, noliec vietā! Tev es pilnām uzticos!

935 **Di.** Un arī josta tev ir pārāk vaļīga:
 Nav sakārtotas krokas, kas līdz pēdām krīt.

Pe. Man šķiet tāpat — pie labās kājas. Taču šeit
 Gulst tērpā krokas pareizi pār potītēm.

Di. Tev būšu draugs vislabākais, kad negaidot
 940 Tu redzēsi, cik tikumīgas bakhantes!

Pe. Vai zizli labā rokā ņemt vai kreisajā,
 Lai varētu es līdzināties bakhantei?

Di. To turi, labo kāju ceļot, labajā!
 Cik lieliski, ka savas domas mainīji!

945 **Pe.** Vai varētu es Kitairona gravas līdz
 Ar visām bakhantēm uz pleciem projām nest?

Di. To vari, ja vien gribēsi. Tavs gars bij slims,
 Bet tagad tas ir tāds, kāds tev ir vajadzīgs.

Pe. Ar svīrām vai ar rokām vien to izraušu,
 950 Pret kalna galotni ar plecu spiežoties?

Di. Nē, neposti vis svētos nimfu mājokļus
 Un Pāna alas, kurās skan tā stabule!

Pe. Tev taisnība! Ne jau ar spēku sievietes
 Ir veicamas. Es paslēpšos tur eglainē.

955 **Di.** Gan atradīsi pienācīgu slēptuvi,

- Kad iesi izlūkot ar viltu mainādas.
- 960 **Pe.** Tās, manuprāt, kā putni siltās ligzdiņās
Tur mežā aizraujas ar milas rotaļām.
- Di.** Tu taču steidzies turp, lai izzinātu to.
Varbūt tās pieķersi, ja tevi nepieķers.
- 965 **Pe.** Tad mani ved caur pašu Tēbu pilsētu,
Jo esmu vienīgais, kam drosmes nepietrūkst.
- Di.** Vien tu šīs briesmas Tēbu labad uzņemies,
Vien tu! Un tāpēc tevi cīņa sagaida,
Ko pelnīji. Man seko — vadonis es drošs!
Bet atpakaļ gan vedīs cits.
- Pe.** Tā māte būs!
- Di.** Un visi redzēs to.
- Pe.** Es tālab dodos turp!
- Di.** Tu atgriezīsies nests . . .
- Pe.** Tu manu slavu paudi!
- Di.** . . . uz mātes rokām.
- Pe.** Vai tāds spožums vajadzīgs?
- 970 **Di.** Tāds vajadzīgs!
- Pe.** Tik saņemšu, kas nākas man.
- Di.** Dižs esi, dižs un dižiem darbiem pretim ej —
Tev slava tāpēc sniegsies līdz pat debesīm!

Pentejs dodas ceļā.

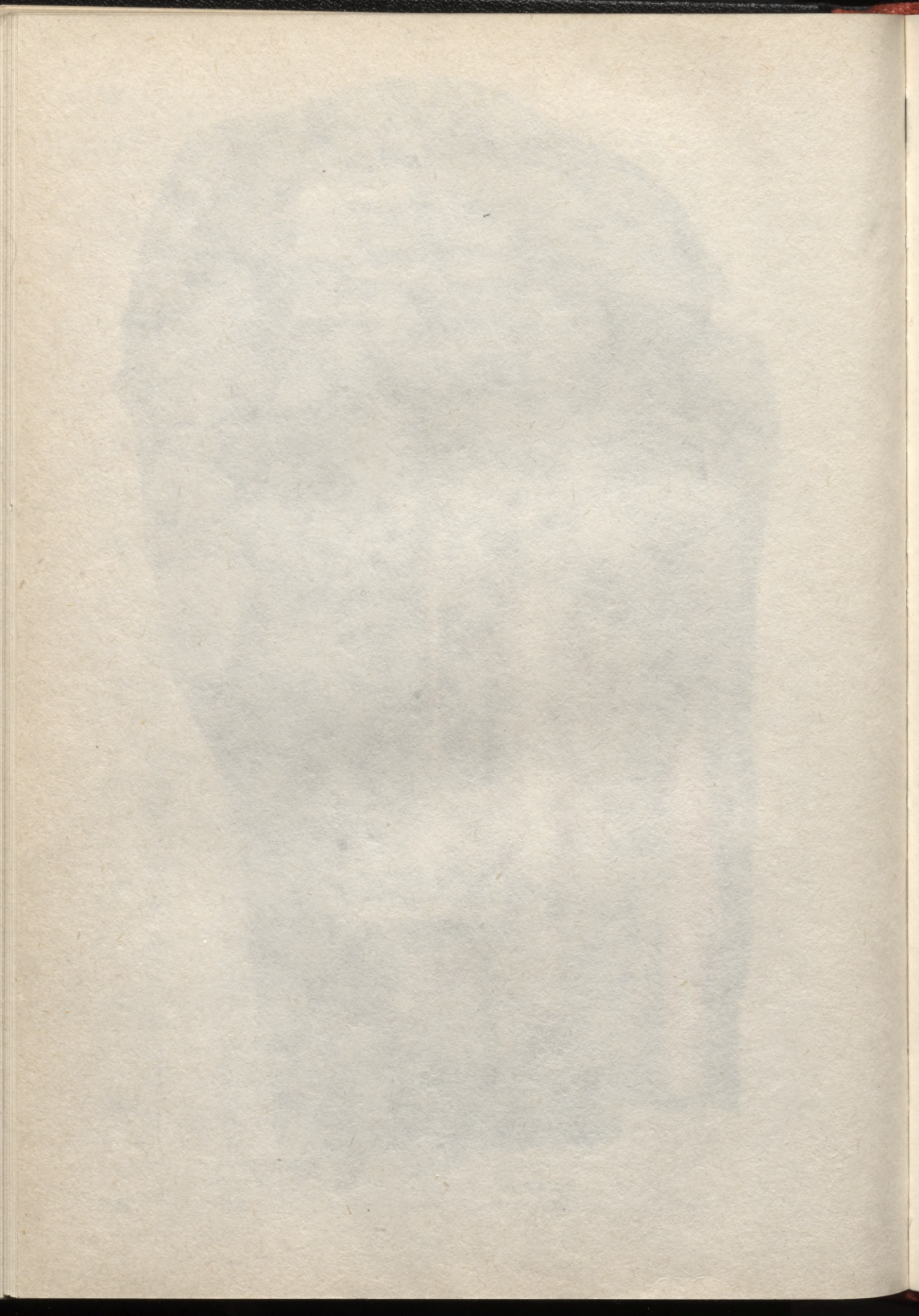
- Nu rokas, Agave un māsas, izstiepiet,
975 Jūs, Kadma atvases! Šo vīru vedīšu
Uz lielu cīņu, kurā uzvarēšu es,
Man līdzī — Bromijs. Pārējais kļūs redzams drīz. *Prom.*

- Ko.** Steidziet, jūs ātrie Lisas suņi, uz kalnu steidziet,
Turp, kur liksmojas Kadma meitas,
Un rīdiet tās virsū
- 980 Vīram, kas sieviešu drēbēs,
Sajucis prātā, grib mainādas skatīt!
Māte vispirms viņu redzēs uz klints
Vai kokā raugāties apkārt
Un mainādām uzsauks:
- 985 «Kas ir šis kadmiešu spiegs,
Kas, lavīdamies pa mežiem,
Uz kalnu, bakhantes, nācis, uz kalnu?
Kas dzemdēja viņu?
Tās dzīslās nav sievietes asins,
Nē, drīzāk tam māte ir lauvene kāda
- 990 Vai Lībijas Gorgo!»
- Lai Dike parādās, lai nāk ar zobenu
Un iegruz to līdz spalām riklē
No zemes dzimušajam Ehiona dēlam,
995 Kas noziedzies pret dievībām,
Pret paražām, pret taisnību!

Ar nekrietnu nodomu, ziedzīgu degsmi viņš dodas
Uz taviem, Bromij, un tavas mātes
Līksmajiem svētkiem,

- 1000 Apmātā garā un neprāta spītī
Alkst to, kas nav veicams,
Pieveikt ar spēku.
.....
- 1005 Es neskaužu gudros,
Bet tiecos ar prieku pēc cita mērķa,
Cēla un skaidra: pēc dzīves mūžīgā laimē.
Es dienu un nakti, atmetot visu,
Kas neatbilst paražām, neatbilst taisnībai,
1010 Bijīgi godāšu dievus.
- Lai Dike parādās, lai nāk ar zobenu
Un ieogrūž to līdz spalām rīklē
No zemes dzimušajam Ehiona dēlam,
1015 Kas noziedzies pret dievībām,
Pret paražām, pret taisnību!
- Nāc, parādies kā vērsis, pūķis daudzgalvains
Vai lauva liesmojošs!
1020 Nāc, Bakh, ar smaidu uzmet tam,
Kas kāro medīt bakhantes,
Nāvnēsi cilpu, kad nokļūs
Viņš mainādu pulkā!
- Ierodas otrs ziņnesis.*
- 1025 **Zi.** Ai, sirmā sīdonieša dzimta, Grieķijā
Kādreiz tik laimīgā, kam licis pamatus
Viņš, pūķa zobu audzi sēdams tīrumā!
Kā tev apraudu, kaut esmu tikai vergs!
Bet vergi, ja tie krietni, dzīvo kungiem līdz!
- 1030 **K. V.** Kas noticis? Vai tev kas jauns par bakhantēm?
Zi. Pagalam Pentejs, Ehiona atvase!
Ko. Bromij, mans kungs, cik varens tu dievs!
Zi. Kā tu to domā? Ko tu teici, sievietē?
Vai priecājies par manu kungu nelaimi?
Ko. Es, svešniece, Bakhū svešzemju meldijās teicu!
1035 Vairs netrīcu bailēs no važām!
Zi. Vai domā tu, ka Tēbās vīru nav ...
.....
- Ko.** Vien Bakham, Bakham ir vara pār mani,
Ne Tēbām!
- Zi.** Gan tevi viegli saprast var, bet neklājas
1040 Par cita nelaimi just prieku, sievietel!
Ko. Pasaki, izstāsti — kādā nāvē
Mira nekrietnais vīrs par nekrietniem darbiem?
Zi. Mēs, atstājuši Tēbu ļaužu mājokļus
1045 Aiz muguras un pārbrīduši Āsopu,
Uz Kitairona kalna gravām steidzāties.
Tie bija: Pentejs, es — jo gāju kungam līdz —
Un svešnieks, kas mūs veda skatīt orgijas.
Mēs, apstājušies zaļā lejā, čukstus vien
Tur runājām un soļus spērām klusītēm,
1050 Lai — paši neredzami — redzēt varētu.

- Visapkārt slējās krauja klints, bet ieleju,
 Kas slīga priežu ēnā, strautiņš veldzēja.
 Tur viņas bija — mainādas! Tās rosījās,
 Gan zižļus, kam bij nobirusi efeja,
 1055 Ar svaigām lapām apvijot, gan priecīgas
 Kā kumeļi, no raibā jūga raisīti,
 Ar dziesmām Dionīsu teicot pamīšus.
 Bet Pentejs — nabags! — neredzēja sievietes
 Un bilda: «Draugs, no šejienes, kur esam mēs,
 1060 Mans skatiens nesniegs mainādas tā saucamās.
 No pakalna, tur augstā priedē uzkāpis,
 To kauna darbus skaidri vērot iespēšu.»
 Tad redzēju es svešo darām brīnumu:
 1065 Viņš tvēra augstum augstu egles galotni
 Un lieca, līdz pat tumšai zemei nolieca.
 Tā izliecās kā stops vai rata ritenis,
 Kam apaļums ir izveidots ar cirkuli,
 Kad piespieda pie zemes kalna atvasi
 1070 Šis svešinieks, — to cilvēks paveikt nespētu!
 Tad, egles galā sēdinājis Penteju,
 Viņš stumbram atkal ļāva taisni izslieties —
 Pavisam liegi, nenometot jātnieku.
 Pret debesīm no jauna tiecās galotne,
 1075 Kur mūsu valdnieks sēdēja, un mainādas
 Šo ātrāk ieraudzīja nekā Pentejs tās.
 Un, tikko kā viņš kļuva redzams augstumā,
 No svešā vīra nebija ne miņas vairs,
 Bet kāda balss — man domāt, Bakha — skanēja
 1080 No ētera: «Jums, sievietes, es atvedu
 To cilvēku, kas jūs un manus svētumus,
 Un mani pašu izsmējis. Še, sodiet to!»
 Tā bilda viņš un vienlaikus pret debesīm
 Un zemi svētās uguns blāzmu raidīja.
 1085 Gaiss aplkusa. Vairs netrīsēja ielejā
 Ne lapiņa, ne dzirdama bij zvēra balss.
 Bet viņas, vārdus īsti nesapratušas,
 Uz visām pusēm veras, kājās trūkdamās.
 Viņš vēlreiz sauc, un tagad Kadma meitas jau
 Pavisam skaidri saklausa, ko vēl tām Bakhs,
 1090 Un metas straujāk vēl par meža baložiem
 Ar pilnu sparū skriešus — māte Agave
 Un abas māsas, visas mainādas tām līdz —
 Un bezdibeņiem, kalna strautiem pāri lec
 Bez apstājas, tās bakhisks neprāts pārņēmis.
 1095 Tad viņas eglē mūsu kungu ierauga
 Un, pakāpušās augstāk klintī iepretim,
 No visa spēka viņam sviež ar akmeņiem
 Un egļu zariem. Citas lūko Penteju —
 Cik nožēlojams mērķis! — nūjām zemē triekt.
 1100 Bet visi viņu pūliņi ir veltīgi:
 Par augstu nelaimīgais, lai tam trāpītu.
 Un tomēr viņam izglābties nav iespējams!
 Tās kā ar zibens spēku ozolzarus lauž
 Un eglei saknes izcelt grib ar svirām šīm,

- 1105 Kas nav no dzelzs, bet arī šē tām neveicas.
Tad viņām uzsauc Agave: «Lai, stājušās
Ap koku, mainādas, to rokām satveram!
Mums jānoķer šis zvērs, kas tajā uzkāpis,
Lai dieva svētos noslēpumus neizpauž!»
- 1110 Nu tūkstoš roku pieķeras šai eglei klāt
Un izrauj to, un Pentejs skaļām vaimanām
No augstā sēdekļa kā akmens zemē krit —
Viņš saprot, ka tam gals pavisam tuvu klāt.
Pie asinsdarba pirmā stājas Agave —
- 1115 Kā priestere, tam virsū mezdāmās. Bet viņš
Sev norauj galvassaiti nost, lai Agave —
Ai, nelaimīgā! — pazīst to un nenāvē.
Tās vaigu aiztikdams, viņš lūdzas: «Mīļo māt,
Tavs dēls es — Pentejs, ko reiz vīram dzemdēji!
- 1120 Ak, māmiņ, esi žēlīga un nenokauj
Jel savu bērnu, lai cik vainīgs esmu es!»
Bet viņa — tai uz lūpām putas parādās
Un acis baismi pārgrieztas — to neklausa,
Jo, Bakha apsēsta, nav savā prātā vairs,
- 1125 Un, sagrabusi labo delmu Pentejam,
Tam izrauj roku, kāju sēnā iespiežot.
Tai nenākas likt lietā spēku — nē, pats dievs
Tās rokām jaudu piešķīris to izdarīt.
No otras puses Iņo plēš tam miesu nost,
- 1130 Vēl Autoņoja virsū klūp un viņai līdz
Viss sievu bars. Viens vienīgs kļiedziens dzirdams vairs:
Viņš, kamēr elpo, žēli vaid, tās gavilē.
Tad kāda pakampj kāju līdz ar sandali
Un cita — plecu, atsegtas jau ribas vīd.
- 1135 Un nu ar asiņainām rokām bakhantes
Kā bumbas svaida nelaimīgā locekļus.
Tie tagad izklaidus tur apkārt mētājas —
Gan stāvo klinšu pakājē, gan brikšņājā —,
Tos atrast grūti būs! Bet viņa galvu, kas
- 1140 Ir mātes rokās nokļuvusi, Agave,
It kā tā piederētu lauvam, spraudusi
Uz zižļa un pa Kitairona takām nes.
Tā dodas šurp un lepojas ar guvumu,
Un Bakhu sumina kā biedru medībās
- 1145 Un veiksmes devēju, kā uzvarētāju,
Kaut uzvara vien asaras tai atnesīs.
Es nevēlos šo postu skatīt — eju prom,
Vēl iekams pilī atgriezusies Agave.
Būt saprātīgam un pret dieviem cieņu just
- 1150 Ir mirstīgajiem laime visuaugstākā
Un arī gudrākais, pie kā tiem turēties! *Prom.*
- Ko.** Dejosim Bakham par godu —
Un liksmosim visas
Par pūķa atvases
1155 Penteja galul
Viņš sieviešu drēbēs
Pie svētā zižļa ir ķēries,

- Tā drošu nāvi sev lemdams, —
 Uz postu vērsis tam ceļvedis bija.
- 1160 Jūs, Tēbu bakhantes,
 Spožu, brīnišķu uzvaru guvāt —
 Lai raudas un vaimanas atskan!
 Cik lieliska cīņa — pret savu bērnu
 Celt asinīs mirkstošo roku!
- Tuvojas Agave ar zizli uzsprastu Penteja galvu.
 Viņai seko tauta.*
- 1165 Bet, lūk, tur redzu viņa māti Agavi
 Uz pili steidzam. Kā tai seja pārvērsta!
 Lai sagaidām šo līksmā dieva gājienu!
- Ag.** Jūs, Āzijas bakhantes ...
- Ko.** Kālab tu sauc mani?
- 1170 **Ag.** ... nesu uz mājām
 Tikko kā nāvētu sprogainu zvēru,
 Kas dāvās mums laimi.
- Ko.** To redzu un tevi
 Kā mūsējo sveicul!
- Ag.** Bez cilpas to sagrābu rokās,
 Šo lauvas mazuli, —
 Varat to skatīt!
- 1175 **Ko.** Kur? Meža klusumā?
Ag. Kitairons ...
- Ko.** Kitairons — ko?
- Ag.** ... tam nesis ir nāvi.
- Ko.** Kas nokāva viņu?
- Ag.** Tas lemts bij man pirmai!
- 1180 **Ko.** Par laimīgo Agavi sauc mani bakhāņu pulkā!
 Un vēl kas?
- Ag.** Kadma ...
- Ko.** Kadma?
- Ag.** ... pārējās meitas
 Pēc manis — pēc manis tik
 Ķērās pie zvēra!
 Tās veiksmīgas medības bija!
- Tad piedalies mielastā!
- Ko.** Ko? Lai piedalos? Vai man!
- 1185 **Ag.** Šis teliņš ir jauns — tam tik tikko
 Dīgst pūciņa mīksta ap vaigiem.
- Ko.** Ar savām krēpēm gan līdzīgs viņš zvēram!
- Ag.** Bakhījs — prasmīgais, prasmīgais mednieks —
 Šim dzīvniekam bakhantes
 Rīdījis virsū!
- Ko.** Jā, medīt viņš prot, mūsu kungs!
- Ag.** Tu slavēsi mani?
- Ko.** Jā, protams!
- Ag.** Un drīz arī kadmieši ...
- 1195 **Ko.** Jā, arī Pentejs, tavs dēls ...
- Ag.** ... cildinās māti,
 Kas medībās notvēra
 Lauvas bērnu!

- Ko.** Cik lielisks guvums!
Ag. Patiešām!
- Ko.** Vai lepojies tu?
Ag. Jā, man prieks,
 Ka, visiem redzot,
 Es medībās šajās
 Veikusi diždižu darbu!
- 1200 **K. V.** Tad rādi, nelaimīgā, visiem pilsoņiem
 Šo trofeju, ar kuru rokās pārnāci!
- Ag.** Lai nāk, kam Tēbās, stalto torņu pilsētā,
 Ir mājoklis, un aplūko šo dzīvnieku,
 Ko Kadma meitas šodien nomedījušas —
- 1205 Ne tesāliešu metamšķēpiem siksnotiem,
 Ne tīkliem, nē, bet savām rokām baltajām!
 Un vai tad vērts ir plātīties un ieročus
 Bez kādas vajadzības pirkt no kalējiem,
 Ja mēs ar kailām rokām vien šo notvērām
- 1210 Un zvēra miesu saplosījām gabalos?
 Kur kavējas mans sirmais tēvs? Lai atnāk šurp!
 Un kur ir dēls mans, Pentejs? Lai viņš kāpnes ņem
 Un, pieslējis pie nama sienas, augšā kāpj
 Un pienaglo šo lauvas galvu, kuru es
- 1215 Te pārnesu no medībām, pie triglifiem!
- Ierodas Kadms.
 Viņam seko kalpi ar saplosīto Penteja miesu
 uz aizklātām nestuvēm.*
- Ka.** Man, kalpi, sekojiet ar nastu bēdpilno,
 Man sekojiet, uz pili nesiet Penteju!
 Ar milzu pūlēm es tā miesu atradu,
 Pa Kitairona gravām meklēdams, jo tā
 Ir saplosīta gabalos un it neviens
 No tiem tur nebij citam līdzās diezoknī.
 Par meitu briesmu darbu pavēstīja man,
 Kad tikko biju pārnācis no bakhantēm
 Ar sirmo Teiresiju Tēbu pilsētā.
- 1225 Es tūdaļ devos atpakaļ un atvedu
 No kalna savu mazdēlu, ko bakhantes
 Tur nokāva. Gan Autoņoju redzēju,
 Kas Aristajam Aktaionu dzemdēja,
 Gan Ino ārprātā pa mežu klaiņojam,
 Bet Agave, man teica, solī bakhiskā
 Jau atgriezusies.
- Ieraudzīdams Agavi*
- Jā, šī ziņa patiesa:
 Te viņu redzu — ak, cik nožēlojams skats!
- Ag.** Lai, tēvs, tev slava augstākā, ka radīji
 Vislabākās no visām meitām pasaulē, —
 Par visām, bet vispirms par sevi runāju!
 Es aužamstāvus pametu un vārpstiņu,
 Lai paveiktu ko dižāku — lai dzīvniekus
 Ar kailām rokām medītu. Te atnesu,

- 1240 Kā redzi, drošsirdības balvu. Pakar to
Pie savas pils! Še, paņem to no manis, tēv,
Un lepojies ar manu veiksmi medībās!
Uz dzīrēm draugus aicini! Tu laimīgs, tēv,
1240 Jā, laimīgs, ka mēs veikušas šo diždarbu!
- Ka.** Kāds neaptverams, acīm nepanesams skats!
1245 Ai, nelaimīgām rokām veiktais asinsdarbs!
Cik lielisks ir šis zieds, ko nes tu dievībām,
Kad mani līdz ar Tēbām sauc uz mielastu!
Ak vai, cik drausmīgs ir tavs posts — un manējais!
1250 Mūs taisnīgi, bet nežēlīgi Dionīss
Ir iznīcībai nolēmis, kaut viņš mums rads!
- Ag.** Cik īgni gan kļūst vecumdienās cilvēki,
Cik drūms ir viņu vaigs! Kaut dēls mans būtu reiz,
Tāpat kā viņa māte, mednieks labs, kad viņš
1255 Ar Tēbu jaunekļiem trenks mežā dzīvniekus!
Bet viņš tik to vien zin kā spītēt dievībām!
Tev vajadzētu viņu pamācīt, mans tēvs!
Vai kāds to tagad manā priekšā pasaukt var,
Lai skatītu viņš māti laimes spožumā?
- Ka.** Kad apjēgsit, ko esat izdarījušas,
1260 Jums sāpēs, drausmi sāpēs! Bet, ja paliksit
Uz laiku laikiem tādā pašā noskaņā,
Tad, nelaimīgās, nejutīsiet nelaimi!
- Ag.** Bet kas tad šeit nav labi, kas te skumjas vieš?
Ka. Vispirms tev acis jāpaceļ pret debesīm!
1265 **Ag.** Es daru to. Bet kādēļ liec man skatīt tās?
Ka. Vai tās tev liekas parastas vai citādas?
Ag. Tās gaišākas un dzidrākas kā iepriekš šķiet.
Ka. Vai tev joprojām apmāta ir dvēsele?
Ag. Šos vārdus nesaprotu.
- pēc kāda brīža*
- Domāšana man
- 1270 It kā ir mainījusies, prāts mans skaidrāks kļūst.
Ka. Tad klausīties un skaidri atbildēt tu spēj?
Ag. Ko pirmīt sacīju, vairs neatceros, tēv.
Ka. Kā mājās ienāci, pie vīra izdota?
Ag. Tu mani sētam — Ehīonam atdevi.
1275 **Ka.** Un kas ir dēls, ko vīram pilī dzemdēji?
Ag. No mūsu laulības ir Pentejs piedzimis.
Ka. Bet kam šī seja pieder, ko te rokās nes?
Ag. Tā lauvas galva, medītājas sacīja.
Ka. Jel uzmanīgi ieskaties — nav grūti tas!
1280 **Ag.** Ak vai, ko redzu! Kas tas ir, kas rokās man?
Ka. To uzmanīgi aplūko un papēti!
Ag. Es, nelaimīgā, redzu . . . postu drausmīgu!
Ka. Un vai tā tev joprojām lauvas galva šķiet?
Ag. Nē, tā, ko turu rokās, — tā ir Penteja!
1285 **Ka.** Mēs viņu apraudājām, pirms vēl pazini.
Ag. Kas slepkava? Kā tikusi tā rokās man?
Ka. Ai, skarbā patiesība, cik tu nelaikā!
Ag. Jel runā! Mana sirds jau gaidās trīcin trīc!
Ka. Tu pati līdz ar māsām viņu nokāvi!

- 1290 **Ag.** Kur mira viņš? Šeit, pilī? Vai kur cituviet?
Ka. Tur, kur reiz Aktaionu suņi plosīja.
Ag. Kam devās viņš uz Kitairona augstumiem?
Ka. Lai dievību un tavu jūsmu izsmietu.
Ag. Un kādā veidā varējām mēs nokļūt tur?
- 1295 **Ka.** Bez prāta bijāt, visas Tēbas skurbušas!
Ag. Nu saprotu: mūs pazudinājis ir Bakhs!
Ka. Viņš, neatzīts par dievu, jutās aizvainots.
Ag. Kur mana dēla dārgās atliekas, mans tēv?
Ka. Tās, atradis ar lielām pūlēm, nesu šurp.
- 1300 **Ag.** Vai visi locekļi tam atkal salikti?
Kadms rāda uz nestuvēm.
Agave pievieno Penteja nedzīvajām miesām viņa galvu.
- Ka.** Bet neprāts mans — kāds sakars Pentejam ar to?
Tāpat kā jūs, viņš neatzina Bromiju,
Un tāpēc dievs mūs visus reizē satriecis —
Ir jūs, ir šo, lai izdeldēts mums būtu nams,
Un mani pašu, kam neviena dēla nav
Un tagad, nelaimīgā meita, jāpieredz,
Ka dēls tavs gājis bojā nāvē baismīgā.
vērsdamies pie Penteja liķa
- 1305 Uz tevi raudzījās viss nams, mans mīlais bērns;
Tu, meitas vasa, biji mūsu dzimtas balsts,
1310 Ko visa tauta cienīja. Man, sirmgalvim,
Neviens nav, tevi redzot, pāri darījis,
Jo tāds uz vietas taisnu sodu saņemtu.
Bet nu es tapšu izraidīts ar negodu,
Es, lielais Kadms, kas, Tēbu cilti iesējis,
1315 Jo dāsnu ražu ievācis. Visdārgais mans, —
Lai neesi tu vairs starp dzīvajiem, mans bērns,
Joprojām būsi cilvēks man visdārgākais, —
Nekad vairs neskarsies tu manam zodam klāt,
Vairs mani neapskausi, teikdams: «Vecotēv,
1320 Kas tevi aizvaino? Kas pāri nodara
Tev, sirmgalvim? Kas tavu sirdi skumdina?
Man pasaki, lai sodītu es vainīgo!»
Nu esmu nelaimīgs un visiem tevis žēl,
Un māte un tās māsas bēdu satriektas!
- 1325 Ja vēl kāds nievā dievības, lai paskatās
Uz viņa nāvi — un tām cieņu parāda!
K. V. Tev jūtu līdzī, Kadm! Bet sods, ko saņemis
Tavs mazdēls, pelnīts, lai cik sāpīgs tas tev ir.
Ag. Tu pārvērtību manā dzīvē redzi, tēv . . .
.
Virš pils parādās Dionīss dieva izskatā.
- Di.**
- 1330 **Ag.** Tu pārvērtiesies pūķī, un par dzīvnieku —
Par čūsku Harmonija kļūs, ko ieguvi
Par sievu, kaut tai Arejs tēvs, tu — mirstīgais.
Ar viņu braukdams vērsu ratos, vēstī Zevs,
Tu valdīsi pār barbariem un postīsi
1335 Ar milzu karapulkiem daudzās pilsētas.

- Kad izlaupīs tie Apollona svētnīcu,
 Būs viņiem sūra atgriešanās nolemta,
 Bet tevi Arejs līdz ar Harmoniju glābs
 Un svētlaimīgo novadā jums dzīvot ļaus.
- 1340 To Dionīss jums saka, nevis cilvēka,
 Bet Zeva atvase! Ja tad, kad netikās,
 Jūs būtu rikojušies gudri, Zeva dēls
 Jums būtu draugs un paši laimē dzīvotu.
- Ka.** Mēs lūdzam tevi, Bakh! Jā, esam vainīgi!
 1345 **Di.** Par vēl! Toreiz neatzināt mani jūs!
Ka. Mēs zinām to. Bet pārāk nežēlīgs šis sods!
Di. Nebūt! Jūs manī aizvainojāt dievību!
Ka. Nav dieviem jālīdzinās dūsmās cilvēkiem!
Di. Jau sen man to bij apsolijs Zevs, mans tēvs!
 1350 **Ag.** Ak, sirmo tēv, mēs skumjai trimdai nolemtil!
Di. Kam kavējaties? Liktenis nav atvairāms!

Dionīss pazūd.

- Ka.** Cik dziļi, bērns, mēs iestiguši ciešanās —
 Tu, nelaimīgā, tavas māsas un tavs tēvs!
 1355 Man, vecam vīram, lemts ir nokļūt svešatnē
 Un saskaņā ar dievu gribu barbarus,
 To raibos karapulcus vest uz Grieķiju.
 Es savu sievu Harmoniju vedīšu,
 Pats pūķis būdams, drausmas čūskas izskatā
 Pret grieķu kapiem svētajiem un ziedokļiem,
 1360 Un sirotāji sekos man. Šīm ciešanās
 Nekāda gala nav, nedz spēšu mieru rast,
 Pa Aherontas vilņiem lejup dodoties.
- Ag.** Man, tēv, bez tevis jādzīvo būs svešumā!
Ka. Ai, kālab, nelaimīgais bērns, tu mani skauj —
 1365 Kā savu vārģo tēvu gulbja mazulis?
Ag. Kurp lai es eju, padzīta no dzimtenes?
Ka. To, meitiņ, pateikt nevaru, tēvs palīgs vājš!
- Ag.** Paliēc sveiks, mans nams! Paliēc, dzimtene, sveika!
 Es atstāju tevi, lai savam postam,
 1370 No pavarda padzīta, pretim dotos.
Ka. Tad ej, mans bērns, uz Aristaja . . .

Ag. Tēvs, raudu par tevi!
Ka. Es, meitiņ, par tevi.
- Ag.** Un asaras leju par māsām!
 Cik drausmīgs ir trieciens,
 1375 Ko Dionīss, valdnieks,
 Pret tavu namu ir vērsis!
- Ka.** Bet arī viņš drausmīgi cietis no jums,
 Kas Tēbās liedzāt tam godul!
- Ag.** Tev laimīgu ceļu, mans tēvs!
Ka. Arī tev,
 1380 Manu nabaga meitiņ! Bet diez vai tas lemts!
Ag. Nu aizvediet mani pie māsām prom,
 Kas trimdā man skumīgas ceļbiedres būs!

1299	Ag.	Kaut varētu atrast es zemi,	
	Ka.	Kur derdzīgais Kitairons mani vairs neredz,	
1385	Ag.	Nedz acīm tas sasniedzams manām,	
	Ka.	Kur neatsauc atmiņā zizli nekas, —	
	Ag.	Lai rūp tas bakhantēm citām!	1340
1293	Ka.	Ko. Daudzos veidos mums parādās dievišķais,	
	Ka.	Daudz ko dievi lemj pretēji gaidītam;	
	Ag.	Cerībās lolotais netop piepildīts,	
	Ka.	Tam, ko neceram, ceļu ver dievība.	
1301	Ag.	Tā arī notika šoreiz.	
			1345
			1350
			1355
			1360
			1365
			1370
			1375
			1380
			1385
			1390
			1395
			1400
			1405
			1410
			1415
			1420
			1425
			1430
			1435
			1440
			1445
			1450
			1455
			1460
			1465
			1470
			1475
			1480
			1485
			1490
			1495
			1500

Silens

KIKLOPS KYKΛΩΨ

5
10
15
20
25
30
35
40

Man, Fromij, bija tevis da
 Vispirms kad Hēra saprāt
 Un tu no auklēm, koks n
 Un vēlāk, kad, ar Zemes
 Tev allaž biju pašatīdē
 Un Enkelādu cauri kārklu
 Ar šķēpu zemē notriecu. V
 Tik sapnis? Nē! Es taču B
 Pat trofejai! — Vēl grūtā
 Kad tūkstotīšu laupītājus
 Tev Hēra, lai tu tālās zem
 Ar saviem bērniem tūda
 Un tevi rokā meklēju. Pat
 Uz augšu kālā, nasku lai
 Bet dēli, aru solos putās k
 Ar Irklēm zilo jūru, Lūk,
 Es tevi, kunga, jau turvojā
 Kad mūs, kugta virsū kl
 Un izveicis mūs šūns kl
 Kur Poseidona dēli, beism
 Kam viena aiz tā pierē,
 Tad viens no tiem uca se
 Un kungam ātri nu sūti g
 Jau Bakha līksme šīdā
 Jo jāpkoj mums peklis
 Kad dēli, kas vēl zaicāzē
 Tom ganā avis kaimu plav
 Es mūjas soli sprūpējo Kl
 Mana pienākums ir pildīt
 Un bezlīdrigo mēlīti tam
 Lūk, arī tagad jātra man
 Ar grābekli — nekā tu ne
 Jo pārņāks dris gan Polif
 Gan ganāmpaka, — tad a
 Bet redzu jau, ka rēri-āf
 Pag, pag, kas tas? Vai o
 Kā smēķē, kad Hēras
 Pie Ahajas vēl līksmē p
 Un liras stāns ļoos vohā

Silens
Koris

Koris

Ko skrien tu, dičūnīgo tēva
 Un dičūnīgas mātes atvaas,
 Uz krietim pīroci
 Te netrūkst vieglas vēlamības

PERSONAS

SILĒNS
ODISEJS
KIKLOPS, vārdā Polifēms
SATIRU KORIS

Darbības vieta:

Sicīlija, Polifēma alas priekšā.

No alas iznāk Silēns ar grābekli rokā.

Silēns

Nav saskaitāmas mocības, kas jāpacieš
Man, Bromij, bija tevis dēļ kopš jaunības —
Vispirms, kad Hēra saprātu tev atņēma
Un tu no auklēm, kalna, nimfām aizmuki,
5 Un vēlāk, kad, ar Zemes dēliem karojot,
Tev allaž biju paš aizziedzīgs cīņu biedrs
Un Enkelādu cauri kārklu vairogam
Ar šķēpu zemē notriecu. Vai nebij tas
Tik sapnis? Nē! Es taču Bakham rādīju
10 Pat trofejas! — Vēl grūtāk klājas tagad man.
Kad uzsūtīja laupītājus tirēņus
Tev Hēra, lai tu tālās zemēs aizklistu,
Ar saviem bērniem tūdaļ kuģi iekāpu
Un tevi rokā meklēju. Pats, stāvēdams
15 Uz augstā klāja, nasko laivu vadīju,
Bet dēli airu solos putās kulstīja
Ar irkļiem zilo jūru. Lūk, tā meklēju
Es tevi, kungs. Jau tuvojāmieš Malejam,
Kad mūsu kuģim virsū klupa austrenis
20 Un izsvieda mūs Etnas klinšu piekrastē,
Kur Poseidona dēli, baismie kiklopi,
Kam viena acs tik pierē, alās mitinās.
Tad viens no tiem mūs sagūstīja — Polifēms,
Un kungam šim nu sūri grūti vergojam.
25 Jau Bakha liksme sirdis sen vairs nepriecē,
Jo jāapkopj mums nešķīsteņa lopiņi.
Kad dēli, kas vēl zaļoksnēji jauneklī,
Tam gana avis kalnu pļāvās tālajās,
Es mājas soli aprūpēju Kiklopam.
30 Mans pienākums ir pildīt siles, grīdu mēzt
Un bezdievīgo maltīti tam gatavot.
Lūk, arī tagad jātīra man mājoklis
Ar grābekli — neko tu nepadarīsi! —
Jo pārnāks drīz gan Polifēms, mans pavēlnieks,
35 Gan ganāmpulks, — tad alā jābūt spodrībai.
Bet redzu jau, ka zēni aitas šurpu dzen.
Pag, pag, kas tas? Vai sikiņīdu dejojat
Kā sendienās, kad Dionīsu vadījāt
Pie Altajas vēl liksmes pilnā gājienā
40 Un liras skaņas jūsu soļus virzīja?

*Sikiņīdu dejojams,
uznāk satīru koris ar aitām.*

Koris

Ko skrien tu, dižciltīga tēva
Un dižciltīgas mātes atvase,
Uz klintīm prom?
Te netrūkst vieglas vēsmaņas,

- 45 Nedz lekņas zālītes,
Pie pašas alas
Silēs dzidrais strautiņš urdz
Un blējot mazie tevi sauc.
Ē-ē! Tur nedrīkst!
- 50 Te, rasotā pakalnā, ganies!
Es tev! Ar akmeni sviedīšu tūda!
Mudīgi, ragaci,
Kiklopa aploka
Modrīgais sargs!
- 55 Tavs tesmenis vai plīst no piena;
Dod pupu jēriņam, ko, avju māt,
Atstāji mājās!
Dienā dusošo maziņo blējas
Jau aicina tevi.
- 60 Nu pamet beidzot
Zaļo pļavu, atgriezies
Plašajās Etnkalna mājās!
- 65 Nav Bromija te,
Ne rotaļu, bakhāņu līksmu,
Nav timpānu rīboņas mežā
Pie avota, dzirkstoša
Zeltīta vīna,
Nedz Nīsas ar nimfām!
- 70 Lai Bakha dziesma
Skan mīlas priekiem,
Kam senāk līdz ar baltkāju bakhantēm
Nodoties traucos!
Ak, mīļais, Dionīs mīļais!
- 75 Kur, gaišās cirtas
Purinot, kavējies vientuļš?
Tavs kalps
Te, vienacim
Kiklopam vergodams, klimst
Pamests, bez tevis,
80 Trūcīgā āžādā tērpies.
- Si. Nu, bērni, klusējiet un kalpiem pavēliet
Dzīt ganāmos uz klinšu skauto mājokli!
- Ko. *kalpiem*
Tad ejiet ar!
- Silēnam*
- 85 Si. Bet, tētiņ, ko tu steidzies tā?
Es redzu grieķu dobo kuģi piekrastē
Un airu valdniekus ar viņu vadoni —
Tie šurpu nāk uz alu, plecos nesdami
Gan tukšus grozus, jo tie meklē ēdamo,
Gan ūdens krūkas. Nelaimīgie ļautiņi!

90 Kas tie gan tādi ir? Tie nenojauš nudien
Kāds ir šis Polifēms, jo drošu soli nāk
Uz mītni neviesmīlīgo un tīšuprāt
Skrien pašos zobos cilvēkkāram kiklopam.
Bet klusējiet, lai uzzinām, no kurienes
95 Tie braukdami pie Sicīlijas Etnas stāj.

Uznāk Odisejs ar dažiem kuģa ļaudīm.

Odisejs

Jel sakiet, draugi, — kur gan dzidru strautu mēs
Lai slāpju veldzei rodam? Un vai kāds no jums
Grib pārtiku mums pārdot, jūrniekiem, kas salkst?
Kas tas? Mēs iekūlušies Bakha valstībā,
100 Man šķiet: pie alas ieraudzīju satirus!

Silēnam

Es labu dienu vēlu vecākam no jums.
Si. Labdien, mans draugs! Kas esi un no kurienes?
Od. Es Itakā dižs valdnieks esmu — Odisejs.
Si. Ak tā, tas izmanīgais plāpa — Sīsifdēls!
105 Od. Jā, tas es esmu. Bet tu nelamājiem man!
Si. No kurienes uz Sicīliju šurp tu brauc?
Od. No Īlijas pēc Trojas kara grūtībām.
Si. Kā tā? Vai ceļš uz māju tev bij aizmirsies?
Od. Ar varu vēju brāzmas mani dzina šurp.
110 Si. Ak vai, tad liktenis tev bijis tāds kā man!
Od. Vai arī tu ar varu esi attriekts šurp?
Si. Jā gan, kad Bakha laupītājus vajāju.
Od. Bet kas gan šī par zemi, un kas dzīvo šeit?
Si. Pie Sicīlijas staltās Etnas esi tu.
115 Od. Bet kur gan mūri te? Kur torņi, pilsēta?
Si. Nav, draugs! Šis kalnājs tuksnešains, bez cilvēkiem.
Od. Bet kas šai zemē dzīvo? Vai tik zvēri vien?
Si. Tik kiklopi še klinšu alās mitinās.
Od. Kas valdnieks tiem? Vai pati tauta valda šeit?
120 Si. Te gan neviens nevienam neklausā nekā.
Od. Vai savai iztikai tie svētās vārpas sēj?
Si. No piena, siera un no gaļas pārtiek šie.
Od. Vai vīnogsula — Bakha malks tiem pazīstams?
Si. Nemaz! Un tāpēc deju liksme sveša tiem.
125 Od. Bet viesmīlīgi gan un krietni viņi ir?
Si. Tie teic, ka viesu gaļa visugardākā.
Od. Ko runā? Vai tad cilvēkus tie kauj un ēd?
Si. Ikvienu, kas te tuvojas, tie notiesā.
Od. Bet kur tad būtu kiklops pats? Vai mājās nav?
130 Si. Ar suņiem viņš pie Etnas zvēriem pēdas dzen.
Od. Vai zīni, kas te darāms, lai mēs tiktu prom?
Si. Nē, Odisej, bet tev es gribu palīdzēt.
Od. Man pārdod pārtiku — tās mums nemaz vairs nav!
Si. Bez gaļas, kā jau sacīju, te nav nekā.
135 Od. Bet līdzeklis pret badu tas ir diezgan labs.
Si. Ir arī tikko izslaukts piens un sulīgs siers.
Od. Stiept tikai šurp! Jo gaismā klājas tirgoties.
Si. Cik zelta tu man dosi pretim — saki man!

- Od.** Ne zelts, bet Dionīsa dzēriens man ir līdz.
 140 **Si.** Cik tikami to dzirdēt! Tā man sen vairs nav.
Od. Un Marons pats man vīnu deva — dieva dēls.
Si. Vai tas, ko kādreiz paša rokām auklēju?
Od. Pats Bakha dēls, ja tev vēl gluži skaidrs nav.
Si. Vai vīns tev vēl uz kuģa vai jau paņemts līdz?
 145 **Od.** Šis ādas maiss tik to vēl slēpj; skat, vecais, šurp!
Si. Bet tas jau neapslapēs pat ne rīkli man.
Od. Divtik šā vīna solu, cik no maisa tek.
Si. Skaists plūst tev avotiņš un man tik gaužām miļš.
Od. Tev gribas vīnu baudīt neatšķaidītu?
 150 **Si.** Un kā vēl! Malciņš pirkumam par labu nāk.
Od. Man, redzi, ādas maisam pat vēl kauss ir līdz.
Si. Tik iekšā lej, lai atkal zinu, kas ir vīns!
Od. Še, vecais, dzer!
Si. Ai, dievi, kā gan smaržo tas!
Od. Tu spēj to saredzēt?
Si. To ne, bet saost gan.
 155 **Od.** Tad nogaršo un neslavē ar vārdiem vien!
Si. Urā! Nu mani dejā griezties sauks drīz Bakhs.
 Ha! Ha! Ha!
Od. Pa rīkli jauki noguldza tas lejup tev.
Si. Līdz nagu galiem saldā veldze tika man.
 160 **Od.** Vēl arī skaidru naudu došu vīnam klāt.
Si. Man tikai maisu dod, par naudu nebēdā!
Od. Nu, nesiet sierus šurp un jaunos jēriņus!
Si. Tiks izdarīts! Kas man par kungiem jābēdā?
 Ai, kā es alkstu dzert kaut vienu kausu vēl!
 165 Es visus kikloplopu barus atdotu,
 Es jūras bangās iemestos no baltās klints,
 Lai tikai vēlreiz spētu reibā liksmoties!
 Kas saldo veldzi nedzer, kur gan tam ir prāts,
 Jo vīns ir tas, kas vīra spēkam mosties liek;
 170 Tad tikas sievu apaļumiem ķerties klāt
 Un robežu nav pirkstiem, skurbā glāstošiem;
 Vīns dejai iesilda un raizes aizdzen prom.
 Kā gan man nepirkt vīnu šo, to neskūpstīt?
 Kas daļas man gar vienaci, šo stulbeni!
Silēns ieskrien atā.
- Kora vadītājs**
- Klau, Odisej, vai patērzēt vairs nevēlies?
 175 **Od.** Labprāt! Tik draudzīgi ar draugiem runājiet!
K. V. Tad Troju iekarojāt līdz ar Helenu?
Od. Jā gan! Un pili nopostījām Priamam.
K. V. Vai tad, kad jūsu rokās bij šis sievišķis,
 180 Jūs nepakampāt viņu cits pēc cita sev?
 Tā taču mainīt miļākos ir radusi.
 Kad šī te čūska raibās bikses redzēja
 Ap gurniem tam un kaklā — zelta karekli,
 Bij tūdaļ vējā viņas prāts. Tad atstāja
 Tā lāga puisī Menelāju. Kaut nekur
 185 Vairs nebūtu no sievu dzimuma ne vēsts!
 Tik vienam pašam, proti, man, lai paliek tās!

Silēns atgriežas ar sieru un aitām.

190 **Si.** Lūk, te būs mūsu ganāmpulka audzējums,
Jā, valdniek Odisej, — prāvs blējošs aitu bars
Un pāris biežā piena siera rituļu.
Še, ņemiet drīz un taisieties no alas prom,
Man labā Bakha vīnu pretim dodami!
Ak vai! Pats kiklops nāk! Ko nu mēs darīsim?

Uznāk Kiklops.

Od. Pagalam esam, vecais! Kurp gan tagad bēgt?
195 **Si.** Te iekšā klinšu alā, kas jūs labi slēps.
Od. Vai prāts! Tu iesaki mums pašiem murdā skriet?
Si. Nebūt! Tur klinšu alā paslēptuvju daudz.
Od. Nē, nē! Aiz kauna dižā Troja raudātu,
200 Ja viena bītos mēs, kad tūkstoš frīgiešiem
Ar vairogu es bieži pretim turējies.
Kad jāmirst būs, tad miršu cildā nāvē es,
Bet, dzīvam paliekot, ir jāglābj senais gods.

Kiklops

205 Skat, skat, kas tas? Kas saceļ tādu traci šeit?
Ko liksmojat? Tak še ne Dionīsa nav,
Nedz vara klabekļu, nedz bungu rīboņas.
Kā klājas alās maniem jauniem jēriņiem?
Vai tie pie savām mātēm spiežas klāt un ziž
Jo čakli zīdekļus? Vai meldru grozos drīz
210 Būs labi izkāsts, labi nospiests jaunais siers?
Ko stāvat? Runājiet! Drīz raudās kāds no jums
Šās nūjas dēļ! Un augšup blenziet, lejup nel!

K. V. Līdz pašam Zevam slienam savus degunus
Un spožās Oriona zvaigznes redzam jau.

Ki. Vai krietnas brokastis man ir jau gatavas?

215 **K. V.** Jau sen. Lai tikai rīkle tev tām vēlīga.

Ki. Vai mani trauki jau ar pienu pildīti?

K. V. Ja gribi, vari tu kaut visu mucu dzert.

Ki. Vai aitas piens vai govš? Vai abu kopā jaukts?

K. V. Ņem, kādu vēlies pats, tik netemp mani līdz!

220 **Ki.** Nē, to tik ne, jo, būdami man vēderā,
Drīz vien jūs mani nobendētu lēkājot.
Bet, rau, ko redzu es pie alas? Cilvēkus?
Vai laupītāji tie vai negants zagļu pulks?
Vismaz es aitas skatu alas ārpusē,
225 Kam kājas saistītas ar rīkšu vijumiem,
Un sieru grozus rindā, un šo plikpauri,
Kam, šķiet, no kāvienu ir varen tūcis vaigs.

Si. No sitieniem man seja svilst kā ugunis.

Ki. Kas sita tev pa galvu — teic man, večukiņ!

230 **Si.** Tie tur, jo liedzu tavu mantu projām nest.

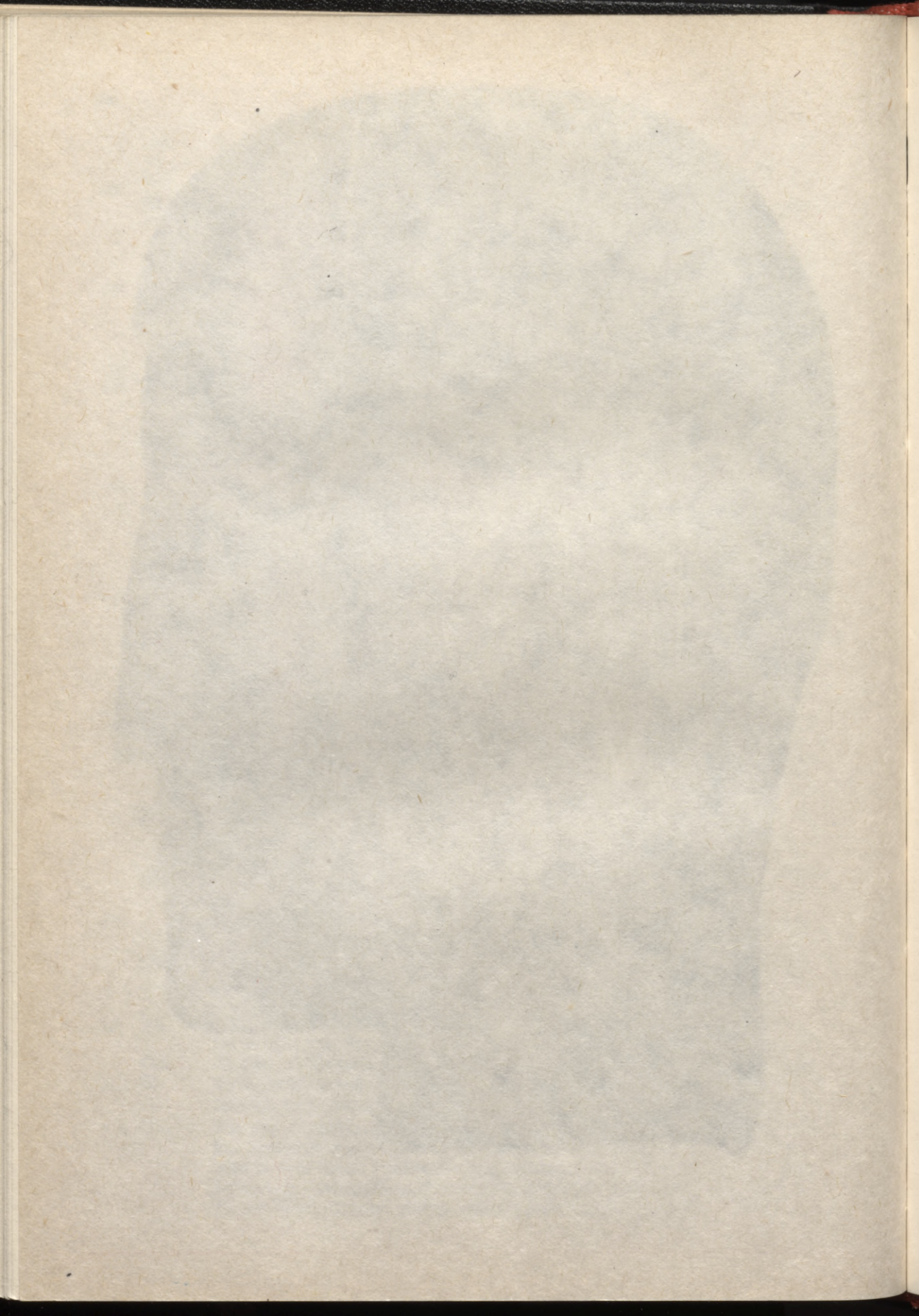
Ki. Tie nezināja, ka es dievs un dievu cilts?

Si. To viņiem teicu gan; bet šie tik mantas stiepj,

235 Gan tiesā tavu sieru, lai kā pretojos,
Gan jērus ārā nes; un tevi teicās šie
Ar trejas asis garu suņa ķēdi siet
Ap nabas vietu, nikni iekšas izbadīt
Un muguru ar pātagu tev lupināt,

- Tad valgos sasietu uz kuģa solās mest
 Un pārdot kuram katram, kas tik pagadās,
 240 **Ki.** Par vergu dzirnavās vai akmeņlauztuvēs.
 Patiesi? Nu tad skrien, ko nagi nes, un trin
 Man dunci kaujamo, un malku grēdā krauj,
 Un klāt liec uguni! Es kaušu tos tūlīt,
 245 Lai pilda tie no ogļu svelmes karsti vēl
 Man vēderu, jo nesagriezis mielošos,
 No katla mīksti novāritus pagrābdams.
 Līdz kaklam apnicis man kalnu medijums —
 Ar lauvām, briežiem esmu gana barojies.
 250 **Si.** Un kur tas laiks, kopš cilvēkgaļu baudīju!
 Jauns kumosinš pēc ierastā, kungs pavēlniek,
 Mēdz būt daudz garšīgāks, jo tiešām kur tas laiks,
 Kopš krastā kāpa svešnieki pie alas šīs.
Od. Bet, kiklop, paklausies, ko savkārt svešnieks teiks:
 255 Mums vajadzēja pārtikas, un to sev pirkt
 No kuģa atnācām pie tavām alām šurp.
 Šis pārdeva par kausu vīna jērus mums
 Un, tiklīdz bija iedzēris, tos atdeva —
 Pēc norunas, neviena paša nepiespiests.
 260 Bet nu, kad viņu pieķēri, ka slepeni
 Mums tavu mantu iztirgo, viņš niekus melš.
Si. Ko? Es? Lai tevi parauj ...
Od. Jā, ja meloju!
Si. Gan Poseidonu piesaucu, kas ir tavs tēvs,
 Gan Trītonu visvareno un Nēreju,
 265 Gan Nereīdas visas, nimfu Kalipso
 Un svētos viņus, zivju saimi milzīgo —
 Tev, kiklopiņ, es zvēru, manu skaistuli,
 Mans saimniecīņ, — nemūžam nepārdevu es
 Ne kriptaiņas svešajiem. Ja meloju,
 270 **K. V.** Lai zeperi, man mīļie, ļaunā nāvē mirst!
 Pats mirsti tā! Es redzēju, ka pārdevi
 Tu atnācējiem mantu. Bet, ja meloju,
 Lai mirst mans tēvs, bet svešiniekus neaiztiec!
Ki. Jūs paši melojat! Šim vairāk uzticos
 275 Kā pašam Radamantijam, bet pasakiet —
 No kurienes jūs, svešie vīri, braukdami?
 No kādas zemes jūs? Kas dzimtā pilsēta?
Od. Mēs — itakiešu cilts, no Trojas braukdami;
 Un tagad, jūras vētru trenkti šurp un turp,
 280 **Ki.** Kā redzi, izglābāties tavā krastmalā.
 Jūs tie, kas brauca pakaļ ļaunai Helenai
 Uz Trojas pilsētu pie tālās Skamandras?
Od. Jā gan — tie paši; pārciests niknais kara posts.
Ki. Kāds smieklīgs karaspēks, kas vienas sievas dēļ
 Uz tālo frīgu zemi kuģos cīņā brauc.
 285 **Od.** Tas dievu vēlējums. Kam pārvest mirstīgiem?
 Bet klausies, zilo viņu dieva cildais dēls:
 Mēs tevi lūdzam, runājot bez aplinkiem, —
 Jel nekauj svešniekus, kas atklīduši šurp,
 Tu savai maltītei un nebāz zobos sev!

290 It visās malās, valdniek, mūsu Hellādā
 Par godu tavam tēvam tempļu jumti mirdz!
 Zeļ vecā košumā vēl osta Tainaram —
 Tur Malejā vēl zilgmē slejas klinšu rags,
 Un saule sidrabaini apmirdz Sūniju;
 295 No vējiem patvērumu Geraists dod arvien,
 Un frīgiešiem ir beidzot atriebts grieķu kauns;
 Tas arī tev ir gods, jo mīti Hellādā,
 Tepat pie staltās Etnas ugunsplūdu klints.
 Un tāpēc mani uzklausi, jo mirstīgiem
 300 Ir likums uzņemt jūras vētrās cietušos,
 Dot viesmīlīgu pavardu un drānās tērpt,
 Bet nevis tos uz gaļas iesma spraust, lai sev
 Tad kāri žokļus pildītu un vēderu.
 Vai Priamzemes nestā posta gana nav?
 305 Tā dzēra asinis no šķēpu brūcēm daudz,
 Bez vīriem sievas atstājot un sirmgalves
 Bez dēliem mīļajiem, un tēvus vientuļus.
 Ja arī dzīvos vēl tu cepsi maltītei,
 Kur tad lai glābjas cilvēks? Tāpēc paklausies,
 310 Ai, kiklop, stājies negausīgā rijībā
 Un, negēlību metis, kļūsti atkal krietns,
 Jo pārliecīga kāre allaž atriebjas!

Si.

Kiklopam

Tev došu padomu: no šā te gaļas tu
 Prom nemet it nekā, jo, tikai mēli vien
 315 Jau notiesādams, kļūsi daiļrunīgs un gudrs!
Ki. Tik manta, cilvēciņ, — tā gudrajiem ir dievs,
 Viss pārējais vien skaistu vārdu vārstījums.
 Lai manam tēvam celtos tempļus jupis rauj!
 Kam tu man tiši bāz šo vārdu degunā?
 320 Es, svešniek, Zeva zibšņu nebaidos nemaz,
 Nedz domāju, ka Zevs par mani stiprāks dievs.
 Kas daļas man gar pārējo, kas daļas man?
 Tik paklausies! Kad šis no augšas lietu gāž,
 Man alā šeit labs sargātājs ir klinšu jumts.
 325 Ar ceptu teļu vai ar meža zvēru te
 Es mielojos, vēl pienu virsū uzgāzdams
 Pa krūkai vēderā; tad, vidu nobraukot,
 Es rībienos ar pašu Zevu sacenšos.
 Kad trāķu ziemelis šurp sniegpuštenus dzen,
 330 Es siltās zvēru ādās mēdzu vīstīties,
 Un, liesmas uzpūšot, man sniegi aizmirstas.
 Ar zemi ir tas pats: vai viņa grib vai ne,
 Tai zāle jāaudzē un lopi jābaro.
 Tos ziedoju es tikai sev — bet dieviem ne —
 335 Un savam vēderam, no dieviem dižākam,
 Jo visu augu dienu dzert un mieloties —
 Tas saprātīgam cilvēkam ir īstais Zevs.
 Es galvu nelauzu, bet itin visus tos,
 Kas, dodot likumus, mums dzīvi sarežģī,
 340 Uz pekli aiztriekšu. Un tagad rīkošos,
 Kā sirdij tīk, un tūdaļ kaušu tevi nost.

Kā viesim došu tev, jo esmu viesmīlīgs,
 Gan uguni, gan ūdeni, gan katlu vēl,
 Kas tevi, mīkstu vārot, ieskaus tīkami.
 345 Nu lieniet aši alā, mani godiniet
 Kā dievu, rindā stādamies pie pavarda!

Kiklops iedzen Odiseju un viņa pavadoņus alā.

Od. Ak vai, no niknā Trojas kara izglābies
 Un jūras bangu saudzēts, pie šā nezvēra,
 Kam sirds tik neganta, es esmu nonācis!
 350 Ai, Zeva tēva dižā meita Pallāda,
 Nāc tagad palīgā, jo postā lielākā
 Es kā pie Īlijas — glūn baisma nāve jau!
 Un tu, kas valdi zaigo zvaigžņu mājokļos,
 Zev, viesu sargs, šurp raugies! Bet, ja neredzi,
 355 Tad velti dižs tu dēvēts, nebūdam nekās.

Ko. Nu plašās rīkles milzu vārtus
 Tu, kiklop, ver vaļā, jo tevi jau gaida
 Gardumi cepti un sautēti tieši no kvēlošām oglēm.
 360 Tik plosi un košļā, un samal
 Svešnieku locekļus,
 Atspiedies kazādas pinkās!

Bet, lūdzams, nepiedāvā man neko,
 Brauc savā laivā viens!
 Neko es dzirdēt nevēlos
 365 Par kūti šo, nedz bezdievīgo mielastu,
 Ko Etnas kiklops gatavo,
 Šis briesmonis, kam viesis kumoss gardin gards.

Viņš svešniekus, kas pajumu
 Pie pavarda šai mājā lūdz,
 370 Saplosa derdzīgiem zobiem un košļā, un samal, un aprij
 Gan ceptus, gan sautētus — tieši
 No kvēlošām oglēm.

Odisejs iznāk no alas.

Od. Ai, Zev! Ko piedzīvoju alā, izstāstīt
 375 Nav iespējams — tas izklausās pēc pasakas!

K. V. Kas noticis? Vai tiešām kiklops nekrietnais
 No taviem mīļiem biedriem kādu apēdis?

Od. Jā, divus paķēra un nopētīja viņš,
 Ar rokām aptaustot, vai barojums tiem labs.

380 **K. V.** Cik briesmīgi! Bet kas tad tālāk notika?

Od. Kad mēs šai klinšu alā ienācām, uzreiz
 Viņš uguni ar ozolšķilām uzkūra,
 Tās grēdām kraudams savā milzu pavardā, —
 Nudien, tur vezumkravas trīs bij, mazākais.

385 Nu guļas vietu, priežu skuju savācis,
 Viņš izklāja pavisam tuvu ugunij
 Un kublā — desmit amforu tur sagāja —
 Tad balto pienu ielēja un nolika
 Sev efejkoka kausu līdzās, platumā
 390 Šim olektis bij trīs un četras — dziļumā.

- Pēc tam viņš vilkābeles iesmus atnesa
 Ar nokaitētiem galiem, gludi aptēstus,
 Vēl sicīliešu upurtrauku asinīm
 Un vara katlu uzlika uz pavarda.
- 395 Kad dievu nīstais priekšdarbus bij paveicis,
 Šis pekles pavārs divus vīrus paķēra
 No manējiem, tad vienu veikli nokāva
 Un viņu varkaltajā traukā iesvieda.
- 400 Aiz potītēm viņš tūdaļ otru sagrāba
 Un sašķaidīja galvu tam pret akmeni,
 Ka smadzenes uz visām pusēm izšļācās;
 Ar alkatīgu nazi miesu norāvis,
 To izcepa uz iesmiem, taču locekļus
 Viņš vārāmkatlā meta mutuļojošā.
- 405 Bet es — es, nelaimīgais, lēju asaras,
 Kad pakalpīgi rosījos ap kiklopu,
 Un pārējie kā vistas kaktos slapstījās —
 Tiem vaigos nebija ne asins lāsītes.
 Tad visubeidzot, draugu miesas pierijies,
 410 Viņš atgāzās un atraugājās pretīgi.
 Man pēkšņi radās iedvesma; es pasniedzu
 Tam Maronvīnu, pilnu kausu ieliedams,
 Un sacīju: «Ai, kiklop, jūras dieva dēls,
 415 Jel paskaties, šo Dionīsa dzērienu
 Ir savos dārzos audzējusi Grieķija!»
 Līdz kaklam pieēdies ar baismo ēdienu,
 Viņš kausu iztukšoja vienā rāvienā,
 Tad, roku celdams, laipni sacīja: «Mans draugs,
 420 Nudien, pie labas maltītes šis dzēriens labs.»
 Es, redzēdams, ka viņam garšo, ielēju
 Tam tūdaļ otru kausu, zinādams, ka viņš
 To pievārēs un viņš par visu samaksās.
 425 Drīz sāka viņš jau dziedāt, bet es ielēju
 Tam vēl un vēl, līdz kamēr bija pilns kā mārks.
 Nu dzied viņš balsī ķērcošā, bet biedri raud,
 Un visa ala dunēt dun. Klusītiņām
 Es atnācu, lai jūs un sevi izglābtu,
 Ja vēlaties. Tad pasakiet, vai gribat jūs
 430 No negēlīgā briesmoņa pie Bakha bēgt
 Un viņa mājā patverties ar najādām.
 Šo priekšlikumu jūsu tēvs gan atbalsta,
 Bet viņš ir pārāk vecs un vājš un, aizrāvies
 Ar vīnu, kausam cieši pielipis kā putns
 435 Pie līmes. Jūs turpretim esat jauni vēl,
 Un tāpēc kopā glābsimies! Pie Bromija
 Tad, vecā drauga, dodieties — nav kiklops viņš!
K. V. Ak, mīlais, kaut man būtu lemts vēl pieredzēt
 To dienu, kad no šausmoņa es aizbēgšu,
 Jo kur tas laiks, kad mīlas priekus baudīju,
 440 Bet savām alkām veldzi rast te nespēju!
Od. Tad ieklausies, kā taisos sodīt nelieti,
 Šo nezvēru, un tevi glābt no verdzības!
K. V. Pat frīgu liras skaņas nav tik saldās man
 Kā vēsts par to, ka ļaunais kiklops bojā ies.

- 445 **Od.** Viņš, iesilis no Dionīsa dzēriena,
Pie saviem brāļiem pasērst grib, lai liksmotos.
- K. V.** Tu, jaušu, viņu nožmiegt grasies biezoknī
Vai pēkšņi bezdibenī grūst no augstas klints.
- Od.** Nekā tamlīdzīga! Mans nodoms viltīgāks.
- 450 **K. V.** Un proti? Sen jau tevi gudru pazīstam!
- Od.** Tam ieteikšu, lai ciemos labāk neiet viņš
Un kiklopus ar Bakha vīnu necienā,
Lai bauda dzīvi, atstājot to visu sev.
Kad, Dionīsa pievārēts, viņš miegā slīgs,
455 Es koka stumbru paņemšu — tāds alā ir —,
Ar zobenu tam asu smaili veidošu
Un nokaitēšu ugunī līdz kvēlei. Tad
Es paceļot no visa spēka ietriekšu
To pašā pieres vidū acī kiklopam.
- 460 Kā namdaris, kas, kuģa stāvu salaizdams,
Ar divām siksnām urbi griež, tā arī es
Šā acī kvēlojošo mietu griezīšu,
Līdz izdzisis uz mūžu viņa redzoklis.
- K. V.** Urā!
- 465 Aiz prieka tūdaļ sajukšu! Cik lielisks plāns!
- Od.** Tad tumšā kuģa tilpīgajā vēderā
Ar dubultirkļiem vadišu gan tevi prom
No zemes šīs, gan draugus, veco Silēnu.
- K. V.** Vai arī mums būs ļauts, kā dieviem ziedojojot,
470 Šo lāpu tvert, kas redzi laupīs kiklopam?
Šai asinsdarbā rokas pielikt vēlos es.
- Od.** Bez šaubām! Visiem jāpalīdz, jo baļķis liels!
- K. V.** Simt vezumu es labu prātu paceltu,
Ja atļausi man nolādētam kiklopam
475 Kā lapseņpūzni acs ābolu kvēpināt.
- Od.** Nu klusējiet! Jūs manu plānu dzirdējāt.
Ikvienu mana pavēle jums jāpilda
Bez ierunām. Es draugus nodot netaisos
Un gluži viens, bez viņiem glābties nevēlos.
480 No alas gan es izsprucis un varētu
It viegli bēgt, bet nekrietni ir pamest tos,
Kas nākuši uz šejieni, man sekojot. *Prom alā.*
- K. V.** Kurš pirmais no jums, kurš nākamais būs,
Kas drošuprāt ķersies pie baļķa klāt
485 Un kiklopam acī ar sparū to trieks,
Lai tam laupītu gaismu uz mūžu?
- Alā dzird Kiklopu dziedam.*
- Nu klusu, jel klusu! Jau piesūcies viņš,
Jau riebigais tēvainis ķērcoši dzied,
490 Bet kaukdams viņš drīzi vien asaras lies.
Rau, nāk viņš no klinšainā mājokļa šurp, —
Kā jādzied ir dzīrēs, nu mācīsim mēs
Šim nejēgam tūdaļ!
Tam liktenis aklam būt lēmis!
- I puskoris**
- 495 Laimīgs tas, kas līksmodamies

Dzīrēs atgūlies un saldo
 Vīnu pilniem malkiem bauda,
 Tas, kas draugu apskauj, meičai
 Piespiežas pie daiļām krūtīm.
 500 Cirtas ziestas tam ar smaržām,
 Un, pie durvīm tvīkdams, lūdzas
 Viņš: «Jel, mīļā, ielaid mani!»

*No alas iznāk Kiklops,
 balstīdamies uz Silēna un Odiseja.*

Ki. Tralalā — ar jauko vīnu
 Un ar gardumiem man vēders
 505 Pieblīvēts kā kuģis, kuram
 Krava sniedzās līdz pat klājam.
 Tagad vilinoši mani
 Pavasaris sauc un pļava
 Sērsībās pie kiklopbrāļiem.
 510 Svešniek, vīnu šurp! Vēl ieiej!

II puskoris

Nāk jau skaistulis no alas,
 Laipni raudzīdamies apkārt.
 Kā viņš mil mūs, mīļš mums būdams!
 515 Sen jau lāpa gaida tevi,
 Tvīkst pēc tevis maiga nimfa
 Vēsā alā, tavās mājās.
 Nu pavisam drīz jau apvīs
 Tavu pieri vainags krāšņais.

Od. Tu, kiklop, mani uzklausi — man pieredze
 520 Ar Bakhu šo, ko nobaudīt tev iedevu.

Ki. Ar Bakhu? Pag, kas īstenībā ir šis dievs?

Od. Viņš prieku dāvā cilvēkiem vislielāko.

Ki. Jā, atraugās — to jūtu es — viņš patīkams.

Od. Lūk, tāds viņš ir — nevienam pāri nedara.

525 **Ki.** Bet kā gan dievam ādas maisā dzīvot tik?

Od. Lai dzīvo viņš kur dzīvodams, tam ērti būs.

Ki. Mīst ādas maisos dievībām gan neklājas.

Od. Ja tīkams viņš, kam tev par ādu jādomā?

Ki. Man nepatīk šis ādas maiss, bet dzēriens gards!

530 **Od.** Tad paliec šeit un, sūkdams vīnu, priecājies!

Ki. Vai tiešām brāļiem nedot man ne lāsītes?

Od. Būs lielāks gods, ja paturēsi visu sev.

Ki. Bet biedriskāk tiem tomēr kādu tiesu dot.

Od. Tik lamas šādās dzīrēs dzimst un kautiņi.

535 **Ki.** Neviens, kaut iereibušu, mani neaiztiks.

Od. Kas iedzēris, tam mājās palikt ieteicams.

Ki. Ir muļķis tas, kas iedzēris no draugiem bēg.

Od. Nē, gudrinieks, kas mājās sēž, kad iereibis.

Ki. Un ko tu, Silēn, iesaki? Vai palikt man?

540 **Si.** Bez šaubām! Kam vēl lieki dzīru biedri mums?

Ki. Lai notiek! Cik gan krāšņa pļava ziedošā!

Si. Šeit saulītē ir brīnum jauka dzeršana,

Un tāpēc atļaidies tepat, šai mauriņā.

- Kiklops atgulstas.*
- Ki.** Lūk, tā!
545 **Kas tas? Ko slēp tu kausu man aiz muguras?**
- Si.** Lai nenozog to mums neviens.
Ki. Nekā, tu pats
Tik gribi dzert. Te, vidū, aši noliec to!
Bet, svešinieks, kāds ir tavs vārds, kā tevi sauc?
- Od.** Neviens. Bet kā gan domā tu man pateikties?
550 **Ki.** Es tevi notiesāšu pašu pēdējo.
- Od.** Patiešām tā ir jauka velte ciemiņam!
Ki. *Silēnam*
Ei, tu, ko dari? Manu vīnu slepus dzer?
Si. Kur nu! Tas mani skūpstīja, jo mīlīgs es.
Ki. Es tev! Pats esi skūpstītājs un nevis viņš.
555 **Si.** Pie Zeva, mani mīlot viņš par daiļumu!
Ki. Lej, pilnu kausu pielej un tik šurpu dod!
Si. Diez kāds gan ir šis maisījums? Ļauj pārbaudīt!
Ki. Dod, blēdi, vien tāpat!
Si. Vispirms tu vainagu
Sev galvā liec, un tikmēr nobaudišu es.
560 **Ki.** Cik nelietīgs šis vīnlējis!
Si. Vīns toties labs.
Vispirms tu muti noslauki un tad tik dzer!
Ki. Tā! Lūpas tagad tīras man un bārda ar.
Si. Uz elkoņa nu smalki atbalsties un dzer,
Kā mani dzeram redzi . . .
Iztukšo kausu līdz dibenam.
. . . un vairs neredzi.
- 565 **Ki.** Ko dari tu?
Si. Šo gardu muti tukšoju!
Ki. *Odisejam*
Tad, svešniek, lūdzams, kļūsti pats mans vīnlējis!
Od. Ar vīnogām prot manas rokas apieties.
Ki. Jel ātrāk lej!
Od. Jau leju, tikai nerunā!
Ki. Cik grūti gan ir klusēt tam, kas iereibis!
570 **Od.** Še, ņem un dzer, un neatstāj ne lāsītes,
Lai beigas līdz ar vīnu arī dzērējam.
Kiklops iztukšo kausu.
Ki. Cik vareni! Cik prātīgs gan tāds vīna koks!
Od. *sniedzot kausu*
Un, ja tu kuņģi slacīsi pēc maltītes,
Kaut neslāpst tev, tad saldā miegā iegrimsi.
Ja tu kaut lāsi atstāsi, Bakhs dedzinās.
Kiklops iztukšo kausu.
575 **Ki.** Ak, Zev!
Tik tikko izniru. Ai, kāda svētlaieme!
Man šķiet, ka debesis ar zemi apskaujas
Un griežas virpulī. Es redzu Olimpu
580 Un Zeva troni līdz ar visām dievībām.

Es vēlos skūpstu. Haritas man uzsmaida,
Bet arī Ganimēda rokās dusētu
Ar prieku — Haritas man liecnieces —, jo tik
Man zēni krietni labāk pat par sievišķiem.

Kiklops satver Silēnu.

585 **Si.** Es tātad, kiklop, būtu Zeva Ganimēds?
Ki. Jā gan! Un es no Idas tevi aizraušu.
Si. Pagalam es! Ai, bērni, kā nu klāsies man?
Ki. Tu ņirgāsies par mīlētāju skurbušu?
Si. Ak vai! Cik rūgts man drīzi liksies saldaiss vīns!

Kiklops ievēl Silēnu alā.

590 **Od.** Pie darba, Dionīsa cilts, nu ķerieties!
Tur alā, miega pievārēts, guļ tas, kas drīz
No bezdievīgās rīkles cilvēkgaļu sļaus,
Bet savukārt sļauj dūmus lāpa gruzdošā.
Tik to vien gaidīt gaida tā, lai kiklopam
595 Uz mūžu redzi atņemtu. Tik esi vīrs!

K. V. Kā klints vai dimants nelokāms mans gars. Tu ej
Tik iekšā, pirms nav tēvam noticis kas ļauns!
Mēs gaidām šeit un esam tavā rīcībā.

Od. Kungs Hēfaist, Etnas valdiniek, nu vaļā tiec
600 No kaimiņa, tam spožo aci dedzinot!
Nāc, Miegs, Nakts tumsas auklējums, un uzgulies
Ar visu sparū nezvēram, ko dievi nīst!
Jel neļaujiet pēc Trojas dzižiem cīņiņiem,
Lai Odisejs un viņa biedri bojā iet
605 No vīra rokas, kurš ne dievus necienī,
Ne cilvēkus, jo nejaušību citādi
Par dievu turēs, dievību visstiprāko!

Odisejs ieiet alā.

Ko. Drīz jo drīzi knaibles cieši apņems kaklu briesmonim,
Viesu rijējam uguns iznīdēs
610 Acu gaismu!
Karstās oglēs nokaitēta, gaidīt gaida lāpa sen,
615 Pelnos slēpdamās — ozola atvase.

Maron, ķeries pie darba!
Ar svelošu liesmu
Izrauj tam aci!
Lai vīns tam par lāstu!
620 Es ilgojos Bromija
Efejas vainaga rotā.
Kaut tiktu es beidzot
Pie tevis, no kiklopa tuksneša projām!
Vai lemts man to pieredzēt kādreiz?

Od. Pie visiem dieviem, klusējiet jūs, dzīvnieki!
625 Jo cieši lūpas sakniebiet! Jūs nedrīkstat
Ne elpu skaļi vilkt, ne acis mirkšķināt,
Ne kreķķēt, lai tik nepamostos nezvērs, pirms
Tam ugunī nav redzes gaisma dzisusi!

K. V. Mēs visi, elpu aizturot, jau klusējam.

- 630 **Od.** Nu žigli iekšā! Rokas visi pielieciet
Pie koka stumbra, gana tas jau kveldināts!
- K. V.** Tad, lūdzams, teic, kam pirmajam tu vēlēsi
Šo kveldināto pāli milzīm acī triekt.
Ja gribi, lai mēs palīdzam, tad rīko mūs!

I puskoris

- 635 Mēs esam pārāk tālu nost no ieejas,
Lai varētu tam uguns mietu acī grūst.

II puskoris

Vairs paiet pēkšņi nevaram, jo klibi mēs.

I puskoris

- Mums tāda pati liksta — nez no kurienes
Ir kājās krampji iemetušies neganti.
- 640 **Od.** Uz vietas stāvot, krampji?

I puskoris

Jā, un acis mums

No putekļiem vai pelniem gaužām asaro.

Od. Šie glēvuļi mums nav nekādi palīgi!

- K. V.** Vai tādēļ vien mēs glēvuļi, ka muguras
Un savus krustus žēlojam, ka negribas
645 Mums zobus splaut, jo baidāmies, ka iekaustīs?
Bet toties zinu buramvārdus orfiskus.
Tos skaitot, pats no sevis pālis ielīdīs
Tam smadzenēs un vienacaino svilinās.

- Od.** Ka esat zaķapastalas, to zināju
650 Jau sen un vēl jo vairāk tagad. Palīgi
Man biedri būs. Bet, ja jau rokās spēka nav,
Mūs atbalstiet vismaz ar vārdiem mundrīgiem,
Lai sirds, pie darba stājoties, ir drosmīga!

Odisejs ieiet alā.

- K. V.** Lai top! Tad jūsu rokām ogles rausīsim
655 Un mūsu dziesma redzi atņems kiklopam.

- Ko.** Viens, divi — reizē!
Viens: jūs, varoņi, —
Divi: ietrieciet
Reizē viesrijim
Mietu gruzdošo pierē!
- 660 **Od.** Etnas aitanam
Aci sviliniet!
Tikai uzmaniet —
Sāpju tracināts,
Spēj viņš drausmīgi atriebt.

Ki.*alā*

Ai vai! Ai vai! Man spožā acs tik ogle vairs!

K. V. Šis paiāns jauks nudien! To, kiklop, turpini!

*Odisejs un viņa biedri izlavās no alas.
No tās iznāk aklais Kiklops.*

- 665 **Ki.** Ai vai! Ai vai! Pagalam esmu, apkaunots!
Bet neceriet jūs, nelieši, ka izspruksit
No alas sveikāl! Tūdaļ priekšā nostāšos
Šis klinšu rikles vārtiem, rokām taustišos.
- K. V.** Kādēļ tu klieudz tik drausmīgi?
Ki. Pagalam es!
- 670 **K. V.** Cik briesmīgs skats!
Ki. Jo briesmīgāka sajūta!
K. V. Vai dzērumā tu karstās oglēs iegāzies?
Ki. Nē, nē! Neviens...
- K. V.** Tad likstā vainīgs nav neviens?
Ki. Nē, vainīgs!
K. V. Kas?
Ki. Neviens! Neviens!
K. V. Tad redzīgs tu?
- Ki.** Kaut tu tāds būtu!
K. V. Tu tak sacīji — neviens...
- 675 **Ki.** Tu nīrgājies! Kur palicis Neviens?
K. V. Neker!
- Ki.** Vai nesaproti? Nelietīgais svešzemnieks,
Ar vīnu dzirdot, mani postā iegrūda.
K. V. Patiešām — vīns ir grūti veicams pretinieks!
Ki. Vai viņi aizmukuši jau vai alā vēl?
- 680 **K. V.** Tie tikuši līdz klintssienai un klusītēm
Stāv paēnā.
Ki. Un kurā pusē viņi stāv?
K. V. Pie labās rokas tev.
Ki. Bet kur?
K. V. Pie pašas klints.
- Vai rokā dabūji?
Ki. Nē, toties galvā man
Ir milzīgs puns!
K. V. No klintssienas jau viņi prom!
- 685 **Ki.** Uz kurieni?
Taustās.
Vai viņi šeit?
K. V. Tur viņu nav.
- Ki.** Kur tad?
K. V. Pa kreisi pagriezies! Tur viņi ir.
- Ki.** Ak vai! Jūs mani nelaimē vēl zobojat!
Od. Nē, nē! Nebūt! Gandrīz tev līdzās šis Neviens.
Ki. Kur īsti esi, visuļauņais?
Od. Drošībā,
- 690 **Ki.** No tevis pietiekami tālu Odisejs.
Ki. Ko sacīji? Ko nozīmē šis jaunais vārds?
Od. Tēvs mani Odiseja vārdā nosaucis.
Par bezdievīgo mielastu nu atmaksāts.
Kāds negods būtu Īliju gāzt gruvešos,
Bet neatriebt par cīņu biedriem nokautiem!
- 695 **Ki.** Ak vai! Nu piepildījies pareģojums sens,
Kas vēstīja, ka acu gaismu laupīsi
Man, pārnākdams no Īlijas. Bet arī tev,

700 **Od.** Tā sacīts vēl, bez barga soda nepalikt:
 Pa jūras plašumiem tev ilgi klaiņot būs!

Od. Tev pipari . . . ! Un tomēr izdariju tā,
 Kā teicu! Nu pa Sicīlijas ūdeņiem
 Lai ātrais kuģis mani nes uz dzimteni!

Ki. Tam nenotikt! Es nolauzīšu bluķi šo
 Un tevi sašķaidīšu līdz ar jūrnikiem.

705 **Ki.** Lai arī neredzīgs, es kalnā uzrāpšos
 Pa klinšu sienu izdobto un sviedīšu.

Ko. Mēs, ceļabiedri Odiseja jūrnikiem,
 Uz priekšu allaž Dionīsam kalposim!

640 **Od.** . . .

645 **Od.** . . .

650 **Od.** . . .

655 **Od.** . . .

660 **Od.** . . .

665 **Od.** . . .

670 **Od.** . . .

675 **Od.** . . .

680 **Od.** . . .

685 **Od.** . . .

690 **Od.** . . .

695 **Od.** . . .

700 **Od.** . . .

705 **Od.** . . .

710 **Od.** . . .

715 **Od.** . . .

720 **Od.** . . .

725 **Od.** . . .

730 **Od.** . . .

735 **Od.** . . .

740 **Od.** . . .

745 **Od.** . . .

750 **Od.** . . .

755 **Od.** . . .

760 **Od.** . . .

765 **Od.** . . .

770 **Od.** . . .

775 **Od.** . . .

780 **Od.** . . .

785 **Od.** . . .

790 **Od.** . . .

795 **Od.** . . .

800 **Od.** . . .

805 **Od.** . . .

810 **Od.** . . .

815 **Od.** . . .

820 **Od.** . . .

825 **Od.** . . .

830 **Od.** . . .

835 **Od.** . . .

840 **Od.** . . .

845 **Od.** . . .

850 **Od.** . . .

855 **Od.** . . .

860 **Od.** . . .

865 **Od.** . . .

870 **Od.** . . .

875 **Od.** . . .

880 **Od.** . . .

885 **Od.** . . .

890 **Od.** . . .

895 **Od.** . . .

900 **Od.** . . .

905 **Od.** . . .

910 **Od.** . . .

915 **Od.** . . .

920 **Od.** . . .

925 **Od.** . . .

930 **Od.** . . .

935 **Od.** . . .

940 **Od.** . . .

945 **Od.** . . .

950 **Od.** . . .

955 **Od.** . . .

960 **Od.** . . .

965 **Od.** . . .

970 **Od.** . . .

975 **Od.** . . .

980 **Od.** . . .

985 **Od.** . . .

990 **Od.** . . .

995 **Od.** . . .

PASKAIDROJUMI

ALKESTĪDA

Tragēdija izrādīta 438. gadā p. m. ē. kā tetraloģijas ceturtnā daļa.

- 2—4 Dziedniecības dievs — Apollona dēls *Asklēpijs* bija izraisījis Zevas dusmas, atdzīvinādam mirušos.
- 22—23 Dievus aptraipa saskare ar mirušajiem. Sal. «Hipolīts», 1437—1438.
- 25 *Aizgājēju ziedotāju*. — Tanats ir it kā priesteris, kas ziedo Aīdam, upurim vispirms nogriežot matsprogu (sk. 74—76).
- 37 *Pelijs* — Iolkas valdnieks. Sal. ievadpaskaidrojumu tragēdijai «Mēdeja».
- 66 *Eiristejs* — Tirintas (vai Mikēnu) valdnieks, kura uzdevumā Hēraklam pēc Delfu orākula norādījuma bija jāveic divpadsmit grūti darbi.
- 74—76 Sk. paskaidrojumu 25.
- 87 Sērotājas daudzīja sev krūtīs dūrēm. Sal. 103—104.
- 98—100 Pie mājas, kur bija mironis, novietoja māla trauku ar avota ūdeni, kurā visi, kas devās iekšā, mazgāja rokas, lai saskarē ar nelaiķi (kaut vai tikai redzot viņu) sargātos no aptraipījuma.
- 101—103 Sērotāji parasti nolika savu matu sprogū uz aizgājēja kapa.
- 114 *Uz Ammonas slāpstošo zemi* — uz Lībiju, kur atradās Zevas Ammonas svētīca.
- 115 *Likijā* (novads Mazāzijas dienvidrietumos), Pataru pilsētā, atradās slavens Apollona orākuls.
- 123 *Paiāna dēls* — Asklēpijs. Sk. paskaidrojumu 2—4.
- 163 *Dieve* — Hestija, pavarda uguns un ģimenes dzīves sargātāja.
- 207—208 Daži zinātnieki domā, ka šīs divas vārsmas pēc Eiripīda nāves «Alkestīdas» tekstā pārņemtas no tragēdijas «Hekabe» (411—412).
- 249 *Iolka* — pilsēta Magnēsijā (Tesālījā).
- 360 *Pekles suns* — Kerbers. Oriģinālā — Plūtona suns.
- 445—452 Alkestīdu apdziedās gan dziesminieku sacensībās Spartā, kur karnejā, spartiešu kalendāra vienpadsmitajā mēnesī, Apollonam par godu svinēja Karneju svētkus, gan Atēnās tragēdijās («bezliras dziesmās»: kora dziesmas pavadīja flauta).
- 468 Rokrakstos trūkst nākamās vārsmas.
- 483, 485 Cilvēkēdāji zirgi piederēja bistoniešu — trāķiešu cilts — valdniekam Diomēdam.
- 509 *Persejatvase*. — Hērakls ir Perseja mazmazdēls.
- 576—577 Pēc sholiasta paskaidrojuma, Apollons šādi sekmējis ganāmpulka vairošanos.
- 580 *Otrijs* — kalnājs Dienvidtesālījā.
- 593 *Molosu kalni*. — Domāts Pinda kalnājs, kura rietumu nogāzi apdzīvoja molosu cilts.
- 608 Dzejnieks, minēdams Alkestīdas apbedīšanas veidu, pieļauj pretrunas: 366. un 897. vārsnā runa ir par kapu resp. zārku, 608. un 740. vārsnā — par sārta.
- 668 Admēts, protams, Alkestīdai nevar būt ne «dēls», ne «vecumdienu balsts». Taču viņš dusmās aizrāvieš līdz šādiem bezjēdzīgiem izteicieniem, gribēdams pasvītrot, ka pret tēvu nejut vairs nekādus dēla pienākumus.
- 687—688 Ferēts tātad dēlam nodevis valdnieka varu, bet sev paturējis personiskā lietojumā zemes, kas tam pieder, vai vismaz kādu to daļu.
- 732 *Akasts* — Alkestīdas brālis, viens no argonautiem.
- 743 *Pazemes Hermejs*. — Viena no Hermeja daudzajām funkcijām ir mirušo dvēseļu aizvadišana uz Aīdu.
- 835 *Lārīsa* — pilsēta ziemeļrietumos no Ferām.

- 852 *Kora* («Meita») — Persefones (Dēmetras meitas) pievārds.
 916 *Pēlija lāpas* — no Pēlija kalna priedēm darinātas lāpas.
 966 *Ananke* («neatvairāmā nepieciešamība») — šeit: likteņdieve.
 967—969 Mītiskajam trāķiešu dziedonim Orfejā (sk. vārdnīcā) piedēvēja reliģiskus un filozofiskus rakstus, arī sacerējumus par burvju līdzekļiem.
 970 *Asklepiādi* («Asklēpija dēli») — dziednieki. Tā sevi dēvēja Kosas salas ārsti, Hipokrata skolnieki.
 981 *Halibi* — tauta Melnās jūras dienvidaustrumu piekrastē — bija slaveni ar prasmiņu dzelzs apstrādi.
 989 *Dievu bērni, kas dzimuši slepus* — bērni, kas dzimuši no dievu sakariem ar cilvēkiem.
 1001 *Pa sānu taciņu* — t. i., to, kas no galvenā — Lārisas (sk. 835) ceļa ved uz Alkestīdas kapu.
 1118 Ikvienš, kas redzēja Gorgonas Medūzas (sk. vārdnīcā *Gorgonas*) vaibstus, pārvērtās akmenī. Tāpēc Persejs, nocērtot tai galvu, novērsa skatienu.

MĒDEJA

Traģēdija izrādīta 431. gadā p. m. ē.

Kad nomira Iolkas (Tesālijā) valdnieks Krētejs un viņa dēls Aisons gribēja pārņemt varu, to padzina viņa pusbrālis Pelijs, kļūdamš par Iolkas valdnieku. Pēc daudziem gadiem dzimtenē atgriezās Aisona dēls Jāsons un pieprasīja viņam pienākošos tēva troni. Pelijs to apsolīja Jāsonam, ja tas no Kolhīdas atvedīšot Zelta aunādu.

Tēvu valdniekam Atamantam un viņa sievai Nefelei bija divi bērni — Frikss un Helle. Atamanta otrā sieva Ino, kas tam dzemdēja divus dēlus — Learhu un Melikertu, gribēja Nefeles bērņus nogalināt, bet tiem ar mātes palīdzību izdevās izbēgt pa gaisu uz zeltvilnas auna, kas bija Hermeja dāvana. Helle ceļā iegāzās jūrā, ko nosauca viņas vārdā par Hellespontu («Helles jūra», tagadējais Dardaneļu šaurums), bet Frikss laimīgi nokļuva Kolhīdā, kuras valdnieks Aiēts, Saules dieva Hēlija dēls, viņu laipni uzņēma. Frikss aunu ziedoja Zevam, bet tā ādu uzdāvināja Aiētam. Zelta aunādu pakarināja Areja svētbirzī, kur to apsargāja simtacains pūķis.

Jāsons braucienam uz Kolhīdu sarīkoja kuģi «Argo» («Ātrais») un pulcināja ap sevi slavenākos Grieķijas varoņus. Kad Jāsons ar argonautiem («Argo braucējiem») ieradās Kolhīdā, viņam ar Aiēta meitas Mēdejas palīdzību izdevās nolaupt aunādu. Mēdeja un viņas brālis Apsirts devās argonautiem līdzi. Lai aizkavētu Aiētu, kas dzinās pakaļ argonautiem, Mēdeja nogalināja savu brāli un sacīra to gabalos, kurus tēvs mēģināja jūrā uzlasīt. Tā, zaudēdamš laiku, Aiēts argonautus vairs panākt nespēja.

Ierodoties Iolkā kopā ar Mēdeju, kas bija kļuvusi par viņa sievu, Jāsons Pelijam gan nodeva Zelta aunādu, bet solito valdnieka varu nesaņēma.

Mēdeja Pelijam atriebās. Tā meitām redzot, viņa nokāva vecu aunu, sagrieza gabalos un tos ar burvju zālēm uzvārīja. No katla izlēca jauns un spēcīgs auns. Mēdeja nu Pelija meitām apsolīja līdzīgā kārtā atjaunināt arī viņu tēvu. Paša meitas Peliju nogalināja un sacīra gabalos, taču Mēdeja viņu neatdzīvināja. Pelija dēla padzīti, Jāsons un Mēdeja devās uz Korintu.

- 1 *Simplegādas* — divas līdzās atrodošās salīņas tag. Bosfora izejā Melnajā jūrā. Saskaņā ar mītu tās bijušas kustīgas un apdraudējušas kuģus.
- 3 *Pēlijkalns*. — Pēlijā cirta kokus, ko izmantoja «Argo» būvei.

- 68 *Peirēne* — avots Korintas tirgus laukumā. Sk. paskaidrojumu 473—475 traģēdijai «Elektra».
- 212 *Uz šaurumu, jūras sāļajiem vārtiem* — uz Trāķijas Bosporu, tagadējo Bosforu.
- 396 *To godāju kā savu labo palīdzi.* — Hekate ir burvestību dieve. Sk. arī vārdnīca *Hekate*.
- 405 *Kāds Sisiŕdzimtas pēcnācējs* — korintietis. Sisiŕs tika uzskatīts par Korintas dibinātāju un tās valdnieku ciltstēvu. Par savu noziedzīgo dzīves veidu viņš ticis sodīts ar to, ka Aidā viņam mūžīgi jāvel kalnā klintsbluķis, kas ik reizi, tiklīdz sasniegta virsotne, novejas lejup.
- 406 *Saules dieva pēctece.* — Mēdejas tēvs Aiēts ir Hēlija dēls.
- 410 T. i., pat dabas likumi vairs nav spēkā.
- 421—422 Te acīmredzot domāti Arhilohs un Semonīds (abi 7. gs. p. m. ē.), kas savos satīriskajos dzejoļos šaustījuši sieviešu trūkumus, kā arī «Odisejas» XI grāmata, kurā Klitaimnestras noslepkavotais Agamemnonss Aidā brīdina Odiseju no sieviešu viltus un neuzticamības (441—456).
- 432 *Dvīņu klintis* ir «Mēdejas» 1. vārsnā minētās Simplegādas.
- 478 Mēdejas tēvs Aiēts par Zelta aunādu prasīja, lai Jāsons jūdž arklā divus uguns-vēmējus vēršus, lai uzartajā laukā iesēj pūķa zobus un pieveic bruņotos vīrus, kas izaugs no šīs sēklas. Mēdeja palīdzēja Jāsonam veikt šos uzdevumus.. Viņa tam iedeva ziedi, kas Jāsonu pasargāja no vēršu uguns elpas, kā arī ieteica starp vīriem, pūķa zobu dzimumu, sviest akmeni, tā izraisot cīņu, kurā vīri cits citu nogalināja.
- 480—482 *Un pūķi briesmīgo .. es nokāvu.* — Mēdeja simtacaino pūķi iemidzināja.
- 588 Protams, ironiski.
- 592 «Mēdejas» izrādīšanas laikā Atēnās pilntiesīgi bija tikai tie, kuru abi vecāki bija Atēnu pilsoņi.
- 632 Stops un bultas ir Erota, nevis Afrodītes tradicionālie atribūti.
- 662 *Lai prieks tev, Mēdeja!* — Senie grieķi sasveicinājās ar vārdu *chaire!* — «priecājies!».
- 665 *Pandīona dēls.* — Aigeja tēvs Pandions bija Atēnu mītiskā dibinātāja Kekropa dēls.
- 668 *Uz zemes nabu viedīgo* — t. i., uz Delfu orākulu. Sk. paskaidrojumu 6 traģēdijai «Ions».
- 683 *Pitejs*, Troizēnas (Argolidā) valdnieks, bija slavens ar savu gudrību. Kaut arī viņš saprata Delfu orākula Aigejam doto norādījumu — atturēties no viņa un milas, tomēr nekavēja viesi dzērumā tuvoties valdnieka meitai Aitrai, kas tam dzemdēja Tēseju.
- 684 *Pelopīds.* — Pitejs ir Pelopa dēls.
- 709 *Es lūdzu sirsnīgi, tev vaigu skardama.* — Senajiem grieķiem raksturīgs lūdzēja žests.
- 759 *Majas dēls* — Hermejs.
- 764 *Zeva Dike.* — Taisnības dieve Dike ir Zeva un Temīdas meita, viena no Horām.
- 771 T. i., uz Atēnām, kur Aigejs Mēdejai apsolijs patvērumu.
- 824 *Erehtejdēli* — atēnieši, kas par savu ciltstēvu uzskatīja Erehteju.
- 832 *Harmonija* — Areja un Afrodītes meita, ko kāds mīta variants uzskata par mūzu māti. Parasti par mūzu vecākiem uzskatīja Zevu un Mnēmosini, atmiņas dievi.
- 836 *Kētisa* — upe Atikā.
- 841 *Eroti* — milas dievam Erotam līdzīgi spārnoti zēni, Afrodītes pavadoņi.
- 1027 *Ne lāpu dedzināt.* — Ligavaīņa māte ar iedegtu lāpu sagaidīja pie savām mājām ligavu un kāzu viesus, bet ligavas māte — tāpat ar lāpu rokā — savu meitu aizvadīja pie ligavaīņa.
- 1054 *Kam manā ziedojumā klāt būt netikas.* — Mēdeja bērnu nogalināšanu eifēmiski nosauc par ziedošanu.

- 1172 *Ka Pāns pret viņu saīdzis.* — Ganāmpulku un ganu dievs Pāns, negaidot parādīdamies, cilvēkiem iedvesa «paniskās» bailes.
- 1181 *Pletrs* — garummērs — 30,83 m.
- 1238—1239 Šajās vārmās saskatāmas reminiscences par tradicionālo mīta variantu, saskaņā ar kuru Jāsona un Mēdejas bērņus nogalinājuši korintieši, atriebdamies par Kreonta un viņa meitas nāvi, turklāt Hēras templī, kur viņi bija patvērušies. Bērņu nāve no pašas Mēdejas rokām ir Eiripīda izdomājums.
- 1284—1289 *Ino* — Tēbu valdnieka Atamanta otrā sieva (sk. ievadpaskaidrojumu). Saskaņā ar parasto mīta variantu viņa pēc māsas Semeles nāves pieņēma un audzināja Dionīsu, māsas un Zeva dēlu. Lai atriebtos Ino, greizsirdīgā Hēra laupīja saprātu Atamantam, un tas nogalināja dēlu Learhu. Ino, bēgdama ar otru dēlu Melikertu, kopā ar viņu metās jūrā, kur tos uzņēma jūras dievs Nērejs. Ino un Melikerts pārvērtās par jūras dievībām Leikoteju un Palaimonu. Lai būtu iespējams salīdzinājums ar Mēdeju, Eiripīds šeit izmanto citu mīta variantu, pēc kura Hēra laupa saprātu Ino, kas pati nogalina abus bērņus un tad ar tiem metas jūrā.
- 1304 *Jo asinsradinieki viņiem atriebt var.* — Tradicionālā mīta varianta reminiscence. Sk. paskaidrojumu 1238—1239.
- 1334 Eiripīda izmantotais mīta variants atšķiras no parastā, saskaņā ar kuru Mēdeja brāli nogalināja, jau atrazdamās uz kuģa.
- 1343 *Skilla*, sešgalvains jūras nezvērs, apdraudēja kuģus Mesīnas jūras šaurumā. Tā dēvēta par Tirēnijā mītošu tāpēc, ka Mesīnas šaurumam ziemeļos izeja uz Tirēnijas jūru.
- 1379 *Hēra Akraja* («Cietoksnī mītošā Hēra»). — Korintas cietoksnī atradās Hēras svētnīca. Vēl vēsturiskā laikā tur pastāvēja korintiešu nogalināto Mēdejas un Jāsona bērņu kapa kults. Sk. arī paskaidrojumu 1238—1239.
- 1387 Kā ļauj secināt viens no abiem līdz mūsu dienām nonākušajiem senajiem «Mēdejas» satura atstāstījumiem, pastāvējis mīta variants, kas vēstījis par to, ka Jāsons dabūjis galu zem «Argo» drupām, vecajam kuģim sabrūkot.

HIPOLITS

Tragēdija izrādīta 428. gadā p. m. ē.

- 4 *No Ponta līdz pat novadam, kur Atlants mīt...* — pēc Eiripīda laika grieķu priekšstatiem, no galējiem Austrumiem līdz galējiem Rietumiem. *Ponts* — šeit: Melnā jūra.
- 10 *Amazone* — amazonu valdniece (Hipolite vai, pēc citas versijas, Antiope, ko Tēsejs, karodams ar amazonēm, sagūstīja un atveda uz Atēnām).
- 11 *Pitejs* — Tēseja mātes Aitras tēvs, Troizēnas valdnieks, kas bijis slavens ar gudrību un dievbijību; Tēsejs viņam bija nodevis audzināšanā Hipolitu.
- 12 *Troizēna* — pilsēta Argolidā.
- 25 *Pandiona novads* — Atika. *Pandions* — mītisks Atikas valdnieks.
- 26 *Mistērijās slavenās* — Eleisīnas mistērijās (sk. vārdnīcā *Eleisīna*).
- 30 *Līdzās Pallādai uz klints* — Akropolē.
- 30—33 Akropoles dienvidnogāzē atradies Hipolitejs, Hipolita kapenes. Kādā uzrakstā, kas saglabājies līdz mūsu dienām, minēts Afrodītes templis, kas atradies līdzās Hipolita kapenēm. Uzraksta teksts gan pieļauj arī vēl citu filoloģisku interpretāciju: Afrodītes templis par godu Hipolitam. Šajās vārmās izklāstītā Faidras rīcība ir pretrunā ar viņas centieniem slēpt savu mīlestību pret Hipolitu. Tāpēc radusies hipotēze, ka vārsmas 30—33 nokļuvušas šajā tragēdijā no pirmā — nesaglabājušās «Hipolita». Sk. pēcvārdā 384. lpp.

- 34—37 Tēsejs nogalināja sava tēvoča Pallanta dēlus (*Pallantīdus*), kuri gribēja viņam atņemt varu. Lai izpirktu vainu par radu nonāvēšanu, Tēsejs saskaņā ar paražu uz gadu devās labprātīgā trimdā uz Troizēnu. *Kekropzeme* — Atēnas. Sk. vārdnīcā *Kekrops*.
- 44—46 Pēc Eiripīda izmantotās mīta versijas, Tēseja tēvs ir Poseidons (pēc citas — Aigejs).
- 78 *Aidos* — tiklības personifikācija, Artemīdas pavadone.
- 86 Cilvēki var gan reizēm dzirdēt dievu balsi, bet nekad viņus nedabū redzēt.
- 143—144 *Koribanti* — Rejas-Kibeles pavadoni, kas dievi godāja orgiastiskā kultā. *Māte* — Reja-Kibeles. Sk. paskaidrojumu 1301—1367 traģēdijai «Helena».
- 152 *Erehteidi* — Erehteja pēcteči, atēnieši. Sk. vārdnīcā *Erehtejs* un paskaidrojumus 10 un 20—25 traģēdijai «Ions».
- 228—229 Pie kāda limāna Troizēnas tuvumā atradās Artemīdas svētnīca un skrejceļš, kur Hipolīts trenēja savus zirgus.
- 231 *Venētu* (cilts Adrijas jūras ziemeļpiekrastē) audzētajiem zirgiem Grieķijā bija laba slava.
- 307 Sk. paskaidrojumu 10.
- 308 *Bastards*. — Hipolīta māte — amazone nebija Atēnu pilsoņe, tāpēc aukle Hipolītu pielīdzina ārvaldībai dzimušam bērnam.
- 310 Aukle piemin Hipolītu pavisam nejauši.
- 337—339 Faidras māte Pāsifaja, Krētas valdnieka Mīnoja sieva, iemilējās vērsī un dzemdēja cilvēkēdāju nezvēru Mīnotauru, puscilvēku — pusvērsi. Mīnojs ieslodzīja neradījumu Labirintā, celtnē ar neskaitāmām maldu ejām, un to baroja ar bērniem — septiņiem zēniem un septiņām meitenēm, ko karā pieveiktās Atēnas ik gadus bija spiestas sūtīt uz Krētu. Tēsejam ar Faidras māsas (sal. 339) — viņā iemilējušās Ariadnes palīdzību izdevās Mīnotauru nogalināt un, izmantojot Ariadnes iedoto diegu kamolu, izkļūt no Labirinta. Viņš paņēma Ariadni līdzī, taču pameta viņu Naksas salā, kur par viņu iežēlojās Dionīss, kas Ariadni padarīja par savu sievu.
- 374 *Pelopzeme* — Peloponēsa.
- 385—387 Šo vārsmu interpretācija nav gluži skaidra. Iespējams, ka ar kaunu, kas ir *mājām lāsts*, Faidra saprot kautrību, kura reizēm kavē cilvēku rīkoties pēc savas pārlicības. Sal. «Iliāda», XXIV, 45: «Bieži kauns mirstīgiem kaitē, bet bieži par svētību arī.» (Šī vārsmas sastopama arī Hēsioda eposā «Darbi un dienas», 318.)
- 453—454 *Semele*, Tēbu valdnieka Kadma meita, Zevam dzemdēja Dionīsu.
- 454—456 *Kefals*, rītausmas dieves Eosas mīļotais, bija Hermeja un Kekropa meitas Hersedēls.
- 509—512 Aukles vārdi ir divdomīgi: viņa jau ir iecerējusi Faidras jūtas darīt zināmas Hipolītam, bet Faidra tos saprot burtiski; par to liecina viņas jautājums 516. vārsnā. Tiesa, ar šo interpretāciju ir pretrunā aukles vārdi par to, kas būtu darāms «pieburšanai» (513—515). Tāpēc daži pētnieki uzskata šīs vārsmas par vēlāku iespraudumu.
- 534 Vienīgā vieta sengrieķu literatūras pieminekļos, kur Erots nosaukts par Zevas dēlu.
- 535—536 Pie *Alfejas* upes Elīdā atradās Olimpīja ar slaveno Zevas svētnīcu. *Foiba pītiskais mājoklis* — Delfu templis (sk. vārdnīcā *Pīto*).
- 545—554 *Oihalijs* (Eibojas salā) valdnieks Eirīts savu meitu Ioli apsolīja tam, kas viņu pārspēšot šaušanā ar loku. Hērakls to paveica, taču Eirīts neturēja vārdu. Hērakls, iekarojis pilsētu, to izpostīja, nogalināja Eirītu un viņa dēlu un aizveda Ioli sev līdzī.
- 559—562 *Semelei* (sk. paskaidrojumu 453—454) greisirdīgā Hēra tās aukles izskatā deva padomu prasīt no Zevas, lai tas atnāk pie viņas savā īstajā izskatā. Kad *Semele* šo vēlmi izteica Zevam, viņš bija spiests to izpildīt, jo bija solījis uzklaust jeb-

- kuru viņas lūgumu. Zevam ierodoties ar zibeni un pārkonu, Semele sadega. Viņas nepiedzimušo bērnu Dionisu Zevs izglāba, iešuva savā gurnā un iznēsāja.
- 683 Zevs, *mans tēvatēvs*. — Mīnojs bija Zeva un Eiropas dēls.
- 737—741 Saules dievs Hēlijs savam dēlam Faetontam pēc tā lūguma atļāva kādu dienu vadīt saules ratus, bet, jauneklim nespējot zirgus savaldīt, rati nokļuva pārāk tuvu zemei un saules svelme tai nodarīja lielu postu. Zevs ar savu zibeni Faetontu notrieca Eridānas upē. Jaunekli apraudāja viņa māsas dzintara asarām, bet pašas pārvērtās par melnpapelēm. *Eridāna* — teiksmaina upe, ko vēlāk identificēja ar Po upi.
- 742—751 *Hesperīdas* — Atlanta (sk. vārdnīcā) un Nakts meitas — iedomājās mītam galējos Rietumos, netālu no tag. Gibraltāra šauruma un Atlasa kalniem, dievu dārzā, kur viņas sargā zelta ābolus, ko Gaja Zevam un Hērai uzdāvājusi kāzās. Šeit, kur atrodas arī ambrosijas — dievu ēdiena avots (*nemirstības avoti*, 748), dievu valdnieks pirmo reizi savienojies mīlā ar Hēru. *Purpura jūras valdnieks* — Poseidons.
- 752—763 Koris atceras dienu, kad Tēsejs atvedis Faidru no viņas dzimtenes Krētas uz Atēnām.
- 866—870 Iespējams, ka šis vārsmas pārnākušas no pirmā «Hipolita»: koris runā par jaunu nelaimi, pat par valdnieka nama bojāeju, vēl nezinot vēstules saturu.
- 952—953 Tēsejs zobojas par to, ka Hipolīts ir orfiķu — ar leģendārā dziedoņa Orfeja vārdu saistītās mācības sekotājs un līdz ar to veģetārietis. Taču atzīmējams, ka veģetārisms disonē ar Hipolita — kaislīga mednieka tēlu. Sal. «Alkestīda», 967—969.
- 977—979 *Sinīds* un *Skīrons* bija laupītāji, kurus nogalināja Tēsejs. Sinīds, kas mājoja Korintas Istmā, savus upurus piesēja pie divām noliektām priedēm, kas, palaistas vajā un atliecoties, tos saplosīja gabalos. Skīrons bija apmeties uz klints pie Saronas liča starp Korintas Istmu un Megarām. Viņš piespieda garāmgājējus tam mazgāt kājas un tad viņus iegrūda jūrā.
- 1208 *Skīronkrasti*. — Sk. 979 un attiecīgo paskaidrojumu.
- 1209 *Asklēpija klints* — iespējams, klints jūrā pie Epidauras, kur dziedniecības dievam Asklēpijam bija slavena svētnīca.
- 1253 Laikam domāts *Idas* kalns Krētā, kur ir Faidras dzimtene.
- 1265—1267 Kaut gan Tēsejs pats izlūdzies no Poseidona, lai tas nogalina Hipolitu, viņš tagad dēla bojāeju min kā argumentu Hipolita vainai.
- 1420—1422 Nav skaidrs, kas ir šis jauneklis. Skaisto mednieku Adonīdu, ko mīlēja Afrodīte, nogalināja Areja aiz greisirdības uzsūtīts mežakaulis.
- 1431 *Aigejs* ir Tēseja «oficiālais» tēvs, faktiskais — Poseidons.

TROJIETES

Traģēdija, kas ir sīzētiski saistītas triloģijas pēdējā luga (pirmās divas — «Aleksandrs» un «Palamēds» — nav saglabājušās), izrādīta 415. gada p. m. ē. pavasarī.

- 9—14 Pēc desmit kara gadiem grieķi Trojas karā guva uzvaru, izmantojot fokieša Epeja darināto koka zirgu, kura iekšienē tie noslēpa bruņotus karavīrus. Grieķi izlikās atsakāmies no kara turpinājuma un ar saviem kuģiem devās ceļā, it kā lai atgrieztos dzimtenē, taču istenībā atkal pulcējās tuvējā Tenedas salā. Koka zirgu viņi atstāja Trojas tuvumā līdz ar karavīru Sinonu, ko trojieši saņēma gūstā un kas prata viņus pārliecināt, ka zirgs nogādājams pilsētā kā velte Atēnai. Trojieši, par spīti Apollona priesteru Lāokoonta un Priama meitas — pareģes Kasandras brīdinājumiem, zirgu ievilka pilsētā, šim nolūkam izcirtuši robu Trojas mūrī, un liksmi svinēja iedomāto uzvaru. Kad viņi bija devušies pie miera, zirgā novie-

- totie karavīri atstāja slēptuvi un līdz ar pārējo grieķu karaspēku, ko Sinons ar uguns signālu atsauca atpakaļ no Tenedas, apkāva pilsētas iedzīvotājus. Tika nogalināts arī valdnieks Priams un tie viņa dēli, kas vēl nebija krituši karā. Darināt koka zirgu grieķiem, Atēnas mudināts, ieteica Odisejs, kas arī bija zirgā noslēpto karavīru vidū.
- 13—14 Originālā ir vārdu spēle, kurā izmantots lietvārds *dóry*, kas nozīmē gan šķēpu, gan koku.
- 23 *Hēra Argiete*. — Argosā atradās viena no galvenajām Hēras kulta vietām.
- 31 *Tēsejdēli* — Atēnu valdnieka Tēseja dēli Akamants un Dēmofons («Iliādā» tie nav minēti).
- 41—44 *Kasandru* — Priama un Hekabes meitu — iemīlēja Apollons, bet nerada pretmīlu. Viņš Kasandrai piešķīra pareģes spējas, taču ar piebildi, ka viņas pareģojumiem neviens neticēs. Grieķiem ieņemot Troju, Kasandra meklēja patvērumu Atēnas templī, bet viņu no turienes aizrāva projām Ajants, Oileja dēls, un izvaroja. Agamemnonas Kasandru paņēma sev par verdzeni un mīļāko līdz uz Mikēnām, kur abus nogalināja Agamemnona sieva Klitaimnestra.
- 70 Sk. iepriekšējo paskaidrojumu.
- 84 *Klinšu līcis Eibojā* — Eibojas rietumpiekrastes posms, kas rifu un biežu vētru dēļ kuģiem bija ļoti bīstams.
- 89—90 *Dēla, Mikona, Skīra, Lemna* — Egejas jūras salas. Pie *Kafēreja* zemesraga (Eibojas salas dienvidos) atceļā gāja bojā daudz grieķu kuģu.
- 98—152 Garais Hekabes monologs sastāv no melodeklamācijas anapestos (98—121) un monodijas.
- 125 Seno grieķu navigācijai bija raksturīgs, ka viņu kuģi arī tālos braucienos turējās pēc iespējas tuvāk pie krasta un iegriezās visās pieejamās ostās.
- 126 Paiāns saukts par derdzīgu, jo ir nelaiimes vēstītājs. Sk. vārdnīcā *Paiāns 2*.
- 128—129 *Ēģiptes.. vijumu*. — Kuģu tauvas darināja no Ēģiptē augošā papirusa šķiedrām.
- 131 *Atreids* — šeit: Menelājs.
- 135 Priamam bija piecdesmit dēlu un tikpat daudz meitu.
- 171 Hekabe sauc Kasandru par *mainādu*, to salīdzinādama ar bakhanti ekstāzē.
- 176 *Atreids* — šeit: Agamemnonas.
- 205 *Peirēne* — avots Korintā. Sk. arī paskaidrojumu traģēdijai «Elektra» 473—475.
- 214 *Pēneja* — upe Tempes ielejā Tesālijā.
- 220 Sicīlija dēvēta par Hēfaista zemi tāpēc, ka grieķu mitoloģija Etnas kalnā lokalizē šā dieva kalvi, kur tas strādā kopā ar saviem palīgiem — kiklopiem.
- 222 *Sikeļi* — sicīlieši.
- 224—229 *Arī novadu to...* — Domāts novads Dienviditālijā, Tarentas līča piekrastē, kur atēnieši 5. gadsimtā p. m. ē. pie Kratīdas upes ietekas nodibināja koloniju — Tūrijas. *Jonijas jūra* — Vidusjūras daļa starp Dienviditāliju un Grieķiju.
- 234 *Doriešu* (tāpat kā ahajiešu) cilts nosaukums reizēm apzīmē grieķus vispār.
- 242 *Kadma zeme* — Boiotija.
- 250—251 *Savai sievai, spartietei* — Klitaimnestrai.
- 253 *Foiba jaunavu* — Apollona jaunavīgo priesterieni.
- 256 *Atslēgas svētās* — Apollona tempļa.
- 264—270 Taltība repikas saprotamas skatītājiem, kas Poliksēnes likteni jau zina no prologa (39—40) un no senāk (domājams, 424. gadā) izrādītās Eiripīda traģēdijas «Hekabe».
- 274 *Ahilleja dēls* — Neoptolems.
- 293—294 *Ahajieši* šeit apzīmē Peloponēsas, *hellēni* — Vidusgrieķijas un Ziemeļgrieķijas iedzīvotājus.
- 308—443 Kasandra ir pareģes ekstāzē. Viņa vēstī pašas un Agamemnona drūmo galu, kā arī Odiseja likstas atceļā no Trojas. Taču vienlaikus viņa spēj ironizēt par savām gaidāmajām «laulībām» ar Agamemnonu un mierināt savu māti.

- 310 *Šim templim.* — Kasandra, atrazdamās gūstā grieķu karavīru noietnē, iedomājas savā ekstāzē (bet varbūt arī ar rūgtu ironiju tēlo), ka joprojām ir priesteriene Apollona svētnīcā. Sk. arī 329—330.
- 319—320 Kasandra pati nes «kāzu» lāpu (parasti to darīja māte).
- 323 Kasandra uzrunā *Hekati* kā gaismas dievību, kas reizēm — arī kā dzemdētāju sargātāja — tika identificēta ar Artemīdu.
- 326 *Euān, euoi* — gaviļu saucieni Dionīsam par godu.
- 344 Hekabe uzrunā Hēfaistu kā uguns dievu.
- 361 *Cirvi neapdziedāšu...* — Speciālajā literatūrā izteiktas domas, ka Eiripīds šeit kritizē pārāk biežo cirvja pieminējumu Aishila tragēdijā «Agamemnon».
- 363—364 Viens no vīra noslepkavošanas ieganstiem Klitaimnestrai bija Agamemnona aizrašanās ar Kasandru.
- 370 *Visdārgāko* — Ifigeniju.
- 381 *Citiem* — karavadoņiem, ne sev.
- 382 *Asinis pie kapā zemē liet* — upurējot.
- 384 *Par derdzīgo es klusēšu.* — Šie vārdi, domājams, attiecas uz Klitaimnestras neuzticību Agamemnonam.
- 421 *Laertīds* — Lāerta dēls, Odisejs.
- 431 *Viņš* — Odisejs.
- 433—443 Īss dažu «Odisejas» epizožu izklāsts.
- 435 *Haribda* — jūras nezvērs, kas kopā ar Skillu (sk. paskaidrojumu tragēdijai «Mēdeja» 1343) uzglūnēja kuģiem pie Mesīnas jūras šauruma (katra savā pusē).
- 436 *Kiklops.* — Sal. Eiripīda satīru drāmu «Kiklops».
- 437 *Kirke* — Saules dieva Hēlija meita, Ajas salā mītoša burve. Viņa pārvērta Odiseja biedrus par cūkām, bet vēlāk tiem atkal piešķīra cilvēku izskatu. Odisejs, no kura Kirke dzemdēja dēlu Tēlegonu, un viņa biedri pavadīja Ajas salā veselu gadu.
- 438—439 Savos klaiņojumos Odisejs nokļuva arī lotofagu zemē Libijas piekrastē. Šī tauta pārtika no gardajiem lotoskoka augļiem, kas ikvienam, kurš tos ēda, izgaisināja atmiņas par pagātni. Odisejam nācās biedrus, kas tos bija nobaudījuši, ar varu nogādāt atpakaļ uz kuģa.
- 439—441 Bezvēja dēļ Odisejs bija spiests ilgāku laiku kavēties Trinakijas salā. Viņa biedri nokāva Saules dieva Hēlija svētos lopus. Kad viņi tos cepa uz iesmiem, no nokautajiem lopiem pēkšņi atskanēja baismīgi māvieni. Vētra vēlāk iznīcināja Odiseja pēdējo kuģi, un visi viņa biedri gāja bojā.
- 441—442 Pēc Kirkes padoma, Odisejs devās uz Aīda ieeju, kur slavenais pareģis Teiresijs tam darīja zināmus viņa turpmākos likteņus.
- 446 *Tevi* — Agamemnonu.
- 457 Kasandra sevi pielīdzina atriebes dievībai. Sal. 404—405.
- 517 *Par četrkāju ratiem* koka zirgs laikam te nosaukts tāpēc, ka tam bija riteņi.
- 525 *Pie Zeva meitas* — uz Atēnas templi.
- 535 *Jaunavai — dievei* — Atēnai.
- 551—554 *Jaunavu... Zeva atvasi* — Artemīdu.
- 560 No koka zirga izkāpa tajā paslēpušies grieķu karavīri.
- 565—567 Protams, ironiski: trojiešu apkaušana pie dievu ziedokļiem un neaizsargātu sieviešu pieveikšana uzvarētājiem godu nedara.
- 597 Kad Hekabe bija grūta ar Parīdu, viņa nosapņoja, ka dzemdē lāpu. Kaut gan sapņu tulki vecākus brīdināja, ka gaidāmais bērns pazudināšot Troju, viņi piedzimušo puisīti nenogalināja, bet izlika Idas kalnā, kur to atrada un uzaudzināja gani. Sal. arī 919—922.
- 618 *Vēl viens Ajants.* — Sal. paskaidrojumu 41—44.
- 702 *Dēla* — Hekabes dēla Hektora.
- 799—819 Šajā kora partijā tradicionālais Atēnu slavinājums apvienots ar stāstījumu par Trojas pirmo izpostīšanu. Par to, ka Trojas valdnieks Lāomedons piekrāpa Po-

- seidonu un Apollonu, tiem neizsniedzams solīto atalgojumu par Trojas mūru uzcelšanu (sal. 3—5), viņa meitai Hēsionei bija lemts iet bojā jūras nezvēra nagos. Pēc Lāomedonta lūguma Hērakls nezvēru nogalināja, bet arī viņš nesaņēma solīto balvu, Lāomedonta zirgus, un tad devās karagājienā pret Troju un to nopostīja.
- 805 *Alkmēnes dēls* — Hērakls.
- 820 *Lāomedonta dēls* — Ganimēds.
- 844—846 Attiecas uz Zeva aizraušanos ar Ganimēdu.
- 847—857 Ēosa, rītausmas dieve, iemīlējās Priama brāli Titonā un to aizveda uz debesīm. Viņiem piedzima Memnons, etiopu valdnieks. Ēosa savam vīram no Zeva gan bija izlūgusies nemirstību, bet aizmirsusi izlūgties arī mūžīgu jaunību. Tādējādi Tītons nenomira, bet, gadiem ritot, aizvien vairāk saruka, līdz Ēosa viņu pārvērtā par cikādi.
- 867 Parīdu ar bultu nogalināja grieķis Filoktēts.
- 884—888 Hekabes lūgsnā atspoguļojas Eiripīda laika filozofiskie uzskati. «Neatvairāms dabas spēks» atgādina Heraklīta mācību, «cilvēkprāta» pieminējums — Anaksagora pamatprincipu. Taču atzīmējams, ka Eiripīds Anaksagora abstrakto *nūs* — «prāts» konkretizē, to saistot ar cilvēkiem.
- 919—922 Sk. paskaidrojumu 597.
- 940 *Tās jaunais gars* — Parīds.
- 959 *Dēifobs* — viens no Priama dēliem. Pēc Trojas ieņemšanas to nogalināja Menelājs.
- 986 *Amiklas* — pilsēta dienvidos no Spartas, Helenas tēva Tindareja dzimtā pilsēta.
- 990 *Afrosine* — neprāta personificējums.
- 1075—1076 *Frīgu divpadsmit mēneši svētie* — mēnessveida upurplāceņi.
- 1081 Trojietes uzrunā savus karā kritušos vīrus.
- 1087 *Kiklopu mūri*. — Sk. paskaidrojumu 1158 traģēdijai «Elektra».
- 1097—1099 *Istma smaile* — Akrokorinta, Korintas cietoksnis dienvidos no pilsētas. Tā pārvaldīja pieeju Peloponēsai, veidodama it kā *vārtus uz Pelopa zemi*.
- 1107—1108 Koris pārliecināts, ka Kronīda meita Helena, par spīti Menelāja apgalvojumiem, prātis atgūt vīra mīlu un valdnieka sievas stāvokli.
- 1112 *Pitane* — Spartas pilsētas daļa, kur atradās «Vara templi mītošās» Atēnas svētnīca.
- 1128 *Akasts* — Iolkas valdnieka Pelija dēls.
- 1209—1211 Dzejnieks ar Hekabes muti kritizē grieķu (atēniešu) pārmērīgo aizraušanos ar sportu. Sal. arī «Elektra», 883—884.
- 1288—1290 *Dardans*, ko uzskatīja par trojiešu ciltstēvu, bija Zeva dēls.

IFIGENIJA TAURU ZEMĒ

Traģēdija laikam izrādīta 414. gadā p. m. ē.

- 1—4 Sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».
- 13 *Brāļa* — Menelāja.
- 18—21 Pēc populārākās mīta versijas, Agamemnons bija nogalinājis Artemīdai svētu briežu māti. Par to dieve prasīja, lai Agamemnons ziedo viņai savu meitu Ifigeniju. Pretējā gadījumā grieķu flote, kas Artemīdas uzsūtīta bezvēja dēļ nespēja izbraukt no Aulidas ostas, nevarētu turpināt ceļu uz Troju. *Gaismnese* — Artemīdas epitets. Dieve dažkārt tika pielīdzināta mēness dievei Selēnei vai Hekatei.
- 24—25 Šī situācija ir pamatā traģēdijas «Ifigenija Aulīdā» sižetam. *Turp* — uz Aulidu.
- 31—33 Īpašvārds *Toants* te saistīts ar īpašības vārdu *thoós* — «ātrs».
- 77 *Atkal*. — Apollona orākuls jau bija pamudinājis Orestu nogalināt māti.
- 84 *Tauri* — tauta, kas dzīvoja tag. Krimas dienvidrietumos.

- 113 *Triglifi* — dekoratīvas plāksnes ar trim spraugām tempļu joslās (frīzēs). Tās atradās uz arhitrāva, kas balstījās uz kolonnām. Starp triglifiem bija metopas — kvadrāti vai taisnstūri, ko vēlākos laikos rotāja reljefi; senākos laikos tie bija tukši, un pa tiem Pilāds iesaka ielavīties templī.
- 124—125 *Abām klintīm.. kas mūžam sakļauties tiecas.* — Domātas Simplegādās. Sk. paskaidrojumu 1 traģēdijai «Mēdeja».
- 126 *Lētojas meita* — Artemīda.
- 162—165 Piens, vīns un medus bija parastās sastāvdaļas lejamupurī mirušiem par godu.
- 173 Arī matu sproga bija tradicionāla velte tuvinieka kapam.
- 180 Grieķi zināmas raudu dziesmu formas bija aizguvuši no Austrumiem.
- 185 *Kas prieka paiānam sveša* — t. i., liksma rakstura paiānam. Paiāns (sk. vārdnīcā) var paust arī sēras.
- 186—200 Sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».
- 218 *Neviesmīlīgā jūra (Póntos áxeinos)* — Melnā jūra. Grieķi to eifēmiski, nevēlēdami modināt dievu dusmas, sauca par Viesmīlīgo jūru (*Póntos éuxeinos*). Iespējams, ka *áxeinos* ir senirāņu vārds ar nozīmi «melns», bet grieķi to uztvēruši kā grieķu valodas īpašības vārdu ar nozīmi «neviesmīlīgs».
- 221 *Argosas Hērai.* — Sk. paskaidrojumu 23 traģēdijai «Trojietes».
- 270—271 *Leikoteja, Palaimons.* — Sk. paskaidrojumu 1284—1289 traģēdijai «Mēdeja».
- 296—299 Arī Ajants prāta aptumsumā notur ganāmpulka lopus par ienaidniekiem un tos apkauj. Sk. paskaidrojumu 94—102 traģēdijai «Helenas».
- 362 *Zodu skardama.* — Sk. paskaidrojumu 909 traģēdijai «Ifigenija Aulidā».
- 365—367 Traģēdijā «Ifigenija Aulidā» Klitaimnestra ierodas Aulidā kopā ar Ifigeniju.
- 386—388 Sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».
- 393—398 Zevs pārvērtā savu iemīļoto Iō, upes dieva Inaha meitu, par govī, lai viņu slēptu no Hēras greizsirdības (pēc citas versijas, Iō pārvērtā par govī pati Hēra). Hēra to izlūdzās no Zeva un pielika tai par sargu simtaci Argu. Kad Hermejs Argu nogalināja, Hēra lika kādam dunduram Iō vajāt pa visām pasaules malām, kamēr tā beidzot nokļuva Ēģiptē, tur atkal pārvērtās par sievieti un Zevam dzemdēja Epafu.
- 399—403 Koris izsaka minējumu, ka abi svešinieki varētu būt no Spartas vai no Tēbām.
- 422—438 Koris raksturo grieķu kuģotāju ceļu uz Tauru Hersonēsu, tag. Krimu. Tur viņi nokļuva, turēdami vispirms Melnās jūras rietumpiekrastes, tad — ziemeļpiekrastes tuvumā. *Draudīgām klintīm* — Simplegādām. *Fineja nemierpilne krasti* — klinšaina piekrastes josla Melnās jūras Trāķijas krastā, kur Salmidēsas pilsētā kādreiz valdījis mītiskais Finejs. *Baltā daudzputnu sala* — sala Donavas ietekā jūrā. Uz to, kā vēstījusi nesaglabājusies episkā poēma «Aitiopīda», Tetīda aiznesusi kritušo dēlu Ahilleju, kur tas pēc nāves vada laiku mūžīgā svētlaimē. *Ahilleja skrienamam ceļam.* — Ahilleja epitets «Iliādā» ir «ātrkājis».
- 533 Ifigenija jūt gandarijumu par Kalhanta nāvi, jo tieši viņš Artemīdas vārdā pieprasīja viņas upurēšanu.
- 535 Arī Odisejs aktīvi atbalstīja Ifigenijas ziedošanu. Sal. traģēdiju «Ifigenija Aulidā», 1361—1364.
- 548 *Un vēl otru postā iegrūda* — Orestu.
- 566 *Par jaunu sievieti* — Helenu.
- 584—585 Ifigenija tātad neprot rakstīt.
- 682 *Māsu* — Elektru.
- 702 Grieķi svešumā bojā gājušiem vai bez vēsts pazudušiem tuviniekiem dzimtenē veltīja t. s. kenotafu — «tukšo kapu». Uzskatīja, ka, trūkstot kapam, aizgājēja dvēsele nevar rast mieru, jo netiek uzņemta Aīdā.
- 727 *Daudzplāksnīšu vēstule.* — Par rakstāmmateriālu nodereja māla plāksnītes.
- 746 *Caur tumšām klintīm* — Simplegādām.
- 812 Sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».

- 818 Pirms kāzām līgavai un līgavainim bija jāmazgājas ar kāda dzimtenes avota svētītu ūdeni. Tā kā Ifigenijas un Ahilleja kāzas bija paredzētas Aulidā, uz turieni vajadzēja līgavai dot līdzī kāda Argosas avota ūdeni.
- 821 Sk. paskaidrojumu 702.
- 823—825 Sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».
- 845 *Kiklopu pavardi*. — Sk. paskaidrojumu 151 traģēdijai «Ifigenija Aulidā».
- 856—858 Sal. 24—25. Traģēdijā «Ifigenija Aulidā» iegansts, ar kādu Ifigenija tiek ataicināta uz Aulīdu (kāzas ar Ahilleju), nav zināms Ahillejam.
- 918 Strofija sieva ir Agamemnona un Menelāja māsa.
- 944 Erīnijas nemēdza minēt vārdā, lai nepiesauktu nelaيمي.
- 945—946 Sk. «Elektru», 1258—1263.
- 954 Maisāmtrauks parasti bija visiem kopējs.
- 958—960 Antestēriju — pavasara svētku otrajā dienā (februārī — martā) Atēnās notika publiskas dzīres, kuru dalībniekiem bija sacenšoties jātukšo apm. 3 l tīlpuma krūka ar vīnu. Šo paražu izskaidroja ar to, ka Orestam, kad tas bija ieradies Atēnās, nelēja vīnu no kopējā maisāmtrauka, bet katram, kas piedalījās mielastā, iedeva savu, lai neaizvainotu Orestu, kā tas būtu noticis, ja tikai viņam būtu liegts vīns no kopējā trauka.
- 968—972 Aishila traģēdijā «Labvēlīgās» visas Erīnijas samierinās ar Areopaga tiesas spriedumu. Erīnijas, kas nepakļaujas tam, Eiripīdam bija vajadzīgas, lai risinātu traģēdijas «Ifigenija tauru zemē» sižetu.
- 976 *No zelta trijkāja*. — Sk. traģēdiju «Elektra», 980 un attiecīgo paskaidrojumu.
- 1089—1092 *Alkione* (jeb *Halkione*), vēju valdnieka Aiola meita, skumstot par vīru, kas neatgriezās no jūras brauciena, padarīja sev galu, ielēkdama jūrā. Zevs abus pārvērta par ledus putniem.
- 1098 *Kints* — augstākais kalns Dēlas salā.
- 1114 *Briežkāve dieve* — medību dieve Artemīda.
- 1234—1283 Šī ar traģēdijas sižetu nesaistītā kora partija veltīta mītam par to, kā jaunais Apollons atņēmis Delfu orākulu Gajas (Zemes) meitai Temīdai, nogalinot pūķi Pītonu, kas orākulu apsargājis. Mazliet atšķirīgs šā mīta variants izklāstīts Aishila «Labvēlīgajās», 1—20.
- 1257 *Kastalijas avots* atradās Parnāsa pakājē, cieši līdzās Apollona tempļa vissvētākajai vietai.
- 1275 *Zeltīto godu* — ienesīgo parēģa amatu.
- 1401 *Brālis* — Apollons.
- 1414 «Iliādā» Poseidons ir grieķu pusē.
- 1415 *Pelopīdi* — šeit: grieķi.
- 1451—1463 *Karista* — pilsēta Eibojas salas dienvidos. Viņpus Eirīpa jūras šaurumam, Atikas austrumos, atradās *Halu* dēms, tālāk dienvidrietumos — *Braurona* ar Artemīdas kulta vietu.
- 1454 *Pēc tauru zemes nosauc to*. — Sk. 1457 un attiecīgo paskaidrojumu. Kāpēc Atēna Orestam liek nosaukt Artemīdas tēlu arī pēc pārciestajām mokām, nav īsti skaidrs. Varbūt tāpēc, ka ciešanas Orestam likušas doties uz tauru zemi.
- 1456—1457 Etimoloģiski visai neskaidrais Artemīdas kulta vārds *Taurópolos*, kas figurē oriģinālā, varētu nozīmēt «tauru zemē mītošā».
- 1497—1499 Šīs vārsmas, kas sastopamas arī traģēdiju «Feniķietes» un «Orests» noslēgumā, koris runā dzejnieka vārdā.

ELEKTRA

Traģēdija izrādīta 413. gadā p. m. ē.

- 1 *Inaha* — upe Peloponēsas ziemeļaustrumos, kuras labajā krastā atradās Argosa.
- 44 *Kipras dieve* — Afrodīte, kurai Kipras salā bija ievērojama kulta vieta.

- 82 *Pilāds* ir Strofija dēls, tātad Oresta brālēns.
- 87 *No dieva svētnīcas* — no Apollona tempļa Delfos, kur orākuls Orestam licis atriekt tēvu, nogalinot Klitaimnestru.
- 108—109 Apcirpti mati varēja liecināt par vergu kārtu. Brīvie pilsoņi apcirpa savus matus, sērojot par tuvinieku.
- 112 Elektra monodijā (112—166) uzrunā pati sevi.
- 157—158 Klitaimnestra kopā ar Aigistu Agamemnonu noslepkavoja peldes laikā.
- 162 *Saitēm* — kādas pienācās uzvarētājiem.
- 169—170 *Piena dzērējs* — kalnu gans, kas pārtiek no piena.
- 171—174 Upursvētki par godu Hērai, Argosas sargātājai dievei, noritēja slavenajā Hēras templī netālu no Argosas.
- 183 *Mati man nekopti*. — Dzejnieks pieļauj zināmu pretrunu: Elektrai mati taču apcirpti; sal. 108—109 un 241.
- 215—219 Elektra acimredzot uzskata, ka svešinieki ir Aigista uzsūtīti slepkavas.
- 221 Elektra nometas ceļos pie staba, kas atradās mājas priekšā un simbolizēja Apollonu kā mājas sargu.
- 234 T. i., klaiņo pa daudzām zemēm.
- 335 *Vīrs, kas viņu radījis* — Agamemmons, Oresta tēvs.
- 410 *Tanaja* — upe.
- 432—486 Šis kora dziesmas saturs visai neatkarīgs no traģēdijas sižeta. Zināms saistījums parādās tikai pašās beigās (479—486).
- 434 *Nēreja meitas* — Nereīdas. Viņu dejas rada jūras viļņojumu.
- 435—437 Delfīnus pievilina flautas skaņas, ar kurām airētājiem norāda ritmu.
- 441 *Simūnta* — Simoenta.
- 442—475 Aprakstītais vairogs ir Ahilleja pirmais vairogs, ar kuru viņš devās karā pret Troju un kuru vēlāk, pēc ķildas ar Agamemnonu kādu laiku nepiedalīdamies cīņās, iedeva savam draugam Patroklam. Kad Hektors Patroklu kaujā nogalināja un tam atņēma šo vairogu, Hēfaists pēc Ahilleja mātes Tetīdas lūguma viņam darināja citu. Sīks otrā vairoga apraksts sniegts «Iliādā», XVIII, 478—608.
- 448 *Tēvs* — Pēlejs.
- 452 *Nauplija* — ostas pilsēta dienvidaustrumos no Argosas.
- 468 *Plejādes* — Atlanta un Pleiones septiņas meitas, ko, tās iekārodams, vajāja varmācīgais mednieks Orions. Zevs viņas līdz ar Orionu pārvērtā zvaigznājos, kas no maija līdz novembrim redzami Vērša zvaigznāja pakausī. *Hiādes* (no gr. *hýein* — līt) — Atlanta meitas, kas, skumstot pēc mirušā brāļa, darija sev galu; arī tās pārvērstas zvaigznājos, kas redzami oktobrī un novembrī Vērša zvaigznāja galvā.
- 469 *Biedi Hektora acīm*. — Mirdzošais Ahilleja vairogs apžilbināja Hektoru un lika tam novērst skatienu.
- 471—472 *Sīnksa*, neradijums ar sievietes galvu un spārnotu lauvas ķermeni, netālu no Tēbām uzdeva ceļiniekiem mīklu un visus, kas to nespēja atminēt, aprija. Kad Oidips viņas mīklu atminēja, viņa metās bezdibeni. Sīnksa savu mīklu uzdeva saistītā valodā, tāpēc tā šeit saukta par dziesmu.
- 473—475 *Lauvene* — Himaira, nezvērs, kuram bija lauvas galva un kazas ķermenis, bet asti veidoja čūska. To nogalināja Bellerofonts, jādams Pēgasa — spārnota zirga mugurā. Pēgasam piecērtot kāju pie zemes, radās avoti, arī Peirēnes avots Korintā (sal. «Mēdeja», 68).
- 527—544 Dzejnieks kritizē pazišanas skatu Aishila «Ziedotājās» (166—232), kur Oresta sprogā, viņa pēdas nospiedums pie Agamemnona kapa un Elektras izšūts raksts brāļa apģērbā noder par pazišanas zīmēm. Sal. 572—577.
- 528 *Palestra* — laukums vai telpa sporta nodarbībām.
- 613 *Tiestāds* — Tiesta dēls, Aigists.
- 654 *Šķīstīšanās diena*. — Piektajā dienā pēc dzemdībām notika šķīstīšanās svinības nedēļniecei un personām, kas ar to bijušas saskarē. Desmitajā dienā upurcere-

monijā bērnam piešķīra vārdu. Abas svinības varēja apvienot desmitajā dienā, kā tas, spriežot pēc 1126. vārsmas, notika arī šajā gadījumā.

673 Atreidu ciltstēvs bija Zeva dēls Tantals.

674 Sal. 171—174 un attiecīgo paskaidrojumu.

694 *Kā ar ugunīm.* — Domāta ziņu pārraidīšana ar uguns signāliem. Šāds uguns signālu «telegrāfs» minēts Aishila traģēdijā «Agamemnon», 281—313.

699—746 Tāpat kā iepriekšējās kora partijās, arī šī kora dziesma nav saistīta ar traģēdijas sižetu (ja neskaita formālo saistījumu 744—746). Tajā atstāstīta epizode, kas attiecas uz Pelopīdu dzimtas lāstu, kuram sengrieķu traģēdijās ir ievērojama loma. Šīs dzimtas lāsts saistīts ar Tantala noziegumu.

Tantalam, Zeva un nimfas Plūto dēlam, bija ļauts piedalīties dievu dzīrēs. Viņš izrādījās šā goda necienīgs — zaga no galda ambrosiju un nektāru, izpaua dievu noslēpumus un, beidzot, gribēdams pārbaudīt, vai viņi patiešām ir viszinoši, nokāva savu dēlu Pelopu un deva tā miesu ēst dieviem. Vienīgi Dēmetra, iegrimumi skumjās pēc Aīda nolaupītās meitas Persefones, apēda pleca gabalu, ko dievi vēlāk, Pelopu atkal atdzīvinājuši, aizstāja ar zilonkaulu. Tantals tika sodīts ar to, ka pazemē bija jācieš mūžīgas slāpes un bads. Viņš stāvēja ūdenī zem zara ar augļiem. Tikko Tantals noliecās, lai padzertos, ūdens izzuda, bet zars pacēlās gaisos, līdzko Tantals sniedzās pēc augļiem.

Kad Pelops bija pieaudzis, viņš devās uz Pīsu (Elīdā), kur valdnieks Oinomajs savu meitu Hipodameju bija apsolijis tam, kas Oinomaju, kuram viņa tēvs kara dievs Arejs bija uzdāvējis neuzveicamus zirgus, pieveiks zirgu skriešanās sacensībās. Pelops piekukuļoja Oinomaja ratu vadītāju, Hermeja dēlu Mirtīlu, kas valdnieka ratu riteņu rumbās ievietoja nevis naglas, bet vaska stienīšus. Sacensību laikā Oinomaja rati pazaudēja riteni un valdnieks gāja bojā. Tā Pelops ieguva Hipodameju par sievu. Gribēdams atbrīvoties no līdzzinātāja, Pelops Mirtīlu nogalināja, bet tas mirdams nolādēja Pelopu un viņa dzimtu. Pats Pelops, kuru šķīstīja Hēfaists, gan kļuva par valdnieku Oinomaja vietā, bet viņa pēctečus Mirtīla lāsts ķēra jo smagāk.

Pelopa un Hipodamejas dēli Atrejs un Tiests nogalināja savu pusbrāli Hrisīpu. Par to Pelops viņus izraidīja no zemes. Atrejs kļuva par Mikēnu un Argosas valdnieku. Viņa vara bija saistīta ar zeltvilnas avi, kas piederēja pie viņa ganāmpulka. Tiests pveda Atreja sievu Aeropi un, ar tās palīdzību ieguvis zeltvilnas avi, gribēja sevi pasludināt par valdnieku. Taču Atrejs sodīja sievu ar nāvi un brāli izraidīja, bet tas, dodoties trimdā, paņēma līdzī un uzaudzināja Atreja dēlu Pleistenu. Kad Pleistens jau bija pieaudzis, Tiests sūtīja viņu noslepkavot Atreju, taču tas, aizsteigdamies Pleistenam priekšā, viņu nogalināja un tikai tad saprata, ka mirušais ir viņa dēls. Atrejs izlikās, ka grib ar brāli izlīgt, un Tiestu ar bērniem ataicināja uz Argosu. Tur viņš, brālim nezinot, lika nonāvēt tā bērnus un cēla mielastā viņu miesu brālim priekšā. Tiests, uzzinājis patiesību, Atreju nolādēja un no jauna devās trimdā. Bet Hēlijs, Saules dievs, nozieguma šausmināts, mainīja ierasto ceļu.

Trimdā orākuls Tiestam pavēstīja, ka dēls, ko viņam dzemdēs paša meita Pelopeja, kādreiz atriebsies Atrejam. Tāpēc viņš, nevaīrdamies asinsgrēka, tuvojās meitai. Kad Pelopeja jau gaidīja bērnu, Atrejs, nezinādams, ka tā ir brāļa meita, viņā iemilējās un apprecēja viņu, bet Aigistu, kas piedzima Pelopejai, uzskatīja par savu dēlu. Kad Aigists bija pieaudzis, Atrejs viņam lika nogalināt Tiestu, taču tēvs un dēls laikus pazina viens otru un Aigists, atgriezies dzimtenē, nogalināja Atreju. Līdz ar to piepildījās orākula pareģojums. Bet naidis starp Atreju un Tiestu rada turpinājumu attiecībās starp Atreja dēlu Agamemnonu un Tiesta dēlu Aigistu.

Kora vēstījums pamatojas uz mīta variantu, saskaņā ar kuru ganu dievs Pāns zeltvilnas avi ar Aeropes starpniecību nodevis Tiestam. To viņam bija licis darīt Hermejs, gribēdams atriebties par to, ka Pelops bija nogalinājis viņa dēlu Mir-

- tilu. Kad Tiests tautai rādīja zeltvilnas avi un gribēja sevi pasludināt par valdnieku, Zevs lika Hēlijam un zvaigznēm virzīties pa citu ceļu, tādējādi norādīdams, ka likumīgais valdnieks ir nevis Tiests, bet Atrejs.
- 733 *Ammona zeme* — Ēģipte; grieķi ēģiptiešu dievību Ammonu identificēja ar Zevu.
- 781—782 T. i., uz Olimpiju, kas atradās pie Alfejas upes.
- 826—829 Pēc upurdzīvnieku iekšējo orgānu stāvokļa grieķi (arī romieši) pareģoja nākotni.
- 862—863 T. i., Olimpiskajās spēlēs. Sk. paskaidrojumu 781—782.
- 883—884 Eiripīds pret pārmērībām sportā vēršas arī citur. Sal. «Trojietes», 1209—1211.
- 886—887 *Vīrs visbijīgākais* — Strofījs. Sk. paskaidrojumu 82.
- 979 *Dieva* — Apollona, kura orākuls licis Orestam nogalināt māti.
- 980 *Uz svētā trijkāja?* — Delfu svētnīcā Apollona priesteriene Pitija, sēdēdama uz trijkāja pie zemes spraugas, no kuras virmoja tvaiki, ekstāzē izgrūda atsevišķus vārdus, ko priesteri tad izmantoja sakarīgi formulētā orākulā.
- 990 *Zeva drosmīgiem dēliem* — Dioskūriem.
- 996—997 Divdomīgi: koris zina, kas gaida Klitaimnestru.
- 1002 *Par meitu...* — par Ifigeniju.
- 1032 *Pareģoni apsēsto* — Kasandru. Sk. paskaidrojumu 41—44 traģēdijai «Trojietes».
- 1109—1110 *Vīru saniknot.* — Domāts jaunais vīrs Aigists. Šis vārsmas pieļauj dažādas interpretācijas. Visticamāk, ka Klitaimnestra, kas jūt zināmu nožēlu par savu noziedzīgo rīcību (sal. 1105—1106), sev pārmet, ka rosinājus Aigistu noslepkavot Agamemnonu (resp. piedalīties viņa nogalināšanā). Šo interpretāciju balsta Elektras replika 1111—1112.
- 1154 Spriežot pēc vārsmu skaita neatbilstības strofā un antistrofā, pēc 1154. vārsmas, domājams, dažu vārsmu trūkst.
- 1158 *Kiklopu mūri.* — Sk. paskaidrojumu 151 traģēdijai «Ifigenija Aulīdā».
- 1175—1176 Sk. paskaidrojumu 699—746.
- 1182 *Par visu, ko cietu.* — Pēc šīs vārsmas rokrakstos trūkst divu vārsmu.
- 1206—1207 Arī Aishila traģēdijā «Ziedotājas» (896—898) Klitaimnestra dēlam, kas grasās viņu nogalināt, rāda krūti, sacīdama:
 «Stāj, dēls! Vai bijības tev nav nemaz, mans bērns,
 Pret krūti šo, ko, miegā lūpas čāpstinot,
 Tu zīdi, kas tev pienu deva dzīvīgo?»
- 1252—1255 *Atriebējas briesmīgās, .. baimās čūskmates* — Erīnijas.
- 1256—1257 *Vairogu ar Gorgonu* — t. i., ar Gorgonas Medūzas galvu.
- 1258—1269 *Areopakalns* — Areopags, pakalns ziemeļrietumos no Atēnu Akropoles, kur sanāca dievi, lai izšķirtu strīdus, kas bija radušies viņu starpā. Vēsturiskajā laikā Areopags bija padome, kurā ietilpa bijušie arhonti (augstākās vēlētais amatpersonas) un kura aristokrātijas valdīšanas laikā pārzināja svarīgākos valsts dzīves jautājumus. Valsts iekārtas demokratizācijas gaitā Areopaga tiesības tika pakāpeniski ierobežotas, un pēc Efialta reformas 462. gadā p. m. ē. tam palika vairs tikai krimināllietu tribunāla funkcijas. Areopaga tiesas mītiskajai nodibināšanai un Oresta tiesāšanai tajā veltīta Aishila «Orestejas» pēdējā luga — «Labvēlīgās».
- 1270—1272 *Aiz sirdēstiem* — par Oresta attaisnošanu. *Dieves negantās* — Erīnijas. Aishila traģēdijā «Labvēlīgās» Atēna remdina Erīniju dusmas un pierunā tās pieņemt viņas piedāvāto patvērumu — svētvietu paša Areopaga pakājē.
- 1273—1275 *Arkādija* — kalnains novads Peloponēsas vidū. *Likaja kalnā*, kura pakājē atradās Oresta vārdā nosaukta apdzīvota vieta — Oresteja, bija Zeva svētvietā.
- 1277—1283 Šajās vārmās atspoguļotajai mīta versijai Eiripīds veltījis traģēdiju «Helena». Šai lugā *Protejs* figurē kā Ēģiptes valdnieks.
- 1285 *Ahaja* — šeit: Peloponēsa.
- 1289 Par *Kekropzemi* dzejnieks šeit sauc Atēnas pēc to mītiskā dibinātāja Kekropa. Ar *namu, laimes pārpilno* domāta svētnīca, kur notiks Oresta šķīstīšana.
- 1343 *No šiem suņiem* — no Erīnijām, kas jau tuvojas Orestam.

1347—1348 Eiripīds mitoloģiskā ietērpā sniedz aktuālu motīvu: atēnieši 413. gadā nosūtīja uz Sicīliju floti palīgā atēniešu karaspēkam, kas cīnījās pie Sirakūzām. *Sikeji* — sicīlieši.

HELENA

Tragēdija izrādīta 412. gadā p. m. ē.

- 5 *Faras sala* atrodas rietumos no Nilas deltas.
- 8 *Teoklimens* (gr. *Theoklýmenos*) nozīmē — «ar dievu palīgu slavens».
- 13 *Teonoja* (gr. *Theonóē*) nozīmē — «tāda, kam zināms dievišķais» vai «tāda, kam dievišķs prāts».
- 15 Teonojas māte Psamate bija Nereīda.
- 25 *Jaunava, no Zeva dzimusi* — Atēna, kas dzimusi no Zeva galvas.
- 36—40 Šāds Trojas kara cēloņa izskaidrojums nav jauns. Jau «Kiprijās», Trojas kara priekšvēsturei veltītajā eposā, kas nav saglabājies, Zevam piedēvēts nodoms ar šo karu atvieglināt zemes nastu.
- 41 Ahillejam.
- 69 *Plūts* — bagātības dievs.
- 94—102 *Ajants*, Telamona dēls, bija viens no drosmīgākajiem grieķu varoņiem Trojas karā. Kad pēc Ahilleja nāves tā ieročus piešķīra nevis viņam, bet Odisejam, viņš gribēja atriebdamies nogalināt grieķu vadoņus, bet Atēna aptumšoja viņa prātu, un Ajants apkāva ganāmpulka lopus, domādams, ka tie ir viņa nelabvēļi — vadoņi. Atguvis saprātu, viņš aiz kauna padarīja sev galu. Šo mīta epizodi Sofokls izmantojis tragēdijā «Ajants».
- 133 *Testiāda* — Aitolijas valdnieka Testija meita, Lēda.
- 150 *Salamīna* — šeit: Kipras galvenā pilsēta.
- 167—174 *Sirēnas* ir dievišķas būtnes, kas pēc izskata ir pa pusei meitenes, pa pusei putni un apveltītas ar prasmi brīnum skaisti dziedāt. Tās parasti uzskatīja par upes dieva Aheloja un mūzas Melpomenes meitām. Pēc citas — Helenas monodijā izmantotās mīta versijas tās cēlušās no Aheloja asinīm, kas pilējušas zemē, viņam cīnoties ar Hēraklu (sal. Helenas uzrunu «Zemes meitas», 168). Viena no mīta versijām, kas attiecas uz sirēnu dzīves vietu, lokalizē tās pazemes valstībā. Aīda iemītnieces sirēnas piedalās mirušo apraudāšanā. Tāpēc Helena viņas šeit aicina sev palīgā.
- 175 *Perseīasa* — Persefone.
- 228 *Varkaltais templis*. — Sk. paskaidrojumu 1112 tragēdijai «Trojietes».
- 238 *Danaja mazdēliem* — grieķiem. *Danajs* — mītiskais Argosas dibinātājs.
- 250 *Simūnta* — Simoenta.
- 375—380 *Kallisto* — arkādiešu valdnieka Likāona meita, Zeva mīlākā. Zevs viņu pārvērta par lāču māti, lai pasargātu no greizsirdīgās Hēras.
- 381—384 *Titāna Meropa meita* — Kosa. Šajā vārdā Merops nosaucis salu, kuras valdnieks viņš bijis. Tuvāku ziņu par Eiripīda pieminēto mītu nav.
- 386—393 Sk. paskaidrojumu 699—746 tragēdijai «Elektra».
- 424 *Pepis* — garš un plats tieši uz miesas valkājams tērps.
- 547 *Pie svētiem plāceņiem*. — Sal. «Trojietes», 1063.
- 639—640 *Brāļi — baltzirgu jaunekļi* — Dioskūri.
- 670 *Zeva un Majas dēls* — Hermejs.
- 678 *Soģis* — Parīds.
- 744—757 Kā vēsti Tukidīds (VIII, I, 1), Atēnās valdīja vispārējs sašutums par zilniekiem, kuri ar saviem pareģojumiem bija atbalstījuši Sicīlijas iekarošanas plānu. Šī ekspedīcija 413. gadā atēniešiem bija beigusies ar katastrofālu sakāvi.
- 751 *Helens* — Priama dēls, kam bija pareģošanas spējas.

- 756 *Ar uguns zīmēm.* — Nākotni arī pareģoja, vērojot degošo upuru liesmas.
- 766—769 *Atceļā no Trojas daudz grieķu kuģu gāja bojā vētrā Egejas jūrā. Kad pārējie kuģi tuvojās Kafēreja zemesragam Eibojas salā, tās valdnieks Nauplijs ar maldinošiem uguns signāliem panāca, ka daļa no grieķu kuģiem uzskrēja zemūdens klintīm. To viņš darīja, atriebdams savu dēlu Palamēdu, ko grieķi, pamatojoties uz Odiseja nepatiesu apsūdzību nodevībā, pie Trojas bija sodījuši ar nāvi. Virsotne, kur Persejs bij* — zemesrags Āfrikā, kur Persejs nogalinājis Medūzu.
- 808 *Tavs priekšlikums ir.. Trojas necienīgs* — t. i., grieķu karaspēka un Menelāja veikto varoņdarbu necienīgs.
- 848 *Ajants.* — Sk. paskaidrojumu 94—102.
- 849 *Nestora* — Pilas valdnieka dēls Antilohs krita kaujā, glābdams tēvu.
- 855 *Tantalīdi* — Tantara pēcnācēji. Sk. vārdnīcā *Tantals 1)* un paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».
- 885—886 *Tā uzvaru par Helenu .. pirkusi.* — Afrodīte pierunāja Parīdu tai piespriest uzvaru triju dievju (Hēras, Atēnas, Afrodītes) strīdā par to, kura skaistākā, apsolīdama tam Helenu.
- 1057—1058 *Tukšās kapenes.* — Sk. paskaidrojumu 702 traģēdijai «Ifigenija tauru zemē».
- 1097 *Dione* — titāna Krona māsa, Zeva sieva pirms Hēras.
- 1128 *Vienuļais laivinieks* — Nauplijs. Sk. paskaidrojumu 766—769.
- 1201 *Protams, divdomīgi: Teoklimens šo repliku saprot citādi nekā skatītājs, kas zina patiesos apstākļus.*
- 1221 *Priamīdi* — Priama bērni; šeit: trojieši.
- 1225 *Divdomīgi: Teoklimens ar «tur» saprot Aīdu, Helena to attiecina uz Proteja kapu, pie kura atrodas Menelājs.*
- 1242 *Pelopīdi* — šeit: grieķi.
- 1272 *Feniķiešus* antikajā pasaulē uzskatīja par izciliem jūras braucējiem.
- 1301—1367 *Kora partija veltīta vēstījumam par to, kā izmisusi Dēmetra meklējusi savu Aīda nolaupīto meitu Persefoni. Dēmetra šeit identificēta ar Kibeli — frīgiešu dievu māti, kuras ekstātiskais kults daudzējādā ziņā bija līdzīgs Dionīsa kultam. Kibeli grieķi pielīdzināja Rejai, Urāna un Gajas meitai, olimpisko dievu mātei.*
- 1306—1307 *Persefoni kā mirušo valstības dievību reizēm vairījās saukt vārdā.*
- 1309 *Kastaņetēm līdzīgu tarkšķus savas ekstātiskajās orgijās izmantoja bakhantes. Tos lietoja arī koribanti (sk. paskaidrojumu 143—144 traģēdijai «Hīpolīts»).*
- 1344 *Dēo* — Dēmetra.
- 1346 *Šķindošais varš* — kimbalas, mūsdienu orķestra šķīvjiem līdzīgs sitamais instruments.
- 1353—1368 *Šis (rokkrakstos slikti saglabājušās) strofas nozīme nav gluži skaidra. Koris pārmet Helenai, ka tā neesot parādījusi Dēmetrai — Kibelei pienācīgu godu, bet nav īsti saprotams, kāds pamats šādam pārmetumam.*
- 1361 *Nartēka* — čemurziežu dzimtas augs.
- 1412 *Sīdoniešu kuģi.* — Sīdona — Feniķijas ostas pilsēta. Sal. 1272 un attiecīgo paskaidrojumu.
- 1451—1478 *Strofā (1451—1464) koris uzrunā kuģi, kas Helenu aizvedīs uz dzimteni, anti-strofā (1465—1478) — pašu Helenu. Viss antistrofā teiktais attiecas uz Spartu.*
- 1457—1458 *Ponts («Jūra») ir Gajas dēls, Nēreja tēvs. Galēne (rāmās jūras personificējums) grieķu mitoloģijā biežāk figurē kā Nēreja meita.*
- 1464 *Perseju uzskatīja par Mikēnu dibinātāju. Uz turieni dosies Menelājs vispirms, lai apglabātu Klitaimnestru (sal. «Elektra», 1277—1279), un tikai tad uz Spartu. Taču koris ar laipno krastu, kur Persejam māja, saprot Peloponēsu vispār.*
- 1466 *Leikipīdas* — Mesēnijas valdnieka Leikīpa meitas, Dioskūru iemīļotās, spartiešu dievības. Arī viņu tempļa priesterienes sauca par Leikipīdām. *Brāzmainā upe* — Eirota.

- 1470—1475 *Hiakints* — skaists jauneklis, Apollona mīlulis. Kad Apollons reiz vingrinājās diska mešanā, Zefirs, rietumvēja dievs, kas arī mīlēja Hiakintu, aiz greizsirdības Apollona sviesto disku uztrieca jauneklim. No mirstošā Hiakinta asinīm Apollons lika uzdīgt hiacintei un Hiakintam par godu nodibināja svētkus, ko Spartā svinēja katru vasaru.
- 1495—1511 Šajā strofā koris vēršas pie Dioskūriem. *Par strīdiņu Idā...* — Sk. paskaidrojumu 885—886.
- 1510 Saskaņā ar mītu Apollons kopā ar Poseidonu, vienu gadu kalpodami trojiešu valdniekam Lāomedontam, uzcēlušī varenos Trojas mūrus.
- 1575—1576 Airētāji pakļauti vecākajam, kas tiem ar saucieniem vai flautas skaņām norāda ritmu.
- 1667—1669 Spartā pastāvēja Helenas kults.
- 1670—1674 *Helenas* sala stiepjas ziemeļu—dienvidu virzienā gar Atikas austrumkrasta dienvidposmu. *Akte* — Atika.

IONS

Tragēdijas izrādīšanas laiks nav zināms, taču lugas sīzeta risinājuma un stilistisko pazīmju analīze ļauj to pieskaitīt dzejnieka daiļrades posmam, kurā radušās trīs iepriekšējās mūsu izdevumā ievietotās lugas.

- 6 Apollona svētnīcā bija novietots konusveida akmens, kas, pēc grieķu priekšstatiem, atradās pašā pasaules centrā («zemes naba»).
- 8 *Pilsēta jo slavēna* — Atēnas.
- 10 *Erehtejs*. — Eiripīds izmanto šajā lugā mīta versiju, saskaņā ar kuru Erehtejs ir Erihtonija dēls. Pēc citām versijām, viņš ir vai nu Erihtonija mazdēls, vai tiek identificēts ar Erihtoniju. Sk. paskaidrojumu 20—25.
- 13 *Makras* (gr. *Makrai pétrai* — «Augstās klintis») atradās Akropoles ziemeļpusē.
- 20—25 *Erihtonijs* — mītisks Atēnu valdnieks. Viņš radās no Hēfaista nepiepildītās mīlas uz Atēnu. Jaunavīgajai dievei pretojoties Hēfaistam, tā sēkla notecēja zemē, no kuras šai vietā izauga Erihtonijs, kam ķermeņa apakšdaļa bija čūskai līdzīga. Bērna uzaudzināšanu uzņēmās Atēna. Reiz viņa to ievietoja šķirstiņā, kurā bērna apsargāšanai atradās arī divas čūskas (čūskām piedēvēja spējas atvairīt nelaimi), un iedeva glabāt *Aglaurīdām* — Kekropa, Atēnu pirmā mītiskā valdnieka, un tā sievas Aglauras trim meitām, piekodinādama, ka tās nedrīkst ielūkoties šķirstiņā. Kad Aglaurīdas, ziņkāres mudinātas, tomēr atvēra to, viņas aiz šausmām par negaidīto skatu metās lejā no Akropoles klints un dabūja galu. Ar šo mītu atēnieši pamatoja paražu jaunpiedzimušajiem zēniem iedot čūskveida amuletus. *Erehteja pēcteči* — atēnieši.
- 59 *Halkodonts* — Eibojas valdnieks.
- 71—72 Pretruna tragēdijas sīzeta risinājumā: Kreūsa atzīst Ionu par savu dēlu Delfos. Šajās vārmās acīmredzot saskatāmas reminiscences par citu mīta versiju, saskaņā ar kuru šī «pazīšana» notiek tikai vēlāk — Atēnās. Sal. 1566—1568.
- 91—93 Sk. paskaidrojumu 980 tragēdijai «Elektra».
- 157 *Zelta kambaros* — mantnīcās, kurās glabāja Delfu templim ziedotās veltes.
- 159 *Zeva sūtni* — ērgli.
- 184—237 Kora uznākšana nav tieši saistīta ar sīzeta risinājumu. Eiripīds tā ierašanos motivē ar svētcelnieku vēlēšanos iepazīties ar Apollona templi, īpaši ar tā skulpturālo apdari.
- Dubultā seja raugās brīnīšķām acīm.* — Šīm vārmām pagaidām nav atrasts pārliecinošs izskaidrojums. Tālāk atnācējas aplūko frīzē un dzegā redzamās skulptūras, kas attēlo: a) Hērakla cīņu ar Lernes hidru (191—200); šai cīņā

- Hēraklam palīdzēja Iolājs, hidrai, kad tai bija nocirstas galvas, ar lāpu piededzinot kaklu; b) Bellerofontu, kas Pēgasa mugurā nogalina Himairu (201—204); sal. «Elektra», 473—475 un attiecīgo paskaidrojumu; c) dievu cīņu ar gigantiem (205—218); *Enkelāds* — gigants ar simt rokām; *Mimants* — gigants.
- 267—274 Sal. 10 un 20—25, kā arī attiecīgos paskaidrojumus; *Kekropmeitas* — Aglaurīdas (sk. paskaidrojumu 20—25).
- 275—282 Lai gūtu uzvaru karā pret Eleisīnas valdnieku Eimolpu, kas bija Poseidona dēls, Erehtejs ziedoja dieviem savu meitu (vai — pēc Eiripīda šeit izmantotās mīta versijas — meitas). Viņš divcīņā nogalināja Eimolpu. Poseidons, atriebdam dēla nāvi, iesita Erehtjam ar savu trejzūburi; atvērās zeme un aprija atēniešu valdnieku.
- 285 *Pītijs* — Pīto (Delfu) dievs, Apollons.
- 296 *Kekropīdiem* — atēniešiem.
- 300 Lebadējā (Boiotijā) atradās hēroja *Trofonija* orākuls.
- 323 *No svētceļniekiem pārtieku un ziedokļiem.* — Priesteri un tempļa kalpi no svētceļniekiem saņēma dāvanas un uzturam varēja izlietot upurlopus, jo, ziedojot dieviem, sadedzināja tikai atsevišķas to daļas.
- 366 *Visu grieķu trijkāji.* — Sk. paskaidrojumu 980 traģēdijai «Elektra». *Visu* uzsver Delfu Apollona tempļa Visgrieķijas nozīmi.
- 420—424 Ksūts vērsīsies pie Apollona galvenā altāra, bet Kreūsai liek pēc kārtas doties pie citu dievu ziedokļiem.
- 455—456 Pēc parastākās mīta versijas, Zevam, no kura galvas dzima Atēna, šajās «dzemdībās» ar cirvi palīdzēja Hēfaists, pēc citas, šeit izmantotās, — Prometejs.
- 457 Atēna šeit tiek identificēta ar uzvaras dievi Niki.
- 461 *Pasaules naba.* — Sk. paskaidrojumu 6.
- 465 *Lētojas atvase* — Artemīda.
- 559 Sal. 64.
- 653—654 Upuri parasti nesa piektajā dienā pēc bērna piedzimšanas. Sk. arī paskaidrojumu 654 traģēdijai «Elektra».
- 661 *Ions* — gr. *Ἴων*. Dzejnieks šo vārdu saista ar divdabja formu *ἰὼν* — «ejošs, nākošs». *Ions* tāpat ir «tas, kas nāk [pirmais preti]».
- 724 *Erehtejs vecais* te apzīmē Erehteja dzimtu.
- 843 *No Aiolidām varētu viņš sievu ņemt* — t. i., sievieti no paša dzimtas.
- 872 Kāda mīta versija par Atēnas dzimšanas vietu min *Tritona ezeru* Āfrikā (tagadējā Dienvidtunisijā). Sakarā ar to viens no dieves epitētiem ir *Tritogēneia* — «pie Tritona ezera dzimusi». Taču šis epitets pieļauj arī citus skaidrojumus.
- 987 *Zemes dēli* — giganti (to māte ir Gaja).
- 988 Saskaņā ar mītu dievi cīnījušies ar gigantiem *Flegras* laukos, ko parasti lokalizē Halkidikes pussalā (Maķedonijā).
- 991 Pēc parastās mīta versijas, vienīgo mirstīgo no trim Gorgonām — Medūzu nogalināja Persejs.
- 1000 Sk. paskaidrojumu 20—25.
- 1004—1005 Šis vārsmas uzskata par vēlāku iespraudumu. To saturs atkārtojas 1010—1015.
- 1048—1049 *Dēmetras meita, dieve, kas valdi pār ceļiem.* — Persefone tiek šeit identificēta ar Hekati.
- 1075—1089 *Man nākas sarkt par dievu, dziesmās slavēto.* — Domāts ir Iakhs, lauku dievība, kas līdz ar Dēmetru un Persefoni veidoja trijotni, kurai par godu svinēja Eleisīnas mistērijas. Koris ir pārliecināts, ka svešas cilmes personas (Iona) klātbūtne šo dievu aizvairo. *Divdesmitās dienas naktī.* — Boedromija mēneša divdesmitā diena — Eleisīnas svētku sestā diena bija to kulminācija; *Selēne* — mēness dieve; *Meitu . . un māti* — Persefoni un Dēmetru.
- 1090—1098 Sal. saturā līdzīgo kora dziesmu traģēdijā «Mēdeja», 410—430.
- 1125—1127 Bakham bija svētvieta Parnāsa kalnā, kuram ir divas virsotnes.

- 1133—1166 Telts apraksts, jādāmā, atspoguļo iespaidus, ko dzejnieks guvis, vērojot atēniešu pārstāvniecības rezidenci Delfos. Mantnīca, no kuras Ions ņem dažādus priekšmetus telts iekārtošanai un izgreznošanai, tāpat pieder atēniešu templim Delfos (šādi tempļi tur bija daudzām grieķu valstīm).
Hērakla dāvana (1144—1145) ir mitoloģisks anahronisms: pēc mitoloģijas genealogijas Hērakls dzīvojis vairākas paaudzes vēlāk nekā šīs traģēdijas personāžs.
- 1137 *Pletrs* — garummērs (=30,83 m).
- 1152—1156 *Plejādes, Orions, Hiādes*. — Sk. paskaidrojumu 468 traģēdijai «Elektra»; *Lācis* — Mazā Lāča zvaigznājs; virs Mazā Lāča astes atrodas polārzcvaigzne.
- 1164 *Kekrops* mitoloģijā figurē kā pirmais Atēnu valdnieks, kas, tāpat kā Erihtonijš (sk. 20—25 un attiecīgo paskaidrojumu), dzimis no zemes un ko parasti attēloja ar čūskai līdzīgu ķermeņa apakšdaļu.
- 1165 *Kratērs* — maisāmtrauks.
- 1181 *Fiāle* — lēzens kauss.
- 1195 No fenīkiešu pilsētas *Biblas* ievestais vīns Grieķijā bija ļoti iecienīts.
- 1261 *Kēfiss* — Kēfisas upes dievs. Upju dievus iedomājās vērša izskatā vai kā cilvēkus ar vērša galvu. Ions dēvē Kēfisu par Kreūsas tēvu tāpēc, ka novada upju dievus dažkārt uzskatīja par tā iedzīvotāju senčiem.
- 1427—1429 Sk. 21—22.
- 1431 Sal. paskaidrojumu 20—25.
- 1434 Kad Atēna sacentās ar Poseidonu par to, kuram piederēs Atika, abi dievi norunāja, ka uzvarētājs būs tas, kura dāvana novadam būs vērtīgāka. Poseidons ar trejzūburi lika no Akropoles klints izlauzties avotam, bet Atēna iedēstīja pirmo olīvkoku, gūdamā sacensībā virsroku.
- 1478 *To zina, kas nokāva Gorgonu* — Atēna. Sal. 991 un attiecīgo paskaidrojumu.
- 1482 Par *lakstīgalu klinti* nekas tuvāk nav zināms.
- 1535—1536 Ja ģimenē nebija dēla, ģimenes galva varēja tādu iegūt adopcijas ceļā. Reizēm tas bija radnieka vai drauga dēls — saprotams, ja viņa tēvam bija vēl citi dēli.
- 1566—1568 Sal. 71—72 un attiecīgo paskaidrojumu.
- 1579—1580 Eiripīds saista četrus seno joniešu filu (cilšu) nosaukumus ar Ionu.
- 1582—1588 Saistot joniešu nosaukumu ar atēnietes Kreūsas dēla vārdu, dzejnieks pasvītro joniešu tuvību ar atēniešiem.
- 1592 *Rijs* — zemesrags Ahajas novada ziemeļos (Ziemeļpeloponēsā).
- 1593 Norādījums, ka nosaukums «ahaji» (jeb «ahajieši») nereti apzīmē grieķus vispār.

IFIGENIJA AULIDĀ

Traģēdija izrādīta pēc Eiripīda nāves.

- 1 *Mans vecais...* — No visām mūsu dienas sasniegšajām sengrieķu traģēdijām tikai četras nesākas ar tradicionālajiem jambu trimetriem, bet ar anapestiem: Aishila «Lūdžējas» un «Persieši» (abas lugas sākas ar kora partijām), Eiripīda «Ifigenija Aulidā» un nezināma autora (dažkārt Eiripīdam piedēvētais) «Rēss» (abas traģēdijas sākas ar dialogu).
- 11 *Eiripa līcis* šķir Eibojas salu no Boiotijas. Pie tā atradās Aulīda (Boiotijā) un Halkīda (Eibojas salā). Aulīdā bija noenkurojusies flote ar grieķu karaspēku.
- 39 *Priežkoka plāksnīte* — ar vasku pārklāta tāfelīte, uz kuras rakstīja ar dzelzs irbuli.
- 49 *Testiāda* — Lēda, Aitolijas valdnieka Testija meita.
- 71 *Frīgietis* — Parīds.

- 72 *Kas dievietēm.. strīdu izšķīris.* — Sk. paskaidrojumu 885—886 traģēdijai «Helena».
- 76 *Uz zaļo Idu ved.* — Sk. paskaidrojumu 597 traģēdijai «Trojietes».
- 91 Artemida dēvēta par *šīs vietas dievi* tāpēc, ka tai, kā izriet no 185, 433 un 1543—1544, Aulidā bijusi svētbirzs.
- Artemida prasīja Ifigeniju atmaksai par to, ka Agamemnonš bija nogalinājis dievei svētu briežumāti. Šo momentu Eiripīds noklusē, lai kā Agamemnona rīcības motīvu izceltu karavadoņa godkāri. Traģēdijā «Ifigenija tauru zemē» Ifigenijas ziedošanas motivācijai kalpo cits motīvs. Sk. traģēdiju «Ifigenija tauru zemē», 17—21.
- 134 *Dievietes dēlam.* — Ahilleja māte bija Tetīda, jūras dieva Nēreja meita, tēvs — Ftījas valdnieks Pēlejs.
- 151 *Uz kiklopu svētajiem mūriem.* — Mikēnu (Tirintas u. c.) vairākus metrus biezie mūri veidoti no tik lieliem akmens blūkiem, ka par nocietinājumu celtņiem iedomājušies kiklopus. (Vēl mūsu dienās no lieliem akmens blūkiem bez javas veidotus seno celtņu mūrus pieņemts saukt par «ciklopiskiem»). Sk. arī vārdnīcā *Kiklopi*.
- 165—169 Sk. paskaidrojumu 11.
- 170 *Aretūsa* — avots.
- 171 *Ahaju pulkus.* — «Ahaji» (jeb «ahajieši») gan eposā, gan traģēdijā apzīmē grieķus vispār.
- 180 *Gans Parīds.* — Sal. 76—77.
- 192 *Abus Ajantus.* — Trojas karā piedalījās divi Ajanti: Oileja — lokriešu (Vidusgriekijā) valdnieka dēls un Salamīnas valdnieka Telamona dēls.
- 195 *Protesilājs* bija pirmais grieķis, kas krita Trojas karā.
- 196 *Palamēds* — Eibojas valdnieka Nauplija dēls, kas izcēlās ar gudrību un atjautību; viņam, starp citu, piedēvēja galdiņspēju izgudrošanu. Homērs Palamēdu nemin.
- 199 *Diomēds* — Tīdeja dēls, izcils Trojas kara varonis, kam veltīta «Iliādas» II grāmata.
- 201 *Mērions* — krētiētis; par kara dieva Areja atvasi tas šeit dēvēts savas varonības dēļ.
- 203 *Lāerta dēls* — Odisejs.
- 204 *Kalnainā sala* — Itaka, Odiseja dzimtene.
- 205 *Nīrejs* no Sīmes salas «Iliādā» dēvēts par skaistāko grieķi pēc Ahilleja (II, 671—674).
- 207 *Heirons* — gudrs kentaurš, daudzu grieķu varoņu, arī Ahilleja skolotājs. Heironu uzskatīja par ārstniecības pamatlicēju.
- 215 *Eimēls* — Fēru (Tesālijā) valdnieka Admēta dēls, kam Trojas karā bija vislabākie zirgi (sal. «Iliāda», II, 763—767).
- 231—302 Daži zinātnieki uzskata kora partijas posmu ar kuģu uzskaitījumu par vēlāku iespraudumu.
- 237 *Ftījas mirmidoniešu Arejs* — Ahillejs, kas savas varonības dēļ pielīdzināts pašam kara dievam. *Mirmidonieši* — Tesālijas cilts, Ahilleja pavalstnieki.
- 244—246 *Tēseja dēls.* — «Iliādā» kā atēniešu vadoni min Peteja dēlu Menesteju (II, 552).
- 248 *Eirials.. un Stenels.* — Abi līdzās minēti arī «Iliādā» (II, 564—566).
- 260 *Zemes dēls Lēits* — viens no vīriem, kas bija radušies no Kadma iesētajiem pūķa zobiem (sk. vārdnīcā *Kadms*).
- 261 *Fokieši* — Fokīdas (sk. vārdnīcā) iedzīvotāji.
- 262 *Lokrīda* — divu Vidusgriekijas novadu apzīmējums. Korintas liča ziemeļos atradās Rietumlokrīda, ko sauca par Ozolu (pēc ozolu cilts) Lokrīdu, pie Eibojas liča — Austrumlokrīda, kas savukārt dalījās pēc galvenās pilsētas Opūntas nosauktajā Opūntas Lokrīdā un Epiknemidiešu (epiknemidieši — pie Knemīda

kalnu grēdas dzīvojoša cilts) Lokridā, kur atradās arī tālāk minētā Tronija, Oileja dēla Ajanta dzimtene.

- 267 *Atreids* — šeit: Agamemmons.
- 269 *Adrasts*. — Tā kā Homēra («Iliāda», II, 572) minētais Adrasts saskaņā ar mitoloģisko genealoģiju pieder pie citas varoņu paaudzes, daži izdevēji pieņem, ka pārrakstītājs kļūdījies un ka īpašvārda «Adrasts» (gr. 'Adrastos) vietā jābūt sugas vārdam «brālis» (gr. *adelphós*). Ja šiem izdevējiem taisnība, tad domāts otrs Atreids — Menelājs.
- 270—272 *To, kas kaislē pret svešnieku pameta dzimteni* — Helenu.
- 274 *Pilas Nestors* — vecākais Trojas kara dalībnieks, pazīstams ar savu gudrību un daiļrunību. *Pila* — vairāku pilsētu nosaukums. Par Nestora pilsētu parasti uzskata Pilu Mesēnijā.
- 276 *Vērškājis Alfejs* ir Alfejas — Peloponēsas upes dievs. Sk. paskaidrojumu 1261 traģēdijai «Ions».
- 277 *Ainiāpi* — Tesālijas cilts.
- 279 *Elīda* — apgabals Peloponēsas ziemeļrietumos.
- 280—281 *Ko visa tauta par epejiem dēvē* — pēc Epeja, mītiska Elīdas valdnieka.
- 282 *Eirīts*. — «Iliāda» kā epeju vadoni min nevis Eiritu, bet tā dēlu Talpiju (II, 621—622).
- 283—287 *Taiēši* ir pie *Ehīnu salu* grupas (Ehinādām) piederošās Tafas salas iedzīvotāji, kam bija nelaba jūras laupītāju slava. Tāpēc arī tur «jūrnīeki nelabprāt piestāj». Ehīnu salas atrodas Jonijas jūrā netālu no Ahelojas upes ietekas.
- 289 *Ajants, Salaminas auklētis*. — Sk. paskaidrojumu 192.
- 290 *Saista labējo spārnu ar kreiso* — t. i., atrazdamies ar saviem kuģiem vidū starp abiem flotes spārnēm.
- 328 Menelājs atbild uz brāļa jautājumu (sk. iepriekšējo vārsmu). Viņš acimredzot devies pretim Ifigenijai un redzējis Agamemnona kalpu atstājam nometni.
- 391 Sk. 58—65 un 77—79.
- 392—393 *Taču mudināja tos dieve Cerība*. — Zvērēdams, ka dosies palīgā tam, kam Helena tiks nolaupīta, katrs precinieks cerēja, ka tieši viņš būs tas, kuru viņa izraudzīsies par vīru. Tāpēc arī dzejnieks 395. vārsnā runā par izspiestiem solījumiem: Helenas tēvs Tindarejs panācis zvērestu ar to, ka atstājis cerības visiem meitas rokas tīkotājiem.
- 407 *Lai abi esam prātīgi, ne apmāti!* — Sal. Antigones vārdus «Ne līdzī nīst, bet mīlēt esmu dzimusi» Sofokla «Antigonē», 523.
- 410 *Tad izciest to par Grieķiju tu nevēlies?* — Menelājs vairās tieši minēt Ifigenijas ziedošanu.
- 411 *Gan tu, gan Grieķija sirgst kāda dieva dēļ*. — Jādomā, Afrodītes dēļ.
- 433—434 Pirms kāzām līgavu iesvētīja ar ziedojumu Artemīdai kā dzemdību dievei. Ziedoja arī Hērai kā laulības sargātājai.
- 461 *Tai visai drīz būs drūmais Aīds precinieks*. — Sal. Antigones vārdus:
- Himenājs gāja man garām
Bez liksmajām dziesmām,
Jo saderēta Aherontam es.
(Sofokla «Antigone», 814—816)
- 504 *Tantals* — sk. vārdnīcā.
- 524 *Sisifsēkiai*. — Saskaņā ar kādu mīta variantu Odiseja māte Antikleja pirms laulības ar Lāertu bijusi nelietīgā Korintas valdnieka Sīsifa mīlākā un Odisejs īstenībā bijis viņa, nevis Lāerta dēls.
- 534 *Līdz pašiem kiklopmūriem*. — Sk. paskaidrojumu 151.
- 579 *Olimps* — legendārs frīģiešu vai misiešu flautists.
- 607 Grieķi (arī romieši) saskatīja putnu lidojumā labu vai ļaunu zīmi iecerētam pasākumam.

- 626 *No pašas Nērejmeitas dievišķīgās cilts.* — Sk. paskaidrojumu 134.
- 651 *Man jaunā šķiršanās tik gara izliekas.* — Gandrīz visas Agamemnona replikas šai dialogā ir divdomīgas. To īsto jēgu gan saprot skatītājs, bet ne Ifigenija, kuras neziņa skatītāja uzvertē rada spilgti dramatisku kontrastu ar tēva nelaimi vēstītājiem vārdiem.
- 697 *Āsops* — Āsopas upes dievs. Šāds nosaukums bija vairākām Grieķijas upēm. Šeit domāta upe Aigīnas salā.
- 699 *Oinone* — senais Aigīnas salas nosaukums.
- 702 *Pret dievu gribu?*... — Klitaimnestras jautājums gluži pamatots. Tas, ka mirstīgais prec nimfu, tai šķiet neparasti.
- 706 *Kentauri* — mitoloģiskas būtnes, puscilvēki — puszirgi.
- 710 *Bet gudrāks vēl, kas deva to.* — Klitaimnestra slavē Ahilleja tēvu, kas pratis savam dēlam atrast tik labu skolotāju.
- 715 *Par to lai vīrs, kas viņu iegūs, rūpējas.* — Arī šī Agamemnona atbilde ir divdomīga. Viņš domā Aīdu, kamēr Klitaimnestra, dabiski, saprot, ka vīrs runā par Ahilleju.
- 724 *Ar to ir jāsamierinās.* — Ir neparasti un neērti rīkot mielastu pie kuģiem, bet Klitaimnestra saprot, ka šādā situācijā citas izejas nav.
- 731 *Rūpējies par meitenēm!* — «Iliādā» minētas trīs Agamemnona meitas — Hrisotemīda, Lāodike un Ifianasa (IX, 145), bet tragēdijās Lāodikes vietā figurē Elektra, Ifianasas vietā — Ifigenija.
- 732 *Kas lāpu cels?* — Sk. paskaidrojumu 1027 tragēdijai «Mēdeja».
- 739 *Dieviete, kas Argosā* — Hēra, Argosas sargātāja.
- 756 *Foiba svētajā zemē.* — Saskaņā ar mītu Trojas mūrus cēlušī Apollons un Poseidons.
- 757 *Kassandra.* — Sk. paskaidrojumu 41—44 tragēdijai «Trojietes».
- 758 *Laurlapu vainags* — pareģu atribūts. Laurkoks ir Apollonam svēts.
- 764 *Arejs* — šeit: karaspēks.
- 768 *Zevdēli* — Dioskūri.
- 774 *Frīgiešu Pergama* — Trojas cietoksnis.
- 786—788 *Lidiešu sievietēm, .. frīgiešu sievietēm!* — Grieķu sievietes (koris) iedomājas bēdas, kādas piemeklēs to tautu sievietes, kuras cīnīsies pret grieķiem.
- 793 *Gulbja atvase* — Helena.
- 799 *Mūzu plāksnītes* — mūzu vai viņu inspirētu dzejnieku rakstāmtāfelītes.
- 812 *Farsāla* — pilsēta Tesālijā, kur dzīvoja Ahilleja tēvs Pēlejs.
- 814 *Mirmidonus.* — Sk. paskaidrojumu 237.
- 818 *Atrejdēli* — Agamemnons un Menelājs.
- 855 *Ajakīds* — Ajaka pēcnācējs. Ahillejs bija Ajaka mazdēls. Sal. 697—701.
- 860 *Tai .. mani deva Tindarejs.* — Sk. 46—48.
- 881 *Dardanpils* — Troja (pēc Dardana, trojiešu ciltstēva).
- 909 *Tavu zodu .. skarot.* — Senajiem grieķiem raksturīgs lūdzēja žests.
- 951—953 *Lai diža barbarzemes Sipila...* — Sipila bija pilsētiņa uz Līdijas un Frīģijas robežas, kur kādreiz bija valdījis Agamemnona un Menelāja ciltstēvs Tantals. Ahillejs saka: ja viņš nepildīs savu solījumu glābt Ifigeniju, tad lai slavena kļūst neievērojamā Sipila, bet viņa paša pārvaldītā Ftija lai lemta aizmirstībai.
- 955—957 *Jo kas par cilvēku gan ir šāds pareģis...* — Sal. 520—521.
- 965—966 Šajās vārsnās var saskatīt cita mīta varianta reminiscences, saskaņā ar kuru Ifigenija ataicināta uz Aulīdu ar Ahilleja ziņu. Tādā gadījumā kļūst labi saprotama Ahilleja rīcība tragēdijas beigu posmā, kur viņu redzam rosīgi piedalāmie Ifigenijas ziedošanas rituālā (1568—1576). Var secināt, ka vēstneša stāstījumā, kas ir neapšaubāms vēlāka laika papildinājums nesaglabājušos lugas beigu vietā, izmantots šī mīta variants.
- 987—988 *Meitas asinis var dienās jaunu vēstīt tavai laulībai.* — Ja Ahillejs neglābs Ifigeniju, tās bojāeja nesīs nelaimi viņa nākamajai laulībai.

- 1036—1096 Kora partijas pirmajā posmā (strofā) apdziedātas Pēlija un Tetīdas kāzas, otrais (antistrofa) ietver mūzu, Apollona un Heirona sludināto Ahilleja varonības un diženuma pareģojumu. Beigu posmā ar Ahilleja spožo slavu salīdzināts Ifigenijas skumjais liktenis, kā arī izteiktas pārdomas un nožēla par tikumu pagrimumu.
- 1080 *TeV* — Ifigenijai.
- 1111—1114 Agamemnons cenšas sievietei iestāstīt, ka viss sagatavots pirmskāzu upurim (sk. paskaidrojumu 433—434).
- 1150 *Tantals*. — Te nav domāts Pelopa tēvs, bet gan Tiesta dēls, Aigista brālis.
- 1180—1182 Klitaimnestras vārdi ir divdomīgi. Tajos ir slēpts drauds, ka Agamemnonu, ja viņš nogalinās Ifigeniju, mājās sagaidīs atmaksa. Bet Agamemnons saprot, ka, atsakoties no Ifigenijas ziedošanas, mājās tiks sagaidīts sirsniņi.
- 1201 *Hermione* — Menelāja un Helenas meita.
- 1216 Olīvzars ir lūdzēja atribūts.
- 1226 Vaiga, tāpat kā zoda skaršana ir lūdzēja žests. Sk. arī paskaidrojumu 909. Sal. «Mēdeja», 709.
- 1252 Sal. mirušā Ahilleja ēnas vārdi «Odisejā», XI, 489—491:
Labāk es gribētu strādāt virs zemes kā algādzis vienkāršs,
Kalpodams nabaga vīram, kas trūķumā dzīvo ik dienas,
Nekā par valdnieku būt starp tukšajām mirušo ēnām.
- 1267—1268 *Argosā tiks slepkavotas meitenes* — mājās palikušās pārējās Agamemnona un Klitaimnestras meitas.
- 1276 *Ai, sievas!* — Klitaimnestra vērsas arī pie kora.
- 1281 *Paiāns*. — Šeit domāts sēru paiāns (sk. vārdnīcā *Paiāns* 2).
- 1287—1291 Sk. paskaidrojumu 597 traģēdijai «Trojietes».
- 1321 *Varā kaltajiem priekšoka kuģiem*. — Apkalti bija kuģu smailie priekšgali, ar ko kaujā dragāja ienaidnieka kuģus.
- 1421—1422 Ahillejs ne vien apbrīno Ifigenijas vīrišķību, bet arī atzīst viņas lēmumu par pareizu. Līdz ar to, arī nepieņemot cita mīta varianta izmantošanu (Eiripīdam nepiederošajā) lugas beigu posmā, ziņneša stāstījumā (sk. paskaidrojumu 965—966), Ahilleja ricība, piedaloties Ifigenijas ziedošanas rituālā, nav tik nemotivēta, kā varētu likties pēc pirmā acu uzmetiena. Ahillejs ir savas tautas patriots, un, tā kā Ifigenijas atteikšanās no viņa priekšlikuma to aizstāvēt ar bruņotu spēku nāk par labu grieķu tautai, viņš iekšēji vairs nepretojas jaunavas upurēšanai. Taču viņš joprojām savu solījumu uztur spēkā. Ja Ifigenija vēl pārdomās, viņš savu vārdu turēs.
- 1455 *Tam tevīs dēļ būs sīvas cīņas jāpieredz!* — Divdomīgi: Klitaimnestra domā par to, ka viņa Agamemnonam atriebsies par meitas nāvi, bet Ifigenija ar šiem vārdiem saprot gaidāmā kara grūtības.
- 1465 *Kaut bez vainas es*. — Ifigenijas jūtas ir pretrunīgas. Viņa gan dodas nāvē brīvprātīgi, tomēr jūtas nevainīgs upuris. Iespējams, ka viņa šos vārdus runāja sevī, mātei nedzirdot, jo dialogā ar māti dara visu, lai viņu mierinātu.
- 1485—1487 *Lai es .. dievu lēmumu dzēstu* — t. i., īstenotu.
- 1498 *Pelasgu zeme*. — Pelasgi ir Grieķijas pirmiedzīvotāji, bet Eiripīds ar šo apziņējumu te domājis grieķus vispār.
- 1500 *Persejpilseta*. — Perseju kā Mikēnu dibinātāju min arī grieķu ģeogrāfs un vēsturnieks Pausanijs (m. ē. 2. gs.).
- 1509 *Nu sveika, mīļotā gaisma!* — Ar šiem vārdiem beidzas Šillera atdzejojums. Vācu dzejnieks piezīmē: «Šeit beidzas lugas darbība (die dramatische Handlung). Tas, kas vēl seko, ir stāsts par Ifigenijas izturēšanos upurēšanas laikā un viņas brīnumaino izglābšanu.»
- 1532—1629 Traģēdijas beigās, sākot ar pirmajām ziņneša runātajām vārsēm, nepieder Eiripīdam. Pieļaujams pieņemt, ka vēstneša stāstījuma sākums līdz 1579. vārsmai radies senajā Grieķijā, taču viss sekojošais teksts ar savām pantmēra un pat valodas kļūdām ir visai neveiksmīgs Eiripīda «Hekabes» ziņneša stāsta

atdarinājums, kas radies daudz vēlākā, jādodomā, Bizantijas laikā. Par to, kādos apstākļos gājis bojā paša Eiripīda sarakstītais beigu posms, iespējami vienīgi minējumi.

Mūs, dabiski, interesē jautājums, kādas bijušas īstās beigas. Laimīgā kārtā kādā Ailiāna (ap m. ē. 200. gadu) darbā citētas dažas Eiripīda «Ifigenijas» (tā norāda Ailiāns) vārsmas, kas ļauj iedomāties traģēdijas beigas:

Es ahajiešiem rokās likšu briežmāti
Ar staltiem ragiem. Viņi nogalinās to
Un iedomāsies savu meitu nokaujam...

Šos vārdus acimredzot runā pati Artemīda. Jādodomā, ka tā parādījusies Klitaimnestrai un, viņu mierinādama, pavēstījusi, ka apmainiņot Ifigeniju pret briežu māti un jaunavu aizvedīšot uz tauru zemi.

1568—1569 Par šķietamo inkonsekvecenci starp Ahilleja piedalīšanos ziedošanas rituālā un viņa iepriekšējo izturēšanos sk. paskaidrojumus 965—966 un 1421—1422.

1570—1571 Artemīda bija medību un arī mēness dieve.

BAKHANTES

Traģēdija izrādīta pēc Eiripīda nāves.

2—3 Sk. paskaidrojumu 559—562 traģēdijai «Hipolīts».

5 *Ismēna* — upe pie Tēbām.

13—19 Šeit aprakstītais Dionisa ceļš no Tuvajiem Austrumiem uz Grieķiju liecina par šā dieva sakariem ar fenīciešu Adonīdu, kā arī ar sumeru Dumuzi un babiloniešu Tammuzu.

15 *Baktra* — Baktrijas (pie Oksas upes, tag. Amudarjas augstecēs) galvaspilsēta. *Uz .. mēdu skarbo novadu.* — Domāta Mēdija, zeme Irānas augstienes rietumos.

17—19 Domātas grieķu pilsētas Mazāzijas piekrastē.

20—22 Dionisa kults Grieķijā ienācis no Trāķijas vai Frīģijas. Tā ieviešana Grieķijā sākotnēji sastapa pretestību, ko atspoguļo daži ar Dionīsu saistītie mīti. Kāda no šo mītu epizodēm pamatā šai traģēdijai.

6. gadsimtā p. m. ē. tirāni vairākās grieķu valstīs izmantoja Dionisa kultu cīņā pret aristokrātiem, to ieviešot seno aristokrātisko kultu vietā. Dionisa kultu īpaši atbalstīja Peisistrats Atēnās. Tā ietvaros arī radās grieķu klasiskā drāma — tiklab traģēdija, kā komēdija.

23—24 *Tēbas* te ir bakhanšu personificējums.

26 *Mātes* (t. i., Semeles) *māsas* ir Ino, Agave un Autoņoja.

65 Pēc cita mīta varianta, Dioniss piedzimis *Tmola* kalnā. Tāpēc tas dažkārt saukts par svētu.

100 Dionīsu (arī citas dievības) dažkārt attēlo ar vērša ragiem — spēka un auglības simbolu.

102 Čūskas ir vitālā spēka un atjaunošanās simbols. Sal. dziedniecības dieva Asklēpija zizli.

120—122 *Kurēti* — dabas dēmoni, kas aprūpēja mazo Zevu, kuru Reja bija dzemdējusi Diktes alā Idas kalnā Krētā, un kopā ar *koribantiem*, Rejas priesteriem, to paglāba no viņa tēva Krona, kas to gribēja aprīt tāpat kā savus pārējos bērnus, jo baidījās, ka tie viņam atņems varu.

130—131 Tātad šīs bungas Dionisa kultā pārņemtas no Rejas kulta.

133—134 Domāti Trieterīdi, svētki, ko svinēja Dionīsam par godu reizi pa trim gadiem.

154 *Tmola* kalnā iztek Paktolas upe, kuras smiltis senāk esot bijis daudz zelta putekļu.

- 171 Kadms ieradās Grieķijā no Sidonas, meklēdams savu Zeva aizvesto māsu Eiropu.
- 185 Galvas šūpošana un kratišana bija bakhiskai ekstāzei raksturīgas kustības.
- 195 *Mēs vienīgie . . . dejosim?* — T. i., vienīgie no vīriešiem.
- 230 *Aktaions*. — Sk. 337—340.
- 263—265 Kad Kadms bija nogalinājis pūķi, kas apsargāja Dirkes avotu, viņš iesēja tā zobus tīrumā. No zemes izauga karavīru bari, kas uzbruka Kadmam. Viņš to vidū nometa dārgakmeni, un karavīri, par to strīdēdami, cits citu nogalināja. Tikai pieci no viņiem palika dzīvi. Viens no tiem bija Ehions, kas kļuva par Agaves vīru. Ehiona vārds atgādina lietvārdu *échis* — čūska.
- 288—297 Eiripids šeit tiecas racionālistiski iztulkot mītu par to, kā Zevs Dionīsu iznēsājis gurnā: Zevs Hērai ķīlai iedevis Dionīsa veidolu, bet pašu Dionīsu acimredzot kaut kur noslēpis. Dzejnieks izmanto nepārtulkojamu vārdu spēli: *hómēros* (ķīlnieks) — *ho* (artikuls) *mēros* (gurns). Cilvēki, laikam ritot, esot sajaukuši abus jēdzienus vārdu līdzīgā skanējuma dēļ, un tā radies mīts par Zeva gurnā iznēsāto Semeles bērnu.
- 302—306 Pēkšņu baiļu iedvešanu ienaidniekam piedēvēja arī Pānam («paniskās bailes»).
- 307 Parnāsam bija divas virsotnes, no kurām viena bija svēta Dionīsam, otra — Apollonam.
- 328 *Jā, Foibam kaunu nedari*. — Pareģis Teiresijs kalpo Apollonam kā orākulu dievam.
- 337—340 Pēc pazīstamākās hellēnistiskās izcelsmes mīta versijas, Aktaions, Kadma meitas Autoņoņas un Aristeja dēls, Artemīdu nejausi ieraudzīja kailu peldamies. Tāpēc dieve viņu pārvērtā par briedi, kuru saplosīja paša Aktaiona suņi.
- 367 Oriģinālā ir vārdu spēle: *Penthéus* (Pentejs) — *pénthos* (nelaime, posts).
- 370 *Bijība* (gr. *Hosia*) — dievišķās kārtības sargdievs.
- 382—385 *Gan vīnogu sulai dievu mielastā plūstot, gan maisāmtraukam dzirniekus efejas rotā gremdējot miegā*. — Dioniss ar savu velti — vīnu vienlīdz iecienīts dievu un cilvēku vidū.
- 406—407 Neskaidra vieta. Pafa ir pilsēta ar pazīstamu Afrodītes svētnīcu Kīpras dienvidrietumu piekrastē. Upe varētu būt Sestraha, bet kāpēc tā nosaukta par «barbaru upi»? Upei dotais raksturojums uzvedinājis dažus pētniekus uz hipotēzi, ka domāta Nīla. Taču tā, protams, nekādi nav saistāma ar Pafu. Tāpēc izteikts uzskats, ka Pafas pieminējums ir rokrakstos ieviesušās kļūdas rezultāts. Daži izdevēji ieteikuši «Pafu» aizstāt ar «Faru» — īpašvārdu, kas apzīmē salu netālu no Aleksandrijas, iepretim Nīlas ietekai. Šim ieteikumam, starp citu, sekojis I. Anņenskis savā «Bakhanšu» tulkojumā krievu valodā. Mūsu tulkojums paliek rokrakstu teksta ietvaros, atstājot vietas interpretāciju atklātu.
- 410 *Pierija* — novads Maķedonijā; to uzskatīja par mūzu dzimteni.
- 413 *Pots* — mīlas ilgu dievs, identificēts ar Erotu.
- 418 *Eirēne* — miera dieve, viena no trim Horām (sk. vārdnīcā).
- 463 *Sardas* — Lidijas galvaspilsēta.
- 499 Ironiski: kad būsi cietumā kopā ar bakhantēm.
- 507—508 Sk. paskaidrojumu 367.
- 519—522 *Ahelōjs* — Aheloņas upes (starp Akarnāniju un Aitoliju) dievs, ko dažkārt uzskatīja par visu Grieķijas upju un strautu tēvu; *Dirkes* avotā tēbieši mazgāja jaunpiedzimušos.
- 526 *Ditirambs* — neskaidras cilmes Dionīsa pievārds; arī — pirmām kārtām Dionīsam par godu dziedātas — jūsmīgas slavas dziesmas apzīmējums.
- 530—533 *Dirke* šeit simbolizē Tēbas, kas pagaidām nepieņem Dionīsa kultu.
- 538—541 Sk. paskaidrojumu 263—265.
- 558 *Nisa* — kalnājs, kur nimfas uzaudzinājušas Dionīsu. To iedomājās Indijā, reizēm arī Ēģiptē, Arābijā un citās zemēs.

- 559 *Korika virsotnēs*. — Parnāsa dienvidu nogāzē atradās «Korika ala». Tās nosaukums reizēm attiecināts uz pašu kalnu.
- 570—571 *Aksija* — upe Maķedonijā; *Līdija* — tās pieteka.
- 585—586 Kāda sieviete uzrunā zemestrīci (gr. *énosis*) kā dievību.
- 596—599 Sk. lugas prologu, 2—9, kā arī paskaidrojumu 559—562 traģēdijai «Hipolīts».
- 719 Gans kalnu dēvē par svētu tāpēc, ka tur uzturas Pāns un nimfas.
- 731 *Kuces naskkājes*. — Agave salīdzina bakhantes ar medību suņiem. Sal. Agaves vārdus 1108: «Mums jānoķer šis zvērs» (Pentejs).
- 733 *Tirss* — ar efeju un vīna lapām apvīts zizlis, Dionīsa kulta atribūts.
- 750 *Āsopa* — upe netālu no Tēbām.
- 751 *Hisijas* un *Eritras* — apdzīvotas vietas ziemeļos no Tēbām.
- 757 Domāti vara un sudraba trauki.
- 820 *Tik daudz vēl laika dodu tev*. — T. i., pirms gūstekni sodis.
- 931 Sk. paskaidrojumu 185.
- 977 *Lisa* — ārpriāta dieve, ko dzejnieks šeit iedomājas kā mednieci.
- 990 *Libijas Gorgo*. — Pēc pastāvošās mitoloģiskās tradīcijas Gorgonas mita galējos Rietumos aiz Okeāna upes.
- 1003—1008 Rokrakstos teksts bojāts. 1005.—1008. vārsmas tulkojums pamatojas uz hipotētisku teksta lasījumu.
- 1025—1026 Sk. paskaidrojumu 263—265.
- 1028 Šo vārsmu uzskata par vēlāku — no «Mēdejas» (54. vārsmā) pārņemtu iespraudumu.
- 1036 Teksta bojājums. Ziņneša replikas turpinājums, domājams, šāds: «Kas tevi varētu sodīt par tādām runām?»
- 1115 *Kā priestere*. — T. i., ievadot upurēšanas rituālu.
- 1118 *Vaiģu aiztikdams*. — Lūdzēja žests.
- 1189 *Bakhijs* — formas «Bakhs» variants.
- 1215 *Triglīi*. — Sk. paskaidrojumu 113 traģēdijai «Ifigenija tauru zemē».
- 1227—1228 Sk. paskaidrojumu 337—340.
- 1274 *Sētam*. — Sk. paskaidrojumu 263—265.
- 1300 Pēc šīs vārsmas rokrakstos, iespējams, trūkst vienas vai divu vārsmu ar Kadma atbildi.
- 1302 *Tāpat kā jūs, viņš neatzina Bromiju*. — Arī Kadma meitas sākumā neatzina Dionīsu un kļuva par bakhantēm, tikai paša dieva piespiestas. Sal. 23—36.
- 1314 Sk. paskaidrojumu 263—265.
- 1329 Pēc šīs vārsmas rokrakstos trūkst teksta posma, kurā, pēc pētnieku domām, ietilpušas Agaves un Kadma dialoga beigas, Agaves raudas un Dionīsa runas lielākā daļa. Tās beigu posmā dievs pasludina Kadma un viņa sievas Harmonijas turpmākos likteņus.
- Par Agaves raudām zināmu priekšstatu sniedz XI gadsimta anonīma autora drāmas «Kristus ciešanas» (sk. pēcvārdā 395. lpp.) apmēram 15 vārsmas, kuras šis autors izmantojis Marijas raudām pie dēla nedzīvajām miesām.
- 1330—1335 Kadms, kā vēsti mīts, mūža nogalē kopā ar sievu izceļojis uz Ilīriju, kur abi pārvērsti par čūskām.
- 1361—1362 Nāve Kadmu atpēstītu no ciešanām, bet viņam lemta mūžīga dzīve svētlaimīgo zemē (sk. 1338—1339).
- 1371 Pēc šīs vārsmas rokrakstos trūkst vienas vārsmas.

KIKLOPS

Lugas izrādīšanas laiks nav zināms.

«Kiklopa» sižets pamatojas uz «Odisejas» IX grāmatas epizodi 105—566. Eiripīda lugā Silēns un satīri — satīru drāmas tradicionālais personāžs — nokļuvi

- Sicīlijas austrumu piekrastē kiklopu dzimtenē, meklēdami pirātu nolaupīto Dionīsu (Homēra kiklopi lokalizēti kādā nenoteiktā pasaku zemē).
- 1 *Silēns* — satīriem radniecīga mitoloģiska būtne, cilvēks ar zirga ausīm (asti, kājām), Dionīsa pavadoņi.
- 3—4 Greizsirdīgā Hēra Dionīsam, kas ir Zeva un Tēbu valdnieka Kadma meitas Semeles dēls, saskaņā ar tradicionālo mītu laupīja saprātu jauneklā gadus. Eiripīds šo epizodi pārceļ uz Dionīsa bērnību. Zevs Dionīsu pēc mātes nāves nodeva audzināšanā Nīsas kalna nimfām.
- 5—6 Dionīss palīdzēja Zevam cīņā pret gigantiem, kas šeit nosaukti par Zemes dēliem tāpēc, ka viņu māte ir Gaja (Zeme).
- 7 *Enkelāds* — simtroku gigants, ko nogalināja Atēna, nevis Silēns, kā tas šeit lielīdamies apgalvo.
- 11 Saskaņā ar tradicionālo mītu tirēniešu jūrnieki pēc Hēras norādījuma sagūstīja Dionīsu, lai to pārdotu verdzībā, taču dievs kuģi pārvērtā par birzi un jūrniekus, kas izbīli ielēca ūdenī, par delfīniem.
- 13 *Ar saviem bērniem* — satīriem.
- 18 *Malejs* — zemesrags Peloponēsas dienvidaustrumos.
- 37 *Sikinīda* — satīru deja.
- 39 *Altaja* — Kalidonas valdnieka Oineja sieva, Dionīsa mīļākā, kas tam dzemdēja Dēianeiru, vēlāko Hērakla sievu.
- 41—42 Tas, ko koris tik svinīgi uzrunā, ir auns. Pēc tam (55) gani satīri vēršas pie aitas.
- 68 *Nīsa*. — Sk. paskaidrojumu 558 traģēdijai «Bakhantes».
- 104 *Sisīfdēls*. — Sk. paskaidrojumu 524 traģēdijai «Ifigenija Aulīdā».
- 112 *Bakha laupītājus*. — Sk. 11 un attiecīgo paskaidrojumu.
- 141 *Marons* — Apollona priesteris Ismarā (Trāķijā), no kura Odisejs saņēma sevišķi gardu vīnu («Odiseja», IX, 197—211). «Odisejā» Marons minēts kā Eianta — Dionīsa un Ariadnes dēla dēls; Eiripīds viņu dēvē par Dionīsa dēlu.
- 181—183 Domāts Parīds, kas ģērbies greznā austrumnieku tērpā.
- 205 *Nedz vara klabekļu, nedz bungu rīboņas*. — Pa mežiem un kalniem klaiņojošie Dionīsa pavadoņi sacēla milzīgu troksni ar dažādiem sītamajiem instrumentiem. Sal. 63—65.
- 211 *Un augšup blenziet, lejup ne!* — Satīri, vairīdamies no Polifēma skatiena, nodūruši acis.
- 213 *Orions* — Mednieka zvaigznājs. Sk. arī paskaidrojumu 468 traģēdijai «Elektra».
- 226—227 *Šo plīkpauri, kam, šķiet, no kāvienu ir varen tūcis vaigs*. — No vīna iesilušajam Silēnam piesarkusi seja.
- 263 *Trītons* — Poseidona dēls, jūras dievība.
- 264 *Kalipso* — teiksmainajā Ogigijas salā mītoša nimfa, pie kuras Odisejs atceļā no Trojas palika septiņus gadus.
- 269 *Zepēri* — satīri.
- 274 *Radamantijs* — Krētas valdnieka Mīnoja brālis; abi brāļi sava taisnīguma dēļ tika iecelti par soģiem pazemes valstībā.
- 292—295 *Tainarā, Malejā* (sk. paskaidrojumu 18), *Sūnijā* un *Geraistā* bija Poseidona kulta vietas. Tainars — zemesrags Peloponēsas dienvidos, Sūnijs — Atikas dienvidos (te atradās atēniešiem piederošas sudraba raktuves), Geraists — Eibojas salas dienvidrietumos.
- 296 *Grieķu kauns* — Helenas aizvešana uz Troju.
- 297 Sicīlija kā grieķu zeme no lugas iedomājamā darbības laika viedokļa ir anahronisms, jo grieķi sāka šo salu kolonizēt tikai ap 750. gadu p. m. ē.
- 430 *Najādas* — avotu nimfas.
- 514 *Sen jau lāpa gaida tevi...* — Šī un nākamās kora vārsmas ir divdomīgas. Tās it kā uzbur dzīru ainu (lāpas, ziedu vainags, nimfa), bet skatītājs saprot, ka ar lāpu domāts nokvēlinātais miets, ko iegrūdis kiklopam acī, ka maigas

- nimfas vietā Polifēmu gaida Odisejs un viņa biedri un ka krāšņais vainags, kurš kiklopam apvīs pieri, ir asinis, kas tecēs no viņa brūces.
- 557 *Maisījums*. — Grieķi dzēra vīnu, sajauktu ar ūdeni.
- 564 *Un vairs neredzi*. — Tāpēc ka kauss izdzerts tukšs.
- 599 *Hēfaists* saukts par vulkāniskās Etnas valdnieku tāpēc, ka viņš ir uguns dievs un šeit iedomājās viņa kalvi.
- 624 *Jūs, dzīvnieki!* — Tā Odisejs uzrunā satirus, kam ir āža kājas un aste.
- 646 *Bet toties zinu buramvārdus ortiskus*. — Sk. paskaidrojumu 967—969 traģēdijai «Alkestīda».
- 664 *Šis paiāns jauks* — ironiski. Paiāns ir uzvaras, cīņas, arī sēru dziesma.
- 698—699 *Bet arī tev, tā sacīts vēl, bez barga soda nepalik*. — Eiripīds atkāpjas no Homēra versijas. Tajā Polifēmam likteni pareģo viedīgais kiklops Tēlems («Odiseja», IX, 507—512), bet par to, kas nākotnē gaida Odiseju, šajā pareģojumā nekas nav teikts. Odisejam likstas pēc Polifēma lūguma («Odiseja», IX, 528—535) uzsūtīja viņa tēvs Poseidons.

VĀRDNĪCA

Vārdnīcā doti šā izdevuma lugās biežāk sastopamo (parasti Paskaidrojumos neatspoguļoto) īpašvārdu, etnonīmu, mitoloģijas un citu terminu skaidrojumi.

- Afrodīte** — milas un skaistuma dieve. Homēra eposos viņa ir Zeva un Diones meita, Hēsiodam — dzimusi no jūras putām; Hēfaista sieva; viņas un Areja dēls ir milas dievs Erots. Viena no svarīgākajām Afrodītes kulta vietām atradās Kipras salā, tāpēc viņa bieži dēvēta par «Kiprieti».
- Agamemnons** — Atreja dēls, Menelāja brālis, Mikēnu valdnieks, grieķu kara-spēka virspavēlnieks Trojas karā.
- Ahaji (ahajieši)** — grieķu cilts; eposā un traģēdijā apzīmējums grieķiem vispār.
- Aheronta** — upe pazemē, pār kuru mirušo dvēseles uz ēnu valsti pārceļ Aīda laivinieks Harons.
- Ahillejs** — Ftījas valdnieka Pēleja un jūras dieva Nēreja meitas Tetīdas dēls, grieķu galvenais varonis Trojas karā.
- Aīds** — 1) mirušo valstība pazemē; 2) tās valdnieks, Krona un Rejas dēls.
- Aigejs** — mītisks Atēnu valdnieks.
- Aigīda** — 1) Homēra eposā: vairogs, ko Hēfaists darinājis Zevam un ko reizēm lieto arī Atēna un Apollons; 2) āda, pie kuras piestiprināta Perseja nogalinātās Gorgonas (sk. *Gorgonas*) Medūzas galva un ar kuru Atēna bruņu vietā sedza plecus un krūtis.
- Ajaks** — Zeva un Aīginas dēls, Pēleja tēvs, Ahilleja vecaistēvs. Sava taisnīguma dēļ viņš pēc nāves, tāpat kā Mīnojs un Radamantijs, kļuva par soģi Aīdā (pēc citas mīta versijas — par Aīda vārtu sargu).
- Ajants** — 1) Salamīnas valdnieka Telamona dēls, pēc Ahilleja drosmīgākais un stiprākais grieķu varonis Trojas karā; 2) lokriešu valdnieka Oileja dēls, Trojas kara dalībnieks.
- Aleksandrs** — Parīds (sk.).
- Amazones** — mītiska kareivīga sieviešu cilts, kuru iedomājās dzīvojam dažādās vietās — Mazāzijā, Skitijā, Trāķijā, Kolhidā un citur.
- Ammons** — augstākā ēģiptiešu dievība; grieķi pielīdzināja viņu Zevam.
- Apollons (arī Foībs)** — Zeva un Lētojas dēls, saules gaismas dievs, dzejas un mākslu aizstāvis, arī pareģojumu dievs. Apollona templis Delfos bija pazīstamākā orākulu svētnīca senajā Grieķijā.
- Arejs** — Zeva un Hēras dēls, kara dievs; viņa vārds bieži lietots kā kaujas, arī kā slepkavības un bojāejas personificējums.
- Argolīda** — apgabals Peloponēsas ziemeļaustrumos.
- Argosa** — Argolīdas galvenā pilsēta.
- Artemīda** — Zeva un Lētojas meita, Apollona dvīņumāsa, jaunavīgā medību dieve, dzīvnieku valdniece un sargātāja, arī mēness dieve.
- Asklēpijs** — Apollona un Koronīdas dēls, dziedniecības dievs.
- Atēna (arī Pallāda)** — no Zeva galvas dzimusi jaunavīgā gudrības, arī kara dieve, Atikas un Atēnu sargātāja. Viņa iemācīja cilvēkiem izmantot zirgus un ratus, kuģu būvi, vērpsanu un aušanu, izgudroja flautu. Atēnas galvenā kulta vieta bija Partenona templis Akropolē.
- Atika** — pussala Vidusgrieķijas dienvidaustrumos, kurā atradās Atēnas.
- Atlants** — titāns (sk. *Titāni*), kas uz saviem pleciem balsta debess velvi.

Atreids — Atreja dēls (Agamemnonns vai Menelājs).

Atrejs — Mikēnu valdnieks, Pelopa dēls, Agamemnona un Menelāja tēvs.

Aulīda — ostas pilsēta Boiotijā, no kurienes grieķu flote devās uz Troju.

Bakhs — Dionīss (sk.).

Boiotija — Vidusgrieķijas apgabals; galvenā pilsēta — Tēbas.

Bromijs («Trokšņainais») — Dionīsa pievārds.

Danaji (*danajieši*) — grieķi (pēc Danaja, mītiskā Argosas dibinātāja).

Dardans — Zeva un Atlanta meitas Elektras dēls, trojiešu ciltstēvs.

Dēla — sala Egejas jūrā, Apollona un Artemīdas dzimšanas vieta, līdzās Delfiem Apollona ievērojamākā kulta vieta.

Delfi — pilsēta Fokidā, Parnāsa kalna pakājē, kur atradās Apollona templis ar slavenu orākulu; šā dieva galvenais kulta centrs.

Dēmetra — druvu auglības dieve, Krona un Rejas meita, dzemdēja Zevam Persefoni. Viņas galvenā kulta vieta bija Eleisīna Atikā.

Dēmons — (tuvāk neapzīmēta) dievība; liktenis; (labais vai ļaunais) gars.

Dike — taisnības dieve, Zeva un Temīdas meita, viena no trim Horām.

Diktinna — krētiešu, ar Artemīdu identificēta medību dieve.

Dionīss (arī *Bakhs*) — auglības, liksmes un vīna dievs, Zeva un Tēbu valdnieka Kadma meitas Semeles dēls.

Dioskūri («Zeva dēli») — dvīņubrāļi Polideiks un Kastors, Lēdas un Zeva dēli (pēc citas mīta versijas, Polideiks ir Zeva, Kastors — Lēdas vīra Tindareja dēls), no kuriem pirmais bija nemirstīgs, otrs — mirstīgs. Kastoram ejot bojā, Polideiks izlūdzies no Zeva atļauju dalīties ar brāli nemirstībā. Saskaņā ar kādu mīta variantu brāļi kopā pavadījuši pārmaiņus vienu dienu debesīs, otru — Aidā, pēc citas versijas — nomainījuši viens otru. Dioskūrus uzskatīja par palīgiem kaujās un briesmās nokļuvušu jūrnieku glābējiem. Viņu kults bija īpaši izplatīts Spartā.

Dirke — avots netālu no Tēbām.

Eiboja — liela sala austrumos no Vidusgrieķijas.

Eirīps — jūras šaurums starp Boiotiju un Eibojas salu.

Eirota — upe, pie kuras atradās Sparta.

Eleisīna — pilsēta Atikā, Dēmetras un Persefones mistēriju kulta vieta.

Elektra — Agamemnona un Klitaimnestras meita; palīdzēja savam brālim Orestam, atriebjot tēva nāvi, nogalināt māti.

Eosa — rītausmas dieve.

Erehtejs — mītisks Atēnu valdnieks, kam Akropolē bija svētnīca.

Erīnijas — atriebes dieves, likumīgās kārtības sargātājas, ko iedomājās ar čūskām matu vietā, lāpām un pātagām.

Erots — mīlas dievs, Areja un Afrodītes dēls.

Foibs — Apollons (sk.).

Fokīda — Vidusgrieķijas novads, kurā atradās Delfi.

Frīgija — novads Mazāzijā. T. s. Mazajā Frīgijā, kas atradās Hellesponta un Propontīdas dienvidpiekrastē, ietilpa arī Troāda (apgabals, kur atradās Troja). Tāpēc tragēdijās trojieši bieži dēvēti par frīgiešiem.

Flīja — pilsēta un apgabals Tesālijas dienvidaustrumos, Ahilleja dzimtene.

Gaja — dzīvības radītājas Zemes dieve, kas pati radīja Urānu (Debesi), Pontu (Jūru) un kalnājus. Būdama Urāna sieva, viņa dzemdēja titānus, kiklopus un trīs Hekatonheirus — simtroku milžus.

- Ganimēds* — Trojas valdnieka Troja skaistais dēls, ko Zeva ērglis (vai Zevs ērgļa izskatā) aizveda uz Olimpu.
- Gorgonas* — trīs neradījumi, sievietes, kuras uzlūkojot ikviens pārvēršas akmenī. Divas no tām bija nemirstīgas, viena — Medūza — mirstīga. To nogalināja Persejs. Medūzas galvu viņš nodeva Atēnai, kas to piesprauda pie savām krūšu bruņām — Aigīdas (sk.).
- Halkīda* — pilsēta Eibojas salas rietumos.
- Haritas* — (parasti trīs) dailes dieves, pēc Hēsioda — Zeva un Okeāna meitas Eirinomes meitas.
- Hēfaists* — Zeva un Hēras dēls, uguns un kalējaroda dievs; Afrodītes vīrs.
- Hekate* — nakts spoku un burvestību dieve, kas, parādīdamās (īpaši krustcelēs) ar saviem pavadoņiem lāpnešiem un suņiem, cilvēkiem iedvesa šausmas; arī mēness dievība.
- Hektors* — Priama un Hekabes dēls, trojiešu vadonis un drosmīgākais cīnītājs Trojas karā; krita divcīņā ar Ahilleju.
- Helena* — Zeva un Lēdas meita, Spartas valdnieka Menelāja sieva; pameta vīru un sekoja Parīdam uz Troju.
- Hēlijs* — Saules dievs, kas ik rītu austrumu pusē ar saules ratiem izbrauc no Okeāna, vada tos pa debess jumu un vakarā rietumu pusē atkal iegrimst Okeānā.
- Hēra* — Krona un Rejas meita, Zeva māsa un sieva, laulības sargātāja.
- Hermejs* — Zeva un Majas dēls, dievs ar daudzpusīgām funkcijām: viņš ir dievu ziņnesis, ceļu un ceļinieku dievs, ganāmpulku, tirgotāju un tirgus, arī zagļu dievs; aizvada mirušo dvēseles uz Aīdu.
- Hermione* — Menelāja un Helenas meita.
- Himenajs* — kāzu dievs, Dionīsa un Afrodītes (vai Apollona un kādas mūzas) dēls.
- Horas* — Zeva un Temidas meitas, cilvēkiem labvēlīgas gadalaiku un likumīgās kārtības dieves.
- Iakhs* — parasti ar Dionīsu identificēta dievība. Līdzās Dēmetrai un Persefonei tam bija kulta vieta Eleisīnā.
- Ida* — 1) kalnu grēda dienvidos no Trojas; 2) kalnājs Krētas salā.
- Iiigenija* — Agamemnona un Klitaimnestras meita, ko pēc pareģa Kalhanta ieteikuma grieķi nolēma Aulīdā ziedot Artemīdai. Upurēšanas brīdī Artemīda Ifigeniju aizstāja ar briežu māti, bet meiteni aizveda uz tauru zemi, uz savu svētnīcu par priesterieni.
- Ilija* — Troja (sk.).
- Istms* (Korintas) — zemes šaurums starp Korintas un Sarona jūras līci.
- Itaka* — sala Jonijas jūrā, Odiseja dzimtene.
- Kadms* — Sidonas (Feniķijā) valdnieka Agēnora dēls, Tēbu dibinātājs un pirmais valdnieks.
- Kalhants* — grieķu karaspēka pareģis, kuram bija izcila nozīme Trojas karā. Viņš, starp citu, Aulīdā ieteica Artemīdai ziedot Ifigeniju.
- Kastalija* — avots Parnāsa pakājē pie Delfiem.
- Kekrops* — mitisks Atikas valdnieks.
- Kiklopi* («Apaļači») — Urāna un Gajas dēli, milži ar vienu aci pieres vidū, Hēfaista palīgi kalējdarbos. «Odisejas» IX grāmatā, ko Eiripīds līcis pamatā satīru lugai «Kiklops», viņi ir Poseidona dēli, mežonīgi, varmācīgi radījumi. Saskaņā ar mītu kiklopi bijuši Mikēnu, Tirintas u. c. mūru cēlēji, jo pastāvēja uzskats, ka no tik milzīgiem akmens blūķiem veidotas būves nevar būt cilvēkroku darbs.

- Kipriete* — Afrodītes pievārds; Kipras salā viņai bija ievērojama kulta vieta.
- Klitaim[n]estra* — mītiskā Spartas valdnieka Tindareja un viņa sievas Lēdas meita, Helenas pusmāsa (tās tēvs ir Zevs), Agamemnona sieva; nogalināja Agamemnonu un krita no sava dēla Oresta rokas.
- Kolhīda* — apgabals Aizkaukāzā, atradās pie Fasīdas (tag. Rioni) upes, atbilst aptuveni Mingrēlijai un Imerētijai mūsdienu Gruzijas PSR rietumos.
- Korinta* — liela pilsēta pie Korintas zemes šauruma, kas savienoja Peloponēsu ar Grieķijas kontinentu.
- Kronīds* — Krona dēls, Zevs.
- Krons* — Urāna un Gajas dēls, titāns, Zeva, Hēras, Aīda, Poseidona un citu dievu tēvs, kuram Zevs atņēma varu.
- Lāerts* — Odiseja tēvs.
- Lāomedonts* — Īla dēls, mītisks Trojas valdnieks.
- Lēda* — Aitolijas valdnieka Testija meita, Spartas valdnieka Tindareja sieva, kuru, pārvērties par gulbi, paveda Zevs. Lēda viņam dzemdēja Helenu un Dioskūrus, Tindarejam — Klitaimnestru.
- Lēto (Lētoja)* — Apollona un Artemīdas māte.
- Lībija* — seno grieķu apzīmējums Āfrikai vai tās ziemeļaustrumu daļai rietumos no Ēģiptes.
- Līdija* — zeme Mazāzijas rietumos.
- Loksijs* («Neskaidrais, Miglainais») — Apollona pievārds, kas atspoguļo viņa bieži vien grūti saprotamos pareģojumus.
- Mainādas* («Trakojošās», arī *Bakhantes*) — Dionīsa pavadones; klaiņoja pa mežiem un kalniem un ekstāzē saplosīja jaunus dzīvniekus.
- Maja* — Atlanta meita, kalnu nimfa; dzemdēja Zevam Hermeju.
- Menelājs* — Atreja dēls, Agamemnona brālis; apprecējams Helenu, no tās tēva Tindareja saņēma valdnieka varu Spartā.
- Mikēnas* — pilsēta Argolīdas ziemeļos, Agamemnona rezidence.
- Moiras* — likteņdieves, Zeva un Temīdas meitas.
- Nereīdas* — jūras nimfas, jūras dieva Nēreja un Dorīdas 50 meitas.
- Nērejs* — sk. *Nereīdas*.
- Nimīas* — dabas (kalnu, avotu, ezeru, koku u. tml.) dievības.
- Odisejs* — Lāerta (saskaņā ar citu mīta variantu — Sisifa) dēls, viens no galvenajiem grieķu varoņiem Trojas karā, izcēlās ar drošsirdību, atjautību un viltību.
- Okeāns* — 1) ap Zemes ripu plūstošā upe; 2) šīs upes dievs, titāns, Urāna un Gajas dēls.
- Olimps* — kalns uz Tesālijas un Maķedonijas robežas. Šajā kalnā grieķi iedomājās «olimpisko» dievu mitekli.
- Orests* — Agamemnona un Klitaimnestras dēls; pēc Delfu orākula norādījuma ar māsas Elektras palīdzību nogalināja, atbēdējot Agamemnona nāvi, tā slepkavas — māti un Aigistu.
- Orfejs* — mītisks trākiešu dziedonis, kas ar savu balsi un kitaras spēli aizkustināja pat dzīvniekus un augus. Kad viņa sieva Eiridike nomira no čūskašas kodiēna, Orfejs nokāpa Aīdā un ar savām dziesmām panāca, ka tā valdnieks atļāva Eiridikei atgriezties uz zemes. Bet, tā kā viņš ceļā pretēji aizliegumam atskatījās uz Eiridiki, kas gāja aiz viņa, tai bija uz visiem laikiem jāatgriežas Aīdā. Ar Orfeja vārdu saistīta orfika — dionīsiski mistisks reliģisks strāvojums, kas 6. gadsimtā p. m. ē. no Trāķijas ienāca Grieķijā un Dienviditālijā.

Paiāns — 1) Homēra eposā — dievu dziednieks, vēlāk dažādu dievu, visbiežāk Apollona pievārds («Dziednieks», «Glābējs»); 2) no šā nosaukuma radies parasti kori dziedātu uzvaras un cīņas, bet arī sēru un cita rakstura dziesmu apzīmējums.

Pallāda — Atēnas pievārds (ar neskaidru etimoloģiju).

Pāns — Hermeja dēls, ganu un ganāmpulku dievs ar āža kājām, dažkārt attēlots arī ar āža rāgiem; sīringas (ganu stabules) izgudrotājs. Negaidot parādīdamies, iedvesa cilvēkiem šausmas («paniskās bailes»).

Parīds (arī *Aleksandrs*) — Trojas valdnieka Priama un Hekabes dēls. Viņš izšķīra Hēras, Atēnas un Afrodītes strīdu par to, kura skaistākā, par labu mīlas dievei un ar tās palīdzību nolaupīja Helenu, Spartas valdnieka Menelāja sievu. Trojas karā viņš ar bultu nogalināja Ahilleju, bet savukārt gāja bojā no saindētas Filoktēta bultas.

Parnāss — kalnājs Fokīdā; tā pakājē atradās Delfi.

Pelasgi — Grieķijas pirmiedzīvotāji, kuru mītiskais ciltstēvs bija Pelasgs.

Pēleids — Pēleja dēls, Ahillejs.

Pēlejs — Ftijas (Tesālijā) valdnieks, Tetīdas vīrs, Ahilleja tēvs.

Pēlijs — kalnu grēda Magnēsijas pussalā Austrumtesālijā.

Pelops — Tantara (sk. *Tantals* 1) dēls. Tuvāk sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra».

Pergama — Trojas cietoksnis pilsētas augšējā daļā.

Persefone — Zeva un Dēmetras meita, ko Aīds ar Zeva ziņu aizveda par sievu uz ēnu valstību; tās valdniece, arī zemes auglības dieve.

Persejs — Zeva un Danajas dēls, Gorgonas Medūzas nogalinātājs.

Pilāds — Strofija un Agamemnona māsa Anaksibijas dēls, Oresta draugs un pavadonis, vēlāk — Elektras vīrs.

Pitejs — mītisks Troizēnas valdnieks, Tēseja vecaistēvs.

Pīto (*Pītoja*) — senais nosaukums vietai Parnāsa pakājē, kur atradās Delfi. Šis nosaukums traģēdijās bieži sastopams Delfu vietā.

Poseidons — Krona un Rejas dēls, Zeva brālis, jūras dievs.

Priams — Lāomedonta dēls, Trojas valdnieks, Hektora, Parīda, Kasandras un daudzu citu bērnu tēvs. Grieķiem ieņemot Troju, viņu pie Zeva altāra nogalināja Ahilleja dēls Neoptolems.

Reja — Urāna un Gajas meita, Krona māsa un sieva. Kā olimpisko dievu māti viņu pielīdzināja Mazāzijas dievu mātei Kibelei.

Salamīna — 1) sala Atikas piekrastes tuvumā; 2) pilsēta Kipras salā.

Sarona līcis — pēc mītiskā Troizēnas valdnieka Sarona nosaukts jūras līcis starp Argolīdu un Atiku.

Simoenta — upe netālu no Trojas, Skamandras pieteka.

Sīringa — ganu flauta, kas sastāvēja no 5—9 sastiprinātām stabulēm.

Skamandra — Hellespontā ietekoša upe, pie kuras atradās Troja.

Skīti — kopīgs apzīmējums kareivīgajām ciltīm, kas senatnē dzīvoja pie Melnās jūras, Donas, Dņepras un Donavas.

Sparta — Lakonijas (novads Peloponēsas dienvidaustrumos) galvenā pilsēta.

Strofījs — dievbijīgais Fokīdas valdnieks, kura sieva bijusi Agamemnona māsa.

Tantals — 1) Zeva dēls, valdnieks Frīģijā, Pelopa tēvs. Tuvāk sk. paskaidrojumu 699—746 traģēdijai «Elektra»; 2) Tiesta dēls, Klitaimnestras pirmais vīrs.

Tartars — Aīda dziļākā daļa, kurā Zevs notrieca titānus un savu sodu izcieta noziedznieki.

Tēbas — Boiotijas galvenā pilsēta

- Temīda* — titāne, Gajas un Urāna meita, taisnības un likumības dieve, dzemdēja Zevam Moiras un Horas.
- Tēsejs* — Aigeja vai — pēc cita mīta varianta (ko Eiripīds izmantojis «Hipo-litā») — Poseidona un Piteja meitas Aitras dēls, viens no Atēnu mītiskajiem valdniekiem un Atikas nacionālajiem varoņiem.
- Tetīda* — jūras nimfa, Nēreja un Dorīdas meita; Pēleja sieva, Ahilleja māte.
- Tiests* — Atreja brālis, Aigista tēvs.
- Tihe* — liktepdievība, untumainā laimīgās vai nelaimīgās nejaušības dieve. Romiešu mitoloģijā tai atbilst Fortūna.
- Tindarejs* — mītisks Spartas valdnieks, Lēdas vīrs.
- Tindariāda* — Tindareja meita — Helena vai Klitaimnestra.
- Titāni* — Urāna un Gajas bērni, vecākā dievu paaudze, ko Zeva vadībā pieveica olimpiskie dievi. Zevs viņus ieslodzīja Tartarā.
- Troizēna* — pilsēta Argolidā, netālu no Sarona līča krasta.
- Troja* (arī *Ilija*) — pilsēta Mazāzijas ziemeļrietumu piekrastē. Trojas karš, pēc mūsdienu zinātnieku domām, norisinājies ap 1200. g. p. m. ē.
- Urāns* (Debess) — grieķu dievu ciltstēvs. Viņa sieva bija Gaja (Zeme), kas dzemdēja viņam titānus, kiklopus un trīs simtroku milžus — Hekatonheirus. Viņa dēls Krona saziņā ar Gaju laupīja tam vīrietību un pārņēma varu dievu pasaulē.
- Zevs* — Krona un Rejas dēls, dievu valdnieks.

Tragēdija — Atēnās, antīkās demokrātijas citadelē, dzimušais un uzdziedē-
jušais drāmas žanrs — ir specifisks mazās, apdzīvotās grieķu tautas garabērns.
Tomēr tās ietekme būtiski noteikusi visu turpmāko dramaturģijas attīstību. Nav
ne mazāko šaubu par to, ka, ja nebūtu bijis sengrieķu tragēdijas, ko literatūras
zinātne pēc Atikas, Grieķijas novada, kurā atradās Atēnas, nosaukusi par
«atisko», Eiropas tautu drāmas likteņi būtu izveidojušies pavisam citādi. Tas
lielā mērā attiecas arī uz komēdiju, jo arī hellēnisma laikmeta komēdija, t. s.
Jaunatiskā komēdija, kas ar savas pēcteces — romiešu komēdijas starpniecību
devusi spēcīgus impulsus Eiropas komēdijas attīstībai, no tragēdijas zināmā tās
attīstības stadijā saņēmusi daudz ierosmju gan motīvu, gan valodas, gan drāmas
tehnikas jomā.

Runājot par sengrieķu tragēdiju kā Eiropas literatūru drāmas pirmavotu,
kura rosinātājs spēks nav apšicis gandrīz divarpus gadu tūkstošu laikā, nedrīk-
stam aizmirst, ka Atiskās tragēdijas ietekme diez vai būtu bijusi tik ilgstoša
un aptveroša, ja tā būtu saglabājusies savā klasiski tīrajā mitoloģiski heroiskajā
veidā, kādu tai bija piešķirūši lielo traģiķu trijotnes pirmie divi dižgari —
grieķu-persiešu karu un Atēnu demokrātiskās politikas tapšanas laika dzejnieks
Aishils (525.—456. g. p. m. ē.) un «Perikla laikmeta», Atēnu demokrātijas
ziedu laiku, dramaturgs Sofokls (ap 496.—406. g.). Eiripīds, trijotnes jaunākais
pārstāvis, bija tas, kas, palikdams tragēdijas tradicionālajos mitoloģiskajos
ietvaros, apveltījis to ar iezīmēm, kuras grieķu tragēdiju vērtā par vēlāko laiku
drāmas (vārda plašajā nozīmē) ciltsmāti.

Pieminot sengrieķu tragēdijas trīs klasiķus, dažkārt runā par trim dzejnieku
paaudzēm. Taču šāds formulējums ir tikai nosacīti pareizs. Paši grieķi šo dzej-
nieku dzīves datus saistījuši ar Salamīnas jūras kauju, kurā grieķi 480. gadā
sakāva persiešus: Aishils, būdams 45 gadus vecs, cīnījies atēniešu karaspēka
rindās, Sofokls uzvaras svinībās «...ar liru rokā kā efēbs (jauneklis) vadījis
zēnu kori» (tā lasām antīkajā Sofokla biogrāfijā), bet Eiripīds Salamīnas kaujas
laikā esot piedzimis.

Tā kā biogrāfiskajos nostāstos grieķiem bijusi nosliece izcilu vīru dzīves
datus saistīt ar ievērojamiem notikumiem, pret šo informāciju izturamies ar zi-
nāmu skepsi. Tiesa, droši apliecināta ir Aishila piedalīšanās Salamīnas kaujā, un
arī visai ticama ir Sofokla — ievērojamas atēniešu ģimenes atvases — aktīva
līdzdalība uzvaras svinībās. Turpretim šaubas rada ziņa, ka Eiripīds dzimis
480. gadā. Saskaņā ar jaunākajiem atzinumiem viņš piedzimis kādus četrus ga-
dus agrāk. Bet, lai būtu kā būdams, hronoloģiskajā nozīmē runāt par trim pa-
audzēm nekādi nav iespējams; hronoloģiski Sofokls un Eiripīds ir vienas pa-
audzes dzejnieki: Sofokls ir tikai apmēram divpadsmit gadus vecāks par Eiri-
pīdu un viņu pat par dažiem mēnešiem pārdzīvojis. Taču specifiskas abu dzej-
nieku daiļrades iezīmes ļauj viņus pieskaitīt dažādām paaudzēm.

Eiripīds ir Atēnu demokrātiskās politikas krīzes sākuma laikmeta dzejnieks.
Viņa tragēdijās atspulgu raduši gan dažādi idejiskie strāvājumi, gan laikmeta
dziļās sociālās pretrunas, gan Peloponēsas karš, kas, izcēlies 431. gadā starp
demokrātisko Atēnu un aristokrātiskās Spartas izveidotajām koalīcijām, sagādāja

atēniešu tautai neizsakāmas ciešanas un 404. gadā beidzās ar Atēnu katastrofālu sakāvi. Sofokls turpretim, kaut gan viņa un Eiripida mūzs un darbs aprāvās gandrīz vienlaikus (Sofokls savu pēdējo lugu «Oidips Kolonā» sarakstījis 90 gadu vecumā) un viņš, tāpat kā Eiripīds, bijis Atēnu demokrātiskās polisas klēpī jau ilgi briesošās krīzes aculiecinieks, līdz mūža pēdējām dienām palicis «Perikla laikmeta» dzejnieks. Tas acimredzot izskaidrojams ar abu dzejnieku individualitāti. Cik viņi bijuši dažādi pēc rakstura un garīgās struktūras, jau redzams pēc mūsu rīcībā esošajām biogrāfiskajām ziņām. Sofokls rosīgi piedalījies Atēnu sabiedriskajā dzīvē un vairākkārt ieņēmis augstus valsts amatus, bijis pat strātēgs, kā arī reizēm pats tēlojis lomas savu lugu inscenējumos. Viņš bijis dievbijīgs, ticējis orākuliem un pareģojumiem. Eiripīds turpretim vairījies no jebkuras tiešas saskares ar Atēnu politisko dzīvi — tas nenozīmē, ka viņam dzimtenes likteņi rūpējuši mazāk nekā Sofoklam, — uzturējies ciešus intelektuālus kontaktus ar dažādu virzienu filozofiem, to vidū arī ar dabas filozofu Anaksagoru un sofistu Protagoru. Viņa iemīlotā darba vieta bijusi ala jūras krastā dzimtajā Salamīnas salā, tālu no ļaužu burzmas. Eiripīds bijis viens no pirmajiem bagātas privātas bibliotēkas īpašniekiem.

No abu dzejnieku atšķirīgās mentalitātes izrietēja viņu atšķirīgā dzīves uztvere un tās atainojums mitoloģiskās traģēdijas valodā. Sofokla darbos nerod atbalsi sarežģītie sabiedriskie procesi, kas Atēnās iezīmējās dzejnieka mūža nogalē. Sofokls no tiem abstrahējas. Visu viņa daiļradi līdz pašam mūža galam raksturo uzticēšanās mitam un līdzsvarotība. Viņa viengabalainos, harmoniskos tēlus mēdz salīdzināt ar Perikla laika skulptoru darinātajām ideālajām figurām. Kā vēsti Aristotelis («Dzejas māksla», 25. nod.), pats Sofokls uzsveris savu tēlu normatīvo dabu: viņš rādot cilvēkus tādus, kādiem tiem jābūt, Eiripīds turpretim tādus, kādi tie īstenībā ir. Mēs varam šo Sofokla izteikumu, ar kuru viņš devis sava un lielā sāncensņa personāža principiāli atšķirīgās izveides precīzu raksturojumu, pārnest uz abu dzejnieku atšķirīgo pasaules redzējumu vispār. Konservatīvais Sofokls pieņem pasaules kārtību bez ierunām, saskata tajā augstākās, dievišķās taisnības izpausmi, neapšaubāms arī traģiskā apmātībā pret dieviem vai likteni sacēlušās varoņa bojāejas taisnīgumu — pat tad, kad tā vaina ar cilvēka prātu nav aptverama (Oidips), bet Eiripīds mitoloģisko sižetu izmanto sava laikmeta pasaules, sava laika pretrunu plosītās sabiedrības atainošanai, mitoloģijas varoņu veidos rāda savus laikabiedrus, t. i., cilvēkus, tādus, kādi viņi ir, tāpat nereti arī visai nepievilcīgā gaismā.

Līdz ar to Eiripida varoņi ir nesalīdzināmi daudzšķautņaināki nekā Sofokla monolītie tēli — viņa cilvēki, «kādiem tiem jābūt». Eiripīds pratis jo dziļi ielūkoties cilvēka dvēselē un viņu parādījis visā viņa plašajā, sarežģītajā jūtu dzīves diapazonā.

Viena no pašām būtiskākajām iezīmēm, ar ko Eiripīda traģēdija atšķiras no Aishila un Sofokla dramaturģijas, ir traģiskā konflikta pārvirze. Aishila un Sofokla drāmās traģiskā situācija rodas ārēju, ārpus cilvēka esošu spēku ietekmē, turpretim Eiripīda lugās tā bieži izriet no paša cilvēka rakstura. Šo atšķirību spilgtā, oriģinālā formā izteicis šveiciešu literatūrzinātnieks Andrē Bonnārs: «Aishilam un Sofoklam traģiskais varoņi apdraudēja no ārienes. Viņu zemē notrieca dievi. Bumbas krita no debesīm. Eiripīds, kurš mums vienmēr un visur tuvāks (kas gan varētu mums būt tuvāks par mūsu pašu sirdi?), traģiskajam piešķir mājvietu mūsu pašu neiepazītās sirds dziļumos. Kopš tā laika bumbas vairs nekrīt no debesīm vien. Tā ir cilvēka sirds, kas kļuvusi par spridzekli.»

Sofokla viengabalaino tēlu pamatā ir viena vienīga nemainīga rakstura īpašība, dominante, kas traģiskajā konfliktā ar ārpasauli nosaka to rīcību, — Sofokla varoņi nepazīst šaubas. Eiripīda cilvēku raksturi ir daudz sarežģītāki. Tajos sastopam dažādas, nereti visai pretrunīgas iezīmes, kas cilvēkiem, pirms viņi kritiskā situācijā izšķiras par šādu vai tādu rīcību, liek gan emocionāli

pārdzīvot, gan racionāli apsvērt visus par un pret, liek viņiem šaubīties, mokoši šaubīties. Tā šaubās Mēdeja, pirms pieņem galīgo lēmumu par savu bērnu nogalināšanu, šaubās Agamemnon (tragēdijā «Ifigenija Aulidā»), svārstāmieši starp mīlestību uz meitu Ifigeniju (viņš to patiešām mīl, varbūt pat vairāk nekā viņa sieva Klitaimnestra, kas Ifigenijas ziedošanas nodomā īpaši sāpīgi izjūt sava «īpašuma» aizskārumu) un karavadoņa godkāri, pirms izšķiras par Ifigenijas upurēšanu.

Rīcība, par kādu galu galā izšķiras šaubu plosītie cilvēki, psiholoģiski smalki motivēta. Mēdeja, protams, labi zina, cik sāpīgs Jāsonam būs bērnu zaudējums. Taču psiholoģiski noteicošais faktors, kas viņai liek pacelt zobenu pret saviem bērniem, ir sastapšanās ar sirmo Aigeju, kurš viņai izstāsta, ka griežies pie orākula pēc padoma, jo tam joprojām nav pēcnācēju. Un, kaut gan Mēdejas un Aigeja sarunas centrā it kā ir jautājums par patvēruma piešķiršanu no Korintas izraidītajai Mēdejai, tomēr galvenais šajā epizodē ir tas, ka Mēdejai ir izdevība pārliecināties par to, kādas ciešanas vīrietim sagādā apziņa, ka viņam būs jānomirst bez pēcnācējiem. Tas arī ir izšķirošais moments Mēdejas šaubu viņpojumā. To apjaust dzejnieks ļauj skatītājam pašam: Mēdeja ne ar vienu vārdu neizpauž saistību starp tikšanos ar Aigeju un savu nu jau galīgi nobriedušo lēmumu — šis sakars paliek zemitēkstā.

Bijis mirklis, kad Agamemnon sapratis sava nodoma zemiskumu un patiešām gribējis meitu glābt. Viņš sūtījis Klitaimnestrai vēstuli, atsaukdams savu aicinājumu kopā ar meitu ierasties Aulidā, kur paredzēts Ifigeniju upurēt. Taču vēstuli pārtver Menelājs. Strīdīnā, kas nu izceļas brāļu starpā, — sikumainā, mīta cildeno varoņu gaužām necienīgā strīdīnā Menelājs nesaudzīgi atsedz Agamemnona godkāri, tāpat kā tas pārmet brālim, ka viņš vēloties karu aiz savtīgiem iemesliem — kārodams atgūt neuzticīgo Helenu. Brāļi viens otru pārāk labi pazīst, lai uzdrošinātos savstarpējā sarunā operēt ar cēlām patriotiskām frāzēm. Kaut gan šajā dialogā Agamemnon aizstāv meitu, neveiksme ar pārķerto vēstuli bijusi pietiekama, lai svārstīgais karavadonis atkal mainītu savus uzskatus. Kad nometnē ierodas Ifigenija ar māti, Menelāju pārņem žēlums pret meiteni un brāli, un nu viņš pats iesaka Ifigeniju neziedot, bet aizsūtīt atpakaļ uz mājām. Taču tagad Agamemnon, kas tikko kā lējis asaras par meitas likteni, vairs nevēlas to darīt — varas un slavas kāre guvusi virsroku. Viņš noraida Menelāja padomu ar ieganstu, ka spiests piekāpties pārspēka priekšā: karavīri necietīšot atteikšanos no Ifigenijas upurēšanas un atriebšoties viņam un Menelājam, nogalināšot visu ģimeni. Patriotiskās frāzes Agamemnon pataupa sarunai ar sievu un meitu.

Eiripīds, vērigais un iejutīgais cilvēka dvēseles pazinējs, sava mūža un daiļrades ceļa galā likumsakarīgi nonāk pie cilvēka rakstura attīstības attēlojuma. To redzam titulvarones tēlā tragēdijā «Ifigenija Aulidā». Trauslā meitene, iedomādamās nāvi uz ziedokļa, stingst šausmās; par spīti viņai sludinātajiem ētiskajiem ideāliem, Ifigenija tik ļoti pieķērusies dzīvei, ka lūgšus lūdzas tēvu viņu pasaudzēt. Taču notiek lūzums. Ifigenija spēj sevi pārvarēt un dzimtenes labā brīvprātīgi dodas nāvē.

Eiripīds neattēlo šā lēmuma pakāpenisku nobriešanu, parādīts vienīgi Ifigenijas rakstura, viņas domāšanas veida attīstības sākuma un beigu posms. Tomēr lūzums Ifigenijas attieksmē pret nodomu viņu ziedot pietiekami labi motivēts. Tēva vārdi, ka dzimtenes gods prasot viņas dzīvību (1255—1275), šī doma, kuru sākumā nomāc bailes no nāves, gūst reālu skanējumu vēlāk, kad Ahillejs piedāvājas ar saviem vīriem cīnīties par viņas dzīvību pret visu pārējo grieķu karaspēku. Tagad apzinātais pienākums pret dzimteni, nevēlēšanās augstsirdīgo Ahilleju pakļaut briesmām, drošai bojāejai un katrā ziņā arī skaidri apjaustā nolemība liek Ifigenijai labprātīgi doties ceļā uz ziedokli. Šillers atzinis «pāreju no viena [noskaņojuma] uz otru par liegu (*sant*)... un pietiekami motivētu» un

saskatījis šādā «vājuma un spēka, bailīguma (*Zaghaftigkeit*) un varonības sajaukumā patiesīgu un pievilcīgu dabas gleznu».

Eiripīds ir bijis pirmais dzejnieks, kas traģēdijas personāžu parādījis attīstībā un līdz ar to aizsteidzies tālu priekšā savam laikam. Eposa ietekmē traģēdijas tēli līdz tam vienmēr bija statiski. Tēlu statiskums bija kļuvis par traģēdijas estētikas normu. Arī Aristotelis nosoda tās pārkāpšanu Ifigenijas tēla izveidē, «jo viņa kā pazemīga lūdzēja nemaz nav līdzīga tai, kāda parādās vēlāk» («Dzejas māksla», 15. nod.). Starp citu, līdzīgā kārtā senie komentatori kritizē arī tik lieliski motivēto un pārliecinošo Mēdejas svārstišanos pirms galīgā lēmuma par bērnu nogalināšanu, kritizē dzejnieku par tēla inkonsekveci.

Eiripīda tendence parādīt cilvēku, kāds viņš īstenībā ir, un līdz ar to viņa tuvināšanās reālajai dzīvei novedusi pie traģēdijas motīvu un tēlu loka ievērojamas paplašināšanas. Īpaši spilgti un daudzveidīgi ir Eiripīda radītie sieviešu tēli, kas savā kopumā ataino visu bagāto un sarežģīto sievietes jūtu pasauli.

Eiripīds ir arī pirmais dzejnieks, kas traģēdijā izmantojis mīlas kaisles motīvu. Ne epos, ne Aishila un Sofokla traģēdija šo motīvu vēl nepazīst. Aishila «Orestejā» varam vienīgi nojaust Klitaimnestras kaislību pret Aigistu, bet Sofokla «Antigonē» Haimona mīlas jūtas pret līgavu tikai viegli ieskicētas.

Mīlas kaisles motīvam Eiripīds pievērsies vairākās traģēdijās, bet no tām saglabāties vienīgi «Hipolita» otrais variants. Pirmo, kurā Faidra, kas iedegusies mīlā uz padēlu, pati atklāj viņam savas jūtas, atēniešu skatītāji noraidīja kā amorālu. Otrajā redakcijā dzejnieks atmetis šo par piedauzīgu uzskatīto momentu. Faidra visiem spēkiem cīnās pret savu milu, negrib ļauties kaislei, bet viņas jūtas Hipolitam bez Faidras ziņas atklāj aukle. Izdzirdusi padēla sašutuma izvirdumu, baidīdamās par savu labo slavu un bērnu nākotni, viņa iet nāvē, ar nepatiesu apvainojumu atstātā vēstulē lemdama bojāejai arī Hipolitu (sal. Jāzepa un Potifara sievas epizode Vecajā derībā, I Mozus gr., 32). Ar lielu māksliniecisku spēku Eiripīds attēlo ciņu, kas noris Faidras dvēselē, — ciņu starp neatļauto milu un pienākumu, ciešanas, kuras viņu noved pie fiziska un morāla sabrukuma.

Eiripīds ne reizi vien parādījis savus varoņus psihisku pārdzīvojumu maksimālas spriedzes stāvokļos, piemēram, reālistiski, ar zinātnisku precizitāti attēlojis Hērakla slīgšanu garīgā aptumsumā un pamošanos no tā (traģēdijā «Hērakls»), sirdsapziņas pārmetumu mocītā mātes slepkavas Oresta epilepsijas lēkmi (traģēdijā «Ifigenija tauru zemē»). Arī tas liecina par to, cik rūpīgi Eiripīds novērojis cilvēkus visdažādākās dzīves situācijās.

Eiripīds savās labākajās traģēdijās sasniedzis vēl līdz tam nepieredzētas patosa virsotnes. Aristotelis viņu dēvē par «traģiskāko no dzejniekiem» («Dzejas māksla», 13. nod.). Aristotelis, domājams, ar šo apzīmējumu gribējis uzsvērt, ka Eiripīds no visiem traģiķiem vislabāk ir izjutis skatuvi, ka viņam bijis vis-smalkākais «skatuves nervs» un viņš pratis panākt visspēcīgāko emocionālo iedarbību uz skatītāju.

Taču vienlaikus Eiripīds ir dzejnieks ar neparasti asu, kritisku intelektu. Šķiet, nav tādas laikabiedru interešu lokā ietilpstošas ideoloģiski un sabiedriski nozīmīgas problēmas, kurai viņš savās lugās nebūtu šādā vai tādā formā pievērsies. Dievu taisnīgums un mītu ticamība, aktuālās politiskās un sociālās problēmas: labāka valsts pārvaldes forma, karš un miers, bagātība un nabadzība, verdzība, sievietes stāvoklis sabiedrībā, laulības iestādījums — visi šie jautājumi līdz ar daudziem citiem polemiski aplūkoti Eiripīda drāmās. Antīkā literatūras kritika Eiripīdu dēvējusi par «skatuves filozofu» (*skēnikós philósophos*). Šai sakarā atcerēsimies, ka grieķu *philósophos* nozīmē «gudrības draugs». Un šādā izpratnē Eiripīdu, nerimtīgo patiesības meklētāju, ar pilnām tiesībām var

saukt par skatuves filozofu. Nekādā gadījumā šis epitets nav jāsaprot tā, ka dzejnieks bijis kādas noteiktas filozofijas skolas piekritējs un savos darbos iedzīvinājis tās idejas. Tiesa gan — Eiripīds lieliski pārzinājis visus sava laika filozofijas virzienus un savu lugu personāžam bieži liek mutē izteikumus, kas atspoguļo dažādus filozofijas strāvojumus.

Nepārprotama ir Eiripīda dramaturģijas saskare ar sofistiku — filozofijas strāvu, kas radās laikmetā, kad strauji auga interese par zinātņi un sabiedriskajiem jautājumiem. Daudzās Grieķijas pilsētās parādījās sofisti, profesionāli «gudrības skolotāji», kā viņi paši sevi dēvēja, kuri par maksu mācīja dažādas zinātnes, īpaši disciplīnas, kas pilsoņiem bija noderīgas sekmīgai līdzdalībai polisas pārvaldē, pirmām kārtām daiļrunas teoriju, kura bija sevišķi nozīmīga Atēnās, kur ikvienam pilsonim vajadzēja prast pārliecinoši un efektīgi izteikties. To prasīja demokrātiskās polisas dzīves apstākļi, pilsoņu aktīvā loma valsts pārvaldes orgānos — Tautas sapulcē, Padomē, visādās komisijās, kā arī tiesas sēdēs.

Viens no izcilākajiem sofistiem bija Protagors (ap 480.—410. g.), kura filozofiskā pamattēze skanēja: «Cilvēks ir visu lietu mērs: esošo — ka tās ir, neesošo — ka to nav.» No Protagora mācības izrietēja, ka esamības centrā nostājas cilvēks un ka nevis kādi augstāki spēki, bet pats cilvēks tiek atzīts par savas dzīves veidotāju.

Pievēršoties reliģijas jautājumiem, Protagors izteicies: «Par dieviem nezinu, vai viņi ir vai ne vai kādi viņi ir pēc izskata, jo ir daudz iemeslu, kas kavē to izzināt, — gan priekšmeta neskaidrība, gan cilvēka dzīves īsums.»

Protagors arī izvirzījis tēzi, ka par ikvienu jautājumu iespējami divi dažādi, pat pilnīgi pretēji spriedumi. Šī tēze, dabiski, pavēra plašu ceļu spriedumu relativismam.

Sofisti pakļāva kritiskai apcerei vai visus grieķu polisas pamatus — reliģiju, tradicionālo mitoloģiju, ģimeni, sabiedrības struktūru, kas aptvēra brīvos un vergus, bagātos un nabagos, dižciltīgos un nedziļciltīgos, attieksmi pret negrieķiem, «barbariem». Tā, piemēram, sofists Hipijs mācīja, ka visi cilvēki ir vienas mātes — Dabas bērni, bet Antifons uz sofistu attīstītās dabisko tiesību teorijas pamata noraidīja valsti, verdzību, reliģiju un nacionālās atšķirības.

Politikā sofisti pārstāvēja dažādus virzienus. Protagors, piemēram, valsts dzīvē par likumīgu atzina tikai visas sabiedrības lēmumu, nevis atsevišķu cilvēku domas, citi sofisti — Gorgijs, Kallikls, Trāsimahs u. c. — izvirzīja tēzi, ka «likums ir tirāns», kas tikai kavē brīvās personības attīstību, un sludināja stiprā cilvēka tiesības nostāties pār sabiedrību un valsti.

Vairāki literatūrzinātnieki pūlējušies noskaidrot, ar kuriem savu varoņu dažkārt pretrunīgajiem izteikumiem par dažādiem ideoloģiskajiem jautājumiem Eiripīds solidarizējas. Šajos pētījumos parasti mēģināts paša dzejnieka pārliecību izlobīt no «pozitīvo varoņu» izteikumiem. Šāda metode ir visai nepārliecinoša, un secinājumi turklāt bieži vien lielā mērā atkarīgi no pētnieku apriorā subjektīvā viedokļa. Šie literatūrzinātnieki neizbēgami nonāk strupceļā, būdami spiesti konstatēt, ka uzskatus, kuriem, pēc viņu domām, vajadzētu atbilst dzejnieku pārliecībai, pauž «negatīvie» tēli un, otrādi, varoņi, kam acīm redzami pieder autora simpātijas, izsaka domas, kuras mums negribētos atzīt par viņa viedokli.

Nav pieņemams arī atzinums, ka Eiripīda ideoloģiskie uzskati bijuši svārstīgi un nepastāvīgi.

Minētie novērojumi drizāk izskaidrojami ar Eiripīda nepārprotamo sliecību ar tēlu starpniecību, caur viņu prizmu atspoguļot dzejnieka laikabiedru uzskatus gan filozofijas un reliģijas, gan sabiedriski politiskos jautājumos, gan par dažādām sadzīves parādībām. Eiripīda varoņi tā laika filozofisko diskusiju garā aizstāv te vienu, te citu viedokli. Līdz ar to Eiripīda varoņiem, kas jau tāpat, dzejniekam parādot tos kā cilvēkus, «kādi tie ir īstenībā», ir deheroizēti, pie-

mīt izteiktas anahroniskas iezīmes: viņi, no vienas puses, ir tradicionālo mītu varoņi, no otras — pauž domas, izsaka uzskatus, kas pieder laikmetam, kurā dzīvojis dzejnieks.

Eiripīdam, saprotams, ir bijis savs viedoklis visos būtiskajos ideoloģiskajos jautājumos, bet viņš to skatītājam neuztiepj. Viņš ir pārāk liels mākslinieks, lai cilvēkiem dotu priekšrakstus, kā vajadzētu dzīvot. Viņš vienīgi vēlas rosināt viņu domāšanu, liek viņiem iedziļināties dzīves izvērztajos jautājumos.

Lai labāk izprastu Eiripīdu kā «skatuves filozofu», īsumā aplūkosim viņa attieksmi pret reliģiju, kā arī pret dažiem viņa laikā aktuāliem sociāli politiskiem jautājumiem — verdzību un kara lomu tautu dzīvē.

Tradicionālā mitoloģiskā viela, kas ir sengrieķu traģēdijas sižetu pamatā, cieši saistīta ar reliģiskiem motīviem. Dievi traģēdijās nereti parādās kā darbības personas. Tā tas ir arī Eiripīda drāmās. Arī tajās viņiem piemīt pārdabisks spēks, kuram cilvēks nespēj pretoties.

Jau tradicionālajos mitoloģiskajos nostāstos grieķu dievu rīcība ne vienmēr ir ētiski nevainojama. Pret mitoloģijas priekšstatiem par antropomorfo dievu pasauli jau bija vērsušies Heraklīts (6./5. gs. mijā) un filozofs Ksenofans (6. gs. otrajā pusē). Ir saglabājušās Ksenofana vārsmas, kurās viņš izsmej tautas priekšstatus par dieviem: Homērs un Hēsiods, viņš saka, piedēvējuši dieviem visu, ko vien cilvēki uzskata par apkaunojošu, — zagšanu, netiklību, krāpšanu. Ja vēršiem, lauvām vai zirgiem būtu rokas un tie prastu zīmēt, tie attēlotu dievus sev līdzīgus.

Reliģijas problēmas nodarbināja filozofisko domu arī Eiripīda laikā. Pilnīgi dabiski, ka dzejnieks, kura māksla bija žanriski tik cieši saistīta ar mitoloģiskajiem priekšstatiem par dievu pasauli un kurš turklāt pēc savas garīgās ievirzes vispār nespēja nekritiski pieņemt nevienu koncepciju, lai uz kādu jomu tā attiektos, tajā neiedziļinoties un to neaplūkojot no dažādiem viedokļiem, mitoloģijas dievu rīcības ētiskajam aspektam veltī īpašu uzmanību.

Eiripīda traģēdijās dievi savu spēku reizēm izmanto visai nekrietni, ir sīkumaini un atriebīgi. Aizvainotā Afrodīte pazudina Hipolitu, kas negrib pakļauties viņas varai, bet dod priekšroku Artemīdai, jaunavīgajai medību dievei. Artemīda savukārt sarunā ar mirstošo Hipolitu solās atriebties Afrodītei, nogalinot tai mīlu jaunekli («Hipolīts», 1420—1422). Traģēdijā «Hērakls» greizsirdīgā Hēra uzsūta Hēraklam, kurš tikko kā izglābis savu ģimeni no iznīcības, kas tai draudēja no ienaidnieka rokas, ārprāta dēmonu un Hērakls prāta aptumsumā pats nogalina sievu un bērnus. Traģēdijā «Ions» Apollons izvarojis Kreūsu un piespiedis viņu pamest savu bērnu. Dievs ir pārāk glēvs, lai dēlam, kuram vēl ir šaubas par mātes stāsta patiesīgumu, pats apliecinātu, ka ir tā tēvs. To viņa vietā kā *dea ex machina* dara Atēna, kas bez aplinkiem pasaka, ka Apollonam neērti ierasties pašam, jo viņš baidoties nosodījuma (1557—1558).

Līdz ar to dieviem nākas dzirdēt ne vienu vien skarbu vārdu no mirstīgajiem, kuriem tie nodarījuši pāri. Amfitrions pārmet Zevam, ka viņš nav pārsargājis Hērakla ģimeni no bojāejas, kurā vainīga Hēra («Hērakls», 1341—1346). Kaismīgiem, sašutuma, pat nicinājuma pilniem vārdiem Kreūsa apsūdz Apollonu, savu pāridarītāju:

Vai man, vai! Viņš nu beigts!
Par barību putniem ir kļuvis —
Mans dēliņš un, nekauna, tavs.
Bet tu uz kitaras skandini
Svinīgas dziesmas!
Tev uzsaucu, Lētojas vasa,
Kas likteņa lēmumus atklāj,
Sēdēdams zeltītā tronī

Paša pasaules vidū,
Un kļiedzu ausī šos vārdus:
Tu, pavedēj nekrietnais!

(«Ions», 902—912)

Bellerofonts, tāda paša nosaukuma nesaglabājušās traģēdijas varonis, Pēgasa mugurā grib doties uz debesīm, lai pārliecinātos, ka tur nekādu dievu nav, jo — tā viņš domā —, ja dievi pastāvētu, tie nepamestu dievbijīgos nelaimē un neļautu bezdievīgajiem dzīvot laimē. Viņš spriež:

Ja dievi ļauni rīkojas, tie dievi nav.

(Fragments 292¹)

Līdzīgu domu sastopam traģēdijā «Hekabe». «Vai tiešām neredzi cilvēkus, Zev,» iesaucas ziņnesis Taltibijs, «vai arī aplam radies uzskats, ka pastāv dievu dzimums, un īstenībā cilvēku dzīvi nosaka liktenis?» (488—491.)

Bet, no otras puses, Eiripīda traģēdijās ir arī ne mazums vārsmu ar dievu un viņu varenības cildinājumiem (atcerēsimies iepriekš atzīmēto Eiripīda pārņemtienu personāža runās atspoguļot dažādus viņa laikā pastāvošus un diskutētus viedokļus!). Kādas pretrunas plosa domājoša cilvēka sirdi, apliecina kora dziesma traģēdijā «Hipolīts», 1102—1110:

Tiešām, kad domāju es par dievu gādību lielo,
Raizes man zūd; bet atmetu cerības veltas,
Kad es mirstīgo gaitās un viņu ciešanās raugos.
Viss taču mainās bez mitas un pārgrozās cilvēku dzīves
Nemierpilnajos mirkļos.

Mūsu isais iztirzājums ļauj secināt, ka Eiripīds nebūt nedomā apšaubīt vai pat noliegt dievu eksistenci, bet, parādidams dievu nepievilcīgo rīcību un likdams savam personāžam viņus par to nosodīt, vienīgi noraida no mitoloģijas pārņemtos naivos priekšstatus par viņiem — līdzīgi tam, kā to darījis Ksenofans (sk. 386. lpp.) un pusgadutūkstoti vēlāk ar satīras ieročiem Lukiāns (ap m. ē. 120.—180. g.). Šādu secinājumu balsta arī Ifigenijas domas («Ifigenija tauru zemē», 380—391), kura, būdama Artemīdas priesteriene, spiesta dievei ziedot grieķu gūstekņus, tomēr apšaubā, vai tāda tiešām varētu būt dieves griba, un izsaka minējumu, ka to visu Artemīdai piedēvējuši cilvēki.

Šādu secinājumu pieļauj arī Maķedonijā sacerētās un tikai pēc dzejnieka nāves Atēnās izrādītās «Bakhantes», viena no mākslinieciski spožākajām Eiripīda traģēdijām, par kuras idejisko saturu speciālajā literatūrā izteikti ļoti atšķirīgi minējumi. Arī šajā traģēdijā dievība — Dionīss, vēl ne visur atzīta jauna kulta dievs, — ir visspēcīga. Iekarodams cilvēku sirdis un sniegdams tiem vēl nepazītu prieku, jaunais dievs tai pašā laikā bez žēlas soda visus, kas viņam stājas ceļā. Penteju, Tēbu valdnieku, kas jaunās ticības orgiastiskajā kultā saskata briesmas valstij, Dionīss iznīcina ar dieva necienīgu, pat sadistisku cietsirdību. Viņš pretinieku, ko dieva varenības apliecinājumi nav veduši pie prāta un kas savā tragiskajā apmātībā nevēlas piekāpties, ar rafinētu viltu ievilina slazdā. Paša Penteja māte Agave kopā ar savām māsām un citām mainādām bakhiskā ekstāzē nogalina dēlu, domādama, ka tas ir jauns lauva, un tiksminās ap «lauvas» galvu, līdz pakāpeniski atgriežas viņas apziņa un Agave beidzot saprot, ka rokās tur nevis lauvas, bet dēla galvu.

¹ Fragmenti citēti pēc izdevuma: Tragicorum Graecorum fragmenta, recensuit Augustus Nauck, editio secunda, Lipsiae, MCMXXVI.

Agavei un viņas māsām, kas, būdamas bakhantes, bijušas dieva atribes ieroči, un viņu sirmajam tēvam Kadmam, kurš pretēji dēlam Pentejam atbalsta jauno kultu, jāatstāj dzimtene. Dievs tādā sodā ne vien Penteju, savu pretinieku, bet iznīcina visu dzimtu, kaut gan pārējie tās locekļi Dionīsu atzinuši bez ierunām.

Tādējādi arī šeit dievu eksistences un varenības apliecinājumam pretstatīta dievu ricības ētiskuma problēma.

Iespējams, ka paša dzejnieka domas vislabāk atspoguļo Hekabes lūgšana «Trojietēs», 884—888:

Tu, reizē visas zemes balsts un valdītājs,
Lai kas tu esi, grūti nosakāmais, — Zevs
Vai neatvairāms dabas spēks, vai cilvēkprāts, —
Es tevi pielūdzu, jo visu mirstīgo
Tu vadi, kļušu ceļu iedams, taisnīgi.

Šeit gan izteikta ticība dievības eksistencei, gan apliecināta neziņa par to, kāda ir dievības daba. (Par filozofiskajām strāvām, ar kurām sasaucas Hekabes lūgšana, sk. tās iztirzājumu Paskaidrojumos.)

Taču nepārprotami nesamierināma ir Eiripīda attieksme pret orākuliem un pareģiem, ko dzejnieks vairākkārt apveltī ar nievīgām piezīmēm. Piemēram:

It visi pareģi ir dzimums godkāriģis.
Nedz labu, nedz ko vērtīgu tie kādreiz pauž.
(«Ifigenija Aulidā», 520—521)

No dieviem lūdziet svētību,

Tiem ziedojot, bet zilēšanu atmetiet —
Tā kalpo tikai apmānam. Neviens vēl nav
Ar uguns zīmēm bagāts ticis, ja viņš slinks.
Jā, vesels saprāts — pareģis vislabākais.

(«Helena», 753—755)

Pat Apollonam — galvenajai pareģojumu dievībai dzejnieks piedēvē mantkāri traģēdijas «Ifigenija tauru zemē» kora partijā (1229—1283) — stāstījumā par to, kā Apollons savā varā ieguvis Delfu orākulu un cik neatlaidīgi viņš, vēl zēns būdams, cīnījies par «zeltīto godu», t. i., ienesīgo pareģa amatu.

Savās traģēdijās Eiripīds bieži skar verdzības problēmu. Tas notiek divējādi: lugas darbībā parādot kungu un vergu attiecības un dažādu izteikumu veidā.

Daudzās traģēdijās vergi stāv saviem kungiem tuvu, ir to uzticības personas, pat padomdevēji. Te jāmin Mēdejas un Faidras aukles, Elektras un Kreūsas bijušie audzinātāji, Agamemnona vergs — Sirmgalvis («Ifigenija Aulidā»), Menelāja vergs — Ziņnesis («Helena»). Visos šajos gadījumos kungu un vergu attiecības ir sirsnīgas, reizēm pat familiāras. No sirds skumst vergi par mirušo Alkestīdu, kura viņiem bijusi «kā māte» («Alkestīda», 767—772). Nekur te nav jaušams ne mazākais antagonisms, ja vien tādu negribam saskatīt nupat norādītajās vārsnās, kurās kalpi, apraudot Alkestīdu, atceras, cik bieži Alkestīda viņus aizstāvējusi pret kungu, kas, kā līdz ar to varam secināt, pret viņiem izturējies bargāk.

Mūs vairāk interesē personāža izteikumi par vergiem un verdzību, jo tie aizvien raksturo zināmu viedokli šajā jautājumā, ir pretrunīgi, savā ziņā polemiski.

Ir vairākas vietas, kur uzsvēta vergu ētiskā pilnvērtība. Piemēram:

Kas vergu apkauno, ir vienīgi tā vārds,
Bet visās citās jomās viņš, ja vien ir krietns,
Par brīvu vīru zemāk nav vis vērtējams.

(«Ions», 854—856)

Ir peļams vīrs, kas savus kungus necienī,
Tiem nepriecājas līdz un bēdās nedalās.
Es gribētu, lai mani, kaut es dzimis kalps,
Pie tādiem vergiem pieskaita, kam cēla sirds,
Kas nebrīvi tik vārda, nevis gara pēc.
Tā taču labāk nekā tad, kad cilvēku
Māc reizē divas nelaimes: ka dvēselē
Tas ļauns un citus klausīt spiests, kam viņš ir vergs.

(«Helena», 726—733)

Šie izteikumi dažus literatūrzinātniekus uzvedinājuši uz domām, ka Eiripīds principiāli nosodījis verdzību. Šādam viedoklim nav nopietna pamata. Pirmkārt, nedrīkst, iztīrājot minētos citātus, ignorēt, ka tie ir vergi, kas izsaka domu par savu ētisko līdzvērtību brīvajiem cilvēkiem. Pat ja mēs līdz ar zinātniekiem, kas pūlas Eiripīdu padarīt par principiālu verdzības pretinieku, gribētu atzīt, ka šie vergu izteikumi patiešām atspoguļo dzejnieka uzskatus, mēs varētu vienīgi secināt, ka vergs, pēc Eiripīda domām, *var būt* kungam ētiski līdzvērtīgs, taču ne jau jebkurā gadījumā, bet tikai tad, ja viņš ir krietns.

Otrkārt, Eiripīda lugās sastopami arī pilnīgi pretēja rakstura izteikumi — tādi, kuros verga un brīvā cilvēka līdzvērtības iespēja vispār nav pieļauta. Piemēram: vergs nedrīkst domāt patstāvīgi, viņam nav jātiecas pēc atpūtas («Antiope», fragments 216); nav lielāka sloga, sliktāka un nederīgāka īpašuma par tādu vergu, kas domā vairāk, nekā vajadzīgs («Aleksandrs», fragments 48). Tāpat traģēdijās netrūkst izteikumu par to, cik maz uz vergiem var paļauties. Tie, bez šaubām, ir uzskati, ko varēja bieži dzirdēt atēniešu sarunās un Eiripīds tāpēc licis mutē saviem realitātei tuvajiem tēliem.

Ļoti interesants savā tiešumā ir izteikums fragmentā 1019 (no nezināmas traģēdijas):

No vergiem dzīvojam mēs, brīvie cilvēki.

Šķiet, te arī atrodama atslēga Eiripīda viedokļa izpratnei: verdzība Eiripīdam ir nepieciešama realitāte, priekšnoteikums sabiedrības, valsts pastāvēšanai. Nekur dzejnieks neizsaka principiālu verdzības nosodījumu, un nav nekāda pamata viņu uzskatīt par tās pretinieku.

Eiripīda radošā mūža liela daļa noritēja kara apstākļos, Peloponēsas kara laikā. Kara un miera jautājumi tāpēc nevarēja nenodarbināt tik «publicistiski» domājoša dzejnieka prātu, un viņš tiem savās traģēdijās ierādījis plašu vietu. Peloponēsas karā jau no paša sākuma bija raksturīga ārkārtīgi necilvēcīga izturēšanās pret pieveiktajiem ienaidniekiem. Gūstā kritušos vīriešus palaikam apkāva, bet bērnus un sievietes pārdeva verdzībā. Sevišķi nežēlīgi atēnieši vairākos gadījumos izrēķinājās ar saviem atkritušajiem sabiedrotajiem. Tādējādi iezīmējās atgriešanās pie senāku laiku — piemēram, Homēra eposā vai Hērodota «Vēsturē» apliecinātās nežēlīgās apiešanās ar uzvarētajiem pretiniekiem. Grieķu valstu bruņotajos konfliktos laikā starp Persiešu kariem un Peloponēsas karu uzvarētāju attieksme pret pieveiktajiem bija kļuvusi ievērojami humānāka.

Šādos apstākļos Eiripīda drāmas, kurās skarts karagūstekņu liktenis, rod īpaši aktuālu skanējumu. Šai problēmai Eiripīds pievērsās vairākas traģēdijās.

Trijos gadījumos — traģēdijās «Andromahe» (425. g.), «Hekabe» (424. g.) un «Trojietes» (415. g.) — gūstekņu likteņa problemātika sīzētiski saistīta ar Trojas karu. Pirmās divas lugas veltītas gūstekņu — Andromahes un Hekabes — individuālajiem likteņiem, bet «Trojietēs» dzejnieka skatījums jau sniedz plašu vispārīnājumu.

Traģēdiju «Trojietes» kompozicionāli veido atsevišķu epizožu virknējums, kurām vienību piešķir gūstā kritušo sieviešu ciešanu motīvs un pieveiktās Trojas valdnieces — sirmās Hekabes klātbūtne, kā arī grieķu karaspēka ziņneša Taltibija periodiskā parādīšanās, kas gūsteknēm ikreiz liek nodrebēt šausmās, jo katrs viņa nāciens saistīts ar jaunu nelaimes vēsti.

Eiripīds parāda pieveiktas tautas neizmērojamās ciešanas, parāda uzvarētāju neierobežoto patvaļu un cietsirdību. Dzejnieks viņiem neatrod ne mazāko attaisnojumu. Un tie taču nav nekādi «barbari», bet gan grieķi! Eiripīds, pats būdams grieķis, ne tikai necenšas šo momentu mīkstināt, bet, gluži otrādi, to akcentē.

Šo bērnu nobendēja grieķi, baidoties no tā.

Šos vārdus ar dzelīgu rūgtumu Hekabe ierosina likt par kapa uzrakstu grieķu noslepkavotajam mazdēlam Astianaktam un piebilst:

... Kāds kauna traips šāds uzraksts Grieķijai!

(1190—1191)

Bet karš nenes laimi arī uzvarētājiem. Kā izriet no prologa, grieķu flotei atceļā lemta bojāeja (95—97). Pavisam nepārprotami dzejnieka attieksmi pret karu pauž kora gandrīz vai mūsdienīgie vārdi traģēdijā «Helena»:

Neprāši esat jūs visi, kas alkstat
Iegūt tikuma balvu ar karu,
Ar ieroču spēku
Un gribat mirstīgo bēdām
Darīt galu, tiem nejūtot līdzī.
Ja strīdus izlems
Tikai ar asinīm, cīņām,
Tie ļaudīm un valstīm
Neaprimis mūžam.

(1151—1157)

Visai zīmīgi, ka «Trojietes» izrādītas 415. gadā, tajā gadā, kad atēnieši uzsāka savu klūmīgo militāro dēku — Sicīlijas ekspedīciju. Nav šaubu, ka traģēdija skatītājiem lika daudz ko pārdomāt, ka viņi nevarēja nesaklausīt dzejnieka brīdinājumu (kas gan nespēja ietekmēt notikumus gaitu). «Trojietes» ir īpaši spilgts piemērs tam, cik asi Eiripīds reaģējis uz sava laika aktuālajiem jautājumiem. Šai traģēdijai ir izteikta pretkara tendence, un nav nekāda nejaušība, ka jaunāko laiku rakstnieki ne vienreiz vien, parādoties kara draudiem, atgriezušies pie Eiripīda «Trojietes» tematikas, piemēram, F. Verfels savā atdzejojumā 1913. gadā, Ž. Žirodū («Trojas karš nenotiks») — 1935. gadā. Dažus gadus pēc Otrā pasaules kara Eiripīda «Trojietes» tika izrādītas 12 000 skatītāju antīkajā teātrī Epidaurā (Dienvidgrieķijā). Un luga, ko, vērodams savas tautas ciešanas ieilgušajā asiņainajā karā, radījis lielais dzejnieks, vēl pēc gandrīz divarpus tūkstošiem gadu atstāja satriecošu iespaidu uz cilvēkiem, kas tikko paši bija pārdzīvojuši kara šausmas, pieredzējuši iebrucēju patvaļu un necilvēcību.

Eiripīds nemitīgi meklējis jaunus ceļus traģēdijas darbības atdzīvīšanai un psiholoģiskai padziļināšanai. Tā kā tradicionālie, pazīstamākie mīta varianti jau bija daudzkārt izmantoti viņa priekšgājēju un laikabiedru drāmās, Eiripīds cenšas savu lugu pamatā likt mazāk pazīstamas mīta versijas vai atsevišķos, bet būtiskos elementos patstāvīgi pārveido tradicionālās. Tā, piemēram, tradicionālajā versijā Mēdeja nenogalina savus bērnus pati, bet tos nonāvē korintieši, atriebojot savu valdnieku un tā meitu, kurus noindējusi Mēdeja. Ir acīmredzami, kādas iespējas Mēdejas tēla psiholoģiskajai padziļināšanai dzejnieks ieguvījis ar savu sižeta pārveidojumu. Eiripīda jauninājums ir arī tas, ka traģēdijā «Elektra» Agamemnona meita varmācīgi izdota par sievu trūcīgam zemniekam, kura mājas priekšā arī noris darbība. Šis apstāklis ļāvis Eiripīdam aplūkot trūcīga, bet godīga cilvēka ētiskās vērtības problēmu un variēt Klitaimnestras nogalināšanas epizodi. Tā kā Elektra dzīvo tālu no valdnieku pils un Klitaimnestra par viņas dzīvi acīmredzot ilgi nav likusies ne zinīs, Elektra spēj māti atvilināt uz savām lauku mājām ar ieganstu, ka viņai piedzimis bērns.

Eiripīda daiļrades pēdējā posma lugās aizvien biežāk vērojama sižeta sarežģīšana, parādās jauns traģēdijas motīvs — intrigas, viltības izmantošana varoņa mērķa sasniegšanai.

Šai ziņā ļoti zīmīga ir traģēdija «Ions», kas sevišķi bagāta straujiem, pārsteidzošiem sižeta pavērsieniem. Šeit sastopam arī motīvu, kas vēlāk bieži izmantots Jaunajā komēdijā: izvarota meitene pēc daudziem gadiem atrod izlikto un par bojā gājušu uzskatīto bērnu un to identificē pēc tradicionālajām izliktajam bērnam līdzī dotajām «pazīšanas mantiņām». Identificēšana šajā lugā notiek ārkārtīgi dramatiskā situācijā — pēc tam kad Kreūsa Ionu, vēl nezīnādama, ka tas ir viņas dēls, aiz greizsirdības mēģinājusi noindēt, bet tas savukārt atriebdamies gribējis nogalināt māti. Kaut gan Iona tēvs ir Apollons, Kreūsas vīrs Ksūts to uzskata par savu, jo kādreiz reibumā izvarojis svešu jaunavu. (Pēc Atēnas norādījuma Ksūtam tā arī netiks pateikta patiesība, lai «viņš arī turpmāk varētu priecāties par dēlu».) Arī tas ir iemīļots Jaunās komēdijas motīvs.

Viltības motīvu sastopam arī lugās «Ifigenija tauru zemē» un «Helena». Abos gadījumos galvenajiem varoņiem — Ifigenijai, Orestam un Pilādam resp. Helenai un Menelājam — laimējas, maldinot attiecīgās «barbaru» valsts valdnieku, izglābties no briesmām un doties ceļā uz dzimteni.

Traģēdiju «Ifigenija tauru zemē» Gēte, liels Eiripīda cienītājs, licis pamatā savai tāda paša nosaukuma drāmai, uz kuru viņš no «Helenas» pārnesis šīs lugas būtisku motīvu: tāpat kā šeit ēģiptiešu valdnieks Teoklimens iekārojis Helenu, Gētes «Ifigenijā» tauru valdnieks Toants vēlas grieķu priesterieni iegūt par sievu. Vācu dzejnieku no ētikas viedokļa nav apmierinājis Eiripīda lugas samezģlojuma atrisinājums. Gētes Ifigenija nespēj aizbēgt, piekrāpjot valdnieku, kura viesmīlību viņa ilgus gadus baudījusi un kurš viņai uzticas. Kad viss jau sagatavots bēgšanai, viņa šo nodomu atklāj Toantam un liek tam pašam izlemt viņas un grieķu gūstekņu likteni.

«Helena» Eiripīda drāmu klāstā ir visai īpatnēja parādība. Lugas sižetam Eiripīds izraudzījies mīta variantu, kas fundamentāli atšķiras no tradicionālā un ko jau bija izmantojis Stēsihors, 7.—6. gs. mijas dzejnieks no Himeras pilsetas Sicīlijā. Ar Stēsihoru saistās šāds nostāsts. Savā dzejolī «Helena» viņš esot nosodījis Helenas ļaundarības. Taču dažuviet, īpaši Spartā, pastāvēja Helenas kā skaistuma dieves kults, un šī dieve, sodīdama dzejnieku, atņēmusi viņam redzi. Stēsihors vērsies pie orākula un no tā saņēmis atbildi, ka atgūšot redzi, ja izpirkšot savu vainu. Tad viņš sacerējis «Palinodiju» — «Atsaukuma dziesmu», tajā cildinādams Helenas nevainojamo tikumu: Parīds uz Troju aizvedis tikai Helenas veidolu, bet īsto Helenu dievi aiznesuši projām uz citu zemi. Šī situācija tad arī ir pamatā Eiripīda lugai.

Pārsteidz šā mīta varianta izvēle. Helena Eiripīda lugās daudzkārt pieminēta kā izvirtusi sieviete, kas grieķiem un, protams, arī trojiešiem atnesusi bezgala daudz ciešanu. Kas dzejnieku, izteiktu Spartas un tās sociāli politiskās iekārtas pretinieku, mudinājis izraudzīties tieši šo — neapšaubāmi prospartisko mīta versiju? Vai šī izvēle vērtējama kā dzejnieka samierinātājs žests? Jeb vai viņu saistījušas šīs versijas dramatiskās iespējas? Šķiet, pareizāks ir otrais minējums. Jāatzīst, ka Eiripīds visā pilnībā izmantojis dramatisko potenciālu, kas slēpjas šajā versijā, un radījis mainīgām noskaņām un pārsteidzošiem pavērsieniem bagātu darbību, kurā netrūkst arī komisma elementu. Divās Helenās, kas gan neparādās reizē uz skatuves, bet iedomājamas vienlaikus netālu viena no otras, varam saskatīt Jaunatiskās komēdijas resp. Plauta attiecīgo latīnisko pārstrādājumu diviņu un pseidodviņu prototipus. «Helena» žanriski atšķiras no visām pārējām mums zināmajām grieķu traģēdijām — mūsdienu izpratnē tā vispār nav uzskatāma par traģēdiju, bet senajiem grieķiem «traģēdijas» jēdziens ir plašāks nekā mums — un, tāpat kā «Ions», ir Jaunās komēdijas priekšvēstnese. Jau Eiripīda biogrāfs Satirs (2. gs. p. m. ē.) aizrādījis, ka viņa lugās sastopami «vīra strīdiņi ar sievu, tēva — ar dēlu, verga — ar kungu, samezglajos — meiteņu izvarošana, bērnu izlikšana, pazišana ar gredzena un rotaslietu palīdzību. Tas veido Jaunās komēdijas saturu, bet to visu līdz pilnībai jau bija izkopies Eiripīds.»

Kā zināms, katram no traģiķu sacensībās pielaištajiem trim autoriem bija jāizrāda tetraloģija, kurā ietilpa trīs traģēdijas un satiru drāma. Atsevišķos gadījumos satiru drāmu aizstāja ar ceturto traģēdiju. Tā, piemēram, kā tetraloģijas ceturta luga tika izrādīta Eiripīda «Alkestīda», ko acimredzot atzina par piemērotu satiru drāmas aizstāšanai, jo tā ar laimīgajām beigām un Hērakla tēla burlesko traktējumu kalpa stāstījumā par viesu aizraušanos ar galda priekiem spēja skatītājiem pēc trim traģēdijām dot emocionālo atslodzi, ko gaidīja no satiru drāmas.

Līdz mūsu dienām saglabājušos Eiripīda lugu vidū ir satiru drāma «Kiklops», kuras pamatā ir «Odisejas» 9. grāmatas epizode. Šī luga rada īpašu interesi kā vienīgais pilnībā saglabājies šā žanra paraugs sengrieķu literatūrā. No Aishila un Sofokla satiru drāmām mūsu rīcībā ir tikai fragmenti, tiesa, daži visai prāvi.

Par «Kiklopa» datejumu domas dalās, reizēm pat ir diametrāli pretējas. Pārsvaru guvis uzskats, ka šī luga attiecināma uz kādu no vēlākajiem dzejnieka daiļrades posmiem.

Arī šeit — satiru drāmā! — Eiripīds attaisno savu «skatuves filozofa» reputāciju, izmantodams sava laika filozofu idejas — saprotams, parodiskā plāksnē. Kad Odisejs apelē pie Kiklopa sirdsapziņas un viņam atgādina, ko viņš ir parādā dieviem un cilvēkiem, vienacis milzis izklāsta savu «pasaules uzskatu», tēlodams dažu sofistu koncepcijā sastopamo stipro personību (sk. 385. lpp.), kurai ļauts nerēķināties ar sabiedrības morāles normām (traģiskajā plāksnē Eiripīds tādu rādījis Eteokla tēlā traģēdijā «Feniķietes»):

Tik manta, cilvēciņ, — tā gudrajiem ir dievs,
Viss pārējais vien skaistu vārdu vārstījums.

(317—318)

Jo visu augu dienu dzert un mieloties —
Tas saprātīgiem cilvēkiem ir īstais Zevs.

... Es itin visus tos,

Kas, dodot likumus, mums dzīvi sarežģī,
Uz pekli triekšu.

(336—340)

Eiripīda traģēdijas jaunajam saturam atbilst visai nozīmīgas atkāpes no tradicionālās formas.

Te pirmām kārtām minamas kora partijas. Līdzās traģēdijām, kurās tās cieši saistītas ar darbību, ir arī tādas, kur šādas saistības ļoti maz vai pat vispār nav un kur vai vienīgā kora partiju funkcija ir lugas sadalīšana posmos, no kuriem vēlāk izveidojās drāmas cēlieni.

Eiripīda daiļrades nogalē aizvien vairāk pastiprinās mūzikas faktors, parādās plašas aktieru ārijas un dueti. Šā daiļrades posma kora partiju un aktieru dziesmu valoda, kurā sastopami bieži vārdu atkārtojumi, bagāta valodas ornamentika, liecina par to, ka šādos gadījumos dzejnieks tekstu pakļāvis mūzikas rakstam.

Dialogos personāža valoda dabiska, tuvināta ikdienas cilvēku sarunvalodai, taču nekur nezaudē dzejiskumu; netrūkst arī retorikas elementu, kuru vidū sevišķi bieži sastopamas antitēzes.

Īpašu uzmanību Eiripīds veltījis t. s. agona («cīņas») — tradicionālā pretinieku disputa izkopšanai. Eiripīda lugās agoni palaikam noris pēc visiem retorikas likumiem. Tajos pretinieki reizēm debatē par jautājumiem, kuri no sižeta viedokļa ir būtiski svarīgi, bet citreiz iztirzā vispārīgas problēmas, kam nav tieša sakara ar sižetu. Arī šeit izpaužas gan paša dzejnieka polemiskais gars, gan atēniešu mentalitātei raksturīgās disputēšanas tieksmes. Līdz virtuozitātei izkopti stihomītijas posmi — dramatiski spraigie dialogi, kuros katra replika aptver vienu vārsmu.

Sengrieķu traģēdija ir drāmas žanrs, kur uz skatuves — skatītāju acu priekšā — maz darbības un pilnīgi dominē runātais (resp. dziedātais) vārds. Uz skatuves neviens netiek nogalināts un parasti arī nemirst (Alkestīda ir izņēmums). Traģēdijas varoņi mirst *aiz* skatuves (dažreiz ar speciālu iekārtu — platformu uz riteņiem — mirušos parāda skatītājiem), un par viņu nāvi un tās apstākļiem skatītāju informē ziņnesis, kas vēstī arī par citiem notikumiem, kurus nebija iespējams parādīt uz skatuves. Tradicionālais ziņneša stāstījums veido traģēdijas episko elementu. Šajos vēstījumos Eiripīds sasniedzis tik milzīgu izteiksmes spēku, tādu uzskatāmību, plastiskumu, ka skatītājs stāstījumam dzīvo līdzī, it kā pats visu vērotu savām acīm (vēstījumi par Kreonta un Kreūsas mokpilno nāvi traģēdijā «Mēdeja», par Hipolīta bojāeju, ganu ciniņu ar Orestu un Pilādu traģēdijā «Ifigenija tauru zemē», par bakhanšu ekscesiem un Penteja saplosīšanu traģēdijā «Bakhantes» u. c.).

Eiripīda traģēdiju ekspozīciju ar nedaudz izņēmumiem sniedz prologs kādas darbības personas vai ar lugas sižetu tikai netieši saistītas dievības monologa veidā. Kritika pret Eiripīda prologiem izturējusies noraidoši jau dzejnieka dzīves laikā. Tos asprātīgi parodējis Aristofans savā literatūrkritiskajā komēdijā «Vardes». Arī vēlāk, līdz pat mūsdienām, attieksme pret Eiripīda prologiem lielākoties bijusi negatīva — tie uzskatīti par shematiskiem un vienmuļiem. Taču jāatzīmē, ka Eiripīda traģēdiju specifika — mazāk pazīstamu mīta variantu izmantošana, atkāpes no tradicionālā mīta, ieviešot tajā dzejnieka iztēles radītus patstāvīgus momentus, — prasa skatītāja iepazīstināšanu ar traģēdijas darbības izejas punktu. Bez tam darbības personas monologs prologā nereti rada noskaņas fonu, kas skatītāju arī emocionāli jau no paša sākuma ievada traģēdijas gaisotnē.

Specifisks Eiripīda traģēdiju elements ir lugas nobeigums ar kādas dievības galavārdiem, tai ar teātra mašīnas palīdzību parādoties virs skatuves (*deus ex machina* — «dievs no mašīnas», kā šo paņēmieni pieņemts apzīmēt latīniski). Tāds nobeigums ir astoņām Eiripīda traģēdijām, kas saglabājušās līdz mūsdienām. Jau daži senie autori (Platons, Horācijs, Cicerons) izturējusies pret to ironiski, aizrādīdami, ka Eiripīds paša radīto samezglājumu pratis atrisināt vienīgi ar dievu palīdzību, un līdzīgas domas ne reizi vien izteiktas arī jaunajos

laikos. Taču, iedziļinoties attiecīgo lugu sižetu risinājumos, viegli saskatāms, cik šāds viedoklis nepamatots. Dievības parādīšanās var mūs traucēt, mēs tādu drāmas nobeigumu varam izjust kā lieku piedēkli, bet katrā ziņā jāatzīst, ka traģēdijās, kurās Eiripīds izmanto šo paņēmieni, darbība gan sižetiski, gan mākslinieciski pilnīgi nobeigta jau pirms dievības parādīšanās un ka *deus ex machina* galvenokārt pavēsti varoņu turpmākos likteņus vai pasludina jauna kulta nodibināšanu. Dieva parādīšanās, tā galavārds iezīmē atgriešanos no dzejnieka uzburtās pasaules tradicionālā mīta lokā, no kura viņš traģēdijas darbībā reizēm visai tālu atkāpies. Tā, piemēram, traģēdijā «Elektra» Orests un viņa māsa pēc mātes nogalināšanas morāli sabrūk, ir tuvu ārprātam, kaut gan viņi darijuši vienīgi to, ko tiem licis Apollona orākuls. (Sofokla «Elektrā» abi nejut ne mazākos sirdsapziņas pārmētumus. Šai ziņā Eiripīdam daudz tuvāka ir Aishila «Ziedotājās» attēlotā Oresta reakcija pēc Klitaimnestras noslepkavošanas.) Eiripīda varoņi reaģē uz savu pretdabisko asinsdarbu, kā to darītu ikviens cilvēks, nevis tā, kā vēsti tradicionālais mīts. Bet Kastors, kas runā abu Dioskūru vārdā, kuri parādās traģēdijas beigās kā *di ex machina*, ar saviem norādījumiem un nākotnes pareģojumiem Oresta un Elektras turpmākos likteņus ievirza tradicionālā mīta sliedēs. (Tiesa, arī te Eiripīds paliek sev uzticīgs: pat Kastors izsaka šaubas, vai Apollona norādījums Orestam nogalināt māti bijis taisnīgs.) Citiem vārdiem — Orests un Elektra traģēdijā gan rīkojušies saskaņā ar mītu, bet dzejnieks nav licis viņiem arī just un domāt, kā to prasa mīts; tas viņam bijis ētiski un arī estētiski — no tēlu ticamības viedokļa — nepieņemami. Bet mīts prasa savu: *deus ex machina* ir dzejnieka kompromiss ar mīta tradīciju.

Eiripīds savā dzimtenē — Atēnās oficiālā vērtējuma ziņā visu mūžu atradies Sofokla ēnā. Tikai piecas no viņa sacerētajām 22 vai 23 tetraloģijām traģiķu sacensībā izpelnījušās uzvaras laurus, piektā — tikai pēc dzejnieka nāves. Atēnu konservatīvās domas attieksmi pret Eiripīda mākslu spilgti ilustrē Aristofana komēdija «Vardes», no kuras visai skaidri izriet, kādi bijuši ideoloģiski mākslinieciskie elementi Eiripīda drāmās, kas šķita tradicionālās mākslas cieniņtājiem nepieņemami.

Toties ārpus dzimtenes Eiripīds jau dzīves laikā bijis ļoti iecienīts. Par to pirmām kārtām liecina Maķedonijas valdnieka Arhelāja aicinājums pārcelties uz dzīvi Pellā, Maķedonijas galvaspilsētā. Dzimtenē nepietiekami saprastais, ne vienmēr taisnīgi novērtētais, komēdijās daudz pulgotais dzejnieks 408. gadā — jau sirmā vecumā — šim aicinājumam sekoja un nodzīvoja Pellā, Arhelāja galmā, līdz savai nāvei 406. gadā (Eiripīdu esot saplosījuši valdnieka medību suni). Maķedonijā viņš radījis divas no savām labākajām traģēdijām — «Bakhantes» un «Ifigenija Aulīdā». Arī Sicīlijā Eiripīds jau dzīves laikā bijis lielā cieņā. Pēc nostāsta, sirakūzieši esot dāvājuši brīvību Sicīlijas kampaņas laikā sagūstītajiem atēniešiem, kas varējuši viņiem pēc atmiņas nodeklamēt Eiripīda traģēdiju fragmentus.

Tiesa, arī dzimtajās Atēnās Eiripīds vienmēr bijis populārs un iemīlots jaunajā paaudzē. Arī tam atrodam apliecinājumu Aristofana komēdijā. Kādā «Mākoņu» epizodē notiek asa sadursme starp jauno Feidipīdu, kurš vēlas dziedāt tikai Eiripīda lugās noklausītas dziesmas, un viņa tēvu — zemnieku Strepsiādu, kas dod priekšroku Persiešu kara laika dzejniekam Simonīdam un nopulgo Eiripīdu (1355—1381).

Taču ļoti drīz pēc nāves, jau 4. gadsimtā, Eiripīds gūst vispārēju atzinību. Dzejnieks, kas labāk par jebkuru citu jutis sava laikmeta elpu, kas dziļi sapratis savu laikabiedru, tā emocionālo un intelektuālo pasauli un savus vērojumus un pārdomas licis pamatā savai dramaturģijai, saistīdams jauno saturu ar tradicionālo mitoloģisko formu, traģēdijas jomā gandrīz vai neierobežoti valda uz

hellēnisma laikmeta skatuves. Par Eiripīda milzīgo popularitāti pēc nāves liecina lielais saglabājušos lugu skaits: mūsu dienas sasniegušas 18 Eiripīda drāmas — 17 traģēdijas un viena satīru drāma, turklāt daudz fragmentu un citējumu dažādu rakstnieku darbos, turpretim no viņa lielā sāncenša Sofokla saglabājušās tikai 7 traģēdijas un tikpat no «traģēdijas tēva» Aishila.

Eiripīda darbu rokrakstos vēl saglabājusies traģēdija «Rēss», bet to gandrīz vienbalsīgi atzīst par 4. gadsimta nezināma autora darbu, kas līdz ar to būtu vienīgā saglabājusies cita — pēc lielās trijotnes dzīvojuša dzejnieka traģēdija.

Eiripīds jūkami ietekmējis ne vien antikās pasaules dramaturģiju kā Grieķijā, tā Romā, bet arī citus literatūras veidus. Viņa motīvi ir būtiski m. ē. 2.—3. gadsimta grieķu romāna elementi, un tie nepārprotami parādās arī eposā (Rodas Apollonija «Argonautika», 3. gs. p. m. ē.).

Jo cieši Eiripīdam jau no pašiem romiešu literatūras sākumiem piesienas romiešu traģiķi Ennijs, Pākuvijis un Akijs (3.—2. gs. p. m. ē.), bet pirmais, kas iepazīstina romiešus ar Eiripīdu, pārtulkodams vairākas viņa traģēdijas latīņu valodā, ir rosīgais romiešu literatūras aizsācējs Livijs Androniķis, pēc tautības grieķis (3. gs. p. m. ē.). Daudz cildināta tikusi Ovidija (43. g. p. m. ē. — m. ē. 18. g.) «Mēdeja», kas nebija domāta skatuvei. Taču spilgtākais Eiripīda sekotājs romiešu literatūrā ir filozofs un valstsvīrs Seneka (ap 4. g. p. m. ē. — m. ē. 65. g.), kurš savās traģēdijās lielākoties izmantojis Eiripīda lugu sīžetus, un, kaut gan Senekas traģēdiju tēliem trūkst to grieķu prototipu smalkuma un daudzšķautņainuma un tajās hipertrofēti retorikas un šausmu elementi, tieši viņa drāmas kļuvas par svarīgāko starpposmu, kas sekmēja Eiripīda un līdz ar to vispār sengrieķu traģēdijas sīžetu un tēlu ienākšanu Eiropas tautu literatūrās.

Cik populārs Eiripīds bijis antikajā pasaulē, varbūt visuzskatāmāk apliecina daudzās saglabājušās vāzes, kā arī sienu gleznojumi ar Eiripīda traģēdiju motīvu atveidojumiem.

Kristīgajai baznīcai Eiripīds ar savu kritisko attieksmi pret «pagānu» dieviem nebūt nešķīta krasi noraidāms, un viņš samērā bieži citēts pat baznīcas tēvu rakstos. Tomēr Bizantijas kultūras lokā līdz 11. gadsimtam interese par viņu ir neliela. Tā atdzimst tikai 12.—13. gadsimtā, kad atsākas Eiripīda darbu izdošana un komentēšana, kur sevišķi rosīgi darbojas zinātnieki Toms Maģistrs, Dēmetrijs Triklinijs un Manuels Moshopuls. Šai laikā arī vairākas Eiripīda lugas atkal tiek lasītas skolā. Zināmā mērā kurioza liecība tam, kā baznīca pratusi savām vajadzībām pielāgot «pagānu» dzejnieka darbus, ir nezināma 11. gadsimta bizantiešu autora traģēdija «Kristus ciešanas», kas izveidota no dažādu Eiripīda lugu vārsēm.

Zemēs, kas nebija pakļautas Bizantijas kultūras ietekmei, izšķirēja loma Eiripīda atdzimšanā bija renesansei un humānismam. Taču atgriešanās pie Eiripīda, iepazīšanās ar viņa mantojumu viduslaikos notiek galvenokārt ar Senekas starpniecību. Kaut gan jau 16. gadsimta vidū oriģinālvalodā izdotas visas saglabājušās Eiripīda traģēdijas un līdz gadsimta beigām daudzas no tām arī pārtulkotas itāliešu, franču, angļu un vācu valodā, dzejnieku — traģēdiju autoru daiļradē dominē Senekas paraugs. Izņēmums ir vienīgi itāliešu dramaturģi (Dolče, Trisino, Sperone, Džiraldi u. c.), kuru lugas liecina par paša Eiripīda, nevis Senekas ietekmi.

Arī lielle 17. gadsimta franču dramaturģi Korneijs un Rasins sengrieķu traģēdijas mantojumu pārņēmuši ar Senekas starpniecību, arī viņi iepazīst caur Senekas prizmu skatītu Eiripīdu. Tiesa, Rasins ar laiku atradis ceļu uz pirmavotu — pie paša Eiripīda — un tad savu antīko paraugu saskatījis viņa, ne vairs Senekas daiļradē. Korneija spalvai pieder «Mēdeja» (1635), bet Rasins Eiripīda (resp. Senekas) sīžeti pievērsies traģēdijās «Andromahe» (1667), «Ifigenija» (1674) un «Fedra» (1677).

Mums nav nekādas iespējas šaurajos pēcvārda ietvaros dot kaut vai ap-
tuveni pilnīgu to darbu uzskaitījumu, kuri nākamajos divos gadsimtos atspo-
guļo Eiripīda sižetus un motīvus drāmā (arī operā) un tēlotājā mākslā. Atce-
rēsimies vienīgi dažus no pašiem pazīstamākajiem darbiem: jau iepriekš minēto
Gētes drāmu «Ifigenija tauru zemē», Šillera traģēdiju «Mesīnas līgava» (Šillers arī
atdzejojis Eiripīda traģēdiju «Ifigenija Aulīdā» — sk. paskaidrojumu šīs lugas
1509. vārsmai — un vairākas «Feniķiešu» ainas), Grillparcera «Mēdeju» — tri-
loģijas «Zelta aunāda» pēdējo daļu. Bagātīgi Eiripīda sižeti pārstāvēti operas
klasikā. Šai sakarā lai minam vienīgi Hendeja «Admētu», Gluka «Ifigeniju
Aulīdā» un «Ifigeniju tauru zemē», Kerubīni «Ifigeniju Aulīdā» un «Mēdeju»,
Berlioza «Trojas iekarošanu» (šo darbu libreti izveidoti pēc dažādu dzejnieku
lugām ar Eiripīda sižetiem un motīviem), kā arī Ofenbaha opereti «Skaistā
Helena».

Gleznotājus īpaši valdzinājis Mēdejas tēls. Pie tā izcilākajiem interpretē-
jumiem pieder holandieša Vanlo (18. gs.) «Mēdeja», trīs Delakruā un divi Feier-
baha «Mēdejas» varianti.

Taču Eiripīda traģēdija rod daudzkārtēju atbalsi arī vēl mūsu nemierpilnajā
20. gadsimta drāmā, arī muzikālajā. Daži piemēri.

«Elektras» sižetam pievērsušies H. Hofmanstāls (1904), kura drāma savu-
kārt ir pamatā R. Štrausa tāda paša nosaukuma operai (1909), Ž. Žirodū (1937),
G. Hauptmanis (1944), Ž. P. Sartrs («Mušas», 1943). «Ifigenija Aulīdā» atbalsoja
G. Hauptmaņa traģēdijā (1943), kas, tāpat kā nupat minētā «Elektra», ietilpst
viņa «Atreīdu tetraloģijā», kā arī Imanta Kalniņa operā (1982). T. S. Eliots savās
lugās «Kokteiļa vakars» (1949) un «Privātsekretārs» (1953) izmantojis Eiripīda
«Alkestīdas» resp. «Iona» motīvus. «Helenas» sižets ir pamatā R. Štrausa operai
«Ēģiptes Helena» (1928), kā arī P. Haksa lugai «Skaistā Helena» (1964). Lai mi-
nam vēl tikai d'Anuncio «Fedru» (1909) un Ž. Anūja «Mēdeju» (1946) un jau
iepriekš (390. lpp.) atzīmētās «Trojiešu» replikas F. Verfeļa un Ž. Žirodū drāmās.

Arī Sofokla un — gan daudz mazākā mērā — Aishila traģēdijas joprojām
rosina jaunāko laiku, pat vēl mūsdienu dzejnieku iztēli, taču visvairāk viņus
tomēr valdzina bezgala trauksmainais Eiripīds, kas ar savu nerimtīgo meklētāja
garu, kritisko prātu mūsdienu cilvēkiem sevišķi tuvs. Un tas, ka viņi joprojām
dzīvo līdzīgi grieķu traģēdijas tēliem — Aishila dumpīgajam, nesalaužamajam
titānam Prometejam, Sofokla nelokāmajai Antigonei, patiesības alkošoņajam, bez
vainas vainīgam cietējam Oidīpam, Eiripīda kaislajai Mēdejai, pretrunu plo-
sitajai mīlētājai Faidrai, pašaieliedzīgajai Alkestīdai, aizkustinoši meitenīgajai un
reizē varonīgajai, savam cilvēciskajam un patriotiskajam pienākumam līdz galam
uzticīgajai Ifigenijai — un dzejnieki aizvien no jauna atgriežas pie antikās
dramaturģijas motīviem un tēliem, risinot ar to starpniecību sava laika sasāpē-
jušās problēmas, liecina par to, cik dzīvīgi ir šie motīvi un cik ietilpīgi šie
tēli, un vēlreiz pierāda, ka grieķu tauta arī drāmā radījusi vērtības, no kurām
cilvēce nespēj un nevēlas atteikties vēl šobaltdien.

Ā. Feldhūns

SATURS

ALKESTĪDA. Tulkojis Ā. Feldhūns	5
*MĒDEJA. Tulkojis A. Ģiezens	31
HIPOLITS. Tulkojis P. Zicāns	61
TROJĪETES. Tulkojis Ā. Feldhūns	93
IFIGENIJA TAURU ZEMĒ. Tulkojis Ā. Feldhūns	123
ELEKTRA. Tulkojis Ā. Feldhūns	157
HELENA. Tulkojis Ā. Feldhūns	187
IONS. Tulkojis P. Zicāns	225
*IFIGENIJA AULIDĀ. Tulkojuši H. Novackis (1—191, 414—542, 590—694, 855—975, 1368—1401) un Ā. Feld- hūns	261
BAKHANTES. Tulkojis Ā. Feldhūns	297
*KIKLOPS. Tulkojuši H. Novackis (85—174, 188—255, 276—355) un Ā. Feldhūns	329
Feldhūns Ā. Paskaidrojumi	347
Feldhūns Ā. Vārdnīca	375
Feldhūns Ā. Eiripīds	381

ИВ № 3817

EIRIPIDS

TRAĢĒDIJAS

Redaktori M. Cielēna un Ā. Feldhūns
Mākslinieciskais redaktors I. Zvagūzis
Tehniskās redaktore M. Zaumane un
V. Blaua
Korektore L. Kamene

Nodota salikšanai 09.02.83. Parakstīta iespēja-
nai 15.08.84. Formāts 70×100/16. Ofseta papirs
№ 1. Baltikas garnitūra. Augstspiedums.
34,83 uzsk. iespiedl.; 49,18 uzsk. krāsu nov.;
31,34 izdevn. l. Metiens 24 000 eks. Pasūt.
№ 228-3. Cena 3 rbļ. 10 kap. Izdevniecība
«Liesma», 226047 Rīgā, Padomju bulv. 24. Iz-
devn. № 109/31481/D-922. Iespiesta Latvijas PSR
Valsts izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu
tirdzniecības lietu komitejas tipogrāfijā «Cīņa»,
226011 Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Apvāks un
ilustrācijas iespiestas ofsetspiedumā Rīgas
Paraugtipogrāfijā, 226004 Rīgā, Vienības
gatvē 11.

Eiripids
Traģēdijas / Ā. Feldhūns sast. koment. un pēc; No seniešu
vst. tek. Ā. Feldhūns u. c.; Il. K. Pridriņšons — R.: Liesma,
1984 — 327 lpp., 16 lp. II.
Kārtums izdevuma izdošanai: Eiripids II. Isgas. «Māksla»
Izdevniecība, «Liesma» Rīgā, n. c.

84(0)3

12030000—108
133—83
E
12030000—108
133—83

NR. 26 317
EIRIPĪDS
TRAGĒDIJAS
Redaktori M. Čielāns un A. Feldhūns
Mākslinieciskais redaktors L. Zvargāns
Techniskā redaktore M. Šamane
V. Bīns
Korektore L. Kārkliņa

Notas satikums 1984. gada 11. oktobrī
1. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
2. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
3. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
4. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
5. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
6. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
7. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
8. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
9. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
10. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
11. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
12. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
13. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
14. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
15. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
16. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
17. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
18. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
19. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
20. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
21. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
22. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
23. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
24. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
25. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
26. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
27. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
28. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
29. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
30. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
31. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
32. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
33. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
34. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
35. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
36. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
37. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
38. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
39. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
40. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
41. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
42. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
43. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
44. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
45. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
46. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
47. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
48. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
49. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
50. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
51. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
52. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
53. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
54. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
55. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
56. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
57. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
58. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
59. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
60. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
61. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
62. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
63. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
64. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
65. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
66. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
67. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
68. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
69. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
70. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
71. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
72. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
73. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
74. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
75. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
76. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
77. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
78. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
79. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
80. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
81. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
82. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
83. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
84. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
85. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
86. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
87. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
88. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
89. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
90. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
91. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
92. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
93. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
94. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
95. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
96. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
97. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
98. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
99. izdevums 1984. gada 11. oktobrī
100. izdevums 1984. gada 11. oktobrī

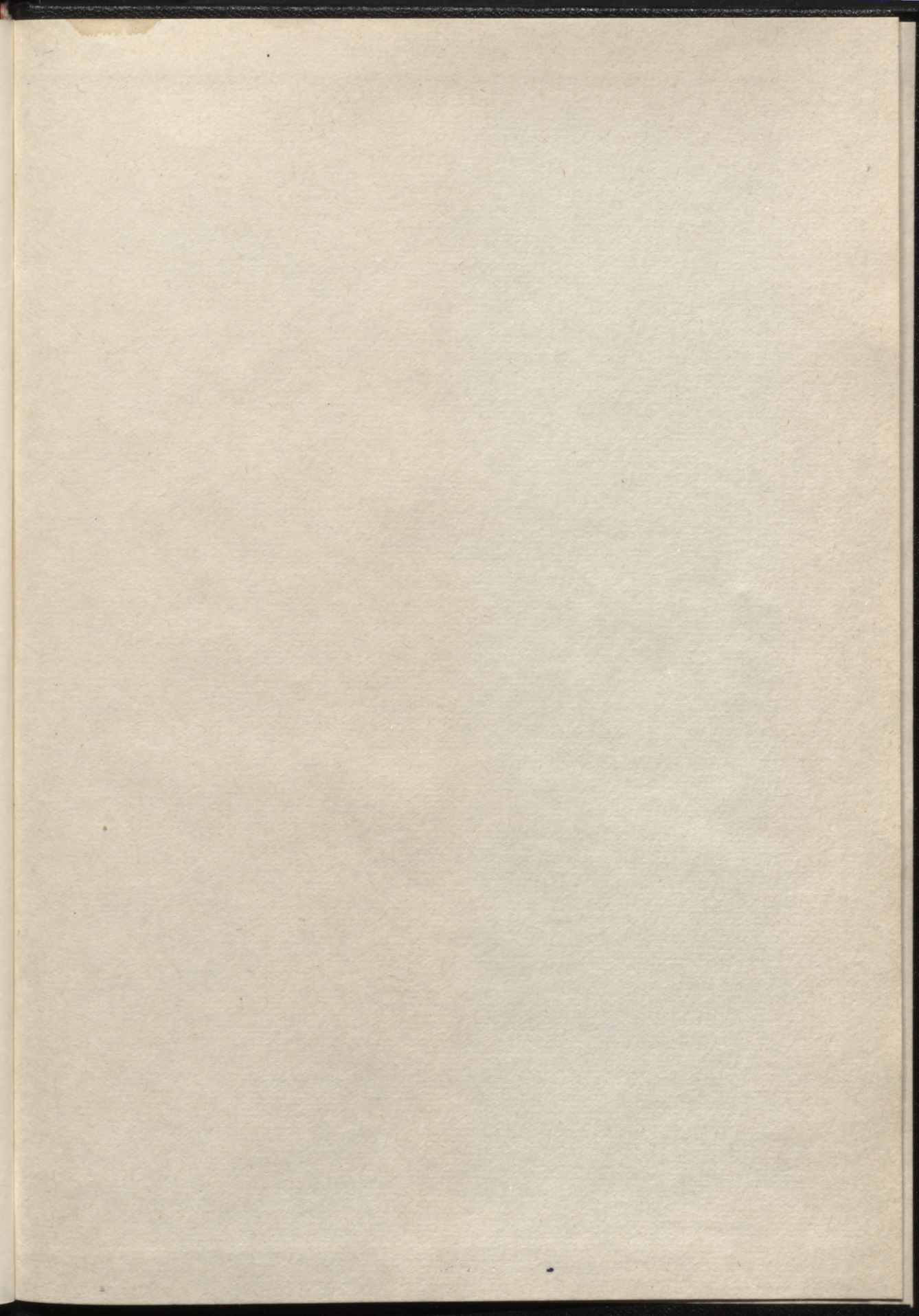
Eiripīds

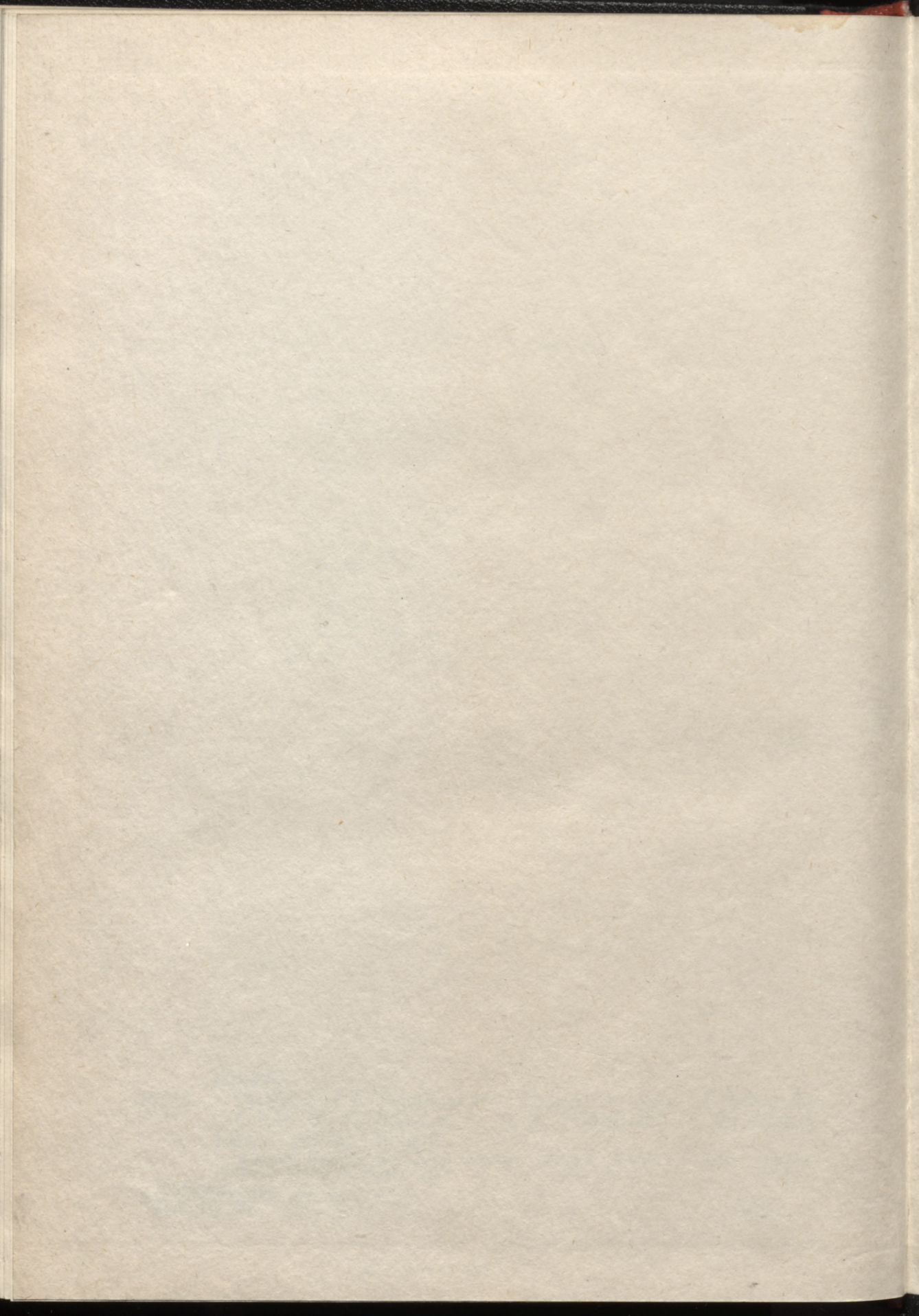
Ei 710 Tragēdijas / Ā. Feldhūna sast., koment. un pēcv.; No sengrieķu val. tulk. Ā. Feldhūns u. c.; Il. K. Fridrihsons. — R.: Liesma, 1984. — 397 lpp., 16 lp. il.

Krājumā iekļautas ievērojamā sengrieķu dzejnieka Eiripīda 11 lugas: «Mēdeja», «Elektra», «Ifigenija Aulidā» u. c.

E 470300000—109 133—83
M801(11)—84

84(0)3

Kontroloksemplars

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0307022805

3,10